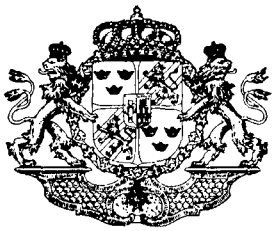
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 47

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1937

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

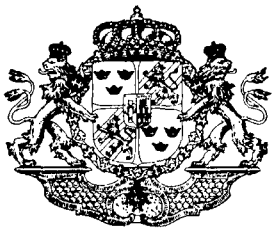
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1937: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19372

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 47

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1937

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1937
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
370090

INNEHÅLL — INDEX

Nr 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1936	1	Le marché du travail en décembre 1936.
Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet	3	La durée du travail pour le personnel de bureau dans les entreprises privées.
Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän	32	Projet d'un ordre de négociations pour les employés de l'État.
Internationella arbetsorganisationen	43	L'organisation internationale du travail.
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1936	43	Les progrès de la législation internationale du travail en 1936.
Internationella sjöfartskonferensens resultat	46	Les résultats de la conférence internationale maritime.
Kortare meddelanden	48	Courtes notices.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1935	48	Annuaire des salaires de la Suède en 1935.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1936	48	Activité de la commission de chômage en novembre 1936.
Pensionsförsäkringen år 1935	50	L'assurance sur les retraites en 1935.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1936	51	Activité des bureaux de placement publics en Suède en décembre 1936.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1936	56	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1936.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	57	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1936	58	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1936.
Litteraturöversikt	74	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	80	Lois concernant les questions sociales.

Nr 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1937	81	Le marché du travail en janvier 1937.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1936	83	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1936.
Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1936	90	Occupation et heures du travail dans l'industrie en novembre 1936.
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1936	103	L'offre et la demande du travail et les salaires dans l'agriculture en 1936.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1936	111	Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1936.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1936	124	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1936.
Bostadsproduktionen i vissa större städer under år 1936	127	La production d'habitations dans certaines grandes villes en 1936.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1936	131	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1936.
Utvandringen till främmande världsdelar under år 1936	134	L'émigration intercontinentale en 1936.
Erkända arbetslöshetskassor år 1935	136	Les caisses-chômage enregistrées en 1935.
Internationella arbetsorganisationen	139	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån	139	Publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	139	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1936	139	Activité de la commission de chômage en décembre 1936.
Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande i Finland	140	Nouvelle programme concernant les mesures de l'État contre le chômage en Finlande.
Registrerade arbetstagarföreningar	141	Associations d'employés enregistrées.
Utländska medborgare i Finland år 1935	141	Citoyens étrangers en Finlande en 1935.
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1936	142	L'inspection du travail au cours du 4e trimestre 1936.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1937	143	Activité des bureaux de placement publics en janvier 1937.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1936	148	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1936.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	149	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader januari 1937	150	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie janvier 1937.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	152	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	153	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	160	Lois concernant les questions sociales.

Nr 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1937	161	Le marché du travail en février 1937.
Arbetslösheten under år 1936	163	Le chômage en 1936.
Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket	171	Recherche sur le niveau et les fluctuations des salaires des ouvriers agricoles.
Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden	183	Projet d'amélioration des logis des ouvriers forestiers.
Förslag till revision av främlingslagen	206	Projet de revision de la loi sur l'émigration.
Internationella arbetsorganisationen	234	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträden i november 1936 och februari 1937	234	Sessions du conseil d'administration du bureau international du travail en novembre 1936 et en février 1937.
Kortare meddelanden	239	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1937	239	Activité de la commission de chômage en janvier 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	240	Associations d'employés enregistrées.
Nya grunder för levnadskostnadsindex i Finland	240	Modifications du calcul du coût de la vie en Finlande.
Författningar rörande sociala frågor	241	Lois concernant les questions sociales.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	242	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1937	250	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1937	251	Activité des bureaux de placement publics en février 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	256	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader februari 1937	257	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie février 1937.
Litteraturöversikt	259	Bibliographie.

Nr 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1937	265	Le marché du travail en mars 1937.
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1936 och första kvartalet 1937	267	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1936 et le 1er trimestre 1937.
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1936/1937	272	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1936/1937.
Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet	276	Collaboration des bureaux de placement publics au recrutement pour la défense.
Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen	278	Secours aux propriétaires d'habitations à bon marché en cas de crises.
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1936	281	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1936.
Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten m. m.	285	Mesures projetés pour encourager l'activité de jardins d'enfants etc.
Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten	290	Projet d'une recherche concernant la criminalité juvenile.

Internationella arbetsorganisationen	292	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån	292	*Publication du bureau international du travail.*
Kortare meddelanden	293	Courtes notices.
Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning	293	Congés payés réglés par conventions internationales et par législation étrangère nouvelle.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1937	296	Activité de la commission de chômage en février 1937.
Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden i Storbritannien	297	Aide économique et sociale aux régions éprouvées en Grande-Bretagne.
Obligatorisk medling och skiljedom i Frankrike	300	Conciliation et arbitrage obligatoire en France.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1937	301	Activité des bureaux de placement publics en mars 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1937	306	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	307	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1937	308	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1937.
Litteraturöversikt	321	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	328	Lois concernant les questions sociales.

Nr 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1937	329	Le marché du travail en avril 1937.
Arbetstillgången under första kvartalet 1937	331	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1937.
Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936	338	Enquête sur le chômage le 31 juillet 1936.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1937	351	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 1er trimestre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1937	354	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1937.
Jordbrukets arbetarfråga	357	Le problème de la main d'œuvre de l'agriculture.
Den danska hushållskostnadsundersökningen av år 1931	360	Enquête danoise sur les frais ménagers en 1931.
Terpentinskador hos svenska målare	367	Actions nocives de la térébenthine sur des peintres suédois.
Sammanträde med yrkesinspektörerna	368	Réunion des inspecteurs du travail.
Kortare meddelanden	370	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1937	370	Activité de la commission de chômage en mars 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	371	Associations d'employés enregistrées.
Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937	371	Fluctuations des prix à l'étranger et en Suède en avril 1937.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1937	374	L'émigration intercontinentale pendant le 1er trimestre 1937.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycksfallbud	375	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1937	383	L'inspection du travail au cours du 1er trimestre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1937	384	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1937	385	Activité des bureaux de placement publics en avril 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	390	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader april 1937	391	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie avril 1937.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	393	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	394	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	400	Lois concernant les questions sociales.

Nr 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1937 . .	401	Le marché du travail en mai 1937.
Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda *näringslivet*	403	Durée du travail de personnel technique et d'autres groupes d'employés dans les entreprises privées.
Lönenivån i Sverige år 1936 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913	429	Le niveau des salaires en Suède en 1936 et les fluctuations des salaires depuis 1913.
Industrien i Sverige år 1935	434	L'industrie en Suède en 1935.
Kvinnors och *minderårigas* användande inom industrien i Sverige år 1935	436	*L'emploi des femmes et des enfants dans* l'industrie en Suède en 1935.
Kooperativa förbundets verksamhet år 1936 .	440	L'union coopérative en 1936.
Internationella arbetsorganisationen	444	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i maj 1937	444	*Session du conseil d'administration du bureau international du travail en mai 1937.*
Kortare meddelanden	445	Courtes notices.
Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden i Storbritannien	445	*Projets gouvernementaux de mesures contre le chômage aux régions éprouvées en Grande-Bretagne.*
De sociala lagarna i Förenta staterna	447	*Les lois sociales aux États-Unis.*
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1937	449	*Activité de la commission de chômage en avril 1937.*
Statens arbetslöshetskommissions berättelse över sin verksamhet 1925—1934	450	*Rapport de la commission de chômage sur son activité de 1925 à 1934.*
Den privata arbetsförmedlingen under år 1936 . .	452	Les bureaux de placement privés en 1936.
Sjuksköterskebyråernas *verksamhet under år 1936* .	454	Les bureaux des gardes-malades en 1936.
Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner i Finland	455	Mesures pour augmenter les salaires des ouvriers forestiers en Finlande.
Registrerade arbetstagarföreningar	456	Associations d'employés enregistrées.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1936	456	L'union des patrons suédois en 1936.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1937	457	Activité des bureaux de placement publics en Suède en mai 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1937	462	Le chomage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . .	463	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader maj 1937	464	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie mai 1937.
Litteraturöversikt	466	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	472	Lois concernant les questions sociales.

Nr 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1937 . .	473	Le marché du travail en *juin* 1937.
Socialstyrelsens omorganisation	475	Réorganisation de l'Administration du travail et de la prévoyance sociale.
De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år *1936*	484	Recettes et dépenses des bureaux de placement *publics en Suède en 1936.*
Byggnadsverksamheten år 1936	488	Activité dans l'industrie du bâtiment en 1936.
Kortare meddelanden	514	Courtes notices.
Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor i Förenta staterna	514	*Projets nouveaux de législation sur les questions ouvrières aux États-Unis.*
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1937	515	*Activité de la commission de chômage en mai 1937.*
Registrerade arbetstagarföreningar	516	*Associations d'employés enregistrées.*
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	517	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1937	525	Activité des bureaux de placement publics en Suède en juin 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1937	530	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	531	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under andra kvartalet 1937	532	Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1937.
Litteraturöversikt	545	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	551	Lois concernant les questions sociales.

Nr 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1937 . .	553	Le marché du travail en juillet 1937.
Arbetstillgången under andra kvartalet 1937	555	L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1937.
Sociala frågor vid 1937 års riksdag	562	Questions sociales au Riksdag de 1937.
Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen . .	580	Législation nouvelle sur la vente des spiritueux.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1935 . .	585	La coopération en Suède en 1935.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1937	588	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 2e trimestre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1937	592	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1937.
Kortare meddelanden	595	Courtes notices.
Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet	595	Organisation et activité de l'institut de la conjoncture.
Ny statistik beträffande industriarbetarlöner i Finland	596	Statistique nouvelle des salaires d'ouvriers industriels en Finlande.
Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg	597	Recensement nouveau fait par les experts de 1937 pour la recherche du chômage.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1937	598	Activité de la commission de chômage en juin 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	599	Associations d'employés enregistrées.
Förbud mot oskälig prisstegring i Frankrike . . .	599	Défense d'une augementation exorbitante des prix en France.
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1937	600	L'émigration intercontinentale pendant le 2e trimestre 1937.
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1937	601	L'inspection du travail au cours du 2e trimestre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1937	602	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1937	603	Activité des bureaux de placement publics en Suède en juillet 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	608	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	609	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader juli 1937	610	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie juillet 1937.
Författningar rörande sociala frågor	613	Lois concernant les questions sociales.
Litteraturöversikt	614	Bibliographie.

Nr 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1937	619	Le marché du travail en août 1937.
Dyrortsgruppering för folkpensionerna . . .	621	Classification des communes d'après les importances du coût de la vie pour les pensions populaires.
Olycksfall i arbete år 1934	624	Les accidents du travail en 1934.
Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken	627	Temps de formation et salaires pour les apprentis dans certains métiers.
Bostadsproduktion och bostadspolitik i Tyskland efter kriget	630	Production d'habitations et politique de logement en Allemagne après la guerre.
Internationella arbetskonferensens tjugutredje sammanträde	634	La vingt-et-troisième session de la conférence internationale du travail.
Kortare meddelanden	637	Courtes notices.
Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»	637	Edition nouvelle de »l'Œuvre sociale en Suède».
De erkända arbetslöshetskassorna	637	Les caisses-chômage enrégistrées.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1937	637	Activité de la commission de chômage en juillet 1937.
Officiell arbetslöshetsräkning planeras i Förenta staterna	638	Recensement officiel du chômage projeté aux États-Unis.
Trångboddhetens utbredning i England	639	Logements surpeuplés en Angleterre.

Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937	642	Congrès international de l'habitation et de l'aménagement des villes à Paris en juillet 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	642	Associations d'employés enregistrées.
Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England	643	Les fluctuations des prix dans les États du Nord et l'Angleterre.
Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England	645	Comparaison du coût de la vie en Finlande, en Suède et en Angleterre.
Ut- och invandring under år 1936	646	La migration en Suède en 1936.
Offentliga utredningar	648	Recherches officielles.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	651	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1937	659	Activité des bureaux de placements publics en Suède en août 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1937	664	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	665	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader augusti 1937	666	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie août 1937.
Litteraturöversikt	668	Bibliographie.

Nr 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1937	673	Le marché du travail en septembre 1937.
Kollektivavtalen under andra och tredje kvartalen 1937	675	Les conventions collectives pendant les 2e et 3e trimestres 1937.
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937	678	Organisation des travaux de voirie et les salaires des ouvriers en 1937.
Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg)	686	Mesures des bureaux de placement publics en cas de chômage local (Gimo et Harg).
Ändringar i sjukkasseförordningen	692	Modifications du règlement des caisses maladie.
Utlänningslagens tillämpning	695	Application de la loi sur la surveillance des étrangers.
Kortare meddelanden	699	Courtes notices.
Den tyska organisationen »Kraft durch Freude»	699	L'organisation allemande »Kraft durch Freude».
Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn	699	Deuxième congrès scandinave des inspecteurs du travail à Copenhague.
Ny engelsk lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete	700	Nouvelle loi anglaise sur la protection contre maladies professionelles et accidents du travail dans les usines.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Finland	701	Les salaires des ouvriers agricoles en Finlande.
Anskaffande av arbetskraft till betfälten	703	Réquisition des bras pour les champs de betteraves.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1937	705	Activité de la commission de chômage en août 1937.
De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp	706	Les règlements nouveaux de l'aide pécuniaire aux mères.
Lag om moderskapsunderstöd i Finland	707	Loi de secours de la maternité en Finlande.
Landsorganisationen i Sverige under år 1936	708	La confédération générale du travail en Suède en 1936.
Offentliga utredningar	709	Recherches officielles.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1937	710	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1937	711	Activité des bureaux de placement publics en Suède en septembre 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	716	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1937	717	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1937.
Litteraturöversikt	730	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	736	Lois concernant les questions sociales.

Nr 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1937	737	Le marché du travail en octobre 1937.
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1937	739	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1937.
Kollektivavtal i Sverige år 1936	746	Conventions collectives en Suède en 1936.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1937	752	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1937.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1937	756	La situation sur le marché des appartements à louer dans les villes le 1er octobre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1937	760	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1937.
Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare	763	Fixation par l'État de salaires minima pour les travailleurs agricoles.
Internationella arbetsorganisationen	773	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1937	773	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en octobre 1937.
Kortare meddelanden	775	Courtes notices.
Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare i Förenta staterna	775	Organisation nouvelle des mesures de secours pour les agriculteurs aux États-Unis.
De erkända arbetslöshetskassorna	776	Les caisses-chômage enrégistrées.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1937	776	Activité de la commission de chômage en septembre 1937.
Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder i Italien	777	Prêts et d'autres mesures pour aider la famille en Italie.
Registrerade arbetstagarföreningar	778	Associations d'employés enrégistrées.
Prisutvecklingen i Schweiz efter valutanedskrivningen	778	Développement des prix en Suisse après la réduction de la valeur.
Rapport från folknäringsrådet i England	779	Rapport du conseil d'alimentation en Angleterre.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1937	780	L'émigration intercontinentale pendant le 3e trimestre 1937.
Offentliga utredningar	782	Recherches officielles.
Författningar rörande sociala frågor	782	Lois concernant les questions sociales.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1937	783	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1937.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	784	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1937	792	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1937	793	Activité des bureaux de placement publics en Suède en octobre 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	798	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	799	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader oktober 1937	800	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie octobre 1937.
Litteraturöversikt	802	Bibliographie.

Nr 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1937	809	Le marché du travail en novembre 1937.
Erkända arbetslöshetskassor år 1936	811	Caisses-chômage enrégistrées en 1936.
Den nya utlänningslagen	815	La nouvelle loi sur le contrôle des étranger en Suède.
Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937	820	La cinquième conférence internationale des statisticiens du travail à Genève en 1937.
Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen	826	Les bureaux de protection du travail et de surveillance des caisses-maladie serent séparés de l'Administration du travail et de la prévoyance sociale.
Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan	828	Projet d'un institut de l'État pour la santé publique.
Folknäringsfrågor i internationell belysning	831	L'alimentation de la population au point de vue internationale.
Kortare meddelanden	836	Courtes notices.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Danmark	836	Salaires des travailleurs agricoles au Danemark.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Norge	837	Salaires des travailleurs agricoles en Norvège.
Löneförhållanden inom industrien i Danmark	839	Salaires dans l'industrie au Danemark.
Arbetslöner inom industri och hantverk i Norge	841	Salaires des travailleurs industriels et des artisans en Norvège.
Fransk förordning om tjänstefolks rätt till betald semester	842	Règlement français concernant des congés payés pour les domestiques.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1937	842	Activité de la commission de chômage en octobre 1937.

Arbetslöshetsklientelets sammansättning i Tyskland	844	La clientèle de chômeurs en Allemagne.
Hushållskostnadsundersökning i Storbritannien	844	Enquête sur les budgets familiaux en Angleterre.
Dyrtidstilläggen till de franska statstjänstemännen höjas	845	Augmentation de l'imdemnité de vie chère aux fonctionnaires de l'État en France.
Offentliga utredningar	846	Recherches officielles.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1937	847	Activité des bureaux de placement publics en Suède en novembre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1937	852	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 octobre 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	853	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader november 1937	854	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie novembre 1937.
Litteraturöversikt	856	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	864	Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årgången 1937	865	Table des matières pour l'année 1937.

Arbetsmarknaden under juni månad 1937.

Arbetsmarknaden undergick under juni månad en fortsatt förbättring, vilken mer eller mindre markerat kom till synes på så gott som alla områden av näringslivet, och arbetslösheten inom olika delar av landet visade till följd härav en successiv minskning. Enligt de offentliga arbetsförmedlingarnas rapporter utvisade också arbetssökandefrekvensen inom de särskilda yrkena efter vanligheten denna månad en stark nedgång. Visserligen var även antalet lediga platser i allmänhet lägre än under maj, men relationen mellan arbetsansökningar och lediga platser företedde likväl en sänkning från 137 i maj till 133 i juni. En jämförelse med motsvarande relationstal för år 1936, som voro 214 och 194, visar på en särdeles gynnsam utveckling av läget sedan fjolåret. Denna utveckling framgår även av att antalet hos arbetslöshetskommissionen genom de kommunala kommittéerna rapporterade hjälpsökande arbetslösa vid utgången av juni i år endast uppgick till cirka 11 500 mot 25 863 förra året. Sedan närmast föregående månad har kommissionens ifrågavarande siffra gått ned med c:a 27 %. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet maj/juni 8·1 % mot 11·1 % en månad tidigare och 10·2 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Vid jordbruket förekom inom flertalet län en mycket livlig efterfrågan på olika slags arbetskraft, och tillgången var som vanligt otillräcklig, i genomsnitt endast 43 ansökningar på 100 lediganmälda platser. I oförändrad omfattning rådde brist på ladugårdspersonal, yngre drängar och landsjungfrur. Härtill kom, att särskilt i de sydligare landskapen behovet av extra arbetskraft för den mot slutet av månaden påbörjade höskörden var starkt framträdande och mångenstädes svårt att tillgodose. I betdistrikten hade man med ett eller annat undantag lyckats anskaffa för betrensningsarbetet erforderlig personal, tack vare den överflyttning av arbetskraft, som kunnat ske från olika län genom organiserat samarbete mellan arbetsförmedlingarna. Inom skogsbruket, framför allt i Norrland, rådde stark brist på bl. a. kolveds- och massavedshuggare, och icke ens hälften av de lediga platserna kunde besättas.

Inom industri och hantverk konstaterades i första hand ökad livaktighet i fråga om *byggnadsverksamheten,* sedan den inom facket rådande konflikten under månaden lösts. Fullgoda yrkesarbetare, särskilt murare, voro här i många fall svåra att uppbringa i tillräckligt antal. Enligt vad från en del håll vitsordats, gynnades även *diversearbetargruppen* av att byggnadskonfliktens lösning verkat stimulerande på arbetstillgången inom ett flertal yrken. Vid *gruvor* och *järnbruk* var efterfrågan på kunnig arbetskraft osedvanligt stor, och *mekaniska verkstadsindustrien* hade samma svårigheter som tidigare att tillgodose behovet av vissa specialarbetare. Stegringen av antalet arbetssökande inom *skoindustrien* förklaras av de permitteringar, som under ett par veckor vid halvårsskiftet pläga förekomma inom denna bransch. Uppehållet i driften vid fabrikerna torde bli kortare i år än under föregående år.

För sjöfolket var arbetsmarknaden liksom under maj månad mycket god, och tidvis rådde brist på såväl däcks- som maskinpersonal. Även obefaret

manskap rönte livlig efterfrågan. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 5 161 påmönstringar och 4 743 avmönstringar. Motsvarande siffror för juni 1936 voro 4 313 och 3 550.

På de kvinnliga avdelningarna rådde sedvanlig knapphet på arbetskraft inom det *husliga arbetet*, och detta gällde både fasta platser och sommarvikariat. Likaledes hade efterfrågan på all slags personal till *hotell, pensionat och restauranger* flerstädes överstigit tillgången. I genomsnitt fanns det knappast mer än hälften så många sökande som lediga platser på hithörande områden. Vad *sjukvård och barnavård* beträffar, var tillgången på anstaltspersonal något knapp, och på barnsköterskor rådde stor brist.

Vid skolornas avslutning anmälde sig som alltid under denna månad ett ökat antal minderåriga arbetssökande vid arbetsförmedlingarna, men det oaktat kunde behovet av springpojkar samt pass- och springflickor ej på långt när fyllas.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juni 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	201
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	174
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	183
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	251
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	487
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	685
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	479
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	269
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	180
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	112
1937	98	88	74	65	55	45	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	544
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	421
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	309
1937	310	238	200	199	167	160	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	23·3
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	18·0
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·1*	—	—	—	—	—	—	—	—

Socialstyrelsens omorganisation.

Inledning. Omorganisationens syftemål. I en den 16 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 266, framlade Kungl. Maj:t inför riksdagen förslag angående socialstyrelsens organisation m. m. Förslaget utgjorde en inom socialdepartementet verkställd överarbetning av ett av landshövdingen Karl Tiselius i egenskap av särskilt tillkallad sakkunnig den 30 juni 1936 avlämnat betänkande i ämnet (statens offentliga utredningar 1936: 29).[1] I anslutning till propositionen väcktes i riksdagen ett flertal motioner, nämligen

inom första kammaren: nr 238 av herr Myrdal, nr 240 av herr Reuterskiöld, nr 259 av herrar Sigfrid Hansson och Strömberg, nr 260 av herr Sam Larsson m. fl. och nr 300 av herr Wistrand m. fl. samt

inom andra kammaren: nr 321 av herr Arnemark m. fl., nr 484 av fröken Hesselgren m. fl. (likalydande med I: 259), nr 485 av fröken Hennings m. fl. (likalydande med I: 260) och nr 530 av herr Gezelius m. fl.

I utlåtande över propositionen den 25 maj 1937 (nr 171) biträdde statsutskottet i alla delar Kungl. Maj:ts förslag angående socialstyrelsens förändrade organisation och därmed förknippade anslagsfrågor m. m. De förslag om förnyad utredning i ärendet, som framförts i motionerna I: 240 och I: 300 hade utskottet sålunda icke ansett sig kunna biträda. Reservation hade anmälts av en utskottsledamot, vilken däri uttalade sig för arbetarskyddsärendenas bibehållande tills vidare hos socialstyrelsen (se nedan). Sedan utskottets hemställan med stor majoritet bifallits av båda kamrarna, avlät riksdagen den 4 juni 1937 underdånig skrivelse i ämnet (nr 390). Enligt det därigenom antagna förslaget skola de styrelsen berörande organisatoriska förändringarna träda i tillämpning den 1 januari 1938.

Såsom ett huvudsyfte för den nu beslutade omorganisationen har i avseende å styrelsens arbetsuppgifter angivits önskemålet att möjliggöra en begränsning av ämbetsverkets hittillsvarande arbetsområde, vilken begränsning ansetts påkallad bl. a. för att minska den efter hand starkt ökade arbetsbördan för styrelsens chef. Detta önskemål har väsentligen tillgodosetts därigenom, att handläggningen av arbetarskyddsärenden samt ärenden rörande sjukkassor och andra understödsföreningar förflyttas från socialstyrelsen till de sociala försäkringsverken. Samtidigt skola emellertid vissa betydelsefulla nya arbetsuppgifter tillföras styrelsen genom överflyttning dit av den centrala handläggningen av fattigvårds- och barnavårdsärendena, skyddshemsinspektionen m. m. samt de nya ärendesgrupper rörande främlingskontrollen, vilka i samband med ändrad lagstiftning på området komma att anförtros åt ämbetsverket. Till följd av dessa förändringar i fråga om avgränsningen av styrelsens ämbetsområde

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1936, sid. 601.

samt vissa beslutade organisatoriska förändringar i övrigt erhåller verket en i väsentliga delar omgestaltad byråindelning. Härtill kommer en mot nyorganisationen svarande avpassning av styrelsens personalutrustning.

En redogörelse för omorganisationen i dess huvuddrag skall lämnas i det följande. Härvid beröras först de ärendesgrupper, vilkas handläggning skall avskiljas från styrelsen och överflyttas till andra ämbetsverk, nämligen ärendena rörande arbetarskydd och ärendena rörande sjukkasseväsendet m. m. Därefter ägnas uppmärksamheten åt de i samband med omorganisationen till socialstyrelsen förlagda nya arbetsuppgifterna samt de förändringar i verkets organisation i övrigt, som enligt beslutet skola vidtagas.

Arbetarskyddsärendena överflyttas till riksförsäkringsanstalten. Som ovan nämnts, skall handläggningen av dessa ärenden, vilken alltsedan socialstyrelsens tillkomst varit anförtrodd åt dess andra byrå, i och med omorganisationen förflyttas till annat ämbetsverk, nämligen riksförsäkringsanstalten. Sistnämnda myndighet övertager därmed styrelsens hittillsvarande uppgift att vara chefsmyndighet för yrkesinspektionen samt skogs- och flottledsinspektören. Även byråassistenten för sjöfartsärenden, vilken tillhör arbetarskyddsbyrån, hänföres härigenom till riksförsäkringsanstalten.

De skäl, som av Kungl. Maj:t anförts för arbetarskyddsbyråns överflyttning till nämnda ämbetsverk, ha varit dels önskemålet att befria socialstyrelsen från arbetsuppgifter, som utan olägenhet kunna avskiljas från dess verksamhetsområde, dels de fördelar i olika avseenden, som ansetts kunna vinnas genom att samordna den verksamhet, som har till syfte att förebygga olycksfall och ohälsa i arbetet, med den verksamhet, som har till uppgift att genom försäkring bereda ersättning vid av arbetet förorsakade olycksfall och yrkessjukdomar. Om lämpligheten av denna förflyttning ha emellertid vid organisationsfrågans behandling meningarna varit mera delade än i någon annan punkt, och från olika håll ha framförts invändningar i flera avseenden mot förslaget i denna del, som på sin tid avstyrktes av bl. a. svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Frågan har även särskilt uppmärksammats i vissa av de avgivna motionerna. Yrkanden om bibehållande inom socialstyrelsen av arbetarskyddsärendena och chefskapet för yrkesinspektionen framställdes sålunda dels i två likalydande motioner, nämligen nr 259 i första kammaren av herrar S. Hansson och G. Strömberg samt nr 484 i andra kammaren av fröken K. Hesselgren m. fl., dels i en inom andra kammaren väckt motion, nr 530, av herr B. Gezelius m. fl. I motionerna framhölls bl. a., att den erforderliga begränsningen av arbetsbördan för socialstyrelsens chef, vilken begränsning anförts såsom ett av huvudskälen för en överflyttning av arbetarskyddsbyrån, givetvis kunde synas önskvärd, men vore å andra sidan en verkschefs arbetsbelastning ej proportionell mot omfattningen av verkets tjänsteuppgifter utan berodde i väsentlig mån på hur mycken självständighet som lämnades åt avdelningscheferna och hur arbetet överhuvud taget ordnats inom verket. Det kunde också anmärkas, att olika regeringar ansett sig kunna pålägga socialstyrelsens chef ett flertal krävande och betungande uppdrag. Vida-

re anförde motionärerna, att en överflyttning av yrkesinspektionen till ett statligt försäkringsorgan såsom riksförsäkringsanstalten ej gärna kunde undgå att med tiden verka en viss förändring av inspektionens tjänsteutövning i så måtto att denna, mer eller mindre medvetet, komme att särskilt inriktas på de arbetsställen, som vore att räkna till riksförsäkringsanstaltens försäkringstagare. En dylik åtskillnad i fråga om yrkesinspektionens inställning till olika grupper av företag måste uppenbarligen, även om den stannade vid blotta misstanken, inverka menligt på inspektionens verksamhet. Det kunde vidare befaras, att inspektionens mångahanda rent sociala uppgifter, vilka saknade anknytning med riksförsäkringsanstaltens nuvarande tjänsteåligganden, skulle bli i viss mån eftersatta vid en överflyttning av arbetarskyddet till sistnämnda ämbetsverk. Med hänsyn till den nyligen igångsatta utredningen om yrkesinspektionens effektivisering ifrågasattes slutligen, om det ej varit välbetänkt att låta frågan om arbetarskyddsbyråns förläggning vila, till dess nämnda utredning slutförts. — De sålunda framförda erinringarna tillmättes icke beaktande av statsutskottet, vars majoritet avstyrkte bifall till de nämnda motionerna. En reservant inom utskottet, herr Domö, företrädde emellertid, som ovan anförts, den meningen, att utskottet bort uttala sig för att arbetarskyddsärendena tills vidare skulle bibehållas hos socialstyrelsen.

Beträffande arbetarskyddsbyråns nuvarande personal vidtages vid överflyttningen ännu icke annan ändring än att sekreteraren uppflyttas från lönegraden B 24 till lönegraden B 26.

Ärendena rörande sjukkasseväsendet m. m. överflyttas till pensionsstyrelsen. Socialstyrelsens tredje byrå, vilken utövar ämbetsverkets befogenheter och skyldigheter såsom tillsynsmyndighet över erkända sjukkassor och andra understödsföreningar (utom arbetslöshetskassorna), kommer att efter omorganisationens genomförande förläggas till pensionsstyrelsen.

Härmed förverkligas en anordning, som förutom nu av den sakkunnige jämväl tidigare förordats i olika sammanhang, nämligen av statens besparingskommitté (år 1925), 1926 års arbetslöshetssakkunniga och 1928 års pensionsförsäkringskommitté. I Kungl. Maj:ts proposition om styrelsens omorganisation anförde föredragande departementschefen i denna del bl. a., att det finge anses uppenbart, att sjukkassebyrån hade föga gemensamt med verkets uppgifter i övrigt. Ett avskiljande av byrån från socialstyrelsen skulle vara till fördel för ämbetsverket, enär en dylik åtgärd vore ägnad att — liksom överflyttningen av arbetarskyddsärendena till riksförsäkringsanstalten — medföra en önskvärd begränsning av det alltför vidsträckta arbetsfältet. Den av vissa myndigheter hävdade uppfattningen, att sjukkasseärendena med hänsyn till sin mera sociala betoning icke lämpade sig att behandlas av pensionsstyrelsen, förklarade sig statsrådet icke kunna dela. Ej heller förtjänade de från flera håll uttalade farhågorna något beaktande, att vid bifall till förslaget en motsättning skulle uppkomma mellan pensionsstyrelsen såsom centralt organ för den statliga folkpensioneringen å ena sidan och såsom tillsynsmyndighet för de icke statliga sjukkassorna å den andra, en motsättning som kunde leda till att

styrelsen bleve frestad att på sjukkassornas bekostnad obehörigen tillgodose folkpensioneringens ekonomiska intresse.

Även efter överflyttningen till pensionsstyrelsen kommer sjukkassebyrån i sin egenskap av tillsynsmyndighet att taga befattning med s. k. tvistemål. Vad den sakkunnige härutinnan föreslagit, nämligen att sådana mål skulle avgöras genom skiljemannaförfarande, ansåg sig Kungl. Maj:t icke kunna biträda.

Å den till pensionsstyrelsen överflyttade sjukkassebyrån skola bl. a. de nuvarande å extra stat uppförda tjänster, som inrättats för sjukkasseväsendets omorganisation, nämligen en byrådirektör, en sekreterare och en aktuarie, överföras till ordinarie stat. Å andra sidan förändras den hittillsvarande ordinarie sekreterartjänsten till en förste aktuariebefattning å extra stat.

Statens inspektion för fattigvård och barnavård m. m. överflyttas till socialstyrelsen. I huvudsaklig överensstämmelse med vad den sakkunnige föreslagit och tidigare landshövdingen Widén i ett år 1932 avgivet betänkande i ämnet förordat skall från socialdepartementet, med bibehållande hos departementet av de s. k. konseljärendena, till socialstyrelsen överflyttas statens inspektion för fattigvård och barnavård, jämte den därtill knutna skyddshemsinspektionen. För hithörande ärenden samt ärenden rörande alkoholistvård (se det följande) inrättas hos socialstyrelsen en särskild byrå, med statens inspektör för fattigvård och barnavård såsom chef. I samband härmed skall styrelsen från statistiska centralbyrån övertaga fattigvårds- och barnavårdsstatistiken, vilken kommer att omhänderhavas av en av de statistiska byråerna.

Den statliga fattigvårds- och barnavårdsinspektionens nu beslutade överflyttning har motiverats därmed, att denna myndighets förläggning till ett statsdepartement bestämt avvikit från det system, som eljest tillämpats inom vår centrala förvaltning, ävensom att den nuvarande organisationen på detta område medfört vissa olägenheter. Då det ej befunnits lämpligt att för inspektionen inrätta ett särskilt ämbetsverk, ha övervägande skäl ansetts tala för att placera densamma hos socialstyrelsen, såsom den myndighet, vilken bäst torde lämpa sig att övertaga ifrågavarande uppgifter. Vid ärendets behandling i riksdagen ifrågasatte emellertid herr Reuterskiöld, i en i första kammaren väckt motion, nr 240, huruvida icke fattigvårds- och barnavårdsfrågorna lämpligen borde hänskjutas till pensionsstyrelsen. Motionen biträddes icke av utskottet. Beträffande spörsmålet om skyddshemsinspektionens förläggning har från en del håll föreslagits, att denna inspektion i stället skulle överflyttas till skolöverstyrelsen. Med hänsyn främst till det nära sambandet mellan skyddshemsverksamheten och den sociala barnavården i övrigt har detta förslag icke ansetts böra förverkligas. Det har dock förutsatts, att ett nära samarbete mellan skyddshemsinspektören och skolöverstyrelsen skall kunna äga rum.

Genom fattigvårds- och barnavårdsinspektionens, skyddshemsinspektionens och fattigvårds- och barnavårdsstatistikens införlivande med socialstyrelsen komma inalles 12 befattningshavare, varav 7 å ordinarie stat, att tillföras ämbetsverket.

Främlingskontrollen centraliseras till socialstyrelsen. I samband med en beslutad uppdelning av socialstyrelsens nuvarande första byrå samt ikraftträdandet den 1 januari 1938 av ny utlänningslagstiftning skall hos ämbetsverket inrättas en särskild byrå för ärenden rörande främlingskontroll, varvid denna kontroll centraliseras till styrelsen på i huvudsak det sätt, som de s. k. utlänningssakkunniga föreslagit i därom avgivet betänkande den 12 december 1936.[1] Ifrågavarande byrå, som skall benämnas byrån för utlänningsärenden, skall från den hittillsvarande första byrån övertaga alla de ärenden, som för närvarande handläggas å dess avdelning för främlingskontroll, samt därutöver eventuellt ärenden rörande praktikantutbyte och utvandring. Därjämte kommer den nyinrättade utlänningsbyrån att få sig anförtrodda bl. a. vissa viseringsärenden, förpassnings- och avvisningsärenden samt de ärenden rörande den inre utlänningskontrollen, som handläggas av polisbyrån i Stockholm. Sistnämnda byrå överföres därvid till socialstyrelsen. Innan styrelsen meddelar avvisnings- och förpassningsbeslut eller ock beslut i ärende, som avser arbetstillstånd för ett större antal utlänningar eller som kan antagas vara av synnerlig betydelse utöver det föreliggande fallet, skall yttrande inhämtas från en nämnd bestående av tre ledamöter (utlänningsnämnden). Ledamöterna jämte högst två suppleanter för var och en av dem utses av Konungen för viss tid, högst tre år. Av ledamöterna skall en vara innehavare av domarämbete och en äga erfarenhet rörande internationella rättsfrågor.

Den till polisbyrån hörande personalen utgöres normalt av en föreståndare samt 14 kvinnliga biträden. Riksdagens beslut innebär ett godkännande av departementschefens uppfattning, enligt vilken föreståndaren för polisbyrån och de biträden därstädes, som ha stadigvarande anställning och icke kunna erhålla arbete å överståthållarämbetet, skola kunna förflyttas till socialstyrelsen. Föreståndaren kommer att hos socialstyrelsen inneha tjänsteställning såsom byråinspektör å extra stat i lönegraden B 22. Härutöver kommer utlänningsbyrån att utrustas med vissa nya befattningar, som blivit erforderliga genom arbetsuppgifternas betydande utökning, däribland två sekreterare och en notarie, samtliga å extra stat. Byråns totala personalbehov, frånräknat tillfälliga arbetskrafter, har approximativt uppskattats till 34 befattningshavare, varav endast byråchefen och två kontorsbiträden å ordinarie stat. Byråchefen för den nuvarande första byrån har förutsatts bliva chef för utlänningsbyrån.

Första byråns arbetsuppgifter uppdelas på andra byråer. Som tidigare angivits, skall den hittillsvarande första byrån, för sociala frågor i allmänhet, upphöra i sitt nuvarande skick och dess arbetsuppgifter övertagas av andra byråer inom styrelsen. Om främlingskontrollen har talats i nästföregående stycke. I övrigt handläggas å byrån ärenden rörande medling i arbetstvister och alkoholistvård samt vissa andra sociala ärenden, vilka sistnämnda väsentligen utgöras av remisser till styrelsen av kommitté- eller sakkunnigbetänkanden i frågor av allmän social innebörd.

Beträffande förläggningen av ärendena rörande medling i arbetstvister, vilka

[1] Statens offentliga utredningar 1936: 53.

handläggas å den hittills till första byrån knutna förlikningsmannaexpeditionen, hade den sakkunnige föreslagit, att hithörande ärenden skulle överföras till den nuvarande sjunde byrån (för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring och arbetsförmedling). I propositionen föreslogs emellertid, att förlikningsmannaexpeditionen skulle göras till en självständig avdelning vid sidan av styrelsens byråer. Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Expeditionen skall bl. a. övertaga de uppgifter, som enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt numera ankomma på socialstyrelsen. Den å förlikningsmannaexpeditionen tjänstgörande sekreteraren, vilken hittills varit placerad i 24 lönegraden å extra stat, överföres å ordinarie stat med placering i 26 lönegraden.

Ärendena rörande alkoholistvården skola i enlighet med den sakkunniges förslag överflyttas till den nya fattigvårds- och barnavårdsbyrån. De skäl, som från vissa håll anförts mot en sådan anordning, ha sålunda icke ansetts böra vinna beaktande. I propositionen anförde emellertid föredragande departementschefen, att förhållandena efter genomförandet av en förändrad lagstiftning, framför allt beträffande förvandling av böter, kunde utveckla sig i sådan riktning, att framdeles en förstärkt organisation av alkoholistvårdens uppsiktsmyndighet kunde bliva erforderlig. I fråga om personalen för hithörande ärenden märkes, att den å alkoholistvårdsavdelningen tjänstgörande sekreteraren uppföres å ordinarie stat med placering i lönegrad B 24. Hela personalen å den sålunda inrättade byrån för fattigvård, barnavård och alkoholistvård skall utgöras av 13 tjänstemän, varav 8 ordinarie.

Av övriga till första byrån hörande ärenden, här ovan benämnda vissa andra sociala ärenden, komma en del mindre betydande ärendesgrupper att övertagas av utlänningsbyrån resp. byrån för ärenden rörande fattigvård etc. Huvudparten av dessa ärenden, främst de s. k. remissärendena, överflyttas emellertid till byrån för lag- och administrativa ärenden, vilken skall bibehållas men för ifrågavarande ändamål förstärkas bl. a. med den å första byrån hittills placerade ordinarie sekreteraren. Lagbyrån kommer alltså att närmast svara för avgivandet av utlåtanden i sådana ärenden av allmän social karaktär, vilka remitteras till styrelsen och icke falla inom annan byrås verksamhetsområde.

Mot den sålunda vidtagna anordningen ha från olika håll riktats invändningar, vid vilka de beslutande myndigheterna emellertid icke fäst avseende. Vid omorganisationsförslagets remissbehandling har sålunda framhållits risken att en överflyttning till lagbyrån av remissärendena skulle leda till, att vid behandlingen av dessa ärenden de formella synpunkterna skulle tillmätas den största betydelsen och sakfrågorna röna mindre beaktande. Även vissa motionärer i riksdagen ha framfört starka betänkligheter mot denna omläggning och mot första byråns uppdelning överhuvud. Sålunda anfördes i en i första kammaren väckt motion, nr 300, av herr Wistrand m. fl., att det finge anses vara av tvivelaktigt värde att till en byrå, vars chef skulle utses på grund av juridisk kompetens, förlägga mängden av diverse sociala ärenden samt vissa »arbetarfrågor», vilka ärenden varit det centrala i första byråns hittillsvarande verksamhet. Av socialstyrelsen väntade man sig ju mindre en behandling ur

rent juridiska än ur allmänt socialpolitiska synpunkter. Med hänsyn vidare till förlikningsmannaexpeditionens alltför svaga organisation (en sekreterare och ett kvinnligt biträde) samt arbetarskyddsbyråns och yrkesinspektionens avskiljande skulle styrelsen icke längre kunna fungera som det centrala organet för »arbetarfrågor» och sociala ärenden i allmänhet. Även i en av herr Gezelius m. fl. i första kammaren framförd motion, nr 530, betecknades det såsom en mycket allvarlig brist i omorganisationsförslaget, att de sociala ärendena i allmänhet genom första byråns slopande ej längre skulle bliva företrädda av en särskild byrå utan inordnas såsom en detalj under lag- och administrativa byrån. Det syntes därför påkallat, att den nuvarande första byrån bibehölles, med bevarande inom byrån av bl. a. förlikningsmannaexpeditionen. Vad statsmakterna väntade sig av socialstyrelsen i fråga om dit hänskjutna sociala frågor vore nämligen ingalunda en formell granskning av framkomna lagförslag eller andra reformförslag utan ett på praktisk erfarenhet och social förtrogenhet grundat bedömande av ärendena samt framsynta initiativ. Dithörande uppgifters natur krävde, att de handhades av en särskild byrå med annan konstruktion än den som föreslagits beträffande lag- och administrativa byrån, vilken skulle vara helt skild från befattning med löpande sociala förvaltningsuppgifter av praktisk art. — De sålunda uttalade farhågorna för att omorganisationen skulle allvarligt rubba socialstyrelsens ledande ställning inom det sociala förvaltningsområdet förklarade sig statsutskottet i sitt utlåtande i ämnet icke kunna dela. Enligt utskottets mening borde någon ändring av bestående förhållanden härutinnan icke ske.

Å lag- och administrativa byrån skall såsom hittills registrators- och kassakontoret utgöra en särskild avdelning, medan däremot det likaledes till denna byrå anknutna biblioteket förlägges till fjärde byrån. Styrelsens registrator och kassör, som nu i egenskap av kansliskrivare är placerad i lönegrad B 11, uppflyttas till lönegrad B 14. Byråns hela personalutrustning skall efter omorganisationen bestå av 5 ordinarie och 3 icke ordinarie befattningshavare.

Båda statistikbyråerna bibehållas tills vidare. Vid behandlingen av frågan om det statistiska arbetets framtida organisation inom styrelsen har framhållits, att fjärde och femte byråernas arbetsuppgifter i mycket äro av likartad beskaffenhet samt gränsen mellan byråernas verksamhetsområden ganska flytande. Mot en ifrågasatt sammanslagning av byråerna har emellertid erinrats, att i olika sammanhang övervägts betydande utvidgningar av styrelsens statistiska verksamhet samt att det, vid ett förverkligande av dessa förslag, kunde befaras, att den sammanslagna statistikbyråns arbetsuppgifter skulle bliva alltför omfattande. Därvid har även beaktats, att indragningen av den hittillsvarande experten i frågor rörande levnadskostnader och kooperation säkerligen komme att — åtminstone till en början — medföra ökade arbetsuppgifter för byråchefen å fjärde byrån. Det har av dessa och andra skäl ansetts lämpligast, att anordningen med två statistiska byråer tills vidare består, varvid dock byråchefstjänsten å femte byrån bibehålles å extra stat.

Som ovan nämnts, skall fjärde byrån övertaga de med styrelsens bibliotek

förenade göromålen. Den förste aktuarie, som f. n. tjänstgör såsom redaktör för Sociala Meddelanden, skall jämväl bliva styrelsens bibliotekarie, och den nuvarande bibliotekarietjänsten i lönegraden B 21 omändras till en aktuarietjänst i samma lönegrad med placering å fjärde byrån. Åt sistnämnda byrå anförtros också fattigvårds- och barnavårdsstatistiken, vilken som tidigare omnämnts skall överflyttas till socialstyrelsen från statistiska centralbyrån.

I fråga om statistikbyråernas blivande personalutrustning märkes, att två ordinarie förste aktuarietjänster uppflyttas från lönegrad B 24 till B 26. Den hittillsvarande expertbefattningen å fjärde byrån indrages. För avlönande av viss personal för större statistiska specialundersökningar skall å riksstaten uppföras ett från socialstyrelsens allmänna avlöningsanslag skilt reservationsanslag, vilket beräknats till 30 000 kronor för budgetår.

Personalbeståndet å de statistiska byråerna, bortsett från erforderlig tillfällig personal, har för fjärde byrån beräknats till 17 ordinarie och 11 icke-ordinarie tjänstemän samt för femte byrån till 13 ordinarie och 7 icke-ordinarie befattningshavare.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 238, hade herr G. Myrdal med en utförlig motivering dels påyrkat en förbättrad placering i lönehänseende av åtskilliga tjänster å statistikbyråerna och dels föreslagit, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att socialstatistikens organisation måtte upptagas till förnyad, skyndsam utredning, varvid dels förefintligt reformbehov beträffande statistikens innehåll, tillförlitlighet och inriktning beaktades, dels socialstatistikens nuvarande och framtida behov av kvalificerad arbetskraft bleve tillgodosett. — I sitt förenämnda utlåtande, nr 171, förklarade sig statsutskottet ingalunda vilja bestrida, att bestående anordningar i fråga om den sociala statistikens organisation vore behäftade med vissa brister. Den kraftiga utvecklingen under de senaste åren inom den ekonomiska och sociala politiken hade utan tvekan ökat behovet av en säkrare och fullständigare socialstatistik. Utskottet ansåg därför de synpunkter, som framförts i herr Myrdals motion, värda beaktande. Anledning torde dock förefinnas för det antagandet, att Kungl. Maj:t utan särskild framställning vidtoge åtgärder för utredning av de reformbehov beträffande statistikens innehåll, tillförlitlighet och inriktning, som utvecklingen påkallade.

Socialfullmäktige och sociala rådet avskaffas. Såsom skäl till socialfullmäktigeinstitutionens beslutade upphörande, vilket socialstyrelsen själv motsatt sig, har anförts, att styrelsen under senare år i ytterst ringa utsträckning begagnat sig av fullmäktiges medverkan på det sätt, som vid fullmäktigeinstitutionens tillkomst varit avsedd. Nämnda institution, som under styrelsens första verksamhetsår säkerligen representerade en värdefull tillgång, har ansetts numera knappast ha någon egentlig uppgift att fylla. Av liknande skäl har sociala rådet, dock med undantag för den däri ingående sjukkassenämnden och den i förordningen om erkända arbetslöshetskassor föreskrivna nämnden, ansetts böra indragas.

Tjänstemän	Gemensam personal	Personal å							Tillhopa
		1:a byrån	2:a byrån	3:e byrån	4:e byrån	5:e byrån	6:e byrån	Förlikn. exp.	
Tjänstemän å ordinarie stat.									
Generaldirektör	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Lönegrad B 30, 27 . . .	—	1	2	1	1	—	1	—	6
Lönegrad B 26, 24, 21 . .	—	2	3	2	4	4	—	1	16
Lönegrad B 14, 11, 7, 5, 4, 2	4	3	3	2	12	9	2	1	36
Tjänstemän å extra stat.									
Lönegrad B 30, 28 . . .	—	2	—	—	—	1	—	—	3
Lönegrad B 24, 22, 21 . .	—	1	—	—	1	—	5	—	7
E. o. eller extra tjänstemän.									
Amanuenser	—	2	3	1	3	1	1	—	11
Övriga	2	5	1	2	7	5	25	—	47
Övrig icke-ordinarie personal.									
Expert (för alkoholistvård)	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	7	16	13	8	28	20	34	2	128

Sammanfattning. Byråindelning och personalutrustning efter omorganisationen. Styrelsen kommer att i sitt omorganiserade skick bestå av sex byråer och en fristående förlikningsmannaexpedition. Byråerna erhålla följande beteckningar:

1) byrån för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring och arbetsförmedling (första byrån);

2) byrån för ärenden rörande fattigvård, barnavård och alkoholistvård (andra byrån);

3) byrån för lagärenden och administrativa ärenden (tredje byrån);

4) byrån för allmän socialstatistik (fjärde byrån);

5) byrån för socialstatistiska specialundersökningar m. m. (femte byrån);

6) byrån för utlänningsärenden (sjätte byrån); samt

7) förlikningsmannaexpeditionen.

Av de nuvarande byråerna bibehållas i sina grunddrag fjärde, femte och sjunde (den nya första) byråerna, dock med ovan angivna utvidgningar av fjärde byråns verksamhetsområde. Till den hittillsvarande sjätte (den nya tredje) byrån, för lag- och administrativa ärenden, överföras, som ovan nämnts, vissa ärendesgrupper från den indragna första byrån. Helt nyinrättade bli andra byrån samt, såsom självständiga avdelningar, sjätte byrån och förlikningsmannaexpeditionen.

Styrelsens personalbestånd efter omorganisationen, sådant detta beräknats i Kungl. Majt:s proposition i ämnet, framgår av ovanstående tablå, vari ej inräknats befattningshavare med tillfällig anställning.

Utöver det tidigare anförda må här nämnas, att å den nya första byrån skola bl. a. byråchefen, sekreteraren för arbetslöshetsförsäkringsärenden och byråinspektören för arbetsförmedlingsärenden överföras till ordinarie stat. Däremot kvarstå de båda å byrån placerade byrådirektörerna samt aktuarien tills vidare å extra stat.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1936.

Inkomster och utgifter under år 1936 för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka uppgingo till ett antal av 29 med 301 414 tillsatta platser under året, framgå av tabellerna å nästföljande sidor. För verksamheten under år 1935 utbetalades av statsmedel, utöver vad i inkomsttabellen upptagits till vissa anstalter förskottsvis 154 900 kr. Sammanlagda statsbidraget för 1935 uppgick alltså till 796 683·11 kr.[1]

Statsanslaget till den offentliga arbetsförmedlingen utgår enligt bestämmelserna i lagen den 15 juni 1934 om offentlig arbetsförmedling (10 §) och kungörelsen den 23 november 1934 angående handläggningen av frågor om statsbidrag till offentlig arbetsförmedling. I enlighet härmed är arbetsförmedlingsanstalt berättigad *(1 mom.)* att av statsmedel åtnjuta ersättning för *post-, telegraf- och telefonavgifter samt nödvändiga utgifter för tryckning av formulär och blanketter,* som fastställts av socialstyrelsen men icke tillhandahållas av densamma. Vidare erhålles *(2 mom.)* ersättning med tre fjärdedelar av *resekostnaderna för medellösa arbetssökande.* Slutligen lämnas statsbidrag *(3 mom.)* med hälften av det utgivna beloppet för *andra utgifter* än de nu nämnda, i den mån de kunna anses ha varit av behovet påkallade. Under särskilda förhållanden kan Konungen bevilja statsbidrag till mer än hälften av viss anstalts utgifter. Detta gäller även i fråga om förmedling av arbete inom viss verksamhetsgren samt beträffande kostnader, som föranledas av anstalternas samverkan eller av särskilda anordningar för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom.

Förutom av landsting och stadsfullmäktige i de städer, som icke deltaga i landsting, anvisades anslag till arbetsförmedlingsverksamheten av cirka 325 kommuner. Dessa anslag voro mestadels kontanta men utgingo stundom i form av upplåtelse av fria lokaler. Utöver dessa inkomster tillkommo i två fall anslag från hushållningssällskap.

[1] Angående arbetsförmedlingens verksamhetsresultat år 1936 se Soc. Medd. 1937, sid. 111 ff.

Tab. 1. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster (i kr.) under år 1936.

Arbetsförmedlingen i	Anslag från staten för verksamheten 1935	Anslag från staten Förskott för 1936	Anslag från staten Summa	Anslag från landsting	Anslag från kommuner[2]	Övriga inkomster	Summa inkomster
Stockholms stad .	[1]105 037·55	—	105 037·55	—	208 194·82	—	**313 232·37**
Stockholms län . .	35 524·59	—	35 524·59	45 000·00	9 266·67	52·37	**89 843·63**
Uppsala län . . .	[1]11 875·88	—	11 875·88	22 461·36	5 600·00	83·34	**40 020·58**
Södermanlands län	19 943·39	—	19 943·39	15 000·00	1 300·00	33·14	**36 276·53**
Östergötlands län .	[1]20 683·45	9 000·00	29 683·45	35 918·00	1 480·00	37·87	**67 119·32**
Norrköpings stad .	17 186·48	6 220·00	23 406·48	—	13 789·08	49·84	**37 245·40**
Jönköpings län . .	[1]9 748·89	6 480·00	16 228·89	16 558·88	1 800·00	32·09	**34 619·81**
Kronobergs län . .	7 692·68	2 950·00	10 642·68	5 200·00	2 100·00	41·96	**17 984·64**
Norra Kalmar län .	4 037·62	—	4 037·62	4 350·00	150·00	70·17	**8 607·79**
Södra Kalmar län .	[1]7 494·98	4 000·00	11 494·98	7 375·00	1 800·00	86·46	**20 756·44**
Gotlands län . . .	[1]4 137·02	2 920·00	7 057·02	4 150·00	900·00	27·51	**12 134·53**
Blekinge län . . .	[1]11 946·19	6 150·00	18 096·19	17 600·00	—	130·37	**35 826·56**
Kristianstads län .	18 428·31	6 670·00	25 098·31	11 150·00	—	55·85	**36 304·16**
Malmö stad . . .	46 344·26	—	46 344·26	4 388·55	34 963·87	—	**85 696·68**
Malmöhus län . .	28 855·12	—	28 855·12	23 144·88	300·00	8·21	**52 308·21**
Hälsingborgs stad .	[1]21 389·06	9 180·00	30 569·06	—	17 770·59	—	**48 339·65**
Hallands län . . .	10 930·09	—	10 930·09	9 810·75	1 750·00	119·06	**22 609·90**
Göteborgs stad . .	[1]56 116·44	31 750·00	87 866·44	—	63 401·62	—	**151 268·06**
Göteb. o. Bohus län	[1]13 280·75	6 120·00	19 400·75	15 010·86	3 000·00	188·94	**37 600·55**
Älvsborgs län . .	15 069·79	—	15 069·79	14 430·21	8 010·00	34·37	**37 544·37**
Skaraborgs län . .	22 186·62	—	22 186·62	14 652·88	6 550·00	166·68	**43 556·18**
Värmlands län . .	16 983·56	11 570·00	28 553·56	23 808·05	6 795·00	92·10	**59 248·71**
Örebro län	26 499·91	—	26 499·91	36 470·00	4 545·00	59·97	**67 574·88**
Västmanlands län .	[1]10 615·70	—	10 615·70	16 000·00	5 950·00	178·57	**32 744·27**
Kopparbergs län .	[1]7 237·17	6 460·00	13 697·17	14 155·00	2 325·00	—	**30 177·17**
Gävleborgs län . .	23 413·19	—	23 413·19	20 088·64	29 785·00	207·71	**73 494·54**
Västernorrlands län	[1]13 554·27	15 040·00	28 594·27	30 433·33	18 065·50	3·36	**77 096·46**
Jämtlands län . .	[1]15 336·08	8 230·00	23 566·08	9 750·00	4 375·00	276·87	**37 967·95**
Västerbottens län .	12 675·35	5 530·00	18 205·35	13 562·49	4 110·00	48·93	**35 926·77**
Norrbottens län . .	27 558·72	—	27 558·72	14 046·87	2 000·00	—	**43 605·59**
Summa 1936	**641 783·11**	**138 270·00**	**780 053·11**	**444 515·70**	**460 077·15**	**2 085·74**	**1 686 731·70**
» 1935	240 019·17	154 900·00	394 919·17	529 663·28	449 478·07	3 586·33	**1 377 646·80**

[1] Anstalten har därjämte erhållit förskott för verksamheten 1935 (se årg. 1936, sid. 502).
[2] I kommunbidragen äro inräknade anslag från hushållningssällskap: Uppsala län 1 000 kr., Örebro län 500 kr.

Tab. 2. De offentliga arbetsförmedlingsan-

	Arbetsförmedlingen i	Utgifter, för vilka statsbidrag erhållits							
		1 mom.			2 mom.	3 mom.			
		Postavgifter	Telegraf- o. telefonavgifter	Formulär och blanketter	Resebidrag t. arbetssökande	Avlöningar till personal	Resekostnader för personal	Styrelse och revisorer	Lokalhyror
1	Stockholms stad	3 525·21	9 862·27	760·32	859·40	225 034·82	382·30	—	36 932·00
2	Stockholms län	1 006·94	5 977·29	928·36	126·25	58 339·68	1 120·55	528·25	13 728·33
3	Uppsala län . .	588·83	1 640·77	114·00	—	25 755·50	383·45	50·00	4 100·00
4	Södermanlands l.	813·63	3 258·39	11·00	78·10	29 991·95	1 125·85	471·40	1 197·90
5	Östergötlands län	2 088·99	5 900·22	456·00	72·90	40 367·34	777·20	961·85	5 165·00
6	Norrköpings stad	308·91	1 261·38	127·50	88·01	23 053·82	50·65	125·90	4 000·00
7	Jönköpings län .	1 098·24	3 084·84	128·80	71·10	18 692·50	411·50	303·60	1 800·00
8	Kronobergs län .	516·95	2 569·70	101·25	—	8 117·50	240·00	210·15	1 800·00
9	Norra Kalmar län	196·50	1 080·67	18·50	32·70	4 275·00	—	892·75	750·00
10	Södra Kalmar län	649·58	2 367·48	94·50	480·51	13 435·66	76·70	277·00	2 200·00
11	Gotlands län . .	290·70	1 525·10	131·00	16·90	6 338·00	71·55	343·00	2 300·00
12	Blekinge län .	987·65	3 567·99	264·00	203·40	19 221·33	165·90	520·40	—
13	Kristianstads län	993·36	3 666·64	161·00	—	23 333·00	610·40	256·20	3 100·00
14	Malmö stad . .	2 204·61	2 714·71	626·00	138·00	59 139·93	—	4·50	7 508·01
15	Malmöhus län .	1 215·40	4 055·23	262·20	99·65	41 982·60	91·30	710·75	—
16	Hälsingborgs stad	584·40	2 616·60	268·00	—	32 335·48	40·00	—	3 300·00
17	Hallands län . .	429·84	1 789·35	67·90	—	15 924·70	53·00	216·57	1 031·00
18	Göteborgs stad .	2 380·00	6 080·43	911·10	98·45	101 526·55	567·50	—	19 644·17
19	Göteb.o. Bohus l.	895·75	4 663·09	190·00	681·70	20 624·00	843·70	408·80	4 926·50
20	Älvsborgs län .	775·32	2 661·73	—	340·52	21 011·25	149·40	278·15	7 410·00
21	Skaraborgs län .	919·25	3 718·29	—	43·50	27 175·00	436·90	448·00	4 925·00
22	Värmlands län .	1 235·01	4 903·98	329·83	373·15	25 138·95	641·95	653·70	6 062·50
23	Örebro län . . .	1 111·00	3 497·16	241·00	228·55	36 037·72	672·75	533·65	7 626·50
24	Västmanlands l.	406·80	3 566·68	209·00	49·10	23 018·00	107·30	72·00	3 000·00
25	Kopparbergs län	506·35	3 584·48	132·90	548·40	17 558·00	474·20	428·15	2 595·00
26	Gävleborgs län .	725·90	5 181·78	95·50	3 858·79	51 979·50	1 555·00	960·40	1 000·00
27	Västernorrlands l.	2 790·57	10 065·30	328·65	6 091·80	41 692·70	900·35	556·00	1 366·02
28	Jämtlands län .	1 514·50	7 406·20	83·00	3 128·40	17 610·00	1 033·70	69·60	2 000·00
29	Västerbottens l.	1 093·90	5 534·79	77·00	1 996·50	16 651·33	1 145·13	1 160·71	2 598·71
30	Norrbottens län	468·53	4 637·61	388·00	1 921·56	23 130·00	4 091·85	638·00	2 000·00
31	Summa 1936	**32 322·62**	**122 390·15**	**7 506·31**	**21 627·34**	**1068 491·81**	**18 220·08**	**12 079·48**	**154 066·64**
32	» 1935	23 470·34	81 748·96	7 368·80	5 889·20	884 018·81	14 074·45	8 812·45	126 857·79

stalternas utgifter (i kr.) under år 1936.

enligt arbetsförmedlingslagens 10 §

3 mom. (forts.)									Summa utgifter	
Uppvärmn., belysning o. vatten	Städning, renhållning o. tvätt	Möbler m. fl. inventarier	Skrivmaterial o. dyl.	Tryckningskostnader	Böcker, tidningar m. m.	Annonsering m. m.	Pensioner	Andra utgifter		
5 733·09	10 896·54	2 822·36	2 308·84	4 396·18	181·00	3 446·72	4 451·40	1 639·52	**313 231·97**	1
1 265·58	2 673·91	2 177·06	728·08	603·30	75·75	957·05	—	222·72	**90 459·10**	2
475·76	2 262·52	1 416·38	323·78	632·10	85·00	378·95	1 800·00	13·54	**40 020·58**	3
646·80	1 080·00	590·54	309·60	150·75	—	420·87	—	86·48	**40 233·26**	4
910·69	840·25	3 357·17	769·33	2 565·50	299·96	821·33	1 636·00	287·02	**67 276·75**	5
1 180·50	789·92	379·88	362·47	479·20	22·35	357·86	4 532·00	104·55	**37 224·90**	6
227·53	460·00	203·35	581·97	758·25	17·00	485·54	1 980·00	199·52	**30 503·74**	7
255·50	300·00	153·85	264·75	205·50	109·65	278·44	—	23·62	**15 146·86**	8
5·20	249·79	85·45	151·96	199·85	—	186·80	—	36·78	**8 111·95**	9
105·05	300·00	307·92	171·03	302·95	27·00	393·52	—	24·39	**21 218·29**	10
64·30	424·63	710·55	126·00	133·75	40·00	609·92	—	22·50	**13 147·90**	11
216·90	1 177·46	1 647·57	785·02	417·20	34·35	359·10	2 999·28	211·28	**82 778·88**	12
440·86	450·00	290·00	632·10	150·00	—	1 011·24	—	197·57	**35 292·37**	13
2 851·04	1 000·46	1 612·58	1 969·01	2 205·10	—	2 744·92	21·60	3·10	**84 743·57**	14
—	13·75	2 741·87	550·67	—	—	373·46	—	64·30	**52 161·18**	15
542·06	800·99	596·64	352·11	435·00	75·85	15·00	6 298·38	39·14	**48 299·65**	16
180·24	515·91	1 373·00	114·72	269·70	29·75	156·05	924·00	49·97	**23 125·70**	17
1 349·80	5 137·97	2 420·79	1 358·14	3 141·50	318·30	784·33	5 496·00	408·62	**151 623·65**	18
152·00	639·00	1 493·68	279·17	312·00	51·75	440·29	890·00	81·17	**37 572·60**	19
115·67	1 599·92	604·41	196·95	471·40	7·50	207·98	600·00	271·28	**36 701·48**	20
489·60	930·85	990·21	656·57	284·20	129·08	203·08	—	61·65	**41 411·18**	21
300·05	1 130·02	4 636·33	487·32	703·53	135·76	470·76	3 846·00	333·58	**51 382·42**	22
460·82	1 934·00	3 880·78	626·49	1 575·35	—	370·01	800·00	202·88	**59 798·66**	23
265·31	727·43	221·15	180·59	326·85	14·35	526·11	—	28·82	**32 718·99**	24
161·80	318·00	1 292·55	393·60	463·20	34·25	519·46	—	121·72	**29 131·56**	25
457·13	841·97	1 684·32	471·85	397·70	193·30	771·00	1 612·61	89·42	**71 876·17**	26
553·03	959·92	3 690·41	1 972·07	440·53	126·80	853·94	2 600·00	296·42	**75 284·51**	27
74·95	425·00	1 813·40	773·04	222·00	62·00	461·18	—	173·62	**36 850·59**	28
113·35	249·75	2 328·66	1 496·52	556·15	22·75	370·53	—	139·57	**35 535·35**	29
280·55	1 039·35	2 449·45	760·36	911·56	—	256·75	—	632·02	**43 605·59**	30
19 874·66	**40 169·31**	**47 972·31**	**20 154·11**	**23 709·80**	**2 093·50**	**19 232·19**	**40 487·27**	**6 066·77**	**1 656 464·35**	31
18 431·06	33 665·07	55 758·03	20 037·26	20 912·18	1 727·82	15 817·17	27 958·89	8 837·15	**1 855 385·43**	32

Byggnadsverksamheten år 1936.

Undersökningens omfattning. På grundval av den fr. o. m. 1934 publicerade kvartalsstatistiken, som avser vissa större städer (med över 30 000 inv.), har en preliminär redogörelse för bostadsproduktionen i dessa under fjolåret lämnats i februarihäftet av denna tidskrift.[1] Av övriga städer och stadsliknande samhällen, där byggnadsverksamheten är underkastad offentlig kontroll genom byggnadsnämnd (eller byggnadsinspektör), ha numera praktiskt taget samtliga insänt uppgifter angående under år 1936 fullbordade (slutavsynade) och avgångna byggnadsföretag; från städer med över 10 000 invånare har dessutom lämnats motsvarande redovisning angående beviljade byggnadsföretag. Huvudresultaten av den bearbetning av materialet, som verkställts, meddelas i efterföljande berättelse.

Uppgifterna angående fullbordade och avgångna byggnadsföretag avse i allt 644 orter (mot 629 år 1935), vilkas fördelning på olika landsdelar och storleksklasser framgår av följande sammanställning:[2]

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
Antal stadssamhällen	1	74	48	64	93	62	342	3	15	22	41	261
Antal övriga samhällen	—	51	86	56	52	57	302	·	·	·	·	·
Tillhopa	1	125	134	120	145	119	644	·	·	·	·	·
Tusental inv. (i stadssamhällen)	534	411	191	415	675	294	2 520	934	544	299	313	430

Av samtliga 644 orter ha 342 (nämligen 116 städer, 49 köpingar, 176 municipalsamhällen och 1 landskommun) betecknats såsom stadssamhällen, varmed här avses sådana områden, där byggnadsstadgans bestämmelser för stad äro gällande. Folkmängden i dessa samhällen uppgick till sammanlagt 2·52 milj. inv. De 302 såsom »övriga samhällen» betecknade orterna utgöras av

---

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 127 o. f.

[2] Härvid betraktas *Stockholms stad* som särskild landsdel, medan Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län sammanföras till *östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *norra Sverige*. I syfte att få städer med över 10 000 invånare redovisade för sig ha här liksom i övriga sammanställningar Sandvikens köping, Domnarvets kommun och Kiruna municipalsamhälle med resp. 12 970, 15 090 och 10 285 inv. hänförts till »stadssamhällen med 5 000—10 000 inv.» (resp. till »mindre stadssamhällen»).

sådana områden, där byggnadsstadgans bestämmelser för landsbygden äro tillämpliga.

På grund av det successiva utsträckandet av byggnadsstadgans tillämpningsområde till allt flera orter har antalet i statistiken ingående områden undergått en kontinuerlig ökning med varje redovisningsår. För att detta förhållande icke skall behöva inverka vid jämförelser med tidigare år, ha de orter, för vilka uppgifter endast erhållits för vissa av åren 1927—1936, uteslutits vid dylika jämförelser, vilka sålunda endast avse 296 stadssamhällen, i det följande benämnda »gemensamma orter». Folkmängden i dessa uppgick till 2·46 milj. inv., motsvarande 97·6 % av invånarantalet i de stadssamhällen, för vilka uppgifter erhållits år 1936.

I efterföljande redogörelse återges först bostadsproduktionens omfattning i samtliga städer och stadsliknande samhällen enligt uppgifter om fullbordade byggnadsföretag. På grundval av samma material belyses därefter den totala byggnadsverksamheten (inkl. industribyggnader m. m.). I ett tredje kapitel meddelas uppgifter om beviljade byggnadslov i större städer, varpå följer en specialredogörelse för bostadsproduktionen i Stockholm jämte förortsområde.

1. Bostadsproduktionen inom samtliga orter.

Boningshusens antal, art och storlek. I vidstående tab. A återges antalet under år 1936 fullbordade (slutavsynade[1]) bostadsbyggnader, bostadslägenheter och eldstäder. Sammanlagt ha 9 849 byggnader varit föremål för sådan byggnadsverksamhet, att därigenom nya bostadsutrymmen tillkommit. I 1 642 av dessa fall har det emellertid endast varit fråga om smärre ändrings- och tillbyggnadsarbeten, medan övriga 8 207 företag avsett nybyggnad eller fullständig ombyggnad av boningshus.

De nybyggda eller helt ombyggda boningshusens fördelning efter byggnadsmaterial (sten eller trä) samt efter storlekstyper (räknat efter antalet våningar i höjd, antalet lägenheter och antalet eldstäder) framgår närmare av tab. A. I tab. B återges utvecklingen i dessa avseenden sedan tidigare år. Stenhusens andel i bostadsproduktionen befinnes ha ökats för varje år sedan 1933, medan den ökning av flervåningshusens andel, som kom till synes 1934 och 1935, under redovisningsåret förbytts i någon nedgång. Dessa förskjutningar sammanhänga väsentligen med det förhållandet, att såväl den av depressionen och 1933 års byggnadskonflikt betingade nedgången i bostadsproduktionen som uppsvinget 1934—1935 i första hand berört hyreshusbygget i de större städerna, under det att bostadsproduktionen i de mindre städerna och på landsbygden under redogörelseåret fått relativt ökad betydelse.

[1] Uppgifterna för Stockholm och ett par andra större städer avse dock till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. A. Under år 1936 tillkomna (och avgångna) boningshus, lägenheter och eld. städer i städer och stadsliknande samhällen.

Byggnader, lägenheter och eldstäder	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamhällen med 100 000 inv. o. däröver	20 000–100 000 inv.	10 000–20 000 inv.	5 000–10 000 inv.	under 5 000 inv.	övriga samhällen
Antal tillkomna (och ändrade) *boningshus*	**719**	**2 146**	**1 146**	**1 602**	**2 785**	**1 451**	**9 849**	**1 539**	**1 545**	**1 023**	**1 229**	**2 016**	**2 497**
Därav ny- o. helt ombyggda	690	1 879	926	1 242	2 348	1 122	**8 207**	1 304	1 258	778	977	1 649	2 241
uppförda av sten. .	189	240	58	813	209	81	**1 590**	444	416	198	136	268	128
uppförda av trä . .	501	1 639	868	429	2 139	1 041	**6 617**	860	842	580	841	**1 381**	2 113
med följande antal våningar i höjd[1] 1 . .	189	653	123	262	357	215	**1 799**	243	148	115	65	399	829
med följande antal våningar i höjd[1] 2 . .	327	1 072	734	759	1 662	807	**5 361**	695	761	557	781	1 173	1 394
med följande antal våningar i höjd[1] 3 . .	61	91	64	74	273	93	**656**	152	205	88	123	71	17
med följande antal våningar i höjd[1] 4 o. fl.	113	63	5	147	56	7	**391**	214	144	18	8	6	1
innehållande följande antal lägenheter 1 . .	453	1 116	310	565	928	463	**3 835**	663	376	251	330	822	1 393
innehållande följande antal lägenheter 2 . .	29	368	450	389	870	478	**2 584**	202	269	306	404	647	756
innehållande följande antal lägenheter 3—9 .	25	279	143	116	371	159	**1 093**	66	389	175	210	164	89
innehållande följande antal lägenheter 10 o. fl.	183	116	23	172	179	22	**695**	373	224	46	33	16	3
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 1—3 .	142	325	74	93	172	172	**978**	160	76	32	45	189	476
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 4—7 .	318	1 058	509	739	1 333	690	**4 647**	555	421	436	556	1 102	1 577
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 8—11	31	220	233	156	402	153	**1 195**	146	285	164	206	240	154
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 12—19	14	115	73	62	193	68	**525**	39	183	80	115	81	27
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 20—49	59	109	28	107	177	30	**510**	171	211	48	42	32	6
innehållande följande antal eldstäder (rum el. kök) 50 o. fl.	126	52	9	85	71	9	**352**	233	82	18	13	5	1
Antal tillkomna *bostadslägenheter* .	**6 871**	**6 036**	**2 508**	**6 170**	**9 049**	**3 003**	**33 637**	**13009**	**7 790**	**2 757**	**3 065**	**3 519**	**3 497**
Därav enkelkök, -rum m. m.	926	706	180	502	1 066	381	**3 761**	1 466	1 196	310	260	290	239
därav 1 rum m. kokvrå	795	386	52	281	579	93	**2 186**	1 220	699	133	87	33	14
1 rum och kök . .	2 554	1 665	411	1 918	2 358	547	**9 453**	4 939	2 341	603	580	499	491
2 » » » . .	2 262	1 997	953	2 310	3 075	1 187	**11 784**	4 269	2 447	1 009	1 227	1 344	1 488
3 » » » . .	645	971	623	899	1 449	501	**5 088**	1 346	1 120	498	630	762	732
4 » » » . .	276	396	196	301	680	233	**2 082**	607	366	193	208	352	356
5 o. fl. rum och kök	208	301	145	240	421	154	**1 469**	382	320	144	160	272	191
Lägenheter med badeller duschrum . .	6 092	3 443	1 284	3 368	4 662	1 313	**20 162**	9 961	4 753	1 447	1 487	1 588	926
Antal tillkomna boningsrum	12417	13018	6 186	12659	19559	6 941	**70 780**	23874	15516	6 255	7 190	9 107	8 838
kök	5 945	5 342	2 335	5 701	8 006	2 647	**29 976**	11555	6 603	2 467	2 826	3 251	3 274
Antal tillk. *eldstäder*	**18362**	**18360**	**8 521**	**18360**	**27565**	**9 588**	**00756**	**35429**	**22119**	**8 722**	**10016**	**12358**	**12112**
Därav tillbyggda äldre lägenheter	6	216	136	294	210	238	**1 100**	15	181	128	187	316	273
Antal *avgångna* bostadslägenheter . .	927	341	142	439	638	217	**2 704**	1 376	610	232	206	213	67
eldstäder (rum el. kök)	2 578	1 094	468	1 365	2 123	655	**8 283**	4 175	1 904	700	615	705	184
Nettotillskott bostadslägenheter . .	5 944	5 695	2 366	5 731	8 411	2 786	**30 933**	11633	7 180	2 525	2 859	3 306	3 430
eldstäder (rum el. kök)	15784	17266	8 053	16995	25442	8 933	**92 473**	31254	20215	8 022	9 401	11653	11928

[1] Härvid räknas vinds- och källarvåning såsom särskild våning, om boningsrum eller annat rum med eldstad och fönster finnes å vinden eller i källaren.

Tab. B. Antal under åren 1927—1936 i städer och stadsliknande samhällen tillkomna boningshus (ny- och helt ombyggda), med fördelning efter byggnadstyper.

Byggnadstyper	Gemensamma orter[1]					Samtl. orter	Gemensamma orter[1]					Samtl. orter
	1927/36[2]	1933	1934	1935	1936	1936	1927/36[2]	1933	1934	1935	1936	1936
							%	%	%	%	%	%
Boningshus uppförda av												
sten	821	443	780	1 192	1 441	1 590	21·5	12·3	18·4	23·3	25·2	19·4
trä	3 004	3 166	3 470	3 916	4 278	6 617	78·5	87·7	81·6	76·7	74·8	80·6
Boningshus med												
1 våning (i höjd)	435	317	501	727	906	1 799	11·4	8·8	11·8	14·2	15·8	21·9
2 våningar (i höjd)	2 686	2 913	3 146	3 437	3 795	5 361	70·2	80·7	74·0	67·3	66·4	65·3
3 o. fl. våningar (i höjd)	704	379	603	944	1 018	1 047	18·4	10·5	14·2	18·5	17·8	12·8
1 lägenhet	1 589	1 839	1 921	1 983	2 311	3 835	41·5	51·0	45·2	38·8	40·4	46·7
2 lägenheter	1 239	1 153	1 401	1 664	1 728	2 584	32·4	31·9	33·0	32·6	30·2	31·5
3—9 lägenheter	551	374	553	831	988	1 093	14·4	10·4	13·0	16·3	17·3	13·3
10 o. fl. lägenheter	446	243	375	630	692	695	11·7	6·7	8·8	12·3	12·1	8·5
1— 3 eldstäder (rum el. kök)	411	402	371	530	470	978	10·8	11·1	8·7	10·4	8·2	11·9
4— 7 »	1 952	2 134	2 399	2 412	2 910	4 647	51·0	59·1	56·5	47·2	50·9	56·6
8—19 »	933	797	1 049	1 410	1 487	1 720	24·4	22·1	24·7	27·6	26·0	21·0
20 o. fl. »	529	276	431	756	852	862	13·8	7·7	10·1	14·8	14·9	10·5
Samtliga boningshus	**3 825**	**3 609**	**4 250**	**5 108**	**5 719**	**8 207**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Tillkomna lägenheter och eldstäder. En översikt av antalet under år 1936 inom olika orter tillkomna lägenheter och eldstäder erhålles i tab. C. I tab. D meddelas sammanfattningssiffror för de olika länen. I jämförelsesyfte ha här även medtagits uppgifter om årliga medeltalet under tioårsperioden 1927—1936 tillkomna lägenheter. Dessa siffror ge vid handen, att bostadstillskottet under 1936 (i allt 33 637 lägenheter eller 100 756 eldstäder) låg c:a 50 % över tioårsmedeltalet. Såväl för stadssamhällenas som för övriga orters vidkommande var bostadstillskottet år 1936 det största, som hittills noterats.

En närmare uppfattning om utvecklingen under de senaste tio åren erhålles av tab. E. Efter toppåren 1930—1931 gick byggnadsverksamheten tillbaka under 1932 och än starkare under 1933, då konflikt rådde i byggnadsfacket. Av nedgången berördes städer med över 20 000 invånare väsentligt starkare än mindre orter, något som måhända får ses i samband med egnahemsbyggnadsverksamhetens relativt ringa känslighet för arbetskonflikter och konjunkturrörelser. Under år 1934 ökades lägenhetstillskottet gentemot föregående år med 31·1 % och under 1935 med 54·8 %. Den sammanlagda stegringen från bottenåret 1933 till 1935 utgjorde 102·9 %. 1934 var ökningen större i orter med under 20 000 invånare än i större städer, beroende på att byggnadsverksamheten i Stockholm återhämtade sig först mot slutet av år 1934. 1935 var däremot ökningen avsevärt starkare i städer med över 20 000 invånare (även oberäknat Stockholm) än i mindre orter.

[1] Orter, för vilka uppgifter föreligga för samtliga år under perioden 1927—1936.
[2] Här liksom i följande sammanställningar återgivas under denna beteckning medeltal per år för perioden 1927—1936.

Tab. C. Byggnadsverksamheten under år 1936 i särskilda städer och stadsliknande samhällen.
Sommarbostäder äro icke medräknade. — Tecknet * utmärker, att uppgiften endast avser den stadsplanelagda etc. delen av vederbörande ort. — Inom parentes anges kommunens namn för de samhällen, som ej äro städer, köpingar eller municipalsamhällen (utom i de fall, då området betecknats såsom »del av» viss kommun).

Orter	Tillkomna bostadsläg.	Tillkomna eldstäder
Stockholms stad	**6 871**	**18362**
Stockholms län	**1 386**	**5 120**
Södertälje	117	311
Sundbyberg	68	141
Djursholm	17	146
Lidingö	21	127
Vaxholm*	17	62
Norrtälje	33	120
Östhammar	11	28
Öregrund	16	46
Sigtuna	20	82
Stocksund	7	52
Hässelby villastad	9	45
Saltsjöbaden	12	76
Nynäshamn	35	127
Rimbo	8	28
Hagalund	63	139
Nya Huvudsta	4	8
Lilla Alby	57	138
Råsunda	75	250
Täby	4	18
Norrviken	2	11
Duvbo	2	8
Bromsten	3	16
Solhem	17	75
Flysta	19	64
Stuvsta	68	261
Huddinge	15	62
Fullersta	14	57
Snättringe	9	40
Segeltorp	26	102
Tumba	4	12
Rönninge	4	16
Igelsta	3	17
Järna	3	9
Dalarö	—	1
Österåkers s:n, del av	30	112
Bo s:n, del av	49	172
Solna s:n, del av	3	15
Danderyds s:n, del av	49	253
Östra Ryds s:n, del av	1	4
Täby s:n, del av	81	338
Tureberg (Sollentuna)	117	504
Järfälla s:n, del av	51	188
Spånga s:n, del av	26	112
Nacka s:n, del av	63	240
Huddinge s:n, del av	48	175
Botkyrka s:n, del av	28	95
Uttran (Grödinge)	2	9
Granliden (Vårdinge)	13	48
Kumla, Näsby (Tyresö)	30	116
Österhaninge s:n, del av	12	44
Uppsala län	**978**	**2 992**
Uppsala	857	2 566
Enköping	46	169
Tierp	12	36
Grillby	2	6
G. Uppsala s:n, del av	4	10
Kungsängen (St.-Näs)	3	12
Vårdsätra (Bondkyrka)	1	4
Ekeby (Bondkyrka)	6	20
Sunnersta (Bondkyrka)	12	51
Norby (Bondkyrka)	21	74
Graneberg (Bondkyrka)	7	26
Malma (Bondkyrka)	7	18
Södermanlands län	**1 125**	**3 136**
Nyköping	106	278
Katrineholm *	196	593
Eskilstuna *	603	1 562
Torshälla	5	16
Strängnäs	61	192
Mariefred	14	51
Trosa	4	14
Malmköping	21	74
Oxelösund*	17	49
Gnesta	7	20
Flen	13	30
Valla	13	42
Vingåker	3	6
Tystberga s:n, del av	4	11
Vannesta (Toresund)	2	6
Skogstorp (Husby-Rekarne)	2	9
Hällby brunn (Torshälla lk)	4	14
Hälleforsnäs (Mellösa)	32	91
Mellösa s:n, del av	3	13
Stora Malms s:n, del av	5	21
Sävstaholmsparken (V. Vingåker)	10	44
Östergötlands län	**1 581**	**4 252**
Linköping	383	1 050
Norrköping	803	1 976
Söderköping	4	9
Motala	43	133
Vadstena	5	18
Skänninge	12	36
Mjölby	31	107
Valdemarsvik	19	61
Åtvidaberg	48	143
Ödeshög	15	52
Boxholm	7	16
Kisa	7	34
Malfors (Vreta kloster)	5	17
Motala lk, del av	186	560
Mantorp (Veta, Viby)	6	18
Rimforsa (Tjärstad)	7	22
Jönköpings län	**1 405**	**4 535**
Jönköping	444	1 355
Huskvarna	189	609
Nässjö	128	423
Värnamo	88	280
Vetlanda	43	154
Eksjö	78	260
Tranås	71	216
Gränna	5	22
Mariannelund	23	80
Bodafors*	4	12
Aneby	9	44
Forserum	12	31
Gislaved	39	107
Skillingaryd	13	51
Vaggeryd	17	59
Sävsjö	20	73
Ingatorp (Ingatorp)	7	27
Hjältevad (Ingatorp)	3	14
Hult (Hult)	2	8
Smål. Anneberg (N. Solberga)	1	6
Solberga (N. Solberga)	3	9
Frinnaryd (Frinnaryd)	7	27
Sommen (Säby)	13	40
Gripenberg (Säby)	2	6
Äng o. Fredriksdal (Barkeryd)	1	5
Forserum (Forserum)	6	20
Fagerslätt (Hakarp)	3	10
Tenhult (Rogberga)	6	15
Norrahammar (Sandseryd)	35	109
Bankeryd (Bankeryd)	12	39
Norra Hestra (N. Hestra)	2	10
Anderstorp (Anderstorp)	14	50
Gyllenfors (Anderstorp)	12	47
Smålandsstenar (Villstad)	24	76
Smålands Burseryd (Burseryd)	1	5

Tab. C (forts.). **Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen.**

Orter	Tillkomna bostadsläg.	Tillkomna eldstäder
Reftele (Reftele)	2	14
Gnosjö (Gnosjö)	7	34
Värnamo lk, del av	5	17
Hillerstorp (Kävsjö)	2	6
Malmbäck (Malmbäck)	11	33
Vrigstad (Vrigstad)	2	6
Stockaryd (Stockaryd)	4	11
Grimstorp (N. Sandsjö)	2	5
Österkorsberga (Korsberga)	13	41
Landsbro (Lannaskede)	11	38
Ekenässjön (Vetl. lk)	7	23
Kvillsfors (Ökna)	2	8
Kronobergs län	**324**	**1 137**
Växjö	57	225
Ljungby	58	201
Tingsryd	5	26
Älmhult	21	58
Markaryd	17	61
Åseda	2	9
Hovmantorp	15	40
Växjö-Östregård	18	66
Ryd	4	18
Alvesta	4	17
Lidhult	6	20
Strömsnäsbruk	6	22
Norrhult (Nottebäck)	12	48
Lenhovda (Lenhovda)	11	31
Målerås (Hälleberga)	6	17
Skruv (Ljuder)	5	22
Yxnanäs (Älmeboda)	1	3
Rävemåla (Älmeboda)	4	17
Älmeboda (Älmeboda)	3	16
Lessebo (Hovmantorp)	19	50
Växjö lk, del av	14	43
Väckelsång (Väckelsång)	3	13
Konga (S. Sandsjö)	8	26
Moheda (Moheda)	6	23
Alvesta m:e, visst omr. intill (Aringsås)	5	15
Liatorp (Stenbrohult)	4	7
Diö (Stenbrohult)	4	22
Ryssby (Ryssby)	3	8
Strömsnäsbruk, visst omr. intill (Traryd)	3	13
Kalmar län	**685**	**2 466**
Kalmar	227	756
Nybro	14	60
Oskarshamn	98	342
Västervik	49	194
Vimmerby	37	146
Borgholm	11	41
Gamleby	2	8
Hultsfred	2	9
Figeholm	5	19
Påskallavik	21	71
Mönsterås	4	20
Emmaboda	25	110
Mörbylånga	4	24
Virserum	1	5
Bergkvara	9	31
Torsås	1	4
Södra Vi s:n, del av	5	18
Kristdala s:n, del av	7	31
Målilla s:n, del av	15	67
Gårdveda (Gårdveda)	1	5
Fagerhults s:n, del av	7	24
Grönskåra (Fagerhult)	11	31
Berga (Högsby)	18	52
Ruda (Högsby)	16	44
Högsby (Högsby)	7	23
Alsterbro (Kråksmåla)	8	38
Fliseryd (Fliseryd)	4	18
Döderhults s:n, del av	6	20
Blomstermåla (Ålem)	5	22
Ålem (Ålem)	3	12
Timmernabben (Ålem)	2	9
Läckeby (Åby)	2	10
Lindsdal, Förlösa (Förlösa)	5	14
Ljungbyholm (Ljungby)	3	9
Madesjö s:n, del av (Madesjö)	13	42
Lindås (Vissefjärda)	5	16
Påryd (Karlslunda)	5	25
Färjestaden (Torslunda)	8	29
Smedby (Smedby)	4	17
Hjorted (Hjorted)	2	5
Järnforsen (Järeda)	13	45
Gotlands län	**94**	**383**
Visby	78	313
Slite*	6	29
Hemse	10	41
Blekinge län	**590**	**2 032**
Karlskrona	218	672
Ronneby	51	154
Karlshamn	75	283
Sölvesborg	27	105
Brömsebro (Kristianopel)	1	3
Fågelmara (Kristianopel)	3	13
Jämjöslätt (Jämjö)	14	48
Lyckeby (Lösen)	68	246
Rödeby (Rödeby)	19	72
Spjutsbygd (Rödeby)	2	8
Holmsjö (Sillhövda)	4	12
Nättraby (Nättraby)	5	16
Listerby s:n, del av	2	7
Kallinge (Ronneby lk)	2	13
Ronneby lk, del av	7	16
Bräkne-Hoby s:n, del av	9	46
Åryds s:n, del av	5	23
Svängsta (Asarum)	13	50
Älvsberg o. Högadal (Asarum)	2	5
Asarums s:n, del av	12	49
Kyrkhults s:n, del av	1	5
Jämshög (Jämshög)	41	155
Vekerum (Mörrum)	2	4
Pukavik, Björkenäs (Mörrum)	3	8
Mörrums s:n, del av	4	19
Kristianstads län	**786**	**2 800**
Kristianstad	216	750
Simrishamn	21	92
Ängelholm*	134	415
Hässleholm	86	293
Tomelilla	16	65
Åhus	16	57
Osby	15	65
Vinslöv	8	37
Båstad	1	5
Brantevik	1	1
Baskemölla	1	4
Skillinge	7	29
Löderup	3	13
Smedstorp	3	14
Vitemölla	1	4
Tollarp	10	47
Vilan	25	73
Knisslinge	16	56
Broby	4	14
Glimåkra	8	34
Lönsboda	2	6
Bjärnum	12	55
Tyringe	11	46
Önnestad	7	20
Sösdala	1	8
Ljungbyhed	15	55
Örkelljunga	11	48
Klippan	74	235
Åstorp	16	73
Torekov	1	7
Ö. Tommarps s:n, del av	7	26
Hammenhögs s:n, del av	3	19
Tryde s:n, del av	4	13
Ö. Täppet (Åhus)	6	16
Hässleholms förorter (Stoby m. fl. s:r)	19	70
Rebbelberga s:n, del av	5	35

Tab. C (forts.). **Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen.**

Orter	Tillkomna bostadslägenheter	Tillkomna eldstäder
Malmöhus län	**4 794**	**13528**
Malmö	2 310	6 046
Lund	409	1 277
Landskrona	252	675
Hälsingborg	1 093	3 034
Höganäs	53	194
Eslöv	58	206
Ystad	81	245
Trälleborg	195	631
Skanör med Falsterbo	3	9
Svedala	29	85
Skurup	12	43
Hörby	25	84
Arild	1	7
Bjuv	3	10
Teckomatorp	8	20
Marieholm	3	25
Kävlinge	17	67
Furulund	12	47
Veberöd	9	35
Åkarp	6	25
Lomma	22	68
Arlöv	21	70
Anderslöv	2	12
Vellinge	14	48
Sjöbo	11	41
Löberöd	3	13
Höör	21	100
Höörs s:n, del av	10	26
Brunnby s:n, del av	5	24
Ödåkra (Fleninge)	4	11
Allerums s:n, del av	13	49
Örja s:n, del av	4	12
Svalöv (Svalöv)	4	18
Trollenäs s:n, del av	3	13
V. Sallerups s:n, del av	2	6
Lunds lk, del av	16	44
S. Sandby s:n, del av	8	28
Dalby s:n, del av	3	10
S. Sallerup (S. Sallerup)	2	8
Bunkeflo s:n, del av	12	33
Kyrkoköpinge (Kyrkoköpinge)	1	7
Köpingebro (St. Köpinge)	5	23
Lövestad (Lövestad)	1	11
Vollsjö (Vollsjö)	2	7
Harlösa (Harlösa)	5	12
Hörby s:n, del av	6	19
Väsby s:n	10	50
Hallands län	**691**	**2 222**
Halmstad	397	1 153
Laholm	6	28
Falkenberg	43	164
Varberg	154	480
Kungsbacka	29	146
Oskarsström	22	69
Ö. Karups s:n, del av	4	27
Vallberga (Ränneslöv)	5	14
Mellbystrand (Laholms lk)	5	25
Veinge s:n, del av	4	15
Tylösand (Söndrum)	7	46
Getinge s:n, del av	11	45
Veddige (Veddige)	4	10
Göteborgs o. Bohus län	**4 520**	**13435**
Göteborg	3 828	11021
Mölndal	75	235
Kungälv	40	136
Marstrand	4	18
Lysekil	9	28
Uddevalla	187	544
Strömstad	13	34
Grebbestad	10	38
Jonsered	7	26
Partille	9	30
Sävedalen	41	159
Älvsborg	28	134
Källö-Knipplan	5	17
Stenungsund	4	15
Ellös	2	6
Käringön	1	5
Mollösund*	2	7
Skärhamn	3	10
Klädes- o. Koholmen	3	10
Tången	4	10
Gravarne-Bäckevik	42	127
Smögen	11	64
Hogenäs-Näs	1	6
Bovallstrand	1	5
Hunnebostrand	6	22
Fjällbacka	7	29
Havstenssund	2	8
Landvetters s:n, del av	7	40
Partille s:n, del av	1	5
Råda s:n, del av	37	121
Askims s:n, del av	13	57
V. Frölunda s:n, del av	31	131
Tuve (Tuve)	11	43
Backa s:n, del av	32	117
Ljungs s:n, del av	4	20
Fiskebäckskil (Skaftö)	2	6
Grundsund (Skaftö)	1	3
Brastads s:n, del av	2	6
Dingle (Svarteborg)	2	8
Munkedal (Foss)	32	134
Älvsborgs län	**1 468**	**4 495**
Vänersborg	57	193
Trollhättan	227	669
Alingsås *	127	334
Borås	686	1 858
Ulricehamn*	50	189
Åmål	68	245
Bengtsfors*	19	60
Mellerud	12	52
Lilla Edet	6	32
Vårgårda	22	88
Herrljunga	20	79
Kinna	49	182
Färgelanda s:n, del av	2	9
Blåsut (Vassända-Naglum)	26	81
Lerums s:n, del av	48	241
Fristad (Fristad)	9	39
Skene (Örby)	11	43
Svenljunga s:n, del av	29	101
Skaraborgs län	**522**	**1 825**
Mariestad	21	60
Lidköping	149	508
Skara	21	82
Skövde	110	363
Hjo	4	17
Tidaholm	15	56
Falköping	62	237
Grästorp	5	15
Vara	8	30
Töreboda	6	38
Vedum	2	6
Järpås	6	20
Götene	36	119
Kvänum	17	33
Floby	10	45
Stenstorp	1	1
Tibro	28	112
Sjösäter (Österplana)	4	20
Mullsjö (Nykyrka)	8	33
Våmb (Våmb)	1	1
Hova (Hova)	3	13
Gårdsjö (Hova)	—	1
Otterbäcken (Ämnehärad)	2	6
Gullspång (Ämnehärad)	3	9
Värmlands län	**663**	**2 216**
Karlstad	231	745
Kristinehamn	129	390
Filipstad	40	154
Arvika	98	344
Säffle	34	116
Sunne	3	14
Forshaga	12	39
Kil	18	58
Årjäng	4	18
Charlottenberg	2	6
Torsby	3	15

Tab. C (forts.). **Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen.**

Orter	Tillkomna bostadslägenheter	Tillkomna eldstäder
Lesjöfors (Rämen)	13	42
Ransäter (Ransäter)	25	108
Molkom (Nyed)	2	9
Grava s:n, del av	7	18
Hammarö s:n, del av	42	140
Örebro län	**1 185**	**3 372**
Örebro	488	1 294
Askersund*	33	91
Nora*	3	11
Lindesberg	21	67
Hallsberg	24	80
Kopparberg	5	14
Almby	49	159
Kumla	26	90
Fjugesta	10	28
Jannelund	4	20
Karlskoga	45	156
Grythyttan	2	5
Frövi	4	13
Pålsboda (Sköllersta)	9	28
Östansjö (Viby)	2	4
Degerfors s:n, del av	23	81
Karlskoga s:n, del av	437	1 231
Västmanlands län	**966**	**2 860**
Västerås	723	2 149
Sala	44	121
Köping*	42	114
Arboga	36	116
Kungsör	37	118
Västanfors	17	52
Norberg	12	37
Heby	4	11
Badelunda s:n, del av	22	53
Tärnsjö (Nora)	18	42
Rytterne s:n, del av	11	47
Kopparbergs län	**864**	**2 709**
Falun	269	811
Säter	18	53
Avesta	101	273
Ludvika	84	274
Krylbo	11	30
Borlänge	35	112
Smedjebacken	18	43
Morastrand	1	4
Vansbro	8	30
Malung	5	22
Leksands-Noret	5	20
Rättvik	4	12
Orsa	9	47
Domnarvet (Domnarvet)	135	489
Långshyttan (Husby)	37	111
Hosjö (Vika)	—	1
Norslund (Kopparberg)	13	40
Vinsbo (Norrbärke)	5	19
Grängesberg (Grangärde)	12	33
Fredriksberg (Säfsnäs)	37	84
Vansbro (Järna)	2	5
Insjön (Ål)	10	48
Åkerö (Leksand)	10	34
Vikarbyn (Rättvik)	6	14
Furudal (Öre)	1	3
Orsa kyrkby (Orsa)	15	51
Älvdalens s:n, del av	6	24
Särna (Särna)	7	22
Gävleborgs län	**728**	**2 231**
Gävle	228	672
Söderhamn	16	49
Hudiksvall	36	133
Storvik	6	21
Sandviken	202	606
Bollnäs	29	84
Björkhamre	24	83
Ljusdal	9	36
Arbrå	13	40
Ockelbo (Ockelbo)	4	11
Hofors (Hofors)	134	397
Österfärnebo (Österfärnebo)	1	6
Brunns by (Hedesunda)	2	7
Bollnäs förorter (Bollnäs)	2	4
Alfta (Alfta)	2	8
Edsbyn (Ovanåker)	8	33
Lund (Forsa)	5	12
Gnarp (Gnarp)	4	14
Bergsjö s:n, del av	3	15
Västernorrlands län	**566**	**1 834**
Härnösand	101	333
Sundsvall	94	309
Sollefteå	33	108
Örnsköldsvik	29	101
Alby	4	11
Skönsmon	14	32
Skönsberg	5	16
Kramfors	33	106
Nyland	8	28
Bredbyn	—	2
Ånge (Borgsjö)	36	124
Tuna s:n, del av	3	11
Skönsmons s:n, del av	16	46
Gudmundrå s:n, del av	52	159
Nätra s:n, del av	17	55
Själevads s:n, del av	80	277
Timrå s:n, del av	22	63
Njurunda s:n, del av	16	43
Sollefteå lk, del av	2	7
Ramsele s:n, del av	1	3
Jämtlands län	**158**	**585**
Östersund	97	351
Strömsund	3	19
Järpen	3	12
Hornsberg	29	102
Svegsmon	3	9
Ulriksfors (Ström)	1	3
Mörsil (Mörsil)	3	13
Frösödal (Frösön)	19	76
Västerbottens län	**494**	**1 624**
Umeå*	132	452
Skellefteå	183	622
Vännäs	10	31
Lycksele	14	50
Nordmaling	11	35
Vindeln	5	21
Holmsund	11	40
Burträsk	4	17
Byske*	10	27
Jörn	1	4
Vilhelmina	1	2
Åsele	11	33
Morön (Skellefteå lk)	18	53
Furunäs, Ursviken (Skellefteå lk)	51	161
Boliden (Skellefteå lk)	23	38
Bjurliden, Strömfors (Skellefteå lk)	4	14
Dorotea (Dorotea)	5	24
Norrbottens län	**193**	**605**
Luleå	56	184
Piteå	24	85
Boden*	46	151
Haparanda	2	9
Arvidsjaur	11	46
Kalix	7	24
Gällivare	29	35
Malmberget*	—	7
Kiruna	5	24
Gammelstad (Nederluleå)	2	9
Porjus (Jokkmokk)	4	8
Bränna (Överkalix)	7	23
Samtliga orter	**33637**	**100756**
därav stadssamhällen	30140	88644
övriga samhällen	3 497	12112

Tab. D. Årliga tillskottet av lägenheter och eldstäder i städer och stadsliknande samhällen under åren 1927—1936 med fördelning på län.

Län	Gemensamma orter		Samtl. orter		Län	Gemensamma orter		Samtl. orter	
	bostadsläg.		bostadsläg.	eldstäder		bostadsläg.		bostadsläg.	eldstäder
	1927/36	1936	1936	1936		1927/36	1936	1936	1936
Stockholms stad .	6 349	6 871	6 871	18 362	Göteb. o. Boh. län	3 062	4 241	4 520	13 435
Stockholms län	635	772	1 386	5 120	Älvsborgs »	586	1 309	1 468	4 495
Uppsala »	372	917	978	2 992	Skaraborgs »	325	484	522	1 825
Södermanlands »	469	1 050	1 125	3 136	Värmlands »	314	534	663	2 216
Östergötlands »	784	1 377	1 581	4 252	Örebro »	527	714	1 185	3 372
Jönköpings »	595	1 156	1 405	4 535	Västmanlands »	318	898	966	2 860
Kronobergs »	135	208	324	1 137	Kopparbergs »	282	698	864	2 709
Kalmar »	328	455	685	2 466	Gävleborgs »	304	563	728	2 231
Gotlands »	40	88	94	383	Västernorrlands »	221	321	566	1 834
Blekinge »	172	371	590	2 032	Jämtlands »	84	135	158	585
Kristianstads »	336	674	786	2 800	Västerbottens »	246	344	494	1 624
Malmöhus »	2 671	4 648	4 794	13 528	Norrbottens »	210	180	193	605
Hallands »	324	651	691	2 222	Hela riket	**19 689**	**29 659**	**33 637**	**100756**

Under år 1936 ökades lägenhetstillskottet i jämförelse med föregående år med 10·5 %. Ökningen var betydligt starkare i orter med under 20 000 invånare (22·5 %) än i större städer (6·1 %). Den sammanlagda stegringen gentemot bottenåret 1933 utgjorde 123·5 %. Av de större städerna voro Stockholm och Kalmar de enda, som icke överskredo siffrorna för åren 1930—1931.

I jämförelse med föregående år framträdde en stegring i Stockholm, Norrköping, Borås, Jönköping, Uppsala, Västerås, Karlskrona, Halmstad och Kalmar, under det en mer eller mindre utpräglad nedgång kom till synes i bl. a. Göteborg, Malmö, Gävle, Eskilstuna, Linköping och Lund. Bland de mindre

Anm. till tab. C. Beträffande följande orter har uppgivits, att inga lägenheter eller eldstäder fullbordats under år 1936:

Stockholms län Enebybergs villastads m:e (Danderyd), Hörningsnäs villastads m:e (Huddinge), Hargshamn (Harg), Huvudsta, Stora Alby (Solna), Inverness (Danderyd), Badstuholmen, Löttinge (Täby), Sjöberg (Sollentuna). — *Uppsala län* Stabby (Bondkyrka). — *Södermanlands län* Sparreholms m:e (Hyltinge), Jönåker (Lunda). — *Jönköpings län* Ormaryd (N. Solberga), Flisby (Flisby), Broaryd (S. Hestra), Rydöbruk, Landeryd (Långaryd), Vetlanda lk, del av. — *Kronobergs län* Vislanda m:e (Vislanda), Öjaby-Helgevärma (Öjaby). — *Kalmar län* Gamleby s:n, del av, Vena (Vena), Tuna (Tuna), Mörlunda (Mörlunda), Silverdalen (Lönneberga), Vånevik (Döderhult). — *Blekinge län* Eringsboda (Eringsboda), Hällaryd (Hällaryd). — *Kristianstads län* Kiviks m:e (Södra Mellby, Vitaby), Hästveda m:e (Hästveda), Torekovs s:n, del av. — *Malmöhus län* Vikens m:e (Viken), Vikens s:n, del av, Kågeröd (Kågeröd), Klagshamn (V. Klagstorp), Klagstorp (Ö. Klagstorp), Rydsgård (Örsjö), S. Åsums s:n, del av. — *Hallands län* Slöinge (Slöinge), Träslövs s:n, delar av. — *Göteborgs och Bohus län* Kalvsunds m:e (Öckerö), Hällevikstrands m:e (Morlanda), Gullholmens m:e (Gullholmen), Blekets m:e (Stenkyrka, Rönnäng), Kyrkesunds m:e (Klövedal), Ulebergshamns m:e (Tossene). — *Älvsborgs län* Brämhults s:n, del av, Sandhults s:n, del av. — *Skaraborgs län* Habo (Habo), Lyrestad, Sjötorp (Lyrestad). — *Värmlands län* Töcksfors (Töcksmark), Edane (Brunskog), Lysviks s:n, del av. — *Örebro län* Fellingsbro m:e (Fellingsbro). — *Västmanlands län* Tillberga (Hubbo), Möklinta s:n, Åby (Östervåla). — *Kopparbergs län* Hedemora, Östanfors, Västanfors (Folkärna), Östansbo (Ludvika lk). — *Gävleborgs län* Valbo s:n, del av, Karsjö (Järvsö), Tallåsen (Ljusdal), Jättendal (Jättendal). — *Jämtlands län* Bräcke m:e (Bräcke), Krångede (Ragunda). — *Västerbottens län* Tegs m:e (Umeå lk), Adak (Malå). — *Norrbottens län* Glommersträsk (Arvidsjaur), Gullträsk (Edefors), Nattavaara (Gällivare).

Tab. E. Antal under åren 1927—1936 fullbordade bostadslägenheter och eldstäder i 296 orter, för vilka uppgifter föreligga för samtliga år (s. k. gemensamma orter).

Orter	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1927/36
Antal tillkomna bostadslägenheter.											
Stockholm	6 935	6 082	5 606	8 690	8 306	8 329	3 847	3 018	5 803	6 871	6 349
Göteborg	1 301	1 997	2 391	2 830	3 516	2 495	2 032	2 989	4 121	3 828	2 750
Malmö	850	1 159	809	1 520	1 271	768	607	1 544	2 821	2 310	1 366
Norrköping	257	351	429	414	440	352	170	314	708	803	424
Hälsingborg	569	465	591	718	389	396	465	651	1 094	1 093	643
Borås	268	381	312	360	162	238	146	168	290	686	301
Gävle	83	84	23	129	120	149	125	211	245	228	140
Örebro	451	542	411	403	285	250	247	408	493	488	398
Eskilstuna	85	138	143	248	249	281	194	348	739	603	303
Jönköping	136	109	192	225	273	156	291	239	286	444	235
Uppsala	112	198	215	289	247	227	209	353	703	857	341
Linköping	145	99	84	154	140	315	348	332	437	383	244
Västerås	36	188	118	126	249	285	136	222	423	723	250
Karlskrona	19	36	60	78	78	51	42	122	200	218	90
Karlstad	114	166	124	130	89	140	134	126	235	231	149
Lund	141	222	171	263	342	178	99	236	443	409	250
Halmstad	40	52	75	148	179	184	144	308	359	397	189
Kalmar	114	169	184	245	157	166	139	196	201	227	180
Samtl. städer med över 20 000 inv.[1]	11 656	12 438	11 938	16 970	16 492	14 960	9 375	11 785	19 601	20 799	14 602
Övriga orter (278)	3 348	3 924	4 132	4 706	5 024	4 194	3 893	5 558	7 234	8 860	5 087
Tillhopa	15 004	16 362	16 070	21 676	21 516	19 154	13 268	17 343	26 835	29 659	19 689
Antal tillk. eldstäder.											
Samtl. städer med över 20 000 inv.[1]	32 372	33 650	32 660	43 778	42 830	38 677	26 216	32 245	52 421	57 548	39 240
Övriga orter (278)	11 503	13 018	13 721	15 724	16 468	14 061	13 991	18 969	24 241	29 357	17 105
Tillhopa	43 875	46 668	46 381	59 502	59 298	52 738	40 207	51 214	76 662	86 905	56 345
Antal per 10 000 inv. tillkomna lägenheter	68	73	71	94	93	81	56	72	110	120	84
eldstäder	199	208	206	260	256	225	171	214	316	352	241
därav i städer med över 20 000 inv.	253	258	247	326	313	277	185	226	361	389	284
därav i övriga orter (278)	126	139	148	167	174	153	151	197	252	298	182

orterna framträdde den största stegringen i Katrineholm, Trollhättan, Falun och Sandviken.

De sista raderna i tab. E återge lägenhets- och eldstadstillskottet per 10 000 invånare. Härav framgår bl. a., att byggnadsverksamheten relativt sett varit betydligt starkare i större orter än i mindre. Mellan särskilda orter förefinnas emellertid härvidlag avsevärda skillnader. Detta framgår av följande tablå, där städer med över 10 000 invånare ordnats i fallande skala efter det genomsnittliga antalet under tiden 1927—1936 årligen tillkomna eldstäder per 10 000 invånare:

[1] Enligt folkmängdsförhållandena den 31 dec. 1935.

Antal under perioden 1927—36 i medeltal per år tillkomna eldstäder per 10 000 invånare.

Uppsala	326	Lidköping	274	Kristinehamn	215	Luleå	130
Hälsingborg	325	Örebro	273	Karlstad	202	Mölndal	129
Stockholm	320	Eskilstuna	252	Norrköping	180	Härnösand	129
Göteborg	311	Västerås	244	Sundsvall	171	Karlskrona	118
Lund	310	Uddevalla	235	Landskrona	169	Nyköping	115
Kristianstad	286	Trälleborg	233	Falun	161	Trollhättan	114
Malmö	284	Jönköping	232	Östersund	155	Södertälje	113
Kalmar	284	Skövde	228	Ystad	144	Gävle	105
Halmstad	279	Linköping	225	Visby	137	Västervik	93
Umeå	277	Borås	223	Lidingö	132	Söderhamn	35

Nettotillskott av hus, lägenheter och rum. Såsom tidigare nämnts, redovisas å de för statistiken över byggnadsverksamheten använda frågeformulären jämväl *avgångna* hus, lägenheter och rum. Genom sammanställning av dessa uppgifter med siffrorna för bruttotillskotten erhålles följande bild av bostadsproduktionens *netto*resultat.

Brutto- och nettotillskott av hus, lägenheter och eldstäder.

	Gemensamma orter				Samtl. orter	Gemensamma orter				Samtl. orter
	1927/36	1934	1935	1936	1936	1927/36	1934	1935	1936	1936
						%	%	%	%	%
Boningshus:										
bruttotillskott	3 825	4 250	5 108	5 719	8 207	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	247	206	339	362	405	6·5	4·8	6·6	6·3	4·9
nettotillskott	3 578	4 044	4 769	5 357	7 802	93·5	95·2	93·4	93·7	95·1
Bostadslägenheter:										
bruttotillskott	19 689	17 343	26 835	29 659	33 637	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	1 885	1 804	2 657	2 619	2 704	9·6	10·4	9·9	8·8	8·0
nettotillskott	17 804	15 539	24 178	27 040	30 933	90·4	89·6	90·1	91·2	92·0
Eldstäder:										
bruttotillskott	56 345	51 214	76 662	86 905	100 756	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	5 791	6 248	8 901	8 039	8 283	10·3	12·2	11·6	9·3	8·2
nettotillskott	50 554	44 966	67 761	78 866	92 473	89·7	87·8	88·4	90·7	91·8

Rivningsverksamheten nådde sin största omfattning under år 1929, då i de »gemensamma» orterna 2 174 lägenheter eller 13·5 % av bruttotillskottet avgingo. Under de följande åren inträdde en minskning i antalet rivna lägenheter och eldstäder. År 1933 bortrevos sålunda 1 057 lägenheter, motsvarande 7·8 % av de tillkomna. År 1934 ökades rivningsverksamheten såväl absolut som relativt, men åren 1935 och 1936 inträdde, trots den starka ökningen av avgångna lägenheter, en minskning av rivningsverksamheten i förhållande till det växande bruttotillskottet. Under redovisningsåret bortrevos i samtliga orter 2 704 lägenheter (8·0 % av tillskottet) med 8 283 eldstäder (8·2 %). Hela antalet helt eller delvis bortrivna byggnader utgjorde 1 128, därav 853 boningshus, av vilka 405 bortrevos fullständigt.

Bostadslägenheternas storlek. I följande tablå återges de under år 1936 tillkomna lägenheternas fördelning efter storlekstyper.

De tillkomna bostadslägenheternas storleksfördelning inom olika landsdelar och ortsgrupper.

Av de tillkomna bostadslägenheterna voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav i stadssamh. med ... inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	övr. samh.
enkelkök, enkelrum m. m. .	13·5	11·7	7·2	8·1	11·8	12·7	11·2	11·3	15·3	11·2	8·5	8·2	6·8
därav 1 rum med kokvrå . . .	11·6	6·4	2·1	4·6	6·4	3·1	6·5	9·4	9·0	4·8	2·8	0·9	0·4
1 rum och kök	37·2	27·6	16·4	31·1	26·1	18·2	28·1	38·0	30·1	21·9	19·0	14·1	14·0
2 » » »	32·9	33·1	38·0	37·4	34·0	39·5	35·0	32·8	31·4	36·6	40·0	38·3	42·6
3 » » »	9·4	16·1	24·8	14·6	16·0	16·7	15·1	10·3	14·4	18·1	20·5	21·7	20·9
4 » » »	4·0	6·5	7·8	4·9	7·5	7·8	6·2	4·7	4·7	7·0	6·8	10·0	10·2
5 o. fl. rum och kök	3·0	5·0	5·8	3·9	4·6	5·1	4·4	2·9	4·1	5·2	5·2	7·7	5·5

Som synes, ökas de minsta bostadstypernas relativa betydelse med växande ortsstorlek, vilket åtminstone delvis torde förklaras av att de höga hyrorna i de större städerna tvinga efterfrågan att jämförelsevis starkt inrikta sig på småbostäder. Av de olika landsdelarna uppvisas, i likhet med föregående år, den svagaste proportionen av lägenheter om 1 rum o. d. samt 1 rum och kök av Småland och öarna samt därnäst av norra Sverige. Härvid är att märka, att det förefintliga bostadsbeståndet inom sistnämnda landsdel i förhållandevis hög grad domineras av dessa minsta lägenhetskategorier. Södra Sverige, där — i likhet med vad fallet är i Småland och öarna — lägenheter om 2 rum och kök i regel utgöra den största gruppen inom bostadsbeståndet, har under redogörelseåret, i motsats till förhållandet de närmast föregående åren, fått ett något större tillskott av lägenheter om 2 rum och kök än av sådana om 1 rum och kök.

Utvecklingen sedan tidigare år belyses av tab. F, som utvisar, att bostadsproduktionen under redovisningsåret i mindre utsträckning än föregående år varit inriktad på lägenheter om 1 rum, 1 rum och kök e. d., medan de större bostadstypernas betydelse ökats. Dessa förskjutningar torde sammanhänga med det förhållandet, att expansionen inom bostadsproduktionen under året i relativt mindre grad än tidigare berört hyreshusbygget i de större städerna och starkare framträtt i de mindre städerna och på landsbygden. Det må även framhållas, att bostadsproduktionen under redogörelseåret varit i mindre grad inriktad på de minsta bostadstyperna än vad som svarar mot den andel, som dessa representera inom det förefintliga bostadsbeståndet, inom vilket sålunda en viss förskjutning mot större smålägenheter fortfarande synes äga rum, samtidigt som de större våningarna om 5 eller flera rum och kök torde gå tillbaka i betydelse.[1]

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 389, där de nyproducerade lägenheternas fördelning på storlekstyper jämförts med motsvarande fördelning inom det totala bostadsbeståndet.

Tab. F. Under åren 1927—1936 i städer och stadsliknande samhällen tillkomna bostadslägenheter och eldstäder fördelade på olika lägenhetskategorier.

Lägenhetskategorier	Gemensamma orter				Samtl. orter	Gemensamma orter				Samtl. orter
	1927/36	1934	1935	1936	1936	1927/36	1934	1935	1936	1936
						%	%	%	%	%
a) Tillk. *bostadslägenheter* med:										
enkelkök, enkelrum m. m.	3 245	2 409	4 134	3 481	3 761	16·5	13·9	15·4	11·7	11·2
1 rum och kök . . .	6 244	5 315	8 411	8 913	9 453	31·7	30·6	31·4	30·1	28·1
2 » » » . . .	5 618	5 057	7 974	10 121	11 784	28·5	29·2	29·7	34·1	35·0
3 » » » . . .	2 488	2 590	3 789	4 229	5 088	12·7	14·9	14·1	14·3	15·1
4 » » » . . .	1 067	1 113	1 381	1 667	2 082	5·4	6·4	5·1	5·6	6·2
5 o. fl. rum och kök .	1 027	859	1 146	1 248	1 469	5·2	5·0	4·3	4·2	4·4
Tillhopa	**19 689**	**17 343**	**26 835**	**29 659**	**33 637**	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Tillk. *eldstäder* (rum el. kök) i läg. om: [1]										
enkelkök, enkelrum m. m.	3 981	3 049	5 250	4 049	4 485	7·1	6·0	6·9	4·7	4·5
1 rum och kök . . .	12 488	10 630	16 822	17 826	18 906	22·4	21·0	22·1	20·7	19·0
2 » » » . .	16 851	15 171	23 922	30 363	35 352	30·2	29·9	31·4	35·3	35·5
3 » » » . .	9 952	10 360	15 156	16 916	20 352	17·8	20·4	19·9	19·6	20·4
4 » » » . . .	5 335	5 565	6 905	8 335	10 410	9·6	11·0	9·1	9·7	10·4
5 o. fl. rum och kök .	7 206	5 959	8 053	8 643	10 151	12·9	11·7	10·6	10·0	10·2
Tillhopa	**55 813**	**50 734**	**76 108**	**86 132**	**99 656**	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

I fråga om förhållandena inom viktigare orter må hänvisas till de i tab. G återgivna uppgifterna för var och en av rikets 40 städer med över 10 000 invånare. Här återges bostadstillskottets fördelning på lägenhetskategorier dels under åren 1935 och 1936, dels under hela perioden 1927—1936.

I likhet med föregående år har för redogörelseåret en särskild undersökning verkställts beträffande fördelningen på lägenhetskategorier av avgångna bostäder och nettotillskottet av bostäder. Resultaten av denna undersökning framgå av följande tablå:

Brutto- och nettotillskott inom olika storlekstyper av lägenheter.

År 1936	Antal lägenheter om							Procent						
	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 o. fl. rum och kök	Tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 o. fl. rum och kök	Tillhopa
Bruttotillskott .	3 761	9 453	11784	5 088	2 082	1 469	**33 637**	11·2	28·1	35·0	15·1	6·2	4·4	100·0
Avgång	514	784	589	352	173	292	**2 704**	19·0	29·0	21·8	13·0	6·4	10·8	100·0
Nettotillskott .	3 247	8 669	11195	4 736	1 909	1 177	**30 933**	10·5	28·0	36·2	15·3	6·2	3·8	100·0

Som synes, intaga lägenheter om 4 eller flera rum och kök ett avsevärt större utrymme bland avgångna än bland tillkomna lägenheter, vadan också nettotillskottet (10·0 %) av dessa lägenhetstyper blivit relativt mindre än bruttotillskottet (10·6 %). Å andra sidan äro tvårumslägenheterna betydligt svagare

[1] Rum, tillbyggda äldre lägenheter, äro här ej inräknade.

Tab. G. Antal under åren 1927—36 samt 1935 och 1936 tillkomna bostadslägenheter i städer med över 10 000 invånare.

Städer	Åren 1927—36 (årsmedeltal)					År 1935					År 1936				
	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa
Stockholm . .	1 675	2 269	1 372	1 033	**6 349**	1 368	1 929	1 571	935	**5 803**	926	2 554	2262	1 129	**6 871**
Lidingö . . .	2	3	9	18	**32**	3	1	8	28	**40**	—	—	2	19	**21**
Södertälje . .	12	10	12	17	**51**	12	1	4	11	**28**	39	28	20	30	**117**
Uppsala . . .	75	64	112	90	**341**	215	148	179	161	**703**	187	135	295	240	**857**
Nyköping . .	11	15	20	7	**53**	22	37	30	14	**103**	9	37	50	10	**106**
Eskilstuna .	34	123	95	51	**303**	79	309	205	146	**739**	74	230	225	74	**603**
Linköping . .	34	88	66	56	**244**	33	188	115	101	**437**	48	168	85	82	**383**
Norrköping .	51	189	114	70	**424**	164	336	145	63	**708**	124	346	244	89	**803**
Jönköping . .	41	64	75	81	**261**	36	67	63	120	**286**	54	125	127	138	**444**
Kalmar . . .	15	38	82	45	**180**	11	58	91	41	**201**	9	47	105	66	**227**
Västervik . .	3	5	13	13	**34**	12	5	28	27	**72**	—	10	14	25	**49**
Visby	2	3	15	18	**38**	2	6	36	43	**87**	6	9	16	47	**78**
Karlskrona .	14	16	22	38	**90**	33	54	49	64	**200**	51	29	60	78	**218**
Kristianstad .	10	20	35	49	**114**	22	30	76	26	**154**	3	58	60	95	**216**
Malmö . . .	152	529	440	224	**1 345**	266	1 318	792	445	**2 821**	140	1 003	907	260	**2 310**
Lund	50	50	70	80	**250**	111	112	136	84	**443**	49	111	108	141	**409**
Landskrona .	11	31	59	14	**115**	10	113	116	28	**267**	20	69	149	14	**252**
Hälsingborg .	68	221	236	118	**643**	83	526	346	139	**1 094**	103	457	359	174	**1 093**
Ystad	8	7	20	16	**51**	1	6	15	14	**36**	6	15	39	21	**81**
Trälleborg . .	8	22	37	30	**97**	9	35	67	53	**164**	16	34	83	62	**195**
Halmstad . .	31	16	50	92	**189**	68	18	98	175	**359**	128	35	80	154	**397**
Göteborg . .	211	1 220	778	541	**2 750**	646	1 531	1 136	808	**4 121**	400	1 382	1100	946	**3 828**
Mölndal . . .	2	24	32	15	**73**	—	9	35	29	**73**	—	31	20	24	**75**
Uddevalla . .	5	34	42	31	**112**	1	60	45	40	**146**	11	63	67	46	**187**
Borås	67	60	94	80	**301**	21	67	142	60	**290**	119	168	295	104	**686**
Trollhättan .	4	12	22	17	**55**	—	31	50	23	**104**	18	64	89	56	**227**
Lidköping . .	12	17	30	24	**83**	20	42	72	58	**192**	10	21	57	61	**149**
Skövde . . .	7	13	23	28	**71**	26	18	39	25	**108**	6	33	33	38	**110**
Karlstad . .	14	36	61	38	**149**	9	71	74	81	**235**	—	49	114	68	**231**
Kristinehamn	13	21	29	26	**89**	65	21	40	47	**173**	31	13	44	41	**129**
Örebro . . .	94	128	100	76	**398**	116	158	121	98	**493**	117	172	72	127	**488**
Västerås . .	32	80	67	72	**251**	29	164	108	122	**423**	97	221	191	214	**723**
Falun	14	9	20	22	**65**	22	23	47	48	**140**	62	44	102	61	**269**
Gävle	21	42	38	39	**140**	28	58	66	93	**245**	36	48	87	57	**228**
Söderhamn .	2	3	4	4	**13**	—	—	—	3	**3**	2	4	6	4	**16**
Härnösand . .	13	8	18	21	**60**	19	7	30	17	**73**	15	15	41	30	**101**
Sundsvall . .	16	15	31	34	**96**	6	16	18	38	**78**	13	13	29	39	**94**
Östersund . .	22	8	16	24	**70**	32	14	31	39	**116**	11	15	29	42	**97**
Umeå	13	23	38	25	**99**	23	26	44	48	**141**	14	24	46	48	**132**
Luleå	10	8	13	18	**49**	22	6	14	18	**60**	18	3	13	22	**56**

företrädda bland avgångna än bland tillkomna lägenheter, varför lägenheter av denna typ utgöra en något större del (36·2 %) av netto- än av bruttotillskottet (35·0 %).

Lägenheternas utrustning. Av bostadslägenheternas viktigare fasta tillbehör redovisas i tab. A särskilt b a d- o c h d u s c h r u m m e n. I vilken utsträck-

ning de nytillkomna bostäderna varit försedda med denna bekvämlighet, belyses även genom översikten här nedan, i vilken antalet lägenheter med bad- eller duschrum ställts i relation till hela bostadstillskottet inom olika landsdelar och ortsgrupper:

År 1936	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	övr. samh.
Tillkomna lägenheter . .	6 871	6 036	2 508	6 170	9 049	3 003	**33 637**	13 009	7 790	2 757	3 065	3 519	3 497
Därav med badel. duschrum	6 092	3 443	1 284	3 368	4 662	1 313	**20 162**[1]	9 961	4 753	1 447	1 487	1 588	926
i %	88·7	57·0	51·2	54·6	51·5	43·7	**59·9**	76·6	61·0	52·5	48·5	45·1	26·5
Husm.1—2läg.													
Tillk. läg. . .	509	1 831	1 210	1 343	2 668	1 419	**8 980**	1 065	914	863	1 138	2 116	2 884
Därav med badel. duschrum	204	772	517	512	1 082	411	**3 498**	537	520	331	473	867	770
i %	40·1	42·2	42·7	38·1	40·6	29·0	**39·0**	50·4	56·9	38·4	41·6	41·0	26·7

Från år 1924 (23·4 %) t. o. m. år 1930 (59·8 %) har det procentuella antalet lägenheter med bad- eller duschrum undergått en fortgående stegring, men under 1931—1933 gick utvecklingen i motsatt riktning (1933 40·1 %). Detta torde åtminstone delvis sammanhänga med, att i nybyggda bostadshus med småbostäder plägat inrymmas för flera lägenheter gemensamma badrum. Därjämte har de mindre orternas och egnahemsbyggnadsverksamhetens relativt ökade betydelse för bostadsproduktionen medverkat till förskjutningen. Under 1934 (46·2 %), 1935 (55·3 %) och 1936 (59·9 %) har emellertid frekvensen av lägenheter med bad- eller duschrum åter stigit, starkast för Stockholm, där jämförelsetalen för 1934, 1935 och 1936 voro resp. 60·7, 73·4 och 88·7 %.[1]

I syfte att närmare belysa, i vad mån de nybyggda egnahemmen äro försedda med bad- eller duschrum, redovisas särskilt antalet lägenheter med bad- eller duschrum i nybyggda boningshus, innehållande 1 eller 2 lägenheter. Det framgår härav, att 39·0 % av alla lägenheter i dylika hus hade eget badrum. Dessutom hade 6·0 % av lägenheterna tillgång till gemensamma badrum.

I fråga om förekomsten av centraluppvärmning föreligga uppgifter för 557 av de 571 orter, där bostadsproduktion förekommit under redogörelseåret. Bland de orter, för vilka detaljerade upplysningar saknas, märkes Stockholm, där emellertid praktiskt taget samtliga nytillkomna lägenheter torde vara utrustade med denna bekvämlighet. På denna förutsättning vilar beräkningen av totalsiffrorna i efterföljande tablå:

År 1936	Göteborg	Malmö	Stadssamh. med .... inv. (1000) 20—100	10—20	5—10	under 5	Övriga samhällen	Samtliga orter exkl. Sthlm	Samtliga orter inkl. Sthlm
Antal orter, för vilka frågan besvarats .	1	1	11	21	41	238	244	557	**558**
Antal i dyl. orter tillk. boningshus	394	220	811	766	977	1 637	2 241	7 046	**7 736**
bostadslägenheter .	3 828	2 310	5 170	2 701	3 056	3 511	3 497	24 073	**30 944**
Därav med centralvärme, % boningshus	98·7	99·5	96·2	94·0	95·4	90·6	83·0	90·6	**91·4**
bostadslägenheter .	96·8	99·9	98·2	95·1	96·1	91·9	84·3	94·6	**95·8**

[1] Dessutom ha redovisats 1 793 lägenheter (5·3 %) med gemensamma badrum, därav 293 i Stockholm (4·3 %). I Stockholm tillkommo vidare 236 småstugor med bad i källaren. Åren 1931—1935 utgjorde lägenheter med gemensamma badrum resp. 4·5, 13·3, 6·1, 8·1 och 6·4 % av samtliga.

Under redogörelseåret voro $^9/_{10}$ av de nytillkomna boningshusen och över $^9/_{10}$ av lägenheterna utrustade med centralvärme. Även i småsamhällena förekom denna bekvämlighet i det övervägande flertalet nyproducerade lägenheter. Av nybyggda boningshus med 1 eller 2 lägenheter voro 88·4 % försedda med centraluppvärmning.

Bostadsproduktionens fördelning på olika huvudgrenar. Socialstyrelsens statistik har sedan länge inbegripit en särskild redovisning av sådan »allmännyttig» byggnadsverksamhet, som utan direkt vinstsyfte bedrives av staten, kommuner, bostadsföreningar, stiftelser, industriella företag (för egna arbetare) o. d. Under senare år har man därjämte sökt särskilja egnahemsbyggnadsverksamheten samt den av Stockholms stad under åren 1930—1933 bedrivna produktionen av s. k. billiga bostäder. Sedan dessa grenar av bostadsproduktionen frånskilts, har återstoden ansetts representera den spekulativa hyreshusbyggnadsverksamheten.

Tab. H. Bostadsproduktionen i städer och stadsliknande samhällen åren 1927—1936 med fördelning efter byggnadsföretagens art.

		Egnahemsbyggen	»Billiga bost.-hus» (Sthlm)	Statliga byggn.-företag	Kommunala byggn.-företag	Koop. bostadsfören.	Stiftelser o. d.	Av arbetsgivare uppf. arb.-bost.	Hyreshus m. m.	Tillhopa
Bostadslägenheter.										
Gemensamma orter	1927/36	4 061	218	92	583	1 816	551	80	12 290	**19 691**
	1933	4 101	173	126	506	1 121	216	27	7 005	**13 275**
	1934	4 694	—	135	764	852	445	37	10 427	**17 354**
	1935	5 311	—	178	1 026	1 731	551	104	17 939	**26 840**
	1936	5 771	—	29	888	1 447	820	134	20 570	**29 659**
Samtliga orter	1936	8 980	—	29	901	1 465	832	180	21 250	**33 637**
Gemensamma orter	1927/36 %	20·6	1·1	0·5	3·0	9·2	2·8	0·4	62·4	**100·0**
	1933 %	30·9	1·3	1·0	3·8	8·4	1·6	0·2	52·8	**100·0**
	1934 %	27·0	—	0·8	4·4	4·9	2·6	0·2	60·1	**100·0**
	1935 %	19·8	—	0·7	3·8	6·4	2·1	0·4	66·8	**100·0**
	1936 %	19·5	—	0·1	3·0	4·9	2·8	0·4	69·3	**100·0**
Samtliga orter	1936 %	26·7	—	0·1	2·7	4·3	2·5	0·5	63·2	**100·0**
Eldstäder.										
Samtliga orter	1936 antal	34 125	—	103	2 080	3 734	2 161	579	57 974	**100 756**
	1936 %	33·9	—	0·1	2·1	3·7	2·1	0·6	57·5	**100·0**

En dylik uppdelning av byggnadsverksamheten är emellertid alltid förenad med vanskligheter. Sålunda har man knappast kunnat undvika att bland kooperativa byggnadsföretag medräkna en del, som i verkligheten äro av spekulativ natur. Särredovisningen av egnahemslägenheter har måst utföras på så sätt, att man urskilt alla lägenheter i nybyggda en- och tvåfamiljshus, vilka icke tillhöra staten, kommun, stiftelser etc. Härvid har hänsyn ej kunnat ta-

gas till, att den ena lägenheten i tvåfamiljshus merendels uthyres. Beaktas bör därjämte, att egnahemsvillor ofta byggas på spekulation i och för försäljning. Givet är, att dessa och andra brister i fråga om redovisningen av dylika grupper även återspeglas i sammansättningen av den restgrupp, som skulle motsvara det spekulativa hyreshusbygget.

Det är sålunda endast med reservation, som de i tab. H införda uppgifterna meddelas. Att döma av dessa siffror skulle emellertid hyreshusbygget under redogörelseåret ha ökats med 14·7 %. Dess andel i den totala bostadsproduktionen utgjorde inom orterna tillsammantagna 63·2 %. Närmast i storleksordning kom egnahemsbyggnadsverksamheten (26·7 % av antalet lägenheter och 33·9 % av antalet eldstäder), som sedan föregående år har ökats med 8·7 %. Den statliga, kommunala och bostadskooperativa byggnadsverksamheten har minskats under år 1936, varemot lägenheter, uppförda av stiftelser o. d., och av arbetsgivare uppförda personalbostäder förete en ökning.

Fördelningen på lägenhetskategorier inom bostadsproduktionens olika huvudgrenar återges i följande tablå:

Under år 1936 tillkomna lägenheter och eldstäder	Samtliga läg. resp. eldst.	Därav (i %) läg. o. eldst. tillh. nedanstående lägenhetskategorier: enkelrum o. d.	därav 1 rum m. kokvrå	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök
Bostadslägenheter							
bostadsför., stiftelser o. d.[1] . .	3 407	21·5	11·2	25·7	39·5	11·8	1·5
egnahemsbygge	8 980	2·6	0·3	9·8	39·2	25·6	22·8
hyreshusbygge	21 250	13·1	8·4	36·2	32·6	11·2	6·9
Eldstäder[2]							
bostadsför., stiftelser o. d.[1] . .	8 585	9·9	4·5	20·4	47·0	18·7	4·0
egnahemsbygge	34 125	1·3	0·1	5·1	31·0	26·9	35·7
hyreshusbygge	56 946	5·6	3·1	27·1	36·4	16·8	14·1

Medan egnahemsbostäderna endast sällan inrymma mindre än 2 rum och kök, bestå hyreslägenheterna till hälften (49·3 %) och de av bostadsföreningar, stiftelser m. fl. uppförda bostäderna till nära hälften (47·2 %) av lägenheter av de minsta typerna (1 rum och kök eller mindre).

Stödåtgärder från det allmännas sida. Den ovan återgivna uppdelningen av bostadsproduktionen efter dess bärare utgår från de olika byggnadsföretagens karaktär. Det bör emellertid observeras, att stat och kommun icke endast själva kunna uppträda som företagare inom bostadsproduktionen utan även i socialpolitiskt syfte på olika sätt befrämja av stiftelser, kooperativa föreningar och enskilda företagare bedriven bostadsproduktion. 1933, 1935, 1936 och 1937 års riksdagar ha sålunda anslagit tillhopa 11·5 miljoner kronor för befrämjande i arbetslöshetsmotverkande syfte av ny- och ombyggnad av bostadshus genom beviljande av tertiärkredit inom högst 90 % av fastighetsvärdet. 1936 beviljades lån för nybyggnad av 1 bostadshus med 18 lägenheter och 48 eldstäder; vidare beviljades lån för ombyggnadsarbeten, som beräknades resultera i en ökning av antalet lägenheter med 66 och av antalet eldstäder med 57.

[1] Inkl. statliga och kommunala lägenheter samt bostäder i arbetsgivarhus.
[2] Rum, tillbyggda äldre lägenheter, äro här ej inräknade.

Med stöd av statliga tertiärkrediter, beviljade genom statens byggnadslånebyrå, ha under åren 1934—1936 nybyggts 181 fastigheter och ombyggts 9, varigenom nedanstående antal bostadslägenheter och eldstäder tillkommit:

År	Antal orter	Antal bostads-läg.	Därav i nyb. bon.-hus	Antal eldstäder	Därav i nyb. bon.-hus
1934	32	1 533	1 533	3 680	3 680
1935	31	1 463	1 463	3 406	3 406
1936	21	882	786	2 367	2 122

Lägenheternas fördelning på storlekstyper framgår av nedanstående tablå:

År	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 el. fl. rum och kök	Samtliga
1934	188	723	499	90	33	**1 533**
1935	263	723	381	77	19	**1 463**
1936	100	263	418	83	18	**882**

Med stöd av lånemedel, som sedan 1935 av riksdagen anvisats för främjande av bostadsförsörjning åt mindre bemedlade barnrika familjer, ha under år 1936 uppförts 7 bostadshus, inrymmande nedanstående antal lägenheter och eldstäder:

Byggherre	Antal hus	Antal läg.	Därav läg. om 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Antal eldstäder
Kommun	6	48	—	48	—	—	144
Allmännyttigt företag .	1	18	—	12	6	—	60
Summa	**7**	**66**	—	**60**	**6**	—	**204**

Vidare ha av statens byggnadslånebyrå under 1936 beviljats lån för uppförande av 57 hus för barnrika familjer med 703 lägenheter och 2 351 eldstäder.

2. Den totala husbyggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen.

Byggnadsverksamhet för kommersiella och industriella m. fl. ändamål. Medan byggnadsverksamhetsstatistiken tidigare endast avsåg bostadsproduktionen, har man under senare år (fr. o. m. 1925) även utnyttjat meddelade uppgifter rörande nytillkomna lokaler för administrativa, industriella, kommersiella o. d. ändamål. Huvudresultaten av denna bearbetning beträffande de fullbordade byggnadsföretagen för år 1936 återfinnas i tab. I, där i jämförelsesyfte även medtagits siffror för år 1935. Enär emellertid exakta arealuppgifter icke kunnat erhållas från samtliga orter, ha, såsom i tabellens slutrader angives, beräkningarna delvis måst baseras på tämligen osäkra uppskattningar.

Tab. I. Byggnadsverksamhet för kommersiella och industriella m. fl. ändamål i städer och stadsliknande samhällen åren 1936 och 1935.

Slag av byggnadsföretag	År 1936								År 1935
	Stockholm	Samtl. städer med över 100 000 inv.	Städer med 20 000–100 000 inv.	Städer med 10 000–20 000 inv.	Orter med 5 000–10 000 inv.	Orter med under 5 000 inv.	Övriga orter	Samtliga orter	Samtliga orter
Antal orter	1	3	15	22	41	187	152	**420**	629
» byggnadsföretag[1]	42	177	292	334	333	692	497	**2 325**	2 009
» nyuppförda hus[2]	33	106	193	228	200	459	398	**1 584**	1 330
» tillkomna lokaler	1 371	3 099	2 605	2 390	1 587	2 862	1 810	**14 353**	13 971
Beräknad nettogolvyta (i kvm) för nedanstående slag av lokaler:									
Kyrkor o. a. gudstjänstlokaler	—	680	836	147	521	913	1 255	**4 352**	5 353
Bibliotek, samlingssalar o. d.[3]	1 720	5 730	2 829	3 130	1 413	1 875	1 772	**16 749**	15 863
Skolhus	11 372	11 722	6 081	1 744	156	5 925	2 573	**28 201**	66 103
Sjukhus, ålderdomshem o. d.	10 192	14 232	12 421	4 700	2 183	3 055	1 271	**37 862**	53 924
Hotell o. restauranger[4]	630	2 165	6 311	1 221	3 312	8 392	3 946	**25 347**	12 631
Badhus o. idrottslok.[5]	—	190	260	1 866	3 076	2 428	302	**8 122**	6 332
Teatrar, biografer o. d.	1 873	3 203	4 073	808	1 256	2 297	1 525	**13 162**	13 491
Ämbetslokaler[6] . . .	1 720	1 720	—	2 275	170	273	355	**4 793**	24 111
Kommunikations- och belysningsverk[7] . .	5 511	5 756	1 860	302	870	1 980	932	**11 700**	3 797
Kontors- och butikslokaler[8]	67 056	99 516	47 050	26 921	26 089	45 725	21 129	**266 430**	200 666
Fabriks- o. verkstadslokaler	79 015	90 947	52 971	33 039	27 019	42 185	29 827	**275 988**	163 477
Garage o. d.	768	6 713	9 218	5 646	6 135	8 146	4 787	**40 645**	27 815
Bensinstationer o. d.	—	20	65	—	292	—	78	**455**	1 141
Kiosker, uthus o. d.[9]	—	25	3 064	5 096	2 493	7 940	8 635	**27 253**	25 391
Ej spec. lokaler . .	2 518	6 346	2 178	16 158	3 617	7 080	3 719	**39 098**	22 134
Tillhopa	**182 375**	**248 965**	**149 217**	**103 053**	**78 602**	**138 214**	**82 106**	**800 157**	**642 229**
Därav med uppmätt areal, kvm.	182 375	233 365	69 080	65 391	63 496	108 292	69 137	**608 761**	496 759
Därav med uppskattad areal, kvm.	—	15 600	80 137	37 662	15 106	29 922	12 969	**191 396**	145 470

Utgår man emellertid från tabellens uppgifter, befinnes, att här ifrågavarande byggnadsverksamhet företett en ökning från c:a 640 000 kvm år 1935 till 800 000 kvm 1936 eller med 24·6 %. Ökningen hänför sig väsentligen till grupperna hotell och restauranger, kommunikations- och belysningsverk, kontors- och butikslokaler, fabriks- och verkstadslokaler samt garage o. d., under det bl. a. grupperna skolhus, sjukhus, ålderdomshem o. d. samt ämbetslokaler förete en avsevärd nedgång gentemot föregående år.

[1] Härmed avses alla nybyggda och ändrade hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål — [2] Härmed avses ny- och helt ombyggda hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål. — [3] Inkl. klubblokaler o. d. — [4] Inkl. kaféer o. d. — [5] Exkl. gymnastiksalar tillhörande skolor. — [6] Ämbetsverk, rådhus, tingshus, polisstationer o. d. — [7] Lokaler för post, telegraf, järnvägar, gas- och elektricitetsverk (dock ej därtill hörande fabriker, magasin o. d.), kraftstationer, radiostationer, ångpannehus o. d. — [8] Inkl. lager- och magasinslokaler, men exkl. postkontor o. d. (jfr ovan). — [9] Inkl. ekonomibyggnader för jordbruk.

Byggnadsverksamhetens totala omfattning. Såsom förut nämnts, utgjorde hela antalet bostadsbyggnadsföretag under redogörelseåret 9 849, varav 8 207 avsågo nybyggnad eller hel ombyggnad. För övriga byggnadsföretag voro motsvarande siffror resp. 2 325 och 1 584. Hela antalet under år 1935 fullbordade byggnadsföretag utgjorde sålunda 12 174, varav 9 791 nyuppförda hus.

En närmare uppfattning om byggnadsverksamhetens totala omfattning försvåras därav, att exakta uppgifter om de nybyggda bostadslägenheternas golvyta icke förefinnas. Med stöd av vissa undersökningar synes dock, om trappuppgångar, tamburer, hallar, garderober, badrum o. d. inräknas, den genomsnittliga golvytan per rum (inkl. kök) eller »eldstad» kunna sättas till c:a 25 kvm. Framhållas må emellertid, att med hänsyn till de för olika orter och lägenhetsgrupper mycket växlande storleksförhållandena de på detta antagande grundade beräkningarna måste meddelas med reservation. Dessutom bör erinras om, att en beräkning, som endast avser golvytan, icke kan ge något allmängiltigt uttryck för bostadsproduktionens och den övriga byggnadsverksamhetens relativa betydelse ur marknadssynpunkt, i det att t. ex. åtgången av arbete och kapital för åstadkommande av en kvm golvyta måste ställa sig väsentligt olika för olika slag av rum och lokaler.

I följande tablå återges den totala byggnadsverksamhetens beräknade utveckling sedan år 1927:

	Gemensamma orter (294)											Samtliga orter
	1927/36 (årsmed.)	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936
Beräknad total golvyta												
för bostads-	1 000 kvm	1 409	1 097	1 167	1 160	1 488	1 482	1 318	1 005	1 280	1 917	2 173	2 518
ändamål	%	72·4	72·0	72·8	64·1	65·6	70·9	73·6	76·2	75·0	77·4	75·6	75·9
för andra	1 000 kvm	538	426	436	649	782	609	473	314	427	561	702	800
ändamål	%	27·6	28·0	27·2	35·9	34·4	29·1	26·4	23·8	25·0	22·6	24·4	24·1
Tillhopa	1 000 kvm	1 947	1 523	1 603	1 809	2 270	2 091	1 791	1 319	1 707	2 478	2 875	3 318
	%	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Ökningen från 1935 till 1936 i den totala överbyggda golvytan utgjorde 16·0 %. I jämförelse med bottenåret 1933 framträder en dryg fördubbling. Under redogörelseåret ökades den industriella, kommersiella och administrativa byggnadsverksamhetens andel efter golvyta räknat (till 24·1 % i samtliga orter), medan den föregående år uppvisat någon minskning.

3. Beviljade byggnadslov i större städer.

Såsom förut framhållits, avse uppgifterna om beviljade byggnadslov endast städer med över 10 000 inv.[1] Hela antalet beviljade byggnadsföretag i dessa

[1] Antalet dylika städer ökades år 1935 från 39 till 40 i och med att Lidköping den 1 jan. 1935 passerade 10 000-gränsen. I syfte att möjliggöra full jämförbarhet i tiden anges uppgifterna för år 1935 a) exklusive, b) inklusive Lidköping.

Tab. J. Antal bostadslägenheter och eldstäder i under åren 1935 och 1936 beviljade byggnadsföretag i större städer.

Städer	Bostadsläg. i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1936)	Eldstäder i beviljade byggnadsföretag		Städer	Bostadsläg. i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1936)	Eldstäder i beviljade byggnadsföretag	
	1935	1936		1935	1936		1935	1936		1935	1936
Stockholm . .	6 929	7 683	6 598	18 613	19 865	Göteborg . . .	3 258	4 157	3 285	9 066	11 745
Lidingö . . .	40	21	3	195	104	Mölndal . . .	91	128	86	337	407
Södertälje . .	169	94	46	480	356	Uddevalla . .	163	185	137	488	580
Uppsala . . .	592	1 250	976	1 794	3 333	Borås	757	775	667	2 146	2 012
Nyköping . .	109	119	108	308	309	Trollhättan . .	141	169	116	426	523
Eskilstuna . .	719	615	531	2 061	1 580	Lidköping . .	180	234	145	563	746
Linköping . .	566	503	397	1 499	1 426	Skövde	138	151	89	390	508
Norrköping .	728	904	751	1 714	2 340	Karlstad . . .	331	314	216	1 037	1 021
Jönköping . .	429	563	397	1 274	1 687	Kristinehamn .	124	171	110	443	545
Kalmar . . .	261	248	178	857	793	Örebro	555	719	581	1 480	1 790
Västervik . .	66	132	83	240	385	Västerås . . .	626	895	625	1 805	2 645
Visby	105	122	57	393	466	Falun	220	171	116	656	525
Karlskrona .	229	343	215	725	1 154	Gävle	439	221	164	1 320	683
Kristianstad .	199	281	174	620	949	Söderhamn . .	39	44	26	127	157
Malmö . . .	2 741	2 993	2 577	7 247	7 972	Härnösand . .	86	86	53	284	303
Lund	489	443	305	1 400	1 301	Sundsvall . .	114	82	46	362	296
Landskrona .	288	208	182	791	599	Östersund . .	68	174	104	236	614
Hälsingborg .	1 158	1 020	827	3 265	2 820	Umeå	172	121	79	565	408
Ystad	45	128	86	159	413	Luleå	105	53	30	349	182
Trälleborg . .	196	179	119	609	573	Samtliga	**24 047**	**27 131**	**21 518**	**67 652**	**75 532**
Halmstad . .	382	432	233	1 328	1 417						

städer uppgick under redogörelseåret till 5 162, varav 3 417 avsågo fullständiga ny- och ombyggnader av boningshus. Antalet alltsedan år 1928 beviljade lägenheter och eldstäder återges i följande tablå, i vilken i jämförelsesyfte även medtagits motsvarande uppgifter för fullbordade byggnadsföretag:

År	Antal bostadsläg. fullb.	Antal bostadsläg. bev.	Antal eldstäder fullb.	Antal eldstäder bev.	År	Antal bostadsläg. fullb.	Antal bostadsläg. bev.	Antal eldstäder fullb.	Antal eldstäder bev.
1928	13 476	13 146	37 007	38 117	1933	10 293	9 316	29 180	26 494
1929	12 938	18 532	36 197	47 957	1934	13 279	19 220	36 922	52 998
1930	18 199	19 159	48 059	51 373	1935 (a) . .	21 767	23 867	59 158	67 089
1931	18 123	15 911	47 944	42 581	1935 (b) . .	21 959	24 047	59 748	67 652
1932	16 174	13 765	42 555	38 140	1936	23 556	27 131	66 270	75 532

Ökningen av beviljade byggnadsföretag (räknat efter antalet lägenheter) gentemot förra året (12·8 %) är väsentligt svagare än föregående år (24·2 %), men starkare än den samtidiga ökningen för fullbordade byggnadsföretag (7·3 %). Av de större städerna (med över 30 000 inv.) företedde endast Hälsingborg, Linköping och Eskilstuna en minskning gentemot fjolåret.

Den totala byggnadsverksamhetens utvecklingstendenser i de större städerna belyses av följande tablå, som uppgjorts efter i det föregående angivna grunder:

Beräknad total byggnadsverksamhet enl. beviljade byggnadslov	Beräknad golvyta (i kvm) i nybyggnader för: industriella el. kommersiella ändamål[1]	förvaltning, skolväsen, sjukvård o. d.	garage, uthus o. d.	samtliga nu angivna ändamål[2]	bostadsändamål	såväl bostads- som andra ändamål
1930	516 821	38 869	91 807	647 497	1 284 325	**1 931 822**
1931	332 673	24 107	57 122	413 902	1 064 525	**1 478 427**
1932	251 927	31 996	29 144	313 067	953 500	**1 266 567**
1933	106 775	60 724	30 439	197 938	662 350	**860 288**
1934	255 462	78 984	42 075	376 521	1 324 950	**1 701 471**
1935 (a)	326 199	51 938	41 234	419 371	1 677 225	**2 096 596**
1935 (b)	337 587	52 003	42 829	432 419	1 691 300	**2 123 719**
1936	429 854	57 537	103 711	591 102	1 888 300	**2 479 402**

Den totala byggnadsverksamheten i de större städerna, sådan den ter sig enligt beviljade byggnadslov, ökades under redogörelseåret med 16·7 %. Enbart för bostadsproduktionens vidkommande var ökningen 11·6 %, för »övrig» byggnadsverksamhet 36·7 %.

4. Bostadsproduktionen under år 1936 inom Stockholm jämte förortsområde.

I och för en undersökning angående bostadsproduktionen inom Stockholm med förorter har socialstyrelsen till komplettering av förutnämnda uppgifter från byggnadsnämnder och byggnadsinspektörer även inhämtat uppgifter beträffande sådana områden, där byggnadsverksamheten ej är underkastad offentlig kontroll. Dylika uppgifter ha erhållits från vissa tomtbolag och andra markförsäljare ävensom från villa- och egnahemsägarföreningar samt andra tomtköparrepresentanter eller eljest ortskunniga personer (kommunala förtroendemän, landsfiskaler, fjärdingsmän m. fl.). Undersökningen torde beröra alla samhällen samt egnahems- och villastadsområden av nämnvärd betydelse, belägna på ett avstånd av intill 25 km från Gustav Adolfs torg, d. v. s. praktiskt taget hela det faktiska bostadsområdet för den i huvudstaden arbetande befolkningen. Emellertid ha i statistiken icke medtagits vissa distrikt med uteslutande sommar- eller kolonistugebebyggelse, liksom hänsyn ej heller tagits till byggnadsverksamheten inom de vidsträckta rent landsbygdsartade områden, som alltjämt utbreda sig mellan de mer eller mindre stadslikt bebyggda samhällena.

I tab. K redovisas ortsvis antalet under år 1936 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter samt eldstäder.[3] Det redovisade bostadstillskottet inom Stockholm med förortsområde uppgick till 1 594 hus, avsedda att bebos året om och inrymmande 7 711 bostadslägenheter med tillhopa 21 893 eldstäder (rum eller kök), varav resp. 1 465 (91·9 %), 3 055 (39·6 %) och 9 858

[1] Fabriker, verkstäder, butiker, lagerlokaler, kontor, kommunikations- och belysningsverk, kraftstationer, teatrar, biografer, hotell, restauranger, kaféer o. d. — [2] Inkl. ej specificerade lokaler. — [3] Statistiken omfattar samma antal orter (c:a 250) som tidigare. Av utrymmesskäl redovisas likväl ej, såsom tidigare skett, bostadsproduktionen i de med Stockholms stad inkorporerade områdena stadsdelsvis. Även i övrigt ha i tabellen företagits vissa sammanslagningar av smärre orter.

Tab. K. Under år 1936 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Statistiken innefattar icke bostadslägenheter och eldstäder, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av boningshus eller genom nybyggnad av andra hus (industri- och affärsbyggnader, skolhus etc.).

Bebyggelsezoner och orter	Antal boningshus avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal bostadslägenheter om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade sommarbostäder om	
		av trä	med 1 läg.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	eldstäder		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga staden	**129**	—	—	**86**	**4 005**	**422**	**164**	**47**	**18**	**4 656**	**12 035**	**4 518**	—	—
B. Förortsområdet	**1 465**	**1 348**	**1 279**	**74**	**2 014**	**554**	**258**	**88**	**141**	**3 055**	**9 858**	**1 895**	**358**	**44**
a) Inom stadens adm. område														
Brännkyrka	101	86	67	13	409	39	17	4	4	**473**	**1 168**	236	—	—
Enskede	131	118	109	9	310	55	17	4	2	**388**	**1 149**	289	—	—
Bromma	329	297	277	25	738	98	58	35	84	**1 013**	**3 171**	803	—	—
Tillhopa	**561**	**501**	**453**	**47**	**1 457**	**192**	**92**	**43**	**90**	**1 874**	**5 488**	**1 328**	—	—
därav i kommunala trädgårdsstäder	381	361	346	23	659	129	59	31	74	**952**	**3 156**	665	—	—
b) Övr. orter inom 10 km	**262**	**228**	**224**	**15**	**263**	**130**	**50**	**17**	**36**	**496**	**1 759**	**283**	**95**	**25**
Sundbybergs stad	1	—	—	—	2	—	—	—	—	**2**	**4**	1	—	—
Hagalunds m:e (Solna)	3	—	—	3	62	6	—	—	—	**68**	**141**	22	—	—
Nya Huvudsta m:e »	4	1	—	4	54	9	—	—	—	**63**	**139**	27	—	—
Lilla Alby m:e »	5	3	2	2	43	4	—	—	1	**48**	**116**	33	—	—
Råsunda m:e »	13	10	12	1	33	14	4	1	2	**54**	**171**	54	—	—
Solna s:n i övrigt	3	3	1	—	—	1	1	1	—	**3**	**15**	2	—	—
Duvbo m:e (Spånga)	2	1	2	—	—	2	—	—	—	**2**	**8**	2	—	—
Lilla Ursvik »	1	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	**4**	—	—	—
Statens områden »	5	5	5	1	1	4	—	—	—	**5**	**19**	—	—	—
Djursholms stad	17	15	17	—	—	1	—	2	14	**17**	**137**	17	—	—
Stocksunds kpg	7	4	7	—	—	1	—	2	4	**7**	**46**	7	—	—
Nora, Klingsta m. m. (Danderyd)	41	36	39	1	4	18	13	1	7	**43**	**218**	41	—	—
V. Enebyberg »	3	3	3	—	—	1	1	1	—	**3**	**15**	2	—	—
Lidingö stad	18	16	17	2	2	3	5	4	6	**20**	**119**	20	94	25
Storängen (Nacka)	4	4	4	—	—	1	1	2	—	**4**	**21**	—	—	—
Saltsjö-Duvnäs »	3	3	1	—	2	3	—	—	—	**5**	**18**	4	—	—
Älta-Kolarängen »	11	11	11	—	4	3	1	2	1	**11**	**47**	—	—	—
Nacka s:n i övrigt	27	27	16	—	18	17	3	—	—	**38**	**133**	22	—	—
Stuvsta m:e (Huddinge)	64	58	61	—	25	29	13	—	1	**68**	**257**	24	—	—
Snättringe m:e »	9	9	9	—	—	6	6	1	—	**9**	**40**	—	1	—
Segeltorps m:e »	21	19	17	1	13	6	2	—	—	**25**	**91**	5	—	—
c) Orter inom 10—25 km	**642**	**619**	**602**	**12**	**294**	**232**	**116**	**28**	**15**	**685**	**2 611**	**284**	**263**	**19**
Bromstens m:e (Spånga)	2	1	2	—	—	1	—	—	1	**2**	**12**	2	1	—
Solhems m:e »	16	16	16	—	3	7	6	—	—	**16**	**67**	16	—	—
Flysta m:e »	19	18	19	—	11	7	1	—	—	**19**	**64**	19	—	—
Spånga s:ns västra del	24	22	24	—	5	12	6	2	—	**25**	**105**	13	—	—
Hässelby vsts kpg	9	9	9	—	1	3	4	—	1	**9**	**42**	4	3	—
Skälby m. m. (Järfälla)	27	27	27	2	7	15	5	—	—	**27**	**105**	—	—	—
Barkarby »	2	2	2	—	—	1	—	1	—	**2**	**10**	1	—	—
Jakobsberg »	18	17	14	—	14	6	2	—	—	**22**	**71**	—	—	—
Almarestäket (Sthlms-Näs)	5	5	5	—	5	—	—	—	—	**5**	**15**	—	—	—
Norrvikens m:e (Sollentuna)	2	2	2	—	—	—	1	1	—	**2**	**11**	2	—	—
Tureberg »	104	100	98	2	28	52	24	3	3	**110**	**459**	94	4	—
Kallhälls vst »	3	3	2	—	3	1	—	—	—	**4**	**13**	—	—	—

Tab. K (forts.). **I Stockholm med förortsområde 1936 nybyggda boningshus och bostadsläg.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal boningshus avsedda att bebos året om	Därav boningshus			Antal bostadslägenheter om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal redovisade sommarbostäder om	
		av trä	med 1 läg.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	eldstäder		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Viby (Sollentuna)	10	10	9	—	5	3	2	1	—	11	42	4	—	—
Gillbo »	5	5	5	—	1	3	1	—	—	5	20	5	—	—
Sollentuna s:ns östra del	5	5	5	—	—	4	1	—	—	5	21	1	15	1
Runby (Ed)	8	8	6	—	4	4	2	—	—	10	36	6	—	—
Väsby o. Vilunda (Hammarby)	7	7	2	—	9	3	1	—	—	13	41	—	—	—
Bollstanäs (Fresta)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ormsta, Uthamra m. m. (Vallentuna)	11	11	11	—	6	4	1	—	—	11	38	—	7	—
Näsbyområdet (Täby)	38	37	36	—	9	20	7	4	—	40	163	21	20	—
Ella park m. m. »	27	26	27	1	13	9	2	3	—	27	100	3	34	—
Viggbyholm »	9	8	9	—	1	2	2	1	3	9	47	4	7	3
Gribbylund »	4	4	4	—	2	2	—	—	—	4	14	—	3	1
Täby m:e »	4	4	4	—	4	—	—	—	—	4	12	—	6	1
Rydbo (Ö. Ryd)	2	2	2	—	—	2	—	—	—	2	8	—	—	—
Östra Ryds s:n, del av	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	13	4
Österskär (Österåker)	14	14	14	1	9	2	2	1	—	14	50	2	—	—
Åkersberga m. m. »	8	8	8	—	6	1	1	—	—	8	27	—	—	—
Täljö, Svinninge »	3	3	3	—	2	—	1	—	—	3	11	—	—	—
Resarö »	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Vaxholms stad	11	11	7	—	8	5	3	—	—	16	57	2	1	—
Björknäsområdet (Bo)	20	19	20	—	14	6	—	—	—	20	64	—	14	1
Bo, Lännersta m. m. »	13	12	13	—	9	4	—	—	—	13	37	—	29	—
Eriksvik, Gustavsvik »	4	4	4	—	1	—	3	—	—	4	17	—	17	2
Kummelnäs (Lövberga) »	3	3	3	—	2	—	—	—	1	3	7	1	5	—
Velamsund »	2	2	2	—	1	1	—	—	—	2	7	—	6	2
Mörtnäs (Gustavsberg)	5	5	4	1	4	1	1	—	—	6	20	—	4	1
Saltsjöbadens kpg	11	7	10	—	2	—	1	5	4	12	74	10	—	3
Kumla, Näsby (Tyresö)	26	25	23	1	13	8	6	1	1	29	113	13	28	—
Vendelsö (Österhaninge)	4	4	3	—	3	1	1	—	—	5	17	1	—	—
Handen »	6	6	5	—	3	3	1	—	—	7	24	3	—	—
Fullersta m:e (Huddinge)	13	13	12	1	8	2	4	—	—	14	52	8	1	—
Huddinge » »	15	15	15	—	6	1	3	—	—	15	62	8	—	—
Stortorpsområdet »	18	18	18	—	8	7	3	—	—	18	65	9	14	—
St. Mellansjö »	2	2	2	—	—	2	—	—	—	2	8	2	5	—
Huddinge s:ns västra del	27	26	27	—	10	13	4	—	—	27	101	13	15	—
Tungelsta (Västerhaninge)	3	3	3	—	3	—	—	—	—	3	9	—	—	—
Västerhaninge stsh »	4	4	3	—	5	—	—	—	—	5	13	—	—	—
Tumba m:e (Botkyrka)	2	2	1	—	2	1	—	—	—	3	9	1	—	—
Tullinge »	23	23	22	—	15	4	3	1	1	24	83	4	—	—
Hamra egna hem »	2	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	2	—	—
Botkyrka s:n i övrigt	4	4	4	—	3	2	—	—	—	4	12	—	—	—
Uttran (Grödinge)	2	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	—	—	—
Sandbäcks egna hem »	5	5	2	1	6	—	—	2	—	8	28	1	—	—
Rönninge m:e (Salem)	4	4	4	—	2	1	—	1	—	4	13	—	—	—
Ekerö s:n	25	22	24	2	19	2	4	1	—	26	89	9	10	—
Sthlm med förortsområde	**1 594**	**1 348**	**1 279**	**160**	**6 019**	**976**	**422**	**135**	**159**	**7 711**	**21 893**	**6 413**	**358**	**44**

Anm.: Från följande områden ha inga nybyggda boningshus redovisats:
Inom 10 km: Huvudsta, Stora Alby, Järva krog, Tomteboda (Solna), Inverness (Danderyd), Henriksdal, Sickla, Nacka stsh, Nysätra, Vikdalen (Nacka).
Inom 10—25 km: Johannelund, Tensta hage (Spånga), Kallhäll (Järfälla), Rotebro, Rösjön, Sjöberg (Sollentuna), Odenslunda, Ekeby (Fresta), Mörby, Åbyholm (Vallentuna), Enebybergs m:e (Danderyd), Centralparken, Tibble, Åkerby, Skarpäng, Rostock, Löttinge egna hem (Täby), Margretelund, Lervik, Ytterby (Österåker), Koviksudd, Lagnö, Aspevik, Räknäs, Stockängen (Gustavsberg), Gustavsberg (Värmdö), Lyckeby, Sandemar (Österhaninge), Hörningsnäs m:e (Huddinge), Hemfosa (Västerhaninge), Vretarna, Skäcklinge, Broängen (Botkyrka), Norrbyvret (Grödinge), Vilhelmsdal (Salem).

Tab. L. Bostadsproduktionen inom Stockholm med förortsområde åren 1927—1936.

År	Boningshus		Bostadslägenheter						Eldstäder	
						Därav[1]				
	Sthlm m. förorts-omr.	Enbart förorts-omr.	Sthlm m. förorts-omr.	Enbart egentl. Sthlm	Enbart förorts-omr.	inom Sthlm	övr. inom 10 km	inom 10—25 km	Sthlm m. förorts-omr.	Enbart förorts-omr.
Antal										
1927	1 233	1 058	7 176	5 607	1 569	837	407	325	19 297	5 625
1928	1 285	1 152	6 804	4 941	1 863	1 052	529	282	17 335	6 208
1929	906	770	6 330	4 767	1 563	689	601	273	15 650	5 257
1930	1 302	1 118	9 234	7 341	1 893	960	641	292	21 796	6 636
1931	1 503	1 332	9 269	6 761	2 508	1 250	871	387	23 091	8 090
1932	1 471	1 322	9 034	6 837	2 197	1 247	516	434	22 810	7 671
1933	1 691	1 646	4 580	2 478	2 102	1 262	334	506	14 578	8 892
1934	1 256	1 217	3 583	1 915	1 668	770	377	521	10 704	6 330
1935	1 305	1 209	6 188	3 903	2 285	1 373	400	512	16 826	7 737
1936	1 594	1 465	7 711	4 656	3 055	1 874	496	685	21 893	9 858
Procent										
1927	100·0	85·8	100·0	78·1	21·9	53·4	25·9	20·7	100·0	29·1
1928	100·0	89·6	100·0	72·6	27·4	56·5	28·4	15·1	100·0	35·8
1929	100·0	85·0	100·0	75·3	24·7	44·0	38·5	17·5	100·0	33·6
1930	100·0	85·9	100·0	79·5	20·5	50·7	33·9	15·4	100·0	30·4
1931	100·0	88·6	100·0	72·9	27·1	49·8	34·8	15·4	100·0	35·0
1932	100·0	89·9	100·0	75·7	24·3	56·8	23·5	19·7	100·0	33·6
1933	100·0	97·3	100·0	54·1	45·9	60·0	15·9	24·1	100·0	61·0
1934	100·0	96·9	100·0	53·4	46·6	46·2	22·6	31·2	100·0	59·1
1935	100·0	92·6	100·0	63·1	36·9	60·1	17·5	22·4	100·0	46·0
1936	100·0	91·9	100·0	60·4	39·6	61·3	16·2	22·4	100·0	44·8
Bostadsprod. pr 10000 inv.[2]										
1927	17	56	130	144	88	130	49	38	346	330
1928	19	64	121	124	113	157	91	23	295	341
1929	12	37	111	118	89	99	106	21	269	303
1930	19	63	161	177	114	133	121	35	375	401
1931	20	66	154	158	140	168	151	24	376	448
1932	18	62	146	157	116	160	81	47	361	401
1933	20	74	68	57	100	155	36	48	209	433
1934	14	50	52	44	74	92	42	76	146	280
1935	14	48	95	88	113	162	58	55	249	369
1936	16	51	115	104	146	214	72	52	316	445

(45·0 %) kommo på förortsområdet.[3] Av de inom förortsområdet nybyggda lägenheterna kommo nära $^2/_3$ (61·3 %) enbart på de med Stockholms stad inkorporerade områdena (Enskede, Brännkyrka och Bromma). Inom de här belägna kommunala trädgårdsstäderna uppfördes under året 381 bostadshus (inkl. 237 s. k. småstugor), vilket motsvarar 67·9 % av bostadstillskottet i de inkorpore-

[1] Procenttalen äro i detta fall beräknade på totalsiffran för förortsområdet.

[2] Avser endast städer, köpingar och municipalsamhällen.

[3] Härvid ha ej medräknats sådana bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av redan förefintliga bostadshus eller genom nybyggnad av hus, som övervägande användas för andra ändamål än till bostäder (fabriks- och affärsbyggnader, skolhus etc.). Nämnda här icke redovisade tillskott uppgick år 1936 i egentliga Stockholm till 328 lägenheter (6·6 % av samtliga) med 795 eldstäder (6·2 %) samt inom sådana förorter, där byggnadsverksamheten kontrolleras genom byggnadsnämnd eller byggnadsinspektör, till 80 lägenheter (3·1 %) med 392 eldstäder (5·0 %).

Tab. M. Inom Stockholms förortsområde under åren 1927—1936 tillkomna boningshus fördelade efter byggherrens yrke m. m.

Bebyggelsezoner m. m.	Antal nybyggda bon.-hus m. uppgift om byggherrens yrke	Därav (i %) boningshus, vilkas byggherrar uppgivits vara							
		arbetare	därav byggnadsarb.	tjänstemän	näringsidkare	därav byggmäst.	pensionärer m. fl.	bolag, föreningar etc.	därav koop. bostadsför.
År 1936									
a) inom 10 km	485	40·4	5·4	27·0	26·8	24·3	—	5·8	1·5
inom Sthlms adm. omr.	356	43·0	5·9	22·5	30·0	28·9	—	4·5	2·0
Brännkyrka	31	35·5	9·7	22·6	19·3	19·3	—	22·6	22·6
Enskede	87	55·2	2·3	26·4	14·9	14·9	—	3·5	—
Bromma	238	39·5	6·7	21·0	37·0	35·3	—	2·5	—
utom Sthlms adm. omr.	129	33·3	3·9	39·6	17·8	11·6	—	9·3	—
b) inom 10—25 km . . .	425	60·0	12·9	20·7	17·4	7·3	0·5	1·4	—
Tillhopa	**910**	**49·6**	**8·9**	**24·1**	**22·4**	**16·4**	**0·2**	**3·7**	0·8
År 1935	738	53·2	14·9	20·5	22·8	16·5	0·1	3·4	—
» 1934	845	54·8	21·1	21·1	21·9	14·1	0·1	2·1	0·1
» 1933	1 290	60·1	25·4	18·8	19·1	12·9	—	2·0	0·2
» 1932	919	53·3	16·3	18·4	25·1	17·1	—	3·2	1·2
» 1931	972	51·9	18·7	13·8	31·6	24·1	—	2·7	0·3
» 1930	766	38·3	9·4	17·5	43·7	37·2	—	0·5	—
» 1929	503	38·2	8·7	16·3	43·5	36·6	0·2	1·8	—
» 1928	779	52·4	15·1	15·7	28·4	20·8	2·6	0·9	—
» 1927	712	42·8	18·3	19·0	28·7	18·4	3·6	5·9	—

rade förorterna. I fråga om övriga förorter har byggnadsverksamheten under år 1936 varit mest omfattande i Stuvsta och Tureberg.

Ur tab. K kan jämväl erhållas ett flertal andra uppgifter av intresse ur byggnadsteknisk och allmänt social synpunkt. Det framgår exempelvis, att lägenheterna i förortsområdet i allmänhet äro större än i egentliga Stockholm men däremot i mindre omfattning försedda med bad- eller duschrum.

I tab. L belyses bostadsproduktionens utveckling inom Stockholm med förortsområde sedan år 1927. I den inre staden kulminerade bostadsproduktionen år 1930 och gick därefter tillbaka för att under år 1934 nedgå till föga mer än en fjärdedel av toppårets produktionsresultat. 1935 inträdde en fördubbling gentemot föregående år, och 1936 ökades bostadsproduktionen ytterligare med 19·3 %. I förortsområdet, där bostadsproduktionen under senare år företett avsevärt mindre variationer än i den inre staden, var uppgången år 1936 betydligt starkare (33·7 %). Förortsområdets andel av det totala bostadstillskottet inom »Stor-Stockholm» ökades under redogörelseåret till 39·6 %.

Den sista avdelningen i tab. L belyser bostadsproduktionens intensitet i förhållande till folkmängden, uttryckt genom antalet tillkomna boningshus, bostadslägenheter och eldstäder per 10 000 invånare (i städer, köpingar och municipalsamhällen). Härav framgår, att medan i fråga om antalet nytillkomna lägenheter byggnadsintensiteten före år 1933 var större i den inre staden än

i förortsområdet, ha under 1933—1936 i förhållande till folkmängden avsevärt flera lägenheter tillkommit i förorterna.

Med hänsyn till att bostadsproduktionen inom förortsområdet till övervägande del utgöres av egnahemsbyggnadsverksamhet, torde intresse kunna påräknas för de i tab. M sammanställda uppgifterna om vilka som uppburit denna byggnadsverksamhet. Man finner bl. a., att medan år 1933 antalet självbyggande byggnadsarbetare ökades tämligen starkt i samband med arbetskonflikten inom byggnadsfacket, en markerad minskning av detta antal inträdde, sedan konflikten upphört under år 1934.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor i Förenta staterna. Presidenten har i ett budskap till kongressen den 24 maj 1937 anbefallt antagandet av en ny lagstiftning för att »bringa ytterligare hjälp till dem, som sträva (toil) i fabriker och på farmarna». Presidenten anser tiden nu vara inne för ytterligare åtgärder för att utvidga gränserna för det sociala framåtskridandet, som han angiver falla inom »the common-sense framework and purpose of our Constitution».

Budskapet är hållet i mycket allmänna ordalag. Presidenten medgiver, att kongressen icke har någon rätt att direkt lägga sig i lokala förhållanden inom de särskilda delstaterna, men gör gällande att den väl har rätt att lagstifta beträffande produktionen av varor, som passera gränserna från en stat till en annan. Rörande dessa varuslag, som torde utgöra den övervägande delen av såväl industrialster som jordbruksprodukter, föreslår presidenten nu lagbestämmelser, som bl. a. skulle innefatta fastställandet av maximiarbetstid, minimilön samt förbud för användande av minderåriga i arbete. Även i vissa andra fall, då arbetarnas fundamentala rättigheter trädas för nära, såsom t. ex. när arbetsgivarna förvägra sina arbetare kollektiv förhandlingsrätt, skulle lagstiftningen kunna göras tillämplig. Presidenten betonar nödvändigheten av att taga hänsyn till lokala och geografiska skiljaktigheter samt andra praktiska synpunkter. Till slut anbefaller presidenten, att den nya lagstiftningen måtte antagas redan under innevarande kongressession.

Omedelbart efter det presidentens budskap nått kongressen, framlade ordförandena i senatens och husets utskott för arbetarfrågor, Black resp. Connery, tvenne i huvudsak överensstämmande lagförslag i frågan. Lagförslagen innehålla bl. a. bestämmelser om upprättandet av ett »Labor Standards Board» med befogenhet att för olika industrier och med hänsyn till olika geografiska, ekonomiska och industriella förhållanden från tid efter annan fastställa maximi-arbetstider och minimilöner. Lagförslagen angiva icke några fixa gränser, men förväntas det att kongressen skall lämna närmare direktiv härom. För övertidsarbete skulle utgå 50 procents lönetillägg. Anställande av minderåriga under 16 år förbjudes. The Labor Standards Board skulle erhålla en stor diskretionär befogenhet att förhindra för låga löner och för lång arbetsvecka, om dessa förhållanden skulle riskera att leda till arbetartvister. Förutom skyldighet att övervaka, att arbetarnas kollektiva förhandlingsrätt skyddades, skulle The Labor Standards Board därjämte även äga rätt att fastställa bestämmelser för sådana lokala industrier, som konkurrerade med den mellanstatliga handeln. Varor, som framställas i strid mot de sålunda fastställda bestämmelserna, skulle kunna förklaras för »unfair goods» och såsom sådant förbjudas att sändas från en stat till en annan.

Såsom framgår av ovanstående, åsyftar den föreslagna lagstiftningen att utgöra ett sub-

stitut för den av högsta domstolen upphävda National Industrial Recovery Act. Vid redigeringen av de nya lagförslagen ha vederbörande uppenbarligen haft för ögonen den skarpa kritik, som riktats mot NIRA. Särskilt har hänsyn tagits till önskvärdheten att undvika bestämmelser av sådan uniform och kategorisk karaktär, som i så hög grad försvårade tillämpningen av generella regler inom ett så ofantligt utsträckt och olikartat område som Förenta staterna. Trots att de nya lagförslagen synas vara avfattade i stort sett i överensstämmelse med de direktiv, som högsta domstolens beslut innebär, torde det dock vara tvivelaktigt, att de nu framlagda lagförslagen på alla punkter skulle komma att stå sig vid en granskning inför högsta domstolen, åtminstone med dess nuvarande sammansättning.

Det uppgives att det ursprungligen varit motionärernas avsikt att föreslå införande av 40-timmars arbetsvecka och en minimilön av 40 cents i timmen. Det torde vara synnerligen anmärkningsvärt, att de nu ansett sig böra avstå härifrån. Förhållandena äro förvisso så olika i de olika delarna av Förenta staterna, att någon för hela landet tillämplig minimistandard beträffande lönenivån icke är praktiskt genomförbar. Motståndarna till federal lagstiftning på detta område framställa därför frågan: Är det icke mera rimligt att låta delstaterna själva bestämma vad som är skälig lön och människovärdiga arbetsbetingelser inom varje särskild delstat än att giva en federal myndighet befogenhet att fastställa detta?

Ur social synpunkt torde lagförslagen, om de antagas och rätt och förnuftigt tillämpas, komma att ha utomordentligt stor betydelse för höjandet av de sämst ställda arbetarnas levnadsstandard och arbetsbetingelser. Ur politisk synpunkt torde lagförslagen, om de skulle antagas men sedermera av högsta domstolen ogiltigförklaras, helt säkert komma att medföra ett ytterligare stärkande och en konsolidering av de amerikanska arbetarpartierna, vilkas politiska inflytande under den senaste tiden starkt ökats.

(Svenska beskickningen i Washington.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av maj till 15 840. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:					
Maj	34 571	Oktober	24 712	Februari	31 280
Juni	25 863	November	28 742	Mars	27 750
Juli	21 510	December	30 814	April	22 247
Augusti	20 783	1937:		Maj	15 840
September	20 903	Januari	33 509		

Vid slutet av juni månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 11 500. Under juni har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 27 %.

Yrkesfördelningen och minskningen under maj 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn.		Antal hjälpsökande	Minskn.
Jordbruk	154	— 90	Kraft- o. värmeproduktion	83	— 26
Skogshushållning	76	— 326	Sjöfart o. fiske	257	— 135
Malmbrytning	143	— 64	Kontorsarbete	173	— 23
Metall- o. maskinindustri	885	— 226	Butiks- o. lagerarbete	730	— 127
Jord- och stenindustri	1 461	— 639	Hotell- o. restaurangrörelse	136	— 40
Trävaruindustri	2 046	— 1 281	Landtransport	964	— 221
Pappers- o. grafisk industri	415	— 188	Allmän tjänst o. fria yrken	191	— 46
Livsmedelsindustri	345	— 98	Husligt arbete	36	— 9
Textil- o. beklädnadsindustri	163	— 57	Tillfällighets- o. diversearbete	4 738	— 1 757
Läder-, hår- o. gummivarnind.	282	— 49	Ungdom utan särskild utbildn.	370	— 139
Kemisk-teknisk industri	269	— 34			
Byggnadsverksamhet	1 923	— 832	Summa	15 840	— 6 407

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälp-sökande	Hjälp-sök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	2 136	0·4	1 897	88·8
Stockholms län	356	0·1	225	63·2
Uppsala »	244	0·2	117	48·0
Södermanl. »	111	0·1	33	29·7
Östergötlands »	408	0·1	340	83·3
Jönköpings »	231	0·1	162	70·1
Kronobergs »	106	0·1	82	77·4
Kalmar »	248	0·1	148	59·7
Gotlands »	63	0·1	22	34·9
Blekinge »	701	0·5	441	62·9
Kristianstads »	106	0·0	81	76·4
Malmöhus »	1 720	0·3	1 486	86·4
Hallands »	387	0·3	186	48·1
Göteborgs stad	1 140	0·4	929	81·5
Göteb. o. Boh. län	1 648	0·8	1 274	77·3
Älvsborgs »	261	0·1	152	58·2
Skaraborgs »	150	0·1	73	48·7
Värmlands »	478	0·2	210	43·9
Örebro »	279	0·1	141	50·5
Västmanlands »	86	0·0	16	44·4
Kopparbergs »	269	0·1	161	59·9
Gävleborgs »	733	0·3	522	71·2
Västernorrl. »	2 525	0·9	2 121	84·0
Jämtlands »	22	0·0	6	27·3
Västerbottens »	224	0·1	164	73·2
Norrbottens »	1 258	0·6	854	67·9
Summa	15 840	0·3	11 843	74·8

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt . . .	[1] 4 147	Ungdomshjälp	reservarbete .	56
	statskommun. .	2 242		arbetsläger . .	206
	kommunalt . .	1 417		kurser	17
Understöd	statligt . . .	1 506			
	kommunalt . .	2 252			
	Summa	11 843			

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under maj till 2·1 miljoner kronor och under årets fem första månader till 11·2 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under juni månad, efter därom gjorda anmälningar, beslutat införa i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar följande organisationer:

1) Systembolagens Personalförening, som utgör en sammanslutning av systembolagens personal. Föreningens ordförande är disponenten O. L. Stenberg, Eskilstuna. 2) Svenska Brukstjänstemannaföreningen, som har till ändamål att sammansluta tjänstemän vid bruksindustrier. Föreningens ordförande är brukskamrerare Eric O. Bergdahl, Hällefors, och dess expedition är belägen vid Birger Jarlsgatan 23, Stockholm. 3) Sveriges Kommunaltjänstemannaförbund, som utgör en riksorganisation för tjänstemän, vilka äro anställda under svensk kommunalförvaltning eller annan offentlig myndighet än till staten hörande verk och institutioner och vilkas tjänst ej är av tillfällig natur. Föreningen, vars ordförande är överläkaren Sven Stenberg, Stockholm, har sin expedition vid Regeringsgatan 26, Stockholm.

Genom de sålunda skedda registreringarna äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å ovannämnda organisationer från och med ingången av oktober månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om arbetsgivare till sådan organisations medlemmar erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarpart i förhållande till den registrerade organisationen och dess medlemmar.

---

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 5 205. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1937: III.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

31. *Under byggandet av en järnbro* voro på utsidan av brobalkarna placerade flyttbara hängställningar. Enligt uppgift hade en arbetare gått ned från ena längsgående brobalken till en sådan hängställning för att beräkna behovet av nitar till det arbete, som skulle börjas. Därvid *föll han 10·5 m från ställningen* ned på den isbelagda floden och ljöt döden.

Hängställningens plattform var 95 cm bred, placerad 50 cm under bärbalkens övre fläns och var ej försedd med räcken. Eftersom intet hinder syntes föreligga att anordna dylika, har anvisning härom lämnats av yrkesinspektören. (I: 63)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

32. Vid *brunnsgrävning* hade man kommit till ett djup av 3—4 m.

Därefter skulle ett cementrör sänkas ned och ytterligare grävning ske inifrån detsamma. Härvid kom en vanlig *stubbrytare* utan broms till användning. Röret placerades på kanten av brunnen och fastgjordes vid linan samt lyftes något för att kunna svängas ut över brunnshålet. I samma ögonblick detta gjordes, uppstod en häftig knyck i linan och spelet. P. kunde ej hålla emot med veven utan släppte taget, och röret rutschade hastigt ned i brunnshålet. Härvid kom spelet i hastig rotation, och den lösa *veven gled av axeln* samt slungades ut med våldsam kraft och *träffade P.* i huvudet, så att detta delvis krossades.

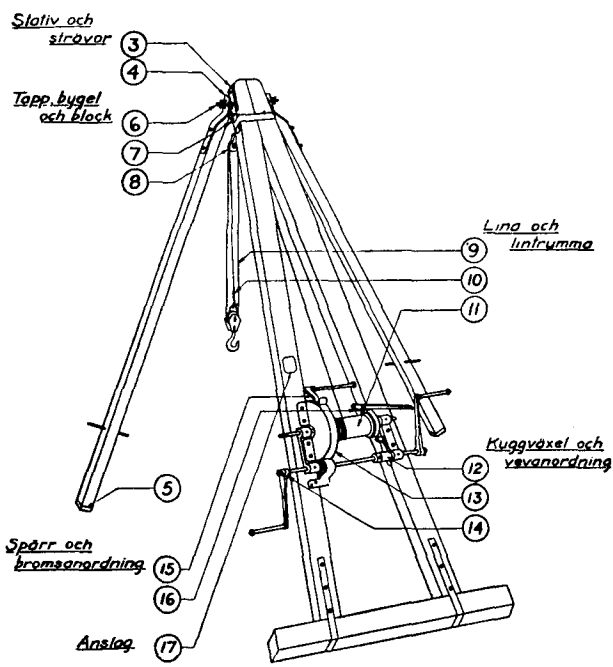

Fig. 9. Hämtad ur socialstyrelsens anvisningar nr 16.

Vid användning av stubbbrytare skall alltid socialstyrelsens anvisningar nr 16 angående skydd mot yrkesfara vid bruk av stubbrytare följas. För sådana arbeten, där firning av grövre gods förekommer, bör stubbrytaren vara försedd med tillförlitlig bromsanordning, och vevarna skola passa på axeltapparna samt vara säkrade mot oavsiktligt lossnande. (II: 79)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

33. I ett *lokstall* tillhörande ett större industriföretag skulle lokföraren J. på morgonen före arbetets början smörja ett lok. Smörjningen under loket verkställdes inne i lokstallet, och den s. k. ovansmörjningen verkställdes utanför, varvid loket ställdes så, att vevstakar och koppelstänger kommo i ett sådant läge, att smörjkopparna blevo åtkomliga.

Passagen mellan loket och dörrposterna i portöppningen var synnerligen trång, och avståndet mellan förarhyttens ledstång å lokets ena sida, då loket stod i dörröppningen, och dörrposten utgjorde icke mera än c:a 13 cm. Detta ringa avstånd berodde delvis på att spåren lågo i en kurva, som började i själva portöppningen.

Då J. *körde ut loket*, steg han troligen utanför förarhytten och böjde sig ned för att se, att koppelstängerna kommo lämpligt för smörjning. Då portöppningen passerades *klämdes* J. mellan ledstången och dörrposten eller möjligen den icke upphakade porten och föll ned på marken. På grund av svåra inre skador avled J. samma dag.

J. hade i många år varit lokförare vid företaget och dagligen verkställt denna utkörning ur lokstallet. Varken han, arbetsledningen eller den skyddskommitté, som är verksam vid företaget, hade tänkt på den förhandenvarande risken vid den trånga portöppningen.

Efter olycksfallet blev portöppningen omedelbart vidgad. Dessutom kontrollerades alla övriga trånga passager inom verkstadsområdet. (III: 75)

34. Vid ett *vägbygge* pågick schaktningsarbete, varvid jordmassor transporterades från vid A beläget schakt till ett c:a 35 m lägre liggande plan för utfyllnad. Då lutningen

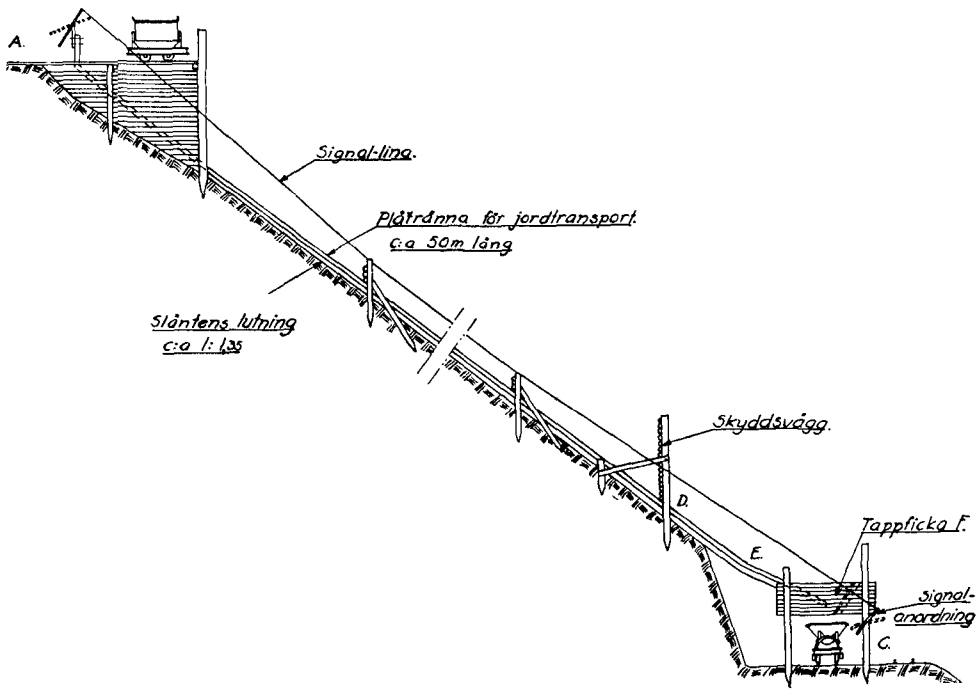

Fig. 10.

på platsen var för stor, för att transporten skulle kunna ske med decauvillevagnar, användes i stället *en ränna*, anordnad såsom fig. 10 utvisar. Vid A framforslades jorden från schakt till ränna medelst decauvillevagnar. Vid rännans nedre ände C uppsamlades jor-

den först i en ficka F, varifrån den sedan tappades i decauvillevagnar, som därefter med lok fördes till tippen.

Vid C sysselsattes två arbetare M. och N. med att förflytta decauvillevagnarna. De voro dessutom ålagda att vid behov reparera rännan mellan D och F, vilket behövde göras ganska ofta. Då sikten mellan övre och nedre änden av rännan helt skymdes av en skyddsskärm vid D, hade en signalanordning uppsatts för att underrätta arbetarna vid övre änden, när tippning fick verkställas, och M. hade av arbetsledningen beordrats att sköta denna signal.

En dag behövde en *plåt utbytas i rännan*, varför M. och N. strax före middagsrastens slut började arbetet härmed, men *utan att* dessförinnan *ställa signalen på »Ej tippning»*. Arbetet tog längre tid i anspråk än beräknat och hann ej slutföras under rasten. När denna var slut, återupptogo arbetarna vid A sitt arbete, och så snart en vagn lastats med jord, kördes den fram till rännan och tippades i denna.

M., som vid tillfället uppehöll sig i rännan, *träffades av den nedtippade jordmassan*, med påföljd att han kastades omkull och slungades med huvudet före ned mot fickan vid F, där han blev liggande med huvudet delvis nedpressat i denna. Jord och tjälstycken, som samtidigt kommit ned i rännan, hopade sig omkring M. och övertäckte hans kropp, så att endast högra armen och benet blevo synliga.

N., som stod på kanten av rännan, fick endast en del lös jord över sina ben och kunde strax taga sig loss, varefter han omedelbart ropade till arbetarna vid rännans övre ände att sluta med tippningen och genast komma ned.

Så snart arbetskamraterna kommit tillstädes, hjälptes de åt att få undan jordmassorna kring M. Då M. befriats, kunde emellertid tillkallad läkare endast konstatera, att han ljutit en så gott som omedelbar död.

Orsaken till olycksfallet får tillskrivas M:s försumlighet, i det att han före påbörjandet av reparationsarbetet glömde att genom omställning av signalen varsko kamraterna om, att reparation av rännan pågick och att tippning ej fick äga rum. Det inträffade lämnar en allvarlig erinran om vikten av att alltid iakttaga största omtänksamhet och varsamhet i arbetet och att noggrant uppmärksamma och efterfölja föreskrivna säkerhetsåtgärder.

(III: 76)

Olycksfall vid kar, bassänger o. d.

35. I en *fanérfabrik* var en arbetare A. sysselsatt med *nedläggning av kubbar* i en av de för kokning av fanérvirket avsedda *kokgroparna*, vilka hade följande dimensioner: längd 4.6 m, bredd 2.2 m, djup 2.2 m. Medelst en telfertravers transporterades kubbarna från trallor och nedlades i groparna.

En trave hade lagts ned i mitten av en grop med kubbarna liggande i dennas längdriktning. Eftersom kubbarna icke voro mer än 2 m långa, återstod till gavelväggarna i gropen på ömse sidor om traven öppningar om 1·3 m. Dessa öppningar skulle sedan fyllas med på tvären lagda kubbar. När kubbarna kommo med traversen, lades de därför först ned på traven i mitten och rullades därifrån ned i öppningarna.

A., som hade laddningen av groparna om hand, var just i färd med att rulla ned en av de på mitteltraven liggande kubbarna, då L. kom ut från fabriken för att låna traversen. När han såg A. sysselsatt med den tunga kubben, gick han upp på gropens kant för att hjälpa till. Han tog ett tag i kubben men förlorade fotfästet och *föll ned i gropen*.

I denna var ungefär $^1/_2$ m vatten. Uppvärmning av detta hade redan gjorts, innan fyllningen med kubbar påbörjats, varför vattnet var ungefär kokvarmt, då L. föll ned däri. A. och några andra personer sprungo till för att hjälpa upp L. Till följd av rådande kyla låg tät dimma över vattnet, och det dröjde därför några sekunder, innan de lyckades få tag i L. Brännskadorna voro så svåra, att han avled efter några timmar.

Till förhindrande av ett upprepande av olycksfallet har yrkesinspektören lämnat följande anvisningar. Antingen böra groparna och lyftanordningen ordnas så, att arbetarna ej behöva gå ned i groparna vid fyllningen, eller ock bör det varma vattnet icke tappas i,

förrän gropen blivit laddad. Itappningen må även ske samtidigt med fyllningen, om blott vattennivån hålles så låg i förhållande till i gropen befintligt virke, att nedtrampning i det varma vattnet är utesluten. (IV: 9)

Olycksfall vid brand.

36. En minderårig springpojke M., anställd i en *affär*, hade av föreståndaren tillsagts att forsla bort tomlådor och skräp till sopgropen för att där *bränna soporna*. Då vädret var disigt och soporna fuktiga, lovade föreståndaren, att M. skulle få tända med fotogen, vilket M. vid tidigare tillfällen brukat göra.

M. synes emellertid i stället ha *använt bensin, vilken exploderade* och antände M:s kläder, varigenom han erhöll så svåra brännskador, att han senare avled.

Olycksfallet giver anledning till en allvarlig påminnelse att aldrig taga risken att använda några som helst eldfarliga vätskor för arbete av det slag, som här omnämnts. (V: 9)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Kanteågar.

37. Vid ett *sågverk* pågick arbete i ett *dubbelt kantverk*, vars övre del återges i fig. 11. Som av denna framgår var det försett med överskydd, men däremot saknades skyddsgaller till förhindrande av tillbakakast genom öppningen mellan överskyddets framkant och främre, övre matarvalsen. Klyvknivar bakom klingorna voro icke uppsatta men hade tidigare funnits. För matarvalsarnas lyftande fanns endast en trampa, d. v. s. bägge övervalsarna lyftes på samma gång.

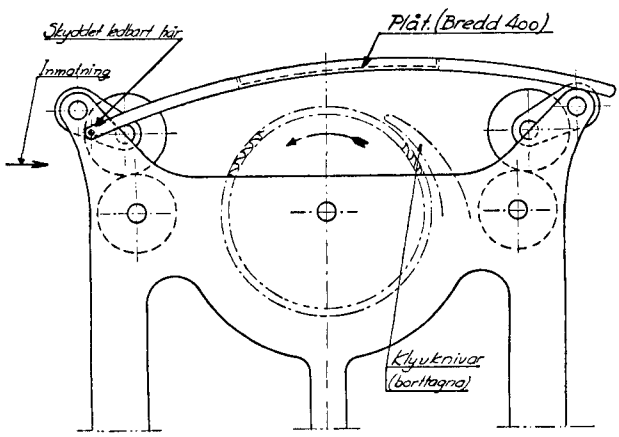

Fig. 11.

Vid ett tillfälle hade en bräda på vanligt sätt körts genom kantverket. När denna genomsågats och under det dess bakre del ännu befann sig omedelbart intill klingorna och alltså mellan de bakre valsarna, hade kantaren hunnit lägga i ordning nästa bräda för införande i kantverket. För att få in denna mellan valsarna måste hjälpkantaren trampa på valslyftarpedalen, och eftersom lyftaren vid detta verk var gemensam för de båda övervalsarna, lyftes den bakre på samma gång som den främre. Den i detta ögonblick mellan de bakre valsarna befintliga genomsågade *brädan* rubbades härvid i sitt läge, och änden, som just befann sig mitt för klingans bakre del, *greps* av denna och *slungades* snett uppåt och *bakåt*. Därvid träffade den överskyddet, vars form och läge dock ej voro sådana, att brädan stoppades, utan dess rörelseriktning ändrades till snett nedåt och bakåt. Då det ej fanns något gallerskydd mellan överskyddet och främre, övre matarvalsen, slungades brädan, som splittrats i två delar, ut genom denna öppning, och både J. och E. träffades. J. fick ena benet avslaget och E. erhöll en sårskada i ljumsken.

Orsaken till olycksfallet får anses vara olämplig konstruktion av kantverket och otillräckliga skyddsanordningar. Att bakvalsen lyftes samtidigt som framvalsen, kan anses vara en av förutsättningarna för att klingan (klingorna) skulle kunna kasta tillbaka brädan. Men trots detta skulle brädan icke kunnat komma ut, om skyddsgaller av vanlig typ

funnits vid främre matarvalsen. Klyvknivar av riktig form och placering skulle också med all säkerhet förhindrat olycksfallet, ty brädan hade i sådant fall icke kunnat komma i beröring med klingan.

Kantverket kommer nu att kasseras och ersättas med ett nytt med betryggande skyddsanordningar: stora matarvalsar och tillräckligt lågt sittande överskydd, särskilt manöverorgan för varje övervals samt skärm intill klingorna under bordet. (VIII h: 10)

Pressar.

38. En minderårig arbetare L. hade i en *verkstad* varit sysselsatt med *stansning* av detaljer ur band, varvid den särskilda skyddsanordning (grindskydd), som fanns på pressen, varit urkopplad såsom icke behövlig. En morgon fick L. av förmannen order om att i stället stansa andra detaljer, vid vilket arbete pressens skyddsanordning behövde vara i funktion.

L. gick först till verktygsförrådet, där han fick ut det erforderliga stansverktyget, vilket han satte upp i pressen, samtidigt som han efter bästa förstånd kopplade in skyddet. Sedan han stansat några bitar, gick han med dessa till förmannen, som godkände desamma. L. återvände därefter till sin press och hade hunnit färdigställa c:a 200 bitar, då han *fastnade* med vänster pek- och långfinger samt höger pekfinger *mellan stans och dyna*. Skyddet var upplyft, men pressen hade ändock slagit och låst sig i tillslaget läge. Först sedan läkare anlänt och amputerat vänstra handens nämnda fingrar vid första leden, kunde L. lösgöras ur pressen. Höger hands pekfinger var krossad till mellersta leden.

Vid yrkesinspektörens strax efter olycksfallet på verkstadsingenjörens telefonanmälan gjorda undersökning hade intet rörts vid pressen. Denna kunde bringas att slå, även om grindskyddet kvarhölls på c:a 15 cm höjd över bordet, vilket visar att skyddet var felaktigt inkopplat.

Ett i avdelningen förut uppsatt anslag, med innehåll att arbete i press icke fick påbörjas, förrän förmannen kontrollerat skyddsanordningens funktion, hade på grund av ändringar i verkstaden nedtagits, innan L. flyttats över från annan avdelning.

Yrkesinspektören lämnade vid inspektionen anvisning om att anslaget åter skulle uppsättas och dess efterlevnad behörigen kontrolleras av verkstadsbefälet. (VIII k: 6)

Tröskverk.

39. På en *lantegendom* utfördes *tröskningsarbete* med tillhjälp av ett 4 fots tröskverk av Munktells tillverkning. Vid inmatningsöppningen var verket försett med sufflettlucka, sidoskärmar och säkerhetsklaff, allt i sådant skick som det levererats från fabriken. Matningen skedde från vänster sida av verket, och för bekvämlighetens skull hade skärmen vid denna sida av mataröppningen fällts ned. I övrigt funnos skydden på sina platser.

En 13-årig gosse K. hade till uppgift att plocka fram kärvar till mataren J. Under sitt arbete stod K. på det utfällda sidobordet till vänster om och något bakom sufflettluckan. Av någon anledning hade han avlägsnat sig från denna plats, och under tiden tog upplaget av kärvar slut hos mataren. Då K. såg detta, skulle han skynda sig tillbaka för att plocka fram ett nytt upplag. Därvid råkade han att snubbla och *föll framstupa* samt fick vänstra *armen ned i mataröppningen*. Då sidoskärmen här var nedfälld, blev mataröppningens djup ej större, än att K:s hand nådde ned till den roterande slagtrumman samt fångades och drogs med av denna. Det hela gick så hastigt, att mataren, som stod i gropen framför öppningen, icke hann göra något åt saken, förr än K. fått armen avsliten jäms med axeln samt synnerligen svåra krosskador på högra sidan av huvudet, vilket tillsammans gjorde, att han ljöt en så gott som ögonblicklig död.

Orsaken till olycksfallet var uppenbarligen, att sidoskärmen vid mataröppningen fällts ned, ty om denna varit uppfälld, hade handen ej nått ned till slagtrumman.

Till undvikandet av ett återupprepande av olycksfallet uppmanades arbetsledningen tillse, att samtliga skydd hållas på sina platser, då verket användes.

Det må även tilläggas, att skärmar för här berörda ändamål mångenstädes fällas ned under förevändning, att i annat fall kunna verken icke matas. Orsaken torde dock få

tillskrivas fördomar och inrotade vanor, ty det visar sig på andra platser, att verken mycket väl kunna matas med grödor av alla slag, utan att skärmarna därför behöva fällas ned. (VIII t: 49)

Axlar.

40. Vid ett *mejeri* fanns en från en *taktransmission* remdriven vattenpump. Till- och frånslagning av pumpen skedde på vanligt sätt medelst överförande av remmen till fast resp. lös remskiva.

Vid ett tillfälle slirade denna rem av på taktransmissionen, och den nyanställda mejerieleven L. hade stigit upp på en trappstege för att *lägga på remmen*, trots att personalen var förbjuden att under drift utföra detta arbete för hand samt trots varningar från den äldre personalen. L. hade också tagit utav sig den mössa, som den kvinnliga personalen eljest är utrustad med. Under försök att lägga på remmen lutade hon huvudet mot *axelledningen*, som omedelbart *grep tag i håret* och på ett ögonblick skalperade halva huvudet.

Till mejeriföreståndaren lämnades anvisning att tillse, att personalen använde huvudbonad och åtsittande kläder i arbetet samt att i mejerilokalen skulle uppsättas anslag om att det är förbjudet att medan maskineriet är i gång för hand av- eller pålägga rem. (VIII z: 82)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

41. En *högspänningsledning*s *korsning* med järnväg skulle på grund av järnvägens elektrifiering byggas om. Den nya korsningen uppfördes omedelbart intill den befintliga, fortfarande spänningsförande linjen och med ett minsta avstånd av c:a 1 m mellan närliggande ledare.

Under arbete med avmärkning av den tredje, närmast den spänningsförande ledningen belägna, fasledaren för placering av isolatorer, råkade denna i svängning på grund av att en avhållslina lossnade. Fasledaren erhöll därvid spänning från den närmaste spänningsförande ledningen och L., som skötte reptaljan för den staglina, varmed fasledaren hissats upp, *fick ström genom kroppen* och sjönk ned tillsynes livlös. Upplivningsförsök påbörjades omedelbart, men L. kunde ej räddas till livet.

Arbetsledaren borde ha tillsett, att den under arbete varande fasledaren blivit effektivt jordad samt att avhållslinan fästs på sådant sätt, att den under inga förhållanden kunnat lossna. (IX: 70)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

42. En åkeriägare hade för ett vägdistrikts räkning åtagit sig *transport av singel från* ett c:a 2 m högt *upplag*. I upplaget, som legat ute under vintern, var kälen c:a 2 dm djup. När arbetet påbörjades tillsade arbetsledaren de arbetare, som skulle utföra lastningen, att de icke fingo gräva fram singel under kälen, utan denna skulle spettas ned allt eftersom arbetet fortskred. Detta utfördes också, men de losspettade kokorna fingo ligga kvar uppe vid sluttningens överkant. Under arbetets gång *rasade* en sådan *losspettad koka* ned för slänten och träffade en i lastningsarbetet deltagande chaufför A. på ena benet, dock utan att nämnvärt skada detta. Stöten av kokan var likväl så kraftig, att A. föll åt sidan och slog emot lastbilens flak eller möjligen någon utstående del på bilens underrede, varigenom han ådrog sig ett brott på bäckenet.

Genom att de losspettade kokorna fingo ligga kvar vid sluttningens överkant förefanns ju praktiskt taget samma risk för ras, som om spettningen icke företagits.

Då det gäller att förebygga olycksfall av den art, som det här varit fråga om, torde arbetarnas egna skyddsombud — där sådana finnas — ha en stor uppgift att fylla genom upplysningsverksamhet på arbetsplatserna. (X: 93)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

43. Vid ett *vägbygge* voro några man sysselsatta med *stensprängning*. Ett hål omkring 0.9 m djupt hade borrats och skulle urbrännas. Förman J., som var skjutarbas, hade just hämtat ammunitionslådan och var sysselsatt med iordningställande av laddningen, då *ammunitionen i lådan* plötsligt *exploderade* och J. skadades så svårt, att han omedelbart avled.

Ingen av de andra arbetarna hade iakttagit J. under det han laddade, och det kan följaktligen ej med säkerhet konstateras, vad som förorsakat olycksfallet. Troligen har J. tappat tången ned i tändhattslådan eller antänt den iordningställda brännaren, innan den nedförts i borrhålet. Antagligen har väl även i detta fall som i så många andra liknande en bidragande orsak varit, att den låda, i vilken ammunitionen förvarades och transporterades, var av mindre lämplig typ.

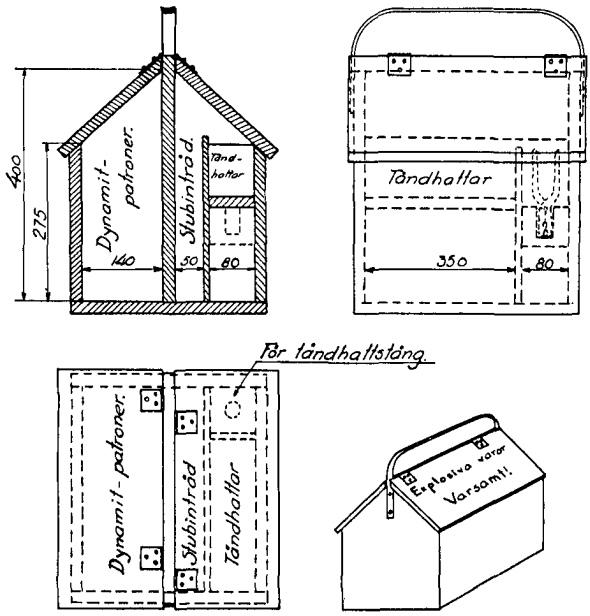

Fig. 12.

Det enda skyddsmedlet mot dylika olycksfall är en i detalj utarbetad och genomförd noggrannhet och försiktighet, vilket emellertid förutsätter, att stort arbete nedlägges på för ändamålet lämpad upplysningsverksamhet bland stenspräng are.

Med anledning av olycksfallet har arbetsgivaren dels tillställts socialstyrelsens anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete, dels har anvisning lämnats om att låda av den typ, som visas på fig. 12, alltid bör användas för transport av ammunition till och från arbetsplatsen. (XI: 61)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

44. E., som var chaufför på en större lantgård, var *sysselsatt* i *garaget* med en del arbeten på där befintliga bilar. Bl. a. skulle han för att erhålla lämplig tomgång på en motor justera förgasaren, vilket arbete måste utföras, då *motorn* var *i gång*. Han hade emellertid *ej öppnat garagedörrarna* bakom bilen, då motorn startades. Överraskad av förbränningsgasernas giftverkan blev E. troligen *bedövad* och kunde ej taga sig ut. En person, som hade ett ärende till E., hörde att en bilmotor var i gång, och då han öppnade en av dörrarna, var garaget *fullt av* rök. Sedan denna vädrats ut, fann han E. på golvet framför bilen. E. fördes omedelbart till lasarettet, men livet gick ej att rädda.

Till gårdsförvaltningen har lämnats skriftliga anvisningar om dels att åtgärder böra vidtagas för att förbättra ventilationen i garaget, dels att motorn ej får vara i gång inne i garaget, om ej dörrarna äro öppna eller avgaserna ledas ut medelst en slang.

(XII: 26)

Olycksfall vid stuveriarbete.

45. Från ett *ångfartyg lossades* medelst hamnkran ett parti växtfibrer, förpackat i *balar* om c:a 125 kg vardera. Omslaget till balarna utgjordes av ett slags bastmattor, som voro synnerligen glatta.

I varje sling togs 4 balar, vilka lades upp i en stuv på kajen. För slingning användes manillastroppar.

Då ett sling sänktes ned över kajen, *gledo balarna ur stroppen.* De arbetare, som voro avdelade att taga emot och lägga upp balarna, hunno alla sätta sig i säkerhet utom en, stuveriarbetaren N., som *träffades av en nedfallande bal* och därvid ådrog sig en skada i *ansiktet, så att han måste föras till sjukhus för vård.*

Som förut nämnts voro balarna visserligen mycket glatta, men slinget var ej större än att varje bal till en del låg an mot stroppen, och godset var ej heller helt stumt, varför stroppen bort kunna smygas väl fast om balarna. Det kan därför ifrågasättas, om icke orsaken till att balarna glidit ur slinget i själva verket varit, att stroppen ej varit ordentligt straffad.

I sådana fall som ovan beskrivna kan arbetsledningen måhända utöva viss förebyggande verksamhet, men de, som bäst och effektivast skulle kunna göra detta, torde vara arbetarnas egna skyddsombud. (XVI: 11)

Olycksfall vid skogsavverkning.

46. H. var sysselsatt med *trädfällning.* Han *träffades* därvid i huvudet *av en nedfallande torrspira* och *ådrog sig* skador av så allvarlig beskaffenhet, att *döden* följde.

Vid fällande av större träd inträffar det ganska ofta, att huggare drabbas av allvarliga skador, genom att de träffas av nedfallande grova torrkvistar, som vid fällningen lätt lossna. På grund därav böra huggarna uppmanas att vid fällning av dylika träd uppmärksamma denna risk, så att de vidtaga anstalter för att undgå dylika olycksfall.

(XVII: 46)

Fig. 13. Skyddsbild, skogs- och flottningsarbete nr 5, utgiven av Föreningen för Arbetarskydd.

Olycksfall vid flottning.

47. Vid *färd med roddbåt* utför en fors *sköljde en våg in över båten,* vilken på grund därav började sjunka. Av de *fem* ombordvarande lyckades *fyra* hålla *sig simmande i strömfåran eller klamra* sig fast vid förbipasserande stockar, tills hjälp anlände. Den femte, vilken liksom de övriga var god simmare, *omkom,* då han sökte rädda sig genom att simma mot land. Antagligen drogs han ned av de starka strömvirvlar, som vid högvatten bruka uppstå i närheten av land.

Färden företogs av ett båtlag, vilket väl kände till forsen och upprepade gånger under dagarna före olycksfallet farit utför densamma. Härav framgår, att forsfärder även för yrkesskickliga arbetare äro förenade med betydande risker, varför även vana forskarlar böra uppmanas att iakttaga den största försiktighet vid dylika färder. (XVIII: 11)

Övriga olycksfall.

48. Under skurning av golv råkade N. *rispa ett finger* mot en golvplåt, som var fastsatt framför en kakelugn. Såret *infekterades* och N. *avled* å lasarettet tio dagar senare på grund av blodförgiftning. (L: 30)

Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	12 746	8 657	6 183	147	Hallands län . .	809	538	194	150
Stockholms län .	1 980	2 560	1 202	77	Göteborgs stad .	8 065	5 672	4 245	142
Uppsala län . . .	1 023	890	422	115	Göteborgs o. Boh. l.	2 166	976	550	222
Södermanlands län	752	886	574	85	Älvsborgs län . .	988	665	317	149
Östergötlands län	1 437	1 409	829	102	Skaraborgs län .	710	902	438	79
Norrköping . . .	1 084	494	377	219	Värmlands län . .	1 091	1 491	603	73
Jönköpings län .	967	727	316	133	Örebro län	2 791	1 715	592	163
Kronobergs län .	354	378	190	94	Västmanlands län	712	1 030	551	69
Norra Kalmar län	277	196	154	141	Kopparbergs län .	807	810	409	100
Södra Kalmar län	779	541	396	144	Gävleborgs län . .	1 510	1 011	537	149
Gotlands län . . .	295	285	153	104	Västernorrlands l.	3 792	1 440	768	263
Blekinge län . . .	1 366	1 166	543	117	Jämtlands län . .	602	760	477	79
Kristianstads län .	1 168	1 749	816	67	Västerbottens län	1 123	952	500	118
Malmöh. l.: Malmö	3 918	2 361	1 604	166	Norrbottens län .	1 834	845	775	217
Hälsingborg . .	1 536	832	655	185	Tillsammans	**58 866**	**44 288**	**26 628**	**133**
Länet i övrigt .	2 184	2 350	1 258	93					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	4 543	8 940	4 494	234	1 623	205	4 617	4 777	10 563	4 699	45
därav jordbruk .	3 535	7 184	3 659	233	1 622	204	3 619	3 768	8 806	3 863	43
skogshush.	1 008	1 756	835	1	1	1	998	1 009	1 757	836	57
Industri o. hantverk	16 295	3 392	2 877	2 648	1 060	616	18 246	18 943	4 452	3 493	425
Sjöfart och fiske .	4 739	3 076	2 705	331	253	197	4 968	5 070	3 329	2 902	152
Handel o. samfärdsel	6 616	4 353	3 368	3 799	7 462	4 022	9 286	10 415	11 815	7 390	88
Husligt arbete . .	86	28	19	8 048	12 207	6 268	5 053	8 134	12 235	6 287	66
Diversearbete . . .	7 180	1 892	1 855	3	2	2	6 429	7 183	1 894	1 857	379
Ungd. ut. särsk. utb.	2 686	—	—	1 658	—	—	4 199	4 344	—	—	—
Summa	**42 145**	**21 681**	**15 318**	**16 721**	**22 607**	**11 310**	**52 798**	**58 866**	**44 288**	**26 628**	**133**
Därav under 18 år	3 761	3 254	2 273	2 721	2 854	1 610	6 312	6 482	6 108	3 883	106
Summa maj 1937	47 883	22 844	16 461	17 061	24 713	12 647	58 413	64 944	47 557	29 108	137
» juni 1936	56 335	17 902	13 869	15 220	18 926	10 033	66 919	71 555	36 828	23 902	194
» » 1935	74 057	14 828	11 884	13 536	16 052	9 239	83 485	87 593	30 880	21 123	284
» » 1934	88 130	13 560	12 030	12 738	13 059	7 866	97 688	100 868	26 619	19 896	379

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 1 129 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 108 platser, varav 962 manliga och 146 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 702 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**42 145**	**21681**	**15318**	**3 535**	**7184**	**3659**	**1008**	**1756**	**885**	**124**	**44**	**44**	**2 457**	**716**	**545**
1	Stockholms stad .	7 629	2 745	2 164	2	4	4	2	—	—	2	—	—	697	285	190
2	Stockholms län .	1 444	1 243	822	447	867	508	17	8	5	2	—	—	76	26	25
3	Uppsala län . . .	638	520	263	138	305	129	14	70	5	—	—	—	15	4	3
4	Södermanlands län	503	516	399	152	248	159	2	3	1	—	—	—	35	24	24
5	Östergötlands län	943	764	497	306	515	288	8	11	8	—	—	—	73	31	23
6	Norrköping . . .	909	379	298	95	101	74	—	—	—	—	—	—	45	5	3
7	Jönköpings län .	702	335	194	55	186	52	1	—	—	—	—	—	40	5	4
8	Kronobergs län .	254	153	99	77	100	51	2	2	2	—	—	—	2	3	2
9	Kalmar län . . .	810	436	360	108	146	98	9	2	2	—	—	—	69	2	2
10	Gotlands län . .	186	99	72	48	65	39	—	—	—	—	—	—	8	—	—
11	Blekinge län . .	983	485	317	52	151	42	1	—	—	1	—	—	57	10	9
12	Kristianstads län	800	891	506	446	704	358	—	—	—	—	—	—	22	15	9
13	Malmöh. l.: Malmö	2 303	777	641	49	291	223	—	—	—	—	—	—	194	23	22
14	Hälsingborg . .	1 237	517	455	42	95	86	—	—	—	—	—	—	51	3	3
15	Länet i övrigt .	1 772	1 574	982	360	1044	533	3	—	—	—	—	—	113	17	11
16	Hallands län . .	599	199	108	56	111	35	1	1	1	—	—	—	32	6	1
17	Göteborgs stad . .	5 909	3 232	2 712	94	151	68	—	—	—	—	—	—	417	102	92
18	Göteb. o. Boh. län	1 979	571	419	74	205	102	1	7	6	—	—	—	41	13	9
19	Älvsborgs län . .	782	330	240	83	165	96	2	—	—	—	—	—	72	10	10
20	Skaraborgs län .	516	478	285	130	292	134	4	8	8	—	—	—	36	31	19
21	Värmlands län .	840	833	397	69	238	81	54	329	75	1	—	—	60	12	12
22	Örebro län . . .	1 779	773	320	89	463	127	24	76	13	9	—	—	43	15	13
23	Västmanlands län	401	520	321	133	311	146	10	6	3	1	—	—	38	42	38
24	Kopparbergs län .	570	369	233	65	127	45	50	77	43	31	3	3	47	11	7
25	Gävleborgs län .	1 244	597	356	89	95	47	66	231	65	—	—	—	45	4	4
26	Västernorrlands l.	3 456	667	540	96	45	19	282	245	161	—	—	—	67	4	3
27	Jämtlands län . .	415	495	302	65	82	61	136	339	169	—	—	—	14	4	4
28	Västerbottens län	871	485	338	51	35	14	170	204	131	3	—	—	31	7	1
29	Norrbottens län .	1 671	698	678	64	42	40	149	137	137	74	41	41	17	2	2
	Kvinnl. avdeln. .	**16 721**	**22607**	**11310**	**233**	**1622**	**204**	**1**	**1**	**1**	—	—	—	**55**	**28**	**23**
1	Stockholms stad .	5 117	5 912	4 019	10	3	3	—	—	—	—	—	—	35	18	14
2	Stockholms län .	536	1 317	380	5	82	11	—	—	—	—	—	—	3	—	—
3	Uppsala län . . .	385	370	159	14	57	12	—	—	—	—	—	—	—	1	1
4	Södermanlands län	249	370	175	16	56	8	—	—	—	—	—	—	3	2	2
5	Östergötlands län	494	645	332	10	47	10	—	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Norrköping . . .	175	115	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	265	392	122	9	40	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	100	225	91	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	246	301	190	3	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	109	186	81	5	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	383	681	226	3	48	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	368	858	310	24	147	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 615	1 584	963	13	62	11	—	—	—	—	—	—	8	1	1
14	Hälsingborg . .	299	315	200	5	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	412	776	276	24	98	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	210	339	86	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 156	2 440	1 533	1	13	1	—	—	—	—	—	—	3	6	5
18	Göteb. o. Boh. län	187	405	131	3	22	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	206	335	77	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	194	424	153	7	51	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	251	658	206	11	114	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	1 012	942	272	5	80	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	311	510	230	20	84	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län .	237	441	176	4	38	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	266	414	181	4	57	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	336	773	228	19	249	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	187	265	175	6	39	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	252	467	162	11	116	10	1	1	1	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	163	147	97	1	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 554	**205**	**145**	**2816**	**342**	**306**	**498**	**60**	**48**	**1251**	**440**	**381**	**415**	**62**	**46**	**2 088**	**49**	**38**	**325**	**32**	**31**	
32	—	—	160	18	9	76	32	21	397	279	260	51	8	8	141	10	9	17	1	1	1
22	2	2	44	17	15	25	7	7	19	9	6	7	—	—	6	—	—	3	—	—	2
14	18	10	117	11	11	—	—	—	32	2	2	9	1	1	42	—	—	—	—	—	3
4	4	1	50	44	44	—	1	1	22	10	9	3	—	—	2	1	1	—	—	—	4
6	6	6	42	28	18	1	—	—	16	9	7	4	1	1	15	1	1	1	—	—	5
9	1	—	32	5	5	18	—	—	27	2	1	35	4	3	25	1	1	4	2	1	6
3	3	3	139	23	23	4	—	—	23	6	6	14	2	2	129	1	1	47	—	—	7
22	5	2	15	3	3	2	2	2	3	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	8
47	2	2	98	11	11	—	—	—	27	1	1	5	—	—	4	1	1	7	—	—	9
7	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
143	12	12	12	3	3	—	—	—	24	3	2	6	1	1	13	—	—	—	—	—	11
7	19	7	9	1	1	—	—	—	19	5	4	3	1	1	11	—	—	3	1	1	12
32	—	—	68	5	5	5	1	1	66	3	3	41	—	—	114	1	1	73	13	13	13
4	—	—	11	—	—	3	—	—	44	—	—	6	—	—	40	—	—	1	—	—	14
137	45	38	14	4	4	6	—	—	151	9	9	18	1	—	101	5	4	13	—	—	15
50	4	4	16	1	1	2	—	—	29	2	2	8	—	—	72	—	—	—	—	—	16
20	9	5	173	44	41	60	13	12	91	27	21	67	8	5	97	3	1	18	2	2	17
852	21	19	39	2	2	7	2	2	26	13	10	40	24	22	20	4	4	70	7	7	18
7	8	1	22	2	1	1	—	—	16	1	1	67	3	2	60	2	2	66	4	4	19
11	15	14	16	3	2	1	—	—	19	24	11	—	—	—	21	—	—	—	—	—	20
57	1	1	90	4	4	5	—	—	17	1	1	10	—	—	18	—	—	—	—	—	21
28	17	7	52	12	8	3	1	1	34	5	4	6	—	—	1 051	8	7	2	—	—	22
9	5	3	9	3	2	—	—	—	8	3	1	3	—	—	3	—	—	—	—	—	23
5	—	—	12	2	2	3	—	—	12	3	3	1	1	—	7	3	3	—	—	—	24
3	2	2	237	8	7	4	—	—	48	7	7	8	—	—	8	2	—	—	—	—	25
16	5	5	936	28	28	260	1	1	46	5	4	3	2	—	37	1	—	—	2	2	26
2	1	1	4	2	2	4	—	—	3	2	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	27
4	—	—	140	26	22	3	—	—	12	4	2	—	5	—	6	5	2	—	—	—	28
1	—	—	259	32	32	5	—	—	17	3	3	—	—	—	33	—	—	—	—	—	29
5	**20**	**—**	**19**	**7**	**6**	**61**	**122**	**89**	**361**	**384**	**223**	**1 162**	**448**	**242**	**966**	**27**	**12**	**18**	**22**	**19**	
—	—	—	1	1	1	29	67	39	89	150	97	184	168	76	66	7	2	5	10	8	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	22	6	3	1	5	2	—	4	4	—	2	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	134	—	—	19	—	—	—	—	—	3
—	—	—	9	5	5	—	1	1	2	2	2	17	20	20	—	—	—	9	5	5	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	8	2	26	4	1	1	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	6	52	2	1	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	4	14	6	1	67	1	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	—	—	2	6	—	—	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	7	5	6	5	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	7	3	4	3	3	1	—	—	—	—	—	12
2	—	—	6	—	—	10	24	24	33	22	13	281	64	33	91	1	—	—	—	—	13
1	—	—	—	—	—	3	6	4	3	7	3	3	5	2	8	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	1	—	—	1	1	7	9	5	12	7	5	30	4	4	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	16	20	17	68	84	54	275	121	81	32	3	2	2	5	4	17
—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	—	14	5	2	3	—	—	—	—	—	18
—	10	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—	74	4	3	1	—	—	—	—	—	19
2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	2	2	17	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	1	3	3	1	3	1	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	16	5	38	6	1	577	1	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	4	10	6	5	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	3	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6	1	7	3	1	2	5	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	7	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln.	**4 582**	**1380**	**1232**	**185**	**62**	**61**	**4 739**	**3076**	**2705**	**602**	**264**	**206**	**2 122**	**415**	**843**
1	Stockholms stad	1 535	175	132	46	12	12	510	393	336	232	122	102	966	245	213
2	Stockholms län	177	48	40	4	—	—	30	16	13	7	3	3	48	17	12
3	Uppsala län	51	42	40	2	1	1	2	—	—	6	6	6	30	2	2
4	Södermanlands län	13	8	6	3	1	1	29	26	26	2	—	—	6	5	5
5	Östergötlands län	143	29	28	3	—	—	12	23	19	16	1	—	21	5	5
6	Norrköping	158	47	40	9	—	—	110	98	76	5	—	—	42	5	4
7	Jönköpings län	42	39	38	5	1	1	3	—	—	7	—	—	12	—	—
8	Kronobergs län	4	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län	8	11	11	5	—	—	202	176	149	2	1	1	31	1	—
10	Gotlands län	9	—	—	—	—	—	29	15	15	5	1	1	12	—	—
11	Blekinge län	45	26	24	8	2	2	157	124	88	8	—	—	17	3	1
12	Kristianstads län	60	51	40	2	—	—	42	20	19	1	—	—	33	3	3
13	Malmöh. l.: Malmö	347	46	46	21	—	—	205	107	90	66	20	15	126	11	10
14	Hälsingborg	126	2	2	3	—	—	430	342	304	6	5	4	39	1	1
15	Länet i övrigt	68	56	30	4	5	5	163	139	114	2	2	2	87	29	29
16	Hallands län	79	4	4	2	—	—	45	30	23	1	1	1	29	1	—
17	Göteborgs stad	293	83	77	13	29	29	1 998	972	917	175	87	59	381	57	35
18	Göteb. o. Boh. län	143	97	95	2	1	1	70	33	20	5	2	1	27	6	3
19	Älvsborgs län	87	19	18	4	—	—	8	1	1	5	—	—	19	—	—
20	Skaraborgs län	37	11	9	2	—	—	3	12	12	5	1	1	8	4	3
21	Värmlands län	207	119	112	3	1	1	43	54	48	3	—	—	19	2	2
22	Örebro län	50	57	42	7	—	—	7	3	2	9	4	3	35	6	5
23	Västmanlands län	38	18	13	2	—	—	9	29	17	1	1	1	6	1	1
24	Kopparbergs län	17	32	32	3	—	—	—	—	—	6	—	—	4	—	—
25	Gävleborgs län	70	20	20	13	1	1	153	135	114	6	—	—	37	5	5
26	Västernorrlands l.	551	82	80	14	5	4	295	175	173	10	—	—	47	1	—
27	Jämtlands län	35	38	38	1	—	—	2	2	2	1	2	2	8	1	1
28	Västerbottens län	90	61	57	3	2	2	74	54	45	2	2	1	11	3	2
29	Norrbottens län	99	157	156	1	1	1	108	97	82	7	2	2	21	1	1
	Kvinnl. avdeln.	**1**	—	—	—	**2**	**2**	**331**	**253**	**197**	**397**	**258**	**179**	**582**	**634**	**390**
1	Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	203	152	127	94	121	77	207	213	119
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	5	2	16	17	5
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	3	3	5	8	8	2	4	4
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	2	1
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	4	3	3	8	3	3	10	8	6
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	1	1	2	3	2
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	2	2	7	5	4
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	3	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	9	6	5	4	3	2	9	6	5
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	3	5	3
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	8	9	3
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	2	1
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	4	3	3	55	18	14	109	89	70
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	5	1	1	3	8	6	8	27	23
15	Länet i övrigt	—	—	—	—	2	2	2	—	—	2	4	2	8	8	5
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	3	8	1
17	Göteborgs stad	1	—	—	—	—	—	74	61	36	152	53	37	94	156	91
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	7	7	10	18	8
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	3	7	3	2
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	1	1	3	13	10
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	2	1	9	10	4
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	5	4	7	9	7
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	4	2	2
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	6	4	4	4	—	—	8	3	3
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	14	10	9	3	1	1	15	2	1
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	2	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	17	7	6
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	16	3	2	4	3	2

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
2 845	**3 004**	**2 322**	**509**	**374**	**284**	**538**	**296**	**213**	**86**	**28**	**19**	**7 180**	**1 892**	**1 855**	**2 686**	**1 129**	
1 049	813	595	180	63	37	254	153	105	41	5	3	676	127	127	563	162	1
125	104	77	12	12	9	14	2	1	8	2	2	278	103	97	73	9	2
23	10	10	3	3	3	6	—	—	—	—	—	74	45	40	60	24	3
38	86	67	3	—	—	—	3	3	1	4	4	129	48	47	9	5	4
54	49	46	1	7	2	9	9	8	2	3	1	124	36	36	86	13	5
102	72	58	4	7	4	6	2	2	—	1	—	139	26	26	44	9	6
53	33	28	5	1	1	1	1	1	2	3	3	94	31	31	23	43	7
5	3	2	6	6	6	—	—	—	—	—	—	112	25	25	—	11	8
31	66	66	7	—	—	2	2	2	—	—	—	141	14	14	7	4	9
33	15	15	4	1	1	1	—	—	—	—	—	26	1	1	1	3	10
59	60	44	5	5	4	12	—	—	1	—	—	335	85	85	27	23	11
36	16	12	10	11	10	1	2	—	—	—	—	84	42	41	11	—	12
167	155	117	29	13	8	21	8	7	2	1	1	490	79	79	187	44	13
138	45	42	6	14	3	16	4	4	1	—	—	166	6	6	104	20	14
73	119	109	1	9	5	13	2	2	—	1	1	291	87	86	154	142	15
37	13	13	2	7	5	6	1	1	—	—	—	108	17	17	24	—	16
299	972	702	170	143	128	85	52	46	8	3	1	870	475	471	580	88	17
54	54	45	6	23	18	10	6	3	1	1	—	357	50	50	134	60	18
30	26	21	4	2	2	14	5	4	—	—	—	211	82	77	4	57	19
37	22	18	5	8	8	16	10	9	1	—	—	149	37	37	15	—	20
35	36	34	4	4	2	2	9	4	1	—	—	110	23	20	32	4	21
65	49	37	2	7	4	7	3	3	2	—	—	208	47	44	46	13	22
14	57	55	1	2	1	1	2	2	1	—	—	75	40	38	39	4	23
23	21	13	9	5	2	—	2	—	3	—	—	198	82	80	74	1	24
52	16	13	7	6	6	11	—	—	2	2	2	344	63	63	41	74	25
111	32	31	6	3	3	6	4	3	6	1	1	540	26	22	127	221	26
32	11	11	8	9	9	2	—	—	2	—	—	53	2	2	34	—	27
30	18	11	4	1	1	6	12	2	1	1	—	159	45	45	71	1	28
40	31	30	5	2	2	16	2	1	—	—	—	639	148	148	116	94	29
138	**724**	**397**	**2 235**	**4 816**	**2 637**	**447**	**1090**	**419**	**8 048**	**12207**	**6 268**	**3**	**2**	**2**	**1 658**	—	
35	315	155	881	1 317	948	192	348	128	2 639	3 022	2 225	—	—	—	447	—	1
3	24	15	39	236	74	15	70	19	352	866	243	—	—	—	74	—	2
1	3	2	30	66	38	4	21	9	123	206	81	2	—	—	43	—	3
—	4	4	25	49	26	5	10	5	136	213	95	1	1	1	21	—	4
3	8	8	38	156	118	7	26	11	301	382	170	—	—	—	79	—	5
—	3	1	5	23	10	5	3	1	89	73	57	—	—	—	17	—	6
—	6	3	15	72	26	6	21	9	122	231	68	—	—	—	21	—	7
—	—	—	49	71	46	4	9	4	41	111	37	—	—	—	—	—	8
6	2	1	41	55	36	9	16	9	142	193	129	—	—	—	11	—	9
4	3	2	28	37	18	4	7	4	60	97	48	—	—	—	—	—	10
9	16	6	45	142	51	7	29	5	252	423	155	—	—	—	38	—	11
4	1	1	98	248	92	5	7	4	188	443	182	—	—	—	30	—	12
—	90	47	100	317	175	11	21	11	679	872	561	—	—	—	213	—	13
2	21	14	26	83	41	6	7	2	151	146	102	—	—	—	75	—	14
5	30	20	40	165	43	2	13	8	184	434	156	—	—	—	96	—	15
22	9	8	35	103	30	2	9	1	97	180	43	—	1	1	3	—	16
21	124	65	208	426	277	73	174	103	814	1 194	760	—	—	—	322	—	17
2	3	1	45	149	41	8	18	8	70	179	59	—	—	—	25	—	18
1	—	—	23	66	12	6	32	5	76	217	56	—	—	—	—	—	19
1	3	2	8	57	20	4	22	12	129	264	100	—	—	—	13	—	20
2	5	5	39	93	40	8	28	7	157	396	129	—	—	—	11	—	21
3	21	14	56	186	59	15	38	9	270	580	176	—	—	—	27	—	22
1	18	12	32	106	60	3	15	6	185	260	120	—	—	—	40	—	23
—	1	—	56	113	54	10	15	6	153	266	107	—	—	—	2	—	24
1	4	4	47	104	51	6	18	4	158	221	107	—	—	—	27	—	25
8	6	6	51	130	73	5	16	8	188	345	110	—	—	—	12	—	26
—	—	—	105	139	117	4	8	4	57	69	39	—	—	—	—	—	27
4	4	1	47	68	36	20	26	15	130	236	90	—	—	—	—	—	28
—	—	—	23	39	25	1	3	2	105	88	63	—	—	—	11	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 maj 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	80	21 159	17 278	**938**	**4·4**	863	20 444	787	3·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	48	2 418	—	**343**	**14·2**	—	2 489	497	20·0
Bokbindareförbundet . . .	41	6 221	4 105	**279**	**4·5**	183	6 199	283	4·6
Bryggeriindustriarb.-förb. .	108	6 347	1 490	**250**	**3·9**	69	6 292	373	5·9
Byggnadsträarbetareförb. .	229	25 147	—	**5 193**	**20·7**	—	26 915	8 136	30·2
De förenade förbunden . .	53	8 501	2 615	**413**	**4·9**	151	8 630	448	5·2
Elektriska arbetareförb. . .	68	5 581	—	**757**	**13·6**	—	5 861	646	11·0
Gjutareförbundet	104	7 499	1	**270**	**3·6**	—	7 617	228	3·0
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	436	51 107	6 341	**7 390**	**14·5**	956	52 153	10 067	19·3
Byggnadsind.-arb. . . .	117	15 905	382	**3 411**	**21·4**	59	16 656	4 649	27·9
Byggnadsämnesind.-arb.	166	11 893	271	**1 248**	**10·5**	29	11 588	2 241	19·3
Glasbruksarb.	40	3 652	89	**292**	**8·0**	10	3 869	267	6·9
Sockerfabriksarb. . . .	16	3 430	543	**824**	**24·0**	287	3 475	848	24·4
Tändsticksarb.	6	1 732	667	**294**	**17·0**	70	1 722	306	17·8
Övriga arb.	91	14 495	4 389	**1 321**	**9·1**	501	14 843	1 756	11·8
Gruvindustriarbetareförb. .	52	7 397	43	**501**	**6·8**	3	7 177	587	8·2
Handelsarbetareförb. . . .	244	30 120	10 511	**2 160**	**7·2**	466	30 017	2 111	7·0
Kommunalarbetareförb. . .	230	34 830	7 593	**646**	**1·9**	130	35 232	1 680	4·8
Litografförbundet	17	2 370	132	**33**	**1·4**	3	2 355	31	1·3
Livsmedelsarbetareförb. . .	134	23 358	6 918	**1 969**	**8·4**	549	22 939	2 263	9·9
Metallindustriarb.-förb. . .	247	135 244	7 024	**6 283**	**4·6**	299	134 084	7 057	5·3
Järnbruksarbetare . . .	57	30 770	124	**565**	**1·8**	5	30 158	561	1·9
Verkstadsarbetare . . .	190	104 474	6 900	**5 718**	**5·5**	294	103 926	6 496	6·3
Murareförbundet	88	7 254	—	**1 132**	**15·6**	—	7 286	1 543	21·2
Målareförbundet	169	11 924	1	**1 541**	**12·9**	—	12 316	2 722	22·1
Pappersindustriarb.-förb. .	136	30 977	1 373	**2 109**	**6·8**	229	32 879	2 968	9·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	42	2 546	516	**194**	**7·6**	48	2 439	137	5·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	9 821	3 899	**715**	**7·3**	219	9 820	874	8·9
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	319	15 270	1	**7 036**	**46·1**	—	14 098	7 676	54·4
Stenindustriarbetareförb. .	128	7 867	—	**1 497**	**19·0**	—	7 655	1 458	19·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	217	21 351	30	**3 623**	**17·0**	4	22 152	8 189	37·0
Textilarbetareförbundet . .	112	35 453	21 179	**969**	**2·7**	536	35 490	1 137	3·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 472	1 925	**80**	**3·2**	73	2 466	82	3·3
Transportarbetareförb. . .	136	18 055	211	**2 184**	**12·1**	3	18 498	3 172	17·1
Träindustriarbetareförb. . .	178	14 930	290	**968**	**6·5**	34	15 206	1 204	7·9
Typografförbundet	104	10 469	557	**326**	**3·1**	64	10 334	375	3·6
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	131	10 327	—	**2 104**	**20·4**	—	10 840	2 889	26·7
Summa	**3 908**	**566 015**	**94 033**	**51 903**	**9·2**	**4 882**	**569 883**	**69 620**	**12·2**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 589**	**550 745**	**94 032**	**44 867**	**8·1**	**4 882**	**555 785**	**61 944**	**11·1**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj månad uppgivits till inalles 276 247, vilket i genomsnitt motsvarar 5·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936								1937				
	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	10·2	9·8	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	8·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	214	194	194	175	169	204	289	327	265	208	171	161	137
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	102	·	·	105	·	·	104	·	·	—	·	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	12·9	11·3	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	66	58	61	61	65	81	96	142	156	146	131	86	—
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	132	133	133	134	135	136	134	129	124	127	130	133	139
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	170	157	166	161	167	211	224	226	283	271	201	140	121
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8	10·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	114·6	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	109	70	69	67	68	72	111	105	100	92	93	92	88
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	35·3	34·8	35·1	34·5	34·4	34·0	33·7	35·0	[1]36·9	[1]34·5	30·7	27·9	—
Arbetslöshetsdagar, i %	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	22·0	21·9	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	—	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	828	732	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	242	231	221	218	217	229	257	290	316	309	277	239	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	80	·	·	80	·	·	108	·	·	—	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	79	·	·	79	·	·	82	·	·	—	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	430	419	425	417	408	409	408	408	428	416	394	378	352
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	465	459	469	458	449	453	454	448	465	441	418	400	374
Estland. Oplac. arbetssökande	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	6 358	[1]6178	[1]6110	[1]3256	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	14·5	13·2	12·0	11·3	11·0	11·4	13·8	[1]19·0	21·9	22·4	21·3	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	637	566	508	484	479	442	510	619	667	678	627	[1]504	384
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	18	16	15	14	14	14	15	16	17	17	17	16	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	295	307	303	302	288	278	342	357	318	294	268	277	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	13	9	8	7	9	10	12	16	19	—	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	17	14	11	12	12	14	14	22	35	40	35	25	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	36	30	24	20	15	15	18	30	—	—	—	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	89·8	90·4	92·8	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	[1]100·9	101·7	—
Arbetslöshet, i %	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	[1]11·5	9·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	12·8	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	51	53	54	51	49	46	42	39	38	36	35	34	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under andra kvartalet 1937.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundvalen av prisuppgifter från 49 ombudsorter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet mars—april 1937 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 538—539) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 544) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *oskummad mjölk*, som varit stillastående ända sedan september 1935, har under kvartalets sista månad undergått höjning med 1 öre per liter, från 22 till 23 öre, varemot priset å *separerad* vara alltjämt kvarstår oförändrat i 7 öre. Under kvartalet har priset på oskummad mjölk höjts å 11 ombudsorter, nämligen Nyköping, Hälsingborg, Halmstad, Göteborg, Lysekil, Borås och Avesta med 1 öre, Tidaholm, Arvika och Vilhelmina med 2 öre samt Luleå med 5 öre per liter. De högsta noterade priserna uppvisa för närvarande Malmberget och Gällivare med 26 öre samt Stockholm, Göteborg, Borås, Sundsvalls stad, Kramfors, Östersund, Vilhelmina, Luleå och Kiruna med vardera 25 öre, de lägsta priserna Värnamo och Motala med resp. 18 och 19 öre.

Smör- och *ostpriserna* ha i stort sett varit så gott som oförändrade sedan förra kvartalsskiftet. Däremot har *margarinpriset* stigit något till följd av fördyrade råvaror.

Färska ägg utvisa den för säsongen vanliga prisutvecklingen med de billigaste priserna under maj. Medelpriserna utgjorde under resp. kvartalsmånader 1·85, 1·66 och 1·74 kr. per tjog (1 tjog = 1·2 kg) mot 2·26 kr. i mars. Priset för juni månad ligger c:a 10 % högre än för ett år sedan, vilket delvis torde bero på de statliga stödåtgärderna.

Medelpriset å *potatis* som i mars utgjorde 46 öre per 5 liter, steg i april till 48 öre, vilket kvarstod oförändrat vid kvartalets slut.

Mjölnoteringarna utvisa varken i parti eller i detalj några förändringar under kvartalet och *brödpriserna* förete i genomsnitt endast smärre höjningar.

De under den gångna kvartalsperioden ävensom sedan juni månad förra året inträffade prisfluktuationerna å *slaktdjur* samt å *kött och fläsk* framgå

av följande sammanställning, varvid emellertid direkta jämförelser mellan parti- och detaljhandelspriserna böra göras endast med beaktande av att dessa senare gälla vissa särskilda köttkvaliteter.

Genomsnittlig prisförändring i %	Mars 1937—juni 1937				Juni 1936—juni 1937			
	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	+8·0	−0·9	0·0	− 6·0	− 5·3	+ 3·4	+ 8·6	− 8·1
Kött: partihandelspris	+9·2	+3·0	− 0·6	−10·3	− 4·0	+ 7·0	+10·1	−11·2
detaljhandelspris	+0·3	+0·9	+ 3·1	− 7·3	− 2·0	+ 3·7	+ 3·1	− 6·8

Priserna å *slaktdjur* visa under det nu gångna kvartalet uppgång för nötkreatur men nedgång för svin, varemot kalv- och fårpriserna varit så gott som oförändrade. Partinoteringarna å *kött* utvisa samtidigt stegring för nöt- och kalvkött men prisfall för fläsk och något sjunkande tendens för fårkött. Inom detaljhandeln har prisutvecklingen i stort sett gått i samma riktning, ehuru förändringarna varit helt obetydliga såväl under kvartalet som sedan juni månad i fjol utom för fläsk, som sjunkit med c:a 7 %.

Beträffande *färsk fisk* har prissänkning ägt rum för alla noterade sorter med undantag för färsk sill, som vid denna årstid saluföres endast å enstaka orter och då i regel till tämligen höga priser, ävensom för strömming.

Kaffepriserna ha i stort sett icke undergått någon förändring sedan förra kvartalsskiftet, och medelpriset å rostad santosblandning kvarstår oförändrat vid 3 kr. per kg. Ett år tidigare stod medelnoteringen i 2·85 kr.

De noterade olika slagen av *frukt och grönsaker* ha säsongmässigt undergått en del förskjutningar i uppåtgående riktning. Apelsiner ha sålunda stigit i pris med i medeltal 30 öre per dussin samt äpplen och vitkål med resp. 15 och 6 öre per kg.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar ha såväl ved- som kol- och kokspriserna undergått så stora stegringar, att indextalet för denna post höjts från 143 till 148 mot 139 för ett år sedan. Under kvartalet ha sålunda både björk- och barrved stigit med i genomsnitt 30 öre per kbm, antracit- och hushållskol med resp. 35 och 41 öre per hl samt koks med i medeltal 1·10 kr. per 100 kg.

Sammanfattning av livsmedelspriserna förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med juni 1937, meddelas i omstående tabell en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72, samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal								1936				1937		
	1914	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	april	maj	juni
Indextal	100	150	140	131	127	123	124	130	134	134	135	134	134	136	138	138	140

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—juni 1937.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	**97**
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	**93**
1934	98	90	95	85	85	87	109	105	95	89	**94**
1935	100	96	95	102	90	96	107	104	100	90	**99**
1936	103	99	96	112	94	98	106	104	103	91	**102**
1936 2:a kv.	103	97	95	111	98	105	106	104	104	91	**102**
3:e kv.	104	98	95	112	92	98	106	104	103	91	**102**
4:e kv.	103	102	98	112	86	91	108	104	103	92	**102**
1937 1:a kv.	105	104	100	112	86	97	110	105	105	93	**103**
2:a kv.	108	105	100	108	84	106	112	105	106	95	**105**
1937 mars	108	105	100	111	86	99	111	105	106	94	**104**
april	108	105	100	109	85	103	112	105	106	94	**105**
maj	107	105	100	108	81	106	112	105	106	95	**105**
juni	110	105	101	108	85	108	112	105	107	97	**106**

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna under andra kvartalet 1937 med 1931 års prisnivå, befinnes det, att specerier stigit med 12 enheter, mejeriprodukter och kött med vardera 8 enheter, rotsaker och frukt med 6 enheter och mjöl samt maltdrycker och tobak med vardera 5 enheter. Fisk har däremot sjunkit med 16 enheter samt bränsle och lyse med 5. Bröd utvisar samma prisnivå som år 1931.

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke varit föremål för omräkning.

Beklädnadsartiklar. (Medelpriser i kr. för socialstyrelsens ombudsorter.)

	Juni 1936	Dec. 1936	Mars 1937	Juni 1937		Juni 1936	Dec. 1936	Mars 1937	Juni 1937
Ylletyg (till damklänning) pr m	3·19	3·23	3·31	3·43	Strumpor: mans-, ylle	1·97	2·02	2·07	2·14
Bomullstyg (till dito) pr m	0·90	0·90	0·93	0·96	dam-, konstsilke	3·45	3·44	3·46	3·51
Ullgarn » kg	7·94	8·38	9·44	10·17	barn-, bomull	1·19	1·19	1·23	1·26
Herrkostym: best.	143·84	145·00	147·21	150·07	Arbetsblus	3·39	3·43	3·51	3·63
konf.	87·08	87·99	89·63	92·11	Kängor av sportläder: mans-	13·37	13·51	13·69	14·05
Vinteröverrock, »	84·88	85·31	86·86	88·35	barn-	11·14	11·28	11·39	11·79
Hatt, mans-	10·13	10·10	10·17	10·32	boxkalv, mans-	15·68	15·85	15·99	16·39
Skjorta	5·61	5·68	5·83	6·05	Lågskor, dam-	12·69	12·76	12·91	13·28
Kalsonger	3·00	3·05	3·13	3·26	Halvsuln. o. klackn.	5·85	5·87	5·95	6·31
					Galoscher, mans-	3·75	3·75	3·75	4·07

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549, och årg. 1922, sid. 155, samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å samtliga hithörande varuslag undergått höjningar sedan föregående kvartal, vilka varit rätt kraftiga å åtskilliga orter. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 174 till 179; motsvarande tal för ett år sedan var 169. Under det att socialstyrelsens beklädnadsindex sålunda stigit med 10 enheter sedan juni månad i fjol, utvisar kommerskollegii partiindex från sistnämnda tidpunkt en uppgång med icke mindre än 21 enheter för textil- och 19 enheter för lädervaror. Tabellen å föregående sida ger en bild av detaljprisernas utveckling sedan juni 1936.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att en mindre uppgång ägt rum, huvudsakligen till följd av ytterligare prisstegringar å möbler och husgeråd samt rengöringsmedel. Indextalet för posten »övriga utgifter» steg sålunda från 176 till 177 mot 173 för ett år sedan.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 534 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 juli 1937 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å sid. 536.

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet stigit sedan förra kvartalsskiftet från 101 till 102. Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med 1 enhet, nämligen från 161 till 162. Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha, som delvis tidigare nämnts, livsmedelsposten stigit med 1 enhet, posterna bränsle och lyse samt beklädnad med vardera 5 enheter och »övriga utgifter» med 1 enhet.

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1937.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**

1931 = 100

1932	1 april	97	100	97	97	99	100	**98**
	1 juli	96	100	95	97	99	101	**98**
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	**98**
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	**97**
	1 april	92	98	91	94	108	99	**96**
	1 juli	93	98	90	93	108	99	**96**
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	**97**
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	**96**
	1 april	93	98	89	95	110	99	**96**
	1 juli	95	98	88	95	110	99	**97**
	1 okt.	96	98	89	96	109	99	**98**
1935	1 jan.	96	98	89	97	109	99	**97**
	1 april	97	96	90	96	103	98	**97**
	1 juli	100	96	90	96	103	98	**98**
	1 okt.	101	96	90	96	103	98	**99**
1936	1 jan.	102	96	90	97	103	98	**99**
	1 april	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 juli	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 okt.	102	95	92	97	98	98	**99**
1937	1 jan.	103	95	92	98	98	99	**99**
	1 april	106	95	94	100	96	100	**101**
	1 juli	107	95	97	103	96	101	**102**

Juli 1914 = 100

1932	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**

belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

	1913	1914	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Absoluta tal:													
Endast måltider, kr.	8·98	9·47	17·12	17·06	16·89	16·73	16·37	16·08	15·38	15·08	15·06	15·45	15·60
Måltider o. husrum »	12·21	12·55	24·10	24·35	24·23	24·09	23·48	22·65	22·21	21·93	21·69	22·03	22·72
Indextal:													
Endast måltider . .	*100*	*105*	*191*	*190*	*188*	*186*	*182*	*179*	*171*	*168*	*168*	*172*	*174*
Måltider o. husrum .	*100*	*103*	*197*	*199*	*198*	*197*	*192*	*186*	*182*	*180*	*178*	*180*	*186*

Inackorderingspriserna ha, som man finner, stigit något sedan föregående år och ligga nu i genomsnitt för endast måltider 74 % och för måltider och husrum 86 % högre än 1913.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tabell.

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914=100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
» 1933	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
» 1934	155	125	114	111	113	115	111	116	106	109	98	133	94	107
» 1935	156	130	116	113	119	115	114	117	106	122	99	130	99	112
mars/apr. 1936	158	135	118	115	123	117	115	121	104	124	105	137	109	113
juni/juli »	158	135	118	113	123	118	116	120	104	123	108	138	106	114
sept./okt. »	157	133	122	118	127	121	120	123	108	127	109	141	108	118
dec./jan. 1937	158	134	126	124	133	124	128	125	110	129	118	144	112	125
mars/apr. »	161	138	136	131	147	132	144	129	115	127	130	151	124	140
apr./maj »	·	138	138	132	148	136	147	130	115	125	137	159	127	141
maj/juni »	·	138	139	134	148	137	149	131	115	127	142	160	126	142
juni/juli »	162	140	139	135	148	137	149	131	115	126	147	159	125	·

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. April—juni visa följande indextal[1]:

	april 1937		maj 1937					juni 1937			
	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·52	99·94	99·86	100·06	100·35	100·04	100·02	100·06	99·99	100·33	100·05
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	104·0	104·0	103·8	103·9	104·2	104·3	104·3	104·4	104·3	104·7	104·7

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	22	22	21	21	20	20	21	21	22
2	separerad	»	6	6	19	8	8	8	8	7	7	7	7	7
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	351	339	284	255	235	244	276	268	263
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	322	305	265	240	220	224	253	253	250
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	237	231	195	190	175	147	170	177	189
6	halvfet, » »	»	121	119	374	172	167	144	141	131	109	125	129	145
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	144	376	140	133	138	129	125	127	141	135	133
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	241	241	211	193	170	161	168	184	204
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	64	47	42	44	44	36	36	43	45
10	»	hl	·	·	963	1061	734	640	679	677	519	519	640	697
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	143	104	82	124	78	77	62	92	86
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	62	54	36	32	31	33	42	48	42
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	84	87	52	43	47	48	53	62	62
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	45	43	41	39	36	36	35	38	39
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	32	29	25	24	24	24	23	24	25
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	43	39	35	35	33	32	31	33	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	51	46	38	36	39	32	34	35	37
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	54	52	46	43	42	41	40	41
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	71	66	64	62	61	59	59	60
20	hårt, knäckebröd	»	·	·	139	97	95	89	88	87	85	84	82	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	65	64	62	61	60	58	58	58	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	48	48	46	46	47	46	45	45	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	153	150	145	141	138	136	134	132	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	77	76	75	75	74	72	71	72	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	94	93	90	89	88	86	84	85	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	·	·	·	·	101	100	98	97	98
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	190	189	189	181	163	148	156	179	193
28	soppkött	»	100	95	333	158	156	155	150	131	114	121	143	156
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	238	239	238	225	206	188	198	217	232
30	spädkalv	»	72	70	274	140	144	145	138	126	114	117	129	142
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	225	230	231	218	201	187	192	205	217
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	·	·	·	·	159	142	147	172	189
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	205	226	210	147	141	142	136	177	196
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	210	232	217	153	147	148	141	182	200
35	» amerikanskt (ryggfläsk)[1]	»	·	·	364	213	228	227	195	177	174	158	170	190
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	122	127	127	121	115	109	107	110	111
37	gädda	»	108	110	312	179	191	190	182	171	157	152	153	159
38	sill	»	34	35	102	66	68	70	68	63	61	62	62	61
39	strömming	»	38	39	106	66	67	67	68	62	59	57	57	57
40	torsk	»	55	57	139	92	100	100	97	92	89	87	89	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	152	157	155	154	150	148	143	145	149
42	kolja	»	·	·	152	117	126	124	124	122	116	113	116	118
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	120	57	61	68	56	38	40	49	62	71
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	95	96	96	85	78	68	63	66	72
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	·	·	·	·	·	322	313	301	291	284
46	Socker, bit-	»	67	65	168	64	54	45	42	47	47	46	46	47
47	Salt, matsalt	»	·	10	31	18	17	17	16	16	16	16	15	15
48	Äpplen, ät-	»	·	·	·	·	·	·	·	127	105	97	101	94
49	Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	·	·	·	·	·	138	115	111	115	115
50	Bananer, prima	kg	·	·	·	·	·	·	·	164	166	161	160	146
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	·	·	·	·	108	107	106	101	85
52	Vitkål, svensk	»	·	·	·	·	·	·	·	30	23	24	24	33
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	·	·	·	·	22	24	24	24	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	16	16	16	16	16	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	·	·	·	·	36	35	35	35	34
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	29	29	29	24	23	24	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	·	·	·	·	17	17	17	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1300	1260	1220	1165	1070	945	920	945	995
59	barr- » »	»	575	595	2310	980	945	920	890	820	725	715	730	765
60	Kol: antracit- (»valnöt») hemkört	hl	401	411	2069	713	703	688	651	633	620	613	614	607
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	242	1664	331	340	323	300	292	288	287	291	294
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	·	·	·	·	445	434	437	452	459
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	·	·	·	·	·	427	419	421	436	446

[1] Uppgifterna avse sidfläsk t. o. m. januari 1935.

Juni 1936	Juli 1936	Aug. 1936	Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Jan. 1937	Febr. 1937	Mars 1937	April 1937	Maj 1937	Juni 1937	Höjn. eller sänkn. i % juni 1914—juni 1937	Höjn. eller sänkn. i % juni 1936—juni 1937	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	23	+ 64·3	+ 4·5	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
258	258	258	260	271	279	280	281	289	290	290	291	291	+ 28·8	+ 12·8	3
246	246	246	247	253	261	264	266	272	274	275	275	276	+ 34·6	+ 12·2	4
190	188	188	187	188	187	186	185	183	184	184	184	184	+ 14·3	— 3·2	5
146	146	146	146	147	146	145	144	142	143	142	142	142	+ 19·3	— 2·7	6
130	130	130	130	140	140	140	140	140	140	145	145	145	+ 5·1	+ 11·5	7
159	167	189	203	250	265	249	213	211	226	185	166	174	+ 32·8	+ 9·4	8
48	46	44	44	43	43	44	44	46	46	48	48	48	+ 65·5	0·0	9
733	689	—	667	659	660	664	677	714	739	772	785	773	·	+ 5·5	10
—	118	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
42	42	41	42	42	42	42	42	42	43	42	42	42	+ 40·0	0·0	12
61	60	61	60	61	60	59	59	57	56	54	53	54	+ 17·4	— 11·5	13
38	38	38	39	40	40	40	40	41	41	41	41	41	+ 32·3	+ 7·9	14
24	24	24	25	26	26	26	26	27	27	27	27	27	+ 28·6	+ 12·5	15
33	33	33	34	35	35	35	35	35	36	36	36	36	+ 38·5	+ 9·1	16
36	37	37	37	38	38	39	40	41	41	41	41	41	+ 13·9	+ 12·9	17
41	41	41	42	42	42	42	42	42	42	42	42	43	+ 10·3	+ 4·9	18
60	60	60	60	63	63	63	64	64	65	65	65	65	+ 58·5	+ 8·3	19
82	82	82	82	84	84	84	85	85	85	85	85	85	·	+ 3·7	20
58	58	59	59	60	61	61	61	61	61	61	61	62	+ 63·2	+ 6·9	21
45	45	45	45	46	47	47	47	47	47	48	48	48	+ 54·8	+ 6·7	22
131	131	131	131	132	136	136	136	135	136	137	137	137	+ 82·7	+ 4·6	23
72	72	72	72	73	75	75	75	75	75	75	75	76	+ 76·7	+ 5·6	24
86	86	85	86	86	89	89	89	89	89	90	90	91	+ 51·7	+ 5·8	25
97	97	97	98	99	103	103	103	103	103	103	104	104	·	+ 7·2	26
192	195	197	198	195	191	191	192	189	187	186	187	188	+ 56·7	— 2·1	27
155	156	158	158	157	155	155	155	154	152	152	152	152	+ 56·7	— 1·9	28
234	235	235	235	231	226	231	242	243	242	243	244	248	+ 87·9	+ 6·0	29
141	141	141	143	143	143	144	145	144	144	144	143	143	+ 101·4	+ 1·4	30
225	226	225	224	213	206	210	215	217	225	233	232	232	+ 68·1	+ 3·1	31
187	189	191	193	190	186	185	184	182	180	179	179	180	·	— 3·7	32
192	194	195	198	202	197	199	202	198	193	187	180	179	+ 39·8	— 6·8	33
197	199	200	201	205	198	203	207	201	198	191	186	185	+ 37·0	— 6·1	34
189	185	186	184	185	191	191	195	194	197	196	195	194	·	+ 2·6	35
95	106	106	109	110	111	113	116	121	117	113	95	98	+ 36·1	+ 3·2	36
144	161	161	156	158	159	160	169	164	167	158	133	148	+ 37·0	+ 2·8	37
67	69	64	62	60	59	62	58	57	56	59	59	63	+ 90·9	— 6·0	38
56	59	57	57	58	54	53	57	56	56	55	53	56	+ 55·6	0·0	39
89	91	90	90	89	87	87	89	89	88	85	84	87	+ 58·2	— 2·2	40
147	149	149	149	148	147	147	152	158	152	149	144	147	+ 81·5	0·0	41
116	117	118	116	115	116	118	123	122	118	115	112	114	·	— 1·7	42
82	79	57	48	49	49	48	48	48	48	49	48	49	+ 16·7	— 40·2	43
72	72	72	69	69	70	70	70	70	71	71	72	72	+ 28·6	0·0	44
285	284	284	284	285	284	287	290	298	300	301	299	300	·	+ 5·3	45
47	47	47	46	47	46	46	46	48	48	48	48	48	— 25·0	+ 2·1	46
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	·	0·0	47
111	112	98	67	75	80	86	95	100	101	106	115	116	·	+ 4·5	48
109	124	129	134	147	143	134	113	104	104	108	123	134	·	+ 22·9	49
158	159	159	140	139	139	139	139	139	139	139	139	139	·	— 12·0	50
84	84	83	84	84	84	86	87	89	90	90	91	91	·	+ 8·3	51
47	42	28	22	20	21	22	24	30	33	36	38	39	·	— 17·0	52
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	0·0	53
15	15	15	15	15	15	16	15	16	16	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7	54
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	33	33	·	— 2·9	55
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	0·0	0·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
985	985	990	1010	1015	1015	1025	1030	1040	1045	1050	1065	1075	+ 47·3	+ 9·1	58
760	760	765	775	780	780	785	790	800	810	810	830	840	+ 43·6	+ 10·5	59
606	606	606	607	609	607	604	605	611	613	622	633	648	+ 65·3	+ 6·9	60
291	293	295	297	299	299	299	301	309	310	320	334	351	+ 55·3	+ 20·6	61
453	454	460	469	468	469	469	471	478	484	511	543	593	·	+ 30·9	62
442	441	447	454	455	456	456	457	465	470	498	528	581	·	+ 31·5	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	25	24	23	21	22	21	22	19	21
2	separerad	»	10	7	9	7	7	8	8	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	289	290	290	290	290	290	290	290	287
4	mat- (lands-)	»	257	280	283	284	288	273	274	274	269
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	186	193	194	190	189	189	214	175	181
6	halvfet, » »	»	144	145	151	148	127	148	164	145	135
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	145	145	143	150	145	145	145	147	145
8	Ägg, svenska, färska	tjog	187	185	158	177	170	159	176	165	168
9	Potatis: gammal	5 l	58	51	52	56	58	52	48	44	44
10	»	hl	—	964	791	893	1014	719	786	700	633
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	37	37	39	34	35	40	39	34	35
13	Bruna bönor, holländska	»	53	47	50	55	44	51	40	45	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	40	39	41	40	41	40	40	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	27	27	29	26	28	28	29	28
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	37	36	35	37	34	36	34	36	36
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	44	40	40	43	40	42	40	38	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	47	46	40	45	43	49	40	43	40
19	Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	67	67	62	64	60	69	60	69	67
20	Rågbröd: hårt { knäckebröd	»	92	90	76	81	81	88	80	89	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	73	81	64	65	68	67	57	62
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	55	45	51	46	44	52	47	54	51
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	152	108	147	138	147	138	131	133	131
24	mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	74	80	84	75	70	79	73	63	73
25	billigaste sort { » » mjölk	»	120	98	99	85	94	97	100	83	85
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	120	129	95	105	102	93	103	94	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	207	172	191	190	188	179	189	165	187
28	soppkött	»	140	136	138	142	153	159	144	141	163
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	259	250	253	243	266	264	283	248	245
30	spädkalv	»	—	153	115	—	—	—	—	—	157
31	Fårkött, färskt, stek	»	264	253	275	251	255	292	292	250	237
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	184	182	192	160	154	152	150	162	189
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	197	197	191	170	168	179	188	165	185
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	197	198	190	175	166	178	188	166	186
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	109	115	111	90	127	121	103	101	122
37	gädda	»	157	154	144	154	156	154	158	164	167
38	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	strömming	»	63	60	46	51	63	55	53	63	61
40	torsk	»	132	128	109	137	109	103	120	—	—
41	rödspetta (spätta)	»	165	153	150	163	158	150	180	—	150
42	kolja	»	131	120	103	126	132	129	131	100	108
43	Salt sill, prima islands-	»	47	45	40	48	44	40	44	43	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	64	71	75	—	62	80	73	66	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	325	307	299	313	291	328	324	296	299
46	Socker, bit-	»	45	46	48	46	46	47	47	46	48
47	Salt, matsalt	»	15	15	15	15	14	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	104	110	111	116	98	124	114	118	120
49	Apelsiner, medelstora	dussin	149	126	103	151	87	153	123	137	108
50	Bananer, prima	kg	130	130	135	140	140	135	130	135	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	102	89	104	98	88	98	99	83	80
52	Vitkål, svensk	»	60	—	40	—	—	—	—	—	30
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	23	22
54	Svagdricka	l	25	18	18	15	15	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	32	32	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	20	18	18	18	19	18	19	19
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	13	14	—	19
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1270	1225	1045	975	1085	1030	1050	1040	1065
59	barr-, » »	»	865	800	815	740	935	820	865	785	775
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	625	650	635	650	585	750	575	539	669
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	320	375	360	325	277	425	400	323	375
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	535	585	599	635	460	728	678	543	673
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm,	»	527	560	568	640	475	648	655	557	680

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Halsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	20	22	20	22	22	22	22	22	22	22	20	22	21	25	23	1
5	8	8	5	5	7	6	7	8	6	6	5	8	7	10	5	2
285	280	285	280	285	284	285	285	285	285	285	285	290	294	294	295	3
255	270	270	267	270	272	—	—	—	—	—	—	275	272	281	277	4
198	185	194	178	210	212	176	193	177	176	175	176	193	180	188	168	5
133	—	—	145	160	160	—	—	133	—	—	144	150	140	120	—	6
145	145	143	143	145	145	145	145	145	145	145	144	145	150	144	145	7
151	153	156	157	153	149	151	171	167	165	169	157	166	166	182	150	8
43	50	51	44	51	59	45	40	43	43	43	45	44	50	49	48	9
595	750	810	786	786	—	617	—	625	600	638	—	691	800	750	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
47	45	44	38	45	44	43	45	44	45	46	47	47	47	45	40	12
67	60	50	56	45	48	53	50	62	58	60	52	58	50	45	50	13
40	41	38	40	41	42	40	40	40	41	41	40	40	40	41	41	14
25	29	24	26	25	27	26	27	28	27	27	24	28	26	27	27	15
35	37	33	36	36	36	35	36	35	36	36	35	35	36	36	35	16
40	43	40	40	42	40	40	42	38	44	43	42	41	42	42	38	17
47	50	41	40	45	38	48	50	50	48	44	41	40	38	40	39	18
65	65	64	64	68	66	70	69	67	68	65	69	71	68	73	67	19
82	82	88	87	90	100	93	100	102	93	82	91	89	81	89	84	20
51	50	52	50	59	56	41	42	47	47	58	47	53	58	68	60	21
38	45	37	42	48	43	33	32	36	35	46	35	44	44	52	55	22
134	140	96	135	100	122	142	140	144	127	112	150	130	102	133	135	23
64	50	64	94	85	81	—	83	—	—	—	59	—	66	94	87	24
71	70	75	92	93	110	93	88	86	83	76	82	89	82	109	88	25
99	90	78	100	123	107	97	90	102	97	112	88	95	84	113	121	26
195	185	176	193	161	188	164	200	200	200	199	196	174	179	206	193	27
169	150	147	155	139	168	123	158	167	162	182	159	153	148	153	163	28
230	240	229	246	211	242	230	280	243	253	248	212	213	194	260	259	29
140	145	146	137	—	148	122	150	150	157	150	140	140	—	137	158	30
233	211	200	250	205	230	224	—	229	232	224	190	225	200	251	200	31
200	180	180	193	172	192	167	180	180	183	186	162	171	176	185	190	32
183	194	177	173	193	162	165	163	163	169	163	153	160	168	202	182	33
183	195	179	170	193	165	182	200	200	180	197	190	190	183	202	181	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
113	110	100	59	127	83	134	111	99	—	125	111	85	100	113	—	36
150	150	153	138	165	144	139	173	163	167	183	138	164	149	174	—	37
50	53	—	—	—	—	66	69	59	62	76	—	66	55	62	—	38
60	50	47	49	48	56	53	58	—	—	68	55	61	55	94	—	39
80	90	50	55	105	39	52	55	56	52	54	45	53	38	48	41	40
138	140	—	—	—	100	115	161	135	133	138	101	131	120	162	122	41
108	130	98	—	—	—	150	—	138	—	113	140	101	100	78	74	42
42	50	43	47	45	49	62	45	54	50	54	44	47	47	53	42	43
—	—	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	72	73	53	44
300	290	281	310	299	320	280	279	284	298	298	296	306	280	296	293	45
46	48	47	46	50	48	46	45	45	47	47	46	46	46	46	47	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	47
125	130	110	125	123	117	97	117	114	124	118	100	114	109	112	115	48
147	160	133	150	133	127	114	147	157	124	137	140	145	126	145	—	49
140	140	140	140	140	135	135	130	130	135	135	135	135	135	130	140	50
88	100	89	100	100	88	85	90	84	94	91	90	75	84	95	90	51
—	30	—	—	—	—	—	—	31	38	—	—	—	—	—	—	52
22	22	25	22	27	24	25	23	24	25	24	24	26	22	25	22	53
15	16	15	15	14	15	14	15	12	12	12	10	12	12	15	15	54
31	44	37	42	39	37	22	36	30	38	30	32	35	37	25	36	55
20	23	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	19	21	20	19	56
—	—	20	16	19	17	15	15	15	17	13	16	—	—	12	—	57
790	1035	845	965	1300	1090	1100	1640	1300	1500	1300	1300	1145	1000	1495	1300	58
550	815	635	800	1000	600	900	1510	1100	1500	1200	1100	940	800	1095	1000	59
650	700	675	600	750	740	600	—	675	670	600	653	650	550	601	550	60
350	500	350	290	350	340	300	290	300	312	357	307	350	335	322	250	61
589	750	438	667	578	555	540	601	630	558	599	510	650	630	590	457	62
589	650	467	612	594	586	540	549	618	548	589	501	630	580	609	381	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	22	25	20	20	23	22	24	22	22
2	separerad	»	10	11	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	293	295	290	295	290	290	288	285	290
4	mat- (lands-)	»	255	268	270	270	277	273	263	267	284
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	183	189	184	184	188	184	180	170	164
6	halvfet, » »	»	—	144	120	140	150	140	—	128	—
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	142	145	149	145	145	145	145	145	150
8	Ägg, svenska, färska	tjog	152	161	153	150	171	180	167	171	189
9	Potatis: gammal	5 l	55	49	45	40	52	49	43	44	50
10	»	hl	900	737	875	586	848	882	750	720	914
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	49	44	43	46	46	45	45	35	43
13	Bruna bönor, holländska	»	54	50	52	54	56	58	55	45	45
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	41	39	40	40	42	42	41	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	26	25	26	27	26	25	27	30
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	36	35	34	36	37	36	35	35	35
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	40	38	42	44	42	42	40	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	48	40	40	48	35	41	45	33	42
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	68	69	66	64	66	68	68	62	61
20	hårt, knäckebröd	»	87	90	83	84	92	80	95	79	87
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	75	71	65	70	60	69	58	58
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	51	53	50	45	58	55	59	53	50
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	149	156	121	140	160	160	150	124	147
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	83	84	59	71	79	67	64	75	64
25	billigaste sort » » mjölk	»	92	95	71	79	111	75	84	97	74
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	106	113	80	80	102	80	106	105	106
27	Nötkött, färskt: stek	»	177	197	193	200	210	208	192	188	175
28	soppkött	»	147	168	173	160	150	156	157	140	130
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	240	215	240	220	250	248	249	250	265
30	spädkalv	»	150	—	138	150	125	—	149	—	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	200	190	250	220	253	250	220	273	250
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	177	170	180	200	180	181	200	165	175
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	213	169	203	180	180	186	208	159	170
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	220	170	208	180	180	200	206	155	170
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	99	102	85	98	100	121	79	90	100
37	gädda	»	125	165	120	154	140	153	109	148	152
38	sill	»	63	68	60	—	—	—	60	75	—
39	strömming	»	71	57	58	60	54	61	75	58	60
40	torsk	»	75	62	73	99	104	110	100	—	115
41	rödspotta (spätta)	»	131	142	141	—	152	160	—	147	145
42	kolja	»	100	110	113	95	102	110	138	113	120
43	Salt sill, prima islands-	»	49	44	45	45	50	50	60	45	49
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	79	68	70	70	79	74	80	—	79
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	300	290	296	300	304	290	300	297	296
46	Socker, bit-	»	47	48	47	48	50	49	49	46	47
47	Salt, matsalt	»	15	18	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	124	122	116	118	119	119	136	108	110
49	Apelsiner, medelstora	dussin	122	126	125	135	145	121	160	117	164
50	Bananer, prima	kg	135	135	140	140	140	140	140	140	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	83	89	90	85	94	102	96	85	89
52	Vitkål, svensk	»	—	—	23	—	40	—	—	—	—
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	27	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	18	15	14	14	15	13	18	13	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	35	34	37	27	30	34
56	Fotogen, Water White	l	20	18	18	18	20	20	20	19	18
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	19	—	19	—	20	—	—	15	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1300	1220	1185	935	1075	1000	975	1100	1135
59	barr-, » »	»	900	920	785	600	850	700	725	945	885
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	650	540	600	650	600	550	675	570	650
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	350	320	360	350	350	—	400	325	350
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	625	484	588	597	569	600	680	543	636
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	648	485	568	619	563	600	680	532	595

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget	Kiruna	Samtliga orter	
23	23	23	23	24	23	25	24	25	25	23	25	25	26	25	**23**	1
7	6	6	6	10	5	10	10	—	8	10	10	7	—	—	**7**	2
295	295	295	295	294	297	299	297	282	294	290	300	300	304	310	**291**	3
279	278	290	288	289	288	287	282	274	268	278	247	294	292	295	**276**	4
175	173	188	200	156	170	194	185	190	198	170	180	175	165	178	**184**	5
151	133	160	—	—	—	142	135	150	146	130	142	140	—	—	**142**	6
145	145	145	140	145	145	144	145	145	145	145	143	145	138	143	**145**	7
179	182	191	199	185	192	202	202	194	200	192	193	198	198	204	**174**	8
52	47	47	49	47	46	49	42	41	45	45	—	52	60	55	**48**	9
916	849	840	857	696	750	719	671	600	821	786	800	950	840	—	**773**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
41	39	39	43	38	43	47	46	40	40	40	43	51	40	50	**42**	12
53	51	51	58	46	55	58	59	61	59	60	59	59	62	65	**54**	13
42	40	40	41	42	41	42	43	43	41	43	41	41	42	45	**41**	14
28	24	30	28	26	28	27	26	27	28	29	27	28	29	29	**27**	15
36	35	36	36	36	36	35	35	37	37	38	36	36	37	39	**36**	16
38	38	39	40	40	43	45	43	42	41	42	41	40	44	45	**41**	17
43	36	48	40	49	40	43	41	45	45	31	35	40	40	50	**43**	18
60	55	60	64	58	62	64	61	63	64	64	61	65	49	65	**65**	19
77	76	75	75	76	82	79	77	82	83	85	80	85	75	85	**85**	20
70	62	59	56	60	57	63	64	60	68	70	80	61	77	73	**62**	21
50	47	—	—	49	57	55	—	—	56	54	—	50	52	—	**48**	22
116	133	143	148	154	148	153	144	116	149	165	90	169	162	160	**137**	23
86	72	73	77	88	65	89	84	73	77	82	75	80	83	80	**76**	24
100	85	—	—	93	96	110	108	83	102	—	—	—	—	—	**91**	25
113	120	96	111	107	144	129	121	100	95	118	123	119	103	100	**104**	26
189	215	197	190	193	199	180	170	180	180	169	169	181	176	211	**188**	27
166	155	160	160	135	143	145	138	150	149	139	142	153	130	181	**152**	28
240	265	239	250	246	259	252	235	250	275	270	—	300	267	268	**248**	29
153	—	141	140	138	154	157	145	130	141	148	151	140	121	138	**143**	30
235	220	228	250	245	—	247	220	200	225	—	175	216	193	227	**232**	31
188	170	180	181	179	180	187	179	171	220	185	171	189	178	206	**180**	32
177	189	177	180	176	170	184	184	190	194	179	173	180	167	153	**179**	33
178	190	183	180	178	170	186	184	200	210	180	180	180	180	175	**185**	34
—	—	—	200	—	210	200	195	198	182	200	183	203	178	190	**194**	35
112	100	112	100	69	60	100	80	100	110	55	100	53	55	70	**98**	36
157	166	159	163	162	131	181	154	150	142	125	103	125	87	94	**148**	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**63**	38
53	40	46	50	60	41	50	41	43	62	48	—	50	55	60	**56**	39
119	125	125	100	100	125	—	—	100	123	—	—	75	—	—	**87**	40
175	200	150	150	173	150	—	—	150	150	—	—	150	—	—	**147**	41
125	125	127	100	125	125	—	—	100	108	—	—	75	—	—	**114**	42
45	45	50	60	40	48	55	49	46	50	54	55	57	55	70	**49**	43
—	65	78	—	—	80	—	—	—	—	—	—	75	—	—	**72**	44
308	298	308	303	307	305	300	305	310	295	300	300	307	295	318	**300**	45
46	47	48	50	47	49	49	49	51	50	52	50	50	50	54	**48**	46
12	14	15	15	15	15	17	16	15	15	15	18	15	15	15	**15**	47
107	110	110	118	110	117	132	121	130	110	120	112	120	115	125	**116**	48
107	100	95	170	133	153	141	131	100	144	170	110	168	123	160	**134**	49
140	140	140	145	140	140	140	140	145	150	145	150	145	155	155	**139**	50
93	79	95	95	87	90	94	98	104	89	90	96	96	90	82	**91**	51
25	—	—	—	—	—	50	40	—	55	—	—	—	—	40	**39**	52
23	23	23	23	22	23	22	23	26	22	24	28	24	28	27	**24**	53
11	15	15	15	15	13	18	17	19	18	16	19	20	20	20	**16**	54
27	34	33	40	39	35	36	36	33	[1] 10	33	55	35	28	28	**33**	55
20	18	21	21	19	20	21	20	22	27	22	22	25	21	24	**20**	56
18	—	—	—	18	—	20	—	—	18	—	—	—	—	—	**17**	57
1050	900	1000	900	940	900	950	765	900	980	850	750	900	1000	1100	**1075**	58
850	650	750	650	765	725	800	580	725	670	700	600	750	800	800	**840**	59
650	650	650	650	600	700	750	—	—	775	650	—	700	—	900	**648**	60
350	—	400	350	350	400	450	—	450	375	400	—	285	—	—	**351**	61
591	477	650	521	582	729	700	—	533	703	625	—	491	—	—	**593**	62
591	440	600	485	630	773	660	—	495	697	637	—	491	—	—	**581**	63

[1] Sommartaxa.

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1933—juni 1937.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1933	1934	1935	1936	Juni 1936	Jan. 1937	Febr. 1937	Mars 1937	April 1937	Maj 1937	Juni 1937
Kor:												
Extra prima	61	40	51	63	66	65	62	60	58	59	62	63
Kl. 1	55	35	46	57	59	59	55	53	52	53	55	56
» 2	50	29	39	48	50	49	46	44	44	45	47	49
» 3	41	21	30	38	39	37	35	33	33	35	38	41
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	47	57	69	73	73	68	67	66	67	70	70
Kl. 1	60	42	52	63	68	68	63	62	61	62	64	65
» 2	50	34	43	52	55	55	51	50	50	51	53	54
Tjurar:												
Extra prima	65	38	52	64	66	64	63	62	61	62	64	65
Kl. 1	62	35	48	61	62	60	60	59	57	59	61	62
» 2	58	32	45	57	59	57	57	56	55	55	57	59
» 3	50	28	40	50	53	51	51	51	50	50	52	53
Oxar:												
Extra prima	63	40	50	62	67	66	61	60	59	59	61	63
Kl. 1	57	36	46	58	62	62	56	54	53	53	55	57
» 2	48	26	36	44	47	47	41	40	39	41	43	45
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	58	67	75	86	92	97	95	96	98	103	97
Skummjölks-	57	39	47	55	63	66	72	69	70	69	73	68
Får:												
Yngre	58	54	53	58	66	70	63	69	76	77	75	76
Äldre, feta	53	33	35	39	46	49	45	48	54	55	53	53
Svin:												
Slakterisvin	82	59	56	83	89	87	97	88	84	79	80	80
Rena, större	81	56	54	82	88	86	94	86	82	76	77	77
Suggor	68	34	31	57	65	58	68	62	61	55	51	50
Köttpriser[2] (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	.	74	91	109	115	115	105	103	101	103	105	106
» 2	.	59	77	94	100	99	88	86	84	86	89	93
» 3	.	41	60	77	80	79	66	64	64	68	71	77
Tjurkött:												
Kl. 1	.	64	83	103	108	106	103	101	98	99	102	105
» 2	.	53	72	92	98	96	93	91	88	89	92	95
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	.	102	115	123	133	142	156	149	152	154	167	158
» 2	.	85	100	113	124	133	142	134	137	139	149	140
Skummjölkskalv. » 1	.	68	84	94	105	111	117	110	113	114	122	116
Lamm	.	133	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Får: fullt feta	.	107	110	118	130	139	126	136	154	157	152	153
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	.	84	80	114	121	117	133	120	114	105	107	107
» 2 (75—100 »)	.	80	76	111	121	117	127	115	110	102	104	105
Suggor, feta	.	50	46	80	90	83	94	88	88	77	74	72
» mindre feta	.	40	36	68	79	73	82	76	76	67	64	62

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna. — [2] Fr. o. m. april 1935 saknas noteringar för Stockholm samt fr. o. m. januari 1937 för Malmö.

Litteraturöversikt.

(Juni 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

CRONER, F. Uppsägningstider och ersättning för avskedande i utlandet. Industritjänstemannen 1937, nr 5—6.

FLUX, A. W. Some Scandinavian statistics. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1937, nr 2.

LINDAHL, E. Prisstegringen och penningpolitiken. Ekonomiskt forum 1937, nr 1.

PORTIN, S. [Anm. av] Ohlin, B.: Fri eller dirigerad ekonomi. Ohlin, B.: Staterna och världsekonomin. Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 39.

ROTHLIEB, C. Tvångshushållning och jordbruk. Sunt förnuft 1937, nr 5.

STADIUS, O. Reflexioner kring högkonjunkturen. (Föredrag.) Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 39.

UHLÉN, A. »Köpkraft och krisberedskap» än en gång. Ett genmäle. Tiden 1937, nr 5.

WISTRAND, K. Socialpolitiken måste infogas i samhällsekonomien. Industria 1937, nr 13.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Det socialpolitiska arvet. [Chefsskiftet i socialstyrelsen.] Industria 1937, nr 13.

EDLUND, I., & OLOFSSON, S. Ladugårdsarbetet. Landtmannen 1937, nr 24.

ERIKSSON, HENRY. Tidsstudier. Metallarbetaren 1937, nr 22.

ERIKSSON, K. E. Rationaliseringen och dess inverkan på industrin. (Föredrag.) Arbetsledaren 1937, nr 11.

JACOBI, A. Socialstyrelsen 1912—1937. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 25/26.

JACOBSSON, MALTE. Skattetryck och fattigdom i norra Bohuslän. Ekonomiskt forum 1937, nr 1.

LINDGREN, G. Den svenska krispolitiken. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 22—24.

MYRDAL, G. Den svenska penningpolitiken inför faran av fortsatt prisstegring. S. A. P. information 1937, nr 11.

THÉEL, E. Socialvården på avvägar. Medborgaren 1937, nr 6.

TÖRNQVIST, G. Officiell statistik och marknadsbedömning. Affärsekonomi 1937, nr 10 B.

WIGFORSS, EVA. Fortsatt socialpolitik. Morgonbris 1937, nr 6.

Les caractéristiques de la reprise économique en Suède. Revue du travail 1937, nr 6.

Gunnar Huss. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 25/26.

Socialpolitikens urartning. Sunt förnuft 1937, nr 5.

Amerikas förenta stater.

MASON, E. S. The report of the President's committee on the NRA. The quarterly journal of economics maj 1937.

Roosevelts »nyaste giv». Finanstidningen 1937, nr 26.

Danmark.

Nye Love af Interesse for Industrien. Tidsskrift for Industri 1937, nr 11.

Italien.

POR, O. The Italian corporations at work. International labour review maj 1937.

Les bases doctrinales du »Stato Corporativo». Revue du travail 1937, nr 6.

Norge.

PLATOU, TH. Velferdsforanstaltninger ved Frydenlunds bryggeri og de erfaringer som er höstet. Socialt arbeid 1937, nr 5.

Tyskland.

Sozialpolitik bei uns und bei den anderen. Arbeitertum 1 juli 1937.

Ungern.

OLBERG, P. Ungerns socialekonomiska ställning. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 24.

Arbetarskydd.

GYLLENCREUTZ, S. Några frågor rörande den moderna säkerhetstjänsten. Arbetarskyddet 1937, nr 5/6.

KEEFER, W. D. Silicosis can be prevented. National safety news 1937, nr 3.

Sverige.

STEN, H. Ny skogshärbärgeslag samt förstärkt skoglig härbärges- och yrkesinspektion. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 23.

TENGVALL, TH. Säkerhetstjänst vid A.-B. Svenska Kullagerfabriken. Arbetarskyddet 1937, nr 5/6.

THRYSIN, E. Andningsapparaten Reddo. Arbetarskyddet 1937, nr 5/6.

Olycksfallen och dess följdsjukdomar bland restaurangpersonalen. Det myckna handskandet med penningmynt kan ge upphov till eksem. Sv. hotellrevy 1937, nr 6.

Olycksfallsrisker vid arbete med elektrisk ström. Några erinringar med stöd av en nyligen verkställd medicinsk utredning. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 6.

Socialstyrelsen under ny chef. [Om behovet av åtgärder mot silikosen.] Signalen 1937, nr 23.

De speciella sjukdomsriskerna bland vissa kommunalarbetare. En läkardiskussion om sjukhuspersonalens yrkesrisker. Kommunalarbetaren 1937, nr 6.

»Verkstädernas» ballong. [Frågan om hygieniska förhållanden på arbetsplatserna.] Metallarbetaren 1937, nr 24.

Storbritannien.

Den nye engelske fabrikklov. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 5.

Tyskland.

GOLLASCH. Unfallverhütungsarbeit des Dortmund-Hörder Hüttenvereins, Werk Dortmund im Jahre 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 17.

GRIDL, A. Ausnahmen von den Unfallverhütungsvorschriften. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1937, nr 22.

KREMER. Die Verordnung über die Beschäftigung von Arbeiterinnen und jugendlichen Arbeitern in Ziegeleien und verwandten Betrieben (Ziegeleiverordnung). Reichsarbeitsblatt 1937, nr 17.

ROTTER, F. Die Unfallverhütungswoche der Papiermacher vom 18. bis 25. April 1937 im Werk Mannheim der Zellstoffabrik Waldhof. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 17.

TÆGER, H., & SCHMITT, F. Quantitative Bestimmungen des Bleigehaltes von Blut und Kot bei Gesunden und Bleikranken mit Diphenylthiocarbazon. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 17.

Arbeiterinnenschutz in der Ziegelei- und feuerfesten Industrie. Soziale Praxis 1937, nr 25.

Arbetslön och arbetstid.

Sjöarbetstidsfrågan i de nordiska länderna. Sv. sjöfartstidning 1937, nr 22.

Sjöarbetstidsfrågans läge i de nordiska länderna. Nautisk tidskrift 1937, nr 6.

Sverige.

ERICSON, HJ. De olika lönelägenas utjämningsproblem. Sjömannen 1937, nr 5.

J[OHANSSON], E[LSA]. En jungfrutalare om semester och vila. [Semester åt husmödrar.] Morgonbris 1937, nr 6.

[KOMMERSKOLLEGIUM.] Yttrande angående ifrågasatt förkortning av arbetstiden inom de grafiska och kemiska industrierna. Kommersiella meddelanden 1937, nr 10.

MYRDAL, ALVA. Familj och lön. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 22.

N[ET]Z[É]N, G. Ändringarna i lantarbetstidslagen. Lantarbetaren 1937, nr 22.

NYSTRÖM, B. Vinterns arbetsförtjänster i skogarna. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 5.

SÆMUND, G. Arbetstiden vid jordbruket. De nya lagbestämmelserna. Landtmannen 1937, nr 23.

[SV. MASKINBEFÄLSFÖRBUNDET.] Lagstadgad semester för sjöfolk. (Yttrande.) Maskinbefälsförbundets tidskrift 1937, nr 6.

Fackföreningsrörelsens möjligheter att påverka den allmänna lönenivån. Bokbinderi-arbetaren 1937, nr 6.

Semester åt husmödrarna. Vår bostad 1937, nr 11.

Amerikas förenta stater.

ROBINSON, MARY V. Wage problems of workers in power laundries. Labor information bulletin 1937, nr 4.

Virkningen av minstelönnen i U. S. A. Socialt arbeid 1937, nr 5.

Frankrike.

The forty-hour week in France. Industrial and labour information 31 maj, 7 & 21 juni 1937.

Storbritannien.

FALKNER, R. P. Worker's earnings and hours in Great Britain. Conference board service letter 1937, nr 5.

Tyskland.

Aus deutschen Tarifordnungen. Lohnzahlung. Soziale Praxis 1937, nr 22.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

EYNERN, G. v. Keynes leicht zu machen. [Utveckling av Keynes' teori om arbetslösheten m. m.] Der deutsche Volkswirt 4 juni 1937.

LINDBERG, J. Some problems of international employment statistics. International labour review maj 1937.

REDDAWAY, W. B. Special obstacles to full employment in a wealthy community. The economic journal juni 1937.

Världens produktiva arbete. Affärsvärlden 1937, nr 24/25.

Sverige.

KARLSSON, EDVARD. Är förbundet moget för uppgående i den statliga arbetslöshetskassan? Gjutaren 1937, nr 3.

MALMGÅRD, M. Arbetstillgången i Västerbottens läns skogsbygder. Norrlands skogsvårdsförbunds tidskrift 1937, nr 2.

Arbetslöshetskassans årssammanträde. [Med föredrag av sekreterare Bexelius.] Träarbetaren 1937, nr 3.

Förnuftet vaknar? [Principerna för arbetslöshetsarbeten.] Sunt förnuft 1937, nr 5.

Förslag om arbetslöshetskassa inför Pappers kongress. En redogörelse för den verkställda utredningen. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 12.

Hur blir det om förbundet får en statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring? Transportarbetaren 1937, nr 2.
Jordbrukets behov av arbetskraft. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 5.

Storbritannien.

Unemployed boys and girls. Special analysis for March, 1937. The Ministry of labour gazette 1937, nr 6.

Tyskland.

ADAM. Das Arbeitsbuch. Soziale Praxis 1937, nr 24.
BARDOW, E. Warum noch Notstandsarbeiten? Der deutsche Volkswirt 25 juni 1937.
GAEBEL, KÄTHE. Die Überwindung der Saisonarbeitslosigkeit. Soziale Praxis 1937, nr 26.
SCHULZ, E. Der Anteil der Frauen an den Gesamtzahlen der Arbeitslosen und der Unterstützten. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 16.
STOTHFANG, W. Die Landwirtschaft braucht Arbeitskräfte! Soziale Praxis 1937, nr 22.
Wieder Staffelung der Arbeitslosenunterstützung! Soziale Praxis 1937, nr 24.

Befolkningsfrågan.

Forandringer i ekteskapshyppigheten. Socialt arbeid 1937, nr 5.

Sverige.

FINN, FRANCES. Ogifta mödrars sociala förhållanden. Hertha 1937, nr 6.
QUENSEL, C.-E. Äktenskapsfrekvensen och nativiteten under de sista åren. Statsvetenskaplig tidskrift 1937, nr 2.

Frankrike.

SAUVY. Perspectives statistiques sur la population, l'enseignement et le chômage. (Med diskussion.) Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 6.

Tyskland.

GAEBEL, KÄTHE. Altersgliederung und Heiratsziffer der Arbeiter und Angestellten. Soziale Praxis 1937, nr 23.
Zur deutschen Bevölkerungspolitik. Der deutsche Volkswirt 11 juni 1937.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

[SV. LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande ang. bostadsinspektionens nyordning i städer med mera än 5 000 invånare. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 3.

Finland.

GRIPENBERG, O. Våra bostäder och hyran. (Föredrag.) Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 39.
Bostadsbyggande på landsbygden. Sunt förnuft 1937, nr 5.

Tyskland.

DÖTSCH, M. Der Wendepunkt im Wohnungsbau und die gemeinnützigen Wohnungsunternehmen. Soziale Praxis 1937, nr 22.
Beschleunigter Bau von Landarbeiterwohnungen. Soziale Praxis 1937, nr 22.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

JUNDELL, I. Minimifordringar på god barnavårdsutbildning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 3.

Sverige.

LICHTENSTEIN, A. Medicinska synpunkter på barnträdgårdars och barnkrubbors organisation och verksamhet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 3.

Danmark.

BACKER, K. H. Om Sundhedsplejersker og Børneplejestationer. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 5.
COLDING, R. E. Samfundets Hjælp til den unge Moder. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 5.

Föreningsväsen.

Amerikas förenta stater.

Organisationsformen aktuellt problem för den amerikanska fackföreningsrörelsen. Uttalanden för Skogsindustriarbetaren av bemärkt svensk-amerikansk fackföreningsman. [Thorsberg, C. A.] Skogsindustriarbetaren 1937, nr 12.
Organisationstankens genombrott i U. S. A. Handelsarbetaren 1937, nr 6.

Finland.

De finska arbetsgivarna och fackföreningsrörelsen. Industria 1937, nr 12.

Soc. rådsrepublikernas union.

SCHWARZ, S. Ryska fackföreningarna vid skiljevägen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 25/26.
Den fackliga verksamheten i Sovjetunionen. Industria 1937, nr 12.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

LAGERGREN, E. En fortlöpande registrering av individens hälsotillstånd. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 5.
SNEIDERN, S. v. Intresset för social tandvård i stigande. Tandrötan ökas — sämre tänder i Västsverige än i Bergslagen. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 5.

Frankrike.

Projet de loi sur l'expropriation des immeubles insalubres. Le musée social 1937, nr 5.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

BUSCH, O. Rationalising Swedish agriculture. The Anglo-Swedish review 1937, nr 6.

Tyskland.

SALA, E. Vom Landproletarier zum Heuerling. Arbeitertum 1 juli 1937.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

The termination of contracts of employment of salaried employees and technical staff (Notice of termination of contracts and compensation for dismissal). International labour review april & maj 1937.

Sverige.

B[OGREN], S. Den nya föreningsrättslagen har fått sitt elddop. Från svenska bruk 1937, nr 6.

HELLDÉN, B. Kungl. Arméförvaltningens artilleridepartement utmärker sig för långsamhet vid handläggande av arbetarfrågor. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1937, nr 5.

— Organisationsrätt och sjukvård i hemmet. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1937, nr 5.

[SV. LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande ang. kollektivavtal och lagstadgad arbetstid för sjukhuspersonal. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 3.

Ett arbetarskydd, som upphäves. Framgång för socialisternas attacker mot den s. k. Åkarpslagen. Medborgaren 1937, nr 6.

Kollektivavtalet som grund för anställningsvillkoren. Handelsarbetaren 1937, nr 6.

Ett komplicerat problem — den befordrade som arbetsledare. Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 6.

Några reflexioner kring byggnadskonflikten. Gjutaren 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

ÖSTE, A. Fabriksockuperingarna i U. S. A. Svensk tidskrift 1937, nr 5.

Danmark.

MADSEN, J. Nytt fredsinstrument föreslås i Danmark. Industria 1937, nr 12.

Frankrike.

SCHULZ, M. Les origines de la crise ouvrière de 1936. Le musée social 1937, nr 5.

Kanada.

»Sharing profits with employees». The labour gazette 1937, nr 5.

Nya Zeeland.

Restoration of compulsory arbitration in New Zealand. The labour gazette 1937, nr 5.

Storbritannien.

HIRSCH, J. Arbetskonflikter i England. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 24.

Österrike.

Korporativ organisering og voldgift i Österrike. Socialt arbeid 1937, nr 5.

Kooperation.

Le mouvement coopératif dans les pays scandinaves. Revue du travail 1937, nr 6.

Die zehn grössten Konsumgenossenschaften des Verbandes schweizerischer und des Verbandes schwedischer Konsumvereine. Schweiz. Konsum-Verein 1937, nr 22.

Sverige.

Kontant och på avbetalning. Konsumentkooperationen motståndare till planlös avbetalningshandel, men försäljningsvillkoren måste anpassas till rörelsens utveckling. Vi 1937, nr 27.

Ålderdomsförsörjning för kooperativt anställda. Vi 1937, nr 23.

Levnadskostnader.

TÖRNQVIST, L., & E. Vilket är förhållandet mellan finska markens och svenska kronans köpkraft? Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 39.

Folkehelsen og levestandarden. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 5.

Sverige.

HILBERT, E. Industrialiseringen och levnadsstandarden. Frihet 1937, nr 11.

O[DHE], T. Mjölkpris, levnadskostnad och förbrukning. Vi 1937, nr 27.

Man har frågat oss [om möjligheten av prisdifferentiering å smör till förmån för fattiga familjer]. S. A. P. information 1937, nr 10.

Penningpolitiska medel mot prisstegringen. S.A.P. information 1937, nr 10.

Prisrörelsens förutsättningar. S. A. P. information 1937, nr 10.

En prisutveckling som blivit oroande. S. A. P. information 1937, nr 10.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

[HANDELSKAMMAREN FÖR ÖREBRO OCH VÄSTMANLANDS LÄN.] Lärlingsbestämmelser för handeln m. m. (Yttrande.) Meddelanden från handelskammaren för Örebro och Västmanlands län 1937, nr 1.

[HANDELSKAMMAREN I SUNDSVALL.] Lärlingsbestämmelser för handeln m. m. (Yttrande.) Meddelanden från handelskammaren i Sundsvall 1937, nr 1/2.

HJERN, G. Verkstadsskola i samarbete mellan industri och kommunal yrkesskola. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 4.
PEHRSSON, ELNA. Några reflexioner med anledning av hembiträdessakkunnigas betänkande. Medborgaren 1937, nr 6.
Hembiträdesutbildningen under debatt. Morgonbris 1937, nr 6.
Hembiträdesutredningen. Sunt förnuft 1937, nr 5.
Industrien och lärlingsutbildningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 4.

Belgien.

VEUCHET, E. Projet de réforme de l'enseignement industriel. Revue du travail 1937, nr 6.

Danmark.

Den danska lärlingslagen. Lantarbetaren 1937, nr 23.
Lærlingeloven og Fagforeningerne. Arbejderen 15 juni 1937.

Tyskland.

KOCH, H. Berufsausbildung im Reichsnährstande. Soziale Praxis 1937, nr 22.
SIEMERING, HERTHA. Die Berufe der Jugend nach der Zählung von 1933. Soziale Praxis 1937, nr 26.

Nykterhetsfrågan.

BERNHARD, C. G. Nyare forskningar över alkoholens inverkan på hjärnverksamheten med hjälp av villkorliga reflexer. Tirfing 1937, nr 3.

Sverige.

FLODH, E. C:SON. Siffror och omdömen om den olovliga rusdryckshanteringen. Tirfing 1937, nr 3.
HÖJER, J. A. Alkoholen som ett samhällsont. Tirfing 1937, nr 3.
Förhandlingarna vid nykterhetsnämndskonferensen i Stockholm den 20—21 november 1936. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 4.
Överlåtelseproblemet. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 6.

Socialförsäkring.

Sverige.

ELDH, S. M. Neuroserna ur sjukförsäkringssynpunkt. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 5.
LAURIN, I. Pensionsstiftelser. Sunt förnuft 1937, nr 5.
LIEDSTRAND, E. Tjänstemannapensioneringen utbreder sig raskt inom industrin. Skogvaktaren 1937, nr 6.
— Tjänstepensionsförsäkringens övergångsproblem. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1937, nr 5.
NORDGREN, O. Skydd och trygghet åt mödrar och barn. Hertha 1937, nr 6.
ULNE, J. Arbetsgivares skadeståndsskyldighet för olycksfall i arbete. Arbetarskyddet 1937, nr 5/6.
Folkpensioneringen. Sv. vanföre-tidskrift 1937, nr 6.
Något om den nya lagen om folkpensionering. Arbetsledaren 1937, nr 10.

Finland.

TÖRNGREN, R. Förslaget till folkpensionering i Finland. (Föredrag.) Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 39.

Norge.

BEER, H. Hvorfor har ikke trygdekassene all den sykebehandling som efter lovgivningen påhviler ulykkestrygden? Sykeforsikringsbladet 1937, nr 5.
HVIDSTEN, J. Det nye forslag til lov om arbeidsløshetstrygd. (Föredrag.) Socialt arbeid 1937, nr 5.
PALMSTRÖM, H. Loven om alderstrygd. Norges industri 1937, nr 12.
Forslaget om tvungen arbeidsløshetstrygd. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 5.

Tyskland.

WEISS, A. Die betriebliche Alters-, Invaliden- und Hinterbliebenenfürsorge. Soziale Praxis 1937, nr 24.

Ut- och invandring.

Sverige.

[HANDELSKAMMAREN I SUNDSVALL.] Revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas. (Yttrande.) Meddelanden från handelskammaren i Sundsvall 1937, nr 1/2.

Japan.

PANSE, E. Das japanische Auswandererproblem. Archiv für Wanderungswesen 1937, nr 1/2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of commerce. Bureau of foreign and domestic commerce.
Foreign commerce and navigation of the U. S. 1935. Wash. 1936.
— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1937.
623. Wages, hours, and working conditions in the bread-baking industry, 1934.

CANADA. Department of labour.
Report of world conference on the social and economic problems of the textile industry, held in Washington, April 2—17, 1937. Ottawa 1937. (Suppl. till The labour gazette.)

DANMARK. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.
[Beretning.] Regnskabsaaret 1936. Khvn 1937.
— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 103: H. 2. Ansættelserne til Indkomst- og Formueskatten for Skatteaaret 1936/37. Afd. 1. Hovedoversigt.

EGLI, G. Der freiwillige Arbeitsdienst in der Schweiz. Zürich 1936.

FENDT, F. Der ungelernte Industriearbeiter. Eine sozialökonomische Studie unter besonderer Berücksichtigung der gegenwärtigen deutschen Verhältnisse. Münch. & Lpz. 1936. (Neue Reihe staatswissenschaftlicher Arbeiten. H. 1.)

FINLAND. Socialministeriet.
Meddelanden. Helsinki 1937.
39. Den internationella arbetsorganisationens vid Nationernas förbund 19:e allmänna konferens i Genève år 1935.

FUSS, H. L'organisation de l'assurance obligatoire contre le chômage. Premier rapport. Brux. 1937.

HAAG. Statistisch bureau der gemeente.
— Bureau de statistique de la ville.
Tweede onderzoek naar de levensomstandigheden van ondersteunde gezinnen te 's-Gravenhage (maart t./m. mei 1935). — 2ème enquête sur les conditions de vie de ménages assistés à La Haye (mars jusqu'à mai 1935 y compris). 's-Gravenh. 1937.

HABERLER, G. v. Prosperity and depression. A theoretical analysis of cyclical movements. Geneva 1937. (Ser. of League of nations publ. 1936: 2. A. 24.)

HEINDL, K., [utg.] Das Gesetz vom 28. März 1935, Slg. 52, über den Aufenthalt von Ausländern in der Tschechoslowakei in der Praxis. Prag 1936.

[HELLSTRÖM, C.] Aktiebolaget Skånska cementgjuteriet 1887—1937. En återblick på 50 års verksamhet. Sthlm 1937.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Handlingar. Sthlm 1937.
144. *Dillner, G., & Stålhane, B.* Användning av fältspat såsom uppslutningsmedel för råfosfat.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
23rd session, Geneva, 1937.
Report. Geneva 1937.
4. Reduction of hours of work in printing and kindred trades.
5. — in the chemical industry.

INTERNATIONELLA LANTBRUKSINSTITUTET.
Annuaire international de statistique agricole 1935/36 et 1936/37. Rome 1937.

INTERNATIONELLA SOCIALFÖRSÄKRINGSKONFERENSEN.
7. Generalversammlung, Prag, 28. bis 30. Sept. 1936.
Verhandlungsbericht und Beschlüsse, Satzung und Geschäftsordnung. Genf 1937.

KÖPENHAMN. Köbenhavns Magistrat.
Forsörgelsesvæsenet i Köbenhavn 1935/36. Khvn 1937.

LAUE, H. Der ständische Gedanke in der deutschen Sozialversicherung. Weimar 1937. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. H. 38.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistiek der werkstakingen en uitsluitingen gedurende het jaar 1936. 's-Gravenh. 1937.

NEWCOMB, R. How the NRA worked. New York 1936. (American council papers. 2.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
113. Norges postverk 1936.
114. Norges handel 1936.
115. Pelsdyrtellingen i Norge 1. sept. 1936.
116. Det civile veterinærvesen 1935.
— Rikstrygdeverket.
Årsberetning. 40 (1936). Oslo 1937.

OSLO. Kommunens statistiske kontor.
Statistisk årbok. Årg. 48 (1936). Oslo 1937.

REPORT of the inquiry on cooperative enterprise in Europe 1937. Wash. 1937.

RUNDBERG, G., & THRYSIN, E. Terpentineksem hos svenska målare. Sthlm 1937. (Särtryck ur Hygiea 1937, Bd 99.)

SCHMIDT, C. C., [utg.] 1936 års lagstiftning om förenings- och förhandlingsrätt. På uppdrag av Daco återgiven och kommenterad. Sthlm 1937.

SCHWEIZ. Schweizerischer Verein von Dampfkessel-Besitzern.
Jahresbericht. 68 (1936). Brugg 1937.

[SKOGH, S.] Skolor och stipendier. Några upplysningar om ungdomens utbildning utg. av Centralförbundet för socialt arbete. Sthlm 1937.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
17. Betänkande angående vissa med frivillig anskaffning av luftvärnsmateriel sammanhängande frågor. Avg. [d. 16 april 1937.] (Fö.)
18. [*Himmelstrand, H.*] Promemoria angående grunderna för en reform av lagstiftningen om rätt till litterära och musikaliska verk avlämnad d. 15 febr. 1937. (Ju.)

19. Betänkande med förslag till åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur. Avg. av Medicinalstyrelsen och Lantbruksstyrelsen d. 11 juni 1937. (Jo.)
20. Utredning angående de rättsbildade domsagobiträdenas anställnings- och avlöningsförhållanden. Verkställd av 1936 års domsagokommitté. [Avg. d. 29 maj 1937.] (Ju.)

STORBRITANNIEN. R. economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1937.
66. Report on current economic conditions, June, 1937.
— Ministry of labour.
Report for the year 1936. Lond. 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Folkmängden och dess förändringar.
Befolkningsrörelsen år 1934. Av Statistiska centralbyrån.
Lotsverket år 1936. Av K. lotsstyrelsen.
Sjöfart. Berättelse för år 1935 av Kommerskollegium.

SVÄRDSTRÖM, K. F. Marknadsundersökningar. 1. Sthlm 1937. (Meddelanden från K. lantbruksstyrelsen. 1937: 1.)

SYDAFRIKANSKA UNIONEN. Office of census and statistics.
Report on the inquiry into the expenditure of European families in certain urban areas, 1936. Pretoria 1937.

TÖRNGREN, R. Finska pappersföreningen 1892—1918. Skrift utg. på uppdrag av Finska pappersbruksföreningen. Hfors 1937.

ÅBO. Åbo akademi.
Acta. Mathematica et physica. 10. Åbo 1937.

ÖSTERRIKE. Zentral-Gewerbe-Inspektorate.
Die Amtstätigkeit der Gewerbe-Inspektorate im Jahre 1936. Wien 1937.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juni—10 juli 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
323.	K. kung. ang. statsbidrag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård	28 maj
337.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 32 § förordn. den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor	11 juni
338.	K. förordn. om moderskapspenning	11 »
339.	K. förordn. om mödrahjälp	11 »
340.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor	11 »
341.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 5 och 6 kung. den 26 juni 1931 (nr 282) ang. statsbidrag åt sjukkassor	11 »
342.	K. kung. ang. vederlag av statsmedel till centralsjukkassa för biträde vid handhavandet av verksamheten enligt förordn. om moderskapspenning	11 »
344.	Lag om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag)	11 »
347.	K. kung. om lån till vissa egnahemsägare	11 »
348.	Lag om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer	11 »
353.	K. kung. med föreskrifter rörande tillämpning av allmänna familjepensionsreglementet	4 »
354.	K. kung. ang. ikraftträdande av allmänna familjepensionsreglementet för vissa delar av den civila statsförvaltningen	4 »
382.	Lag om barnbidrag	18 »
383.	Lag om förskottering av underhållsbidrag till barn	18 »
384.	Lag om kommunala pensionstillskott m. m.	18 »
386.	Lag ang. ändrad lydelse av 44 § och 81 § 4 mom. lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården	18 »
387.	Lag ang. ändrad lydelse av 2 § 3 mom., 21 § och 43 § 1 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)	18 »
395.	K. kung. ang. förhöjning av beviljade arbetarsmåbrukslån	18 »
399.	Lag ang. ändring i vissa delar av lantarbetstidslagen den 26 juni 1936 (nr 333)	18 »
400.	K. kung. ang. statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande	18 »
433.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 3 och 4 kung. den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	18 »
436.	K. förordn. ang. försäljning av rusdrycker	18 »
437.	K. förordn. om införande av förordn. ang. försäljning av rusdrycker	18 »
438.	K. förordn. med vissa föreskrifter i avseende å nykterhetsnämnd	18 »
521.	Lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser	18 »
542.	K. kung. ang. familjepensionsunderlag och familjepensionsavdrag för vissa tjänstemän å extra stat	18 »

545 K. kung. om ändrad lydelse i vissa delar av kung. den 30 juni 1934 (nr 434) ang. statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet . . . . . 30 juni
587. K. kung. ang. provisoriskt lönetillägg åt vissa icke-ordinarie befattningshavare i statens tjänst . . . . . 11 »
588. K. kung. ang. provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst . . . . . 18 »
602. K. kung. ang. nedsättning tills vidare av ränta och annuitet å vissa lån ur statens bostadslånefond . . . . . 18 »
604. K. kung. ang. nedsättning tills vidare av ränta och annuitet å vissa lån från lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen . . . . . 18 »
628. K. kung. ang. viss ändring i kung. den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer . . . . . 18 »
629. K. kung. ang. vissa ändringar i kung. den 28 juni 1935 (nr 439) om lån från lånefonden för lantarbetarbostäder . . . . . 18 »
654. K. kung. ang. förbättringsbidrag och nybyggnadslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden . . . . . 30 »
658. K. kung. ang. tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet . . . . . 30 »
664. Lag om beräkning i vissa fall av skattepliktig intäkt på grund av pupillpension från staten . . . . . 30 »
714. K. socialstyrelsens kung. ang. indelning i ortsgrupper av samtliga orter i riket jämlikt lagen om folkpensionering . . . . . 28 »

Arbetsmarknaden under juli månad 1937.

Förhållandena på den svenska arbetsmarknaden, i den mån de kunna utläsas av den offentliga arbetsförmedlingens rapporter, äro alltjämt synnerligen goda. En viss stagnation förmärkes alltid under juli månad såsom en naturlig följd därav, att de verksamhetsgrenar, som utöka sin arbetsstyrka under sommarsäsongen, i allmänhet verkställa intagning av ny arbetskraft under våren och försommaren. Den minskade efterfrågan på arbetskraft gör sig gällande inom grupperna jordbruk och skogshushållning, handel och samfärdsel samt diversearbete. Bristen på arbetskraft till jordbruk och skogshushållning är dock alltjämt synnerligen stor. Vid en jämförelse med föregående månad visar det sig, att behovet av arbetskraft till industri och hantverk ökat inom ett flertal hithörande näringsgrenar. Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna för samtliga grupper steg dock något och var för juli månad 142 mot 133 för juni. I fjol var ställningen på arbetsmarknaden för juni och juli månader lika. Antalet ansökningar uppgick då till 194. Det nuvarande läget kan alltså betecknas såsom synnerligen gott. Arbetslöshetskommissionens siffra för antalet hjälpsökande arbetslösa vid juli månads utgång uppgick till omkring 10 000 mot 21 510 förra året. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten inom arbetarorganisationerna utgjorde vid månadsskiftet juni/juli 7·6 % mot 8·3 % en månad tidigare och 9·3 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom *jordbruket* råder, som ovan antytts, alltjämt stor brist på arbetskraft. Detta gäller framför allt sökande till fasta platser. Behovet av daglönare och andra tillfällighetsarbetare, som efterfrågats i betydande utsträckning för skördearbete m. m., har i stort sett kunnat fyllas. Flera kontor rapportera till och med överflöd av sådan arbetskraft, särskilt på orter där otjänlig väderlek lagt hinder i vägen för skördearbetet. Inom *skogsbruket* ha de pågående sommaravverkningarna, som varit av ovanligt stor omfattning, absorberat all arbetskraft, som kunnat åtaga sig dylikt arbete, och en synnerligen stark brist på skogshuggare gör sig alltjämt gällande såväl i Norrland som i mellersta Sverige.

Inom i n d u s t r i o c h h a n t v e r k har en ökad livaktighet givit goda arbetstillfällen. Särskilt kan *metall- och maskinindustrien* uppvisa en stegrad efterfrågan på arbetskraft, som i första hand gällt kvalificerad sådan men också kommit den mindre utbildade till godo. Svårigheten att uppbringa arbetskraft inom *byggnadsverksamheten* har nödvändiggjort import av murare från såväl Finland och Norge som Danmark. Tillgången på målare och byggnadssnickare har ungefär motsvarat efterfrågan. Inom *trävaruindustrien* har en viss avmattning förmärkts, men anses i allmänhet vara av mera tillfällig natur. *Jord- och stenindustriens* ställning har något förbättrats sedan föregående månad liksom fallet varit med ett flertal grupper inom industri och hantverk.

För sjöfolk råder fortfarande mycket god arbetstillgång. Brist på yngre maskinister liksom befarna lättmatroser och jungmän föreligger alltjämt. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 4 467 påmönstringar och 4 091 avmönstringar.

Samtliga till handel och samfärdsel hänförliga grupper hade mindre gynnsamma relationstal än föregående månad. Arbetstillgången är dock god, och efterfrågan på kvalificerad yngre personal till olika områden har icke alltid kunnat fyllas. Stenografer och maskinskriverskor med språkkunskaper sökas alltjämt. Den brist, som sedan lång tid förelegat på utbildad personal till *anstalter och sjukhus*, gör sig fortfarande starkt gällande.

Inom *restaurangfacket* har varit stor brist på personal, och behovet till sommarrestauranger har varit svårt att tillgodose.

Till det *husliga området* har som vanligt brist på arbetskraft förelegat. En obetydlig nedgång i antalet lediga platser kan dock noteras.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juli 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	171	161	137	133	142	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	74	65	55	45	59	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	200	199	167	160	164	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·3*	*7·6*	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstillgången under andra kvartalet 1937

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under andra kvartalet år 1937 är, liksom föregående redogörelse av samma slag, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. För andra kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 453 arbetsgivare med 380 797 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar.

Av de inkomna svaren framgår, att arbetstillgången under andra kvartalet 1937 angivits såsom mycket god eller god av 77 % av arbetsgivarna, medan 18 % haft medelgod och 5 % mindre god eller dålig arbetstillgång.

Av de redovisade arbetarna ha 85 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången under kvartalet såsom mer än medelgod, medan 11 % haft medelgod och 4 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro för arbetarna 80, 14 och 6 samt för andra kvartalet 1936 resp. 75, 18 och 7.

I jämförelse med samma kvartal föregående år ansågs arbetstillgången under andra kvartalet:

såsom bättre av 820 arbetsgivare med 175 095 arbetare (46 %),
såsom oförändrad av 1 487 arbetsgivare med 195 046 arbetare (51 %),
såsom sämre av 146 arbetsgivare med 10 656 arbetare (3 %).

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av de i efterföljande tablå sammanställda konjunktursiffrorna, som grunda sig på arbetsgivarnas ovannämnda uppskattningar av arbetstillgången under kvartalet. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med arbetarantalet vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Kvartal	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
I	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·30	3·24	3·51	3·71	4·01
II	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·39	2·69	3·55	3·71	3·82	4·10
III	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94	3·63	3·73	3·91	—
IV	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·38	3·08	3·59	3·76	3·97	—
Medeltal	**3·19**	**3·31**	**3·42**	**3·05**	**2·61**	**2·41**	**2·75**	**3·50**	**3·68**	**3·85**	—

Det svenska näringslivet karakteriseras av en även under utpräglad högkonjunktur fortgående förbättring inom de flesta verksamhetsområden. Under andra kvartalet steg sålunda konjunktursiffran från 4·01 till 4·10. Endast un-

der tre kvartal år 1916 kunde en högre poängsiffra uppvisas. Därest konflikt icke utbrutit inom byggnadsindustrien med därav förorsakade återverkningar å andra grenar inom näringslivet, hade den livaktighet, som brukar förmärkas på arbetsmarknaden under vårmånaderna, med säkerhet kommit att bidraga till en än mera markant åtskillnad mellan siffrorna för årets första och andra kvartal. Kollektivavtalet för byggnadsindustrien utlöpte den 31 mars, och strejk utbröt den 3 april. Denna kom så småningom att omfatta ett stort antal platser i landet och berörde direkt omkring 20 000 man. Den 10 maj trädde lockout i kraft hos samtliga byggnadsföretagare, vilka voro anslutna till svenska byggnadsindustriförbundet. Uppgörelse träffades den 12 juni, och arbetet återupptogs den 14 i samma månad. Denna uppgörelse kom att neutralisera den osäkerhet, som i viss mån kunde förmärkas på hemmamarknaden vid översiktsperiodens början.

Utrikeshandelns omfattning har varit betydande under det gångna halvåret. Såväl export som import har visat kraftigt stigande siffror; dock var importöverskottet vid halvårsskiftet något större i år än i fjol. I samband med en fortsatt produktionsökning har arbetslösheten ytterligare nedgått.

På 100 lediga platser kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	2:a kvartalet 1937			1:a kvartalet 1937			2:a kvartalet 1936		
	juni	maj	april	mars	febr.	jan.	juni	maj	april
Jordbruk och skogshushållning . . .	45	55	65	74	88	98	64	80	80
Övriga näringsgrenar	160	167	199	200	238	310	236	262	327
Samtliga »	**133**	**137**	**161**	**171**	**208**	**265**	**194**	**214**	**249**

Ovanstående siffror ge en än tydligare bild av arbetsmarknadens läge. Under vårmånaderna har bristen på arbetskraft till jordbruket gjort sig mer än vanligt starkt gällande. Till betfälten har arbetskraft i år efterfrågats i ungefär samma utsträckning som tidigare. Inom de vanliga rekryteringsområdena, företrädesvis Småland, har tillgången på olika arbetsmöjligheter varit synnerligen god, vilket bidragit att ytterligare försvåra anskaffningen av betarbetare. Behovet kunde dock i huvudsak fyllas. De stora skogsavverkningarna under sistlidna vinter ha medfört ökat arbete vid flottlederna, och efterfrågan på arbetskraft för sommaravverkningarna, som beräknas få en betydande omfattning, har bidragit att ytterligare sänka antalet ansökningar om arbete för jordbruk och skogshushållning. Inom övriga näringsgrenar äro relationssiffrorna för andra kvartalet ett tydligt uttryck för den genomgående goda ställningen på arbetsmarknaden. Som framgår av tabellen, nedgick antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser i juni till 160 inom de industriella yrkena, medan för samtliga grupper siffran slutade på 133.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna ha i tabellen å sid. 558—559 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för andra kvartalet år 1936. För vissa större industrigrupper ha motsvarande konjunktursiffror under det senaste året varit följande:

	Konjunktursiffror				
	2:a kvart. 1937	1:a kvart. 1937	4:e kvart. 1936	3:e kvart. 1936	2:a kvart. 1936
Malmbrytning och metallindustri	4·40	4·40	4·26	4·18	4·07
Jord- och stenindustri	3·76	3·51	3·57	3·68	3·73
Trävaruindustri	3·90	3·46	3·56	3·56	3·77
Pappers- och grafisk industri	4·09	3·96	4·01	3·87	3·76
Livsmedelsindustri	3·81	3·69	3·74	3·77	3·62
Textil- och beklädnadsindustri	4·05	4·06	4·02	3·90	3·75
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·87	3·65	3·68	3·81	3·40
Kemisk-teknisk industri	3·43	3·39	3·43	3·45	3·28

Gruppen malmbrytning och metallindustri har kunnat behålla sin goda ställning från föregående översiktsperiod och intar alltjämt den ledande platsen inom de större industrigrupperna. Exporten av *järnmalm* har haft ännu större omfattning än för motsvarande tid i fjol. Sysselsättningen inom *järnverken* är fortfarande mycket god. De flesta företag ligga inne med omfattande beställningar, och den orderransonering, som tidigare måst tillgripas på grund av råvarubrist, synes alltjämt äga bestånd. Importen av valsverksprodukter visar en betydande ökning trots den utvidgade produktionen. Konsumtionen inom landet av handelsfärdigt valsat och smitt järn och stål har under det gångna halvåret varit större än någonsin. De *mekaniska verkstäderna* ha alltjämt haft mycket god sysselsättning, även om tillgången på arbete varit något knappare än under föregående kvartal. Flera företag ha rapporterat övertidsarbete. Några mindre verkstäder omförmäla byggnadskonfliktens direkta inverkan på driften. Brist föreligger alltjämt på kunniga yrkesarbetare, t. ex. svarvare, fräsare och verktygsarbetare. Den väsentligt förbättrade ställning *skeppsvarven* uppvisade under föregående kvartal har ytterligare befästs, vilket även den stora efterfrågan från varven på yrkesutbildat folk under det gångna kvartalet visar. Likaså har det uppsving, som förmärkts inom den *elektriska* branschen, stärkts, under det att gruppen *annan metallindustri*, omfattande bl. a. diverse armatur- och glödlampsfabriker, haft något minskad arbetstillgång, i huvudsak beroende på säsonginskränkning.

Av de olika grupperna inom jord- och stenindustrien uppvisar *torvindustrien* den under vårmånaderna sedvanliga säsongförbättringen, ehuru relationstalet ligger något under föregående års, i första hand beroende på otjänlig väderlek. Brist på arbetskraft har förelegat på vissa håll. *Stenbrott och stenhuggerier* ha haft något förbättrad arbetstillgång, då däremot *kakel- och porslinsindustriernas* ställning har visat någon nedgång. Brist föreligger dock fortfarande på yngre kvinnlig arbetskraft. *Cementfabrikernas och kalkbrukens* säsong under vårmånaderna återspeglas i en något förbättrad poängsiffra.

För trävaruindustriens grupper kan någon förbättring noteras. Särskilt har *sågverkens* relationstal höjts. Timmeruttagningen har också under vintersäsongen varit betydande, vilket sammanhänger med de goda priserna på trävarumarknaden. Försäljningarna äro till största delen avslutade

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	34	9 189	10	1 540	18	6 116	4	438	1	1 093	1	2
2	Malmförädlingsverk	46	34 248	19	20 283	23	12 862	1	64	3	1 039	—	—
3	Järn- och stålmanufaktur	93	14 528	39	6 619	43	7 099	8	590	1	108	2	112
4	Mekaniska verkstäder	289	56 022	113	25 450	145	28 459	29	1 972	2	141	—	—
5	Skeppsvarv	18	11 543	7	3 546	9	7 364	2	633	—	—	—	—
6	Elektromekanisk industri	29	12 884	7	7 075	19	5 448	3	361	—	—	—	—
7	Annan metallindustri	65	7 664	26	4 302	28	2 627	8	622	2	61	1	52
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 002	1	22	4	878	1	102	—	—	—	—
9	Torvindustri	19	615	3	176	14	396	2	43	—	—	—	—
10	Stenbrott o. -huggerier	42	4 709	7	548	14	1 003	9	318	5	1 712	7	1 128
11	Kakel- o. porslinsind.	12	3 735	1	60	7	3 078	3	358	—	—	1	239
12	Tegelbruk	72	4 693	13	1 642	47	2 479	10	481	1	90	1	1
13	Glasbruk	25	2 775	8	1 357	11	909	4	345	2	164	—	—
14	Cementfabriker, kalkbruk	42	6 588	5	910	29	5 146	6	362	2	170	—	—
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	148	19 255	27	2 808	86	11 290	31	4 805	2	339	2	13
16	Snickeri- o. möbelfabr.	169	8 898	31	2 502	95	4 598	31	1 356	11	400	1	42
17	Annan trävarufabrikation	18	1 164	2	109	10	635	6	420	—	—	—	—
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	63	15 031	9	2 455	44	9 749	9	2 802	—	—	1	25
19	Pappersbruk	47	13 267	11	3 333	29	8 784	6	773	—	—	1	377
20	Bokbinderier m. m.	52	3 483	9	1 418	35	1 827	7	226	1	12	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	108	7 833	23	2 335	73	4 849	11	533	1	116	—	—
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	24	1 275	—	—	9	430	15	845	—	—	—	—
23	Bagerier	45	3 392	2	479	26	1 973	15	827	1	68	1	45
24	Sockerindustri	22	3 482	1	140	14	2 917	6	342	—	—	1	83
25	Choklad- o. konfektfabr.	25	3 609	1	654	15	1 967	8	976	1	12	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	69	4 023	3	98	50	3 169	14	741	2	15	—	—
27	Tobaksfabriker	8	2 145	—	—	5	1 909	3	236	—	—	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	73	4 099	3	96	48	3 086	15	719	7	198	—	—
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	45	18 016	10	5 186	26	10 107	9	2 723	—	—	—	—
30	Jute- och linneindustri	9	2 887	3	777	3	1 275	2	524	1	311	—	—
31	Ylleindustri	54	11 523	9	2 831	33	7 181	9	1 274	2	196	1	41
32	Trikåfabriker	49	8 548	8	1 319	27	6 113	12	1 022	2	94	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	107	16 344	23	3 966	66	9 599	16	2 531	1	135	1	113
34	Annan hithör. industri	65	4 987	6	556	40	3 384	16	895	1	115	2	37
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	16	1 692	2	108	8	1 147	5	430	1	7	—	—
36	Skofabriker	64	7 081	6	815	31	4 271	19	1 557	8	438	—	—
37	Gummivarufabriker	8	6 366	1	33	6	6 074	1	259	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	36	2 027	4	260	20	1 418	9	318	2	25	1	6
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	34	2 452	1	192	18	1 443	15	817	—	—	—	—
40	Konstgödningsfabriker	5	437	—	—	4	422	1	15	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	2 386	—	—	—	—	—	—	8	2 386	—	—
42	Annan hithör. industri	40	5 011	3	343	29	3 835	8	833	—	—	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	112	5 579	11	885	56	2 923	32	1 215	13	556	—	—
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	45	8 516	7	416	22	3 612	12	3 395	4	1 093	—	—
45	**Handel och varulager**	59	7 540	4	142	37	6 288	12	1 019	5	86	1	5
46	**Land- och sjötransport**	34	8 254	8	3 583	20	2 420	6	2 251	—	—	—	—
47	*Summa* 2:a kv. 1937	**2 453**	**380 797**	**487**	**111 369**	**1396**	**212 559**	**451**	**43 368**	**93**	**11 180**	**26**	**2 321**
48	» 1:a » »	2 502	354 996	441	103 515	1251	178 470	563	50 295	189	19 199	58	3 517
49	» 4:e » 1936	2 393	350 002	406	85 640	1232	191 609	525	53 005	173	15 792	57	3 956
50	» 3:e » »	2 411	348 375	389	71 583	1297	196 552	566	61 996	130	15 089	29	3 155
51	» 2:a » »	2 392	348 322	323	53 923	1333	207 591	528	63 836	156	16 745	52	6 227

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Lika		Sämre		Brist		Tillräcklig tillgång		Överflöd		2 kv. 1937	1 kv. 1937	2 kv. 1936	2 kv. 1937	1 kv. 1937	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
19	6 820	14	2 052	1	317	3	2 158	26	3 476	5	3 555	3·88	3·65	3·20	99·5	91·7	1
24	19 904	19	13 372	3	972	8	6 143	33	21 006	5	7 099	4·53	4·51	4·04	145·4	137·7	2
46	7 968	41	6 298	6	262	18	2 601	70	10 591	5	1 336	4·38	4·44	4·00	143·1	139·5	3
126	28 679	158	26 989	5	354	79	20956	199	31 053	11	4 013	4·41	4·44	4·24	136·0	130·8	4
11	9 499	7	2 044	—	—	5	8 354	12	3 151	1	38	4·25	4·24	3·97	148·0	137·1	5
14	7 152	15	5 732	—	—	4	6 595	24	5 138	1	1 151	4·52	4·43	4·21	143·8	138·1	6
27	3 383	31	3 589	7	692	16	1 893	46	5 306	3	465	4·44	4·54	3·93	141·6	135·7	7
2	59	4	943	—	—	—	—	4	549	2	453	3·92	3·90	3·85	67·2	68·8	8
3	70	16	545	—	—	8	211	11	404	—	—	4·22	3·52	4·36	166·3	54·6	9
11	2 212	24	2 245	7	252	—	—	29	2 967	13	1 742	2·60	2·21	2·50	65·2	65·8	10
3	1 182	8	2 314	1	239	1	674	10	2 617	1	444	3·73	3·82	4·01	141·9	136·6	11
11	1 030	57	3 471	4	192	2	63	58	3 364	12	1 266	4·21	3·79	4·16	139·1	89·2	12
9	1 456	16	1 319	—	—	1	30	22	2 587	2	158	4·25	4·03	3·79	102·5	99·3	13
11	2 417	26	3 934	5	237	4	378	32	5 926	6	284	4·03	3·94	4·01	151·7	132·6	14
49	5 473	96	13 319	3	463	14	1 162	120	14 709	14	3 384	3·86	3·19	3·69	90·7	62·8	15
39	2 645	102	4 925	28	1 328	17	926	152	7 972	—	—	4·02	3·99	4·00	105·7	102·0	16
6	402	10	436	2	326	—	—	18	1 164	—	—	3·73	3·46	3·77	129·0	120·3	17
31	7 689	31	7 262	1	80	—	—	52	12 944	11	2 087	3·97	3·71	3·77	110·4	96·2	18
22	5 610	25	7 657	—	—	3	347	34	8 394	10	4 526	4·11	4·08	3·59	112·0	105·9	19
19	1 753	32	1 718	1	12	4	488	45	2 823	3	172	4·34	4·05	3·79	92·9	88·6	20
33	1 993	75	5 840	—	—	26	2 122	82	5 711	—	—	4·20	4·16	4·02	111·3	113·3	21
1	6	21	1 200	2	69	—	—	19	860	5	415	3·34	3·12	3·19	96·7	95·8	22
21	2 316	20	765	4	311	5	448	35	2 570	5	374	3·82	3·55	3·50	132·1	122·8	23
6	928	16	2 554	—	—	1	86	18	3 182	3	214	3·87	3·56	3·36	119·6	106·3	24
7	1 733	17	1 806	1	70	2	108	20	3 316	3	185	3·90	4·11	3·40	115·1	122·4	25
13	1 010	51	2 813	5	200	—	—	62	3 664	7	359	3·83	3·62	3·88	98·8	93·5	26
2	568	5	1 555	1	22	1	145	7	2 000	—	—	3·89	3·89	3·97	85·7	85·0	27
9	529	61	3 455	3	115	4	257	54	2 869	15	973	3·75	3·66	3·73	97·1	99·3	28
17	6 534	28	11 482	—	—	13	6 851	31	11 125	1	40	4·14	4·08	3·55	117·5	117·0	29
6	2 114	2	462	1	311	2	495	7	2 392	—	—	3·87	4·04	3·29	98·6	96·8	30
13	3 640	39	7 550	2	333	9	3 878	42	6 914	3	731	4·09	4·01	3·98	126·8	125·8	31
13	3 339	33	5 072	3	137	14	2 163	33	6 140	2	245	4·01	4·05	3·82	125·3	122·3	32
43	5 476	63	10 776	1	92	20	4 228	85	11 906	2	210	4·05	4·18	3·93	115·9	115·1	33
23	2 347	37	2 437	5	203	8	667	54	4 021	3	299	3·86	3·68	3·56	110·9	109·6	34
6	734	10	958	—	—	1	51	11	1 489	4	152	3·80	3·79	2·80	97·9	105·3	35
19	2 555	39	4 032	6	494	1	215	59	5 850	4	1 016	3·77	3·34	3·00	107·3	107·0	36
4	4 856	4	1 510	—	—	—	—	8	6 366	—	—	3·96	3·85	3·93	114·0	113·4	37
13	596	20	1 338	3	93	5	363	29	1 651	2	13	3·94	3·95	3·78	115·4	118·8	38
6	677	28	1 775	—	—	—	—	30	2 002	4	450	3·75	3·74	3·77	128·5	120·6	39
—	—	5	437	—	—	—	—	5	437	—	—	3·97	3·97	3·61	94·3	139·7	40
—	—	8	2 386	—	—	—	—	—	—	8	2 386	2·00	2·00	2·00	43·8	44·1	41
13	3 176	26	1 781	1	54	2	91	31	3 510	7	1 410	3·90	3·91	3·76	163·5	146·4	42
23	1 415	64	3 047	25	1 117	11	1 090	85	3 688	16	801	3·74	3·51	3·93	91·2	79·3	43
7	2 982	32	4 373	6	1 161	—	—	28	3 581	17	4 935	3·39	3·24	3·14	125·2	111·1	44
19	3 787	37	3 605	3	148	1	31	54	7 359	4	150	3·86	3·78	3·76	132·4	129·3	45
20	6 381	14	1 873	—	—	3	928	27	6 648	4	678	4·16	3·69	3·78	108·2	94·0	46
820	**175095**	**1487**	**195 046**	**146**	**10 656**	**316**	**77196**	**1913**	**255 392**	**224**	**48 209**	**4·10**	—	—	**119·3**	—	47
839	154729	1490	183 963	173	16 304	214	56200	1916	237 377	372	61 419	4·01	—	—	111·8	—	48
788	144965	1429	187 078	176	17 959	167	46269	1860	239 402	366	64 331	3·97	—	—	109·8	—	49
682	117318	1554	207 797	175	23 260	252	52048	1827	232 434	332	63 893	3·91	—	—	111·1	—	50
624	109619	1562	216 345	206	22 358	218	47971	1804	230 522	370	69 829	3·82	—	—	109·2	—	51

och ha betydligt överstigit fjolårets. *Snickeri- och möbelfabrikerna* rapportera god arbetstillgång. Vissa inredningsfirmor ha dock haft känning av byggnadskonflikten. Flera företag rapportera brist på yrkeskunnigt folk, särskilt sökas erfarna maskinsnickare, modell- och möbelsnickare.

Pappers- och grafisk industri har efter någon nedgång åter visat ökad sysselsättning. Gruppens relationstal, som för översiktsperioden är 4·09, överträffas endast av konjunktursiffran för malmbrytning och metallindustri. *Trämassefabrikerna* ha haft synnerligen god avsättning, och då så gott som hela årets produktion redan är såld, ha de senaste månaderna ett relativt stillestånd uppstått på marknaden. Intresset börjar redan nu koncentrera sig på nästkommande års försäljningar. På *pappersmarknaden* ha priserna ytterligare höjts. Med hänsyn till de omfattande försäljningar, som redan gjorts, har exportmarknaden nu mattats, och företagen avvakta den kommande utvecklingen. I *bokbinderierna* har arbetstillgången ökat, liksom också i *boktryckerierna*. En viss knapphet på yrkeskunnig personal har anmälts från de senare.

Inom livsmedelsindustrien ökades arbetstillgången för de flesta grupperna, såsom *bagerier, bryggerier och bränneri*er. En viss säsongavmattning omförmäldes från *choklad- och konfektfabrikerna*, vilka också företagit permitteringar, särskilt av kvinnlig arbetskraft. Poängsiffran för dessa industrier är dock den högsta inom gruppen.

Textil- och beklädnadsindustrien har fortfarande haft en jämn och god sysselsättning. Poängsiffrorna för de olika grupperna visa icke några större förskjutningar. Minskad arbetstillgång med permittering av kvinnlig arbetskraft har förekommit inom *jute- och linneindustrien* liksom inom *skrädderi- och sömnadsyrket*. Poängsiffran för dessa grupper har också gått ned något.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien rapporterar ökad arbetstillgång. Särskilt ha *skofabrikerna* under kvartalet kunnat förbättra sin ställning, även om inskränkning av driften förekommit vid flera företag. *Gummivarufabrikerna* uppvisa också en höjning av konjunktursiffran.

Inom den kemisk-tekniska industrien kan arbetstillgången betecknas som i stort sett oförändrad.

Inom byggnadsverksamheten var arbetstillgången mycket god, men som tidigare omnämnts kunde konflikt ej undvikas inom facket. Sedan denna lösts, har en stegrad sysselsättning kommit att skärpa bristen på murare, varför en import av finska och norska murare måst tillgripas för att i gång varande arbeten skola hinna färdigställas till instundande höst.

Sedan 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 253 företag, vilka sysselsatt tillsammans 266 590 arbetare, motsvarande 70 % av hela det i

[1] Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930. Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 364 o. f. och 764 o. f.

kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindex för 1937 års andra kvartal har blivit 119·3 mot 111·8 ett kvartal tidigare och 109·2 för andra kvartalet 1936. Vid de av denna statistik berörda företagen, vilka samtliga varit i verksamhet och avgivit rapporter sedan 1926 (eller dessförinnan), var antalet sysselsatta arbetare nära 20 % högre än i genomsnitt för åren 1926—1930.

För ytterligare belysning av sysselsättningsförhållandena ha fr. o. m. 1935 införskaffats uppgifter å *utbetald lönesumma* under första avlöningsperioden i varje kvartals sista månad, och med användande av dessa uppgifter ha *löneindextal* uträknats. Härvid ha summerats de lönebelopp, som utbetalats av identiskt samma företag under de två kvartal, som jämföras med varandra, och angivits lönesummans storlek under en viss period i förhållande till den föregående. Indextalen utgöra alltså en s. k. kedjeindex och avse i första hand att visa förändringarna i utbetald lönesumma från det ena kvartalet till det andra.[1] I efterföljande tablå återgivas de på detta sätt framräknade indextalen dels för samtliga redovisade företag och dels för vissa huvudgrupper.

Löneindextal åren 1935—1937.

Löneindex (föregående kvartal = 100)	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- och stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädn.-ind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftv. o. kommunala verk	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport	Samtliga
1935: 2:a kv.	102·4	121·9	138·8	106·1	98·5	99·0	91·4	97·5	123·4	109·7	101·4	92·6	**104·7**
3:e kv.	107·5	101·9	100·3	101·8	110·4	105·5	115·7	110·0	143·1	109·0	98·5	96·7	**106·4**
4:e kv.	102·2	92·7	89·8	101·9	114·1	101·8	99·2	99·4	67·6	91·1	95·6	104·0	**100·3**
1936: 1:a kv.	98·9	95·6	86·6	95·6	78·3	102·7	98·0	100·5	91·0	101·1	92·5	94·8	**96·3**
2:a kv.	102·5	127·7	141·6	114·2	101·0	91·6	89·5	98·6	118·2	116·8	101·8	114·1	**106·3**
3:e kv.	105·8	104·1	95·5	95·0	112·6	112·0	123·4	105·5	142·0	102·4	101·3	95·6	**105·2**
4:e kv.	104·4	89·6	89·8	100·5	108·8	102·7	95·7	102·8	72·0	94·4	114·0	109·1	**101·1**
1937: 1:a kv.	101·4	91·9	88·5	98·4	87·9	102·1	99·4	99·5	81·1	95·1	90·8	102·4	**98·2**
2:a kv.	108·2	121·5	151·6	113·8	105·7	104·4	108·7	106·3	113·3	128·2	103·8	104·6	**111·6**

I undersökningen ingå för de båda senaste kvartalen 2 246 företag med omkring 355 000 arbetare. Av tablån framgår, att den lönesumma, som utbetalats av dessa företag, ökats med 11·6 % från första kvartalet 1937 till andra kvartalet 1937, vilket utvisar en betydlig uppgång av arbetsvolymen under vårkvartalet.

Med utgångspunkt från första kvartalet 1935, som är den tidigaste period, för vilken här ifrågavarande uppgifter föreligga, har på grundval av ovanstående kedjeindextal framräknats följande indexserie med fast basperiod rörande den av samtliga företag utbetalade lönesumman.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 742 o. f.

	1935				1936				1937	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Löneindex (1 kvart. 1935 = 100)	100·0	104·7	111·4	111·7	107·6	114·3	120·3	121·6	119·4	133·3

Av denna serie framgår, att den utbetalade lönesumman sedan första kvartalet 1935 undergått en avsevärd ökning. För undvikande av påverkningar av säsongförhållandena bör man genomgående jämföra indextalen för samma tid olika år och finner då, enligt nyssnämnda indexserie, mellan andra kvartalet 1936 och motsvarande tid 1937 en ökning av lönesumman med 16·6 %.

	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- o. stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmed.-ind.	Textil- o. bekl.-ind.	Läder-, hår- o. gummiind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftverk o. komm. verk	Handel o. varulager	Landsjötransport
Ökning, resp. minskning (—) från 2 kv. 1936, %	21·2	4·2	15·1	6·9	13·8	22·5	27·7	14·8	— 6·0	17·7	8·8	11·7

För de olika huvudgrupperna av företag återfinnes motsvarande jämförelse med föregående år i ovanstående tablå.

Sociala frågor vid 1937 års riksdag.[1]

1. Arbetarfrågor m. m. i allmänhet.

Arbetslöshetens bekämpande. I Kungl. Maj:ts proposition nr 300 till årets riksdag angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. lämnades en översiktlig redogörelse för de anslag, som under de fyra senaste budgetåren beviljats till allmänna arbeten av annan art än reservarbeten. Sammanlagt hade under dessa budgetår för dylika ändamål anvisats 284 492 000 kr., varav till och med utgången av mars 1937 av Kungl. Maj:t disponerats 258 639 212 kr. Det nuvarande arbetslöshetsläget bedömdes i den nämnda propositionen såsom i stort sett gynnsamt. Den ännu kvarstående arbetslösheten erbjöde emellertid två problem, som borde ägnas särskild uppmärksamhet. Det ena berörde storstäderna, det andra de svårt hemsökta delarna av Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län, i någon mån även Blekinge och Norrbottens län. Arbetslösheten i storstäderna borde vid fortsatt ekonomisk återhämtning kunna nedbringas ungefär till 1929 års nivå. En del av de här ifrågavarande arbetslösa torde på grund av ålder eller andra omständigheter utgöra en föga begärlig arbetskraft. Den lediga arbetskraften inom övriga åsyftade landsdelar torde däremot vara i stort sett väl kvalificerad. Dessa distrikts traditionella huvudindustrier — stenindustrien i Blekinge och Bohuslän samt sågverksindustrien i Västernorrland — kunde emellertid icke förväntas upp-

[1] Riksdagspartierna betecknas med följande förkortningar: bf bondeförbundet; fp folkpartiet; fv frisinnad vilde; h riksdagshögern; k kommunisterna; s socialdemokratiska gruppen; sp socialistiska partiet.

suga all den lediga arbetskraften inom respektive yrken. I den mån en utflyttning från ifrågavarande landsdelar av ledigbliven arbetskraft icke kunde komma till stånd, funnes efter Kungl. Maj:ts uppfattning ingen annan framkomlig väg för sysselsättningsproblemets lösning därstädes än att inrikta ansträngningarna på understödjande av ny företagsamhet, ägnad att öka arbetstillgången. Även om undersökningar om åtgärder för främjande av ny företagsamhet komme att leda till positiva resultat, måste dock under tiden de arbetslösa beredas sysselsättning genom arbeten av mera tillfällig natur, varvid inom berörda områden beredskapsarbeten borde i större omfattning än hittills komma i fråga. För realiserandet i erforderlig omfattning av ett effektivt beredskapsprogram borde arbeten till ett sammanlagt statsbidragsbelopp av lägst 15 milj. kr. komma till utförande. Det vore emellertid uteslutet, att arbeten av denna storleksordning kunde beräknas färdigställda under det stundande budgetåret. Kungl. Maj:t hemställde fördenskull om bemyndigande att besluta om igångsättande av statliga och kommunala beredskapsarbeten till en sammanlagd kostnad för staten av högst 15 milj. kr. samt om anvisande för detta ändamål för budgetåret 1937/1938 av ett reservationsanslag av 10 milj. kr. Vidare hemställdes om bemyndigande för Kungl. Maj:t att under nämnda budgetår disponera kvarstående reservationer (c:a 2·2 milj. kr.) å de av 1933 och 1934 års riksdagar anvisade reservationsanslagen till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet.

Kungl. Maj:ts nu nämnda framställningar biföllos av riksdagen. Under förutsättning att, såsom departementschefen uttalat, vid utförande av beredskapsarbeten i största möjliga utsträckning av arbetslöshetskommittéerna anvisad arbetskraft anlitades, hade riksdagen intet att erinra mot att ökat utrymme bereddes åt dylika arbeten, i vilka framförallt familjeförsörjare skulle sysselsättas. Beredskapsarbetena borde emellertid så planläggas och bedrivas, att de icke kvarhölle arbetskraft, som kunde beredas sysselsättning i öppna marknaden i övrigt; det borde med andra ord tillses, att för reservarbeten gällande bestämmelser i nu berörda hänseenden i tillämpliga delar beaktas. Med hänsyn till skogs- och jordbrukets svårigheter att under vissa perioder erhålla tillräcklig arbetskraft borde vidare eftersträvas sådana anordningar, som göra det möjligt att under nämnda perioder avbryta eller inskränka beredskapsarbetena. Företräde borde ges åt sådana arbetsobjekt, som i största möjliga utsträckning skapa direkta arbetstillfällen. Riksdagen uttalade slutligen, att, därest en varaktig omläggning av arbetslöshetspolitiken till förmån för beredskapsarbetslinjen skulle ifrågasättas, spörsmålet om lämpligt organ till handhavandet av de ärenden, som kräva central handläggning, dessförinnan borde övervägas och förslag i ämnet underställas riksdagen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 302 hemställdes, att till reservarbeten och kontantunderstödsverksamhet m. m. för budgetåret 1937/1938 måtte anvisas ett reservationsanslag av 14 milj. kr., varav 500 000 kr. att disponeras för förskottering av vissa kostnader, betingade av Lyckebyåns reglering, samt att till statens arbetslöshetskommission för samma budgetår måtte anvisas ett förslagsanslag av 600 000 kr.

Riksdagen förklarade, att de allmänna riktlinjer för arbetslöshetskommissionens verksamhet, som departementschefen uppdragit, icke föranledde någon erinran från dess sida, samt biföll Kungl. Maj:ts nu berörda framställningar.

Ett flertal motioner väcktes i anslutning till ovan nämnda propositioner. I likalydande motioner av representanter för folkpartiet, herrar Bergman och Johan Larsson i första kammaren (I: 107) samt herr Annér m. fl. i andra kammaren (II: 286), hemställdes om utredning i syfte att främja arbetskraftens rörlighet och begränsa strävanden att lokalt monopolisera arbetstillfällen. Herr Domö (h) m. fl. i första kammaren samt herr Bagge (h) m. fl. i andra kammaren framlade i likalydande motioner (I: 108 och II: 217) förslag och synpunkter angående yrkesundervisning, främjande av småindustri samt förtidspensionering av äldre arbetare m. m., allt med syfte att bekämpa arbetslösheten å de särskilt utsatta områdena. Riksdagen anförde i anledning av ovannämnda motioner, att den förutsatte, att de synpunkter och förslag, som i motionerna framlagts, beaktades. Riksdagen yttrade vidare, att de åtgärder, som hittills vidtagits för att bispringa arbetslösa tjänstemän, borde fullföljas samt att därvid också borde beaktas vissa med dessa frågor sammanhängande förslag, som framförts, förutom i förenämnda motioner I: 108 och II: 217, dels i två likalydande motioner av herrar Rahmn (h) och Holmström (h) i första kammaren (I: 69) och herr Arnemark (h) m. fl. i andra kammaren (II: 161), dels också i motioner (I: 185 och II: 381) av herrar Tamm (h) och P. Sandström (h) i första samt herr Lundqvist (h) i andra kammaren. Riksdagen förklarade sig utgå ifrån, att den bebådade arbetslöshetsräkningen komme att omfatta jämväl här ifrågavarande kategori av arbetslösa.

Arbetstidsfrågor. Den *lantarbetstidslag*, som tillkommit i enlighet med beslut av föregående års riksdag, hade i ett flertal hänseenden innehållit avvikelser från det förslag till lag, som av Kungl. Maj:t hade förelagts riksdagen. Vid innevarande års riksdag framlade Kungl. Maj:t (prop. 94) ett förslag till ändring av denna lantarbetstidslag i huvudsaklig överensstämmelse med det för 1936 års riksdag framlagda förslaget. Kungl. Maj:ts förslag bifölls nu med vissa jämkningar av riksdagen. I enlighet med detta beslut har lagens tillämpningsområde utsträckts till företag inom jordbruket, som i regel använda minst tre arbetare, och till trädgårdsodlingsföretag, som i regel använda minst en arbetare. Vidare har det undantag från lagens tillämpning, som med föregående års beslut var bestämt med avseende på djurskötare, upphävts, dock icke beträffande mjölkning mot ackordsersättning; sistnämnda slag av arbete skall fortfarande icke falla under lagens bestämmelser. Vidare har bestämts, att diknings- och skogsarbeten skola undantagas från lagens tillämpningsområde, när de mot ackordsersättning utföras av icke fast anställda arbetare. Enligt den förut gällande lagen var undantag stadgat beträffande allt ackordsarbete. Den högsta efter lagen tillåtna nettoarbetstiden per vecka har förkortats. Inom jordbruket begränsas den nu till 41 timmar under månaderna december—februari (förut 46 timmar), till 46 timmar under mars, oktober och november (förut 51 timmar) samt till 54 timmar under tiden april—

september (förut 56 timmar); i fråga om sådana arbetare, som användas uteslutande till djurskötsel, skall dock i stället gälla, att arbetstiden för två veckor i följd icke må överstiga 108 timmar. Den högsta tillåtna nettoarbetstiden per dygn blir (som förut) 10 timmar i andra arbeten än djurskötarnas, där den har bestämts till 9 timmar. I syfte att mildra de svårigheter, som särskilt beträffande kreatursskötseln på sina håll kunna förorsakas genom de nya bestämmelserna i fråga om den ordinarie arbetstiden, beslöt riksdagen, på förslag av andra lagutskottet, att öka det enligt lagen tillåtna årliga antalet övertidstimmar från 200 till 260. Socialministern hade för sin del vid ärendets behandling i kamrarna tillkännagivit sin anslutning till en sådan ändring i den av Kungl. Maj:t framlagda propositionen. Riksdagens beslut innebär vidare, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, att de förut gällande bestämmelserna om rätt för arbetsgivaren att i viss ordning överflytta arbetstid mellan vissa årstider utgå ur lagen; andra lagutskottet hade yrkat på deras bibehållande, men dess hemställan bifölls icke på denna punkt av riksdagen. I den nya lagen har arbetsrådet emellertid i stället fått ökad befogenhet att giva dispens i frågor om ändrad förläggning av arbetstiden.

Riksdagen biföll ett av Kungl. Maj:t framställt förslag (prop. 184) om prolongation på ytterligare ett år av 1926 års lag om *arbetstiden på svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)*. År 1934 hade riksdagen beslutat att på tre år prolongera denna lag med hänsyn till lämpligheten att avvakta resultatet av den internationella arbetskonferensens handläggning av frågor rörande sjöfolkets arbetsförhållanden och särskilt av frågan om arbetstiden. Internationella arbetskonferensens sedermera på sammanträde den 24 oktober 1936 antagna konventionsförslag[1] hade icke ännu hunnit att tillbörligt prövas av de svenska statsmakterna. I årets proposition uttalades emellertid, att förslag till ny sjöarbetstidslag beräknas kunna föreläggas nästkommande års riksdag. Andra lagutskottet förklarade sig i sitt av riksdagen följda utlåtande i ärendet förutsätta, att vissa motionsvis framförda förslag skola bliva föremål för övervägande vid utredningen om grunder för ny lagstiftning.

I andra kammaren väcktes av herr Frankenberg (s) m. fl. en motion (II: 113), i vilken hemställdes om *ändringar i lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete*, nämligen dels vissa ändringar i bestämmelserna om tidpunkten för bageriarbetets början på morgnarna och dels upphävandet av den bestämmelse, enligt vilken de s. k. familjebagerierna äro undantagna från lagens tillämpning. Det sistnämnda spörsmålet hade senast vid 1935 och 1936 års riksdagar varit föremål för riksdagens handläggning i anledning av väckta motioner, ehuru någon åtgärd från riksdagen då icke beslutades. Innevarande års riksdag beslöt nu, under hänvisning till de krav, som framställts i den ovan nämnda motionen, att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning angående bagerilagens verkningar samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

I en motion (II: 165) av herr Persson i Tidaholm (s) m. fl. hade framställts

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 46.

krav på utsträckning av arbetstidslagens giltighet till sådan hotell-, restaurang- och kafépersonal, som nu är undantagen från lagens tillämpning. Riksdagen, vilken ansåg, att en särlagstiftning på detta område möjligen i stället kunde anses erforderlig, hemställde i anledning av motionen hos Kungl. Maj:t om fortsatt utredning och eventuellt förslag i den redan förut hos Kungl. Maj:t till prövning föreliggande frågan om lämpligheten av en *laglig reglering av arbetstiden för den hotell-, restaurang- och kafépersonal, vilken icke faller under arbetstidslagen.*

Arbetarskydd. Riksdagen godkände ett av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen framlagt förslag, avseende en *förstärkning av skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter.* Den förstärkning, som beslöts vid 1930 års riksdag, hade icke medfört en sådan effektivisering av skogs- och flottledsinspektionen, som åsyftades. Det nu av riksdagen fattade beslutet innebär, för nämnda inspektions vidkommande, dels anställandet av en extra ordinarie skogsunderinspektör i 14:e lönegraden samt tre biträdande skogsunderinspektörer och ett extra skrivbiträde, vilka senare skola tjänstgöra en viss del av året; dels överförandet på ordinarie stat av en assistent i lönegraden B 20 och ett kontorsbiträde i lönegraden B 4; dels slutligen att medel beräknas för en utsträckning från fem till sex månader av biträdande assistentens årliga tjänstgöring. Socialstyrelsen hade i skrivelse till Kungl. Maj:t år 1935 framlagt ett förslag om utvidgning av skogs- och flottledsinspektionens organisation, med vilket Kungl. Maj:ts nu av riksdagen godkända förslag delvis överensstämde. Men socialstyrelsens förslag hade ock innehållit längre gående yrkanden, avseende bland annat skogs- och flottledsinspektörens uppflyttning från lönegraden B 27 till lönegraden B 28 samt assistentens placering i lönegraden B 21 i stället för i lönegraden B 20. Liknande yrkanden framfördes motionsvis vid årets riksdag men bifölls icke.

I *frågan om yrkesinspektionens organisation i allmänhet* erinrades i årets statsverksproposition, att 1930 års riksdag hemställt om utredning rörande effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet och att socialstyrelsen, efter av Kungl. Maj:t erhållet uppdrag, år 1931 hade inkommit med utredning och förslag i ämnet.[1] I vad detta förslag avsåg socialstyrelsens arbetarskyddsbyrås organisation blev det upptaget till prövning i samband med frågan om socialstyrelsens organisation, som nu skulle underställas riksdagen.[2] I vad åter det nämnda förslaget avsåg åtgärder beträffande den lokala yrkesinspektionen uttalades i statsverkspropositionen en förhoppning, att frågan härom i sin helhet skall kunna föreläggas nästkommande års riksdag, efter de överväganden som ytterligare erfordras. För året borde enligt Kungl. Maj:ts uppfattning endast skogs- och flottledsinspektionen bliva föremål för åtgärder, varom ovan förmälts. Riksdagen biträdde denna uppfattning. Därvid uttalade riksdagen sin förvissning, att vid Kungl. Maj:ts överväganden i fråga om yrkesinspektionens omorganisation vissa motionsvis framställda krav skola

[1] Soc. Medd. årg. 1932, sid. 3.
[2] Jfr särskild redogörelse härför, Soc. Medd. årg. 1937, sid. 476.

komma att beaktas, och fäste uppmärksamheten bland annat på de synpunkter beträffande arbetsplatsernas hygieniska förhållanden, vilka hade framburits i likalydande motioner (I: 27 och II: 72) av herrar Lindström (s) och Wangson (s) i första samt herr Persson i Tidaholm (s) m. fl. i andra kammaren.

I skrivelse till Kungl. Maj:t hade 1936 års riksdag hemställt om utredning och förslag i fråga om möjligheten att åstadkomma en förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden. Riksdagen hade därvid letts av den uppfattningen, att en i och för sig behövlig förstärkning av skogs- och flottledsinspektionen icke här vore tillfyllest, utan att ytterligare åtgärder vore erforderliga. Därefter hade socialstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt utredning och till Kungl. Maj:t avlämnat förslag till bland annat *reviderad skogshärbärgeslag* samt lag om *ändring i vissa delar av 1912 års arbetarskyddslag*.[1] I huvudsak på grundval av detta förslag utarbetade Kungl. Maj:t och framlade för innevarande års riksdag en proposition (nr 112) med förslag beträffande sådan lagstiftning. Propositionen bifölls av riksdagen. Den nya skogshärbärgeslag, som härmed beslutats, har fått sitt giltighetsområde utvidgat till att omfatta även arbete med försågning av virke, när detta står i direkt samband med skogsarbete, samt väg- och vattenavledningsarbete. Vissa minimikrav ha framställts i fråga om härbärgenas beskaffenhet vid av lagen berörda arbeten. Såväl i Kungl. Maj:ts proposition som i andra lagutskottets i ärendet avgivna utlåtande, vilket av riksdagen följdes, betonades, att man icke här har velat uppställa obilliga fordringar och att man förutsätter, att inspektionen av lagens efterlevnad kommer att bedrivas på så sätt, att den alltjämt mötes med tillit och förtroende. Bland nya bestämmelser, som införts, må nämnas ett stadgande av innebörd, att härbärge, som är avsett att bebos av minst tio arbetare, skall, där ej yrkesinspektionens chefsmyndighet medger undantag, inredas så, att gemensam mathållning där lämpligen kan anordnas. — Den samtidigt med revisionen av skogshärbärgeslagen beslutade ändringen av vissa delar av arbetarskyddslagen innebär bl. a., att minimiåldern för användning av minderåriga vid skogsavverknings- och kolningsarbete höjes till fjorton år; den har där förut varit tretton år.

Ett av Kungl. Maj:t (prop. 145) begärt anslag på 11 000 kr. till *utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar* beviljades av riksdagen, som emellertid därvid begärde ett förnyat övervägande i frågan, huruvida icke vederbörande arbetsgivare borde bidraga till de med kurserna förenade kostnaderna i vidare mån än av Kungl. Maj:t hade förutsatts.

I anledning av två likalydande motioner, väckta av herr Strömberg (s) i första och fröken Hesselgren (fv)i andra kammaren (I: 126 och II: 226), beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i frågan, under vilka förutsättningar *vitesförfarande* må kunna införas i *lagen om arbetarskydd*, på det att en mera effektiv tillämpning av dennas bestämmelser till förekommande av olycksfall och ohälsa må ernås. I andra lagutskottets utlåtande, som av riksdagen här följdes, uttalades, att denna fråga torde böra

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 183 ff.

upptagas till prövning i sammanhang med den pågående utredningen av frågan om åtgärder för yrkesinspektionens effektivisering.

Förhandlingsrätt. Riksdagen hade väsentligen intet att erinra mot ett av Kungl. Maj:t (prop. 128) framlagt förslag till kungörelse angående *förhandlingsrätt för statens tjänstemän.* Ifrågavarande förslag grundade sig i huvudsak på det förslag i ämnet, som av särskilda sakkunniga avlämnades den 9 oktober 1936 och som därefter har varit föremål för yttranden från myndigheter och organisationer samt överarbetning inom kommunikationsdepartementet.[1] Genom riksdagens beslut i ärendet ha statens tjänstemän tillerkänts förhandlingsrätt, utan att inskränkning därigenom göres i vederbörande myndighets beslutanderätt. Förhandlingsrätten är emellertid begränsad till tjänstemannaorganisationer, som av Kungl. Maj:t efter ansökan tillerkänts sådan rätt. Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända förslag skilde sig härutinnan från sakkunnigförslaget, enligt vilket förhandlingsrätt skulle tillkomma varje av tjänstemännen bildad förening. I den fastställda förhandlingsordningen bestämmes vidare, att förhandling må äga rum beträffande tjänstemännens allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor ävensom beträffande tillämpningen av sådana villkor. Även på denna punkt hade Kungl. Maj:t frångått de sakkunnigas förslag, som från området för förhandlingsrätten undantog frågor, vilka uteslutande beröra enskild tjänsteman. I en av herr Persson i Falla (h) m. fl. väckt motion (II: 436) hemställdes om anslutning till de sakkunnigas förslag i detta hänseende, men riksdagen biföll icke denna hemställan. I övrigt har bland annat bestämts, att myndighet, innan den avgiver förslag till eller fastställer nya eller ändrade anställnings-, arbets- eller avlöningsvillkor, skall, såvida frågan är av principiell eller eljest allmän betydelse och uteslutande berör dess tjänstemän, på lämpligt sätt bereda vederbörande förhandlingsberättigade tjänstemannaföreningar tillfälle att taga kännedom om förslaget. — Andra lagutskottet förklarade sig i sitt av riksdagen godkända utlåtande i ärendet förutsätta, att jämväl spörsmålet om de k o m m u n a l a tjänstemännens förhandlingsrätt snarast göres till föremål för utredning, och hänvisade därvid till ett av Kungl. Maj:t till 1936 års riksdag gjort uttalande.

Lagstiftning om arbetskonflikter. Riksdagen tillstyrkte ett i motioner (II: 5 och II: 257) av herr Olsson i Stockholm (sp) m. fl. och av herr Senander (k) m. fl. framställt krav på *upphävande av den s. k. åkarpslagen* samt hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t om framläggandet för nästkommande års riksdag av förslag med sådant syfte. Senast vid 1934, 1935 och 1936 års riksdagar hade motioner väckts om borttagandet av här åsyftade stadganden i strafflagen, men dessa framställningar hade då icke föranlett någon åtgärd från riksdagens sida.

I fyra motioner, nämligen två inbördes likalydande (I: 70 och II: 168) av

[1] Socialstyrelsens yttrande om detta förslag återfinnes i Soc. Medd. årg. 1937, sid. 32.

herr Hamrin (fp) m. fl. i första och herr Andersson i Rasjön (fp) m. fl. i andra kammaren samt två andra inbördes likalydande (I: 168 och II: 348) av herr Velander (h) m. fl. i första och herr Bagge (h) m. fl. i andra kammaren, framställdes vid årets riksdag *krav på lagstiftning om vissa ekonomiska stridsåtgärder*. Dessa krav avvisades emellertid av riksdagen. Andra lagutskottet, vars utlåtande följdes, hänvisade där dels till att hemställan om utredning i dessa frågor redan förut av riksdagen gjorts hos Kungl. Maj:t och dels till att överläggningar rörande vissa arbetsfredsproblem vid tillfället fördes mellan arbetsgivarföreningen och landsorganisationen. Av de av ovan nämnda representanterna för högerpartiet väckta *motioner om åtgärder till förhindrande av s. k. blockad* samt *om åtgärder till förhindrande av samhällsfarliga arbetsinställelser* avslogos likaledes av riksdagen.

Ny utlänningslag. Giltighetstiden för gällande lag om utlännings rätt att här i riket vistas utlöper med utgången av innevarande år. I anledning härav framlade Kungl. Maj:t för 1937 års riksdag proposition (nr 269) med förslag till ny lagstiftning i ämnet. Propositionsförslaget godkändes med några smärre ändringar av riksdagen.

Lag om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag) att gälla för femårsperioden 1938—1942 utfärdades den 11 juni 1937. För innehållet i såväl lagen som de följdförfattningar, vilka äro att emotse senare under året, kommer redogörelse framdeles att lämnas i Sociala Meddelanden.

Internationell arbetarlagstiftning. I en till riksdagen avlåten proposition (nr 56) anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetskonferensen år 1936 vid dess tjugonde sammanträde fattade beslut.[1] De ifrågavarande besluten utgöras av förslag till tre konventioner samt två rekommendationer, nämligen konvention angående reglering av vissa särskilda system för rekrytering av arbetare i kolonialländer och rekommendation angående åtgärder till påskyndande av det fortskridande avskaffandet av de ifrågavarande slagen av rekrytering, konventioner angående förkortning av arbetstiden vid offentliga arbeten och angående semester samt rekommendation angående semester. Vad beträffar det först nämnda konventionsförslaget, borde enligt Kungl. Maj:ts mening ratifikation icke här ske, på den grund att ifrågavarande konventions bestämmelser sakna tillämplighet på svenska förhållanden. Kungl. Maj:t ansåg av enahanda skäl icke några åtgärder från svensk sida vara påkallade med anledning av den samma ämne berörande rekommendationen. Beträffande förslaget till konvention angående förkortning av arbetstiden vid offentliga arbeten erinrades i Kungl. Maj:ts proposition, att konventionen ingår i en serie av specialkonventioner, vilka skola för särskilda industrier giva bestämmelser inom ramen av den principkonvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan, som underställdes 1936 års riksdag. Ratifikation av denna principkonvention tillstyrktes då av Kungl. Maj:t men avstyrktes av riksdagen. I den till årets riksdag ställda proposi-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1936, sid. 719.

tionen anförde Kungl. Maj:t, att det aktuella läget på den svenska arbetsmarknaden vore sådant, att upptagandet av frågan om en arbetstidsförkortning såsom arbetslöshetspolitiskt medel icke vore motiverat. Vad anginge den speciella frågan om lämpligheten av en arbetstidsförkortning inom det område, som av det förevarande konventionsförslaget berördes, alltså vid av staten finansierade eller subventionerade hus-, väg- och vattenbyggnadsarbeten, uttalade Kungl. Maj:t, att denna fråga icke torde kunna särskiljas från frågan om arbetstiden inom byggnads- och anläggningsarbeten överhuvud. En sådan särskillnad skulle i praktiken få ogynnsamma verkningar för de genom statsmedel understödda eller finansierade arbetena och för dessa medföra en ekonomisk belastning, som väsentligen skulle ändra förutsättningarna för stora delar av den statliga verksamheten, bland annat på bostadspolitikens område. Med hänsyn till dessa omständigheter ansåg sig Kungl. Maj:t icke för närvarande kunna förorda ratifikation av konventionen i fråga. Vad slutligen beträffar förslaget till konvention angående semester, vilket avser att ge allmänna föreskrifter om semesterns minimivaraktighet, om villkoren för semesterrättens inträdande, semesterns kontinuitet, grunderna för beräkning av lön under semestern m. m., gjorde Kungl. Maj:t i propositionen gällande, att, då frågan om laglig reglering av semesterförmånen för närvarande är under utredning, beslut rörande ratifikation av denna konvention torde böra anstå i avvaktan på utredningsmännens förslag. På enahanda grunder ansåg Kungl. Maj:t, att några särskilda åtgärder med anledning av rekommendationen angående semester, som innehåller vissa mera preciserade föreskrifter rörande semestersystemet, icke för närvarande böra kunna ifrågakomma. Riksdagen godkände Kungl. Maj:ts uppfattning i samtliga ovan berörda punkter.

2. Socialförsäkring m. m.

Arbetslöshetsförsäkringen. Efter därom av socialstyrelsen gjord framställning framlade Kungl. Maj:t (prop. 172) förslag till *vissa ändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor och förordningen om statsbidrag till sådana kassor.* Propositionen bifölls av riksdagen.

En betydelsefull grupp av de verkställda ändringarna avser att stärka kassornas ekonomi och vidga deras möjligheter att effektivt understödja medlemmarna. Här märkes först en skärpning av bestämmelserna angående kassornas fondbildning. Genom de ändrade grunderna för den del av statsbidraget till kassorna, som utgår i förhållande till utbetalat understöd, eller det s. k. daghjälpsbidraget, har vidare staten åtagit sig en ökad andel av kostnaderna för understöd vid svårare arbetslöshet. Förvaltningsbidraget till kassorna, som hittills utgått med 2 kr. per årsmedlem, har graderats efter kassornas medlemsantal och förhöjts, så att det i genomsnitt kommer att utgå med 3 kr. per årsmedlem.

Den längsta understödstid, som kassa må fastställa i sina stadgar, har bestämts till 156 dagar under 12 på varandra följande månader i stället för såsom hittills 120 dagar under 52 på varandra följande veckor.

Av övriga ändringar i lagstiftningen torde den viktigaste vara en jämkning i avgiftsvillkoret till förmån för säsongfackens arbetare.

Folkpensioneringen. Den vid 1935 års riksdag beslutade reformeringen av den allmänna pensionsförsäkringen hade i det väsentliga baserat sig på Kungl. Maj:ts förslag i ämnet men hade skilt sig från detta främst därigenom, att den av Kungl. Maj:t föreslagna *dyrortsgraderingen av folkpensionerna* icke blivit godtagen. Ett av Kungl. Maj:t följande år framlagt nytt förslag om införande av dyrortsgraderade folkpensioner vann icke heller riksdagens bifall. Vid 1937 års riksdag framlade Kungl. Maj:t åter ett förslag i ämnet (prop. 15), i allt väsentligt överensstämmande med 1936 års av riksdagen avvisade förslag. Detta förslag bifölls nu av riksdagen med dess efter valen ändrade partisammansättning. Andra lagutskottet anförde i sitt i ärendet avgivna utlåtande, att ekonomiska och statsfinansiella betänkligheter icke längre borde kunna anses stå hindrande i vägen för denna reform på folkpensioneringens område, särskilt som det visat sig möjligt att samtidigt i stor utsträckning tillgodose andra sociala välfärdsbehov, vilka främst hänföra sig till de yngre åldersgrupperna i samhället. En tidigare mot förslaget framförd invändning, som rörde svårigheterna att få till stånd en tillfredsställande dyrortsgruppering, tillmättes däremot alltjämt en viss betydelse. Med hänsyn till de betänkligheter, vilka på denna punkt hade yppats, blev i det riksdagen nu förelagda och av densamma godkända förslaget giltighetstiden för den första dyrortsgrupperingen bestämd till endast tre år i stället för tio år, såsom av Kungl. Maj:t hade föreslagits 1936 års riksdag. I samband med beslutet i folkpensioneringsfrågan beslöt även riksdagen, därtill föranledd av motioner av herr Johan Larsson (fp) i första kammaren och herr Bengtsson (bf) m. fl. i andra kammaren (I: 127 och II: 169), att hos Kungl. Maj:t hemställa om en särskild utredning jämte förslag i frågan, huruvida till blindhetsersättning berättigade personer genom ändringar i lagen om folkpensionering eller på annat sätt må kunna beredas en förbättrad ekonomisk ställning.

Annan socialförsäkring. I en till riksdagen avlåten proposition (nr 276) framlade Kungl. Maj:t förslag till *lag om barnbidrag* samt till *lag om förskottering av underhållsbidrag till barn*. Förslagen hade utarbetats på grundval av förslag, som avgivits av »1934 års barnpensioneringssakkunniga», och över dessa förslag inhämtade yttranden från myndigheter och korporationer. Riksdagen biföll propositionen med endast vissa ändringar och erinringar i detaljer i fråga om det först nämnda lagförslaget. I enlighet med lagen om barnbidrag skola av allmänna medel bidrag utgå till uppehälle och uppfostran åt föräldralösa barn, faderlösa barn och barn till vissa i folkpensioneringslagens mening till arbete varaktigt oförmögna personer. Ingen åtskillnad göres mellan barn i och barn utom äktenskap, och adoptivbarn blir som regel likställt med naturligt barn. Barnbidraget utgår efter dyrortsgradering och har även fixerats till olika belopp med hänsyn till försörjarens inkomst. Dess högsta årliga belopp, som utgår inom vissa låga inkomstklasser, blir för föräldralösa barn 300 kr. i

ortsgrupp 1, 360 kr. i ortsgrupp 2 och 420 kr. i ortsgrupp 3. Beträffande faderlösa och barn till vissa invalider ha bestämts belopp, vilkas storlek blir beroende jämväl av barnantalet inom familjen. — I enlighet med den andra av de ovan nämnda nya lagarna skall till barn, vars fader är underhållspliktig men har försummat att utbetala underhållsbidrag, av allmänna medel betalas förskott på bidraget. Bidragsförskottet har bestämts till varierande belopp dels med hänsyn till dyrortsgraderingen, dels med hänsyn till antalet av till sådant förskott berättigade barn i familjen och dels slutligen med hänsyn till inkomstens storlek. Ärenden rörande barnbidrag handhavas av pensionsnämnderna och pensionsstyrelsen och ärenden rörande förskott på underhållsbidrag av barnavårdsnämnderna.

Riksdagen biföll av Kungl. Maj:t (prop. 173) framlagda förslag till *ändring i vissa delar av sjukkasseförordningen* samt en i sammanhang därmed stående *ändring i kungörelsen angående statsbidrag åt sjukkassor*, med en förändring blott av en detalj i förslaget rörande sjukkasseförordningen. De ändringar, som i fråga om sjukkasseförordningen nu ha beslutats, gälla bestämmelserna om antagande av erkända sjukkassor samt därjämte bestämmelserna om överflyttning, om ersättning för intagande å sjukvårdsanstalt, om karenstid och om väntetid. Vad bestämmelserna i fråga om överflyttning beträffar, avser den nya avfattningen bl. a. att underlätta överenskommelser med främmande stater angående överflyttning av medlemskap i statsunderstödda sjukkassor. — Vissa andra ändringar i sjukkasseförordningen omförmälas nedan under rubriken »Befolkningsfrågan».

Riksdagen biföll vidare ett av Kungl. Maj:t (prop. 171) framlagt förslag till *ändring i vissa delar av lagen om understödsföreningar.*

Likaledes biföll riksdagen Kungl. Maj:ts proposition (nr 292) i fråga om *lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser m. m.* Lagen åsyftar huvudsakligen att bereda skydd för aktiebolagens pensionsfonder genom fondposternas förvandling till verkliga skuldposter.

I anledning av två motioner (II: 167 och II: 256), väckta av herr Spångberg (sp) m. fl. och av herr Senander (k) m. fl., beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om *utredning om och förslag till förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete.* I andra lagutskottets utlåtande i ärendet, som därvid av riksdagen följdes, fästes uppmärksamheten främst på önskvärdheten av en höjning av sjukpenning och livränta för de lägre inkomstgrupperna. Såsom betydelsefullt framhölls i nämnda utlåtande även bl. a. önskemålet, att en bättre ställning beredes åt s. k. halvinvalider. Det ifrågasattes ävenledes, om icke större hänsyn borde tagas till de skadades försörjningsförhållanden; ett annat spörsmål av betydelse i sammanhanget vore också frågan om yrkesutbildning av invalider och om andra åtgärder för att bereda sådana förvärvsarbete.

3. Befolkningsfrågan.

En rad av ärenden, som hade samband med befolkningsfrågan, bragtes inför årets riksdag. Utom de nedan under denna rubrik anförda märkas här

även ett par ärenden, av vilka det ena i redogörelsen har förts till socialförsäkringsfrågor (lag om barnbidrag m. m.) och det andra till bostadsfrågor (bostadsförsörjning åt mindre bemedlade barnrika familjer), men vilka bägge i väsentlig mån också böra ses ur befolkningsfrågans synvinkel.

Kungl. Maj:t förelade riksdagen (prop. 38) förslag, avseende att efter två skilda linjer bereda *ökat ekonomiskt stöd åt barnaföderskor*. Dessa förslag utgjorde en överarbetning av de förslag, som framställts av befolkningskommissionen i dess betänkande angående moderskapspenning och mödrahjälp, beträffande vilket yttranden hade inhämtats från olika myndigheter och korporationer.[1] Propositionen bifölls av riksdagen med några smärre ändringar. Riksdagens beslut innebär, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts proposition, dels en reformering av sjukkassornas moderskapshjälp och av det direkt av statsmedel utgående moderskapsunderstödet, dels införandet av en särskild hjälpform för nödställda mödrar. Moderskapsunderstödet, som förut har beräknats för dag och i regel uppgått till ett belopp av 30 kr. per person, benämnes framdeles moderskapspenning och bestämmes till ett fast belopp av 75 kr. Som villkor för utfåendet av moderskapspenning skall som regel gälla, att den beskattningsbara inkomsten understiger 3 000 kr. I motioner av herr Martin Svensson (h) m. fl. i första och herr Skoglund (h) m. fl. i andra kammaren (I: 203 och II: 406) hade yrkats, att denna gräns skulle sänkas till 1 000 kr., medan å andra sidan herr Myrdal (s) m. fl. i första och herr Österström (fp) m. fl. i andra kammaren påyrkat (i motionerna I: 209 och II: 418), att inkomstgränsen i fråga skulle försvinna. Intetdera yrkandet vann riksdagens bifall. I nära anslutning till de nya bestämmelserna om moderskapspenning utgår moderskapshjälpen åt sjukkassemedlemmar härefter till ett fast belopp av i regel 110 kr. per person, där 75 kr. utgöras av statens bidrag. Åt nödställda mödrar skall slutligen en särskild hjälp utgå med högst 300 kr. per person; frågor rörande behovet av sådan hjälp behandlas och avgöras av särskilda mödrahjälpsnämnder. Sådana nämnder inrättas i landstingsområden och städer utanför landstingen; de skola bestå vardera av en ordförande jämte suppleant, förordnade av Kungl. Maj:t, och av två ledamöter jämte suppleanter, av vilka den ene utses av Kungl. Maj:t och den andre av landstinget, resp. stadsfullmäktige. På denna punkt skilde sig riksdagens beslut från Kungl. Maj:ts förslag, ty enligt detta skulle de bägge ledamöterna i en sådan mödrahjälpsnämnd ha utsetts av landstinget, resp. stadsfullmäktige samt av styrelsen för barnavårdsförbundet i orten (dock med särskilda bestämmelser för Stockholm). Befolkningskommissionens förslag om skapandet av en för hela riket gemensam nämnd, statens familje- och barnanämnd, vilket hade avstyrkts i ett flertal remissyrkanden, upptogs icke i Kungl. Maj:ts proposition och genomfördes icke heller i den av riksdagen beslutade ordningen.

Riksdagen biföll med vissa erinringar en Kungl. Maj:ts proposition (nr 39) angående *förbättrad förlossningsvård samt anordnande av s. k. förebyggande mödra- och barnavård* och biföll likaledes, med vissa ändringar i detaljer,

[1] Socialstyrelsens yttrande Soc. Medd. årg. 1936, sid. 277.

Kungl. Maj:ts därmed i sammanhang stående proposition (nr 40) med förslag till *lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.* Dessa propositioner anslöto sig i väsentliga stycken till befolkningskommissionens förslag i ämnet den 10 december 1935.[1] I enlighet med detta riksdagens beslut övertager staten huvudparten av kostnaderna för den öppna barnbördsvården och lämnar bidrag till kostnaderna för den slutna barnbördsvården, allt på villkor att barnaföderskor, som förlösas i hemmen, skola åtnjuta kostnadsfri hjälp av barnmorska, samt att av barnaföderskor, som förlösas å anstalt, endast må uttagas en avgift, bestämd till högst en krona och avsedd blott såsom bidrag till anstaltens utgifter för kost under barnsängstiden. Härmed genomfördes principen, att förlossningsvården såsom sådan blir kostnadsfri för barnaföderskan. Detta gäller även den s. k. förebyggande mödravården, till vilken statsbidrag ävenledes skall utgå. Riksdagen gjorde därjämte, i anledning av en av fru Rönn-Christiansson (k) m. fl. väckt motion (II: 52), det särskilda uttalandet, att av nämnda princip även torde följa, att barnaföderska i de fall, där medicinska indikationer så påfordra, utan ersättning beredes all möjlig lindring i de med förlossningen förenade smärtorna. Enligt den av riksdagen beslutade lagen utgår till avlönande av distriktsbarnmorskorna ett statsbidrag av 1 500 kr. per år jämte ålderstillägg. Fröken Hesselgren (fv) m. fl. yrkade i en motion (II: 412) på en höjning av detta statsbidrag till 1 800 kr. jämte ålderstillägg, men förslaget vann icke riksdagens bifall. Riksdagen anmärkte, i samband med detta lönespörsmål, att den i likhet med Kungl. Maj:t icke ännu hade kunnat anse tiden vara inne för en så genomgripande omläggning av barnmorskeutbildningen, som befolkningskommissionen hade föreslagit.

Riksdagen biföll ett av Kungl. Maj:t (prop. 41) framlagt och till en väsentlig del på framställning från befolkningskommissionen grundat förslag om *främjande av planmässigt sparande samt inrättande av en statens bosättningslånefond.* I förstnämnda hänseende beviljades härmed ett anslag av 10 000 kr. till propaganda för planmässigt sparande. Vidare skall enligt beslutet åt trolovade samt äkta makar beredas möjlighet att utan sådan lånesäkerhet, som eljest vanligen kräves, erhålla statliga amorteringslån på högst 1 000 kr. för inköp av möbler och andra bosättningsföremål, vilkas anskaffning föranledes av äktenskapets ingående. Lånen skola utgå ur en för ändamålet inrättad statens bosättningslånefond, till vilken ett belopp av 2 milj. kr. har beviljats såsom kapital. Låneverksamheten förmedlas genom de särskilda bosättningslånenämnder, som tillsättas, en för varje landstingsområde samt en för varje stad, som icke deltager i landsting. Bosättningslånenämnd skall bestå av en av Kungl. Maj:t utsedd ordförande jämte suppleant samt två av vederbörande landsting, resp. stadsfullmäktige, för två år valda ledamöter jämte suppleanter. I anledning av ett inom riksdagen uppkommet förslag, att låneverksamheten i stället skulle förmedlas av riksbanken, gjorde emellertid riksdagen en hemställan hos Kungl. Maj:t om övervägandet av denna anordnings

[1] Socialstyrelsens yttrande även härom återfinnes i Soc. Medd. årg. 1936, sid. 277.

lämplighet och, för den händelse att den befunnes acceptabel, vidtagandet av en ändring i sådan riktning av organisationsformen.

4. Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

I samband med antagandet av lagen om ungdomsfängelse, vilken avser behandling av ungdomliga brottslingar i åldern 18—21 år, hade 1935 års riksdag hemställt, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa omarbetning av gällande *lag angående tvångsuppfostran,* vilken avser ungdomliga brottslingar i åldern 15—18 år, till närmare överensstämmelse med lagen om ungdomsfängelse. Av inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga avgavs sedermera den 10 december 1935 ett betänkande med förslag till lag om tvångsuppfostran m. m., vilket därefter utsändes på remiss till myndigheter och korporationer för yttranden. På grundval av detta förslag lät Kungl. Maj:t utarbeta ett förslag till lag, som framlades för 1937 års riksdag (prop. 27) och av riksdagen bifölls. Den nya lagen angående tvångsuppfostran innebär en revision av äldre lagstiftning även i avseenden, vilka icke direkt sammanhänga med ungdomsfängelselagen. Särskild vikt har emellertid lagts vid vissa bestämmelser, som ha till syfte att från de allmänna uppfostringsanstalternas klientel avskilja psykiskt defekta individer. Såsom en nödvändig förutsättning för förordnande om tvångsuppfostran angives sålunda i lagen, att skälig anledning här skall föreligga för antagandet, att den brottslige är i behov av och mottaglig för sådan fostran och utbildning som avses med tvångsuppfostran. I en annan bestämmelse stadgas därjämte, att, om en anstaltselev företer rubbning i själsverksamheten, han såvitt möjligt skall överföras till sinnessjukhus eller annan vårdanstalt.

Förslag, åsyftande en samorganisation och rationalisering av den sociala hjälpverksamhetens olika grenar, väcktes vid årets riksdag i ett flertal motioner, bland vilka främst må nämnas en motion av herr Hamrin (fp) m. fl. i första och en därmed likalydande av herr Andersson i Rasjön (fp) m. fl. i andra kammaren (I: 33 och II: 114) samt en motion av herr Martin Svensson (h) m. fl. i första och en därmed likalydande av herr Skoglund (h) m. fl. i andra kammaren (I: 203 och II: 406). De bägge sistnämnda motionerna hade väckts närmast i samband med Kungl. Maj:ts proposition angående förordning om moderskapspenning m. m. Riksdagen beslöt i anledning av de här berörda motionerna att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en *översyn av lagstiftningen rörande samhällets hjälpverksamhet* och framlägga de förslag, vartill utredningen i detta ämne kan föranleda. Andra lagutskottet, vars utlåtande i ärendet följdes av riksdagen, erinrade här om att 1933 års riksdag hemställt om utredning rörande regleringen av förhållandet mellan arbetslöshetshjälpen i dess olika former och den allmänna fattigvården. Utskottet åberopade även av chefen för socialdepartementet gjorda uttalanden till innevarande års riksdag av innebörd, att de hjälpbehövande befolkningsgrupper, som fortfarande vore hänvisade till fattigvården, måste känna sig relativt missgynnade, och betonade vikten av att den sam-

hälleliga hjälpverksamheten regleras på sådant sätt, att icke någon gren därav må kunna anses förödmjukande eller socialt stötande.

Riksdagen godkände av Kungl. Maj:t (prop. 177) framlagt förslag i fråga om den förra året beslutade *nya skyddshemsorganisationens praktiska utformning* och beviljade i sådant sammanhang medel till utförandet av vissa byggnadsarbeten o. s. v.

I anledning av inbördes likalydande motioner, som väckts av herr John Björck (fp) m. fl. i första kammaren och herr Åqvist (fp) m. fl. i andra kammaren (I: 186 och II: 287) beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående *ungdomsbrottslighetens* omfattning och orsaker samt utvecklingen av denna företeelse under senare år.

Riksdagen beslöt vidare, i anledning av motion i andra kammaren (II: 204) av herrar G. Strindlund (bf) och T. Bergquist (fp), att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i fråga om inrättandet av *ett centralt organ för planmässig organisation av de statliga och statsunderstödda anstalterna för asociala individer.*

5. Nykterhetsfrågor.

Vid årets riksdag genomfördes på Kungl. Maj:ts förslag en länge förberedd *revision av rusdryckslagstiftningen.* En utförlig redogörelse härför lämnas på sid. 580 o. f. i detta häfte av Sociala Meddelanden.

Nykterhetsundervisningen. I statsverkspropositionen begärde Kungl. Maj:t ett anslag å 326 000 kr. till bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande, varav bl. a. 135 000 kr. till föreläsnings- och instruktionsverksamhet och 165 700 kr. till sjutton olika institutioner och nykterhetsorganisationer. I olika motioner hemställdes om höjning av vissa av de särskilda anslagsposterna, och i en motion hemställdes om avslag å anslagsbeloppet till en nykterhetsinstitution, nämligen rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen. Statsutskottet föreslog bifall till Kungl. Maj:ts förslag med de ändringarna, att anslagsposten till föreläsnings- och instruktionsverksamhet skulle höjas med 5 000 kr. till 140 000 kr., att anslagsposterna till tre nykterhetsorganisationer skulle höjas med tillhopa 2 500 kr. och att anslaget i dess helhet sålunda skulle höjas med 7 500 kr. till 333 500 kr. Sedan andra kammaren bifallit statsutskottets förslag, medan första kammaren godkänt Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, beslöto båda kamrarna vid gemensam votering i enlighet med statsutskottets hemställan.

Åtgärder mot den olagliga rusdryckshanteringen. Med stöd av de förslag till åtgärder mot den olagliga rusdryckshanteringen, som avgivits dels av särskilda sakkunniga i betänkande den 14 juni 1935 (statens offentliga utredningar 1935: 24) och dels av senare tillkallade sakkunniga i en den 31 oktober 1936 dagtecknad promemoria, framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 226 förslag till dels en ändrad organisation av den särskilda polisverksamheten mot

olovlig rusdryckshantering och dels en omorganisation och förstärkning av den under tullverket lydande kustbevakningen. Efter tillstyrkan av statsutskottet biföll riksdagen utan ändring Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet härmed skall, dock tidigast den 1 juli 1938, genom vidtagande av en förstärkning av statspolisen skapas en ny organisation för övertagande av de speciella polisuppgifterna på ifrågavarande område. Härvid skall personalen vid statspolisavdelningarna i inalles 11 städer utökas med sammanlagt 29 kriminalpolismän. Det har förutsatts, att anordningen med en förstärkt statspolis skulle erbjuda en god utgångspunkt för ett skärpt ingripande särskilt mot lönnbränning och närstående brott, vilka på sistone visat tendens till stegring. I samband med den sålunda beslutade förstärkningen av statspolisen skall den hittillsvarande spritpolisen, för vilken statsanslag anvisats alltsedan budgetåret 1923/1924, i sin nuvarande form indragas. För uppehållande av särskild polisverksamhet mot lönnbränning o. d. kommer emellertid även framdeles att anvisas anslag, som skall ställas till de olika länsstyrelsernas förfogande (för arvoden, reseersättningar o. d. till polismän).

Den beslutade omorganisationen av kustbevakningen, vilken börjat genomföras redan fr. o. m. den 1 juli 1937, berör såväl den centrala som den lokala ledningen av denna bevakning och dessutom den s. k. posteringsplanen. Den centrala ledningen av kustbevakningen har hittills (sedan år 1922) utövats av den hos tullverket anställde kustbevakningsinspektören. Denna befattning har nu ersatts med en kustbevakningschef, vilken utrustats med vidsträckt självständig beslutanderätt. Till förstärkning av den lokala ledningen av kustbevakningen har införts ett system med särskilda lokala chefsmyndigheter, varvid hela kusten indelas i fyra större distrikt, under befäl av s. k. kustdistriktschefer. Omläggningen av posteringsplanen innebär införandet av ett delvis mera koncentrerat men samtidigt rörligare bevakningssystem än hittills, byggt på ett avsevärt minskat antal posteringar med ökad personalstyrka och förstärkt materielutrustning. Övergången till ny posteringsplan skall ske successivt med möjlighet öppen för erforderliga jämkningar i den föreslagna planen.

För nyanskaffning under budgetåret 1937/1938 av fortskaffningsmateriel för kustbevakningen (fartyg och automobiler) har anvisats ett anslagsbelopp av 280 000 kr.

Överenskommelse med Estland rörande förhindrande av spritsmuggling. Genom helsingforskonventionen av år 1925, vilken ratificerats av Danmark, Estland, Finland, Lettland, Norge, Polen-Danzig, Sverige och Tyskland, överenskommo dessa stater om samarbete för bekämpande av spritsmugglingen. De fördragsslutande staterna förbundo sig bl. a. att förbjuda eller kontrollera utförseln av alkoholvaror med fartyg av mindre nettodräktighet än 500 registerton. I fråga om fartyg mellan 100 och 500 tons dräktighet gällde denna förpliktelse dock endast farkoster av fördragsslutande stats nationalitet. Denna inskränkning i konventionens giltighet har visat sig i hög grad minska dess effektivitet, i det att den illegala trafiken i stor utsträckning omhändertagits av fartyg, seglande under annan än fördragsslutande stats flagga. Med anledning härav ha vissa av de i konventionen deltagande staterna, nämligen

Tyskland och Polen-Danzig, underkastat utförseln sjöledes av sprit en strängare kontroll för att förhindra export för smuggling. I följd härav har den illegala trafiken sökt sig till sådana hamnar i Östersjön, där helsingforskonventionen ännu icke kompletterats med dylika nationella restriktioner. Sålunda har kunnat konstateras, att den i Sverige beslagtagna smuggelspriten i avsevärd utsträckning härrört från Estland. Med hänsyn härtill har det framstått såsom ett önskemål, att helsingforskonventionen fullföljdes genom åtgärder, varigenom även de estniska hamnarna i möjligaste mån avstängdes för illegal utförsel av alkoholvaror.

I samförstånd med danska och finska regeringarna riktade svenska regeringen en framställning härom till estniska regeringen. På grund av spritproduktionens stora betydelse för det estniska folkhushållet kunde emellertid ett avtal, som förhindrade smuggelspritexporten, icke genomföras, såvida icke det hittillsvarande exportöverskottet av sprittillverkningen kunde beredas avsättning. Efter det förhandlingar gemensamt med Finland upptagits med Estland, paraferades i mars i år avtalstexter rörande å ena sidan ytterligare åtgärder för bekämpande av spritsmugglingen och å andra sidan inköp av viss kvantitet estnisk sprit. Dessa överenskommelser inneburo dels, att estniska staten förbinder sig gentemot Sverige och Finland att vidtaga erforderliga åtgärder till förhindrande av att sprit av vare sig estniskt eller främmande ursprung i och för export försäljes till andra än främmande regeringar eller deras befullmäktigade ombud, och dels att den svenska spritcentralen under två år från och med den 1 juni 1937 årligen från det estniska spritmonopolet inköper 1 1/4 milj. liter à 100 % styrka (2 1/2 milj. normalliter) för ett pris av 32 estniska sents per liter fob Tallinn, motsvarande inkl. frakt m. m. cirka 18 öre per normalliter. Avtalet kan — därest utförselkontrollen skulle visa sig bristfällig eller av annan anledning — från svensk sida uppsägas med en frist av tre månader, dock icke tidigare än nio månader efter ikraftträdandet.

I proposition nr 321 till årets riksdag hemställde Kungl. Maj:t om riksdagens medgivande till att A.-B. Vin- & spritcentralen avslutade nämnda överenskommelse samt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för ordnande av avsättningsförhållandena på den svenska spritmarknaden av den estniska spriten. Avslag å propositionen yrkades i fem motioner. Bevillningsutskottet tillstyrkte densamma under uttalande bl. a., att om en statlig lagerhållning komme till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med härom av Kungl. Maj:t i annat sammanhang framlagt förslag, det borde närmare övervägas, huruvida icke för tillgodoseendet av bland annat de svenska producentintressena en mot spritimporten svarande kvantitet sprit av inhemsk tillverkning lämpligen kunde ingå i lagerhållningen.

Propositionen bifölls av riksdagen. I anslutning till riksdagens beslut har ett särskilt tilläggsavtal träffats mellan staten och A.-B. Vin- & spritcentralen, varigenom bolaget bemyndigats att med vederbörande institution i Estland träffa överenskommelse om import av 1 1/4 milj. liter potatissprit à 100 % styrka.

6. Bostadsfrågor.

Kungl. Maj:t begärde i statsverkspropositionen ett anslag av 1·5 milj. kr. till *lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen*, vilket av riksdagen beviljades. Riksdagen uttalade därvid, att förevarande lånestödsverksamhet vitsordats vara av största nytta som hjälp till en önskvärd sanering av det äldre bostadsbeståndet på vissa håll. Riksdagen beviljade ävenledes av Kungl. Maj:t för fortsatt *främjande av bostadsbyggande på landsbygden* begärda belopp, nämligen 5·5 milj. kr. till förbättringsbidrag och 3 milj. kr. till nybyggnadslån. Såsom kapitalökning för *lånefonden för lantarbetarbostäder* anvisade riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning 400 000 kr. För *bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer* anvisade riksdagen likaledes av Kungl. Maj:t begärda belopp, nämligen såsom kapitalökning för den för ändamålet inrättade lånefonden 5 milj. kr. och såsom fortsatt familjebidrag 1 milj. kr. I anledning av en av herr Tengström (fp) väckt motion (II: 301) framställdes det i riksdagens skrivelse i ärendet som ett önskemål, att Kungl. Maj:t utreder och eventuellt avger förslag i fråga om lämpligheten av en starkare differentiering av understöden med särskilt hänsynstagande till familjer med mera än 5 barn.

7. Sociala frågor i övrigt.

I anledning av två motioner, med varandra likalydande (I: 184 och II: 388), som väckts av herr Anton Pettersson (bf) m. fl. i första och herr Werner i Höjen (bf) m. fl. i andra kammaren, anhöll riksdagen hos Kungl. Maj:t om utredning och förslag i frågan om *beredande av semestermöjligheter åt husmödrar på landsbygden, vilka därav äro i behov*. En annan motion, väckt av herr Kilbom (sp), föranledde riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning i fråga om *ordnandet av en samhällets semestertjänst*, varvid i första hand enligt riksdagens mening borde åsyftas beredandet av billiga resor och inkvarteringsmöjligheter inom landet; motsvarande åtgärder med avseende på utlandet behövde därför icke helt lämnas å sido.

I anledning av från olika håll inom andra kammaren väckta motioner beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag i frågan angående lämpligheten av en *utsträckning av tillämpningsområdet för lagen om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete*, så att lagen må kunna gälla även för det fall, att övningens längd överstiger sextio dagar.

Riksdagen beviljade efter framställning från Kungl. Maj:t (prop. 251) ett belopp av 50 000 kr. till *fortlöpande konjunkturundersökningar*.[1]

Med bifall till en av herr Myrdal (s) väckt motion (I: 45) hemställde riksdagen hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte, efter särskild utredning, giva

[1] Jfr sid. 595 i detta häfte av Soc. Medd.

föreskrifter om *central bearbetning av de vid inskrivningsförrättningarna (eventuellt även vid efterföljande värnpliktstjänstgöring) inhämtade hygieniska uppgifterna*, på det att en utvidgad kunskap om befolkningens hälsotillstånd må erhållas.

För den vid årets riksdag enligt Kungl. Maj:ts förslag beslutade *omorganisationen av socialstyrelsen* och vissa andra ämbetsverk har redogörelse redan lämnats i föregående nummer av denna tidskrift (sid. 475 o. f.).

Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen.

Genom proposition nr 242 framlade Kungl. Maj:t den 5 mars 1937 förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m. Förslaget överensstämde i stort sett med rusdryckslagstiftningsrevisionens förslag i dess den 23 oktober 1934 avgivna betänkande. Det föranledde ett stort antal motioner med ändringsyrkanden; i en del motioner hemställdes vidare om avslag å propositionen, bland annat under hänvisning till att nämnda revisions förslag om en utbyggnad av alkoholistvården icke samtidigt framlagts för riksdagen av Kungl. Maj:t. Riksdagen antog emellertid Kungl. Maj:ts förslag med allenast mindre betydande ändringar. Den nya förordningen angående försäljning av rusdrycker, som träder i kraft den 1 oktober 1938, utfärdades den 18 juni 1937 (svensk författningssamling nr 436). Till densamma ansluta sig en promulgationsförordning (nr 437) samt en kungörelse av samma dag med vissa föreskrifter i avseende å nykterhetsnämnd (nr 438).

Den nya förordningen lämnar i stort sett den nuvarande ordningen orubbad i sina huvuddrag. Då den nya lagtexten dock i mycket stor utsträckning avviker från den gamla, beror detta på dels att den nya författningen upptager stadganden i ämnen, som hittills icke reglerats i författning utan genom tillämpningsföreskrifter av den statliga tillsynsmyndigheten på området, kontrollstyrelsen, dels att den gamla förordningen icke varit tillfredsställande i formellt hänseende.

Det väsentliga drag hos den svenska lagstiftningen på detta område, som består däri, att det privatekonomiska vinstintresset i stor utsträckning är avkopplat från försäljningen av spritdrycker och viner, har bibehållits och skärpts i den nya författningen. Sålunda skall även enligt den nya förordningen detaljhandeln såsom regel vara förbehållen särskilda för ändamålet inrättade systembolag, vilkas vinst å rörelsen skall inlevereras till statsverket. Nämnda skärpning av principen om det privatekonomiska vinstintressets avkoppling består däri, att innehavarna av de från systembolagen överlåtna utskänkningsrättigheterna, d. v. s. privata restauratörer av olika slag, vilka under gällande ordning äga tillgodogöra sig vinst å försäljningen av en på förhand fastställd årskvantitet av spritdrycker och av starkviner, de s. k. vinstkvantiteter-

na, skola efter en övergångstid av 25 år, varunder dessa kvantiteter skola successivt nedskrivas, ha att bedriva utskänkningen av nämnda slag av alkoholdrycker (men däremot icke av lätta och mousserande viner) utan egen direkt vinst å försäljningen. Denna betydelsefulla nygestaltning, vilken icke kommit till något som helst uttryck i författningen utan allenast framgår av departementschefens uttalande i propositionen, utgjorde den mest omstridda punkten i Kungl. Maj:ts förslag. För att tillmötesgå de framförda invändningarna häremot utlovade därför finansministern en särskild utredning rörande behovet av fasta ersättningar till innehavarna av de överlåtna utskänkningsrättigheterna för de med utskänkningen förbundna direkta kostnaderna.

Med avseende å systembolagens organisation medför den nya ordningen en stark begränsning av bolagens antal, vilket f. n. är 121. Varje län skall nämligen utgöra ett systembolagsområde, såvida icke Kungl. Maj:t med hänsyn till länets utsträckning eller folkmängd eller förhållandena i övrigt finner påkallat att länet uppdelas på flera systembolag. Kungl. Maj:t har i enlighet härmed genom beslut den 25 juni 1937 förordnat, att systembolagens antal skall vara 41. Sammansättningen av systembolagens styrelser har ändrats på ett sätt, som ytterligare framhäver dessa bolags karaktär av offentliga institutioner. Medan antalet styrelseledamöter, utsedda av delägarna, för närvarande är två och kontrollstyrelsen äger utse allenast en ledamot, vilken tillika är styrelsens ordförande, är nämligen proportionen i den nya förordningen den motsatta; de av kontrollstyrelsen utsedda ledamöterna äro ordförande och vice ordförande i styrelsen. Vidare har omläggningen från mera lokala bolag till länsbolag medfört, att den styrelseledamot, som för närvarande utses av fullmäktige i bolagskommunen, framdeles skall utses av länsstyrelsen. Den femte styrelseledamoten, som i regel utses av landstinget, skall även framgent tillsättas på samma sätt. Beträffande bolag i stad, som icke deltager i landsting, har landstinget hittills icke haft någon representant, utan ifrågavarande ledamot i stället blivit utsedd av stadsfullmäktige; enligt den nya ordningen skola både landsting och stadsfullmäktige äga utse var sin styrelseledamot i dessa bolag, vilka sålunda skola ha sex i stället för fem styrelseledamöter.

En principiellt väsentlig ändring i fråga om organisationen av systembolagen, vilken även understryker dessas karaktär av offentliga institutioner, är vidare, att dessa bolag, vilkas verksamhet såsom försäljningsorgan hittills varit ganska snävt begränsad i tidsavseende, nämligen till högst tre år i taget, enligt den nya ordningen bli permanenta. Några s. k. oktrojstrider kunna sålunda icke längre förekomma i framtiden, utan önskliga omläggningar i ett systembolags sätt att handha sin verksamhet få åvägabringas genom förändringar i uppsättningen av styrelseledamöter.

Nu nämnda omständighet sammanhänger med en annan viktig olikhet i den nya förordningen i jämförelse med gällande lagstiftning, nämligen det fullständiga bortfallandet av den kommunala vetorätten i fråga om utminuteringen. En kommun kan sålunda icke längre förhindra, att utminuteringsställe förlägges till densamma, och icke heller föreskriva villkor i fråga om utminuteringens bedrivande, en omläggning som motiverats dels och framför allt

genom konstaterandet av den ringa betydelse, som den kommunala vetorätten numera har såsom ett medel att framkalla nykterhetsgagnande åtgärder inom utminuteringen, och dels av önskemålet att ernå större likformighet i lagtillämpningen i olika delar av landet.

Varje kommun skall däremot i regel alltjämt kunna förhindra att utskänkning anordnas inom dess område. Ett principiellt viktigt undantag härifrån utgöres emellertid av den nya befogenheten för Kungl. Maj:t att meddela s. k. turistutskänkning, utan hinder av de kommunala myndigheternas avstyrkande, i sådana fall där det finnes vara »av allmän betydelse, att vid hälsobrunn, badort eller annan kurort eller eljest å någon för turistväsendet i riket viktig ort årsutskänkning äger rum å hotell eller pensionat». En annan icke oviktig inskränkning i den kommunala vetorätten rörande utskänkningen är, att kommunerna icke längre skola äga att med bindande verkan föreskriva sådana villkor i fråga om utskänkningens handhavande, som avse måltidstvångets tillämpning — såsom angående lägsta måltidspris eller den individuella utskänkningskvantitetens storlek — eller innefatta grunder för förbud mot utskänkning till viss person — såsom exempelvis höjning av åldern över den stadgade 18 år, generella avstängningsregler för sådana som icke fullgjort skattskyldighet eller åtnjuta understöd av allmänna medel.

Koncentrationen av systembolagen är icke avsedd att medföra minskning i antalet utminuteringsställen, utan må enligt den nya förordningen utminutering äga rum å varje ort, där utminuteringsställe funnits inrättat år 1937, samt därjämte i stad, köping eller municipalsamhälle, som har minst 5 000 invånare. Vidare äger systembolag inrätta särskilt utlämningsställe i ort, där utminuteringsställe icke är beläget, om så finnes påkallat för att ordna försändningen av rusdrycker. Medan systembolags försändning av sådana drycker enligt gällande ordning alltid skall äga rum på köparens bekostnad, öppnar den nya förordningen möjlighet för systembolag att, beträffande köpare, som är bosatt å ort, där utminuteringsställe eller utlämningsställe ej finnes, försända rusdrycker till dennes närmaste post-, järnvägs-, omnibus- eller ångbåtsstation utan skyldighet för köparen att gälda försändningskostnaderna, vilka avses skola uttagas genom ett allmänt pristillägg å utminuterade spritdrycker. I samband härmed har det år 1904 införda förbudet mot försändning av spritdrycker medelst allmänna posten upphävts.

Minimiåldern för innehav av tillstånd att inköpa rusdrycker utminuteringsvis, den s. k. motboksåldern, hade av Kungl. Maj:t föreslagits höjd till 25 år, med möjlighet för systembolag att i särskilda fall utlämna motbok till den som fyllt 21 år, men riksdagen beslöt att bibehålla den nuvarande 21-årsåldern i detta hänseende. I övrigt ha icke några av de nuvarande ovillkorliga avstängningsbestämmelserna i fråga om motboksinnehav bibehållits. Den nya förordningen saknar emellertid därför ingalunda föreskrifter angående avstängning eller inskränkningar i inköpsrätten, men dessa ha närmast karaktären av allmänna direktiv, vilka i det enskilda fallet lämna vederbörande systembolag stor handlingsfrihet vid valet av den lämpligaste åtgärden. Om dessa föreskrifter sålunda med visst berättigande kunna sägas vara mindre stränga

än motsvarande stadganden i den gällande förordningen, så kunna de samtidigt från en annan synpunkt betecknas såsom mera restriktiva än de gamla bestämmelserna, nämligen med hänsyn till sitt materiella innehåll, i det att de väsentligt utsträcka området för systembolagens ifrågavarande ingripanden genom att till de fall, då prövning om avstängning eller inskränkning i inköpsrätten bör äga rum, hänföra »den som åtnjuter understöd från allmänna fattigvården eller, genom underlåtenhet att fullgöra sina ekonomiska förpliktelser gentemot närstående eller det allmänna, ådagalagt bristande skötsamhet i ekonomiskt avseende». Härigenom och genom föreskriften att systembolag skall, under hänsynstagande till köparens ålder och levnadsförhållanden, för varje köpare fastställa den högsta myckenhet spritdrycker, som av denne må inköpas, har lagstiftningen sanktionerat de tilldelningsregler, innefattande bland annat behovsprincipen i fråga om tilldelningens storlek, som systembolagen länge tillämpat på grund av direktiv av kontrollstyrelsen men utan annat stöd i lagstiftningen än den allmänna föreskriften, att all försäljning av rusdrycker skall ordnas så, att därmed åstadkommes så ringa skada som möjligt. Genom de nya bestämmelserna åsyftas heller icke någon ändring i den hittillsvarande, faktiskt gällande ordningen i fråga om systembolagens tilldelningsmetoder; dock må erinras om att bortfallandet av den kommunala vetorätten inom utminuteringen på sina håll, där på kommunernas föranstaltande gällt ovillkorliga avstängningsregler gentemot även tillfälligt fattigvårdsunderstödda samt skatteresterande, kan medföra viss uppmjukning av förhållandena i detta avseende.

Även enligt den nya ordningen skall inköpsrätten omfatta högst fyra liter i månaden, med fortsatt möjlighet dock för systembolag att medgiva inköp vid vissa tillfällen av större myckenhet, s. k. extra tilldelning. En viktig nyhet är emellertid, att, till skillnad mot vad hittills gällt, motboksinnehavare skall äga inköpa den på viss månad belöpande tilldelningen även efter månadens utgång, s. k. efterhandsinköp, som kan företagas under sex månader. Genom denna anordning åsyftas att giva lättnad för de lojala spritdryckskonsumenterna, att borttaga det motiv till inköp utöver det aktuella behovet, som den hittillsvarande strikta uppdelningen av inköpsrätten per månad utgjort, enligt vad erfarenheten visat, samt att möjliggöra minskning i omfattningen av extra tilldelning.

Slutligen kan beträffande utminuteringen tilläggas, att tiden för försäljningsställenas öppethållande utsträckts något, särskilt under lördagar och dagar före helgdagar, då rusning ofta förekommer och en alltför kort expeditionstid därför är ägnad att försvåra effektiv kontroll.

En nyhet i fråga om utskänkningen är att tillstånd härtill kan avse enstaka tillfällen eller enstaka tidsperiod, varom ansökan kan göras när som helst hos länsstyrelsen antingen av systembolaget eller av fullmäktige i vederbörande kommun; de hittillsvarande svårigheterna att tillgodose på förhand icke förutsebara behov av utskänkning vid speciella tillfällen ha härigenom avlägsnats.

Utskänkningstillstånd kan i allmänhet överlåtas av systembolag till annan,

men den nya förordningen inför ett nytt förbud mot sådan överlåtelse, nämligen i fråga om utskänkning å sådan restaurang eller avdelning av restaurang, som med hänsyn till sin allmänna beskaffenhet, varupris eller kundkrets är att beteckna såsom folkrestaurang; den största praktiska betydelsen hos denna nya regel ligger däri, att spritdrycksutskänkning icke längre må utövas i den privata restauratörens egen regi å s. k. bakfickor och andra lägre avdelningar av en större restaurang. Även utskänkningen i en restaurang i dess helhet skall emellertid övertagas av systembolaget, om så finnes påkallat för främjande av nykterhet och ordning. Över systembolags vägran att överlåta utskänkningstillstånd har införts klagorätt hos länsstyrelsen, där jämväl rättelse kan sökas i de av bolaget fastställda villkoren för överlåtelsen och i fråga om tillämpningen av dessa.

Den nya förordningen lagfäster måltidstvånget inom utskänkningen, vilket hittills vilat allenast på kontrollstyrelsens direktiv till systembolagen, samt ger denna myndighet uttrycklig rätt att förordna rörande den individuella utskänkningskvantitetens storlek; då detaljföreskrifter härom och om lägsta priset på måltid, som må medföra utskänkning av spritdrycker, icke meddelats i förordningen, lämnas härigenom möjlighet till framtida förenklingar och lättnader.

Kungl. Maj:t hade föreslagit, att utskänkning å restaurang skulle få fortgå även under tid, då danstillställning påginge därstädes, men riksdagen stannade vid att bibehålla den nuvarande ordningen med länsstyrelsernas prövning i sådana fall, vilken icke varit restriktivare än att mer än 10 000 danstillställningar i samband med utskänkning å restaurang årligen medgivits. I ett avseende innebär dock den nya förordningen på denna punkt en uppmjukning, nämligen så till vida som icke blott, såsom nu, konsert vid vilken uteslutande utföres instrumentalmusik utan vilken konsert som helst utgör undantag från förbudet mot utskänkning i samband med föreställning.

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1935.[1]

Under år 1935 infördes i länsstyrelsernas föreningsregister 1 283 föreningar av olika slag, medan 195 officiellt upplöstes, varigenom antalet i registren kvarstående föreningar vid 1935 års utgång kom att uppgå till 19 381. Antalet verkligen existerande registrerade föreningar är emellertid ej obetydligt lägre, då en del föreningar under årens lopp upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan till vederbörande myndighet.

I sin utredning rörande kooperativ verksamhet i Sverige år 1935 lämnar socialstyrelsen närmare redogörelse dels för följande tre föreningsgrupper: konsumtionsföreningar, kooperativa matlags- och kaféföreningar samt arbetarproduktionsföreningar, dels för den för ett stort antal av dessa föreningar gemensamma centralorganisationen, kooperativa förbundet. Redogörelsen för sistnämnda organisation förbigås här, då dess verksamhet under 1935 tidigare behandlats i Soc. Medd. (årg. 1936, sid. 446).

De i utredningen medtagna konsumtionsföreningarna utgöras av 779 distributionsföreningar, 20 mjölkföreningar, 18 bageri- och charkuteriföreningar samt 2 andra hithörande föreningar. Under de senaste åren har föreningsantalet något minskat på grund av att mindre föreningar sammanslagits till större enheter.

Vad först *distributionsföreningarna* beträffar, uppgick deras sammanlagda medlemsantal till 584 448. Sedan 1908 eller det första år, för vilket socialstyrelsen äger statistiska uppgifter, har antalet medlemmar mer än sjudubblats. Antager man, att i genomsnitt varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle vid 1935 års slut 37 % av Sveriges befolkning ha tillhört konsumentkooperationens direkta intressesfär. Genomsnittsantalet medlemmar per förening har stigit från 157 år 1908 till 750 år 1935.

Medlemmarnas procentuella fördelning på olika yrkesgrupper åren 1913 (det första år, från vilket mera detaljerade uppgifter härom finnas), 1934 och 1935 framgår av efterföljande sammanställning.

	1913	1934	1935
Jordbrukare	11·9	14·6	14·5
Jordbruksarbetare	4·7	4·2	4·2
Hantverksmästare	7·9	2·3	2·3
Hantverksarbetare		5·6	5·8
Industriarbetare	44·2	28·6	28·2
Övriga arbetare	17·0	14·7	15·0
Högre tjänstemän	9·8	2·6	2·5
Lägre tjänstemän		9·6	9·3
Andra självständiga näringsidkare	3·4	4·1	4·2
Utövare av fria yrken		2·4	2·5
Utan angivet yrke och övriga		10·4	10·6
Korporationer	1·1	0·9	0·9
Summa	100·0	100·0	100·0

Av tablån framgår, att år 1935 grupperna industriarbetare och »övriga arbetare» utgjorde 43 % samt de fyra arbetargrupperna och de med dem i

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet i den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utarbetade publikationen *Kooperativ verksamhet i Sverige år 1935.*

socialt avseende närmast jämställda lägre tjänstemännen tillsammantagna nära två tredjedelar av samtliga. Vid jämförelse med år 1913 visar det sig emellertid, att gruppen industriarbetare gått tillbaka i relativ betydelse, medan särskilt jordbrukarnas och tjänstemännens andel av medlemsstocken ökats.

De insatsbelopp, vilka föreningarna bestämt för medlemskaps vinnande, varierade ganska avsevärt, och belopp på såväl under 10 kr. som över 100 kr. förekommo. Den vanligaste insatssumman var dock 100 kr., vilket belopp år 1935 föreskrivits inom 75 % av föreningarna.

Antalet försäljningsställen uppgick vid 1935 års utgång till 4 227 (1925: 2 283) eller 5·43 per förening (2·41) och antalet anställda till 13 932 (6 877) eller 17·88 per förening (7·25). På varje försäljningsställe kommo i genomsnitt 138 medlemmar och på varje anställd i medeltal 42 medlemmar. Omsättningen per försäljningsställe utgjorde c:a 99 400 kr. och per anställd 30 100.

Omsättningssummans förändringar i jämförelse med tidigare år framgå av efterföljande sammanställning:

År	Totalsumma		Indextal, omräknat till enhetligt penningvärde	Kronor per förening (tusental)	Kronor per medlem	Kronor per invånare
	Miljoner kronor	Indextal (1925=100)				
1925	264·2	100	100	285	818	43·64
1928	320·6	121	133	345	796	52·52
1931	353·8	134	174	417	716	57·41
1934	383·3	145	200	490	678	61·50
1935	419·4	159	208	540	718	67·10

Omsättningens nominella belopp ökades med 59 % från år 1925 till år 1935, såsom framgår av de bägge första sifferkolumnerna. För att giva en bättre uppfattning om storleken av de förmedlade varumängderna böra emellertid de olika årens försäljningssummor omräknas till ett enhetligt penningvärde, såsom skett i tredje kolumnens indexserie med tillämpning av socialstyrelsens vägda livsmedelsindex. Det befinnes då, att omsättningens reella storlek ökats med 108 % under åren 1925—1935.

Allt efter föreningarnas belägenhet i städer, köpingar och municipalsamhällen eller på landsbygden framträda vissa olikheter i deras storlek m. m., vilket belyses av nedanstående tablå:

	Antal föreningar %	Antal medlemmar %	Antal medlemmar per förening	Försäljningssumma			
				Tusental kr.	%	Per förening 1 000 kr.	Per medlem kr.
Städer	16·1	51·7	2414	212 541	50·7	1 700	704
Köpingar och municipalsamhällen	17·3	17·7	768	71 891	17·1	538	695
Landsbygd	66·6	30·6	345	134 923	32·2	260	755
Summa	**100·0**	**100·0**	**750**	**419 355**	**100·0**	**540**	**718**

Enligt vad tabellen utvisar, voro två tredjedelar av föreningarna belägna på landsbygden. Dessa föreningar voro dock i regel betydligt mindre än de övriga såväl med avseende på medlemsantal som försäljningssumma. På grund härav omfattade landsbygdsföreningarna, trots sitt avsevärt större antal, icke mera än 31 % av hela medlemsantalet och 32 % av den sammanlagda omsättningen. Av sist anförda siffror finner man även, att dessa föreningar upptogo en något större andel av omsättningssumman än av hela medlemsantalet. Detta berodde därpå, att försäljningen per medlem var något större i landsbygdsföreningarna än i de övriga, vilket i sin tur sannolikt sammanhänger med dessa föreningars rikligare sortering såväl med avseende på andra hushållsartiklar än livsmedel som på lantbruksförnödenheter.

Föreningarnas ekonomiska ställning under åren 1934 och 1935 belyses genom efterföljande sammandrag av deras balansräkningar:

Sammandrag av föreningarnas balansräkningar.

Aktiva	År 1934		År 1935		Passiva	År 1934		År 1935	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Bundna tillgångar:					*Eget kapital:*				
Fastigheter . . .	85 038	52·4	89 085	52·1	Insatskapital . .	39 526	24·4	41 171	24·1
Inventarier . . .	4 265	2·6	4 133	2·4	Reservfond . . .	31 303	19·3	33 753	19·7
Insatser i koop. förbundet . . .	17 282	10·7	19 198	11·2	Övriga fonder . .	21 618	13·3	23 613	13·8
Aktier o. insatser i andra företag	1 043	0·7	1 221	0·7	Summa	**92 447**	**57·0**	**98 537**	**57·6**
Koop. förb:s industrifondsbevis	1 348	0·8	5 348	3·2	*Skulder:*				
Koop. förb:s glödlampsfondsbevis	48	0 0	—	—	Lån mot inteckning	21 742	13·4	19 253	11·3
Övriga	565	0·3	536	0·3	Lån mot koop. förb:s produktionsfondsbevis	—	—	—	—
Summa	**109589**	**67·5**	**119521**	**69·9**	Övriga lån . . .	1 836	1·1	1 743	1·0
Rörliga tillgångar:					Insättningar i egen sparkassa . . .	13 601	8·4	14 249	8·3
Varulager	30 651	18·9	32 702	19·1	Överskottsbesparing	2 942	1·8	3 353	2·0
Varufordringar . .	2 682	1·7	2 923	1·7	Varuskulder . . .	7 341	4·5	9 405	5·5
Koop. förb:s produktionsfondsbevis	398	0·2	2	0·0	Övriga skulder . .	5 537	3·4	6 400	3·7
På bank	17 179	10·6	13 895	8·1	Summa	**52 999**	**32·6**	**54 403**	**31·8**
Kontant	1 802	1·1	1 975	1·2	Överskott	16 864	10·4	18 083	10·6
Summa	**52 712**	**32·5**	**51 497**	**30·1**	Brist	9	0·0	5	0·0
					Överskott minus brist	**16 855**	**10·4**	**18 078**	**10·6**
Summa aktiva	**162301**	**100·0**	**171018**	**100·0**	**Summa passiva**	**162301**	**100·0**	**171018**	**100·0**

Utöver vad som framgår av sammandraget må endast nämnas, att varulagret under år 1935 omsattes 11·5 gånger i genomsnitt för samtliga föreningar (för föreningar i städerna 15·6, i köpingar och municipalsamhällen 8·8 samt på landsbygden 9·0 gånger). Egen sparkassa förekom i 35 föreningar och överskottsbesparing i 262.

Bruttoöverskott redovisade samtliga föreningar. Omkostnaderna utgjorde 11·0 % av omsättningen (därav löner 6·7, avskrivningar 0·6 och övriga omkostnader 3·3 %). Nettoöverskott redovisade 99·9 % av föreningarna (1934: 99·7 %)

och varken överskott eller underskott återstoden, 0·1 %. Nettoöverskotten uppgingo till 4·7 % av föreningarnas försäljningssumma (1934: 4·8 %).

Uppgifterna om överskottets fördelning visa, att 82 % av överskottet utdelades till medlemmar och övriga köpare dels som ränta å insatskapitalet, dels som återbäring i procent av köpta varor. Räntan å insatskapitalet beräknades i flertalet föreningar efter 4·5 eller 5 % och återbäringen efter 2—5 %. De till fonder avsatta beloppen uppgingo till 2·8 milj. kr. eller 16 % av samtliga disponibla medel.

Mjölkföreningarna uppgingo till 20 med sammanlagt 14 801 medlemmar och en omsättningssumma av 3·7 milj. kr.

Den *kooperativa produktionens* utveckling inom såväl de i det föregående berörda föreningsgrupperna som inom den i utredningen även redovisade gruppen arbetarproduktionsföreningar belyses av nedanstående siffror rörande tillverkningens värde (i 1 000 kr.).

	1922	1925	1928	1931	1934	1935
Kooperativa förbundet	6 473	39 772	53 545	57 075	80 472	89 891
Konsumtionsföreningar	12 905	18 381	24 231	30 196	33 814	38 842
Konsumenternas produktionsföreningar	6 122	5 398	4 549	5 237	5 756	7 583
Arbetarproduktionsföreningar	749	9 509	16 136	22 143	17 232	21 654
Summa	**26 249**	**73 060**	**98 461**	**114 651**	**137 274**	**157 970**

Arbetarproduktionsföreningarnas höga tillverkningsvärde under de sista åren beror huvudsakligen på den gynnsamma utvecklingen av de föreningar, som ägna sig åt byggnadsproduktion. Frånser man denna speciella gren, ha de i konsumentintresse grundade föreningarna nått en vida större utveckling i produktionshänseende än arbetarproduktionsföreningarna.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1937.

Undersökningens omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 inv.[1] I det följande återges de uppgifter, som inkommit för andra kvartalet år 1937, varjämte uppgifter för år 1936 och första kvartalet 1937 anföras för möjliggörande av jämförelser. Dessa uppgifter avse byggnadsverksamhet för åstadkommande av nya hus, lägenheter och eldstäder, men icke sådana ändrings-, reparations- eller modernise-

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1937, sid. 351. — Av städer med över 30 000 inv. ha kvartalsuppgifter ej kunnat lämnas för Eskilstuna.

ringsarbeten, vilka icke taga sig uttryck i direkt ökning av bostadsbeståndet. Med avseende på de sex största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål.

Fullbordade och beviljade bostadslägenheter och eldstäder. I tab. A återges antalet lägenheter och eldstäder i under år 1936 och första halvåret 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Denna sammanställning ger vid handen, att antalet lägenheter och eldstäder i under redogörelseperioden fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i förhållande till andra kvartalet 1936 företedde en ökning med ej mindre än 76·6 resp. 78·7 %. Antalet fullbordade lägenheter och eldstäder hade ökats kraftigt i Stockholm, Göteborg, Borås, Gävle, Örebro och Västerås, men minskats i Norrköping, Hälsingborg och Linköping.[2] För Malmö registreras någon minskning av antalet lägenheter, men en ökning av antalet eldstäder. — I fråga om beviljade byggnadslov framträder gentemot andra kvartalet 1936 en minskning med 5·7 %, räknat efter antalet lägenheter, men en ökning med 0·8 % efter antalet eldstäder. Antalet lägenheter och eldstäder i beviljade byggnadsföretag utvisade ökning i Malmö, Borås och Linköping, men minskning i Göteborg, Norrköping, Hälsingborg, Gävle, Jönköping och Västerås. I Stockholm och Uppsala framträdde någon minskning av byggnadsloven, räknat efter antalet lägenheter, men en ökning efter antalet eldstäder. Örebro uppvisar oförändrat antal lägenheter i beviljade byggnadsföretag, men en viss ökning av antalet eldstäder.

I jämförelse med första kvartalet 1937 företer antalet lägenheter och eldstäder i fullbordade byggnadsföretag en minskning. Tendensen är dock väsentligt olika i olika städer. Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att det vanligen tar en viss tid, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, och att dessa förhållanden kunna växla betydligt från fall till fall och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och eldstäder, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer. Av enahanda skäl torde de här framlagda talen ej på något mera utpräglat sätt avspegla verkningarna av den arbetskonflikt, som under en del av redovisningskvartalet rådde i byggnadsfacket.

I nedanstående tablå återges huvudsiffrorna för första halvåret 1937 i jämförelse med motsvarande siffror för första halvåret 1936:

	Lägenheter		Eldstäder	
	fullbordade	beviljade	fullbordade	beviljade
Första halvåret 1936	5 238	10 857	14 172	29 429
» » 1937	6 522	10 333	17 862	30 083

[1] Uppgifterna för Stockholm och Hälsingborg avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag. Beträffande Uppsala se not å nästa sida.

[2] För Jönköping ha under andra kvartalet 1936 fullbordade lägenheter redovisats under tredje kvartalet 1936.

Tab. A. Antal bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum och kök) i under år 1936 och de två första kvartalen 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i vissa större städer.

	Antal bostadslägenheter							Antal eldstäder (boningsrum och kök)						
	1936[1]					1937		1936[1]					1937	
Fullbordade byggnadsföretag.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Stockholm .	6 871	1 301	1 026	1 035	3 509	1 158	1 718	18 362	3 484	2 853	2 872	9 153	2 992	4 791
Göteborg . .	3 828	990	45	2 426	367	1 314	226	11 021	2 897	142	6 459	1 523	3 518	577
Malmö . . .	2 310	833	51	1 348	78	872	47	6 046	1 991	152	3 611	292	2 440	187
Norrköping .	803	217	28	533	25	193	10	1 976	484	82	1 333	77	479	32
Hälsingborg	1 093	77	155	711	150	43	113	3 034	199	399	2 007	429	149	353
Borås . . .	686	58	53	337	238	102	141	1 858	198	133	907	620	292	359
Gävle . . .	228	18	8	24	178	39	47	672	46	16	99	511	133	137
Örebro . . .	488	—	8	290	190	—	50	1 294	—	16	775	503	—	128
Jönköping .	444	49	—	137	258	96	108	1 355	199	—	394	762	313	322
Uppsala[2] . .	857	—	—	—	857	—	—	2 566	—	—	—	2 566	—	—
Linköping .	383	16	70	127	170	70	35	1 050	36	194	411	409	196	90
Västerås . .	723	227	8	46	442	71	69	2 149	622	29	137	1 361	174	200
Tillhopa	**18 714**	**3 786**	**1 452**	**7 014**	**6 462**	**3 958**	**2 564**	**51 383**	**10 156**	**4 016**	**19005**	**18206**	**10686**	**7 176**
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm .	7 683	1 683	2 268	1 464	2 268	1 903	2 157	19 865	4 078	5 939	4 073	5 775	4 819	6 317
Göteborg . .	4 157	1 175	1 206	545	1 231	1 146	1 177	11 745	3 056	3 856	1 539	3 294	3 568	3 770
Malmö . . .	2 993	815	311	859	1 008	872	441	7 972	2 141	958	2 422	2 451	2 555	1 221
Norrköping .	904	352	191	242	119	289	121	2 340	827	509	639	365	733	323
Hälsingborg	1 020	399	156	263	202	246	36	2 820	1 055	454	739	572	766	150
Borås . . .	775	181	179	190	225	321	188	2 012	439	438	519	616	919	565
Gävle . . .	221	56	74	67	24	68	39	683	129	251	212	91	228	138
Örebro . . .	719	141	109	95	374	100	109	1 790	361	300	259	870	253	332
Jönköping .	563	151	99	122	191	110	84	1 687	444	363	338	542	307	337
Uppsala . .	1 250	437	142	273	398	280	136	3 333	1 288	377	658	1 010	797	512
Linköping .	503	184	114	79	126	110	125	1 426	539	302	187	398	283	356
Västerås . .	895	268	166	163	298	161	114	2 645	768	557	452	868	432	402
Tillhopa	**21 683**	**5 842**	**5 015**	**4 362**	**6 464**	**5 606**	**4 727**	**58 318**	**15 125**	**14304**	**12037**	**16852**	**15660**	**14 423**

Bostadsproduktionen i de större städerna stod sålunda på en högre nivå i år än i fjol i fråga om fullbordade bostadslägenheter. Beträffande beviljade byggnadslov var situationen föga förändrad, i det att antalet lägenheter var något mindre, men antalet eldstäder något större än förra året.

Under byggnad varande lägenheter och eldstäder. Belysande för bostadsproduktionens omfattning äro även de uppgifter angående antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 april 1936 t. o. m. 1 juli 1937 under byggnad varande lägenheter och eldstäder, som lämnas i tab. B. Av tabellen framgår, att antalet

[1] Siffrorna delvis korrigerade med hänsyn till efterredovisade lägenheter och eldstäder.

[2] Samtliga slutavsyningar i Uppsala verkställas omkring årsskiftet. De i tab. A för fjärde kvartalet 1936 redovisade bostäderna voro färdigställda för inflyttning, men ej slutavsynade före 1 jan. 1937. Uppgifterna för de fullbordade byggnadsföretagen ge ingen som helst föreställning om hur byggnadsverksamheten fördelar sig över året.

Tab. B. Antal vid kvartalsskiftena 1 april 1936—1 juli 1937 under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder i vissa större städer.

Orter	Bostadslägenheter						Eldstäder (boningsrum och kök)					
	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937	1/7 1937	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937	1/7 1937
Stockholm . . .	4 074	4 715	2 317	4 057	4 760	5 384	10 261	12 212	6 550	10 568	12 487	14 511
Göteborg . . .	1 642	2 666	715	1 971	1 883	2 947	4 538	7 979	2 159	5 580	5 998	9 203
Malmö	1 420	1 510	976	1 796	2 052	2 160	3 886	4 227	2 866	4 907	5 444	5 827
Norrköping . .	432	611	239	404	431	450	1 134	1 538	651	1 011	1 199	1 250
Hälsingborg . .	911	863	431	450	691	608	2 407	2 361	1 248	1 270	1 973	1 758
Borås	117	165	214	181	104	172	511	446	634	499	342	516
Gävle	381	473	483	355	358	352	1 115	1 340	1 436	1 005	1 100	1 100
Örebro	419	521	315	512	596	622	1 108	1 382	786	1 221	1 407	1 512
Jönköping . . .	278	334	296	281	295	274	772	981	861	782	883	834
Uppsala	693	828	167	498	560	602	2 055	2 390	298	1 134	1 517	1 727
Linköping . . .	351	482	81	172	229	295	947	1 270	112	498	646	870
Västerås . . .	413	568	670	532	622	671	1 066	1 586	1 880	1 375	1 733	1 884
Tillhopa	**11 131**	**13 736**	**6 904**	**11 209**	**12 581**	**14 537**	**29 800**	**37 712**	**19 481**	**29 850**	**34 729**	**40 992**

under byggnad varande lägenheter och eldstäder i förhållande till den 1 april företer en stegring, som närmast är av säsongmässig art. Även vid jämförelse med den 1 juli 1936 framträder dock en viss ökning, nämligen med 5·8 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 8·7 % efter antalet eldstäder. Ser man på de särskilda städerna, framträder en ökning i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Örebro och Västerås, under det Norrköping, Hälsingborg, Gävle, Jönköping, Uppsala och Linköping förete sjunkande tal.

Följande sammanfattningstal för samtliga 12 städer återge utvecklingen sedan början av år 1935:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				eldstäder (boningsrum och kök)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1935	8 652	13 096	14 531	5 195	23 235	34 270	38 828	14 512
1936	8 420	11 131	13 736	6 904	22 787	29 800	37 712	19 481
1937	11 209	12 581	14 537	·	29 850	34 729	40 992	·

Uppgifterna ge vid handen, att bostadsproduktionen i år företett större livaktighet än i fjol, låt vara att siffrorna för de olika kvartalsskiftena tyda på något avsaktande tendens.

Byggnadsverksamhet för andra än bostadsändamål. På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade under år 1936 och första halv-

Tab. C. Beräknad nettogolvyta (i kvm.) i för kommersiella, industriella, administrativa o. d. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade under år 1936 och de första kvartalen 1936 och 1937.

	1936					1937	
	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Samtliga lokaler:							
Stockholm	182 375	23 544	10 215	18 922	129 694	15 243	28 640
Göteborg	46 229	14 865	720	22 845	7 799	19 995	2 585
Malmö	20 361	3 910	570	6 077	9 804	10 241	1 598
Norrköping	7 720	865	235	1 540	5 080	360	1 200
Hälsingborg	19 532	690	5 021	8 412	5 409	1 168	6 083
Borås	26 624	23 540	—	2 341	743	735	4 446
Samtliga 6 städer	**302 841**	**67 414**	**16 761**	**60 137**	**158 529**	**47 742**	**44 552**
därav:							
kontors- och butikslokaler	118 018	27 172	4 647	32 272	53 927	28 134	17 115
fabriks- och verkstadslokaler	119 037	23 855	9 749	9 201	76 232	13 271	7 393
övriga lokaler	65 786	16 387	2 365	18 664	28 370	6 337	20 044

året 1937. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. C.[1] Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas för samtliga redovisade lokaler, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de meddelade talen med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal. Utvecklingstendensen synes i fråga om byggnadsverksamhet för andra än bostadsändamål vara mindre utpräglad än beträffande bostadsproduktionen. Sålunda tillkommo i de större städerna under första halvåret 1937 kontors- och butikslokaler med en areal av c:a 45 000 kvm, fabriks- och verkstadslokaler om 21 000 kvm och övriga lokaler om 26 000 kvm, medan för första halvåret 1936 motsvarande siffror voro resp. 32 000, 34 000 och 19 000 kvm.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1937.

Fylleriförseelser. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återgives i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under andra kvartalet 1937, tillhopa 7 209, av vilka 7 115 begåtts av män och 94 av kvinnor.

[1] De i tabellen meddelade talen avse samma slags lokaler, som redovisats i tab. I i redogörelsen för byggnadsverksamheten år 1936 (Soc. Medd. årg. 1937, sid. 506). I redovisningen ingå ej garderober, källare, vindar och dylika utrymmen, som vanligen tillhöra bostadslägenheter.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	därav födda		Summa	därav födda	
		april	maj	juni	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			före 1912	1912 eller senare		före 1912	1912 eller senare
	Stockholms stad	413	382	277	1 072	64	335	621	1 020	906	114	52	46	6
Östra Sverige	Södertälje	9	9	5	23	1	3	19	23	19	4	—	—	—
	Lidingö	—	4	2	6	1	—	5	6	5	1	—	—	—
	Uppsala	28	39	43	110	1	34	74	109	84	25	1	1	—
	Västerås	25	14	18	57	—	17	40	57	49	8	—	—	—
	Nyköping	2	5	2	9	—	2	7	9	8	1	—	—	—
	Eskilstuna	31	24	19	74	1	16	57	74	63	11	—	—	—
	Linköping	25	20	15	60	—	14	46	60	51	9	—	—	—
	Norrköping	27	23	27	77	—	9	66	75	67	8	2	2	—
	Övriga städer	93	80	49	222	2	50	168	220	178	42	2	2	—
	Landsbygden	62	85	53	200	5	49	146	200	128	72	—	—	—
Småt. m. m.	Jönköping	16	27	15	58	1	16	41	58	51	7	—	—	—
	Kalmar	23	26	35	84	3	19	61	83	66	17	1	1	—
	Västervik	11	14	9	34	—	3	31	34	28	6	—	—	—
	Visby	4	9	8	21	—	8	13	21	17	4	—	—	—
	Övriga städer	73	97	46	216	1	39	176	216	166	50	—	—	—
	Landsbygden	72	72	52	196	—	43	153	196	119	77	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	17	11	6	34	—	5	29	34	32	2	—	—	—
	Kristianstad	25	19	10	54	4	13	37	54	47	7	—	—	—
	Malmö	65	66	63	194	7	37	149	193	168	25	1	1	—
	Lund	15	26	17	58	3	9	46	58	50	8	—	—	—
	Landskrona	23	25	17	65	5	16	44	65	55	10	—	—	—
	Hälsingborg	42	37	13	92	3	6	80	89	66	23	3	2	1
	Ystad	5	13	8	26	1	7	18	26	18	8	—	—	—
	Trelleborg	5	5	5	15	—	5	10	15	10	5	—	—	—
	Övriga städer	48	39	23	110	2	26	82	110	93	17	—	—	—
	Landsbygden	60	88	57	205	—	43	162	205	109	96	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	8	5	3	16	1	2	13	16	10	6	—	—	—
	Göteborg	294	326	230	850	20	172	637	829	681	148	21	20	1
	Mölndal	12	5	7	24	—	8	16	24	20	4	—	—	—
	Uddevalla	11	24	8	43	—	12	31	43	35	8	—	—	—
	Trollhättan	5	13	13	31	—	7	24	31	30	1	—	—	—
	Borås	30	42	23	95	—	25	69	94	74	20	1	1	—
	Lidköping	7	14	6	27	1	9	17	27	24	3	—	—	—
	Skövde	45	7	13	65	5	15	45	65	54	11	—	—	—
	Karlstad	21	42	44	107	1	15	90	106	84	22	1	1	—
	Kristinehamn	13	19	14	46	—	7	39	46	36	10	—	—	—
	Örebro	31	22	7	60	2	9	47	58	53	5	2	2	—
	Övriga städer	154	134	99	387	7	85	295	387	286	101	—	—	—
	Landsbygden	151	230	130	511	6	115	388	509	298	211	2	—	2
Norra Sverige	Falun	11	28	8	47	—	9	38	47	37	10	—	—	—
	Gävle	39	37	26	102	—	18	83	101	84	17	1	1	—
	Söderhamn	15	27	23	65	—	9	56	65	56	9	—	—	—
	Härnösand	15	21	11	47	1	11	35	47	35	12	—	—	—
	Sundsvall	74	55	37	166	—	25	137	162	145	17	4	4	—
	Östersund	26	12	6	44	—	7	37	44	37	7	—	—	—
	Umeå	15	38	—	53	—	9	44	53	49	4	—	—	—
	Luleå	5	19	16	40	—	6	34	40	30	10	—	—	—
	Övriga städer	76	112	53	241	1	44	196	241	202	39	—	—	—
	Landsbygden	254	344	172	770	—	136	634	770	494	276	—	—	—
	Hela riket städerna	1 932	2 016	1 379	5 327	139	1 193	3 903	5 235	4 359	876	92	84	8
	Hela riket landsb.	599	819	464	1 882	11	386	1 483	1 880	1 148	732	2	—	2
	Summa	2 531	2 835	1 843	7 209	150	1 579	5 386	7 115	5 507	1 608	94	84	10

Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, dels för tiden fr. o. m. 1930 framgår av efterföljande tablå:

	Medeltal per kvartal under år								2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1913	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936	1937	1937
Antal förseelser	14 727	7 759	7 526	7 369	7 394	7 781	7 822	7 625	7 433	6 138[1]	7 209[2]
Per 100 000 inv.	262	127	122	120	119	125	125	122	119	98	115

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas för förseelsen, merendels av det skäl att de icke kunnat anträffas och instämmas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, i själva verket begåtts under en tidigare period, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. — Vad beträffar den preliminära siffran för andra kvartalet 1937 tyder densamma på en högre fyllerifrekvens än under första kvartalet 1937. Då uppgifterna för redogörelsekvartalet ännu ej äro alldeles fullständiga, torde denna stegring vara något större än vad de här anförda siffrorna synas ge vid handen. Av enahanda skäl torde i verkligheten någon nämnvärd nedgång knappast ha inträtt i jämförelse med andra kvartalet 1936.

Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1937 års andra kvartal, begingos 94 eller 1·3 % av kvinnor, därav, såsom tab. A utvisar, 52 i Stockholm, 21 i Göteborg, 1 i Malmö, 18 i övriga städer och 2 å landsbygden. — Tabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning förseelserna begåtts av yngre och äldre personer, varvid åldersgränsen satts mellan personer födda före 1912 och sådana födda 1912 eller senare. Av hela antalet under andra kvartalet 1937 avdömda fylleriförseelser hade 1 618 eller 22·4 % begåtts av personer tillhörande den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1932—1936 utgjorde resp. 23·7, 23·6, 23·5, 23·0 och 22·9[2] %.

På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 386 personer eller 75·7 % utan motbok, sålunda ungefär samma proportion som närmast föregående kvartal (75·0 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas 3 ha innehaft motbok. Dessa siffror giva i sin mån en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshanteringens inverkan på nykterhetstillståndet.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1935—1937 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor.

[1] Siffran korrigerad med hänsyn till 177 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1935—1937.

Månad	Stockholms tulldistrikt						Samtliga tulldistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937
januari	38	34	26	2 569	2 124	2 392	75	80	62	[1]56 958	5 812	2 451
februari	22	21	16	2 916	894	3 027	58	52	36	2 987	1 044	3 065
mars	25	36	12	53	290	2 820	64	67	38	160	328	3 051
april	41	43	25	218	65	62	68	83	42	256	140	99
maj	37	19	28	505	36	33	74	55	65	626	163	87
juni	79	30	46	282	193	89	114	70	86	396	295	140
juli	71	64		95	138		112	113		162	487	
augusti	72	75		592	123		142	123		788	232	
september . . .	32	38		111	1 027		64	96		144	1 168	
oktober	47	44		821	251		92	85		891	6 187	
november . . .	45	38		1 838	82		86	73		1 941	680	
december . . .	62	34		2 459	713		119	89		2 543	809	
Hela året	**571**	**476**		**12 459**	**5 936**		**1 068**	**986**		**67 852**	**17 345**	

Antalet beslagsmål under andra kvartalet 1937 (193) var sålunda något mindre än under motsvarande period 1936 (208); den beslagtagna kvantiteten företedde en nedgång till ungefär hälften.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet. Den sedan mitten av föregående år inom en särskild nämnd pågående utredningen angående upprättandet av ett statligt organ för fortlöpande konjunkturundersökningar resulterade i ett den 3 mars 1937 avgivet utlåtande i ämnet. I enlighet med en kungl. proposition (nr 251) har 1937 års riksdag därefter för ändamålet beviljat ett reservationsanslag av 50 000 kr. för budgetåret 1937/1938, och genom kungl. brev den 2 april 1937 ha närmare bestämmelser utfärdats angående konjunkturinstitutets organisation och verksamhet.

Institutet skall ha till uppgift att utföra fortlöpande undersökningar av den ekonomiska utvecklingen samt att verkställa därmed sammanhängande utredningar, som av Kungl. Maj:t uppdragas åt institutet. Det skall stå under ledning av en n ä m n d, bestående av fem ordinarie ledamöter, nämligen cheferna för socialstyrelsen, statistiska centralbyrån och kommerskollegium, riksbankschefen samt en av Kungl. Maj:t särskilt förordnad ledamot. Vid förhinder för någon av nämnda verkschefer äga dessa att utse annan befattningshavare i resp. verk att som suppleant deltaga i nämndens sammanträden. Kungl. Maj:t förordnar en av ledamöterna att vara nämndens ordförande och en ledamot att såsom jourhavande ledamot ha det närmaste inseendet över verksamheten vid institutet. Nämnden utser själv en av ledamöterna till vice ordförande. Till nämnden äro vidare knutna av Kungl. Maj:t förordnade a d j u n g e r a d e l e d a m ö t e r, vilka skola företräda nationalekonomisk och statistisk vetenskaplig forskning ävensom olika områden av det ekonomiska livet.

[1] Härav komma över 50 000 liter på ett enda beslag, vilket dock sedermera upphävts av vederbörande domstol.

Undersökningsarbetet skall utföras av vid institutet anställda sakkunniga, vilka förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden. Annan personal anställer nämnden efter bemyndigande i varje särskilt fall.

Kungl. Maj:t förordnade samtidigt statssekreteraren i finansdepartementet D. Hammarskjöld till ordinarie ledamot av nämnden för konjunkturinstitutet och utsåg chefen för kommerskollegium H. Eriksson till ordförande och statssekreteraren Hammarskjöld till jourhavande ledamot. Till sakkunnig har Kungl. Maj:t sedermera på förslag av nämnden utsett fil. dr E. Lundberg.

— Arbetslön och arbetstid —

Ny statistik beträffande industriarbetarlöner i Finland. I Finland har hittills utarbetats fortlöpande lönestatistik endast beträffande lantarbetarnas löneförmåner. Från industriens område ha publicerats en del tillfälliga löneundersökningar på grundval av primärmaterial, som vederbörande arbetsgivarförbund insamlat. (Jfr Soc. Medd., årg. 1927, sid. 385 o. f.)

Efter samråd med arbetsgivarnas i Finland centralförbund har byrån för social forskning begynt sammanställa en fortlöpande statistik över arbetslönerna inom industrien på basen av det primärmaterial, som insamlas av arbetsgivarförbunden. Statistiken kommer till en början att begränsas till de industrigrenar, för vilka en lönestatistik redan organiserats, för att efter hand utvidgas även till andra grenar av industrien. Den nu föreliggande lönestatistiken för år 1936, vars resultat offentliggjorts i »Social tidskrift» 1937, nr 6, omfattar sålunda huvudgrenarna av metall-, sågverks- samt trämasse- och pappersindustrierna.

Lönestatistiken avser fullt arbetsföra manliga och kvinnliga arbetare i åldern 18 år och däröver och innefattar utgjorda arbetstimmar ävensom kontant utbetalda arbetslöner jämte tillägg för övertidsarbete, ackordsarbete, produktionspremier o. d. samt uppskattade värdet av naturaförmåner. Detta värde har beräknats enligt ortens marknadspris med avdrag av de belopp, som arbetarna erlagt för sina naturaförmåner.

Följande tabell lämnar uppgift om genomsnittliga tim- och årsförtjänster för hela landet under år 1936 samt det antal arbetare, till vilka de angivna lönerna hänföra sig.

Industrigren	Timförtjänster				Årsförtjänster			
	Män		Kvinnor		Män		Kvinnor	
	Ant. arb.	Mark	Ant. arb.	Mark	Ant. arb.	Mark	Ant. arb.	Mark
Smält- o. d. metallförädlingsverk . .	2 075	5·81	268	3·35	1 766	14 410	164	8 615
Mekaniska verkstäder	7 333	7·45	773	4·73	5 076	17 960	684	11 108
Tillverkning av trämassa o. papper .	8 810	6·74	2 153	3·46	16 432	17 097	4 405	8 597
Träsliperier o. kartongfabriker	1 088	6·20	420	3·33	2 364	15 956	1 009	8 572
Sulfitcellulosafabriker	2 588	6·65	507	3·74	4 684	17 888	1 051	9 296
Sulfatcellulosafabriker	984	7·25	222	3·61	2 204	18 288	497	8 955
Pappersbruk	4 155	6·69	1 004	3·29	7 180	16 918	1 848	8 116
Träindustri: Sågverk o. hyvlerier . .	9 849	6·03	4 344	3·20	8 481	13 879	2 946	7 151

Lönenivån är utom av andra inverkande faktorer beroende av levnadskostnadernas nivå på respektive orter, varvid är att märka, att särskilt de mekaniska verkstäderna äro förlagda till relativt dyra orter. Vidare bör beaktas, att siffrorna gälla medelförtjänsten för såväl yrkeskunnig som icke yrkeskunnig arbetskraft och att den genomsnittliga timförtjänsten därför delvis beror på i vilken utsträckning vederbörande industri använder yrkeslärd och alltså i regel högre avlönad arbetskraft. Då siffrorna vidare hänföra sig till hela året 1936, kunna de ej helt ge uttryck åt den höjning av lönenivån, som inträdde i slutet av 1936 och som för övrigt fortsatte under 1937.

I jämförelse med en tidigare verkställd undersökning beräknas inom metallindustrien de manliga arbetarnas timförtjänster från år 1926 till år 1936 ha ökats med 16 % och de kvinnligas med 15 %. Då levnadskostnaderna samtidigt nedgått med 15·6 %, skulle år 1936 reallönen per timme legat för männen 37 och för kvinnorna 36 % högre än år 1926. I jämförelse med sistnämnda år hade dock stegringen varit större än vad anförda procenttal ge vid handen, enär år 1936 en proportionsvis större del av de redovisade arbetarna utgjordes av icke yrkeskunniga.

Inom sågverksindustrien var den genomsnittliga timförtjänsten år 1936 för män c:a 12 % och för kvinnor c:a 15 % högre än år 1924, och torde reallönen på grund av levnadskostnadernas nedgång med 14·7 % vara resp. 31 och 35 % högre.

I jämförelse med år 1928, som betecknade toppunkten inom den föregående högkonjunkturperioden, voro inom pappersmasse- och pappersindustrien år 1936 de manliga arbetarnas genomsnittliga timförtjänster 4·6 och de kvinnligas 3·3 % lägre i penningar räknat. Då levnadskostnadsindex samtidigt sjunkit med 19·1 %, skulle emellertid den reala löneökningen uppgått till resp. 17·9 och 19·5 %.

Beträffande årslönerna är att märka, att uppgifterna avse samtliga fullt arbetsföra arbetare över 18 år, vilka varit anställda hos samma arbetsgivare minst ett halft år antingen utan avbrott eller i flera repriser. Medelårsförtjänsterna uppvisa i stort sett enahanda växlingar som medeltimförtjänsterna. Förutom andra faktorer inverka dock härvid även arbetsårets längd. Inom sågverksindustrien är sålunda arbetsåret kortare än på övriga områden till följd av att där driftsavbrott pläga inträffa på våren och hösten.

Det betonas slutligen, att ovan meddelade genomsnittliga penninglöner icke lämpa sig för en direkt jämförelse med motsvarande tal för andra länder, enär levnadskostnaderna i Finland äro lägre än i flera andra länder och enär den finska markens inhemska köpkraft till följd härav är större än dess utländska bytesvärde. En på grundval av tillgängliga uppgifter verkställd jämförelse mellan levnadskostnadernas höjd i Finland, Sverige och England har sålunda givit till resultat, att levnadskostnaderna i Sverige skulle vara c:a 35 % högre och i England åtminstone 60—70 % högre än i Finland. De lägre levnadskostnaderna utjämna sålunda i rätt betydande grad förhållandet mellan de finska och de betydligt högre svenska och engelska penninglönerna.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande har socialministern den 30 juni 1937 såsom sakkunniga för att under socialministerns ledning verkställa undersökning rörande den kvarstående arbetslösheten och framlägga förslag beträffande medlen för dess rationella bekämpande tillkallat kanslichefen hos statens arbetslöshetskommission, A. Thomson, ledamoten av riksdagens andra kammare, förbundsordföranden S. C. Cruse, ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren J. F. Domö, ävensom ledamöterna av riksdagens andra kammare, redaktionssekreteraren T. F. Erlander, lantbrukaren O. Jeppsson och lantbrukaren G. Strindlund. Kommittén har antagit namnet 1937 års arbetslöshetssakkunniga.

Som ett led i den sålunda anbefallda undersökningen skall enligt Kungl. Maj:ts beslut (Svensk författningssamling 1937, nr 734) en allmän arbetslöshetsräkning inom rikets samtliga kommuner anordnas den 31 augusti 1937. Sedan den 11 juni 1937 tillkallade arbetslöshetsräkningssakkunniga uppgjort en plan för denna räkning och framlagt förslag till frågeformulär och sedan socialstyrelsen, statens arbetslöshetskommission och rationaliseringsutredningen samt 1937 års arbetslöshetssakkunniga avgivit utlåtanden däröver, uppdrogs åt sistnämnda kommitté att vara centralorgan för arbetslöshetsräkningen. Enligt Kungl. Maj:ts brev till samtliga länsstyrelser skall i varje kommun tillsättas en räknekommitté, vilken utses i stad av drätselkammaren och å landet av kommunalnämnden. Sådan kommitté skall bestå av ordförande och minst tre ledamöter, vilka äga ingående kännedom om arbetslöshetsförhållandena på orten. Vid val av ledamöter bör till-

ses, att arbetslöshetskommitté och offentlig arbetsförmedlingsanstalt inom kommunen bliva företrädda i räknekommittén. I fråga om landskommun, där arbetslösheten kan förutsättas vid räknetillfället vara av synnerligen ringa omfattning, må kommunalnämnden tjänstgöra såsom räknekommitté.

Den, som den 31 augusti 1937 är arbetslös, bör nämnda dag till räknekommittén i den kommun, i vilken han vistas, *avlämna uppgift enligt frågeformulär*, som fastställes av centralorganet. Räknekommittéerna skola i god tid före den 31 augusti 1937 på lämpligt sätt sprida upplysning om den förestående arbetslöshetsräkningen ävensom tillhandahålla frågeformulär. Avlämnade uppgifter skola av räknekommittéerna granskas och i erforderlig utsträckning kompletteras. Räknekommittéerna skola senast den 15 september 1937 översända frågeformulären till centralorganet.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juni till 11 429. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:					
Juni	25 863	November	28 742	Mars	27 750
Juli	21 510	December	30 814	April	22 247
Augusti	20 783	1937:		Maj	15 840
September	20 903	Januari	33 509	Juni	11 429
Oktober	24 712	Februari	31 280		

Vid slutet av juli månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 10 000. Under juli har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 13 %.

Yrkesfördelningen och minskningen yrkesvis under juni 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn.		Antal hjälpsökande	Minskn.
Jordbruk	52	— 102	Kraft- o. värmeproduktion	60	— 23
Skogshushållning	42	— 34	Sjöfart o. fiske	149	— 108
Malmbrytning	108	— 35	Kontorsarbete	131	— 42
Metall- o. maskinindustri	685	— 200	Butiks- o. lagerarbete	613	— 117
Jord- och stenindustri	1 149	— 312	Hotell- o. restaurangrörelse	99	— 37
Trävaruindustri	1 450	— 596	Landtransport	691	— 273
Pappers- o. grafisk industri	332	— 83	Allmän tjänst o. fria yrken	157	— 34
Livsmedelsindustri	240	— 105	Husligt arbete	30	— 6
Textil- o. beklädnadsindustri	136	— 27	Tillfällighets- o. diversearbete	3 287	— 1 451
Läder-, hår- o. gummivaruind.	220	— 62	Ungdom utan särskild utbildn.	262	— 108
Kemisk-teknisk industri	216	— 53			
Byggnadsverksamhet	1 320	— 603	Summa	**11 429**	**— 4 411**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%
Stockholms stad	1 824	0·3	1 680	92·1	Göteb. o. Boh. län	1 323	0·6	1 006	76·0
Stockholms län	238	0·1	159	66·8	Älvsborgs »	170	0·1	111	65·3
Uppsala »	165	0·1	84	50·9	Skaraborgs »	89	0·0	42	47·2
Södermanl. »	40	0·0	14	35·0	Värmlands »	288	0·1	113	39·2
Östergötlands »	223	0·1	195	87·4	Örebro »	196	0·1	113	57·7
Jönköpings »	160	0·1	107	66·9	Västmanlands »	12	0·0	4	33·3
Kronobergs »	71	0·0	52	73·2	Kopparbergs »	167	0·1	94	56·3
Kalmar »	211	0·1	141	66·8	Gävleborgs »	522	0·2	432	82·8
Gotlands »	47	0·1	26	55·3	Västernorrl. »	1 906	0·7	1 651	86·6
Blekinge »	465	0·3	315	67·7	Jämtlands »	17	0·0	4	23·5
Kristianstads »	41	0·0	26	63·4	Västerbottens »	141	0·1	116	82·3
Malmöhus »	1 116	0·2	932	83·5	Norrbottens »	813	0·4	600	73·8
Hallands »	326	0·2	208	63·8					
Göteborgs stad	858	0·3	627	73·1	Summa	**11 429**	**0·2**	**8 852**	**77·5**

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 3 510	Ungdomshjälp	reservarbete	18	Understöd	statligt 140
	statskommun.	2 017		arbetsläger	207		kommunalt 1 854
	kommunalt	1 098		kurser	8		Summa 8 852

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under juni till 3·3 miljoner kronor och under årets sex första månader till 14·5 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under juli månad, efter därom gjord anmälning, beslutat införa Svenska Livförsäkringsinspektörernas Riksförbund i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar. Riksförbundet utgör en sammanslutning av följande svenska livinspektörsföreningar, nämligen Föreningen svenska livförsäkringsinspektörer, Trygge inspektörsförening, De förenades inspektörsförening och Framtidens chefs- och inspektörsförening. Riksförbundets ordförande är kapten Uno Broms, Biblioteksgatan 3, Stockholm.

Genom den sålunda skedda registreringen äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å Riksförbundet från och med ingången av november månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om förbundsmedlemmarnas arbetsgivare erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarparten i förhållande till förbundet och dess medlemmar.

— Levnadskostnader —

Förbud mot oskälig prisstegring i Frankrike. Devalveringen av den franska valutan i oktober förlidet år förväntades naturligen medföra en avsevärd prisstegring inom både grosshandeln och detaljhandeln. Det har sedan visat sig, att höjningen av den inhemska prisnivån i Frankrike i det närmaste utplånat de fördelar för exporthandeln och industrien, som nedskrivningen av valutan kunde förmodas tillföra dessa näringsgrenar.

Den nuvarande regeringens program för en sanering av landets finanser och för en uppryckning av näringslivet har ju som bekant bland annat innefattat den nu vidtagna åtgärden att skilja francvalutan från varje form av guldmyntfot, vilket inneburit en ny kraftig devalveringsprocess. Regeringen Chautemps har därvid upptagit tanken, som Blums administration på sin tid umgicks med, att samtidigt med den monetära reformen införa en statlig kontroll mot en oskälig prisstegring i landet. Det framhålles, att efter devalveringen i oktober prisnivån numera stabiliserats efter rådande ekonomiska förhållanden. Den nya nedskrivningen av francens värde i förhållande till utländska valutor skulle ej motivera några fluktuationer i den inhemska prisnivån för annat än importhandeln och i viss utsträckning för varor, som tillverkas inom landet av delvis importerat material.

För att hindra spekulation och som ett led i den allmänna ekonomiska saneringspolitiken har regeringen Chautemps — med stöd av fullmaktslagen den 30 juni 1937 — utfärdat ett dekret med bestämmelser om en genomgripande statlig kontroll mot oskälig prisstegring.

Genom den nya lagstiftningen förbjudes, med vissa undantag, all prisförhöjning såväl beträffande grosshandeln som detaljhandeln utöver den prisskala, som var gällande den 28 juni 1937. För den nödiga kontrollen av bestämmelsernas efterlevande tillskapas tvenne slags organisationer. Den centrala övervakningen handhaves av en nationell kontrollnämnd under ordförandeskap av finansministern. Dess sammansättning — nämnden skall bestå

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 4 866. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

av tjugo ledamöter — kommer sedermera att tillkännagivas. Representanter för statsverket, för producenter, mellanhänder och konsumenter skola emellertid i lika antal ingå i den centrala priskontrollorganisationen. Inom varje departement tillsättes vidare en lokal kontrollkommission under ordförandeskap av prefekten. Övriga ledamöter äro representanter för bland annat skattemyndigheterna, för jordbruket samt för handeln och industrien. Den lokala organisationen övervakar förhållandena på prismarknaden och må efter direktiv av centralnämnden i vissa fall bevilja ansökningar om undantag från förordningens bestämmelser. — För olaglig prisförhöjning stadgas stränga böter samt 1 till 6 månaders fängelse.

Undantagna från priskontrollen äro jordbruksprodukter, som säljas direkt från producenten till konsumenten, samt jordbruksartiklar, för vilka vissa priser redan fixerats av statliga myndigheter. Prisförhöjningar, som förorsakas av fluktuationer på importmarknaden eller ökade statliga pålagor och som för varje särskilt fall av den departementala kontrollnämnden förklarats vara berättigade, äro jämväl undandragna ifrågavarande lagstiftnings bestämmelser.

I en senare förordning bemyndigas den nationella kontrollnämnden att giva generella medgivanden till prisstegringar ifråga om varor, vilkas produktion eller distribution är av allmänt nationellt intresse. En lista på de varor, som sålunda komma att undantagas från förbudet mot prisstegring, kommer att tillkännagivas av finansministern och delgivas de lokala kontrollkommittéerna.

(Meddelande från svenska beskickningen i Paris.)

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1937. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under andra kvartalet 1937 till 185 personer, varav 94 män och 91 kvinnor. Sammanlagt 183 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg) och 2 av norska (Oslo). Över Danmark har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Summa
April	13	6	—	71	2	92
Maj	8	—	—	54	—	62
Juni	3	2	1	25	—	31
2 kv. 1937	24	8	1	150	2	185
2 » 1936	10	6	5	58	—	79

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. utlänningar, som från annat land passerat Sverige och från svensk hamn (Göteborg) befordrats till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 203, varav 94 män och 109 kvinnor. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Lettland	Litauen	England	Österrike	Summa
April	17	6	19	1	—	—	—	—	43
Maj	4	3	36	3	1	5	—	1	53
Juni	50	16	35	2	—	3	1	—	107
Summa	71	25	90	6	1	8	1	1	203

I ovanstående siffror ingå icke sådana utlänningar, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Yrkesinspektionens verksamhet under 2:a kvartalet 1937.

	Förrättnings- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktn. av		Intyg över besiktn. av hissar och kranar	Lämnade eftergifter	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Åtal			Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta	
			ångpannor	kokare o. d.				Anmälda	Verkställda	Fällande domar					arbetsställen	med summa arbetare
Yrkesinspektionen																
I distriktet . .	200	65	115	15	291	174	—	—	—	—	3 961	3	22	524	488	9 889
II » . .	131	95	175	—	219	25	—	6	—	2	4 445	5	16	771	760	8 498
III » . .	100	468	243	7	280	19	—	—	—	—	2 177	6	5	680	675	8 112
IV » . .	121	168	237	17	159	27	—	2	4	4	2 221	3	16	933	926	6 982
V » . .	254	268	101	6	191	104	—	3	2	2	3 848	11	5	1 367	1 304	14 841
VI » . .	207	142	127	16	312	64	—	1	2	5	5 246	10	5	1 369	1 341	21 188
VII » . .	116	190	138	13	161	23	2	4	7	7	2 942	7	2	763	755	8 203
VIII » . .	140	141	120	10	104	14	—	—	—	—	4 243	5	2	503	503	9 191
IX » . .	100	304	65	30	103	23	1	3	2	4	3 485	9	8	583	576	8 136
Summa	**1 369**	**1841**	[1]**1 321**	[2]**114**	**1 820**	**473**	**3**	**19**	**17**	**24**	[3]**32 568**	[5]**59**	**81**	**7 493**	**7 328**	**95 040**
Yrkesinspektrisen o. assistenter	**138**	**102**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**275**	**261**	**20 722**
Bergmästarna																
Norra distriktet . .	27½	3	—	—	1	—	—	—	—	—	175	—	2	24	24	2 019
Gävle-Dala distrikt	29	3	—	—	—	—	—	—	—	—	254	3	—	29	29	2 941
Östra distriktet . .	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	293	1	—	18	18	727
Västra » . .	20	3	—	—	123	—	—	—	—	—	280	1	—	51	51	1 285
Södra » . .	12	2	—	—	8	—	—	—	—	—	200	2	2	58	58	782
Summa	**101½**	**11**	—	—	**132**	—	—	—	—	—	**1 202**	**7**	**4**	**180**	**180**	**7 754**
Sprängämnesinspektören . . .	**56**	**102**	—	—	—	—	—	—	—	—	[4]**17**	—	—	**27**	**27**	**780**
Elektriska inspektörerna																
Norra distriktet . .	28	44	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	44	44	—
Östra » . .	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	—	43	43	130
Västra » . .	26	35	—	—	—	—	—	—	—	—	17	4	—	—	—	—
Södra » . .	29	42	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	—	47	47	—
Summa	**94**	**130**	—	—	—	—	—	—	—	—	[5]**49**	[5]**8**	—	**134**	**134**	**130**
Järnvägsinspektörerna																
Statens järnvägar																
säkerhetstjänsten	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	} 599	3	—	36	36	500
maskintjänsten .	15	40	—	—	389	—	—	—	—	—				44	44	—
Ensk. järnvägar	25	10	—	—	—	—	—	—	—	—	303	1	—	—	—	—
Summa	**51**	**57**	—	—	**389**	—	—	—	—	—	[4]**902**	[4]**4**	—	**80**	**80**	**500**
Skogs- och flottledsinspektören	**46**	**152**	—	—	—	—		—	—	—	[4]**4 174**	[4]**6**	—	**40**	**40**	**2 071**
														***66**	***66**	***1 105**

[1] Härav större besiktning i 353 fall. — [2] Härav större besiktning i 87 fall. — [3] Av dessa olycksfall ha 27 027, därav 35 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [4] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [5] Av dessa olycksfall, som inräknats i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna, ha 2, därav 1 med dödlig utgång, inträffat inom inspektörens för statens elektrifierade järnvägar tillsynsområde. — * Avser inspekterade härbärgen, resp. antal arbetare, som kunna inkvarteras i dessa.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 juni 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	83	21 642	17 655	**1 530**	**7·1**	1 407	21 159	938	4·4
Bleck- o. plåtslagareförb. .	52	2 532	—	**242**	**9·6**	—	2 510	344	13·7
Bokbindareförbundet . . .	41	6 249	4 132	**254**	**4·1**	157	6 221	279	4·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	105	6 217	1 493	**178**	**2·9**	49	6 347	250	3·9
Byggnadsträarbetareförb. .	221	25 073	—	**5 601**	**22·3**	—	25 775	5 405	21·0
De förenade förbunden . .	53	8 441	2 530	**553**	**6·6**	212	8 501	413	4·9
Elektriska arbetareförb. . .	67	5 418	—	**491**	**9·1**	—	5 581	757	13·6
Gjutareförbundet	107	7 878	1	**211**	**2·7**	—	7 768	270	3·5
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	435	51 520	5 994	**7 403**	**14·4**	989	51 983	7 581	14·6
Byggnadsind.-arb. . . .	118	16 375	382	**3 668**	**22·4**	71	16 238	3 538	21·8
Byggnadsämnesind.-arb.	164	12 088	278	**1 259**	**10·5**	29	12 012	1 266	10·5
Glasbruksarb.	43	3 751	87	**274**	**7·3**	12	3 952	318	8·0
Sockerfabriksarb. . . .	16	3 424	582	**715**	**20·9**	304	3 430	823	24·0
Tändsticksarb.	6	1 648	613	**208**	**12·6**	15	1 732	294	17·0
Övriga arb.	88	14 284	4 102	**1 279**	**9·0**	558	14 619	1 342	9·2
Gruvindustriarbetareförb. .	53	7 400	43	**425**	**5·7**	1	7 397	501	6·8
Handelsarbetareförb. . . .	244	30 344	10 641	**2 296**	**7·6**	463	30 120	2 160	7·2
Kommunalarbetareförb. . .	242	35 415	7 740	**668**	**1·9**	309	35 732	667	1·9
Litografförbundet	17	2 358	133	**23**	**1·0**	2	2 370	33	1·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	128	22 945	6 829	**1 543**	**6·7**	487	23 358	1 969	8·4
Metallindustriarb.-förb. . .	250	136 874	7 007	**5 353**	**3·9**	285	135 792	6 297	4·6
Järnbruksarbetare . . .	*57*	*30 980*	*130*	**572**	**1·8**	*13*	*30 770*	*565*	1·8
Verkstadsarbetare . . .	193	105 894	6 877	**4 781**	**4·5**	272	105 022	5 732	5·5
Murareförbundet	89	8 125	—	**476**	**5·9**	—	8 030	1 197	14·9
Målareförbundet	174	11 889	1	**1 143**	**9·6**	—	11 994	1 549	12·9
Pappersindustriarb.-förb. .	140	31 364	1 390	**1 699**	**5·4**	154	32 046	2 362	7·4
Sadelm.- o. tapetseraref. .	43	2 543	497	**164**	**6·4**	25	2 546	194	7·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	9 745	3 876	**1 183**	**12·1**	426	9 828	722	7·3
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	299	14 300	1	**7 185**	**50·2**	—	15 552	7 167	46·1
Stenindustriarbetareförb. .	128	7 360	—	**1 147**	**15·6**	—	8 009	1 517	18·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	218	21 370	52	**2 815**	**13·2**	3	22 351	4 033	18·0
Textilarbetareförbundet . .	111	35 264	21 035	**1 017**	**2·9**	572	35 453	969	2·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 471	1 922	**75**	**3·0**	70	2 472	80	3·2
Transportarbetareförb. . .	135	17 869	210	**1 949**	**10·9**	4	18 827	2 280	12·1
Träindustriarbetareförb. . .	174	15 158	329	**1 201**	**7·9**	53	15 556	989	6·4
Typografförbundet	104	10 469	557	**256**	**2·4**	59	10 469	326	3·1
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	135	10 912	—	**2 028**	**18·6**	—	10 767	2 305	21·4
Summa	**3 905**	**569 145**	**94 068**	**49 109**	**8·6**	**5 727**	**574 514**	**53 554**	**9·3**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 606**	**554 845**	**94 067**	**41 924**	**7·6**	**5 727**	**558 962**	**46 387**	**8·3**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni månad uppgivits till inalles 222 965, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	11 497	7 512	5 636	153	Hallands län . .	791	590	183	134
Stockholms län .	1 753	2 041	1 022	86	Göteborgs stad .	7 316	4 866	4 027	150
Uppsala län . . .	1 048	868	485	121	Göteborgs o. Boh. l.	2 175	930	586	234
Södermanlands län	771	823	504	94	Älvsborgs län . .	836	593	306	141
Östergötlands län	1 445	1 171	660	123	Skaraborgs län .	856	775	472	110
Norrköping . . .	928	442	259	210	Värmlands län . .	960	1 215	544	79
Jönköpings län .	1 022	716	328	143	Örebro län	2 889	1 669	599	173
Kronobergs län .	264	244	107	108	Västmanlands län	724	1 027	477	70
Norra Kalmar län	228	140	97	163	Kopparbergs län .	738	765	410	96
Södra Kalmar län	775	439	315	177	Gävleborgs län . .	1 381	828	485	167
Gotlands län . . .	271	234	140	116	Västernorrlands l.	2 803	1 272	698	220
Blekinge län . . .	1 317	1 083	550	122	Jämtlands län . .	463	627	381	74
Kristianstads län .	1 200	1 397	766	86	Västerbottens län	852	843	399	101
Malmöh. l.: Malmö	3 801	1 910	1 339	199	Norrbottens län .	1 530	662	558	231
Hälsingborg . .	1 710	839	676	204	Tillsammans	**54 662**	**38 488**	**24 110**	**142**
Länet i övrigt .	2 318	1 967	1 101	118					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	4 542	6 753	3 556	254	1 391	205	4 594	4 796	8 144	3 761	59
därav jordbruk .	3 812	5 347	2 987	254	1 391	205	3 883	4 066	6 738	3 192	60
skogshush.	730	1 406	569	—	—	—	711	730	1 406	569	52
Industri o. hantverk	15 037	3 732	3 092	2 517	1 124	776	16 881	17 554	4 856	3 868	361
Sjöfart och fiske .	4 823	3 073	2 761	331	252	194	5 038	5 154	3 325	2 955	155
Handel o. samfärdsel	6 098	3 499	2 897	3 804	6 058	3 513	8 966	9 902	9 557	6 410	104
Husligt arbete . .	76	28	23	7 922	11 078	5 617	5 382	7 998	11 106	5 640	72
Diversearbete . . .	6 234	1 500	1 476	1	—	—	5 577	6 235	1 500	1 476	416
Ungd. ut. särsk. utb.	1 820	—	—	1 203	—	—	2 908	3 023	—	—	—
Summa	**38 630**	**18 585**	**13 805**	**16 032**	**19 903**	**10 305**	**49 346**	**54 662**	**38 488**	**24 110**	**142**
Därav under 18 år	3 081	2 575	1 942	2 482	2 302	1 490	5 356	5 563	4 877	3 432	114
Summa juni 1937	42 145	21 681	15 318	16 721	22 607	11 310	52 798	58 866	44 288	26 628	133
» juli 1936	49 785	16 376	12 852	14 721	16 857	8 839	60 270	64 506	33 233	21 691	194
» » 1935	67 642	14 953	12 582	14 230	14 568	8 208	77 906	81 872	29 521	20 790	277
» » 1934	76 166	13 179	11 798	11 599	11 075	6 622	84 540	87 765	24 254	18 420	362

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 754 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 835 platser, varav 694 manliga och 141 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 464 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**38 630**	**18585**	**13805**	**3 812**	**5347**	**2987**	**730**	**1406**	**569**	**138**	**64**	**64**	**2 669**	**959**	**714**
1	Stockholms stad .	6 816	2 602	2 074	2	2	1	—	—	—	—	—	—	786	343	230
2	Stockholms län .	1 270	876	642	429	571	408	15	12	8	4	—	—	90	46	27
3	Uppsala län . . .	693	523	350	188	273	183	11	74	17	—	—	—	34	4	4
4	Södermanlands län	503	437	315	175	206	90	8	5	5	—	—	—	56	55	55
5	Östergötlands län	994	613	390	311	383	178	10	5	5	1	—	—	87	33	26
6	Norrköping . . .	764	295	180	104	88	53	2	5	1	—	—	—	30	5	3
7	Jönköpings län .	693	322	190	74	167	54	—	—	—	—	—	—	44	23	18
8	Kronobergs län .	209	88	61	33	52	26	1	—	—	—	—	—	4	2	2
9	Kalmar län . . .	778	306	251	100	92	56	6	—	—	—	—	—	78	2	2
10	Gotlands län . .	166	89	67	33	38	18	—	—	—	—	—	—	4	1	1
11	Blekinge län . .	928	424	277	99	130	42	1	—	—	1	—	—	55	3	2
12	Kristianstads län	818	643	460	409	443	299	—	—	—	—	—	—	21	11	3
13	Malmöh. l.: Malmö	2 203	584	471	82	101	81	—	—	—	—	—	—	233	54	52
14	Hälsingborg . .	1 386	517	473	91	57	50	—	—	—	—	—	—	59	18	18
15	Länet i övrigt .	1 912	1 251	854	564	720	362	7	—	—	—	—	—	104	26	11
16	Hallands län . .	557	204	97	57	142	45	—	—	—	—	—	—	34	4	4
17	Göteborgs stad . .	5 267	2 794	2 581	112	171	95	—	1	—	—	—	—	454	157	149
18	Göteb. o. Boh. län	1 965	582	462	63	152	97	1	—	—	—	5	5	47	10	7
19	Älvsborgs län . .	635	322	220	88	145	75	1	1	1	—	—	—	63	15	14
20	Skaraborgs län .	602	413	315	209	225	156	5	16	13	—	—	—	42	21	15
21	Värmlands län .	671	598	340	49	188	83	42	156	20	1	—	—	40	14	11
22	Örebro län . . .	1 871	821	326	97	334	120	15	265	12	8	—	—	54	21	19
23	Västmanlands län	409	531	284	140	253	144	6	49	1	5	1	1	56	60	18
24	Kopparbergs län .	542	394	281	50	74	31	53	108	55	39	32	32	41	6	3
25	Gävleborgs län .	1 149	469	341	79	57	43	83	159	66	—	2	2	60	7	7
26	Västernorrlands l.	2 509	581	503	66	115	89	146	96	57	—	—	—	51	3	2
27	Jämtlands län . .	344	412	281	45	82	48	100	229	153	—	—	—	13	2	1
28	Västerbottens län	639	391	267	23	32	9	123	154	85	3	—	—	21	4	1
29	Norrbottens län .	1 337	503	452	40	54	51	94	71	67	76	24	24	8	9	9
	Kvinnl. avdeln. .	**16 032**	**19903**	**10305**	**254**	**1391**	**205**	—	—	—	—	—	—	**55**	**94**	**78**
1	Stockholms stad .	4 681	4 910	3 562	15	8	8	—	—	—	—	—	—	36	44	31
2	Stockholms län .	483	1 165	380	7	50	11	—	—	—	—	—	—	1	2	2
3	Uppsala län . . .	355	345	135	16	42	8	—	—	—	—	—	—	—	3	3
4	Södermanlands län	268	386	189	8	55	4	—	—	—	—	—	—	1	4	4
5	Östergötlands län	451	558	270	6	31	7	—	—	—	—	—	—	1	2	2
6	Norrköping . . .	164	147	79	3	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	329	394	138	6	49	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	55	156	46	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	225	273	161	5	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	105	145	73	5	28	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	389	659	273	6	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	382	754	306	30	98	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 598	1 326	868	12	51	9	—	—	—	—	—	—	4	5	5
14	Hälsingborg . .	324	322	203	8	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	406	716	247	30	100	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	234	386	86	2	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 049	2 072	1 446	3	1	1	—	—	—	—	—	—	8	30	28
18	Göteb. o. Boh. län	210	348	124	6	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	201	271	86	1	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	254	362	157	13	34	10	—	—	—	—	—	—	—	2	2
21	Värmlands län .	289	617	204	8	83	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	1 018	848	273	12	85	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	315	498	193	12	87	13	—	—	—	—	—	—	2	2	1
24	Kopparbergs län .	196	371	129	7	35	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	232	359	144	7	61	15	—	—	—	—	—	—	2	—	—
26	Västernorrlands l.	294	691	195	8	214	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	119	215	100	6	41	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	213	452	132	12	109	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	193	159	108	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 572	**341**	**264**	**2238**	**264**	**226**	**403**	**64**	**57**	**984**	**404**	**348**	**551**	**52**	**47**	**2 245**	**69**	**58**	**299**	**25**	**24**	
29	2	2	129	33	25	67	29	26	273	260	228	85	7	7	139	21	17	19	1	1	1
16	13	9	35	17	11	24	1	1	19	3	2	9	—	—	7	3	2	1	5	5	2
9	6	5	112	11	8	—	—	—	22	5	5	16	—	—	38	—	—	—	—	—	3
2	3	—	17	7	7	—	—	—	11	2	1	6	1	1	8	4	4	—	—	—	4
8	5	5	56	19	14	—	—	—	16	2	2	6	—	—	16	2	1	—	—	—	5
5	1	—	43	10	10	16	1	1	19	3	3	41	3	3	22	—	—	3	1	1	6
3	5	1	125	21	21	2	—	—	15	2	—	22	10	10	182	1	1	31	—	—	7
30	6	5	8	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8	1	1	—	—	—	8
39	2	2	82	1	1	2	—	—	21	3	3	9	—	—	5	1	—	12	—	—	9
5	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
129	9	5	14	5	—	—	—	—	16	12	12	6	2	2	12	—	—	—	—	—	11
41	56	42	16	6	4	1	—	—	10	3	1	5	2	1	21	2	2	—	—	—	12
25	—	—	53	3	3	3	—	—	62	1	1	63	—	—	111	3	3	61	2	2	13
6	—	—	14	—	—	4	—	—	39	1	1	10	—	—	38	—	—	1	—	—	14
126	79	73	11	2	2	5	1	—	145	27	26	39	3	2	99	4	4	18	1	1	15
52	—	—	13	—	—	2	—	—	27	1	1	13	4	4	68	1	1	—	—	—	16
31	7	6	146	24	23	56	19	17	88	22	17	68	8	8	82	6	5	13	4	4	17
900	63	55	40	4	4	9	1	1	29	8	7	38	3	2	22	1	1	73	7	6	18
9	49	32	13	6	4	—	—	—	15	1	1	46	5	5	30	6	3	63	2	2	19
10	7	4	15	6	4	4	—	—	20	13	8	7	—	—	24	—	—	2	1	1	20
49	12	10	85	4	4	3	—	—	14	3	3	9	1	1	13	1	1	—	1	1	21
10	6	1	21	13	13	4	6	5	25	3	2	10	—	—	1 201	8	8	1	—	—	22
4	2	2	12	3	1	—	—	—	2	5	4	9	—	—	7	—	—	—	—	—	23
7	—	—	21	9	9	4	—	—	13	3	3	5	1	—	5	1	1	—	—	—	24
5	4	1	201	7	6	2	1	1	26	6	4	20	—	—	14	1	1	1	—	—	25
17	3	3	655	33	33	180	5	5	25	1	1	7	1	1	28	1	1	—	—	—	26
1	1	1	3	1	1	1	—	—	6	4	4	—	—	—	6	—	—	—	—	—	27
3	—	—	100	10	9	4	—	—	12	3	3	1	1	—	3	1	1	—	—	—	28
1	—	—	198	8	8	10	—	—	9	4	3	1	—	—	36	—	—	—	—	—	29
5	**11**	**—**	**11**	**12**	**12**	**65**	**97**	**78**	**406**	**357**	**227**	**1 070**	**465**	**310**	**876**	**48**	**38**	**29**	**40**	**33**	
—	1	—	—	—	—	38	55	40	90	112	80	161	126	67	77	8	4	11	19	17	1
—	—	—	—	—	—	1	2	2	19	5	1	8	5	—	—	—	—	1	13	8	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	—	91	4	4	17	—	—	—	—	—	3
—	—	—	4	4	4	—	3	3	1	1	1	19	26	19	—	—	—	7	5	5	4
—	—	—	1	1	1	1	—	—	4	6	1	42	5	5	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	4	29	2	—	1	—	—	—	—	—	6
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	5	3	48	14	10	69	1	1	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	8
—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	2	1	8	—	—	—	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	47	46	8	6	3	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	1	5	1	1	1	1	1	—	—	—	12
1	—	—	3	—	—	9	20	20	82	27	10	242	89	73	42	19	19	2	—	—	13
—	—	—	—	—	—	2	4	2	2	2	—	8	5	4	8	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	11	1	22	5	2	32	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	5	30	3	44	1	—	—	—	—	16
2	—	—	—	4	4	12	10	10	78	67	61	224	116	96	35	7	6	3	3	3	17
—	—	—	—	—	—	2	2	1	5	7	3	9	8	7	—	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	1	1	37	1	—	1	—	—	—	—	—	19
—	10	—	—	1	1	—	—	—	4	6	2	4	—	—	8	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	2	2	—	—	—	2	4	—	5	1	—	—	6	4	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	11	3	60	6	1	533	2	1	2	—	—	22
2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	3	17	1	1	2	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	4	4	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	7	10	10	—	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**3 781**	**1445**	**1250**	**157**	**45**	**40**	**4 823**	**3073**	**2761**	**538**	**212**	**153**	**1 984**	**363**	**314**
1	Stockholms stad .	1 304	264	249	39	14	13	575	470	380	238	91	60	868	187	158
2	Stockholms län .	137	56	45	4	—	—	19	2	1	8	4	1	38	6	5
3	Uppsala län . . .	51	26	22	3	1	1	7	2	2	2	—	—	25	2	—
4	Södermanlands län	5	18	18	1	—	—	45	42	42	2	—	—	4	5	5
5	Östergötlands län	143	30	30	4	1	1	14	25	25	11	1	1	18	5	4
6	Norrköping . . .	92	19	12	10	1	1	87	85	46	4	—	—	40	7	4
7	Jönköpings län .	48	25	21	1	1	1	4	1	1	5	2	2	13	—	—
8	Kronobergs län .	4	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	20	4	4	3	—	—	178	133	119	2	1	1	28	2	2
10	Gotlands län . .	9	2	2	—	—	—	49	29	29	1	—	—	11	—	—
11	Blekinge län . .	39	30	21	5	—	—	155	90	70	8	—	—	16	4	4
12	Kristianstads län	46	24	20	2	1	—	42	9	9	3	—	—	34	4	4
13	Malmöh. l.: Malmö	248	60	26	21	—	—	212	115	88	48	23	19	151	8	8
14	Hälsingborg . .	132	12	12	3	—	—	532	360	328	5	5	4	37	1	1
15	Länet i övrigt .	57	49	48	5	2	1	169	99	95	3	3	3	80	28	27
16	Hallands län . .	81	3	3	2	—	—	31	14	9	1	—	—	28	—	—
17	Göteborgs stad .	193	95	87	13	20	19	1 860	944	930	141	69	53	394	82	73
18	Göteb. o. Boh. län	145	102	97	—	—	—	101	84	63	4	1	—	29	6	5
19	Älvsborgs län . .	69	17	11	5	—	—	8	—	—	7	2	2	16	1	1
20	Skaraborgs län .	37	43	40	3	—	—	10	12	12	3	1	—	13	4	4
21	Värmlands län .	144	77	76	2	—	—	55	77	70	1	—	—	20	2	2
22	Örebro län . . .	59	62	50	3	1	1	6	—	—	11	6	6	31	2	2
23	Västmanlands län	33	54	22	3	3	2	15	14	9	—	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län .	38	41	40	2	—	—	1	—	—	6	1	—	4	—	—
25	Gävleborgs län .	68	22	19	12	—	—	171	121	113	5	—	—	22	—	—
26	Västernorrlands l.	402	85	76	7	—	—	290	172	172	9	—	—	29	1	1
27	Jämtlands län . .	36	58	45	1	—	—	2	—	—	1	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	69	54	52	2	—	—	92	69	66	3	1	—	10	5	3
29	Norrbottens län .	72	110	99	1	—	—	93	104	82	5	1	1	17	1	1
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**331**	**252**	**194**	**376**	**166**	**130**	**634**	**514**	**354**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	210	161	122	97	93	72	202	156	96
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	2	1	—	4	2	1	13	17	8
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	2	2
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	16	9	9
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	4	3	3	1	—	—	2	3	2
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	4	5	2
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	8	5	5	—	—	—	15	5	3
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	3	3	3	2	—	—	9	3	3
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	16	8	5
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	5	2
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	4	—	—	49	18	16	125	68	59
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	12	1	1	2	2	2	6	26	22
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	3	1	1	2	2	2	13	17	10
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	6	10	3
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	61	55	41	152	31	22	101	124	90
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	2	—	12	17	9
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	1	1
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	7	3	1
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	4	2	1	3	—	—	5	3	2
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	13	8	7
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	5	4	11	5	3
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	6	4	4	3	2	2	4	3	2
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	8	5	4	5	1	1	12	2	1
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	2	2
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	1	1	12	6	6
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	3	2	2	20	1	1	9	2	2

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
2 675	**2 412**	**2 030**	**406**	**312**	**257**	**495**	**200**	**143**	**76**	**28**	**23**	**6 234**	**1 500**	**1 476**	**1 820**	**754**	
920	674	508	162	50	43	227	108	80	39	4	4	605	42	42	310	183	1
111	65	51	5	10	7	13	3	2	8	4	4	230	55	53	48	16	2
43	28	18	3	2	2	6	—	—	—	—	—	88	89	83	35	18	3
27	55	54	2	3	3	1	1	1	1	1	1	120	29	28	12	1	4
87	54	51	3	2	2	10	—	—	2	2	2	139	44	43	52	5	5
80	54	37	2	6	1	5	1	—	—	1	—	125	4	4	34	—	6
33	43	41	3	2	2	2	1	—	2	—	—	75	18	17	9	19	7
8	4	4	2	2	2	1	—	—	1	—	—	107	17	17	—	1	8
37	52	48	6	1	1	3	—	—	1	—	—	137	12	12	9	5	9
14	8	7	12	6	6	2	—	—	1	—	—	21	2	2	—	—	10
59	60	41	5	2	2	11	2	2	2	—	—	255	75	74	40	—	11
29	4	4	8	13	11	2	—	—	—	1	—	119	64	60	9	—	12
156	134	114	15	10	7	18	6	4	4	1	—	477	63	63	160	20	13
136	45	42	3	11	10	24	—	—	1	—	—	177	7	7	74	20	14
77	45	40	3	12	10	10	6	5	1	—	—	320	144	144	69	164	15
32	13	8	1	2	2	6	—	—	—	—	—	94	20	20	15	1	16
352	690	646	121	128	109	74	32	27	5	5	4	700	310	309	364	57	17
60	71	57	7	19	13	7	4	2	—	1	—	305	40	40	85	47	18
22	9	7	3	2	1	8	1	1	—	1	1	163	59	59	6	47	19
23	15	7	2	7	6	14	1	1	1	2	2	144	39	39	14	—	20
23	39	38	4	3	3	1	5	2	1	—	—	94	15	15	21	8	21
68	53	46	5	2	2	7	4	4	1	1	1	188	34	34	46	11	22
20	38	32	—	2	1	2	1	1	2	2	2	75	44	44	15	—	23
15	16	8	3	2	2	1	3	—	—	1	1	170	96	96	64	1	24
49	15	13	6	1	1	9	4	2	2	1	1	287	61	61	27	50	25
109	49	46	4	1	1	9	7	7	1	—	—	380	8	8	94	22	26
28	24	20	10	8	5	2	—	—	—	—	—	57	3	3	27	—	27
27	34	23	2	1	1	6	9	2	—	—	—	89	13	12	46	—	28
30	21	19	4	2	1	14	1	—	—	—	—	493	93	87	135	58	29
159	**459**	**270**	**2 146**	**4 046**	**2 365**	**489**	**873**	**394**	**7 922**	**11078**	**5 617**	**1**	**—**	**—**	**1 208**	**—**	
42	217	104	834	1 192	966	184	233	113	2 397	2 485	1 842	—	—	—	287	—	1
5	15	8	53	173	74	7	87	32	326	793	233	—	—	—	36	—	2
—	2	2	29	76	34	6	15	6	141	196	77	1	—	—	42	—	3
—	4	4	29	35	26	7	6	5	168	239	110	—	—	—	22	—	4
1	5	5	38	114	76	10	23	13	275	361	150	—	—	—	55	—	5
1	5	4	14	32	16	7	—	—	86	92	48	—	—	—	14	—	6
4	4	3	28	59	28	1	21	8	152	235	81	—	—	—	9	—	7
1	1	1	7	23	7	—	1	—	40	110	37	—	—	—	—	—	8
8	6	6	28	45	27	4	8	5	132	187	109	—	—	—	9	—	9
2	3	2	19	19	12	4	5	4	59	83	44	—	—	—	—	—	10
1	6	3	47	99	47	5	17	10	230	439	157	—	—	—	51	—	11
2	3	1	108	231	105	7	19	7	212	389	164	—	—	—	9	—	12
1	29	22	116	233	125	15	30	5	722	737	505	—	—	—	169	—	13
1	8	7	32	86	50	2	13	4	192	161	100	—	—	—	49	—	14
4	14	7	23	141	44	7	31	13	212	393	146	—	—	—	53	—	15
14	9	4	47	85	28	3	3	1	109	225	46	—	—	—	—	—	16
37	84	60	241	448	260	78	156	71	765	936	693	—	—	—	249	—	17
—	2	1	43	110	36	12	22	6	88	169	58	—	—	—	28	—	18
2	2	1	25	60	23	15	27	14	76	171	45	—	—	—	—	—	19
1	1	1	27	55	25	9	21	12	159	227	101	—	—	—	17	—	20
1	2	1	43	104	45	8	23	7	201	387	132	—	—	—	9	—	21
3	10	3	60	125	60	23	31	10	285	569	181	—	—	—	18	—	22
7	12	6	26	78	41	5	10	9	196	285	110	—	—	—	26	—	23
1	1	1	39	74	35	12	16	5	127	243	82	—	—	—	—	—	24
3	6	6	34	74	27	6	9	3	124	196	81	—	—	—	33	—	25
12	6	5	53	118	56	20	13	10	156	319	97	—	—	—	11	—	26
3	2	2	43	67	39	4	5	3	55	96	49	—	—	—	—	—	27
2	—	—	42	59	33	23	22	14	106	246	62	—	—	—	—	—	28
—	—	—	18	31	20	5	6	4	131	109	77	—	—	—	7	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936							1937					
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	[1]8·3	7·6
Ansökn. per 100 lediga platser .	194	194	175	169	204	289	327	265	208	171	161	137	133
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·	4·10
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·	119·3
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	17·6	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	102	·	·	105	·	·	104	·	·	—	·	·	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	11·3	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8	13·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	58	61	61	65	81	96	142	156	146	131	86	73	69
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	133	133	134	135	136	134	129	124	127	130	133	139	138
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	157	166	161	167	211	224	226	283	271	201	140	121	121
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	[1]08·1	·	·	[1]03·7	·	·	[1]03·0	·	·	[1]05·6	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8	10·9	10·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519	1 423
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	119·6	119·5	120·9
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	70	69	67	68	72	111	105	100	92	93	92	88	64
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	34·8	35·1	34·5	34·4	34·0	33·7	35·0	36·9	34·5	[1]31·9	[1]28·5	26·5	25·5
Arbetslöshetsdagar, i %	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	26·5	24·5	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	21·9	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	21·1	18·1	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776	648
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	732	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424	343
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8	18·9
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	231	221	218	217	229	257	290	316	309	277	239	215	196
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	11·9	9·1	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	80	·	·	80	·	·	108	·	·	116	·	·	—
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	79	·	·	79	·	·	82	·	·	85	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	419	425	417	408	409	408	408	428	416	394	378	352	328
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	459	469	458	449	453	454	448	465	441	418	400	374	347
Estland. Oplac. arbetssökande	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638	486
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	6 358	6 178	6 110	[1]3290	2 127	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	13·2	12·0	11·3	11·0	11·4	13·8	[1]19·4	21·9	[1]22·0	[1]21·0	16·7	13·3	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	10·3	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	566	508	484	479	442	510	619	667	678	627	504	[1]385	304
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	16	15	14	14	14	15	16	17	17	17	16	15	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	307	303	302	288	278	342	357	318	294	268	277	256	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	9	8	7	9	10	12	16	19	17	15	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	14	11	12	12	14	14	22	35	40	35	25	17	11
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	30	24	20	15	15	18	30	—	—	—	—	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	9·5	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	90·4	92·8	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	100·9	[1]101·6	102·1	—
Arbetslöshet, i %	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	[1]10·9	[1]9·8	9·7	9·6
Australien. Arbetslöshet, i % .	12·8	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	53	54	51	49	46	42	39	38	36	35	34	34	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel — inkl. dryckesvaror och tobak — bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	137	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» *1932*	*124*	*206*	*146*	*168*	*172*	*177*	*138*	*172*	*138*	*144*	—	*188*	*122*	*205*	*168*	*163*	*152*	*179*
» 1933	120	202	138	162	187	175	136	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
» 1934	123	201	136	166	191	174	137	168	135	144	—	188	134	210	178	191	199	183
» 1935	129	198	137	167	178	174	143	166	134	143	—	188	147	216	174	192	214	183
» 1936	134	196	139	169	170	173	150	167	137	146	—	190	146	225	179	196	227	182
sept./okt. »	132	196	140	169	170	173	148	170	140	147	—	191	146	225	183	198	227	182
dec./jan. 1937	133	196	141	170	170	174	150	170	142	148	—	193	145	229	185	203	227	183
mars/apr. »	137	195	143	174	166	176	156	171	144	153	—	195	148	229	195	211	227	183
juni/juli »	138	195	148	179	166	177	162	171	150	159	—	198	—	—	—	—	—	—

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100		Sverige	Norge	Danmark	Finland	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli	1929	169	164	173	1215	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
»	1930	164	161	165	1108	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
»	1931	158	151	154	1020	147	138	589	789	153	150	488	150	137	123	145
»	1932	156	149	154	1003	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	·
»	1933	153	147	160	985	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
»	1934	155	148	166	966	141	122	522	653	140	129	419	136	122	116	129
»	1935	156	150	173	983	143	123	490	649	136	127	430	140	123	116	133
»	1936	158	155	174	984	146	125	497	677	131	130	·	143	125	116	136
juli/aug.	»	·	155	·	988	146	125	·	674	·	130	·	·	126	116	137
aug./sept.	»	·	154	·	1000	147	125	·	683	·	130	·	·	127	115	—
sept./okt.	»	157	155	174	1004	148	124	504	690	132	130	·	144	127	115	140
okt./nov.	»	·	155	·	1008	151	124	·	698	·	132	·	·	128	115	140
nov./dec.	»	·	155	·	1013	151	124	·	703	·	132	·	·	129	116	140
dec./jan.	1937	158	157	175	1018	151	124	540	704	134	132	·	—	129	116	141
jan./febr.	»	·	158	·	1020	151	125	·	708	·	134	·	·	129	116	141
febr./mars	»	·	159	·	1020	151	125	·	716	·	136	·	·	129	116	143
mars/april	»	161	161	178	1041	151	125	581	719	134	136	·	146	130	117	144
april/maj	»	·	163	·	1041	152	125	·	719	·	137	·	·	130	118	146
maj/juni	»	·	163	·	—	152	125	·	719	·	136	·	·	131	118	146
juni/juli	»	162	166	180	—	155	125	606	728	136	137	·	—	—	—	—

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under juli månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under juli månad har prisnivån stigit något, vartill i främsta rummet bidragit de sedan förra månaden inträffade prisförhöjningarna å smör, ägg, nötkött och fläsk samt fisk ävensom å samtliga bränsleartiklar. Bland övriga förändringar under månaden må särskilt nämnas någon prissänkning å potatis.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—juli 1937 och 1931—juli 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med juli 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 1:a kv.	2:a kv.	juni	juli
juli 1914 . .	100	150	140	131	127	123	124	130	134	136	139	140	141
år 1931 . .	·	·	·	100	97	93	94	99	102	104	105	106	107

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under juli stigit med 1 enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1937, 162 med juli 1914 som utgångspunkt och 102 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 536).

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Prisutvecklingen under de sista sju månaderna för de olika konsumtionsgrupper, som ingå i riksbankens konsumtionsprisindex, framgår av tabellen å sid. 612, som utgör en fortsättning av den i januarihäftet (sid. 64) intagna tabellen.

Den genomsnittliga konsumtionsprisnivån under 1936 års tre första kvartal låg i stort sett oförändrad. Först under det fjärde kvartalet spåras den prisstegring, som under första halvåret 1937 accentuerades men i juli i år avstannade. Den totala stegringen av generalindextalet från september 1936 till juli 1937 var 4·4 %.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Juli 1936	Maj 1937	Juni 1937	Juli[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % juli 1914—juli 1937	Höjn. el. sänkn. i % juli 1936—juli 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	23	23	+ 53·3	+ 4·5
separerad	»	6	23	7	7	7	7	8	+ 33·3	+ 14·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	258	291	291	293	+ 25·8	+ 13·6
mat- (lands-)	»	213	727	250	246	275	276	276	+ 31·4	+ 12·2
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	188	184	184	182	+ 13·0	— 3·2
halvfet, » »	»	121	500	145	146	142	142	140	+ 17·6	— 4·1
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	130	145	145	145	+ 5·1	+ 11·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	167	166	174	187	+ 36·5	+ 12·0
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	46	48	48	47	+ 46·9	+ 2·2
»	hl	·	1271	697	689	785	773	736	·	+ 6·8
färsk, svensk	5 l	46	102	86	118	—	—	94	— 8·7	— 20·3
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	42	42	+ 40·0	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	60	53	54	53	+ 15·2	— 11·7
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	41	41	41	+ 32·3	+ 7·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	27	27	27	+ 28·6	+ 12·5
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	36	36	36	+ 33·3	+ 9·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	37	41	41	41	+ 13·9	+ 10·8
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	42	43	43	+ 10·3	+ 4·9
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	60	60	65	65	65	+ 58·5	+ 8·3
hårt, knäckebröd	»	·	·	83	82	85	85	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	58	61	62	62	+ 63·2	+ 6·9
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	48	48	48	+ 54·8	+ 6·7
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	131	137	137	137	+ 82·7	+ 4·6
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	72	75	76	76	+ 72·7	+ 5·6
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	90	91	90	+ 52·5	+ 4·7
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	104	104	105	·	+ 8·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	195	187	188	192	+ 62·7	— 1·5
soppkött	»	100	490	156	156	152	152	154	+ 58·8	— 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	235	244	248	243	+ 85·5	+ 3·4
spädkalv	»	72	312	142	141	143	143	143	+ 107·2	+ 1·4
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	226	232	232	233	+ 71·3	+ 3·1
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	189	179	180	187	·	— 1·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	194	180	179	182	+ 42·2	— 6·2
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	199	186	185	189	+ 40·0	— 5·0
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	185	195	194	192	·	+ 3·8
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	106	95	98	106	+ 41·3	0·0
gädda	»	108	333	159	161	133	148	164	+ 45·1	+ 1·9
sill	»	34	110	61	69	59	63	68	+ 78·9	— 1·4
strömming	»	38	114	57	59	53	56	59	+ 59·5	0·0
torsk	»	55	160	89	91	84	87	88	+ 60·0	— 3·3
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	149	144	147	148	+ 85·0	— 0·7
kolja	»	·	·	118	117	112	114	116	·	— 0·9
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	79	48	49	49	+ 14·0	— 38·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	72	72	72	72	+ 26·3	0·0
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	284	299	300	300	·	+ 5·6
Socker, bit-	»	67	183	47	47	48	48	48	— 25·0	+ 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	112	115	116	118	·	+ 5·4
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	124	123	134	140	·	+ 12·9
Bananer, prima	kg	·	·	146	159	139	139	139	·	— 12·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	84	91	91	91	·	+ 8·3
Vitkål, svensk	»	·	·	33	42	38	39	37	·	— 11·9
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	34	33	33	33	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	20	0·0	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	985	1065	1075	1085	+ 48·6	+ 10·2
barr-, » »	»	575	1895	765	760	830	840	845	+ 44·4	+ 11·2
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	606	633	648	658	+ 67·9	+ 8·6
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	293	334	351	360	+ 57·2	+ 22·9
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	454	543	593	630	·	+ 38·8
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	446	441	528	581	617	·	+ 39·9

[1] Preliminära siffror.

Riksbankens konsumtionsprisindex juli 1936—juli 1937 (sept. 1931 = 100).

	1936						1937							Förändring i %	
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	juli 1936–juli 1937	jan. 1937–juli 1937
Födo- och njutningsämnen . . .	*108·6*	*107·1*	*105·0*	*106·8*	*107·1*	*107·4*	*109·1*	*110·8*	*111·8*	*111·9*	*111·8*	*112·5*	*112·0*	+ *3·1*	+ *2·7*
Mjölk, smör, ost, margarin . .	104·6	104·8	104·9	106·8	107·3	107·3	107·3	108·8	109·0	109·8	110·0	110·2	111·6	+ 6·7	+ 4·0
Kött	104·9	106·3	105·3	103·6	102·4	103·1	105·0	104·1	103·9	104·4	105·9	105·7	107·1	+ 2·1	+ 2·0
Fläsk	124·0	123·6	125·2	128·1	122·7	124·7	127·3	124·5	122·1	119·1	116·9	116·0	117·9	— 4·9	— 7·4
Ägg, fisk	100·2	98·1	98·8	104·4	103·5	103·1	103·3	102·5	113·9	109·0	106·5	110·4	114·9	·	+ 11·2
Potatis, mjöl, bröd m. m. . . .	98·0	95·7	93·1	95·0	96·1	96·1	101·4	102·9	103·1	103·7	103·8	104·4	104·1	+ 6·2	+ 2·7
Trädgårdsprodukter	120·3	95·0	67·9	75·2	81·8	84·1	89·4	97·5	102·1	102·7	100·3	104·2	92·4	·	+ 3·4
Specerier, kolonialvaror	103·1	103·2	102·5	103·2	103·3	102·7	103·2	105·2	105·2	105·4	105·9	105·7	105·5	+ 2·3	+ 2·3
Drycker, tobak m. m.	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·9	118·4	118·2	118·7	119·7	119·7	120·0	+ 2·2	+ 2·2
Bränsle och lyse	*95·1*	*95·2*	*96·8*	*96·8*	*96·8*	*96·9*	*96·2*	*97·1*	*97·3*	*97·8*	*98·9*	*99·7*	*100·2*	+ *5·1*	+ *4·2*
Beklädnad	*98·3*	*98·5*	*98·4*	*98·5*	*98·7*	*98·8*	*99·4*	*100·7*	*101·1*	*103·1*	*104·0*	*104·6*	*104·6*	+ *6·4*	+ *5·2*
Kläder	100·9	101·0	100·9	100·9	101·1	101·3	101·9	103·5	103·9	105·9	106·7	107·2	107·1	+ 6·1	+ 5·1
Skodon	92·1	92·2	92·4	92·7	92·7	92·7	92·8	93·2	93·6	95·6	96·6	97·9	98·1	+ 6·5	+ 5·7
Inventarier	*97·3*	*97·4*	*98·0*	*98·0*	*98·1*	*98·2*	*98·3*	*100·1*	*101·2*	*103·3*	*103·9*	*104·2*	*104·3*	+ *7·2*	+ *6·1*
Möbler och husgeråd	95·5	95·7	95·8	95·8	95·8	96·0	96·2	98·9	100·5	103·6	104·4	104·7	104·8	+ 9·7	+ 8·9
Övriga inventarier	100·5	100·5	102·0	102·0	102·3	102·3	102·2	102·4	102·4	102·9	103·0	103·3	103·4	+ 2·9	+ 1·2
Bostad	*(95·4)*	—	—	—	—	—	—	—	—	*94·9*	—	—	—	— *0·5*	— *0·5*
Övriga utgifter	*97·2*	*97·2*	*97·3*	*97·4*	*97·4*	*97·4*	*97·8*	*97·8*	*97·9*	*98·1*	*98·1*	*98·3*	*99·1*	+ *2·0*	+ *1·3*
Tvätt, hygien	97·5	97·5	97·5	97·5	97·5	98·0	99·1	99·2	98·7	98·7	98·7	98·9	98·8	+ 1·3	— 0·3
Böcker, nöjen, resor	97·0	97·0	97·2	97·2	97·2	97·2	97·3	97·4	97·7	97·7	97·7	98·0	98·0	+ 1·0	+ 0·7
Offentliga tjänster	97·3	97·3	97·3	97·8	97·8	97·8	98·3	98·3	98·3	98·8	98·8	98·8	101·3	+ 4·1	+ 3·1
Generalindex	**101·4**	**100·9**	**100·3**	**101·0**	**101·2**	**101·3**	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Generalindex efter eliminering av säsongrörelser	100·9	100·5	100·3	101·1	101·1	101·0	**101·8**	**102·9**	**103·4**	**104·0**	**104·2**	**104·7**	**104·7**	+ **3·8**	+ **2·8**

Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

Orsakerna till den relativt kraftiga stegringen äro att söka dels i den direkta påverkan på detaljprisnivån av utvecklingen på de internationella varumarknaderna, dels i den skärpning av stödåtgärderna till förmån för jordbruksnäringen, som i vissa fall företagits.

Stegringen av indextalen för grupperna bränsle och lyse, beklädnad och inventarier torde i främsta rummet sammanhänga med den internationella prisutvecklingen. Världsmarknadspriserna för stenkol, koks, ull och trävaror lågo i juli i år mellan 40 och 45 % högre än ett år tidigare. I jämförelse med dessa siffror synes prisstegringen för nämnda grupper mycket måttlig, och det ligger nära till hands att antaga, att uppgången i dessa detaljpriser kommer att fortsätta även om världsmarknadspriserna komma att ligga i stort sett oförändrade på den nu uppnådda nivån.

Inom gruppen födo- och njutningsämnen ha smör, margarin, ägg samt mjöl och bröd stigit i pris relativt starkast. Statsåtgärder torde särskilt för dessa varor ha lett till en något kraftigare prisstegring än vad som kunde väntas enbart vid påverkan från de internationella varumarknaderna.

Prisfallet för fläsk bör sättas i samband med de synnerligen höga siffror för antalet betäckta suggor, som registrerades i mitten av 1936 och som nu följas av stora kvantiteter producerat och utbjudet fläsk. Ett omslag i denna utveckling av fläskpriset torde kunna väntas till hösten.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juli—10 augusti 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
724.	K. Maj:ts brev ang. rikets indelning i detaljhandelsområden jämlikt förordn. den 18 juni 1937 (nr 436) ang. försäljning av rusdrycker m. m.	25 juni
734.	K. Maj:ts brev ang. allmän arbetslöshetsräkning år 1937	16 juli
742.	K. kung. ang. statsbidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	21 »
743.	K. kung. ang. statsbidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	21 »
744.	K. kung. ang. statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor m. m.	21 »
745.	K. kung. ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård	21 »

Litteraturöversikt.

(Juli 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

PETTERSSON, C. O. Äktenskapet under debatt. Tiden 1937, nr 6.
PRYTZ, B. Planhushållning. (Föredrag.) Sv. export 1937, nr 14.
Socialministerns Genève-politik. Sv. typografitidning 1937, nr 30.

Sverige.

LINDAHL, E. Sveriges nationalinkomst. Skandinaviska kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1937, nr 3.
REHN, G. Socialpolitik 1937. Metallarbetaren 1937, nr 26.
SOMMARIN, E. Prisstegring och penningpolitik. (Föredrag.) Sv. sparbankstidskrift 1937, nr 6.
Ny chef för socialstyrelsen. Bankvärlden 1937, nr 6.

Amerikas förenta stater.

ICKES, H. Public works in the United States of America. International labour review juni 1937.
L'évolution économique et sociale aux États-Unis. Revue du travail 1937, nr 7.

Danmark.

JENSEN, OTTO. Problem för dansk arbetarrörelse. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 28—29.
»Social worker» — Socialarbejder. [En sammanställning av uttalanden.] Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 6.

Frankrike.

HAMBURGER, E. Grundtræk af den nye franske Socialpolitik. Socialt Tidsskrift 1937, nr 5.

Italien.

Die Grundlagen der faschistischen Arbeitsverfassung. Soziale Praxis 1937, nr 28.

Soc. rådsrepublikernas union.

Livsskildringar från sovjetlandet. Industria 1937, nr 14.

Storbritannien.

Den nya planhushållningen. Affärsvärlden 1937, nr 28.

Tyskland.

ESSEN, G. v. Ekonomisk nydaning i Tyskland. Kontorsvärlden 1937, nr 7.

Arbetarskydd.

Den moderna tekniken och arbetarens själsliv. Industritidningen 1937, nr 6.
Qualifications, training, and functions of factory inspectors in various European countries. Monthly labor review juni 1937.

Sverige.

ÖHMAN, H. Nattarbete och dygnsrytm. Sjömannen 1937, nr 7.
Bedrövligt. [Yrkesinspektionens bristande effektivitet.] Metallarbetaren 1937, nr 28.
Blyförgiftning bland vissa metallarbetare. En intressant undersökning, som bör mana till särskilda åtgärder. Metallarbetaren 1937, nr 28.
Olycksfallsriskerna och begreppet olycksfall i arbetet. Fall av mer eller mindre typiskt slag från skogs-, flottnings- och sågverksarbetarnas värld. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 14.
Sjukdomsriskerna efter olycksfall inom skogsindustrierna. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 14.
Yrkesinspektionen och bagerierna. Mål och medel 1937, nr 6/7.
Yrkesinspektionens befattningshavare måste leta sig fram till nystartade fabriker och företag. Oefterrättliga förhållanden rådande på området. Arbetarskyddslagen måste omarbetas och anmälningstvång införas i lagen. Metallarbetaren 1937, nr 29.

Kanada.

Legislation in Canada concerning occupational diseases. The labour gazette 1937, nr 6.
Regulations in Manitoba for protection against silicosis and respecting construction camps. The labour gazette 1937, nr 6.

Norge.

HANSEN, K. A. Norsk Lovgivning om Arbejderbeskyttelse. Socialt Tidsskrift 1937, nr 5.

Tyskland.

ARENDT, H. Unfallverhütung in der Glasindustrie. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 20.
GREVEN. Die Strafbefugnis der Gewerbeaufsichtsämter. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 20.
HOPPE, P. Die Heimarbeit im deutschen Spinnstoffgewerbe im dritten Jahre der Geltung des Gesetzes über die Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 18.
SCHMITT, FRIDA, & TAEGER, H. Bleimobilisierung und Mineralstoffwechsel bei Bleikranken. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 20.

Arbetslön och arbetstid.

B[RUNIU]s, A. 40-timmarsveckan är ett ekonomiskt problem. Industria 1937, nr 15.
HORMIO, H. Lönenivån för vissa grupper av löntagare i Finland, Sverige och England. Social tidskrift 1937, nr 6.
Arbetstidsproblemet. Humanitet 1937, nr 7.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Fri lönebildning kriminaliseras. Industria 1937, nr 15.

H[ÖRNGREN], C. Några ord i semesterfrågan. Grafisk faktors-tidning 1937, nr 7.

NYSTRÖM, B. Skogsarbetarnas beroende av världsmarknaden. (Föredrag.) Trävaruindustrien 1937, nr 13.

OLJELUND, S. Eriksbergs varv. [Förhållandena på arbetsplatsen bl. a.] Metallarbetaren 1937, nr 27.

Aktuellt. [Verkstadsföreningens lönepolitik.] Metallarbetaren 1937, nr 29.

Arbetsrådet och lantarbetstidslagen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 7.

Ett dilemma. [Frågan om 40-timmarsveckan.] Metallarbetaren 1937, nr 27.

Förslag till lag om minimilöner för lantarbetare. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 7.

Hr Möllers »brott». [Frågan om 40-timmarsveckan.] Signalen 1937, nr 28.

Lantarbeterskan eftersökt men ändå billig. Morgonbris 1937, nr 7.

Den nya lantarbetstidslagen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Vacations with pay in organized industries. Labor information bulletin 1937, nr 6.

Vacations with pay under union agreements. Monthly labor review juni 1937.

Finland.

Industriarbetarnas lönenivå år 1936. Social tidskrift 1937, nr 6.

Frankrike.

The forty-hour week in France. Industrial and labour information 5 juli 1937.

Norge.

ÖDEGÅRD, J. Norsk syn på frågan om minimilön. Utredning inom det norska L. O. och partiet. Lantarbetaren 1937, nr 27.

Storbritannien.

Engelska L. O. framlägger detaljerat förslag i semesterfrågan. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 7.

Reglering av löneförhållandena inom den yrkesmässiga biltrafiken. Ett brittiskt förslag. Lokomotivmännens tidning 1937, nr 14.

Tyskland.

HEINZE. Beschäftigung und Lohn nach den Ergebnissen der Invalidenversicherung. Soziale Praxis 1937, nr 27.

HERSCHEL, W. Verwirkung des Tariflohnes. Soziale Praxis 1937, nr 27.

LANDQVIST, O. Tysklands lantarbetare under nationalsocialismen. Tiden 1937, nr 6.

OHLBRECHT, G. Zur Lebenshaltung der Angestellten. Soziale Praxis 1937, nr 27.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Oppositionens *troféer*. [Utvecklingen av arbetslöshetspolitiken bl. a.] Industria 1937, nr 14.

DE FLON, K.-A. De arbetslösas självförsörjning genom hemslöjdsarbete. Sv. vanföretidskrift 1937, nr 7.

HOLMSTEDT, G. Facklig arbetslöshet 1936. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 27.

PETTERSSON, BERTIL. Den statliga arbetslöshetsförsäkringen och vårt förbunds arbetslöshets- och reseunderstödsfond. Bokbinderi-arbetaren 1937, nr 7.

Arbetslösa tjänstemän få arbete. Tillfällig sysselsättning i kommunala verk. Industritjänstemannen 1937, nr 7.

Neurosvårdens närmaste behov. [Med sociala perspektiv, särskilt beträffande arbetslösheten.] (Diskussion vid Sv. läkaresällskapets sektions för psykiatri och neurologi förhandlingar, 1936.) Sv. läkartidningen 1937, nr 28.

Sydafrika.

Unemployment benefit act in South Africa. The Ministry of labour gazette 1937, nr 7.

Tyskland.

BARGHEER. Kurzarbeit und Kurzarbeiterunterstützung. Soziale Praxis 1937, nr 29.

HAMANN, ERNA. Reichsvermittlung für Frauenberufe. Soziale Praxis 1937, nr 30.

MANGELS. 1929—1933—1937. Eine vergleichende Betrachtung über die Entwicklung der Zahl der Beschäftigten und Arbeitslosen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 19.

Befolkningsfrågan.

SAVORGNAN, F. Die Altersgliederung des männlichen Zweiges der souveränen Geschlechter Ende 1935. Allg. statistisches Archiv B. 27, s. 16.

Sverige.

BORGSTRÖM, A. K. Bosättningslånen. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 4.

MYRDAL, ALVA. Flykten från landsbygden. Morgonbris 1937, nr 7.

Bostadsförhållanden.

Byggnadsverksamhet och prisstegring. Affärsvärlden 1937, nr 28.

Sverige.

SJÖFÄLT, E. E. Landsbygdens bostäder. Byggmästaren 1937, nr 19.

YVE, H. De barnrikas bostäder. S. A. P. information 1937, nr 12—13/14.

Bostadsproduktionen i Stockholm 1925—36. Byggnadsvärlden 1937, nr 28.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

Fattigvården i brännpunkten. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 4.

Föreningsväsen.

LANDQVIST, O. Lantarbetarnas international. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 29.

Sverige.

Organisationsproblemet. [Metallindustriarbetarnas organisationsproblem.] Metallarbetaren 1937, nr 25.

Amerikas förenta stater.

BERGMAN, G. Amerikansk fackföreningsrörelse just nu. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 28.

Frankrike.

HARTIG, V. Egenheter hos fransk fackföreningsrörelse. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 27.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

GELJER, A. Angående kontroll av röda korsets skoltandvård. Svenska röda korset 1937, nr 6.

SASSE, A. Ett sätt att ordna skolbarnsundersökningarna i ett provinsialläkardistrikt. Sv. läkartidningen 1937, nr 26.

Medicinalstyrelsens förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning av tuberkulos. Sv. läkartidningen 1937, nr 30.

Storbritannien.

ST[EENHOFF], G. [Anm. av] Mac Nalty, A. S.: The health of the school child. Hygiea 1937, nr 12.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Rationalisering. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 6.

Tyskland.

OHLMER, A. Die heutige Finanzierung der Kleinsiedlung. Der deutsche Volkswirt 16 juli 1937.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

B[RUNIU]S, A. Ett under av juridisk kirurgi. [Föreningsrättslagen och arbetsdomstolen.] Industria 1937, nr 15.

Arbetaren skall trivas. Metallarbetaren 1937, nr 26.

Paragrafskydd och föreningsmakt. Lantarbetaren 1937, nr 27.

Schmidt, C. C. 1936 års lagstiftning om förenings- och förhandlingsrätt. (Anmälan.) Sv. underbefälstidning 1937, nr 30.

Sekr. Carl Chr. Schmidts kommentar till 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt. (Anmälan.) Sv. järnvägstidningen 1937, nr 21.

Amerikas förenta stater.

Nya signaler i U. S. A. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 27.

Estland.

[ABEN, A.] Estlands lantarbetare berövade föreningsrätt uppvakta arbetsbyrån. Ordföranden i vårt förbjudna broderförbund har uttagit stämning på estniska staten. Lantarbetaren 1937, nr 29.

Frankrike.

GARDE, H. Tvungen Mægling og Voldgift i Frankrig. Socialt Tidsskrift 1937, nr 5.

Nya Zeeland.

CASSE, J. Mæglings- og Voldgiftsloven i New Zealand. Socialt Tidsskrift 1937, nr 5.

Kooperation.

Cooperative housing in Europe. Monthly labor review juni 1937.

Sverige.

GILLBERG, K. E. Konsumentkooperationens nuvarande ställning. Svenskt affärsliv 1937, nr 13/14.

LINDBOM, T. Produktionskooperationen i den svenska fackföreningsrörelsen under 1800-talet. Kooperatören 1937, nr 12.

STOLPE, H. Roosoveltkommissionen och svensk kooperation. Kooperatören 1937, nr 11.

— Swedish consumers and the oil monopolies. Review of international cooperation 1937, nr 7.

Schweiz.

Där köpmän har makt. Kooperationens ekonomiska självstyrelse kringskuren i Schweiz. Vi 1937, nr 31.

Soc. rådsrepublikernas union.

Women in the Soviet cooperative movement. Information bulletin of Centrosoyus 1937, nr 2.

Storbritannien.

LAMMING, N. Konsumentkooperationen i England som industriföretagare. Kooperatören 1937, nr 12.

Levnadskostnader.

Levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England. Social tidskrift 1937, nr 6.

Några speciella dietetiska önskemål för olika åldersgrupper och samhällsklasser. Hygienisk revy 1937, nr 7.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

ALM, ULLA. Kvinnlig värnplikt. Morgonbris 1937, nr 7.

HÆGGBLOM, E. Yrkesutbildningen vid jordbruket. Mjölkpropagandan 1937, nr 7.

[SMÅLANDS OCH BLEKINGE HANDELSKAMMARE.] Lärlingsbestämmelser för handeln och utökad lärlingsutbildning för industrien. (Yttrande.) Smålands och Blekinge handelskammares årsskrift 1937, nr 1/2.

Tyskland.

ARNHOLD, K. Lehrling — einst und jetzt. Sinn und Wesen der Lehrwerkstätte. Soziale Praxis 1937, nr 30.

BRETZLER. Berufsausbildung im Handwerk. Soziale Praxis 1937, nr 28.

Ausbildung und Prüfung industrieller Facharbeiter. Soziale Praxis 1937, nr 27.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

PETRÉN, A. Nykterhetsanslagen vid 1937 års riksdag. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 5.

— [Anm. av] Steenhoff, G.: Livförödelse. En socialhygienisk studie. Hygiea 1937, nr 12.

RINGENSON, S. Den olovliga rusdryckshanteringen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 5.

SANTESSON, C. G. Rusdryckslagstiftningen. Utskottets och riksdagens ställningstagande. Frihet och ansvar 1937, nr 4/5.

ÅMAN, A. Förekomsten av särskilt tillsatta nykterhetsnämnder. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 5.

Reflexioner kring en spritdebatt. Morgonbris 1937, nr 7.

Socialförsäkring.

Sverige.

THURÉUS, S. Käk- och tandskador vid olycksfall. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 6.

De egna barnen i stor utsträckning ej försäkrade för olycksfall i arbete. Den frivilliga olycksfallsförsäkringen alltför litet beaktad. Kontorsvärlden 1937, nr 7.

Litet om olycksfalls- och sjukdomsriskerna i yrket ställt i belysning av olycksfallsförsäkringslagen. Medlemsblad for Skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer-Forbund 1937, nr 7.

Socialstyrelsen tillstyrker på vissa villkor Sjukkasseförbundets hemställan om rätt för erkänd sjukkassa att uppbära statsbidrag för sjukhjälp, som utgivits för mer än tre år. (Yttrande.) Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 7.

Utvidgningen av den allmänna socialförsäkringen. Betydelsefulla beslut fattade av årets riksdag. Assurans 1937, nr 14.

Danmark.

De i 1937 gennemförte Ændringer i Socialreformen. Socialt Tidsskrift 1937, nr 6.

Finland.

LOUHIO, E. E. Lagen om folkpensionering. Social tidskrift 1937, nr 6.

Kanada.

HEAGERTY, J. J. Health insurance in Canada. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 2.

Storbritannien.

COHEN, J. L. The growth of the social services in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 2.

Tyskland.

RADTKE. R. Zur Frage der Unfallversicherung von Lohnackereien und -dreschereien mit motorischer oder tierischer Triebkraft. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 11.

Österrike.

KERBER, R. Die Entwicklung der österreichischen Sozialversicherung. Soziale Praxis 1937, nr 29.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ALLEN, G. C. British industries and their organization. 2nd ed. Lond. 1935.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1937.
628. Changes in retail prices of gas 1923—36.

— — Immigration and naturalization service.
Immigration laws. Immigration rules and regulations of Jan. 1, 1930, as amended up to and including Dec. 31, 1936. Wash. 1937.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1937.
150. *Byrne, Harriet, A.* Women's employment in West Virginia.

BOWLER, ALIDA C., & BLOODGOOD, RUTH S. Institutional treatment of delinquent boys. 1—2. Wash. 1935—36. (U. S. Department of labor. Children's bureau. Publ. 228, 230.)

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 103: H. 4. Færöerne. Befolknings- og Erhvervsforhold.
Bd 103: H. 5. Landbrugsstatistik 1936. Areal, Höst, Kreaturhold og Arbejdskraft.

DELEGATIONEN FÖR DET INTERNATIONELLA SOCIALPOLITISKA SAMARBETET.
Nationernas förbund. Den ekonomiska och sociala utvecklingen under år 1936. Årsrapport avg. av direktören för Internationella arbetsbyrån *H. Butler*. Sthlm 1937.

ESTLAND. Riigi statistika keskbüroo. — Bureau central de statistique.
Estonie en chiffres. Résumé rétrospectif de 1920—1935. Tallinn 1937.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1937.
7 A. Sparbanksstatistik. 47 (1936).

— Socialministeriet.
Meddelanden. Helsinki 1935.
38. *Paalanen, E.* Typritningar till egnahemsbyggnader samt handledning för deras byggande. [Finsk text.]

HARRIS, L. J. Vitamins in theory and practice. 2nd ed. Cambr. 1937.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Handlingar. Sthlm 1937.
145. *Lindblad, A., & Liljeblad, R.* Is the second law of thermodynamics generally valid for macroscopic processes?

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
International survey of legal decisions on labour law. 11 (1935/36). Geneva 1937.

INTERNERINGSNÄMNDEN.
Berättelse. 1936. Sthlm 1937.

KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1937.
49. *Gini, C.* Die Probleme der internationalen Bevölkerungs- und Rohstoffverteilung.
50. *Koenigs, G.* Aktive Seeschiffahrtpolitik.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1937.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd 28 (1936). Utg. av Stockholms stads statistiska kontor.

KUCZYNSKI, J. Labour conditions in Western Europe 1820 to 1935. Lond. 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de L'Etat.
Virements de commerce des etablissement de 1933 à 1935. Riga 1937.

NATIONERNAS FÖRBUND. Service d'études économiques. — Economic intelligence service.
Annuaire statistique de la Société des nations. 1936/37. Genève 1937. (Publ. 1937: 2. A. 7.)
Review of world trade 1936. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. A. 9.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Jaarcijfers voor Nederland. 1936. 's-Gravenh. 1937.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
117. Kommunenes skatteligning og budgetter 1936/37.
118. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden for industriarbeidere m. v. 1934.

— Det Kgl. selskap for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold. Regnskapsresultater fra norske gårdsbruk. 28. Regnskapsåret 25 (1935/36). Halden 1937.

ROWSE, A. L. Mr Keynes and the labour movement. Lond. 1936.

S:T ERIKSBRONS ombyggnad 1935–37. Sthlm 1937.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Beiträge zur schweiz. Statistik. Bern 1937.
6. Schweizerische Dividendenstatistik 1933–35.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1937.
77. Eidgenössische Krisenabgabe. Ergebnisse der 1. Periode. 1934—35.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1937.
55. *Wærn Bugge, Ingeborg, & Jeansson, Alice.* Med begränsade medel gå vi att sätta bo. Under medverkan av *Anna Haglund.*

SOCIAL HÅNDBOK for Norge. Utg. av Norsk forening for socialt arbeide. Hovedred.: *E. Storsteen.* Oslo 1937.

SOCIAL WORK in Stockholm. Upps. 1937.

SOVIET UNION 1936. Ed.: *A. Fineberg.* Lond. 1936.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
21. Betänkande med förslag till lag om minimilöner för lantarbetare. [Avg. d. 22 juni 1937.] (Jo.)
22. *Schalling, E.* Efterskrift till »Kyrkogodset i Skåne, Halland och Blekinge under dansk tid». [Avg. d. 5 juni 1937.] (E.)
23. Betänkande angående Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet. Avg. [d. 3 juli 1937.] (S.)

STORBRITANNIEN. Chief inspector of factories and workshops.
Annual report. 1936. Lond. 1937.

— Departmental committee on the hours of employment of young persons in certain unregulated occupations.
Report. Lond. 1937.

— Industrial health research board.
Report. Lond. 1937.
79. *Hill, A. B.* An investigation into the sickness experience of London transport workers, with special reference to digestive disturbances.

— Ministry of health.
Annual report. 16 (1935/36). Lond. 1936.
Housing. House production, slum clearance, etc. England and Wales. Position at 31st March, 1936. Lond. 1936.
On the state of public health. Annual report of the chief medical officer. 1935. Lond. 1936.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Finanser.
Accispliktiga näringar (tillverkning av brännvin och maltdrycker m. m.) år 1935/36. Av K. kontrollstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården vid marinen år 1936. Av Marinöverläkaren.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1935. Av Statistiska centralbyrån.
Telefon och telegraf år 1936. Av K. telegrafstyrelsen.

SVÄRDSTRÖM, K. F. Marknadsundersökningar. 2. Den engelska smörmarknaden. Sthlm 1937. (Meddelanden från K. lantbruksstyrelsen 1937:2.)

TJECKOSLOVAKIEN. Office de statistique.
Annuaire statistique. Prague 1937.

VINBERG, S. Stockholms hamn 1937. Sthlm 1937.

ZIMMERMAN, C. C. Consumption and standards of living. Lond. 1936.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1937.

Arbetsmarknadssiffrorna för augusti månad gåvo ett förnyat vittnesbörd om de gynnsamma förhållanden, under vilka svenskt näringsliv på skilda områden sedan länge arbetat och successivt utvecklats. Sålunda sjönk genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket från 142 i juli till 129 i augusti; i jämförelse med siffrorna 175 i augusti 1936 och 255 för samma månad 1935 framstår den förbättrade situationen under innevarande år ännu mera markerad. Vad de olika förmedlingsområdena beträffar, må nämnas, att vid icke mindre än 11 anstalter den genomsnittliga siffran för lediga platser översteg antalet arbetsansökningar. Arbetsförmedlingsstatistiken redovisade för månaden en stegring i platstillgången med 18 %, under det att ökningen av antalet sökande ej uppgick till fullt 8 %. I främsta rummet var det den ökade efterfrågan på arbetskraft inom grupperna jordbruk och husligt arbete, som bidragit till relationstalets förbättring, men även inom andra yrkesgrenar förmärktes stegrad livaktighet, och kvalificerade yrkesarbetare av olika slag syntes i allmänhet ha mycket lätt att få sysselsättning. Arbetslöshetssiffrorna ha fortsatt att sjunka, och antalet till arbetslöshetskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, som vid månadens början uppgick till 9 800, hade vid dess slut sjunkit till cirka 9 500. Augustisiffran 1936 var 20 783, alltså mera än dubbelt så hög. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet juli/augusti 6·4 % mot 7·7 % en månad tidigare och 8·1 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Vid jordbruket beredde bärgningen av skörden och den begynnande tröskningen anställning i stor utsträckning för tillfällighetsarbetare. I regel kunde behovet tillgodoses, även om vid mitten av månaden vissa svårigheter härvidlag yppade sig i Skåne. Gynnsamt skördeväder och frigörande av arbetskraft från reservarbeten avhjälpte emellertid även här den värsta bristen. Anmälningar från såväl arbetsgivare som arbetssökande beträffande fasta platser till stundande höstflyttning ha talrikt ingått, och många uppgörelser ha redan träffats. Största efterfrågan gällde som vanligt gifta ladugårdskarlar och yngre drängar samt landsjungfrur. Skogsarbetare, i första hand kolvedshuggare, rönte livlig efterfrågan, och stort underskott förefanns.

Några nämnvärda förskjutningar inom industri och hantverk ha icke ägt rum sedan föregående månad, utan arbetstillgången är alltjämt god inom flertalet grenar. Knappheten å fullgoda yrkesmän kvarstår, och nyrekryteringen har försvårats genom bristen på ynglingar i 14—17-årsåldern. Inom *byggnadsverksamheten* rådde livlig efterfrågan på bl. a. murare och målare för färdigställandet av husbyggen, och på vissa håll var tillgången på arbetskraft otillräcklig; även kvalificerade grovarbetare syntes väl sysselsatta. Ansökningssiffrorna inom *skoindustrien* ha sjunkit avsevärt sedan föregående månad, och inom *skrädderifacket* var arbetstillgången god för såväl utbildade skräddare som lärlingar med eller utan praktik.

För sjöfartsnäringen var omsättningen något mindre än i juli men betydligt större än i fjol. Brist rådde på jungmän och mässgossar samt behörigt maskinbefäl. Däremot var arbetstillgången mindre god för däcksbefäl. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 4 066 påmönstringar och 4 058 avmönstringar. Motsvarande siffror för augusti 1936 voro 3 487 och 3 538.

Inom handel och samfärdsel hade platstillgången reducerats för *kontorspersonalen*, sedan behovet av semestervikarier avtagit; *affärsbiträden* och *lagerarbetare* rönte däremot livligare efterfrågan. Samma var förhållandet med *hamn- och stuveriarbetare*, som hade mycket goda arbetstillfällen. På avdelningen för *sjukvård och hygien* förelåg stor efterfrågan på såväl barnsköterskor som biträden till anstalter.

Inom det husliga arbetet medförde augusti efter vanligheten ökad omsättning till följd av familjernas återvändande från semester- och landsvistelse. Tillgången på kunniga ensamjungfrur, kokerskor och dagflickor var mera knapp än förut.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under augusti 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	74	65	55	45	59	64	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	200	199	167	160	164	151	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·3*	*7·7*	*6·4*	—	—	—	—	—	—

Dyrortsgruppering för folkpensionerna.

Enligt de av 1937 års riksdag antagna nya bestämmelserna i lagen om folkpensionering, vilka träda i kraft den 1 januari 1938,[1] ankommer det på socialstyrelsen att med avseende på levnadskostnadernas höjd indela samtliga orter i riket i tre ortsgrupper i och för dyrortsgradering av folkpensionerna. Ortsgrupp med högre nummer omfattar orter med större levnadskostnader än ortsgrupp med lägre nummer. I anledning härav och i enlighet med de särskilda föreskrifter, som Kungl. Maj:t den 21 maj 1937 meddelat, utfärdade socialstyrelsen den 28 juni 1937 kungörelse om sådan ortsgruppsindelning, gällande för åren 1938—1940 (Sv. förf.-saml. 1937, nr 714).

Grunder för ortsgrupperingen. Innan närmare redogörelse lämnas för resultatet av nämnda gruppering, må något meddelas om de principer, som ligga till grund för densamma. 1935 års folkpensioneringssakkunniga ha ingående behandlat denna fråga och framlagt detaljerade bestämmelser för grupperingens verkställande i sitt den 30 november 1935 avlämnade betänkande (statens off. utredn. 1935, nr 62). I ovannämnda särskilda bestämmelser föreskrev Kungl. Maj:t även, att ortsindelningen för folkpensioneringen skulle verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda betänkande angivna grupperingsmaterial och grupperingsmetoder samt med tillämpande av däri föreslagna gruppgränser.

I fråga om grunderna för en dyrortsgruppering på folkpensioneringens område har konstaterats, att folkpensioneringens särskilda behov av en dylik gruppering vore av så egenartad natur, att skatte- eller lönegrupperingen icke utan särskilda olägenheter kunde läggas till grund för en sådan. Å andra sidan har det ansetts vara av stor betydelse, att pensionsgrupperingen utfördes på sådant sätt, att den erforderliga prisstatistiken kunde bliva gemensam för denna och de övriga officiella dyrortsgrupperingarna.

Vid undersökningarna har man utgått från den hushållsbudget, avseende ett familjehushåll bestående av man, hustru och 2 à 3 minderåriga barn (motsvarande cirka 3·3 konsumtionsenheter), som ligger till grund för löne- och skattegrupperingarna. Denna budget grundar sig i sin tur på socialstyrelsens hushållskostnadsundersökningar, vid vilka materialet bl. a. uppdelats efter familjernas välstånd. Inom den lägsta välståndsgruppen — närmast jämförlig med pensionärstandarden — som urskilts vid hushållskostnadsundersökningarna, representera kostnaderna för livsmedel, bostad, bränsle och lyse 63·5 % samt skatter och samtliga övriga utgifter 36·5 % av budgetens totalsumma. Man har vidare sökt utröna, i vad mån pensionstagare med sina påräkneliga inkomster kunde tillfredsställa sina levnadsbehov med utgångspunkt från normalhushål-

[1] Soc. Medd. 1937, sid. 571.

lets standard, och å vilka poster inskränkningar kunde förutsättas. Därvid har räknats med ett »pensionärshushåll» på två pensionstagare, motsvarande ett konsumtionsbehov av 1·6 konsumtionsenheter eller ungefär hälften av normalhushållets.

Beträffande posten livsmedel ansågs någon standardsänkning icke möjlig. Då pensionärshushållets förbrukningsbehov beräknades till hälften av normalhushållets, upptogos därför dess livsmedelskostnader till halva det för sistnämnda hushåll beräknade beloppet. Kostnaden för bostad har för normalhushållet befunnits närmast motsvara hyran för två rum och kök (tre eldstäder). För två samboende pensionärer har räknats med genomsnittshyran för endast en eldstad. För bränsle och lyse beräknades för en dylik bostad en kostnad av 50 kronor eller ungefär hälften av normalfamiljens motsvarande kostnad, vilken i samtliga ortsgrupper uppgår till i runt tal 100 kronor. Övriga utgifter, vari ingå skatter samt andra ovan icke specificerade utgiftsposter, upptaga i normalbudgeten något mer än en tredjedel. För pensionärshushåll torde de allra flesta av dessa poster antingen helt bortfalla eller avsevärt inskränkas, varför man antagit, att 15 à 20 % av deras totalutgifter kunde disponeras för nu ifrågavarande ändamål.

Även i annat avseende än beträffande utgiftsposternas inbördes tyngd i budgeten har man låtit beräkningsgrunderna avvika från de förut vid dyrortsgrupperingarna följda. Vid såväl skatte- som lönegrupperingen har man ansett sig kunna bortse från det förbilligande av levnadskostnaderna, som kan vinnas genom partiinköp, naturahushållning och dylikt. Då det emellertid gällde pensionärer och mindre folkrika orter, har en reduktion av de ovan särskilt angivna kostnadsposterna verkställts med 10 eller 5 %, beroende på orternas karaktär.

Gången av beräkningarna rörande olika orters dyrhet har sålunda varit följande. De vid socialstyrelsens senaste skatte- och lönegrupperingar erhållna kostnadssummorna för de särskilda utgiftsposterna reducerades först för varje ort till en tredjedel för hyresposten och till hälften för alla varuposterna: skatteposten lämnades helt ur räkningen. Den genom sammanläggningen av de reducerade posterna erhållna summan minskades därefter för de mera lantliga orterna med 10 eller 5 % med hänsyn till de kostnadsbesparingar, som naturahushållningen kunde antagas medföra. De därefter återstående beloppen utvisade den beräknade proportionen mellan pensionärshushållens omkostnader. För att även erhålla en approximativ uppfattning av de absoluta utgiftssummorna ökades dessa beräknade kostnader med en fjärdedel. I den totala kostnadssumman ingingo sålunda 20 % för alla i budgeten icke specificerade kostnadsposter.

Orterna ha i stort sett avgränsats på så sätt, att till billigaste ortsgrupp, grupp 1, skulle hänföras orter med indextal (riksmedeltalet = 1 000) upp till 1 100-gränsen, till grupp 2 orter med indextal mellan 1 100 och 1 300 samt till grupp 3 orter med indextal överstigande 1 300. De nämnda gruppgränserna tillämpades emellertid icke schematiskt utan fingo mera tjäna till vägledning än som en undantagslöst följd norm vid orternas grup-

pering. Man företog nämligen även en på allmänna skälighetsgrunder fotad granskning av orternas placering, varvid det omsorgsfullt undersöktes, huruvida de framräknade indextalen gåvo orterna en naturlig placering. Därjämte beaktades i görligaste mån önskvärdheten av att kommuner i högre och i lägre ortsgrupp icke utan synnerligen starka skäl borde omväxla med varandra.

Efter indexmässig prövning och skälighetsbedömning på nyss angivet sätt har även verkställts särskild statistisk undersökning för utrönande av verkningarna i ekonomiska och andra avseenden av den ifrågavarande dyrortsgraderingen av tilläggspensionerna för de kommuner, som skulle erhållit högre placering än i ortsgrupp 1, och viss hänsyn har även tagits härtill.

Dyrortsgrupperingens resultat. Med utgångspunkt från de olika kommunernas efter ovan antydda principer framräknade dyrhetsindex och en allmän skälighetsprövning ha samtliga de kommuner utvalts, som placerats i högre ortsgrupp än den lägsta.

Grupperingen har utfallit så, att i ortsgrupp 3 placerats Stockholm och Göteborg, 9 andra städer, 2 köpingar och 3 landskommuner. Tre av städerna, nämligen Sundbyberg, Djursholm och Lidingö, båda köpingarna (Stocksund och Hässelby villastad) samt de tre landskommunerna (Solna, Danderyd och Nacka) tillhöra Stockholms förorter. De sex återstående städerna i högsta ortsgruppen voro alla belägna i Norrland, nämligen Sundsvall, Sollefteå, Östersund, Umeå, Luleå och Boden. 2 landskommuner, nämligen Gällivare och Jukkasjärvi, föreslås uppdelade på ortsgrupperna 2 och 3, varigenom municipalsamhällena Gällivare kyrkostad, Malmberget och Kiruna med kringliggande bebyggelse hänförts till högsta ortsgruppen. Till grupp 2 ha slutligen hänförts städerna Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle samt vidare 68 andra städer, 13 köpingar och 40 landskommuner. Hela antalet kommuner, som enligt förslaget skulle placeras i högre ortsgrupp än den lägsta, uppgår alltså till 143.

Olycksfall i arbete år 1934.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1934 uppgick antalet under redogörelseåret inträffade olycksfall i arbete, som enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1928 anmälts till riksförsäkringsanstalten, till 138 486, av vilka 52 669 omfattas av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. I jämförelse med år 1933 utvisar antalet anmälda olycksfall i arbete en ökning av 18·5 %.

I redogörelsen ingår icke det statistiska material, som härleder sig från tillämpningen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1930. Materialet i fråga har nämligen på grund av sin ringa omfattning icke ansetts ännu böra offentliggöras.

Av olycksfallen inträffade 98 187 hos s. k. större arbetsgivare (med minst 5 arbetare), 25 809 hos mindre arbetsgivare och 14 490 bland statsanställda. För de två senare grupperna saknas vissa uppgifter, och ha på grund härav några beräkningar angående olycksfallsfrekvens o. d. ej utförts för dessa grupper.

Beträffande de hos större arbetsgivare inträffade olycksfallen lämnas i *tab. 1* en fördelning på olika yrkesgrenar m. m. och i *tab. 2* en sammanställning av olycksfallens orsaker. I båda tabellerna ha vid sidan av 1934 års siffror anförts motsvarande jämförelsetal för sexårsperioden 1923—28, hämtade ur det av riksförsäkringsanstalten tidigare publicerade sammandraget av olycksfallsstatistiken för denna period (se årg. 1933, sid. 628). I tab. 2 har såsom riskmått använts antalet *förlorade arbetsdagar per årsarbetare.*[1] Tabellen giver i sammanträngd form en fullständig bild av de angivna olycksfallsorsakernas andel i olycksfallsrisken och utvisar därjämte, huru stor del av den förlorade arbetstiden, som härrör från sjukdom, invaliditet och död för varje särskild olycksfallsorsak. De olycksfall i arbete, som under år 1934 träffat hos större arbetsgivare anställda arbetare, ha under de gjorda förutsättningarna beträffande det tillämpade riskmåttet förorsakat en förlust i arbetstid av 6·936 dagar per årsarbetare eller omkring 7·4 miljoner arbetsdagar. Av denna förlorade arbetstid ha 21·7 % föranletts av sjukdom, 44·9 % av invaliditet och 33·4 % av den skadades död.

Som exempel på mera dominerande olycksfallsorsaker må följande nämnas. Inom metallindustrien äro arbetsmaskinerna den mest framträdande olycksfallsorsaken med 2·17 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, inom vilken grupp 2·82 förlorade arbetsdagar per årsarbetare komma på arbetsmaskinernas konto. För träindustrien är motsvarande siffra 6·54 eller mer än två femtedelar av hela den

[1] Vid invaliditets- och dödsfall lägges till grund ett beräknat antal förlorade arbetsdagar, nämligen 75 per invaliditetsprocent och 7 500 vid hel invaliditet eller död.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) år 1934, fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda olycksfall		Antal anmälda invaliditetsfall		Antal anmälda dödsfall		Antal olycksfall per 100 årsarbetare år 1934			Antal olycksfall per 100 årsarbetare 1923—28			Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare		Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall	
		Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	1934	1923–28	1934	1923–28
Malmbrytning, anrikning och rostning	113	6 215	211	1 096	3	27	—	5	—	17·6	1·4	17·1	15·1	1·9	14·9	16·34	23·39	96	157
Malmförädling	71	24 074	409	5 461	12	75	1	13	—	22·7	2·9	22·4	18·1	2·9	17·9	12·66	11·05	57	62
Metallindustri	3 062	90 688	6 552	16 922	338	207	5	12	1	18·7	5·2	17·8	15·5	4·4	14·9	6·68	7·64	38	51
Sten-, kol- och torvindustri	1 617	24 592	2 129	3 808	124	94	2	8	—	15·5	5·8	14·7	15·9	2·6	15·2	10·21	12·59	69	83
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	14 249	113 149	18 826	16 953	671	352	19	47	—	15·0	3·6	13·4	7·6	1·3	6·6	9·55	9·41	71	142
Träindustri	4 105	45 535	1 037	7 358	36	259	—	24	—	16·2	3·5	15·9	12·0	2·7	11·8	16·00	14·88	101	126
Pappers- och grafisk industri	1 107	50 815	10 194	4 811	321	103	4	20	—	9·5	3·1	8·4	8·9	2·0	7·8	7·02	8·79	83	112
Närings- och njutningsämnesindustri	3 594	30 925	17 196	3 169	834	52	9	10	—	10·2	4·8	8·3	6·8	3·2	5·5	4·76	5·19	57	94
Textil- och beklädnadsindustri	1 639	25 515	46 784	1 706	1 335	33	15	2	1	6·7	2·9	4·2	2·9	1·2	1·8	2·10	2·39	50	131
Läder-, gummi- och hårindustri	756	13 532	8 269	1 075	188	13	2	2	—	7·9	2·3	5·8	4·2	1·1	3·1	2·90	2·36	50	76
Kemisk-teknisk industri	306	8 804	2 637	959	155	24	1	3	—	10·9	5·9	9·7	9·8	6·4	8·9	7·71	8·43	79	94
Byggnadsverksamhet	8 538	78 093	815	12 092	46	312	4	57	—	15·5	5·6	15·4	9·7	2·6	9·6	14·52	13·75	94	143
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	635	10 952	257	970	7	38	—	3	—	8·9	2·7	8·7	6·1	1·1	6·0	10·17	9·66	117	161
Handel och varulager	*16 003*	*119 600*	*63 915*	5 186	1 155	97	15	15	1	4·3	1·8	3·5	2·9	0·8	2·2	2·23	2 27	65	105
Sjöfart och fiske	1 846	23 915	1 119	3 708	95	93	1	79	—	15·5	8·5	15·2	11·2	3·8	10·9	33·79	29·69	222	273
Samfärdsel (utom sjöfart)	1 133	31 309	1 950	2 713	41	31	2	16	—	8·7	2·1	8·3	5·9	1·4	5·6	7·02	6·36	85	113
Ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse m. m.	4 271	36 570	42 537	526	378	22	12	—	1	1·4	0·9	1·1	0·6	0·4	0·5	0·97	1·30	85	261
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	6 105	21 525	3 989	717	75	27	4	2	1	3·3	1·9	3·1	1·1	0 2	0·7	3·50	1·60	113	216
Hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m.	4 600	13 059	62 442	817	2 209	13	30	1	5	6·3	3·5	4·0	2·6	1·3	1·6	2·14	2·43	53	152
Diverse företag och yrken	1 045	2 493	1 761	87	30	2	—	—	—	3·5	1·7	2·8	3·3	1·0	2·5	1·10	3·40	40	133
Tillsammans 1934	**74 795**	**771 360**	**293 029**	**90 134**	**8 053**	**1 874**	**126**	**319**	**10**	**11·7**	**2·7**	**9·2**	**8·4**	**1·3**	**6·6**	**6·94**	**7·54**	**75**	**114**
» 1933	67 619	693 870	276 108	75 969	7 034	1 588	144	280	15	10·9	2·5	8·6	·	·	·	6·63	·	77	·
» 1932	66 546	703 274	276 675	78 240	6 787	1 799	124	248	15	11·1	2·5	8·7	·	·	·	6·72	·	77	·
» 1931	65 972	749 251	275 432	86 427	6 398	1 771	120	301	10	11·5	2·3	9·1	·	·	·	6·84	·	75	·
» 1930	62 164	786 289	274 728	97 647	6 362	2 092	163	399	12	12·4	2·3	9·8	·	·	·	8·20	·	84	·
» 1929	59 178	770 800	262 788	89 154	5 270	2 153	146	364	7	11·6	2·0	9·1	·	·	·	8·15	·	89	·
» 1928	57 498	732 366	252 159	70 149	3 743	1 978	112	326	19	9·6	1·5	7·5	·	·	·	7·72	·	103	·

Tab. 2. Olycksfall (hos större arbetsgivare) fördelade efter orsaker.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall			Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall		Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare							
						på grund av						Summa	
						sjukdom		invaliditet		död			
	Inalles	per 100 årsarbetare											
	1934	1934	1923/28	1934	1923/28	1934	1923/28	1934	1923/28	1934	1923/28	1934	1923/28
Motorer	231	0·022	0·014	186	161	0·004	0·004	0·022	0·013	0·014	0·005	0·040	0·022
Transmissioner	385	0·036	0·046	255	346	0·009	0·015	0·048	0·078	0·035	0·067	0·092	0·160
Arbetsmaskiner	15 002	1·409	1·128	67	90	0·187	0·186	0·672	0·717	0·085	0·116	0·944	1·019
Handverktyg och enklare redskap	18 058	1·697	1·200	36	59	0·190	0·172	0·367	0·479	0·057	0·054	0·614	0·705
Hissar, kranar och andra lyftverktyg	2 588	0·243	0·177	124	203	0·057	0·052	0·152	0·170	0·092	0·137	0·301	0·359
Fordon i trafik, ej tillhörande spårbanor, med animal drivkraft	6 629	0·623	0·328	79	152	0·134	0·096	0·267	0·234	0·092	0·169	0·493	0·499
med mekanisk eller elektrisk drivkraft	1 974	0·185	0 094	240	268	0·052	0·030	0·152	0·077	0·240	0·146	0·444	0·253
Vagnar, tillhörande spårbanor	2 166	0·203	0·222	140	183	0·046	0·054	0·097	0·126	0·141	0·227	0·284	0·407
Transportledningar	508	0·048	0·047	163	198	0·013	0·013	0·044	0·049	0·021	0·031	0·078	0·093
Sjöfart	227	0·021	0·021	1 833	1 676	0·005	0·006	0·005	0·031	0·381	0·317	0·391	0·354
Luftfart	2	0·000	0·000	60	198	0·000	0·000	—	0·000	—	—	0·000	0·000
Ångpannor, ångkokapparater, ångledningar samt andra kärl under tryck	158	0·015	0·015	55	153	0·002	0·002	0·006	0·005	—	0·015	0·008	0·022
Elektrisk ström	107	0·010	0·010	865	1 188	0·003	0·003	0·014	0·016	0·070	0·099	0·087	0·118
Explosion av sprängämnen	187	0·018	0·015	904	1 054	0·007	0·006	0·082	0·080	0·070	0·069	0·159	0·155
Giftiga och frätande ämnen	1 000	0·094	0·048	31	74	0·007	0·006	0·008	0·021	0·014	0·008	0·029	0·035
Eldfarliga och heta ämnen samt intensivt ljus och strålande värme	2 799	0·263	0·207	46	83	0·035	0·036	0·015	0·042	0·070	0·094	0·120	0·172
Rök, gaser, komprimerad luft	62	0·006	0·003	616	1 099	0·001	0·000	—	0·001	0·035	0·033	0·036	0·034
Halkning och fall	8 085	0·760	0·653	89	134	0·176	0·188	0·324	0·440	0·176	0·248	0·676	0·876
Nedfallande föremål	3 619	0·340	0·338	72	88	0·067	0·077	0·114	0·127	0·063	0 093	0·244	0·297
Sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras	2 167	0·204	0·173	260	315	0·062	0·063	0·207	0·240	0·261	0·242	0·530	0·545
Lyftning, bärande och hanterande av föremål	18 588	1·746	1·108	42	54	0·291	0·221	0·322	0·285	0·127	0·095	0·740	0·601
Föremål, på vilka den skadade trampat	2 083	0·196	0·066	19	37	0·023	0·009	0·014	0·006	—	0·010	0·037	0·025
Slag, stöt eller bett av djur (inkl. olycksfall under ridning)	1 300	0·122	0·073	63	137	0·024	0·020	0·039	0·048	0·014	0·031	0·077	0·099
Övriga orsaker	10 262	0·964	0·646	53	106	0·106	0·104	0·146	0·203	0·260	0·379	0·512	0·686
Samtliga orsaker 1934	**98 187**	**9·225**	**6·632**	**75**	**114**	**1·501**	**1·363**	**3·117**	**3·488**	**2·318**	**2·685**	**6·936**	**7·536**
» » 1933	83 003	8·557	·	77	·	1·445	·	2·902	·	2·281	·	6·628	·
» » 1932	85 027	8·677	·	77	·	1·502	·	3·207	·	2·013	·	6·722	·
» » 1931	92 825	9·059	·	75	·	1·580	·	2·982	·	2·276	·	6·838	·
» » 1930	104 009	9·803	·	84	·	1·799	·	3·492	·	2·905	·	8·196	·
» » 1929	94 424	9·136	·	89	·	1·737	·	3·724	·	2·692	·	8·153	·
» » 1928	73 892	7·505	·	103	·	1·499	·	3·597	·	2·628	·	7·724	·

förlorade arbetstiden inom gruppen. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt gällande inom gruppen jordbruk och skogsbruk med 1·87 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg ha inom gruppen malmbrytning förorsakat en tidsförlust av 3·67 arbetsdagar per årsarbetare och inom sjöfartsgruppen 3·28 arbetsdagar. Inom sistnämnda grupp komma därjämte 16·18 förlorade arbetsdagar på sjöfartsolycksfallen samt 4·01 på halkning och fall. För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer omkring en tredjedel av tidsförlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. De elektriska olycksfallen ha inom kraft-, belysnings- och vattenverken medfört en förlorad arbetstid av 1·87 dagar.

Arbetstidsförlusten per årsarbetare har ökats något mot föregående år, medan däremot antalet förlorade arbetsdagar per olycksfall minskats från 77 till 75.

Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken.

I den av Stockholms folkskoledirektion med vissa mellanrum utgivna publikationen »Gossarnas yrkesval» har med ledning av uppgifter ur kollektivavtal, erhållna från socialstyrelsens förlikningsmannaexpedition meddelats en tabellarisk översikt över utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar och manliga arbetare inom vissa yrken i Stockholm. Med hänsyn till det intresse, som ett sådant material erbjuder för de vid olika offentliga arbetsförmedlingsanstalter inrättade särskilda ungdomsförmedlingarna i deras verksamhet för underlättande av yrkesval, har socialstyrelsen i efterföljande tabell gjort en sammanställning över ovannämnda förhållanden enligt i juli 1937 gällande kollektivavtal. Tabellen innehåller mestadels uppgifter från såväl högsta som lägsta ortsgrupp, varvid Stockholm alltid representerar den högsta ortsgruppen.

Såsom framgår av tabellen lämnas i första kolumnen uppgift om inträdesålder i facket, i den mån sådan föreskrift finnes inryckt i gällande kollektivavtal. Därefter angives utbildningstiden samt den lön, som kan utgå till lärling under de olika anställningsåren. Vidare meddelas lön för utlärda arbetare samt den lön, som enligt avtal kan utgå efter vissa års anställning i facket eller efter särskild utbildningstid. I anmärkningskolumnen slutligen har antecknats, huruvida den utgående lönen betraktas såsom normallön eller om densamma betecknats såsom minimilön för tidlönsarbete, vilken överskrides vid tillämpning av ackordsarbete inom vederbörande arbetsområde. Samtliga i tabellen medtagna uppgifter hänföra sig till i juli 1937 gällande kollektivavtal och exemplifiera sålunda de löneförhållanden, som för närvarande äro gällande för lärlingar och manliga arbetare inom de upptagna yrkena.

Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar och manliga arbetare inom vissa yrken enligt i juli 1937 gällande kollektivavtal.

Förklaring: H = högsta ortsgrupp (Stockholm), L = lägsta ortsgrupp.

Yrke	Inträdesålder i facket, år	Utbildningstid i år	Lön i kronor							Anmärkningar
			räknad per	1:a året	2:a året	3:e året	4:e året	för utlärd arbetare	efter vissa år eller särskild utbildningstid	
Bagare (mjukbröds-) . H	—	3	vecka	37·00	47·00	57·00	—	72·00	Trågarb. 76·00	Normallön
Bilreparatör . . . . . H	—	4	timme	0·80	0·95	—	[1] 1·15	[1] 1·35	7 år i facket [1] 1·50	Minimilön
L	—	4	»	0·45	0·55	—	[2] 0·70	[2] 0·90	7 år i facket [2] 1·05	Minimilön
Bleck- och plåtslagare . H	högst 19	6	»	[3]	0·88	1·03	1·20	1·70	—	Normallön
Byggnadssnickare . . . H	—	3	»	—	—	—	—	1·65	—	Normallön
L	—	3	»	—	—	—	—	1·20	—	Normallön
Bokbindare . . . . . H	16	4	»	0·41	0·51	0·69	0·83	0·98	Utlärd i 3 år 1·26	Minimilön
L	16	4	»	0·32	0·42	0·55	0·67	0·78	Utlärd i 3 år 1·02	Minimilön
Borstbindare . . . . . H	15	3	»	[4]	0·66	0·96	—	1·20	—	Minimilön
Charkuterist . . . . . H	—	—	vecka	40·00	50·00	60·00	—	3 års vana 62·00	5 års vana 75·00	Normallön
Elektrisk montör . . . H	—	—	timme	[5] 0·88	1·11	—	1·30	1·41	1·58	Normallön
L	—	—	»	[5] 0·64	0·75	—	0·97	1·11	6 år i facket 1·22	Normallön
Frisör . . . . . H	15	4	vecka	9·90	13·20	23·10	33·00	[6] 46·00	6 år i facket [6] 66·00	Minimilön
L	15	4	»	8·40	11·20	19·60	28·00	39·00	6 år i facket 56·00	Minimilön
Förgyllare . . . . . H	—	5	timme	[4]	0·66	0·85	1·10	1·48	—	Minimilön
Glasmästare . . . . . H	15	5	»	[3]	0·79	0·95	1·26	1·58	—	Normallön
Guldsmed . . . . . H	—	—	»	—	—	—	—	3 år i facket 1·10	6 år i facket 1·30	Minimilön
Hattmakare (fabriksarb.) H	—	—	»	—	—	—	—	1·40	—	Normallön
Konditor . . . . . H	—	3	vecka	36·00	46·00	51·75	—	69·00	76·00	Minimilön
Korgmakare . . . . . H	15	4	timme	[4]	0·52	0·78	1·04	1·30	—	Minimilön
Körsnär . . . . . H	16	4	»	0·38	0·50	0·70	0·85	1·00	Utlärd i 3 år 1·70	Minimilön
L	16	4	»	0·32	0·43	0·60	0·72	0·85	Utlärd i 3 år 1·45	Minimilön
Litograf . . . . . H	16	5	»	0·41	0·51	0·69	0·84	1·17	Utlärd i 2 år 1·50	Minimilön
L	16	5	»	0·34	0·43	0·57	0·69	0·96	Utlärd i 2 år 1·24	Minimilön

[1] För närvarande utgår individualtillägg med minst 6 öre i timmen för fjärde årets lärling och 10 öre för de utlärda grupperna. — [2] För närvarande utgår individualtillägg med minst 3 öre i timmen för fjärde årets lärling, med 5 öre för utlärd arbetare och med 6 öre för arbetare 7 år i facket. — [3] Bestämmes av arbetsgivaren. — [4] Enligt överenskommelse.

Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar och manliga arbetare år 1937 (forts.).

Yrke		Inträdesålder i facket, år	Utbildningstid i år	Lön i kronor: räknad per	1:a året	2:a året	3:e året	4:e året	för utlärd arbetare	efter vissa år eller särskild utbildningstid	Anmärkningar
Murare	H	—	3	timme	—	—	—	—	1·65	—	Normallön
	L	—	3	»	—	—	—	—	1·20	—	Normallön
Målare	H	15	4	1—4 året vecka, övr. timme	27·00	31·00	37·00	53·00	1·85	—	Normallön
Möbelsnickare	H	15	4	timme	[4]	0·50	0·76	1·01	1·26	—	Minimilön
	L	15	4	»	[4]	0·34	0·52	0·69	0·86	—	Minimilön
Rörläggare	H	—	—	»	0·96	0·96	1·26	—	1·44	5 år i facket [7] 1·50	Minimilön
	L	—	—	»	0·72	0·72	0·92	—	1·15	5 år i facket [7] 1·21	Minimilön
Sadelmakare	H	15	5	1—4 året vecka, övr. timme	20·00	25·00	31·75	38·75	1·28	7 år i facket 1·55	Minimilön
Skomakare	H	16	—	1—2 året vecka, övr. timme	20·00 -40·00	50·00 -60·00	—	—	1·60	—	Normallön
Skorstensfejare	H	—	—	vecka	35·00 -53·00	64·00	67·50	71·00	76·00	6 år i facket 90·00	Normallön
Skräddare	H	—	4	»	13·50 -18·00	23·00 -29·00	35·00 -42·00	50·00 -57·00	74·00	Pressare 81·40	Normallön
	L	—	4	»	8·75 -11·70	14·95 -18·85	22·75 -27·30	32·50 -37·05	48·10	Pressare 52·90	Normallön
Smed	H	—	4	timme	—	—	—	—	[8] 1·40	7 år i facket [8] 1·50	Minimilön
Stenhuggare	H	—	2	»	—	—	—	—	—	1·65	Normallön
Svarvare (mekanisk verkstadsarbetare)	H	—	4	»	—	—	—	—	[9] 0·82	7 år i facket [9] 0·88	Minimilön
	L	—	4	»	—	—	—	—	[9] 0·67	7 år i facket [9] 0·74	Minimilön
Tapetserare	H	—	5	3:e året vecka, övr. timme	[4]	[4]	29·30	0·79	1·32	7 år i facket 1·48	Minimilön
Tunnbindare	H	—	—	timme	—	[4] —	—	—	1·65	—	Normallön
Typograf	H	16	4	vecka	16·80	25·20	33·60	42·00	63·60	Maskinsätt. 69·70	Min imilön
	L	16	4	»	12·25	18·35	24·50	30·60	46·30	Maskinsätt. 50·80	Minimilön
Vagnmakare	H	15	4	timme	[4]	[4]	0·99	1·32	1·65	—	Minimilön

[5] Avser nybörjare, som fyllt 18 år. För arbetare mellan 17 och 18 år är timlönen 83 öre i högsta och 60 öre i lägsta ortsgrupp. — [6] Dessutom 8 % å inarbetat belopp. — [7] För närvarande utgår till alla fullt kompetenta yrkesarbetare ett individualtillägg om 7 öre per timme. — [8] De arbetare, som uteslutande sysselsättas med tidlönsarbete, erhålla ett tillägg, som med minst 10 öre överstiger utgående timpenning. — [9] Manlig arbetare, som icke, per avlöningsperiod räknat, till huvudsaklig del kan beredas arbete på ackord, erhåller efter uppnådd 20 års ålder och ett års arbete inom metallindustrien en timlön, som överstiger minimilönen med minst 25 öre i högsta och minst 15 öre i lägsta ortsgrupp.

Bostadsproduktion och bostadspolitik i Tyskland efter kriget.

Det tyska »Institut für Konjunkturforschung» har nyligen offentliggjort en ingående undersökning om den tyska bostads- och kolonisationspolitikens resultat och framtida uppgifter.[1] De i undersökningen meddelade data, som sträcka sig tillbaka till förkrigstiden och fram t. o. m. år 1935, ha i följande sammanfattning kompletterats med vissa uppgifter för åren 1936 och 1937.[2]

För tiden före kriget saknas för Tyska riket statistiska uppgifter om antalet nyuppförda bostadslägenheter, men enligt en grov uppskattning skulle i genomsnitt under de sista förkrigsåren årligen ha tillkommit ungefär 250 000 bostadslägenheter. Det i denna byggnadsverksamhet investerade kapitalet har beräknats årligen uppgå till $1^1/_2$ à $1^3/_4$ miljard mark. Det visade sig, att vid denna tid byggnadsproduktionen kraftigast tilltog under depression och den första delen av en högkonjunkturperiod tack vare låga räntor och relativt god kapitaltillgång. Under lågkonjunkturen ökades bostadsreserven av outhyrda lägenheter men minskades sedan, då konjunkturerna förbättrades. Även då den starkaste bostadsefterfrågan rådde, stodo i allmänhet också i städerna ett antal lägenheter tomma. Bostadsproduktionen motsvarade i full utsträckning efterfrågan, och man kan knappt tala om någon bostadsbrist i Tyskland under förkrigstiden. Om någon spänning framträdde på bostadsmarknaden, så var denna lokalt begränsad och blott av kortare varaktighet.

Under krigs- och inflationsåren blevo icke endast de lediga bostadslägenheterna uthyrda utan det uppstod en kännbar bostadsbrist till följd av att byggnadsverksamheten nästan fullständigt avstannade samtidigt som hushållsbildningen efter kriget starkt ökades. Vid inflationsperiodens slut år 1923 beräknas antalet familjer och hushåll, som ej innehade egen lägenhet, till minst 600 000.

Den följande tiden har i undersökningen uppdelats i trenne tidsperioder, av vilka den första omfattar »hyresskattetiden» åren 1924—1930/31, den andra övergångsåren 1931 och 1932 samt den tredje tiden efter den politiska omvälvningen år 1933.

Tab. A. Antal tillkomna bostadslägenheter i Tyskland åren 1924—1936.

År	Brutto	Därav nybyggda	Netto	År	Brutto	Därav nybyggda	Netto	År	Brutto	Därav nybyggda	Netto
1924	115 376	94 807	106 502	1929	338 802	315 703	317 682	1933	202 113	132 870	178 038
1925	191 812	164 437	178 930	1930	330 260	307 933	310 971	1934	319 439	190 257	283 995
1926	220 529	199 084	205 793	1931	251 701	231 342	233 648	1935	263 810	213 227	241 032
1927	306 834	284 444	288 635	1932	159 121	131 160	141 265	1936	332 370	282 466	310 490
1928	330 442	306 825	309 762								

På grund av den rådande kapitalknappheten och det i jämförelse med förkrigstiden minst dubbelt högre ränteläget blev det efter valutastabiliseringen nödvändigt för det allmänna att ingripa för byggnadsverksamhetens kapitalförsörjning. Detta skedde huvudsakligen genom en särskild skatt, Hauszinssteuer, på äldre

[1] Sonderheft des Instituts für Konjunkturforschung, Nr 42, Leistungen und Aufgaben im Deutschen Wohnungs- und Siedlungsbau von Walter Fey, Hamburg u. Berlin 1936.

[2] Enligt Wirtschaft und Statistik 1937, nr 11, samt konjunkturinstitutets publikation Halbjahrsbesichte zur Wirtschaftslage, 12. Jahrg. 1937/38, Heft 1.

Tab. B. Bostadssubventioneringens omfattning i Tyskland 1929—1936.

		1929 %	1930 %	1931 %	1932 %	1933 %	1934 %	1935 %	1936 %
Procentuellt antal bostadslägenheter uppförda	med stöd av allmänna medel .	78·6	78·7	73·8	41·6	36·9	43·0	35·3	39·9
	genom myndigheter o. allmännytt. företag .	44·5	48·7	48·3	29·6	24·6	29·5	27·0	30·7

fastigheter, å vilka skulderna genom inflationen praktiskt taget försvunnit. Dessutom ställdes kapital till byggnadsverksamhetens förfogande av delstater och kommuner i form av lån och räntebidrag till enskilda och föreningar m. fl. samt för uppförande av tjänstemannabostäder. Genom dylika åtgärder ökades antalet tillkomna bostadslägenheter från 115 000 år 1924 till 339 000 år 1929, då bostadstillskottet var högst. Av hyresskatten, som årligen under åren 1925 till 1931 inbragte mellan $1^1/_4$ och $1^3/_4$ miljard mark, användes till år 1930 ungefär hälften till bostadsproduktionens främjande, medan återstoden tillfördes den allmänna budgeten. Ungefär hälften av det kapital, varmed bostadsproduktionen under dessa år finansierades, utgjordes av allmänna medel.

Byggnadsverksamheten var vid denna tid framför allt inriktad på de större städerna, där också bostadsbristen var störst, och det var huvudsakligen större hyreshus, som kommo att uppföras. »Allmännyttiga bostadsföretag» samt offentliga myndigheter och korporationer framträdde i ökad omfattning såsom bostadsproducenter, medan den enskilda byggnadsverksamheten gick tillbaka. Trots alla dessa åtgärder och den stegrade byggnadsverksamheten fortsatte bostadsbristen att ökas, och vid utgången av år 1931 beräknas omkring 900 000 hushåll ha delat bostad med andra.

Under övergångsåren 1931—1932 blev byggnadsverksamheten utsatt för ett sammanbrott, då de offentliga subventionerna på grund av det statsfinansiella läget och den fortgående depressionen indrogos eller kraftigt inskränktes. De höga hyrespriserna för de nybyggda lägenheterna kunde hyresgästerna ej komma ut med till följd av arbetslöshet och minskade inkomster, varför många lägenheter blevo outhyrda. Antalet lediga lägenheter uppgick i slutet av 1932 till c:a 150 000, fastän samtidigt över 1 miljon hushåll beräknades ej ha egen lägenhet utan dela bostad med andra. Samtidigt med tillbakagången i byggnadsverksamheten hade byggnadskostnaderna minskats och nedgången från 1929 till slutet av 1932 utgjorde ungefär $^1/_3$.

Bakslaget gick kraftigast ut över byggnadsverksamheten i storstäderna, medan de mindre städerna och landskommunerna icke rönte så stor inverkan. Huvudsakligen egna hem och arbetarbostäder av enklare kvalitet kommo till uppförande, och härför användes i stor omfattning privata medel, besparingar, lån hos enskilda o. s. v. Av hela investeringskapitalet år 1932 eller 0·8 miljard mark utgjordes över hälften av dylika enskilda medel, under det att det allmänna bidrog med knappt en femtedel. Återstoden ställdes till förfogande av olika kreditorganisationer.

Efter den nya regimen år 1933 tog man i främsta rummet sikte på arbetsanskaffning för bekämpande av den rådande arbetslösheten, varvid de bostadspolitiska åtgärderna särskilt inriktades på reparations-, förbättrings- och ombyggnadsarbeten av det redan befintliga bostadsbeståndet. Andra åtgärder hade till syfte att främja nybyggnadsverksamheten. Följden av dessa åtgärder blev, att bostadsproduktionen ökades, fastän den öppna kapitalmarknaden fortfarande visade sig knapp. År 1934 tillkommo nära 320 000 bostadslägenheter, av vilka icke mindre än 129 000 eller c:a 40 % voro ombyggda lägenheter. Följande år var bostadstill-

Tab. C. Bostadsproduktionens kapitalförsörjning (i milj. riksmark).

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Beräknad total kapitalinvestering	1 000	1 700	1 900	2 600	2 800	2 900	2 400	1 200	800	900	1 500	1 600	2 000
Därav finansiering genom:													
allmänna medel	500	935	1 100	1 340	1 340	1 230	1 010	445	150	185	275	220	165
kreditorganisationer (hypoteks- o. sparbanker, försäkringsanstalter, byggnadssparkassor m. m.)	100	290	560	945	1 325	1 240	1 235	645	175	145	375	635	1 055

skottet lägre till följd av att antalet ombyggda lägenheter minskats, medan antalet nybyggda lägenheter visade ökning, som sedan fortsatte under år 1936 i ökat tempo. Det var huvudsakligen egna hem och arbetarbostäder av enklaste beskaffenhet, som uppfördes, och byggnadsverksamhetens tyngdpunkt var förlagd till småstäderna samt de medelstora städerna och dessas ytterområden. Det lyckades i alltmera ökad omfattning tillföra byggnadsverksamheten enskilda sparmedel och privatkredit, så att år 1935 av hela det investerade kapitalet 1·6 miljard mark ungefär 745 miljoner mark beräknades utgöra dylikt kapital, medan endast 220 miljoner mark eller c:a $^1/_7$ voro allmänna medel. Under 1936 anses investeringsbeloppet ha stigit med 400 miljoner till 2·0 miljarder mark. Därav kommo 1 055 miljoner på kreditinrättningar av olika slag, vilka alltså tillsammans finansierade mer än hälften av kostnaderna för byggnadsproduktionen. Däremot sjönk subventioneringen av allmänna medel till 165 miljoner eller mindre än $^1/_{12}$ av totalbeloppet. Trots detta ökades antalet med offentligt stöd nybyggda lägenheter under året till i runt tal $^2/_5$ av samtliga mot c:a $^1/_3$ under år 1935. Denna ökning är helt och hållet att tillskriva ökat ianspråktagande av de statliga kreditgarantierna för sekundärlån, varigenom alltså bostadsbyggandet medelbart främjas. Den enskilda företagsamheten har också under de senaste åren vunnit ökad betydelse. Under år 1936 ha sålunda c:a 70 % av de nya lägenheterna byggts av privata uppdragsgivare.

De lägenheter och egna hem, som blivit färdigställda sedan 1933, ha alla funnit avnämare, och även de sedan krisen tomma lägenheterna ha blivit uthyrda. Bostadsefterfrågan har dock sedan denna tid befunnit sig i ständig stegring. Därvid ha i synnerhet tvenne orsaker varit utslagsgivande. På grund av inkomstökningen i samband med begränsning av hyrorna för nybyggda bostäder (till maximum 40 mark per månad) har efterfrågan på bostäder från sådana hushåll, som antingen alldeles avstått från egen lägenhet eller måst lämna sin bostad under depressionen, åter framträtt i stor utsträckning. Samtidigt ha till följd av den ökade sysselsättningen inom näringslivet och de statliga äktenskapslånen antalet ingångna äktenskap och nybildade hushåll ansenligt tilltagit. År 1933 uppgick antalet ingångna äktenskap i riket till 517 000 och steg år 1934 till 639 000 och år 1935 till 739 000.

Trots den avsevärda förbättringen kunde byggnadsverksamheten under åren 1933—1935 icke på långt när räcka till för att tillgodose de tillkomna nya hushållen. De nybildade hushållen beräknades år 1933 till 330 000, år 1934 till ungefär 480 000 och år 1935 till 400 000. Häremot svarade ett nettotillskott av bostadslägenheter på resp. 178 000, 284 000 och 241 000 under samma år. Antalet hushåll utan egen lägenhet, som redan i mitten av år 1933 utgjorde 1·1 miljoner, steg sålunda från i runt tal 1·4 miljoner i början av 1935 till 1·5 miljoner i början av 1936.

I en andra avdelning av undersökningen behandlas frågan om den tyska bostadspolitikens närmaste uppgifter och nuvarande utvecklingstendenser.

Om man beräknar, att ungefär 200 000 hushåll icke önska egen lägenhet, skulle bristen för sådana familjer, som ofrivilligt dela lägenhet med andra, uppgå till 1 300 000. Enligt en approximativ uppskattning skulle av dessa omkring 750 000 familjer befinna sig i sådana ekonomiska omständigheter, att de kunde betala hyra för en egen lägenhet. Den återstående bristen (550 000 lägenheter) kan endast täckas, om hyrorna sänktes och anpassades efter hyresbetalningsförmågan hos dessa familjer, som ännu delade bostad med andra. Bostadsefterfrågan från nybildade familjer och hushåll kommer att bli mindre och mindre på grund av att de åldersklasser, som nu uppnå giftasåldern, föddes under de år, då födelsefrekvensen var mycket lägre än under förkrigstiden. Dessutom kommer antalet upplösta hushåll att alltmer ökas på grund av att de högre åldersklasserna äro jämförelsevis talrikare representerade. Nettoökningen av nytillkomna hushåll har beräknats uppgå till 200 000 årligen intill år 1940, men under de följande fem åren från 1940 till 1945 endast till 90 000 per år. För att täcka bostadsdeficitet till början av 1945 och tillgodose bostadsefterfrågan för de nytillkomna hushållen måste ungefär 385 000 lägenheter färdigställas varje år till år 1945 och därefter omkring 200 000 årligen.

Trots den stora bostadsbristen i storstäderna skulle endast omkring en tredjedel av dessa lägenheter byggas i städer med över 100 000 invånare, eftersom här den nya hushållsbildningen är lägst. Om det bleve möjligt att bibehålla utflyttningen från städerna i samma omfattning som under de senaste åren, skulle tvärtom bostadsproduktionen i städerna kunna reduceras till en fjärdedel av den totala. Med hänsyn till den mindre hyresbetalningsförmågan särskilt hos de familjer, som nu sakna egen lägenhet, skulle bostadsbyggnadsverksamheten under de närmaste åren till största delen inriktas på lägenheter och arbetarbostäder av enklaste typ.

Det för utförande av det här skisserade minimibyggnadsprogrammet erforderliga kapitalet skulle årligen belöpa sig till 2 300 miljoner mark eller omkring 700 miljoner mark mer än under 1935. Ifall icke allmänna medel i ökad omfattning stode till förfogande för detta ändamål, skulle finansieringen ombesörjas genom lån från olika kreditorganisationer.

Inom en tidsrymd av 10 à 15 år skulle bostadsbristen och den största delen av den nytillkomna efterfrågan kunna tillgodoses på detta sätt. Därefter kunde omfattande arbeten igångsättas till förbättrande av de nuvarande bostadsförhållandena. Industriens decentralisering, avskaffande av slumbostäder, kolonisationsåtgärder och åtgärder för avhjälpande av trångboddheten i omkring 750 000 lägenheter skulle sedan utgöra de viktigaste problemen på bostadspolitikens område.

Internationella arbetskonferensens tjugutredje sammanträde.

Årets sammanträde av internationella arbetskonferensen hölls i Genève den 3—23 juni. I sammanträdet deltogo 168 ombud och 247 experter, tillsammans 415 personer, representerande 51 stater. Ett flertal socialministrar, bl. a. den svenska och finska, deltogo i konferensarbetet.

Sverige företräddes på konferenssammanträdet av f. d. byråchefen i socialstyrelsen J. A. E. Molin och f. d. yrkesinspektrisen K. Hesselgren såsom regeringsombud med chefen för arbetsrådet J. V. Nordin och byråchefen i socialstyrelsen E. V. Gabrielson såsom experter, direktören K. K:son Wistrand såsom arbetsgivarombud med direktören i svenska arbetsgivareföreningen B. Heyman, direktören för Sveriges textilindustriförbund E. W. Paues och verkställande direktören i svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp K. F. Söderbäck såsom experter samt andre ordföranden i landsorganisationen G. Andersson såsom arbetarombud med ordföranden i svenska byggnadsträarbetareförbundet N. Linde, ordföranden i svenska typografförbundet S. Cruse, ordföranden i svenska textilarbetareförbundet G. Wennström, förtroendemannen i svenska litografförbundet G. Lindblom, förtroendemannen i svenska bokbindarförbundet D. Eriksson och redaktören S. Backlund såsom experter.

Den för konferensen fastställda dagordningen upptog följande frågor:

1) Skydd mot olycksfall inom byggnadsindustrien i samband med byggnadsställningar och hissar,

2) Arbetstidens förkortning inom textilindustrien,

3) Planering av offentliga arbeten med hänsyn till arbetarnas sysselsättning,

4) Arbetstidens förkortning inom grafiska industrien,

5) Arbetstidens förkortning inom kemiska industrien,

6) Revision av vissa delar av 1919 års konvention angående minimiåldern för barns användande inom industriella yrken,

7) Revision av vissa delar av 1919 års konvention angående minimiåldern för barns användande inom icke industriella yrken.

Bestämmelser om skydd mot olycksfall inom byggnadsindustrien. Den första fråga, som var uppförd på konferensens dagordning, gällde skyddsanordningar till förhindrande av olycksfall inom byggnadsindustrien, närmast i samband med byggnadsställningar och hissar. Konferensen antog rörande denna fråga en konvention och fyra rekommendationer, av vilka senare en innehåller ett normalreglemente, upprättat med ledning av erfarenheter beträffande säkerhetsåtgärder, som i olika länder vidtagits i syfte att förekomma olycksfall inom detta riskfyllda yrke.

Konvention om 40-timmarsvecka inom textilindustrien. Särskild uppmärksamhet tilldrogo sig frågorna om tillämpningen av den genom 1935 års konvention i princip fastställda fyrtiotimmarsveckan — utan sänkning av arbetarnas levnadsstandard. Förslagen om sådan begränsning gällde nu textilindustrien samt kemiska och grafiska industrierna. Av de framlagda konventionsförslagen i dessa ämnen antog konferensen emellertid endast det beträffande textilindustrien.

Den antagna konventionen omfattar textilindustriellt arbete i vidaste bemärkelse och begränsar den genomsnittliga arbetstiden för ett visst högsta, av vederbörande myndighet fastställt antal veckor till 40 timmar eller, i fråga om personer, sysselsatta i kontinuerlig drift, till 42 timmar. Rätten att genom övertidsarbete överskrida maximitiden är noga reglerad. För att underlätta genomförandet av arbetstidsförkortningen innehåller konventionen en övergångsbestämmelse, enligt vilken de särskilda staterna under en period av två år efter konventionens ikraftträdande för staterna i fråga kunna nedsätta arbetstiden successivt eller helt eller delvis utesluta vissa grupper av arbetare från tillämpningen av konventionen.

Då textilindustrien är en av de viktigaste näringsgrenarna och ger arbete åt omkring 16 miljoner människor i världen, till betydande del kvinnor och barn, hyses på många håll den förhoppningen, att antagandet av detta konventionsförslag skall innebära ett viktigt steg mot arbetstidens förkortning. Vid sammanträdet framfördes även den meningen, att konventionens tillämpning skulle komma att verka utjämnande på den häftiga konkurrensen på textilindustriens område olika länder emellan.

Förslagen om 40-timmarsvecka inom grafiska och kemiska industrierna falla. De två konventionsförslagen beträffande kemiska och grafiska industrierna vunno avsevärd anslutning, men de uppnådde icke den för dylika beslut föreskrivna två tredjedelarsmajoriteten.

Internationella arbetsorganisationens verksamhet på detta område kommer emellertid att fullföljas i enlighet med riktlinjerna i en av Jouhaux och Mertens (Frankrikes och Belgiens fackföreningsledare) föreslagen och av konferensen antagen resolution, vari hemställes till internationella arbetsbyråns styrelse att å dagordningen för nästa konferenssammanträde uppföra frågan om arbetstidsförkortning inom alla industrier, beträffande vilka specialkonventioner om förkortad arbetstid icke förefinnas.

Rekommendationer angående planering av offentliga arbeten. Av konferensen antogos två rekommendationer rörande frågan om planering av allmänna arbeten ur synpunkten av arbetarnas sysselsättningsmöjligheter. I enlighet med en uppfattning, till vilken konferensen anslöt sig redan vid sitt första sammanträde, har konferensen sökt visa, att det är möjligt och i högsta grad önskligt att på förhand göra upp en systematisk plan för de allmänna arbetena, i syfte att utförandet av dessa i möjligaste mån förbehålles depressions- och arbetslöshetstider. Detta system innebär enligt konferensens

mening ett synnerligen betydelsefullt medel för genomförandet av en rationell ekonomi. Rekommendationerna äro avsedda såsom bidrag till lösningen av det stora problemet om de ekonomiska krisernas bekämpande och förebyggande, och konferensen förutsätter på detta område möjligheten av ett givande internationellt utbyte av erfarenheter.

Den ena rekommendationen avser just det internationella samarbetet beträffande offentliga arbeten, vilket närmast skall inriktas på insamlandet och studerandet av årliga statistiska och andra upplysningar från medlemsstaterna angående igångsatta och planerade allmänna arbeten, varvid uppgifter skola inhämtas om bl. a. arbetenas omfattning och finansiering. Till rekommendationen fogades en resolution om upprättandet av en kommitté för dessa frågor med representanter för regeringarna samt för arbetsgivar- och arbetarparterna. Den andra rekommendationen avser principerna för anordnandet av offentliga arbeten inom de särskilda staterna, enligt vilken bl. a. varje stat bör upprätta ett samordnande organ för främjande av kontakten mellan de olika myndigheter, som i detta sammanhang äro av betydelse.

Ändringar av konventionerna angående minimiålder för barns användande inom industriella resp. icke-industriella yrken. Rörande dessa konventioner genomfördes den ändringen, att minimiåldern höjdes från fjorton till femton år. Samma ändring hade redan år 1936 vidtagits i konventionen om minimiålder för barns användande i arbete till sjöss. Den nu beslutade åldershöjningen antages komma att bidraga till motverkandet av arbetslösheten bland ungdomen och till förbättrandet av ungdomens utbildning, bl. a. genom förlängning av skoltiden.

Resolutioner och rapporter. Konferensens arbete begränsade sig icke till beslut beträffande förutnämnda å dagordningen uppförda frågor. Konferensen antog ett flertal resolutioner, i vilka hemställan gjordes till internationella arbetsbyråns styrelse att verkställa undersökning rörande olika sociala problem i och för dessas uppförande å dagordningen för kommande konferenssammanträden. Två av dessa resolutioner ha samband med fyrtiotimmarsveckan och avse undersökning rörande en särskild arbetsreglering för de länder, där klimatiska förhållanden, otillräcklig industriell organisation eller andra skäl kunna göra en sådan berättigad. De övriga resolutionerna avse de mest skiftande ämnen, bl. a. arbetarskyddsfrågor i Kina och andra spörsmål rörande asiatiska länder, och äro ägnade att ytterligare utvidga internationella arbetsorganisationens verksamhet.

Liksom varje år uppstod en livlig debatt i anledning av den årsrapport, som avgivits av internationella arbetsbyråns direktör och som publicerats på svenska av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Debatten fick en anmärkningsvärd omfattning på grund av den uppmärksamhet, som ägnades åt de aktuella ekonomiska problemen och deras förhållande till de sociala frågorna.

Konferensen företog vidare val till internationella arbetsbyråns styrelse för

perioden 1937—1940. I regeringsgruppen, där under den tilländagångna perioden av de nordiska länderna Finland haft en plats, kommer nu enligt valet Norge i stället att rycka in. För arbetsgivargruppen omvaldes från de nordiska länderna direktör Örsted (Danmark) och för arbetargruppen den svenska landsorganisationens andre ordförande Gunnar Andersson, varjämte den danska landsorganisationens ordförande Christian Jensen utsågs till s. k. adjungerad (icke röstberättigad) ledamot.

Till slut kan nämnas, att under konferensen invigdes ett monument över Albert Thomas, internationella arbetsbyråns förste direktör. Dennes livsverk, som var av avgörande betydelse för internationella arbetsorganisationen, ägnades i samband härmed en hyllning.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige». För att kunna tillhandagå allmänheten med en lättillgänglig översikt över den i stark utveckling varande sociallagstiftningen och den mångskiftande verksamheten på det sociala området i vårt land har socialstyrelsen föranstaltat om utgivande av en tredje upplaga av den i rubriken angivna publikationen, vars andra upplaga utkom år 1932 och sålunda på åtskilliga punkter icke längre återger de aktuella förhållandena. Efterfrågan på de samtidigt utgivna engelska och franska upplagorna av verket har varit särskilt livlig, och dessa äro nu utgångna, vilket visat sig vara en betydande olägenhet under en tid, då de sociala förhållandena i vårt land tilldraga sig stort intresse från många utlänningars sida. Den nya svenska upplagan har redan utkommit, medan både den engelska och den franska editionen äro under utgivning.

Arbetets disposition är i stort sett oförändrad, men dess omfattning har utökats något. Åtskilliga kapitel ha som följd av lagstiftningens utveckling måst mer eller mindre omarbetas. Bl. a. ha sålunda de nya arbetslöshetsförsäkrings-, pensionsförsäkrings- och lantarbetstidslagarna samt de senaste årens åtgärder till hjälp åt mödrar och barn samt till främjande av bostadsbyggande och egnahemsväsendet blivit föremål för behandling. Vidare ha de i handboken meddelade statistiska siffrorna genomgående reviderats och illustrationsmaterialet delvis förnyats.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

De erkända arbetslöshetskassorna. En av textilarbetarna bildad arbetslöshetskassa har den 9 augusti 1937 av socialstyrelsen antagits till erkänd arbetslöshetskassa från och med den 1 oktober 1937. Kassan, som har sitt säte i Norrköping, beräknas komma att omfatta omkring 36 000 medlemmar.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juli till 9 800. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		November	28 742	Mars	27 750
Juli	21 510	December	30 814	April	22 247
Augusti	20 783	1937:		Maj	15 840
September	20 903	Januari	33 509	Juni	11 429
Oktober	24 712	Februari	31 280	Juli	9 800

Vid slutet av augusti månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 9 500. Under augusti har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 3·0 %.

Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) yrkesvis under juli 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)		Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)
Jordbruk	67	+ 15	Kraft- o. värmeproduktion	60	± 0
Skogshushållning	19	— 23	Sjöfart o. fiske	133	— 16
Malmbrytning	104	— 4	Kontorsarbete	120	— 11
Metall- o. maskinindustri	619	— 66	Butiks- o. lagerarbete	553	— 60
Jord- och stenindustri	1 127	— 22	Hotell- o. restaurangrörelse	75	— 24
Trävaruindustri	1 165	— 285	Landtransport	578	— 113
Pappers- o. grafisk industri	248	— 84	Allmän tjänst o. fria yrken	134	— 23
Livsmedelsindustri	193	— 47	Husligt arbete	24	— 6
Textil- o. beklädnadsindustri	128	— 8	Tillfällighets- o. diversearbete	2 855	— 432
Läder-, hår- o. gummivaruind.	212	— 8	Ungdom utan särskild utbildn.	247	— 15
Kemisk-teknisk industri	198	— 18	Summa	**9 800**	**— 1 629**
Byggnadsverksamhet	941	— 379			

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	1 447	0·3	1 324	91·5	Göteb. o. Boh. län	1 319	0·6	966	73·2
Stockholms län	141	0·1	96	68·1	Älvsborgs »	149	0·0	86	57·7
Uppsala »	74	0·1	57	77·0	Skaraborgs »	60	0·0	31	51·7
Södermanl. »	65	0·0	14	21·5	Värmlands »	208	0·1	71	34·1
Östergötlands »	197	0·1	166	84·3	Örebro »	160	0·1	82	51·3
Jönköpings »	127	0·1	98	77·2	Västmanlands »	8	0·0	4	·
Kronobergs »	91	0·1	48	52·7	Kopparbergs »	130	0·1	78	60·0
Kalmar »	181	0·1	99	54·7	Gävleborgs »	454	0·2	380	83·7
Gotlands »	37	0·1	23	62·2	Västernorrl. »	1 380	0·5	1 162	84·2
Blekinge »	448	0·3	258	57·6	Jämtlands »	2	0·0	—	—
Kristianstads »	2	0·0	2	·	Västerbottens »	149	0·1	104	69·8
Malmöhus »	1 216	0·2	978	80·4	Norrbottens »	706	0·3	526	74·5
Hallands »	312	0·2	152	48·7					
Göteborgs stad	737	0·3	574	77·9	Summa	**9 800**	**0·2**	**7 379**	**75·3**

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 3 027	Ungdomshjälp	reservarbete	20	Understöd	statligt —
	statskommun.	1 643		arbetsläger	196		kommunalt 1 630
	kommunalt	863		kurser	—		Summa **7 379**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under juli till 2·2 miljoner kronor och under årets sju första månader till 16·7 miljoner kronor.

Officiell arbetslöshetsräkning planeras i Förenta Staterna. Sedan år 1930 har det ej förekommit någon omfattande, officiell beräkning av arbetslösheten i Förenta staterna. De uppgifter, som offentliggjorts rörande arbetslöshetens utbredning, ha huvudsakligen härrört från enskilda institutioner, kalkylerats efter olika beräkningsgrunder och visat i hög grad varierande resultat.

National industrial conference board uppskattar i sin statistik för juni 1937 antalet arbetslösa till 6 082 000. För mars 1933 var dess beräkning 14 984 000. Emellertid inbegripa dessa beräkningar de arbetare, som sysselsättas med nödhjälpsarbeten (2 572 000 i juni 1937).

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 4 818. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

American federation of labor, vars arbetslöshetsstatistik har en mycket vidsträckt spridning och måhända oftast åberopas, lämnar väsentligt högre uppgifter. För närvarande ligga dess siffror omkring $2^1/_2$ miljoner högre än statistiken från National industrial conference board.

Uppgifter rörande sysselsättningen inom industri och lantbruk lämnas av Department of labor i samarbete med andra regeringsorgan. De giva vid handen, att i juni innevarande år sysselsättningen inom byggnadsindustrien endast var 55·4 % av 1929 års medeltal, inom gruvindustrien 70·6 %, inom transportväsendet 82·4 % och inom allmännyttiga företag (elektricitet, telefon m. m.) 83·2 %. Vid fabrikerna hade sysselsättningen däremot stigit till 104·5 % och inom jordbruket till 109 %. Allt som allt närmar sig sysselsättningen för närvarande snabbt 1929 års siffror, varvid dock måste beaktas att den naturliga befolkningstillväxten medfört ett avsevärt tillskott av personer i arbetsför ålder.

Bristen på en verkligt tillförlitlig arbetslöshetsstatistik har varit synnerligen kännbar under den senaste krisen. Beräkningarna rörande behovet av nödhjälpsarbeten ha i stor utsträckning måst bygga på gissningar. Särskilt de senaste åren har det förefallit som om den *reella* arbetslösheten betydligt överskattats i de gängse uppgifterna. Den federala arbetsförmedlingen (United states employment service) har ej heller kunnat tjäna som tillförlitlig mätare på arbetslöshetens omfattning.

Senaten antog den 7 augusti en resolution om officiell arbetslöshetscensus att slutföras till den 1 april 1938. Utredningen skall omfatta uppgifter rörande antalet helt eller delvis arbetslösa personer, deras fördelning på yrkesgrupper och geografiska distrikt samt antalet av dem beroende anhöriga. Den beräknas kosta omkring 5 miljoner dollars.

Beslutet är i flera hänseenden av intresse. Presidenten har tidigare ej lämnat sitt stöd åt förslag om en dylik census. I december förra året uttalade han sig till förmån för självregistrering av alla arbetslösa, men statistiska centralkommissionen framförde invändningar häremot med hänsyn till de praktiska svårigheterna för systemets genomförande. Även arbetsministeriet gjorde betänkligheter gällande på grund av att det skulle bliva i det närmaste ogörligt att förhindra dubbelregistreringar. Senast i april detta år förklarade presidenten vid en presskonferens, att han ej kunde se några skäl för en omedelbar census, eftersom Works progress administration ägde omfattande uppgifter beträffande såväl de hjälpbehövande arbetslösa som deras yrkesfördelning — 2 150 000 personer mottogo nödhjälpsunderstöd och ytterligare 400 000 funnos listförda som hjälpsökande — varjämte United states employment service hade omkring 6 miljoner arbetssökande anmälda. Sedan dess ha nödhjälpsarbetena successivt begränsats så att de för närvarande endast omfatta omkring 1 650 000 personer.

Presidenten har energiskt hävdat nödvändigheten av att hålla nödhjälpsutgifterna tillbaka i samma mån som den enskilda industrien fått ökade möjligheter att bereda arbetstillfällen. Han har ännu ej lämnat någon antydan om sin ställning till den av senaten nu antagna resolutionen, som hänvisats till representanternas hus för fortsatt behandling. Frågan har emellertid i hög grad aktualiserats genom senatens beslut, som i allmänhet hälsats med tillfredsställelse i den ekonomiska fackpressen.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

— Bostadsförhållanden —

Trångboddhetens utbredning i England. Den nya engelska bostadslagen av den 2 augusti 1935 åsyftar i främsta rummet att bekämpa trångboddheten.[1] Enligt bestämmel-

[1] En redogörelse för den tidigare engelska bostadspolitiken lämnas i bilaga 5 till Bostadssociala utredningens betänkande av den 17 januari 1935. (Statens off. utredn. 1935: 2, sid. 149 o. f.). I bostadsutredningens senare betänkande av den 14 september 1935 behandlas bostadsinspektionen i England, varvid även vissa viktigare stadganden i 1935 års bostadslag beröras (Statens off. utredn. 1935: 49, sid. 35* o. f.).

serna i denna lag äro ortsmyndigheterna skyldiga att före vissa tidpunkter, som hälsovårdsministern äger fastställa, föranstalta en inspektion inom vederbörande distrikt i syfte att utröna, vilka boningshus äro överbefolkade, ävensom att till ministern avgiva en rapport utvisande inspektionens resultat jämte det antal nya bostäder, som skulle erfordras för trångboddhetens nedbringande, samt, om de icke äro övertygade att nya erforderliga bostäder på annat sätt kunna erhållas, framlägga förslag till åtgärder för åstadkommande av ersättningsbostäder.

I enlighet med dessa stadganden igångsatte hälsovårdsministeriet på våren 1936 såsom ett första led i åtgärderna för trångboddhetens avhjälpande en undersökning i England och Wales av samtliga bostäder bebodda av arbetare och därmed jämställda, varigenom man ville ernå en så fullständig kännedom som möjligt om trångboddhetens omfattning och beskaffenhet. Resultaten av denna undersökning ha senare framlagts i en särskild publikation, ur vilken en del viktigare data framläggas här nedan.[1]

Rörande trångboddhetsbegreppet bestämmes i 1935 års bostadslag, att en lägenhet anses vara överbefolkad, då antalet däri boende personer antingen är så stort, att två personer (över tio år gamla) och av olika kön nödgas sova i samma rum, utan att de leva tillsammans som man och hustru, eller också överskrider visst tillåtet antal personer i förhållande till rummens antal och areal. Detta tillåtna antal utgör 2, då lägenheten består av ett rum, 3 för två rum, 5 för tre rum, $7^1/_2$ för fyra rum och 10 för fem rum med tillägg av 2 personer för varje rum därutöver. Rum med under 50 kvadratfot (c:a $5^1/_2$ kvm) golvyta medräknas ej. För rum med 50 intill 70 kvadratfot beräknas $^1/_2$ person, med 70 intill 90 kvadratfot 1 person, med 90 intill 110 kvadratfot $1^1/_2$ person och först fr. o. m. 110 kvadratfot (c:a 12 kvm) 2 personer. Barn mellan 1 och 10 år räknas som $^1/_2$ personenhet och spädbarn under ett år medräknas ej.

Enligt hälsovårdsministeriets anvisningar företogs 1936 års undersökning i två etapper. Första stadiet bestod av en preliminär undersökning från hus till hus av alla bostäder för arbetare o. d. inom området. Härvid skulle på särskilt formulär antecknas antalet hushåll och hushållsmedlemmar i varje lägenhet samt antalet av varje hushåll bebodda rum, varigenom man omedelbart erhöll kännedom om trångboddhet, som förorsakats av bristande antal rum i förhållande till personantalet. Undersökningens andra etapp utgjordes av en mera detaljerad inspektion, som innefattade uppmätning av golvytan av alla rum i sådana lägenheter, där trångboddhet konstaterats vid den preliminära undersökningen. Undersökningens utförande ålåg den lokala bostadsinspektionen, vilket i flertalet fall betyder läkarinspektören med biträde av hälsovårdstillsyningsmännen och ett antal tillfälliga medhjälpare. Av de 1 536 ortsmyndigheter, som berördes av undersökningen, hade 1 472 vid redogörelsens avfattande insänt användbara uppgifter. De omfatta dock 99 % av hela landets befolkning. Antalet uppmätta lägenheter har beräknats till ungefär $^1/_2$ miljon.

Undersökningen ger vid handen, att 3·8 % av samtliga arbetarhushåll levde under bostadsförhållanden, som överskredo de gränser för trångboddhet, som fastställts i 1935 års bostadslag. Av tillsammans 8 924 523 inspekterade lägenheter befunnos 341 554 vara överbefolkade vid undersökningstillfället på våren 1936. Många hushåll ligga dock på gränsen, ty en ändring av trångboddhetsmåttet, som reducerade det tillåtna antalet personenheter per lägenhet med 10 %, skulle öka antalet trångbodda arbetarhushåll med 380 000 eller mer än fördubbla det nuvarande antalet. Å andra sidan hade 4 185 000 arbetarhushåll eller över 46 % av samtliga så rymliga bostäder, att antalet personenheter i varje familj kunde fördubblas utan att trångboddhet i lagens mening skulle inträda. Av de trångbodda hushållen hade 43·1 % lägenheter med minst 80 % av minimiutrymmet, och för endast 4·8 % underskred detta hälften av det fastställda. Ungefär 433 000 arbetarhushåll befunno sig inom en marginal av 10 % över eller under den av lagen fixerade minimigränsen för trångboddhet.

[1] Ministry of Health. Report on the Overcrowding Survey in England and Wales, 1936 (Housing Act 1935). London, 1936.

Det genomsnittliga antalet personenheter för samtliga av undersökningen berörda hushåll utgjorde 3·20 i en lägenhet med ett tillåtet utrymme för 6·66 enheter. För de icke trångbodda hushållen voro motsvarande genomsnittssiffror resp. 3·11 och 6·76 enheter, medan de trångbodda familjerna bestodo av i genomsnitt 5·60 enheter med tillräckligt utrymme endast för 4·17 enheter. Den trångbodda familjen var sålunda 74 % större och förfogade över 37 % mindre utrymme än arbetarhushållen i genomsnitt.

Härnedan lämnas en översikt över de trångbodda hushållens fördelning på olika storleksgrupper efter antalet personenheter. Av samtliga trångbodda hushåll utgjordes 30·4 % av småfamiljer om högst 4 personenheter och 19·4 % av större familjer om $7^1/_2$ enheter och däröver. Tabellen utvisar även antalet trångbodda familjer i procent av samtliga hushåll av motsvarande storleksordning, och därav framgår tydligt den väsentligt högre trångboddhetsfrekvensen för de större familjerna. Nästan genomgående förekom en stegring för varje högre storleksgrupp.

	Hushållens storlek i personenheter									
	1—3	$3^1/_2$–4	$4^1/_2$–5	$5^1/_2$–6	$6^1/_2$–7	$7^1/_2$–8	$8^1/_2$–9	$9^1/_2$–10	10–ω	S:a
Antal trångbodda hushåll	34 073	69 730	44 954	73 765	52 672	35 527	18 828	7 966	4 039	341 554
Antal trångbodda hushåll i % av samtliga trångbodda	10·0	20·4	13·2	21·6	15·4	10·4	5·5	2·3	1·2	100·0
Antal trångbodda hushåll i % av samtliga av samma storlek .	0·6	4·3	5·0	16·4	25·0	37·7	50·9	61·7	61·1	3·8

De flesta överbefolkade lägenheter utgjordes av två- och trerumslägenheter, i det resp. 32·8 och 35·0 % av alla trångbodda lägenheter kommo på dessa båda lägenhetstyper. För enrumslägenheterna utgjorde motsvarande siffra 10·5 och för fyrarumslägenheterna 19·0 %, medan lägenheter om fem rum och mera endast utgjorde 2·7 % av samtliga.

Den svåraste trångboddheten konstaterades inom viss del av London (närmast East End) och ett område på nordostkusten (Durham och Northumberland), vilka tillsammans räknade över 130 000 trångbodda hushåll eller omkring 40 % av samtliga i landet, medan folkmängden inom dessa områden endast utgjorde 16 % av den totala.

Av undersökningen framgår även, att arbetarbostäder, som tillhörde de kommunala myndigheterna, uppvisade högre trångboddhetsfrekvens än de, som befunno sig i privat ägo. Av 873 033 lägenheter i kommunala bostadshus voro 44 888 eller 5·1 % överbefolkade, medan motsvarande siffra för de privata husen var 3·7 %. Skillnaden var särskilt utpräglad i London, där trångboddheten i de privatägda husen var 6·8 % mot 10·5 % i de kommunala bostadshusen. Den högre trångboddhetsfrekvensen för dessa senare förklaras av det förhållandet, att kommunerna i allmänhet låtit uppföra arbetarbostäder för familjer av normal storlek och att man sedan vid uthyrningen lämnat företräde åt barnrika familjer.

Den omständigheten, att en stor del av de kommunala bostadslägenheterna inrymma ett betydligt mindre antal personenheter än det enligt lagen tillåtna, anses i väsentlig mån förenkla problemet om trångboddhetens bekämpande i fråga om dessa bostadshus. Undersökningen ger vid handen att många lägenheter med goda utrymmen, som voro fullt upptagna vid uthyrningen, numera på grund av äktenskap och dödsfall inom familjen endast bebos av en eller två personer. Även om man för att undvika onödig stränghet tillläte en del äldre hyresgäster bo kvar i sina lägenheter, skulle en omflyttning av andra hyresgäster väsentligt bidraga till trångboddhetens avhjälpande i städerna.

Hälsovårdsministeriet konstaterar till slut, att antalet erforderliga nya bostäder skulle bli betydligt färre än antalet trångbodda lägenheter. Åtskilliga lokala myndigheter ha beräknat, att endast hälften av antalet trångbodda lägenheter skulle behöva nyuppföras

såsom ersättningsbostäder. Detta skulle på basis av undersökningens resultat betyda omkring 170 000 nya lägenheter. Höjes siffran för ersättningsbostäderna till 60 %, skulle antalet erforderliga nya bostadslägenheter utgöra i runt tal 200 000. Denna siffra anföres dock icke såsom någon exakt beräkning utan endast för att ge en ungefärlig föreställning om det nybyggnadsproblem, som inneslutes i trångboddhetens bekämpande.

Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937. De två internationella sammanslutningarna på bostadsväsendets område International Federation for Housing and Town Planning, London och Internationaler Verband für Wohnungswesen, Frankfurt a. M., hade under tiden 4—9 juli 1937 anordnat en internationell bostadskongress i Paris, varvid även representanter för Sverige närvoro.

Kongressens överläggningsämnen voro fyra, nämligen 1) Riks- och regionplaner, 2) Högt och lågt byggnadssätt, 3) Finansiering av bostadsbygge för de mindre bemedlade samt 4) De mindre bemedlades bostadshyror. Såsom grundval för överläggningarna hade de båda bostadsorganisationerna sökt införskaffa efter enhetliga formulär uppgjorda rapporter rörande förhållandena på förevarande områden i de särskilda länderna. Sålunda förelågo rörande den första frågan rapporter från tio olika länder, angående den andra från tolv, beträffande den tredje från nitton och i fråga om den fjärde för tjugofyra. Denna sista fråga, hyresfrågan, var den enda, beträffande vilken man lyckats erhålla uppgifter från Sverige. Enligt planen för kongressen skulle rapporterna för de olika länderna tryckas och tillika med en sammanfattande generalrapport tillställas kongressdeltagarna för att tjäna till grundval för diskussionerna. Under och efter kongressen anordnades studieresor till i bostadsavseende intressanta orter. — Den viktigaste händelsen på kongressen var den nu omsider beslutade sammanslagningen av de båda internationella bostadsorganisationerna till en, som ärvde den engelska föreningens namn International Federation for Housing and Town Planning; på tyska blir väl namnet Internationaler Verband für Wohnungswesen und Städtebau och på franska Fédération Internationale de l'Habitation et de l'Aménagement des Villes. Till president utsågs den engelska föreningens ordförande G. L. Pepler, men blott till den 1 oktober 1938, då han skulle efterträdas av överborgmästaren dr Strölin, Stuttgart. Senare skulle utses tre vicepresidenter. Vidare valdes en styrelse på tolv personer samt utsågs generalsekreterare. Orten för sekretariatets förläggning bestämdes icke, men tycktes Bryssel ha de mesta sympatierna. Nästa internationella bostadskongress torde enligt inbjudan av Stockholms stad komma att sammanträda i Stockholm 1939.

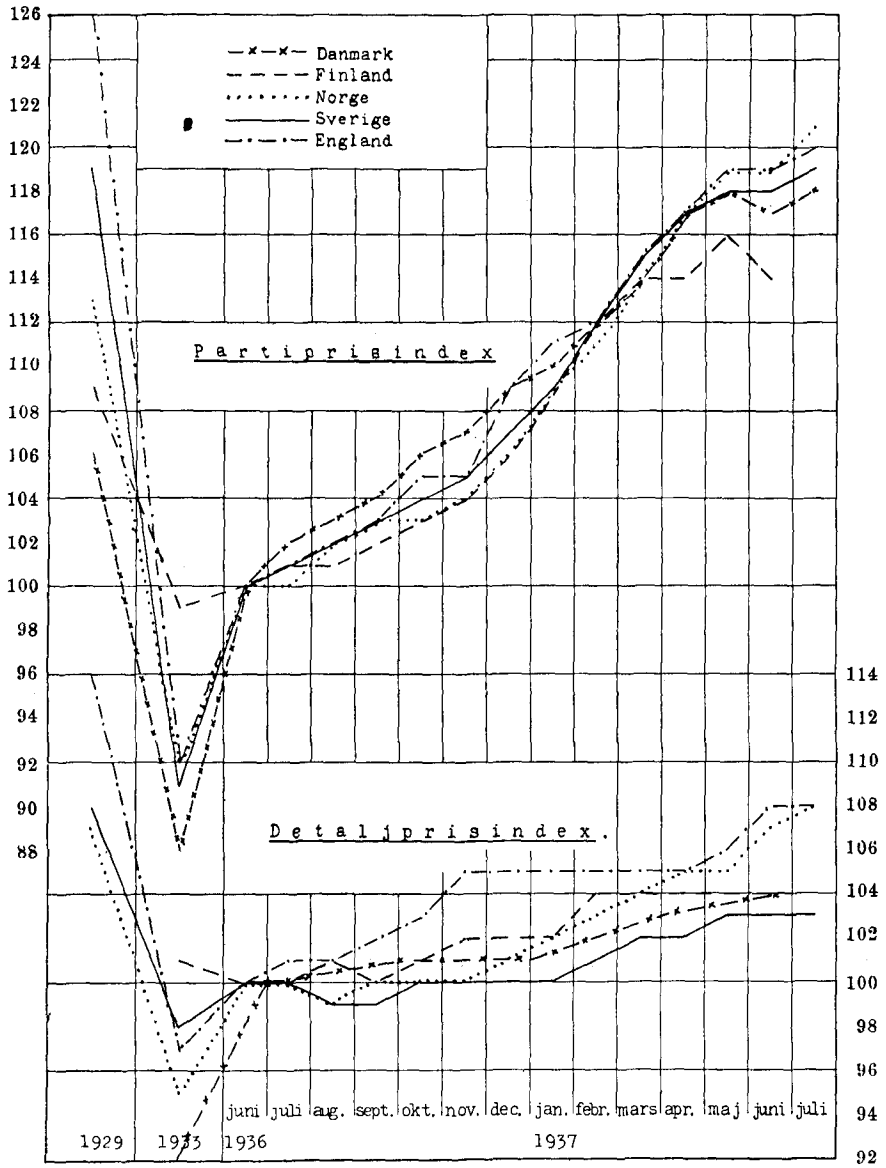
— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under augusti månad, efter därom gjord anmälan, beslutat införa Sveriges Farmaceutförbund i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar. Förbundet utgör en sammanslutning av obefordrade farmaceuten, som avlagt farmaceutisk examen. Förbundets ordförande är apotekare Hugo Ekelund, Norrtullsgatan 17, Stockholm, och dess expedition är belägen vid Vallingatan 26, Stockholm.

Genom den sålunda skedda registreringen äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å förbundet från och med ingången av december månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om förbundsmedlemmarnas arbetsgivare erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarparten i förhållande till förbundet och dess medlemmar.

— Levnadskostnader —

Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England. Nedanstående diagram visa utvecklingen av parti- och detaljprisindices för de fyra nordiska länderna och England under sista halvåret 1936 och första halvåret 1937. Därjämte ha indextalen för åren 1929 och 1933 markerats, där så varit möjligt.

Beträffande de genomsnittliga partipriserna giver en jämförelse mellan sist tillgängliga indextal och medeltalet för 1929 vid handen, att vissa avvikelser förefinnas mellan de olika länderna. Ännu mera markerat framträda dessa olikheter i fråga om prisläget för

Indextal för partipriser och detaljpriser. (Juni 1936 = 100.)

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	England
Partipriser.[1]					
Totalindex.					
1936 dec.	109	106	106	107	109
1937 juni	117	114	119	118	119
juli	118	·	121	119	120
Veget. livsm.					
1936 dec.	115	117	103	106	135
1937 juni	120	126	116	111	140
juli	123	·	118	111	145
Anim. livsm.					
1936 dec.	108	98	105	105	105
1937 juni	107	105	113	102	106
juli	112	·	119	105	108
Byggnadsmat.[2]					
1936 dec.	101	101	105	101	104
1937 juni	103	108	104	102	109
juli	103	·	104	102	110
Textilvaror.					
1936 dec.	106	100	103	104	107
1937 juni	112	108	112	115	110
juli	111	·	112	115	110
Detaljpriser.[3]					
Totalindex.					
1936 dec.	101	102	101	100	105
1937 juni	104	104	107	103	108
juli	·	·	108	103	108
Livsmedel.					
1936 dec.	99	104	100	99	108
1937 juni	103	107	108	103	111
juli	·	109	111	103	111
Vetemjöl.					
1936 dec.	123	105	111	105	116
1937 juni	129	117	128	108	124
juli	·	117	128	108	124
Mjölk.					
1936 dec.	100	109	100	100	114
1937 juni	113	105	107	105	102
juli	·	110	111	105	102

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	England
Smör.					
1936 dec.	95	105	100	109	111
1937 juni	116	104	108	113	113
juli	·	109	110	114	117
Margarin.					
1936 dec.	104	99	100	108	102
1937 juni	108	112	116	112	107
juli	·	112	113	112	107
Ägg.					
1936 dec.	132	152	150	157	143
1937 juni	108	108	111	109	107
juli	·	128	127	118	129
Kött.					
1936 dec.	96	99	100	99	100
1937 juni	101	104	110	98	107
juli	·	109	125	100	107
Fläsk.					
1936 dec.	96	107	109	104	103
1937 juni	100	113	107	93	103
juli	·	116	111	95	106
Kaffe.					
1936 dec.	100	102	99	101	·
1937 juni	107	104	100	105	·
juli	·	104	100	105	·
Socker.					
1936 dec.	102	100	93	98	104
1937 juni	102	104	99	102	113
juli	·	104	99	105	113
Bränsle o. lyse.					
1936 dec.	104	107	107	102	103
1937 juni	115	118	113	105	101
juli	·	·	·	106	·
Beklädnad.					
1936 dec.	103	101	101	101	101
1937 juni	107	104	109	107	108
juli	·	·	·	107	·

1933 och juni 1937 (i förhållande till 1929) vid en jämförelse mellan å ena sidan de fyra nordiska länderna jämte England och å andra sidan ett flertal andra länder. Detta belyses av följande siffror, som för respektive land angiva partiprisindextalen för år 1933 och juni 1937 i procent av indextalen för år 1929.

[1] Danmark: Det Statistiske Departement; Finland: Statistiska Centralbyrån; Norge: Statistiska Centralbyrån; Sverige: *Kommerskollegium*; England: *Board of Trade*.

[2] För Danmark: Byggnadsmaterial, ej trävaror; För Finland: Prod. av sten-, ler- och glasind.; För Norge: Tegel, cement och glas; För Sverige: Kalk, cement, tegel och glas; För England: Building Materials.

[3] Finland: Finlands bank; Sverige: Riksbanken; England: Ministry of Labour. I övrigt lika med anm. [1].

	År 1933	Juni 1937		År 1933	Juni 1937
Danmark	83	111	Frankrike	62	86
Norge	82	105	Belgien	59	82
Finland	91	105	Schweiz	65	79
Sverige	76	99	Nederländerna	63	77
England	73	94	Tyskland	68	77
Italien	67	93	Polen	61	62
Förenta staterna	69	92			

De viktigaste olikheterna i partiprisutvecklingen i de fyra nordiska länderna äro den relativt starka prisstegringen i Danmark från 1933 till mitten av 1937 samt i Finland dels ett förhållandevis litet prisfall mellan 1929 och 1933 och dels en i jämförelse med de övriga länderna obetydlig återhämtning i priserna sedan sistnämnda år.

Under det sista året ha partipriserna, såsom framgår av diagrammet, i stort sett följts åt i de fem länder, som äro representerade. Dock märkes, att Danmark ledde den allmänna prisuppgången under andra halvåret 1936, och att de sista månaderna en viss spridning kommit till synes, i det att Norge och England tagit ledningen och Finland sackat efter, medan Danmark och Sverige intagit ett mellanläge.

Vad detaljpriserna beträffar ter sig utvecklingen betydligt mera oenhetlig (se diagrammet). Delvis torde detta bero på indexseriernas för de fem länderna tämligen olikartade konstruktion. För att möjliggöra en något noggrannare jämförelse mellan detaljprisutvecklingen meddelas i sammanställningen å sid. 644 — förutom partiprisindextalen jämte indextal för några jämförbara grupper — indexsiffror dels för den allmänna detaljprisnivån, dels för de viktigare varugrupperna, dels också för priserna i detaljhandeln på några betydelsefulla enskilda varor, som ingå i totalindexen. Basperioden har i samtliga fall satts till juni 1936, innan den sista, utpräglade prisstegringen började. Ett studium av denna sammanställning bestyrker det intryck, som diagrammet giver, så till vida som detaljpriserna för livsmedel i Norge sedan mitten av 1936 torde ha stigit icke obetydligt mera än i Danmark, Finland och Sverige.

(Meddelande från riksbankens statistiska avdelning.)

Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England. I finsk Social tidskrift, nr 6 1937, redogöres för en jämförande undersökning av levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England år 1936. Som slutresultat konstateras, att den sammanlagda kostnaden för föda, värme, lyse och beklädnad i Sverige skulle ligga c:a 30—35 % högre än i Finland och att kostnaden för föda i England skulle överstiga kostnaden i Finland med c:a 60—70 %. Det framhålles emellertid, att undersökningar av detta slag äro ytterst vanskliga, beroende på att levnadssättet sällan är tillräckligt likartat i de länder, vilkas prisnivåer jämföras, och att resultatet fördenskull i relativt hög grad betingas av om jämförliga varuslag läggas till grund. Vid den finska undersökningen vägde man samman priserna på förnödenheter av antytt slag med de förbrukade kvantiteterna inom arbetarhushåll enligt senaste budgetundersökningar. Myntslagen omräknades därvid efter den officiella kursen.

Konstaterandet av i huru hög grad resultatet skilde sig, alltefter som vägningstalen hämtades från finska eller svenska resp. engelska budgetundersökningar, torde äga speciellt intresse. Då den finska budgeten lades till grund för beräkningarna blev sålunda skillnaden i ifrågavarande levnadskostnader mellan Finland och Sverige 35 %, men då den svenska användes, 30 %. För enbart föda tedde sig kostnaderna i Sverige enligt de bägge budgeterna 33 resp. 30 %, för bränsle och lyse 75 resp. 35 % och för beklädnad 25 à 30 resp. 25 % högre än i Finland. Kostnaderna för föda lågo i England icke mindre än 80 % högre, då den finska konsumtionen lades till grund, men 45 %, då kostvanorna i England togos till norm. (Som genomsnitt härav framkommo de ovan citerade talen 60—70 %.) Man framhåller i detta sammanhang bl. a. vidare, hurusom internationella arbetsbyrån utför vissa beräkningar över livsmedelskostnaderna i olika länder, varvid kostnaderna för anskaffandet av bestämda mängder vanliga födoämnen, en s. k. »matkorg», läggas

till grund. I allmänhet hämtas därvid prismaterialet från oktober månad. Göres nu en undersökning av priset på en dylik matkorg under oktober 1936 i å ena sidan Helsingfors och å den andra Stockholm, Göteborg och Malmö, befinnes, att priset i de svenska städerna med 38 eller 57 % överstiger detsamma i Helsingfors, varvid alternativen betingas av de brödsorter, som utväljas till matkorgen (»jästbröd» resp. »mjukt rågbröd»). Slutligen framhålles, att trots här antydda och ytterligare andra osäkerhetsmoment, undersökningar av ifrågavarande slag dock kunna i viss mån vara belysande vid bedömandet av exempelvis lönernas köpkraft i olika länder.

— Ut- och invandring —

Ut- och invandring under år 1936. Enligt statistiska centralbyråns nu utgivna statistik ha år 1936 utvandrat 2 371 och invandrat 4 679 personer (mot 2 454 resp. 5 412 år 1935), motsvarande 0·38 (0·39) emigranter och 0·75 (0·87) immigranter per 1 000 inv.

Det absoluta antalet utvandrare var under år 1936 något lägre än under vart och ett av de tre närmast föregående åren 1933—1935 och ligger liksom för dessa år alltjämt lägre än vad det tidigare gjort alltsedan början av 1860-talet. Även invandringen har minskats alltsedan 1932. I likhet med förhållandet de sex senaste åren blir slutresultatet av den utrikes omflyttningen ett invandringsöverskott, ehuru mindre än de fem närmast föregående årens.

Beträffande utvandringen till främmande världsdelar har i nedanstående tablå en sammanställning gjorts mellan centralbyråns statistik, vilken grundar sig på uppgifter från prästerskapet (i Stockholm mantalskontoret), och de siffror, som av socialstyrelsen förut publicerats i denna tidskrift (sid. 134) efter uppgifter från länsstyrelserna m. fl.

	Män	Kvinnor	Summa
Antal utvandrare			
enligt prästerskapet	417	446	**863**
» länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter	158	210	**368**
Överskott enligt prästerskapets redovisning	259	236	**495**

Motsvarande differens har under den senaste tioårsperioden utgjort:

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
I absoluta tal	440	634	389	476	542	341	517	520	489	495
I % av prästerskapets siffror	4·0	5·4	4·2	12·8	46·5	52·7	57·9	57·0	62·5	57·4

Skillnaden mellan prästerskapets och länsstyrelsernas uppgifter har som synes procentuellt taget legat på en betydligt högre nivå under de senare åren än vad tidigare varit fallet. Förklaringen härtill är huvudsakligen att söka däri, att en stor del av de i prästerskapets uppgifter medtagna utvandrarna under dessa år utgjorts av svensk-amerikaner, vilka längre eller kortare tid vistats i Sverige och här blivit kyrkobokförda, men dock bibehållit sin rätt att återvända till Förenta staterna utan att betraktas som immigranter i den bemärkelse detta ord har i den amerikanska invandringslagstiftningen. Dessa personer, vilka i sina av härvarande amerikanska konsulat viserade pass icke betecknas som immigranter utan som vanliga resande, redovisas i regel icke heller av de svenska polismyndigheterna som utvandrare och medtagas följaktligen icke i länsstyrelsernas statistik.

Erinras må också, att länsstyrelsernas uppgifter endast avse sådana emigranter, vilka befordrats till främmande världsdel genom förmedling av här i landet verksamma utvandringsagenter och att i dessa uppgifter i regel ej ingå sådana personer, som utvandrat till andra världsdelar än Nordamerika.

Utvandringen har under redogörelseåret i vart och ett av länen betydligt understigit medeltalet för årtiondet 1926—1935. De i och för sig högsta utvandringstalen utvisa Stockholms stad och Malmöhus län. — De norrländska länens utvandring, som en tid utgjorde en avsevärd del av rikets emigration och tilldrog sig icke ringa uppmärksamhet, är numera ej av betydenhet. År 1936 utgjorde Norrlands bidrag till utvandringen endast nå-

got mer än 11 procent av det hela, d. v. s. något mindre än Norrlands andel (c:a 18 %) av hela Sveriges folkmängd. *Invandringen* har överallt understigit den för det närmast föregående årtiondet genomsnittliga utom i Stockholms och Gotlands län. — Invandringsöverskott förekommer såväl å landsbygden som i städerna samt i alla län.

Till Förenta staterna emigrerade 664 personer. Från samma land kommo 1 895 immigranter, och utgjorde sålunda invandringsöverskottet i detta fall 1 231 personer. Fr. o. m. år 1930 har folkbytet med Förenta staterna givit nettoöverskott för Sverige, något som tidigare förekommit endast en gång, nämligen 1918. Den svenska utvandringen till Kanada har år 1936 endast omfattat 32 personer, en helt ringa siffra, om man jämför den med vad som ännu för några år sedan var vanligt. Den utgör icke fullt en femtedel av återinflyttningen. — Folkbytet med europeiska länder omfattade 1 508 emigranter och 2 442 immigranter, alltså ett invandringsöverskott av 934 personer.

Emigranternas fördelning efter familjeställning och kön belyses av nedanstående tabell:

Åren	Utvandrarna voro			Antal kvinnor mot 1 000 män bland samtliga utvandrare
	gifta personer och barn %	vuxna ogifta män (inräkn. änklingar) %	vuxna ogifta kvinnor (inräkn. änkor) %	
1891—1900	30·02	35·38	34·65	970
1901—1910	28·32	41·50	30·18	769
1911—1920	31·70	35·15	33·15	965
1921—1930	30·17	45·50	24·33	633
1931	43·82	20·94	35·24	1 505
1932	45·82	21·21	32·97	1 392
1933	47·70	20·52	31·78	1 367
1934	47·58	18·38	34·04	1 542
1935	46·90	17·77	35·33	1 633
1936	50·40	18·73	30·87	1 447

Proportionen i det hela mellan könen från ett år till ett annat tager intryck av det förhållandet, att kvinnornas utvandring är konstantare än männens. Under år med stark utvandring är därför kvinnornas antal vanligen lågt, under år med ringa utvandring åter jämförelsevis högt. Såsom tabellen visar svarade under 1890-talet 970 kvinnor mot varje tusental män, d. v. s. nästan lika många kvinnor som män, och 1911—1920 var siffran nära nog lika hög eller 965. Under 1921—1930 inträdde en återgång, i det att antalet kvinnor per tusen män sjönk till 633. Med år 1930 skedde ett omslag, och år 1935 var proportionen ej mindre än 1 633 kvinnor mot 1 000 män. År 1936 visar en nedgång, då på 1 000 män komma 1 447 kvinnor.

Ut- och invandrarnas fördelning efter yrken belyses av följande relativa tal:[1]

Åren	Utvandrare, %						Invandrare, %					
	Jordbruk m. m.	Industri o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Tjänare	Handel o. samfärdsel	Övriga och okända yrken	Jordbruk m. m.	Industri o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Handel o. samfärdsel	Övriga och okända yrken
1891—1900	23·18	15·16	26·29	21·89	3·41	10·07	22·58	23·01	21·46	5·24	27·71
1901—1910	31·97	25·67	20·97	10·79	6·33	4·27	23·93	31·20	20·96	8·80	15·11
1911—1920	29·44	32·31	8·79	11·58	8·24	9·64	24·65	31·98	9·32	10·73	23·32
1921—1930	33·53	28·50	7·29	8·66	10·98	11·04	21·23	28·12	8·48	12·60	29·57
1931	12·86	27·13	4·85	11·61	15·38	28·17	22·03	32·29	7·90	11·75	26·03
1932	9·54	28·39	4·25	12·61	19·79	25·42	24·46	31·10	8·70	11·64	24·10
1933	8·85	31·86	3·97	12·70	16·92	25·70	22·84	28·28	6·57	13·63	28·68
1934	10·12	27·00	3·75	14·25	18·67	26·21	18·87	29·42	6·48	13·90	31·33
1935	8·64	26·65	3·91	16·26	17·97	26·57	16·85	30·54	5·88	14·06	32·67
1936	9·70	30·15	3·29	13·33	17·80	25·73	14·75	29·21	5·24	15·28	35·52

[1] För åren 1891—1900 äro i kol. »jordbruk m. m.» även inräknade inhyses- och backstuguhjon, och uppgifterna i kol. »handel och samfärdsel» för samma tid avse endast handel och sjöfart. I övrigt ha uppgifterna i tabellen bragts i överensstämmelse med den nu tillämpade yrkesindelningen.

Beträffande emigranternas yrkesfördelning under år 1936 kan framhållas, att utvandringen — liksom redan de närmast föregående åren — visar lägre siffror för jordbrukarna än inom industrigruppen; måhända är orsaken den, att de möjligheter, som Förenta staterna och Kanada ända in till senaste tider kunnat erbjuda inflyttande jordbruksarbetare, nu blivit ytterligare beskurna. Gruppen tjänare, vilken nästan uteslutande består av kvinnor, är jämförelsevis talrik, såsom den städse plägar vara under år med låg utvandring. Invandrarnas yrkesfördelning avviker föga från den under sista årtiondet vanliga.

Offentliga utredningar.

Under ovanstående rubrik komma hädanefter att i denna tidskrift införas meddelanden om igångsatta offentliga utredningar på det sociala området jämte det huvudsakliga innehållet i de direktiv, som fastställts för resp. utredningar och som i form av utdrag av statsrådsprotokollet eller på annat sätt i vissa fall plägа offentliggöras.

Utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten. Kungl. Maj:t har den 4 juni 1937 beslutat, att den sedan 1932 pågående utredningen rörande tillgodogörande av statens malmtillgångar skall upphöra med utgången av juni 1937, samt bemyndigat chefen för handelsdepartementet att tillkalla fyra utredningsmän för att verkställa utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten och att i mån av behov förordna sakkunniga och experter åt utredningsmännen. *Jämlikt detta bemyndigande har* departementschefen samma dag tillkallat överdirektören i vattenfallsstyrelsen W. Borgquist, kommerserådet P. A. H. Carlborg, ledamoten av riksdagens första kammare grosshandlaren D. Hansén och överingenjören hos Jernkontoret K. M. Tigerschiöld att verkställa ifrågavarande utredning.

Vid ärendets behandling i konseljen anförde föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, bl. a., att ehuru malmförädlingssakkunnigas arbete kommer att upphöra, oaktat utredningen ej hunnit slutföras enligt de riktlinjer, som vid de sakkunnigas tillsättande uppdragits, statsrådet emellertid ingalunda ville ha uttalat, att statsmakterna skola låta bero vid de resultat, som hittills framkommit. En fortsatt utredning i ämnet borde dock givas en mera positiv inriktning och tillika en mera begränsad omfattning än den pågående. Sådana förhållandena äro i Norrbotten med dess växande befolkning, är det framför allt angeläget att skapa nya förvärvsmöjligheter. Vid övervägande av de anordningar, som ur försörjningssynpunkt kunna komma i fråga, måste järnmalmsförädlingen givas en framskjuten plats. Inrättande av ett järnverk i Norrbotten skulle otvivelaktigt bliva till stor båtnad för den kroppsarbetande befolkningen i länet. Uppenbart är, att behovet av en dylik anläggning ur anförd synpunkt blir mindre under en tid med relativt god arbetstillgång, men även under rådande konjunkturer erbjuder försörjningen i Norrbotten måhända större svårigheter än vad fallet är i övriga landsdelar. Frågan om upptagande av järnmalmsförädling i Norrbotten är icke lättlöst. Det synes vara av vikt, att förberedelser för ett eventuellt förädlingsverk i tid vidtagas, så att, om dylik anläggning finnes böra komma till stånd, dess utförande icke hindras av bristande utredning. Vidare torde en anläggning av här antydda art vara försvarbar även från andra utgångspunkter än de rent sociala. Sålunda må framhållas, den ganska betydande import av förädlad järnmalm i form av tackjärn, som för närvarande sker till Sverige, ävensom de rika tillgångar Norrbotten äger i malmfält, vattenkraft och skogar och vilkas utnyttjande kunde underlättas genom anläggningen. Ökade förädlingsmöjligheter beträffande järnmalm inom landet skulle därjämte, särskilt om vår malmexport komme att nedgå, bliva av betydelse med hänsyn till handelsbalansen.

Utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamhet bland landsbygdens kvinnor. Kungl. Maj:t har den 18 juni bemyndigat chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst 4 sakkunniga att inom jordbruksdepartementet biträda med utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamhet å landsbygden och i samband därmed stående frågor. Såsom sakkunniga har samma dag av t. f. chefen för jordbruksdepartementet tillkallats byråchefen i lantbruksstyrelsen O. A. Petterson, tillika ordförande, inspektrisen över undervisningen vid lanthushållsskolor, lärarinnan vid fackskolans lanthushållningsseminarium Ingrid Oswald, ordföranden i svenska landsbygdens kvinnoförbund, fru Ingeborg Friberg, Tegnaby, och ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren K. H. Gustafson i Dädesjö.

Vid ärendets förevarande i konseljen anförde t. f. chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Levinson, bl. a. följande.

Då det gäller upplysnings- och undervisningsverksamhet på hemhushållningens område, äro landsbygdens kvinnor för närvarande mindre gynnsamt ställda. Detta gäller framför allt i fråga om hemvård och husligt arbete, men det framstår dessutom som en brist i statens åtgärder för det mindre jordbrukets höjande, att undervisningen för småbrukarkvinnorna intager en så underordnad ställning jämfört med övriga åtgärder i detta syfte. Då det är väl bekant, vilken betydelse det har för det mindre jordbrukets ekonomi, hur de kvinnliga arbetsuppgifterna skötas, synes den för småbrukets bästa avsedda undervisningen mera än hittills böra inriktas på att bistå det mindre jordbrukets kvinnor med råd och hjälp för att underlätta deras arbete och förbättra deras ställning. Likaledes behöva lantarbetarnas hustrur råd och upplysning rörande hemmens skötsel. För detta ändamål har hemkonsulentverksamheten tillkommit. En hemkonsulents verksamhet brukar bestå i att tillhandagå jordbrukarbefolkningen eller lantbefolkningen i allmänhet med råd och anvisningar rörande exempelvis matlagning, bakning, konservering, slakt o. s. v. samt för övrigt uti allt, som rör hemmets skötsel, till främjande av ordning, trevnad och hygien i förening med en klok, ekonomisk hushållning.

I det betänkande med förslag angående ordnande av den lägre lantbruksundervisningen, som av tillkallade utredningsmän avgavs den 30 april 1930 (Statens offentliga utredningar 1930: 9) framhölls, att ett verkligt behov av kvinnliga undervisare i lanthushållning eller särskilda grenar därav förefunnes och att det syntes erforderligt, att åtminstone i viss begränsad omfattning särskild personal anställd i hushållningssällskapens tjänst toges i anspråk för ändamålet. Med hemkonsulent torde — framhöllo utredningsmännen — i allmänhet avses en kvinnlig undervisare med högre utbildning och kompetens. Det torde böra av henne krävas, att hon genomgått lanthushållningsseminarium och alltså hade samma kompetens som en lärarinna i lanthushållsskola, då behovet på landsbygden av sådana väl utbildade kvinnliga konsulenter torde vara särskilt framträdande. En dylik grundlig och god utbildning torde också krävas för att på detta ömtåliga område kunna uppträda med förtroendeingivande sakkunskap. Minst lika viktigt vore emellertid, att konsulenten ägde de rätta personliga egenskaperna för sitt grannlaga värv.

Trots det från olika håll omvittnade intresset för hemkonsulentverksamheten, ha hemkonsulenter hittills anställts endast i ett mindre antal hushållningssällskapsområden. Orsaken till att hemkonsulentverksamheten sålunda erhållit en jämförelsevis ringa omfattning torde främst vara att söka i bristen på ekonomiska resurser. Skall verksamheten i fråga kunna väntas bli allmänt genomförd, torde bistånd från statens sida vara erforderligt.

Sakkunniga för utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1937 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom departementet biträda vid utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård och att besluta om tillkallande av experter, i den mån så finnes påkallat. Med stöd av det sålunda givna bemyndigandet har socialministern såsom sakkunniga tillkallat ledamoten av riksdagens första kammare, statssekreteraren W. Björk, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren S. J. Andersson i Vigelsbo, landstingsdirektören G. O. L. Beijbom, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren J. M. Skoglund och tandläkaren E. G. A. Wollin.

Vid ärendets handläggning i konseljen anförde statsrådet Möller, efter gemensam beredning med t. f. chefen för finans- och ecklesiastikdepartementen, bl. a. följande.

Spörsmålet om ordnande av allmän tandvård för vårt folk har i ett par årtionden varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Av olika sakkunnigutredningar har frågan ingående övervägts ur organisatoriska och ekonomiska synpunkter. Jag vill i sådant avseende erinra om 1913 års skoltandvårdssakkunniga, 1918 års sakkunniga för tandläkarundervisningens ordnande samt 1924 års tandvårdssakkunniga. Sistnämnda sakkunnigas år 1928 avgivna betänkande har, jämte över detsamma infordrade remissyttrande, av statens sjukvårdskommitté underkastats förnyad omprövning. Kommitténs den 31 augusti 1935 avgivna betänkande har därefter varit föremål för en vidlyftig remissbehandling. I nämnda betänkande ha ock beaktats vissa inom olika landsdelar utförda praktiska försök avseende såväl skol- som folktandvård.

I betraktande av tandvårdens mycket stora betydelse för folkhälsan håller jag det för synnerligen angeläget, att åtgärder snarast vidtagas till förverkligande av tanken på en allmän folktandvård. Den av kommittén åvägabragta utredningen synes mig, med hänsyn tagen jämväl till den anslutning, som vid remissbehandlingen kommit förslaget till del, ha skapat en hållbar grund för en rationell lösning av det ifrågavarande spörsmålet.

Uppenbart synes mig vara, att huvudmannaskapet bör tillkomma landstingen och städerna utanför landsting. Likaledes lär det få anses ostridigt, att de grundläggande åtgärderna främst böra taga sikte på skoltandvården, däri inbegripen jämväl tandvård åt barn före skolåldern. Vid sidan härav bör emellertid tandvården för vuxna tillgodoses i all den utsträckning, förhållandena medgiva, för att, i den mån saneringen av barn och ungdom fortskrider, successivt utvidgas.

Nu angivna grundlinjer ha uppdragits av sjukvårdskommittén. Jämväl i övrigt synes förslaget ägnat att utgöra en god grundval för framställning till riksdagen. Emellertid har jag vid en preliminär granskning av detsamma kommit till den uppfattningen, att vissa delar lämpligen böra underkastas ytterligare övervägande med hänsyn till framkomna erinringar. I följande mera väsentliga avseenden synes en förnyad omprövning vara att anbefalla. Den övre gränsen för skoltandvården har av kommittén förlagts till 14-årsåldern. Olika skäl, bland annat den beslutade utsträckningen av den obligatoriska folkskolan, motivera en undersökning rörande höjning av sagda gräns till 15-årsåldern. I detta sammanhang bör tillika uppmärksammas frågan om tandvårdsavgifternas storlek för lärjungar i olika skolor samt för barn före skolåldern, sättet för avgifternas erläggande och formerna för befrielse från desamma. Vidare synes det förtjäna undersökas, huruvida icke, med hänsyn till de framkomna erinringarna av innebörd att tandläkarnas arbetskapacitet av kommittén överskattats — särskilt under den första tiden, då skoltandvården ansetts komma att ställa större krav på tid och arbete än som beräknats — distriktsindelningen i begynnelsen bör göras allenast provisorisk och såväl distriktstandläkarna som erforderliga tandsköterskor anställas av vederbörande landsting. En dylik ordning torde förutsätta, att statens ekonomiska medverkan lämnas i form av bidrag till avlöningen av såväl tandläkare som tandsköterskor, i principiell anslutning till vad som gäller i fråga om distriktssköterske- och barnmorskeorganisationerna. Såsom allmänt villkor för statsbidrags utgående till länets tandvård kan måhända uppställas, att vid länets centrallasarett anordnas en tandpoliklinik, avsedd dels för vård av mera komplicerade fall, dels för tandvård åt sjukhusets patienter, dels ock för utövande av folktandvård i övrigt.

Vad angår städerna utanför landsting, synes staten jämväl i dessa böra ekonomiskt stödja tandvårdsorganisationen i principiell anslutning till vad av kommittén föreslagits.

Särskild uppmärksamhet påkallar frågan om sättet för bestridandet av tandvårdskostnaden för de vuxna i fall av medellöshet. Härutinnan synes det mig uppenbart, att det allmänna bör träda hjälpande till, i syfte att även de fattigaste må — efter genomförande av organisationen — kunna bliva delaktiga av folktandvårdens förmåner. Sagda spörsmål bör givetvis prövas även ur synpunkten av gällande fattigvårdslagstiftnings bestämmelser och tillämpning. — Förslag i ämnet bör kunna föreläggas 1938 års riksdag.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1937: IV.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

49. Under arbete med *nitning* av bryggan till en *brokran* användes en *hängställning*, vars bärande delar utgjordes av 4 ramar, som hopbultats av 2″ × 9″ plankor. Ramarnas två horisontala delar (bommarna) voro skarvade på mitten. De övre bommarna vilade på kranbryggans nedre ramstänger och farbanebalkarna, och på de nedre bommarna hade landgångar av plank utlagts (se fig. 14).

Ställningen hade nyss flyttats, och förberedelser för nitningsarbetet hade börjat på den nya platsen, då *en av bommarna* (fig. 14[x]) plötsligen *brast*, och *ställningen rasade*. På denna befunno sig *tre arbetare*, vilka *störtade till marken* och av vilka en avled så gott som omedelbart och de två andra erhöllo svåra skador. Två av arbetarna (nitaren och mothållaren) brukade vanligtvis använda livlinor, men på grund av att de vid tillfället ej börjat med nitningsarbetet, hade de ej tagit på sig dessa.

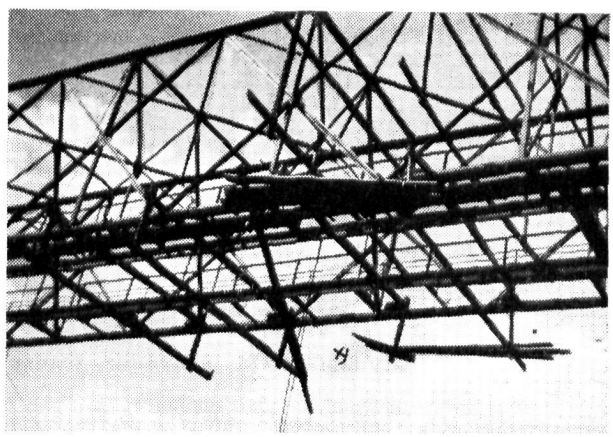

Fig. 14.

Vid en företagen undersökning framgick följande: Den brustna bommen bestod liksom de övriga av en 2″ × 9″ planka på högkant, och belastningen på denna var vid olyckstillfället c:a 500 kg. En felfri planka av samma dimensioner och belastad såsom den brustna bommen visade vid hållfasthetsberäkning 3·5-faldig säkerhet mot brott.

Under inspektion av den brustna plankan framgick emellertid, att det fanns en kvist på undersidan i densamma, som upptog nära hälften av plankans sektion. Motståndsmomentet hos denna torde därför i verkligheten endast ha uppgått till något mer än $^1/_4$ av det för en felfri planka.

Beställaren av brokranen hade enligt kontraktet skyldighet att leverera för montaget erforderligt ställningsvirke och hade på leverantörens rekvisition utlämnat 200 st. plankor 2″ × 9″ samt valt kvalitet kvinta. Leverantörens verkmästare, som övervakade montaget, uppgav att han ej kände till vad för slags virke som levererats, men att han ej hade anledning att antaga, att det var annat än bästa kvalitet, eftersom det rekvirerats till ställningsvirke. Han hade även i mån av tid kontrollerat det virke, som uttagits till bärande delar i ställningen, men denna uttagning hade i huvudsak ombesörjts av leverantörens snickare, som byggt ställningen och som hade mångårig vana på detta område.

Till förebyggande av liknande olycksfall gavs anvisning om, att till ställningar endast finge användas friskt rakvuxet virke, fritt från skadliga kvistar, samt att noggrann kon-

troll skulle utövas över sådant material, som komme till användning som bärande delar i en ställning.

För leverantörens representant har även framhållits lämpligheten av att använda järnkonstruktion i standardutförande för viktigare ställningsdelar vid dylika arbeten.

(I: 64)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

50. Tre arbetare från en ångpanneverkstad voro jämte en lastbilschaufför sysselsatta med *lossning* av en *ångpannegavel* från järnvägsvagn. Ångpannegaveln, som vägde 940 kg, skulle medelst en *svängkran* lyftas från vagnen till en lastbil, som stod på ett avstånd av c:a 2 m därifrån. Arbetaren P. hade i uppflänsningen för eldstadsröret så nära centrum som möjligt fastsatt en s. k. lyfthandske, i vilken krankroken fästes.

Då panngaveln lyfts visade det sig, att den kom att hänga något snett beroende på att lyfthandsken ej kunde placeras precis i gavelns tyngdpunkt. P., som stod på marken, *försökte då genom att hänga sig i panngavelns högsta punkt bringa den i horisontalt läge* samt att svänga upp den på lastbilen. Härvid *släppte lyfthandsken sitt fäste, och panngaveln föll* ned mot lastbilens flak samt gled med ena kanten ned på marken. P. kom under och blev så svårt klämd över lårbenen, att han följande dag avled.

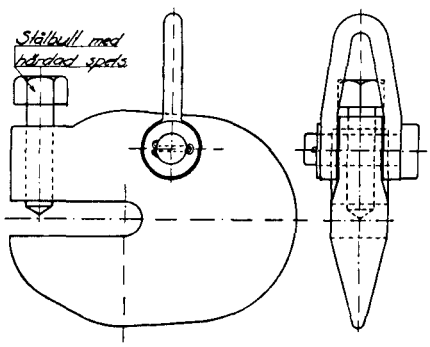

Fig. 15.

Den använda lyfthandsken hade antagligen ej blivit fastsatt med tillräcklig noggrannhet. Man måste emellertid anse det otillräckligt att vid lyftning av panngavlar med ifrågavarande tyngd endast använda en lyfthandske. Anvisning har lämnats att i stället 3 eller 4 lyfthandskar böra användas, och dessa böra fästas jämnt fördelade i panngavelns ytterfläns samt förbindas med krankroken medelst länkar. Härigenom uppnås att gaveln kommer att hänga horisontalt, samtidigt som belastningen fördelas. Ritning (se fig. 15) visande lyfthandske av ändamålsenlig konstruktion har även tillsänts arbetsgivaren. (II: 80)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

51. Vid korsning i samma plan mellan en järnväg och en enskild fabriksväg *sammanstötte lokomotivet i ett tåg med en oljelastad tankbil.* Därvid förstördes bilen fullständigt, och dess förare skadades så svårt, att han efter en kort stund avled.

Vid sammanstötningen *fattade bilen och oljelasten eld,* och denna spred sig till lokomotivets och tågsättets underreden samt gräset vid banvallens ena sida. Härvid antändes lokomotivföraren A:s kläder, varigenom han erhöll så svåra brännskador, att han sedermera avled.

Av det förhör, som hölls med A., har framgått, att bilen kört in på järnvägen c:a 40 m framför tåget och synes ha stannat på spåret. Tåget framfördes med en hastighet av omkring 85 km i timmen och kunde icke stoppas på den korta sträcka, som återstod till korsningen.

Från järnvägens och järnvägspersonalens sida har intet brustit eller underlåtits ur säkerhetssynpunkt, utan den omkomne bilföraren synes genom sin ouppmärksamhet ensam ha orsakat olycksfallet. (III: 77)

Olycksfall vid motorer.

52. Såsom kraftreserv i händelse av strömavbrott använde en fabrik tvenne *dieselmotorer,* som levererats år 1921. Dessa voro 6-cylindriga polarmotorer på 75 hästkrafter

vardera samt med normalt varvtal av 550 per min. För att förvissa sig om att maskinerna voro i god ordning, provkördes de en gång i månaden.

Vid en *provkörning* hade bägge maskinerna startats på vanligt sätt. När de provkörts under ungefär en halv timme, och man ansåg sig ha konstaterat, att de voro felfria, slogs regleringsspaken på den ena maskinen till stoppläge. I stället för att stanna ökades därvid dess hastighet, och den råkade i sådan *rusning*, att en allvarlig *sönderkörning* blev följden. Remskivan på den generator, som var kopplad till motorn, och en remskiva, som var ansluten till remmen för remspänning, sprungo sönder. En av motorns cylindrar kastades även av.

Vid av yrkesinspektören verkställd undersökning visade det sig, att förutom cylindern även kannan brustit i ett flertal delar, att vevstaken betydligt deformerats och att fyra av ramlagren brustit. Vidare hade kamaxeln förskjutit sig och dess drivväxel deformerats samt hastighetsregulatorn sprungit sönder. Undersökningen av bränslepumpen med tillhörande ventiler och reglering visade däremot icke någon annan felaktighet, än att stoppskruven, vilken fasthåller handmanöverspaken å spindeln, hade lossnat.

Så vitt det kunnat konstateras, måste motorns rusning berott på sistnämnda omständighet. Om skruven lossnat så, att handspaken, då den nedförts i stoppläge, vridit sig på spindeln i stället för att ta spindeln med sig, har insugningsventilen icke lyfts och bränsletillförseln fortfarit. Emellertid gick spaken något trögt på spindeln. Det kan därför tänkas, att en förnyad rörelse på spaken dragit regleringsspindeln till ökat pådrag. Alldenstund motorn gick utan last, erfordrades en förhållandevis ringa höjning av pådraget, för att motorn skulle rusa.

Motsvarande manöverarm på den andra motorn var fastsatt, icke enbart med en stoppskruv utan även med en genomgående pinne.

Fallet ger anledning till en allvarlig maning, att alla liknande motorer bli undersökta med avseende på regleringsarmens fastsättning. (VII: 10)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Valsverk, grovsmedjor o. dyl.

53. Vid ett *järnverk* användes för *klippning av stålband* en *sax*, som drives med komprimerad luft och utvecklar ett tryck av 6 000 à 7 000 kg. Saxens övre skär, som är något bågformat, har vid vissa tillfällen visat benägenhet att under nedgåendet fastna med de yttre ändarna mot det underliggande fasta skäret.

Arbetarna A. och N. voro sysselsatta med klippning av härdade stålband, när saxen på beskrivet sätt vid ett tillfälle hängde upp sig. A. anbringade därvid enligt tidigare använd metod en järnstång som hävarm mellan saxskärets ena ända och en i stativet sittande bult, vilken satt c:a 11 cm från skäret. Meningen härmed var, att A. genom en kraftig knyck skulle bringa skäret uppåt, samtidigt som N. hastigt skulle stänga av luften till saxen. Innan A. emellertid hann giva N. order om luftens avstängning lossnade plötsligt saxen och gick ned i bottenläge, varvid järnstången slog till A. i bröstet. A. blev stående ett ögonblick men föll därefter ned på golvet. Han fördes omedelbart till närliggande sjukstuga, där han avled. Vid läkarens undersökning av A. visade sig, att bröstbenet var avslaget, flera revben bräckta samt högra hjärthalvan brusten. (VIII b: 15)

Kapsågar.

54. På en *lantgård* voro arbetsgivaren jämte en minderårig lantarbetare K. sysselsatta med att kapa ved medelst en *balanskapsåg*. En avkapad *träkubb* föll därvid under sågbänken, *fattades av klingan* och sprängde loss de bräder, vilka vid sågarens plats utgjorde skydd för klingan. Då K. i samma ögonblick böjde sig ned för att lyfta klingans manöverspak, träffades han i ansiktet av de utslagna skyddsbräderna och antagligen även

av kubben. Slaget var så kraftigt, att K. föll medvetslös till marken, illa skadad i ansiktet.

Olycksfallet kan tillskrivas den omständigheten, att träkubben kunde komma in mellan bänkens strävor. Hade öppningarna mellan dessa varit stängda medelst en trävägg e. d., som förhindrat föremål att komma in under bänken, skulle olyckshändelsen icke ha inträffat.

Arbetsgivaren anvisades att vidtaga ovannämnda åtgärd ävensom att ordna överskydd för klingan över bänken. (VIII f: 16)

Svänghjul, remskivor och remmar.

55. I ett *tegelbruk* arbetade K. som matare vid ena *matarsumpen*. En drivrem för transportbandet hade glidit av, och K. gick därför ned i den under matarsumpen belägna transmissionsavdelningen för att lägga på remmen. Den drivande axeln roterade med 150 varv per minut, remskivan var 300 mm i diameter och remmen var en nästan ny läderrem 125 mm bred och med skarvar sydda med syrem. Axeln, som var 60 mm i diameter, låg 1 200 mm över golvet.

Utan att stoppa motorn försökte K. att på den i gång varande drivaxelns remskiva lägga på remmen men *fastnade* med vänstra armen *mellan remmen och transmissionsaxeln*. Troligen har han följt med axeln runt några varv, innan armen slets av och han föll ned på golvet. Han hade även fått en del revben krossade men kunde trots sina skador själv taga sig därifrån. Efter ett första förband hos läkare fördes han till lasarett, där han avled på grund av de erhållna skadorna.

Transmissionsavdelningen var inhägnad med ett högt staket med grind, och muntlig order hade givits att tillträde under maskineriets gång var förbjudet, vilket även K. hade varit medveten om.

Yrkesinspektören lämnade anvisning om att tydligt anslag skulle uppsättas med förbud att verkställa rempåläggning, då maskineriet är i gång, samt att då även tillträde till transmissionsavdelningen är förbjudet. (VIII å: 39)

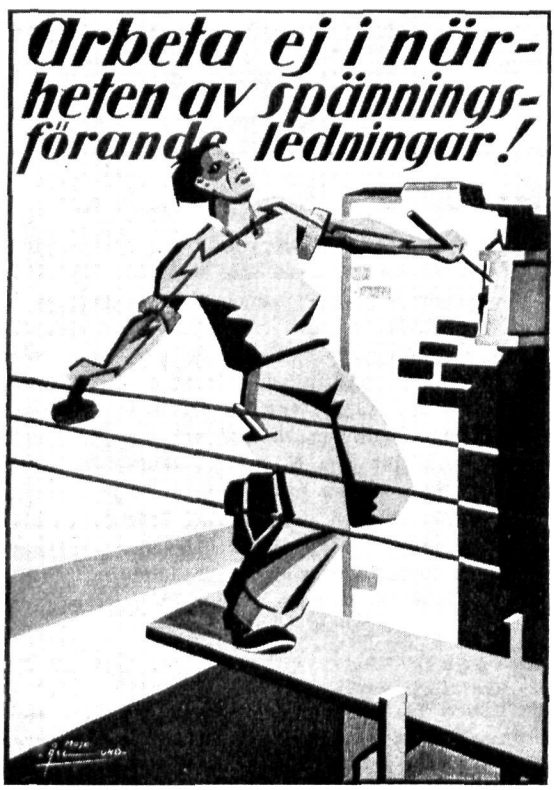

Fig. 16. Skyddsbild nr 26, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

56. I ett *högspänningsställverk* (6 000 V) skulle J. uppmäta längden för en blivande kabel i en kabelgång. Härvid använde han sig av ett rullmåttband av väv med infällda metalltrådar. Under uppmätningen gick han in i ett spänningsförande kabelfack, i vilket en oljeströmbrytare och under denna enpoliga frånskiljare voro placerade.

Två i närheten varande montörer sågo enligt uppgift, att J. öppnat grinden och satt nedhukad i facket. De tillropade honom en varning, men i samma ögonblick uppstod i fackets vänstra del ett överslag, möjligen mellan en frånskiljare och ett jordat järn, troligen inlett av

måttbandet. J. blev *bränd av ljusbågen* och kastades baklänges ut ur facket. Montören som stod närmast blev även bränd, och bägge montörerna blevo bländade, så att de krypande måste taga sig från platsen. J. återfanns med brinnande kläder liggande på rygg i kabelgången med fötterna i facket tätt intill den helt uppslagna grinden. Elden släcktes, och J. fördes till sjukhus, där han till följd av de svåra skadorna avled följande dag.

Den del av kabeln, som går in i facket, brukar — om facket är spänningsförande — icke uppmätas. Detta är icke heller nödvändigt, enär uppskattning av kabellängden i facket anses fullt tillräcklig. Verkmästarna voro övertygade om, att J. fått besked om och även uppfattat, att facket var spänningsförande. Detta måste även anses styrkt genom ett samtal, som J. haft en timme före olyckshändelsen med en av driftavdelningens verkmästare. Arbetsbefälet hade sålunda ej anledning att tro annat, än att J. vid uppmätningen skulle förfara på vanligt sätt.

Enligt för personalen utfärdade säkerhetsföreskrifter är det i regel förbjudet att utföra arbete i högspänningsfack utan föregående urkoppling samt jordning och kortslutning. Det uppgives att J., som var en gammal van montör, brukade vara särskilt noggrann ifråga om säkerhetsföreskrifternas efterlevnad. Det är dock ej alldeles uteslutet, att han försökt göra uppmätningen i facket under spänning men beräknat att ej behöva komma i farlig närhet av någon spänningsförande del. Olycksfallet skulle då ha berott på att han av någon anledning förlorat balansen och fallit in i facket. (IX: 71)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

57. Vid *rivning av en gammal skiljemur* mellan gård och gata använde man sig av den riskabla metoden att underminera muren. Denna skildes från gaveln till en intilliggande byggnad, genom att närmaste delen av muren nedbilades. Vidare nedtogs valvet över en inkörsport i densamma. Härigenom blev den del av muren, som man ämnade stjälpa, helt fristående. Den utgjordes av $1^1/_2$ stens putsad mur av stortegel och vilade på en stensockel. Höjden av muren ovanför denna sockel var 4·5 m. Med början på mitten underminerade man muren mot ändarna en sten ovanför sockeln och till ett djup av en sten, varvid klackar kvarlämnades i murens ändar. Några stöttor uppsattes icke, utan man ansåg, att klackarna ersatte sådana.

Undermineringen av den frigjorda murdelen hade fortskridit så långt, att detta arbete var nästan färdigt, när en olyckshändelse inträffade. På gården befintliga arbetare observerade plötsligt, att putsen lossnade från muren och ropade åt de två vid densamma sysselsatta arbetarna att springa undan. En av dem hann emellertid icke sätta sig i säkerhet, då muren föll, utan fick denna över sig och ljöt en ögonblicklig död.

För det fortsatta rivningsarbetet föreskrev inspektionsförrättaren, att muren icke finge undermineras till mer än $^1/_2$ stens djup och att stöttor skulle vara uppsatta. Arbetsledningen föredrog emellertid att låta plocka ned muren sten för sten. (X: 94)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

58. Vid ett *vägbygge* var ett arbetslag sysselsatt med *sprängning* och packstensslagning. Ett c:a 1·5 m djupt, liggande hål, vars riktning bildade c:a 30° vinkel med markytan, hade borrats i berget. Innan hålet laddades till skott, utfördes grytskjutning, varvid fyra urbränningar företogs med en halv dynamitpatron pr gång. Efter varje urbränning avkyldes grytan med $^1/_2$—1 liter vatten. C:a 5 minuter efter sista urbränningen skulle arbetaren T. under övervakande av lagbasen H. med biträde av arbetarna A. och B. verkställa laddning av skottet. Härvid användes för tillfället halva dynamitpatroner, vilka av A. och B. stoppades ned i borrhålet och därefter av T. nedtrycktes i grytan med hjälp av laddstaken.

Då T. skulle trycka ned den åttonde halvpatronen *inträffade* en *explosion*, varvid han svårt skadades i båda händerna. Av de båda medhjälparna skadade B. vänstra underar-

men och handen, medan A. undkom oskadad. Lagbasen H., som vid laddningen uppehöll sig framför borrhålet, tillfogades skador i ansiktet.

Orsaken till explosionen måste tillskrivas otillräcklig kylning av grytan. Den vattenmängd om $^1/_2$—1 liter, som nedhälldes i borrhålet efter varje urbränning, var alldeles för liten. Kylningen har sannolikt ej heller varit tillräckligt effektiv, enär i berget förefunnos sprickor och släppor i relativt stor utsträckning, genom vilka vattnet torde ha avrunnit. Genom de tätt på varandra företagna urbränningarna har grytan därför uppvärmts till så hög temperatur, att en sönderdelning av nitroglycerinen börjat inträda. Denna sönderdelning har blivit så livlig, att temperaturen i grytan stigit, tills antändning skett.

Enär i förevarande fall tillförlitlig vattenkylning sannolikt ej kunnat åstadkommas, borde grytan ha lämnats att svalna mellan varje urbränning. Minst 1 timme borde även ha förflutit mellan sista urbränningen och laddningen.

Med anledning av det inträffade har till arbetsledningen översänts skriftliga meddelanden jämte bl. a. socialstyrelsens anvisningar nr 3/1931 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete och råd till arbetare, tillfälligt sysselsatta med sprängningsarbete. (XI: 62)

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

59. Vid en *massafabrik* användes för *basning av ved* två *liggande kokare* (se fig. 17) med inre diameter 2 000 mm och längd 8 000 mm. De voro av samma typ och som vanligt helt utförda av gjutjärn. Manteln bestod av fyra sargar, som voro utformade med flänsar och bultade tillsammans, och godstjockleken var 30 mm. Gavlarna, även kallade

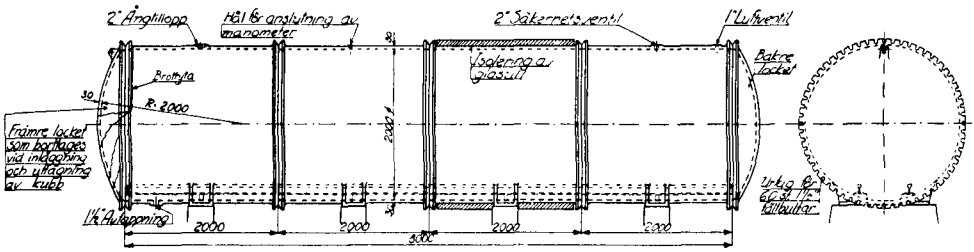

Fig. 17.

lock, voro likaledes fastbultade vid ändsargarnas flänsar och hade en godstjocklek av 30 mm. Den främre av gavlarna var utformad på sedvanligt sätt för in- och utlastning av ved. Båda kokarna voro uppställda utomhus på kraftiga betongfundament, och mantlarna voro isolerade med glasull utom på flänsarna. Dessa hade ej isolerats, på grund av att man ville ha dem fria för inspektion av bultarna. Kokarna, som hade tillverkats för ett högsta tillåtet tryck av 5 atö, voro försedda med ånginlopp, placerat på mantelns högsta punkt ungefär 1 m från främre gaveln, samt manometer och säkerhetsventil. Dessutom funnos vakuumventil och utblåsningskran, den senare placerad i lägsta punkten på första sargen. Ånga för basningen tillfördes kokarna från en ångpanneanläggning för ett tryck av 25 atö, men detta reducerades medelst en i pannhuset befintlig ventil till 5·5 atö.

Den ena av kokarna hade under en lördag laddats med ved. Då arbetet återupptogs på söndag kväll kl. 22, påsattes först locket, och bultarna till detta anbringades på vanligt sätt och ansattes successivt så likformigt som möjligt.

Omkring kl. 23 var detta arbete färdigt, och ånga drogs försiktigt på ungefär kl. 23·10. Utblåsningskranen hölls därvid öppen för avtappning av kondensvatten. Allteftersom trycket steg i kokaren, började ånga att läcka ut vid främre kokarlockets övre del, och omkring kl. 24 drogos därför muttrarna på detta ställe ytterligare. Trycket hade en stund

förut avlästs på manometern och befunnits vara 4 atö, och säkerhetsventilen, som var inställd för avblåsning vid 5 atö, hade ej blåst. Utblåsningskranen hade fortfarande varit öppen och ånga rusat ut därigenom.

En kort stund därefter inträffade en *explosion*, varvid främre locket splittrades i åtta delar. Den övre delen av locket (ungefär hälften) tillsammans med motsvarande del av den närmast locket varande flänsen på första sargen slungades ungefär 30 m bort från kokaren, under det att de övriga sju bitarna av locket blevo liggande omedelbart framför denna. Dessa bitar ha sammanställts och återgivas å fig. 18. Av rekylverkan vid explosionen försköts hela kokaren bakåt c:a 1·5 m (se bild fig. 19) och slog därvid sönder betongväggarna till en bakom liggande byggnad. Vid explosionen slungades även den i kokaren befintliga veden ut med våldsam kraft. Tre av de vid baskokarna sysselsatta arbetarna dödades och en skadades svårt.

Vid den av yrkesinspektören med anledning av olyckan företagna undersökningen framgick följande. Vid granskning av brottytan i manteln — strax invid flänsen på den

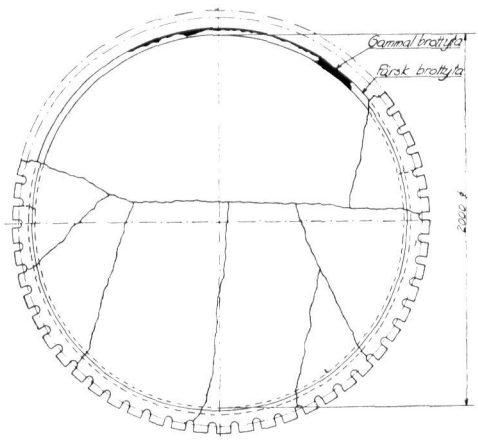

Fig. 18.

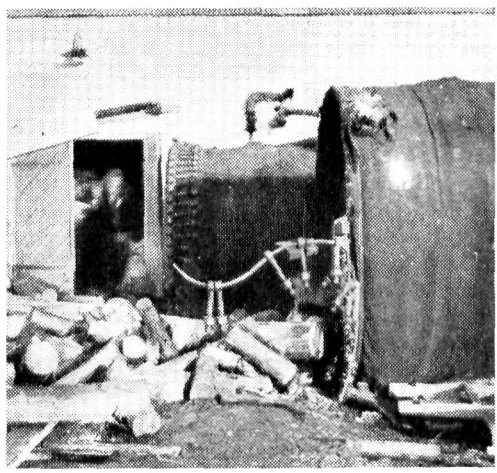

Fig. 19.

närmast främre locket varande sargen (se fig. 18) — visade det sig, att i ytan förefanns en gammal utvändig spricka c:a 800 mm lång. Denna var på en sammanhängande längd av c:a 200 mm genomgående, men på den övriga delen av längden 5—15 mm djup. Resten av brottet uppvisade färsk struktur. En granskning av brottytorna på kokarlocket visade så långt säkra iakttagelser voro möjliga helt färsk struktur.

Orsaken till explosionen torde tillskrivas uppkomsten av värmespänningar, eventuellt kvarstående krympspänningar från gjutningen samt spänningar på grund av bultarnas dragning, vilka spänningar säkerligen samverkat till sprickbildningen och sedermera till uppkomsten av brott.

Värmespänningar kunna ha uppkommit därigenom, att de friliggande flänsarna ha avkylts starkare än sargarnas mantlar, som voro isolerade. Verkan av denna avkylning kan ha blivit ganska betydande, enär kokarna voro uppställda i det fria och sålunda även blevo utsatta för avsevärda yttre temperaturväxlingar. Ångtilloppet var även olämpligt placerat och utfört. På grund härav måste vid kokarens uppvärmning starka spänningar uppstå därigenom att området omkring tilloppet blir hastigare och kraftigare uppvärmt än övriga delar av kokaren. För att undvika detta har man på en del nyare baskokare dragit ångröret in i kokaren och lagt fördelningsrör utmed hela kokarens längd i dess lägsta del, varigenom erhållits en jämnare uppvärmning. Det är också av stor betydelse för minskandet av dessa spänningar, att basningsarbetet icke forceras för mycket utan

bedrives så, att uppvärmningarna av kokarna kunna ske tillräckligt långsamt. Forcering av basningen hade dock icke förekommit vid här nämnda kokare.

De eventuellt kvarvarande krympspänningarna kunna tänkas ha orsakats av en ur gjuteriteknisk synpunkt olämplig utformning av övergången mellan mantel och fläns på sargarna. Dessa övergångar från klen dimension till grov voro på ifrågavarande kokare ganska tvära och torde ha givit upphov till ojämn avsvalning med åtföljande uppkomst av spänningar.

Främre locket kan även tänkas åstadkomma spänningar i manteln på grund av ojämn dragning av bultarna, vilket till en del skulle kunna undvikas genom att vid konstruktionen välja annan gängtyp med större stigning, exempelvis trapetsgängor, som för samma bultdimension och nyckellängd på grund av stigningen ej möjliggöra, att ansättningen av locket kan ske så hårt som vid bultar med vanliga Withworth-gängor.

(XIII: 27)

Olycksfall vid stuveriarbete.

60. Ett *ångfartyg* låg vid kajen i en hamn och *tog in styckegods* i rummen. I en annan hamn hade dessförinnan ett parti klena granspiror tagits in såsom däckslast. Spirorna hade lagts upp långskepps på båda sidor mellan relingarna och karmen till 2:ans lucka samt till en höjd, som något översteg karmen, varför några låga stöttor anbringats intill luckkarmen. Mellan för och akter fanns således ingan annan väg än över däckslasten, så länge 2:ans lucka var avluckad. På grund av däckslastens beskaffenhet blev givetvis vägen däröver ganska obekväm, och för att i görligaste mån avhjälpa detta hade en del lösa lastrumsluckor lagts ovanpå spirorna.

Vid ombordtagning av virke medelst fartygets vinsch råkade ett enkelstroppat sling — som skulle ned i rummet — hänga snett, och dess nedre del kom därigenom att släpa emot däckslasten och de på denna löst upplagda luckorna. Ett par av *luckorna* råkade därigenom i glid och *störtade ned i rummet*. En av dem träffade då en i rummet sysselsatt 64-årig stuveriarbetare B. i huvudet, varigenom han skadades så svårt, att han blev sanslös. B. fördes till sjukhus, där det konstaterades, att han erhållit brott på skallen samt ett krossår i huvudet.

Att ett virkessling vid ombordtagning enligt gängse arbetsmetoder släpas mot fartygssidan och stöter emot här och var kan understundom ej undvikas. Men att, såsom i detta fall skett, placera lösa luckor på ett sådant sätt, att ett sling kan stöta ned dem i lastrummet, torde få anses såsom oförsvarligt.

I förebyggande av olycksfall av här ifrågavarande art ha arbetsledningen och arbetarnas skyddsombud samt framför allt luckbasarna en viktig uppgift att fylla. (XVI: 12)

Olycksfall vid skogsavverkning.

61. Vid pålastning av ett timmerlass *halkade* skogsarbetaren L. och fick en grov *timmerstock över sig*, med påföljd att ryggen bröts.

Halkning och fall förorsaka årligen ett stort antal olycksfall vid skogsarbete. Flertalet av dessa skulle kunna undvikas, om arbetarna använde halkskydd (broddar), vilka särskilt kunna rekommenderas vid lastning av timmer, enär halkning då föranleder många ödesdigra olycksfall. (XVII: 47)

Övriga olycksfall.

62. K. hade börjat arbete med *dikesgrävning* i en myr efter att under flera månader varit oförmögen till arbete på grund av ådragen blodförgiftning med åtföljande amputation av ett finger. För sina arbetskamrater hade K. efter arbetets slut första dagen klagat över värk i hjärttrakten. Följande dag avled K. helt plötsligt under arbetet. Dödsorsaken har ej exakt kunnat angivas, men läkaren uppgiver, att det är sannolikt, att K. avlidit av akut hjärtförlamning, förorsakad av att han efter så lång sysslolöshet börjat med så ansträngande arbete som dikesgrävning. (L: 31)

Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	12 510	9 334	6 130	134	Hallands län . .	801	589	232	136
Stockholms län .	2 091	2 506	1 119	83	Göteborgs stad .	7 496	4 703	3 991	159
Uppsala län . . .	981	950	426	103	Göteborgs o. Boh.l.	2 362	1 041	705	227
Södermanlands län	1 193	1 311	724	91	Älvsborgs län . .	836	543	231	154
Östergötlands län	2 129	1 819	1 000	117	Skaraborgs län .	1 084	1 159	558	94
Norrköping . . .	1 139	700	430	163	Värmlands län . .	1 170	1 260	549	93
Jönköpings län .	976	844	334	116	Örebro län	1 665	1 857	688	90
Kronobergs län .	357	373	170	96	Västmanlands län	856	1 137	517	75
Norra Kalmar län	307	237	143	130	Kopparbergs län .	851	790	427	108
Södra Kalmar län	951	554	379	172	Gävleborgs län . .	1 555	938	592	166
Gotlands län . . .	323	272	162	119	Västernorrlands l.	3 099	1 384	714	224
Blekinge län . . .	1 417	1 215	534	117	Jämtlands län . .	443	506	330	88
Kristianstads län .	1 303	1 650	825	79	Västerbottens län	962	1 011	401	95
Malmöh. l.: Malmö	3 859	2 052	1 595	188	Norrbottens län .	1 577	564	499	280
Hälsingborg . .	1 820	950	748	192	Tillsammans	**58 841**	**45 549**	**26 997**	**129**
Länet i övrigt .	2 728	3 300	1 844	83					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	6 875	9 887	5 113	408	1 429	240	7 031	7 283	11 316	5 353	64
därav jordbruk .	6 022	8 430	4 490	408	1 429	240	6 203	6 430	9 859	4 730	65
skogshush.	853	1 457	623	—	—	—	828	853	1 457	623	59
Industri o. hantverk	14 142	3 168	2 569	1 708	1 245	792	14 834	15 850	4 413	3 361	359
Sjöfart och fiske .	4 925	2 608	2 457	275	213	152	5 067	5 200	2 821	2 609	184
Handel o. samfärdsel	6 509	3 859	2 762	4 897	6 006	3 628	10 272	11 406	9 865	6 390	116
Husligt arbete . .	95	31	21	10 058	15 680	7 868	6 657	10 153	15 711	7 889	65
Diversearbete . . .	6 360	1 423	1 395	2	—	—	5 657	6 362	1 423	1 395	447
Ungd. ut. särsk. utb.	1 362	—	—	1 225	—	—	2 526	2 587	—	—	—
Summa	**40 268**	**20 976**	**14 317**	**18 573**	**24 573**	**12 680**	**52 044**	**58 841**	**45 549**	**26 997**	**129**
Därav under 18 år	2 672	2 588	1 570	2 664	3 116	1 568	5 177	5 336	5 704	3 138	94
Summa juli 1937	38 630	18 585	13 805	16 032	19 903	10 305	49 346	54 662	38 488	24 110	142
» aug. 1936	49 560	17 589	12 705	17 473	20 709	11 193	61 560	67 033	38 298	23 898	175
» » 1935	66 345	15 038	11 797	16 768	17 568	10 081	78 272	83 113	32 606	21 878	255
» » 1934	74 586	12 861	11 274	15 601	14 297	8 925	86 155	90 187	27 158	20 199	332

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 688 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 982 platser, varav 764 manliga och 218 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 554 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**40 268**	**20 976**	**14 317**	**6 022**	**8430**	**4490**	**853**	**1457**	**623**	**114**	**43**	**40**	**2 753**	**884**	**664**
1	Stockholms stad .	6 709	2 543	1 833	5	—	—	2	1	—	1	—	—	798	335	238
2	Stockholms län .	1 503	1 159	666	652	778	390	17	20	9	2	—	—	80	46	33
3	Uppsala län . . .	678	445	200	253	261	114	9	65	8	—	—	—	29	1	—
4	Södermanlands län	842	783	464	462	597	288	2	—	—	—	—	—	71	42	42
5	Östergötlands län	1 493	1 034	611	791	766	392	7	14	3	2	—	—	93	28	23
6	Norrköping . . .	883	438	285	215	246	147	5	4	—	—	—	—	29	8	3
7	Jönköpings län .	660	333	172	135	215	80	4	3	3	—	—	—	35	15	8
8	Kronobergs län .	277	159	101	76	112	60	4	4	4	—	—	—	3	2	—
9	Kalmar län . . .	903	335	267	110	112	59	1	—	—	—	—	—	111	—	—
10	Gotlands län . .	176	114	77	57	61	27	—	—	—	—	—	—	5	—	—
11	Blekinge län . .	1 006	464	288	138	222	85	—	—	—	1	—	—	62	3	1
12	Kristianstads län	840	806	512	493	637	386	—	—	—	—	—	—	18	7	2
13	Malmöh. l.: Malmö	2 270	748	626	141	354	285	—	—	—	—	—	—	210	47	43
14	Hälsingborg . .	1 486	613	562	99	196	178	—	—	—	—	—	—	62	2	2
15	Länet i övrigt .	2 294	2 445	1 547	844	1873	1053	2	—	—	—	—	—	132	31	26
16	Hallands län . .	594	222	144	92	126	66	—	—	—	—	—	—	32	1	1
17	Göteborgs stad . .	5 198	2 442	2 208	98	96	34	1	—	—	—	—	—	482	148	143
18	Göteb. o. Boh. län	2 125	710	563	86	120	61	1	4	2	—	1	1	31	24	8
19	Älvsborgs län . .	693	227	147	97	109	53	3	—	—	—	—	—	60	15	12
20	Skaraborgs län .	805	662	372	442	500	257	6	4	4	—	—	—	44	16	4
21	Värmlands län .	758	549	283	98	174	76	59	205	44	—	—	—	41	16	14
22	Örebro län . . .	1 052	866	361	187	373	157	28	279	51	14	15	13	61	25	18
23	Västmanlands län	385	469	224	136	280	97	14	23	8	1	2	1	56	29	16
24	Kopparbergs län .	557	314	246	51	57	34	57	95	64	26	10	10	55	7	6
25	Gävleborgs län .	1 221	492	370	65	28	20	128	214	114	1	—	—	50	7	6
26	Västernorrlands l.	2 634	548	438	78	38	28	270	177	127	1	—	—	68	11	5
27	Jämtlands län . .	258	244	159	54	50	26	58	120	81	—	—	—	7	—	—
28	Västerbottens län	635	434	226	28	22	10	71	185	61	—	—	—	14	10	2
29	Norrbottens län .	1 333	378	365	39	27	27	104	40	40	65	15	15	14	8	8
	Kvinnl. avdeln. .	**18 573**	**24 573**	**12 680**	**408**	**1429**	**240**	—	—	—	—	—	—	**72**	**136**	**112**
1	Stockholms stad .	5 801	6 791	4 297	45	3	3	—	—	—	—	—	—	51	96	74
2	Stockholms län .	588	1 347	453	11	55	10	—	—	—	—	—	—	1	2	2
3	Uppsala län . . .	303	505	226	22	58	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	351	528	260	21	58	9	—	—	—	—	—	—	5	3	3
5	Östergötlands län	636	785	389	53	101	48	—	—	—	—	—	—	—	7	7
6	Norrköping . . .	256	262	145	13	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	316	511	162	9	33	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	80	214	69	6	22	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	355	456	255	18	38	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	Gotlands län . .	147	158	85	5	14	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	411	751	246	7	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	463	844	313	37	120	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 589	1 304	969	12	23	5	—	—	—	—	—	—	4	8	8
14	Hälsingborg . .	334	337	186	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	434	855	297	26	94	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	207	367	88	1	28	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 298	2 261	1 783	6	3	3	—	—	—	—	—	—	8	16	16
18	Göteb. o. Boh. län	237	331	142	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	143	316	84	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	279	497	186	8	41	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	412	711	266	16	71	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	613	991	327	13	73	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	471	668	293	21	84	11	—	—	—	—	—	—	1	4	2
24	Kopparbergs län .	294	476	181	9	29	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	334	446	222	10	49	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	465	836	276	10	183	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	185	262	171	4	44	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	327	577	175	12	128	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	244	186	134	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaruindustri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- och beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 593	**202**	**146**	**2174**	**233**	**160**	**419**	**46**	**34**	**1314**	**336**	**293**	**642**	**56**	**36**	**965**	**103**	**77**	**306**	**19**	**17**	
17	5	5	147	37	27	71	18	9	427	194	191	103	9	6	153	29	24	25	5	4	1
20	20	19	46	10	5	11	2	1	21	3	3	13	3	3	4	—	—	2	7	7	2
7	14	5	58	3	—	—	—	—	26	2	1	12	—	—	32	—	—	—	—	—	3
1	2	—	31	5	5	—	2	2	16	3	3	20	1	1	7	1	—	—	—	—	4
8	—	—	41	33	24	2	—	—	23	2	1	12	—	—	11	4	3	—	—	—	5
5	—	—	31	5	3	16	—	—	26	—	—	38	7	2	21	1	1	3	1	1	6
5	5	5	128	8	7	3	—	—	24	3	3	25	1	—	54	4	4	35	—	—	7
23	3	3	22	1	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	5	3	3	—	—	—	8
35	7	7	101	4	4	—	—	—	18	—	—	10	—	—	8	3	3	10	—	—	9
6	3	3	1	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
128	5	4	12	1	1	—	—	—	22	2	2	8	2	2	10	1	—	—	—	—	11
4	11	9	22	2	1	1	—	—	19	13	5	7	1	1	11	1	1	1	—	—	12
29	—	—	44	9	8	5	—	—	96	—	—	77	4	3	73	5	4	64	1	1	13
6	—	—	14	3	3	4	—	—	45	—	—	7	—	—	41	—	—	1	—	—	14
86	31	20	14	6	2	8	—	—	184	26	25	44	1	1	86	—	—	21	1	1	15
40	2	—	15	1	—	1	—	—	26	1	—	13	1	1	32	—	—	—	—	—	16
17	6	5	154	26	22	57	14	12	95	21	18	64	8	7	52	8	6	16	4	3	17
1 035	38	33	34	3	3	14	—	—	24	10	2	49	—	—	13	2	2	72	—	—	18
10	12	3	15	4	2	1	3	3	27	7	5	55	7	5	24	5	3	51	—	—	19
16	15	8	7	8	4	3	—	—	20	20	7	12	—	—	9	4	4	1	—	—	20
46	4	4	106	5	5	14	—	—	20	3	3	10	2	2	14	—	—	—	—	—	21
12	9	3	27	2	2	5	2	2	30	4	3	18	—	—	261	8	7	2	—	—	22
4	2	2	8	4	—	—	—	—	2	3	2	5	1	—	3	—	—	—	—	—	23
3	2	2	24	2	2	3	—	—	16	3	3	5	1	1	4	3	2	—	—	—	24
6	3	3	196	10	10	3	4	4	48	4	4	24	—	—	10	—	—	—	—	—	25
15	1	1	601	33	14	187	—	—	29	2	2	4	—	—	14	7	2	1	—	—	26
2	1	1	2	—	—	—	—	—	5	5	5	2	—	—	4	—	—	—	—	—	27
3	—	—	87	2	—	—	1	1	5	2	2	3	7	1	3	12	6	1	—	—	28
4	1	1	186	6	6	10	—	—	11	1	1	1	—	—	5	1	1	—	—	—	29
7	**11**	**1**	**11**	**10**	**8**	**90**	**112**	**73**	**453**	**342**	**205**	**886**	**519**	**325**	**152**	**73**	**49**	**37**	**42**	**19**	
2	—	—	3	1	1	53	71	36	131	89	77	158	169	84	31	20	10	15	8	5	1
1	1	1	—	—	—	—	—	—	18	8	3	7	5	2	1	6	6	1	6	2	2
2	—	—	—	—	—	—	—	—	8	4	—	9	—	—	8	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	1	1	30	28	23	—	—	—	6	14	8	4
—	—	—	—	1	—	—	—	—	8	15	6	80	34	34	1	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	1	22	2	2	1	—	—	3	—	—	6
—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	9	1	31	4	4	9	1	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	9	3	2	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	27	5	7	2	—	—	—	—	—	11	1	12
1	—	—	5	—	—	16	21	21	44	20	12	160	59	44	25	17	16	3	2	2	13
—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	1	—	15	5	2	7	—	—	1	—	—	14
—	—	—	1	1	1	—	—	—	9	10	1	26	20	3	9	8	6	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	3	1	—	19	4	5	1	—	—	—	—	16
1	—	—	1	7	6	16	11	10	122	80	73	184	114	98	12	4	3	4	1	1	17
—	—	—	—	—	—	1	2	—	7	3	—	12	11	6	1	4	2	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	8	3	2	—	—	—	—	—	—	19
—	10	—	—	—	—	—	—	—	4	12	1	8	10	—	—	2	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6	5	8	9	6	2	4	4	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	9	3	52	4	1	40	2	1	1	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	3	26	2	1	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	6	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	7	6	6	6	6	—	2	1	1	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	11	1	—	—	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	5	1	5	2	—	—	1	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**3 682**	**1224**	**1082**	**180**	**22**	**20**	**4 925**	**2608**	**2457**	**650**	**210**	**134**	**2 214**	**477**	**335**
1	Stockholms stad .	1 179	243	218	56	3	3	493	309	283	251	98	56	964	301	190
2	Stockholms län .	112	48	41	2	—	—	28	11	10	11	3	1	43	14	9
3	Uppsala län . . .	46	13	12	5	—	—	7	—	—	5	4	1	34	1	1
4	Södermanlands län	15	15	12	—	—	—	43	40	40	4	—	—	4	—	—
5	Östergötlands län	149	25	24	2	—	—	21	22	22	22	5	4	29	4	4
6	Norrköping . . .	82	17	17	8	1	1	99	55	51	5	1	—	51	8	8
7	Jönköpings län .	42	27	23	1	—	—	3	—	—	6	1	1	17	4	3
8	Kronobergs län .	16	9	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	27	1	1	2	—	—	199	130	119	8	1	1	25	—	—
10	Gotlands län . .	4	—	—	—	—	—	48	30	30	1	—	—	10	1	—
11	Blekinge län . .	42	7	6	4	1	—	177	87	78	5	—	—	16	4	3
12	Kristianstads län	44	27	21	1	—	—	50	21	21	1	1	—	25	4	1
13	Malmöh. l.: Malmö	257	30	23	29	—	—	226	101	85	63	25	22	166	13	13
14	Hälsingborg . .	176	11	11	3	—	—	568	329	321	8	1	1	44	4	4
15	Länet i övrigt .	61	35	34	4	5	5	195	104	99	11	2	1	63	27	25
16	Hallands län . .	84	15	15	2	—	—	49	23	18	4	2	2	33	—	—
17	Göteborgs stad .	159	100	91	12	5	5	1 856	788	778	175	57	40	444	70	60
18	Göteb. o. Boh. län	138	123	122	1	1	—	73	38	28	2	—	—	28	5	3
19	Älvsborgs län . .	85	4	2	3	—	—	3	—	—	6	—	—	21	1	1
20	Skaraborgs län .	24	14	10	—	—	—	8	9	9	6	4	3	15	1	1
21	Värmlands län .	126	48	48	3	1	1	48	44	41	5	—	—	23	2	2
22	Örebro län . . .	43	39	27	5	1	1	8	1	1	16	1	1	36	—	—
23	Västmanlands län	20	24	15	3	2	2	10	27	16	3	—	—	9	—	—
24	Kopparbergs län .	32	36	36	7	2	2	—	—	—	3	1	—	5	1	1
25	Gävleborgs län .	70	27	26	10	—	—	195	148	138	8	—	—	39	3	2
26	Västernorrlands l.	413	75	67	12	—	—	300	141	138	8	1	—	40	2	1
27	Jämtlands län . .	28	35	23	1	—	—	3	1	—	1	—	—	10	1	—
28	Västerbottens län	83	35	15	—	—	—	107	83	70	5	2	—	6	5	3
29	Norrbottens län .	125	141	136	3	—	—	108	66	61	7	—	—	14	1	—
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**275**	**213**	**152**	**471**	**155**	**112**	**793**	**548**	**339**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	187	143	106	151	79	56	269	199	104
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2	13	16	3
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	2	2	20	9	7
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	2	2	1	9	1	—	3	—	—
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	8	2	1	8	6	3
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	3	1	1	1	—	—	14	5	2
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	1	4	2	1	—	—	8	—	—
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	—	16	6	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	5	1
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	3	1	—	59	19	17	144	73	61
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	8	1	1	4	1	1	9	6	5
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	1	1	12	12	6
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	6	1
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	52	49	30	153	33	25	138	144	109
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	4	—	—	9	11	6
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	2	7	5	1
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	11	2	1
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	8	7	6
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	12	3	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	2	1	18	12	7
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	5	4
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	9	1	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	9	4	3	6	—	—	10	8	5
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	15	4	2
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29	—	—	11	1	1

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
2 685	**2 688**	**1 915**	**414**	**209**	**174**	**546**	**275**	**204**	**95**	**31**	**21**	**6 360**	**1 423**	**1 395**	**1 362**	**687**	
821	685	355	161	20	12	212	149	115	50	10	5	553	92	92	220	102	1
150	119	65	21	4	4	11	4	3	16	4	1	201	63	62	40	1	2
37	23	13	3	—	—	8	—	—	—	—	—	85	58	45	22	14	3
29	50	46	2	3	3	3	1	1	1	1	1	125	20	20	6	7	4
101	77	61	5	6	5	10	3	2	3	4	3	136	41	40	25	—	5
86	54	26	5	6	4	23	18	17	—	1	—	122	5	4	13	—	6
38	28	17	6	2	2	4	2	1	1	2	2	83	13	13	11	36	7
8	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	22	22	1	15	8
35	62	58	6	1	1	9	—	—	1	—	—	180	14	14	7	15	9
19	11	9	4	2	2	—	—	—	—	—	—	17	3	3	—	2	10
48	52	30	4	1	—	8	—	—	1	—	—	287	76	76	33	20	11
25	14	4	3	2	1	1	—	—	—	—	—	110	65	59	4	—	12
138	104	85	23	4	3	24	1	1	6	—	—	489	50	50	110	75	13
121	57	32	5	4	4	28	—	—	2	—	—	213	6	6	39	1	14
86	135	108	3	6	4	43	35	18	1	1	1	373	126	124	33	113	15
45	41	32	2	—	—	6	—	—	—	—	—	109	9	9	9	3	16
407	585	494	114	108	100	75	36	28	7	6	6	707	356	356	206	21	17
64	295	257	1	9	4	8	—	—	—	—	—	345	37	37	106	56	18
33	10	8	6	5	5	6	3	3	—	—	—	178	42	42	9	45	19
26	26	22	5	7	6	10	3	3	—	—	—	123	31	30	28	—	20
32	27	25	3	1	1	3	—	—	—	—	—	91	17	17	16	6	21
64	67	46	3	3	1	9	11	4	1	—	—	181	26	24	41	—	22
19	33	26	—	1	1	2	1	1	1	2	2	69	35	35	20	5	23
11	14	4	4	4	4	—	1	—	—	—	—	166	75	75	85	1	24
60	13	12	7	1	1	10	2	2	1	—	—	272	28	28	18	42	25
104	35	28	7	1	1	17	3	3	2	—	—	385	21	21	78	73	26
20	19	14	7	7	4	1	1	1	1	—	—	37	4	4	15	—	27
25	31	19	2	—	—	4	—	—	—	—	—	131	37	36	57	—	28
33	18	16	2	1	1	11	1	1	—	—	—	481	51	51	110	34	29
203	**737**	**319**	**2 705**	**3 678**	**2 422**	**725**	**888**	**436**	**10058**	**15680**	**7 868**	**2**	**—**	**—**	**1 225**	**1**	
87	382	118	1 057	1 152	972	263	212	123	3 008	4 167	2 528	—	—	—	290	1	1
6	25	15	48	147	66	28	79	25	415	995	316	—	—	—	34	—	2
1	6	3	34	68	38	12	27	11	161	342	166	2	—	—	40	—	3
1	7	6	33	41	28	9	16	12	220	356	166	—	—	—	19	—	4
6	9	8	51	74	47	11	24	13	334	508	216	—	—	—	67	—	5
—	4	2	29	30	18	2	10	4	147	191	106	—	—	—	23	—	6
5	8	1	27	69	30	15	33	12	192	345	106	—	—	—	5	—	7
—	—	—	9	24	8	2	7	3	61	158	51	—	—	—	—	—	8
3	2	1	49	64	39	15	16	5	213	330	195	—	—	—	21	—	9
4	1	1	15	13	8	13	17	6	92	106	62	—	—	—	—	—	10
1	16	2	48	112	40	7	16	6	270	549	195	—	—	—	43	—	11
4	6	—	92	170	73	15	18	7	263	485	199	—	—	—	12	—	12
1	37	24	158	177	126	27	22	13	785	825	620	—	—	—	142	—	13
2	9	1	50	90	51	7	5	3	194	213	118	—	—	—	25	—	14
7	35	11	32	115	66	12	44	10	253	514	177	—	—	—	43	—	15
9	13	2	42	51	19	5	7	5	131	238	55	—	—	—	3	—	16
37	91	75	289	352	273	85	118	74	932	1 238	987	—	—	—	258	—	17
3	4	2	34	60	30	13	16	10	119	213	85	—	—	—	30	—	18
—	—	—	24	47	13	9	25	9	87	223	54	—	—	—	—	—	19
—	4	3	37	60	28	12	20	5	182	333	136	—	—	—	11	—	20
1	6	3	54	81	50	26	26	14	249	500	168	—	—	—	34	—	21
4	28	8	88	114	55	24	26	11	351	731	242	—	—	—	18	—	22
9	29	21	53	83	54	9	22	11	271	421	181	—	—	—	54	—	23
3	6	5	82	108	57	8	10	5	177	311	102	—	—	—	—	—	24
2	2	2	41	67	41	13	13	8	216	295	148	—	—	—	30	—	25
3	2	2	78	145	76	42	26	16	283	461	165	—	—	—	11	—	26
—	—	—	60	74	61	7	9	5	110	134	99	—	—	—	—	—	27
4	5	3	63	60	36	25	17	5	184	355	118	—	—	—	8	—	28
—	—	—	28	30	19	9	7	5	158	143	107	—	—	—	4	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 juli 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	80	21 251	17 402	**1 377**	**6·5**	1 162	21 642	1 530	7·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	49	2 480	—	**95**	**3·8**	—	2 538	242	9·5
Bokbindareförbundet . . .	41	6 275	4 150	**239**	**3·8**	147	6 249	254	4·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	103	6 177	1 493	**169**	**2·7**	56	6 236	178	2·9
Byggnadsträarbetareförb. .	226	26 417	—	**2 992**	**11·3**	—	26 039	5 865	22·5
De förenade förbunden . .	53	8 684	2 680	**509**	**5·9**	241	8 694	570	6·6
Elektriska arbetareförb. . .	65	5 430	—	**207**	**3·8**	—	5 570	502	9·0
Gjutareförbundet	103	7 835	1	**168**	**2·1**	—	8 035	218	2·7
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	434	52 158	6 453	**6 397**	**12·3**	935	53 013	7 648	14·4
Byggnadsind.-arb. . . .	120	16 724	448	**2 864**	**17·1**	98	16 611	3 711	22·3
Byggnadsämnesind.-arb.	160	12 116	283	**1 063**	**8·8**	31	12 199	1 260	10·3
Glasbruksarb.	42	3 741	87	**320**	**8·6**	11	4 009	307	7·7
Sockerfabriksarb. . . .	15	3 371	548	**471**	**14·0**	131	3 424	715	20·9
Tändsticksarb.	6	1 639	606	**220**	**13·4**	14	1 648	208	12·6
Övriga arb.	91	14 567	4 486	**1 459**	**10·0**	650	15 122	1 447	9·6
Gruvindustriarbetareförb. .	54	7 574	42	**409**	**5·4**	4	7 400	425	5·7
Handelsarbetareförb. . . .	244	30 458	10 739	**2 444**	**8·0**	556	30 344	2 296	7·6
Kommunalarbetareförb. . .	239	35 929	7 763	**681**	**1·9**	386	36 234	681	1·9
Litografförbundet	17	2 364	133	**25**	**1·1**	4	2 358	23	1·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	135	23 213	6 724	**1 323**	**5·7**	424	22 945	1 543	6·7
Metallindustriarb.-förb. . .	244	138 349	7 151	**4 550**	**3·3**	224	137 114	5 363	3·9
Järnbruksarbetare . . .	57	31 262	135	**575**	**1·8**	3	30 980	572	1·8
Verkstadsarbetare . . .	187	107 087	7 016	**3 975**	**3·7**	221	106 134	4 791	4·5
Murareförbundet	82	8 330	—	**250**	**3·0**	—	8 125	476	5·9
Målareförbundet	176	12 033	2	**405**	**3·4**	—	12 049	1 172	9·7
Pappersindustriarb.-förb. .	138	30 871	1 404	**1 518**	**4·9**	150	33 027	1 907	5·8
Sadelm.- o. tapetseraref. .	42	2 593	503	**257**	**9·9**	90	2 543	164	6·4
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	45	9 743	3 887	**1 513**	**15·5**	553	9 745	1 183	12·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	304	14 605	5	**6 682**	**45·8**	3	14 940	7 554	50·6
Stenindustriarbetareförb. .	124	7 609	—	**1 067**	**14·0**	—	7 553	1 156	15·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	221	22 198	31	**3 261**	**14·7**	1	21 987	3 070	14·0
Textilarbetareförbundet . .	110	35 085	20 876	**950**	**2·7**	557	35 264	1 017	2·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 470	1 914	**75**	**3·0**	70	2 471	75	3·0
Transportarbetareförb. . .	131	17 782	215	**1 819**	**10·2**	3	18 350	2 026	11·0
Träindustriarbetareförb. . .	173	15 612	343	**928**	**5·9**	29	15 194	1 219	8·0
Typografförbundet	104	10 469	557	**227**	**2·2**	63	10 469	256	2·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	139	11 224	—	**1 914**	**17·1**	—	11 373	2 224	19·6
Summa	**3 886**	**575 218**	**94 468**	**42 451**	**7·4**	**5 658**	**577 501**	**50 837**	**8·8**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 582**	**560 613**	**94 463**	**35 769**	**6·4**	**5 655**	**562 561**	**43 283**	**7·7**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli månad uppgivits till inalles 212 084, vilket i genomsnitt motsvarar 5·0 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936						1937						
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	8·3	[1]7·7	6·4
Ansökn. per 100 lediga platser .	194	175	169	204	289	327	265	208	171	161	137	133	142
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·	4·10	·
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·	119·3	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	17·6	15·9	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	·	105	·	·	104	·	·	101	·	·	107	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8	13·9	15·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	61	61	65	81	96	142	156	146	131	86	73	69	76
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	133	134	135	136	134	129	124	127	130	133	139	138	135
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	166	161	167	211	224	226	283	271	201	140	121	121	127
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6	·	·	116·4
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8	10·9	10·3	10·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519	1 423	1 445
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	119·6	119·5	120·9	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	69	67	68	72	111	105	100	92	93	92	88	64	63
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	35·1	34·5	34·4	34·0	33·7	35·0	36·9	34·5	31·9	28·5	26·5	25·5	25·7
Arbetslöshetsdagar, i %	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	26·5	24·5	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	21·1	18·1	19·0	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776	648	563
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424	343	295
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8	18·9	19·1
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	221	218	217	229	257	290	316	309	277	239	215	196	187
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	11·9	9·1	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	80	·	·	108	·	·	116	·	·	—	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	79	·	·	82	·	·	85	·	·	—	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	425	417	408	409	408	408	428	416	394	378	352	328	314
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	469	458	449	453	454	448	465	441	418	400	374	347	337
Estland. Oplac. arbetssökande	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638	486	423
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	6 358	6 178	6 110	3 290	2 127	1 446	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	12·0	11·3	11·0	11·4	13·8	[1]19·0	21·9	22·0	[1]20·7	[1]16·4	[1]13·1	11·6	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	10·3	8·0	6·6	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	508	484	479	442	510	619	667	[1]677	627	504	385	304	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	15	14	14	14	15	16	17	17	17	16	15	14	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	303	302	288	278	342	357	318	294	268	277	256	250	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	8	7	9	10	12	16	19	17	15	—	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	11	12	12	14	14	22	35	40	35	25	17	11	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	9·5	10·4	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3	119·1	120·0
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	92·8	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	100·9	101·6	[1]102·2	101·6	—
Arbetslöshet, i %	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	10·9	9·8	9·7	9·6	9·4
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·	9·7	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	54	51	49	46	42	39	38	36	35	34	34	36	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under augusti månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under augusti ha åtskilliga varuslag varit underkastade prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra. Bland de under månaden inträffade förändringarna må särskilt framhållas å ena sidan prisförhöjningar å smör, margarin och fläsk ävensom å samtliga bränsleartiklar, å andra sidan prisfall å vissa slag av grönsaker och frukt.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—augusti 1937 och 1931—augusti 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med augusti 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 1:a kv.	2:a kv.	juli	aug.
juli 1914 . .	100	150	140	131	127	123	124	130	134	136	139	141	141
år 1931 . .	·	·	·	100	97	93	94	99	102	104	105	107	107

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under augusti varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1937, 162 med juli 1914 som utgångspunkt och 102 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 536).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. Juni—augusti visa följande indextal:

	juni 1937			juli 1937				augusti 1937			
	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·33	100·05	99·79	100·04	100·11	99·92	99·98	99·92	100·00	99·81	100·06
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	104·7	104·7	104·5	104·6	104·7	104·6	104·6	104·5	104·5	104·3	104·4

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Aug. 1936	Juni 1937	Juli[1] 1937	Aug.[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % aug. 1913—aug. 1937	Höjn. el. sänkn. i % aug. 1936—aug. 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	23	23	23	+ 64·3	+ 4·5
separerad	»	6	23	7	7	7	8	8	+ 33·3	+ 14·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	258	291	293	306	+ 32·5	+ 18·6
mat- (lands-)	»	213	727	250	246	276	276	287	+ 35·4	+ 16·7
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	188	184	182	181	+ 9·7	— 3·7
halvfet, » »	»	121	500	145	146	142	140	140	+ 14·8	— 4·1
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	130	145	145	155	+ 13·1	+ 19·2
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	189	174	187	195	+ 36·4	+ 3·2
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	44	48	47	[2] 52	+ 79·3	+ 18·2
»	hl	·	1271	697	—	773	736	—	·	—
färsk, svensk	5 l	46	102	86	54	—	94	57	+ 83·9	+ 5·6
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	41	42	42	42	+ 35·5	+ 2·4
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	61	54	53	53	+ 15·2	— 13·1
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	41	41	41	+ 32·3	+ 7·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	27	27	27	+ 22·7	+ 12·5
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	36	36	36	+ 33·3	+ 9·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	37	41	41	41	+ 13·9	+ 10·8
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	43	43	43	+ 4·9	+ 4·9
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	60	60	65	65	65	+ 58·5	+ 8·3
hårt knäckebröd	»	·	·	83	82	85	85	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	59	62	62	62	+ 63·2	+ 5·1
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	48	48	48	+ 60·0	+ 6·7
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	131	137	137	138	+ 81·6	+ 5·3
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	72	76	76	76	+ 81·0	+ 5·6
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	85	91	90	90	+ 50·0	+ 5·9
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	104	105	104	·	+ 7·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	197	188	192	195	+ 56·0	— 1·0
soppkött	»	100	490	156	158	152	154	156	+ 52·9	— 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	235	248	243	241	+ 81·2	+ 2·6
spädkalv	»	72	312	142	141	143	143	144	+ 100·0	+ 2·1
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	225	232	233	234	+ 70·8	+ 4·0
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	191	180	187	190	·	— 0·5
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	195	179	182	190	+ 39·7	— 2·6
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	200	185	189	193	+ 35·0	— 3·5
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	186	194	192	193	·	+ 3·8
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	106	98	106	110	+ 48·6	+ 3·8
gädda	»	108	333	159	161	148	164	162	+ 44·6	+ 0·6
sill	»	34	110	61	64	63	68	64	+ 68·4	0·0
strömming	»	38	114	57	57	56	59	60	+ 62·2	+ 5·3
torsk	»	55	160	89	90	87	88	92	+ 70·4	+ 2·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	149	147	148	148	+ 85·0	— 0·7
kolja	»	·	·	118	118	114	116	114	·	— 3·4
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	57	49	49	49	+ 8·9	— 14·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	72	72	72	71	+ 31·5	— 1·4
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	284	300	300	300	·	+ 5·6
Socker, bit-	»	67	133	47	47	48	48	48	— 28·4	+ 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	98	116	118	95	·	— 3·1
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	129	134	140	140	·	+ 8·5
Bananer, prima	kg	·	·	146	159	139	139	139	·	— 12·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	83	91	91	91	·	+ 9·6
Vitkål, svensk	»	·	·	33	28	39	37	27	·	— 3·6
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	34	33	33	33	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	21	0·0	+ 5·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	990	1075	1085	1105	+ 54·5	+ 11·6
barr-, » »	»	575	1895	765	765	840	845	865	+ 49·1	+ 13·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	606	648	658	665	+ 66·3	+ 9·7
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	295	351	359	365	+ 55·7	+ 24·1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	460	593	630	641	·	+ 39·3
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	446	447	581	617	630	·	+ 40·9

[1] Preliminära siffror. — [2] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

Litteraturöversikt.

(Augusti 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Sverige.

BOWER, R. E. B. Industrial relations in Sweden. Monthly labor review juli 1937.

BRUNIUS, A. Demokrati och mänsklighet i näringslivet. Industria 1937, nr 18.

FREDRIKSSON, K. Den svenska fattigdomen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 33.

SÄLLFORS, T. Arbetsstudier och deras tillämpning inom pappersmasseindustrien. (Föredrag.) Teknisk tidskrift 1937, nr 31.

Frankrike.

MAURETTE, F. A year of »experiment» in France. International labour review juli 1937.

Kanada.

B[RUNIUS], TH. Socialkreditexperimentet fullbordas? Industria 1937, nr 18.

Labour organization discussed at conference on Canadian-American affairs. The labour gazette 1937, nr 7.

Nya Zeeland.

BACKLUND, S. E. Arbetsförhållanden och socialpolitik på Nya Zeeland. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 34.

Soc. rådsrepublikernas union.

»Skadegörarnas» ömsesidighetsförsäkring. Industria 1937, nr 16.

Tyskland.

GECK, L. H. A. New trends in social policy in Germany. International labour review juli 1937.

Statskonjunkturen förtränger företagsamheten. Industria 1937, nr 18.

Arbetarskydd.

GEISSENHÖNER, G. Unfallverhütung an Leitern. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 23.

HERMELIN, S. A. Industrien som trädgårdsodlare. Affärsekonomi 1937, nr 11.

MENSLAGE. Feuerarbeiten in engen, schwer zugänglichen Räumen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 23.

SZEZEPANSKI, W. Unfall- und Gesundheitsgefahren bei der Herstellung von Dauerschablonen und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 23.

TRÄGÅRDH, I. Yrket och hälsan. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 31.

Die Notwendigkeit von Sitzgelegenheiten. Soziale Praxis 1937, nr 35.

Sverige.

L[INDBERG], V. Risker för spårvägsmän och andra som arbeta i upprättstående ställning. Kommunalarbetaren 1937, nr 8.

RUNDBERG, G. Terpentinutredningen. Aktiebolaget Marma-Långrör missnöjt. Målarnas facktidning 1937, nr 8.

Blyförgiftningen vanligare inom metallindustrin än man tror. Metallarbetaren 1937, nr 31.

Industrien och olycksfallen. Verkstäderna 1937, nr 8.

Den nya skogshärbärgeslagen. Skogen 1937, nr 15.

The organisation of safety services in industrial undertakings in Sweden. Industrial safety survey 1937, nr 3.

Svårigheter vid tillämpningen av de nya bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen. Assurans 1937, nr 15.

Amerikas förenta stater.

KOSSORIS, M. D., & FRIED, O. A. Experience with silicosis under Wisconsin's workmen's compensation act, 1920 to 1936. Monthly labor review maj 1937.

Norge.

Blyhaltiga målarfärger orsaka yrkessjukdomar. En stor norsk undersökning med märkliga resultat. Målarnas facktidning 1937, nr 8.

Soc. rådsrepublikernas union.

SCHWARZ, S. Svigtende Arbejderbeskyttelse i Sovjetunionen. Arbejderen 1 augusti 1937.

Tyskland.

Gemeinschaftsarbeit zwischen Gewerbeaufsicht und Berufsgenossenschaften. Soziale Praxis 1937, nr 32.

Arbetslön och arbetstid.

[KOMMERSKOLLEGIUM & SOCIALSTYRELSEN.] Myndigheterna om utvidgad sjöfartslagstiftning. Nautisk tidskrift 1937, nr 8.

Sverige.

[FINN, FRANCES.] Restaurangkassörskornas arbetsförhållanden i Göteborg, Malmö m. fl. platser. Sv. hotell-revy 1937, nr 8.

GRANATH, A. Praktikens teori. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 31.

Amerikas förenta stater.

LUBIN, I. The proposed federal wage and hour legislation. Labor information bulletin 1937, nr 7.

WAGGAMAN, MARY T. Collection of wage claims by State labor offices. Monthly labor review maj 1937.

The fair labor standards bill in the United States. Industrial and labour information 9 aug. 1937.

Wage structure in deep-sea shipping. Monthly labor review juli 1937.

Storbritannien.

WIMBLE, E. Holidays with pay mean hard work for somebody. Labour aug. 1937.

›All work and no play› . . . The T. U. C. case for holidays with pay. Labour aug. 1937.

Tyskland.

SEILER, R. Arbeitseinsatz und Arbeitsverdienst im Kohlenbergbau. Soziale Praxis 1937, nr 34.

Die Entwicklung der Stunden- und Wochenverdienste in der Industrie im Jahre 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 22.

Der Erholungsurlaub. Soziale Praxis 1937, nr 31—34.

Die Weiterbildung des Heimarbeiterschutzes. Soziale Praxis 1937, nr 33.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

ÖSTLIND, A. Mr Keynes och arbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 32.

Arbetsmarknadens utveckling i vissa länder. Industritidningen 1937, nr 7.

Sverige.

B[RUNIU]S, A. Vad gör arbetslöshetsförsäkringen? Industria 1937, nr 16.

JERNEMAN, T. Ändringarna i den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Mål och medel 1937, nr 8.

ÅBERG, C. G. Den mindre effektiva arbetskraftens problem. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 34.

Högkonjunkturen och arbetslösheten [bland sjöfolket]. Sjömannen 1937, nr 8.

Utländsk arbetskraft till det svenska jordbruket. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 8.

Amerikas förenta stater.

BYER, H. B., & ANKER, J. A review of factory labor turn-over, 1930 to 1936. Monthly labor review juli 1937.

TOLLES, N. A. A survey of labor migration between states. Monthly labor review juli 1937.

TOPKIS, B. H. Labor requirements in lumber production. Monthly labor review maj 1937.

Security of employment in the engineering profession. Monthly labor review maj 1937.

Belgien.

Le chômage des jeunes et la lutte contre les conséquences qu'il entraîne en Belgique. Revue du travail 1937, nr 8.

Danmark.

Befälet flyr från sjön. Nautisk tidskrift 1937, nr 8.

Norge.

Aldersgrensen. Statstjenestemannen 1937, nr 16.

Storbritannien.

THOMAS, B. The influx of labour into London and the South East 1920—36. Economica aug. 1937.

Tyskland.

NEUMEISTER, H. Wie lebt die Krankenschwester? Soziale Praxis 1937, nr 32.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

HÖLJER, E. Landsbygdens folk. Hushållningssällskapens tidskrift 1937, nr 5.

Tyskland.

EISERHARDT, HILDE. Das Arbeitsgebiet der Hebammen wächst. Soziale Praxis 1937, nr 31.

Bostadsförhållanden.

NYSTRÖM, B. Internationella bostads- och stadsplanekongressen i Paris. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 6.

Sverige.

STRIDSBERG, S. H. Flykten från jordbruket. Lantarbetaren 1937, nr 32.

Den statsunderstödda bostadsförbättringsverksamheten. Byggnadsvärlden 1937, nr 34.

Danmark.

BÆRENTSEN, C. Hyreslagstiftningen debatteras å nordiska juristmötet. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 16.

Finland.

KINNUNEN, E. J. Parcellodlarfamiljernas bostadsförhållanden. Social tidskrift 1937, nr 7.

Frankrike.

Un projet de loi sur les loyers d'habitations à bon marché. Le musée social 1937, nr 7.

Storbritannien.

WIMAN, H. Något om engelsk stadsplaneverksamhet. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 17.

Tyskland.

Die Bautätigkeit im Deutschen Reich im Jahre 1936. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1937, nr 2.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

HÄGGLUND, INGA. Ungdomsbrottsligheten som socialpsykologisk företeelse. Sv. lärartidning 1937, nr 33.

Sverige.

KLERCHER, KJ. O. AF. Tre års erfarenheter från Råbyholmshemmets verksamhet. (Föredrag.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 4.

Danmark.

BOJE, A. Dansk Börne- og Ungdomsværn efter Socialreformens Gennemförelse. Socialt arbeid 1937, nr 6.

Tyskland.

Jugendschutzkammern. Soziale Praxis 1937, nr 35.

Föreningsväsen.

Amerikas förenta stater.

BROWN, N. F:SON. De statsanställda och fackföreningsrörelsen i U. S. A. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 33.

Frankrike.

LUCHAIRE, J. CGT och CGPF [Confédération Générale du Travail, Confédération Générale du Patronat Français.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 30.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

Dispensärverksamhetens omorganisation. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 4.

Förlossningsvårdens nyorganisation. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 4.

Medicinalstyrelsens förberedande undersökning rörande barns och ungdoms hälsovård. Sv. läkartidningen 1937, nr 31.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

LINDBOM, T. Sundsvallsstrejken — kritiska reflexioner. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 30.

SÖDERLUND, G. Kunna parterna på arbetsmarknaden bevara sin självständighet gentemot staten? (Föredrag.) Industria 1937, nr 18.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. On keeping cool. Conference board service letter 1937, nr 7.

Norge.

BECH, D. Opsigelser og avskjed. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 7.

Kooperation.

FAUQUET, G. Co-operative principles and their application to reserves. Review of international co-operation 1937, nr 8.

Danmark.

DREJER, A. AXELSEN. The Danish co-operative movement to-day. Review of international co-operation 1937, nr 8.

Indien.

PANTULU, V. R. Some aspects of Indian co-operation. Review of international co-operation 1937, nr 8.

Schweiz.

HANDSCHIN, H. Butiksbegränsningslagstiftning och kooperation i Schweiz. Kooperatören 1937, nr 14.

— Ett återbäringsexperiment i Schweiz. Kooperatören 1937, nr 13.

Levnadskostnader.

BACON, L. B., & CASSELS, J. M. The milk supply of Paris, Rome and Berlin. The quarterly journal of economics aug. 1937.

NIXON, J. W. Committee on family budgets. Preliminary report. Bulletin de l'institut international de statistique XXIX, nr 3.

SORENSON, HELEN L., & GILBOY, ELIZABETH W. The economics of low-income diets. The quarterly journal of economics aug. 1937.

Amerikas förenta stater.

BENEY, M. ADA. The cost of living in 59 communities. Conference board bulletin 1937, nr 9.

— Methods used in computation of cost of living. Conference board bulletin 1937, nr 9.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

AHLÉN, A. Saknar byggnadsindustrin kompetenta företagare och arbetsledare? Byggnadsindustrin 1937, nr 13.

S. K. F:s yrkesskola. Verkstäderna 1937, nr 8

Tyskland.

ZIMMERMANN, L. Die sozialpolitische Bedeutung der Lehrlingsrolle. Soziale Praxis 1937, nr 35.

Einstellung, Ausbildung und Prüfung industrieller Facharbeiterlehrlinge. Soziale Praxis 1937, nr 34.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

RINGENSON, S. Den statliga verksamheten för bekämpande av olaglig rusdryckshantering omorganiseras. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 6.

SÄLLQVIST, A. Nykterhetsnämndernas verksamhet särskilt med hänsyn till alkoholistvården. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 7.

ÅMAN, A. Statsunderstöden till nykterhetsnämnderna under år 1937. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 6.

Socialförsäkring.

Sverige.

BENGTSON, ALG. Om kakan delades lika. Tiden 1937, nr 7.

BJÖRKQUIST, E. G. A. Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 4.

LINDBERG, V. Yrkessjukdomsförsäkringslagen och sjukhusens ekonomipersonal. Kommunalarbetaren 1937, nr 8.

[SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND.] Förslag till grunder för en pensionslagstiftning. (Yttrande.) Industriförbundets meddelande 1937, nr 3.

TÖRNQUIST, C. G. Sjöfolkets pensionering. Sv. sjöfartstidning 1937, nr 32.

Hur ordna affärsfolkets sjukförsäkring? Köpmannen 1937, nr 32.

Lantarbetarna och livränteproblemet. Lantarbetaren 1937, nr 32.

Måleriarbetarna och ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen. Målarnas facktidning 1937, nr 8.

De privatanställdas pensionering. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1937, nr 7.

Vad får man äga? Några exemplifieringar angående folkpensionen i dess nya skick. Sunt förnuft 1937, nr 6.

Amerikas förenta stater.

EKSTRÖM, E. Folkpensioneringen i Nordamerika enligt »Social security act». Gjallarhornet 1937, nr 15.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Den tvungne socialforsikring i Norge. Industria 1937, nr 17—18.

Tyskland.

SCHIECKEL. Die Familienangehörigen in der Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1937, nr 6.

SCHIEREN. Wie wirkt sich die Zusammenlegung von Krankenkassen aus? Soziale Praxis 1937, nr 35.

Ut- och invandring.

Belgien.

Une étude sur l'emploi de la main-d'œuvre étrangère en Belgique. Revue du travail 1937, nr 8.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1936—37.
123. *Byrne, Harriet A.* Employment in hotels and restaurants.
144. *Smith, Florence P.* State labor laws for women. Hours, home work, prohibited or regulated occupations, seats, minimum wage. Revision of bulletin 98.
149. *Erickson, Ethel.* Employment of women in Tennessee industries.

— National resources committee. Subcommittee on technology.
Technological trends and national policy including the social implications of new inventions, June 1937. Wash. 1937.

ARBETSHEMMEN enligt lagen om fattigvården. En översikt över deras verksamhet till och med 1936 års utgång. Utg. av Statens inspektör för fattigvård och barnavård. Sthlm 1937.

BAYERN. Bayer. Gewerbeaufsichtsbeamten und Bergbehörden.
Jahresberichte. 1935—36. Münch. 1937.

BEKÄMPFUNG, Die, der Arbeitslosigkeit durch die Gemeinden. Brüssel [1936]. (6. Internationaler Kongress der Städte und Lokalverwaltungen Berlin und München, Juni 1936.)

BLUETT, H. A. N. Report on economic and commercial conditions in Sweden, April, 1937. Lond. 1937. (Department of overseas trade.)

BONOW, M. Sweden. Its economic and social life. Sthlm 1937.

CANADA. Department of trade and commerce. Dominion bureau of statistics. 7th census of Canada, 1931. Vol. 8. Agriculture. Ottawa 1936.

DANMARK. Arbejds- og Fabriktilsynet.
Beretning. 1936. Khvn 1937.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 92: H. 3. Dödsboerne samt Arve- og

Gaveafgiften i Finansaarene 1919/20—1933/34.
Bd 104: H. 1. Husleje og Boligforhold Nov. 1935.

— Sundhedsstyrelsen.
Dödsaarsagerne i Kongeriget Danmark i Aaret 1936. Khvn 1937.
Oversigt over Dödsaarsagerne i Kongeriget Danmark i Tiaaret 1921—30. Khvn 1937.

DENMARK 1937. Publ. by the R. Danish ministry for foreign affairs and the Danish statistical department. Copenh. 1937.

DU RIETZ, D. Praktisk handbok i bågsvetsning. Sthlm 1937.

FINLAND. Andelskassornas centralförbund.
Andelskassornas i Finland driftstatistik. 27 (1935) jämte översikt över andelskasserörelsen åren 1931—35. Hfors 1937.

GENERALTULLSTYRELSEN, K.
Berättelse om tullverkets förvaltning år 1936. Sthlm 1937.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1937.
Ser. M. (Social insurance.)
14. The evaluation of permanent incapacty for work in social insurance.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
21st session and 22nd session, Geneva, 1936. Record of proceedings. Geneva 1937.

KLEBE, H. Bedeutung und Aufgaben der Sozialtechnik. Münch. 1937. (Beih. zum Jahresbericht d. bayer. Gewerbeaufsicht.)

KOSTFÖRHÅLLANDENA vid svenska sjukhus under år 1935. En undersökning utförd av Näringsrådet. Sthlm 1937. (Meddelanden från Sv. landstingsförbundets byrå. 1937: 2.)

LANTBRUKSSTYRELSEN, K.
Berättelse för år 1936. Sthlm 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de L'Etat.
4ème recensement de la population en Lettonie en 1935. 4. Nationalité ethnique. Riga 1937.

LOTHIGIUS, W. Sverige som skogsland. Sthlm 1937.

MATTHES, W. Der Arbeitsschutz und seine Durchführung. Eine systematische Darstellung für den Gebrauch in der Praxis. Stuttg. & Berl. 1937.

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic intelligence service.
Money and banking 1936/37. Vol. 1—2. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. A. 8: 1—2.)

— Health organisation.
Annual report on the results of radiotherapy in cancer of the uterine cervix. Vol. 1. Ed. by *J. Heyman*. Geneva 1937. (Publ. 1937: 3. 2.)

NORGE. Statens pensjonskasse, Den norske enkekasse og Pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1936. Oslo 1937.

OM skattetrycket i Norra Bohusläns landskommuner. [Utg. av Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.] Gbg 1937.

PALESTINA. Office of statistics.
Statistical abstract of Palestine 1936. Jerusalem 1937.

[SANDVIKENS JERNVERK.] Ett svenskt jernverk. Sandviken och dess utveckling 1862—1937. Under red. av *G. Hedin*. Upps. 1937.

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1937.
78. Besitzwechsel der landwirtschaftlichen Grundstücke. 1934.

— Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Die Volkswirtschaft. Sonderh. Bern 1936—37.
24. Beitrag zur Inseratentariffrage. (Veröffentlichung der Preisbildungskommission. Nr 14.)
25. Über die Verhältnisse in der schweizerischen Teigwarenindustrie. (Veröffentlichung der Preisbildungskommission. Nr 15.)
26. Die schweizerische Gesetzgebung auf dem Gebiete des Arbeitsrechts und der Sozialversicherung im Jahre 1935.
27. Kartelle und kartellartige Abmachungen in der schweizerischen Wirtschaft. (Veröffentlichung der Preisbildungskommission. Nr 16.)

STATISTISK ÅRSBOK för Sverige. Årg. 24. (1937). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkmängden inom administrativa områden d. 31 dec. 1936. Av Statistiska centralbyrån.
Järnvägar.
Statens järnvägar år 1936. Av K. järnvägsstyrelsen.
Postverket år 1936. Av K. generalpoststyrelsen.
Samhällets barnavård år 1934. Av Statistiska centralbyrån.
Statens vattenfallsverk år 1936. Av K. vattenfallsstyrelsen.

SVERIGES SKEPPSLISTA 1937. Utg. av K. kommerskollegii fartygsregistreringssektion. Sthlm 1937.

TYSKLAND. Statistisches Reichsamt.
Die Krankenversicherung 1935 mit vorläufigen Ergebnissen für das Jahr 1936. Berl. 1937. (Statistik d. Deutschen Reichs. Bd 501.)

UNGERN. Office central de statistique.
Mouvement de la population en 1926—32. Budap. 1937. (Publications statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 97.)

YOUGOSLAVIE, La, par les chiffres 1937. Beogr. 1937.

Arbetsmarknaden under september månad 1937.

Den gynnsamma utveckling, som under lång tid satt sin prägel på svenskt näringsliv, har fortsatt även under september. Visserligen har arbetsförmedlingens genomsnittssiffra för antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser visat en enhets uppgång senaste månaden, nämligen från 129 i augusti till 130 i september, men denna obetydliga höjning kan helt naturligt ej anses innebära någon reell försämring utan hänför sig närmast till att relativa överskottet av platser inom jordbruket ej varit fullt så stort som under föregående månad. Relationssiffran för »övriga näringsgrupper», alltså med bortseende från jord- och skogsbruket, var däremot oförändrad. Förmedlingsfrekvensen har i allmänhet kännetecknats av ökad livaktighet, i det att siffrorna för såväl ansökningar som lediga och tillsatta platser lågo högre än en månad tidigare. En jämförelse med relationstalen för september månad 1936 och 1935, som voro 169 och 244, framhäver tydligt den inträffade förbättringen. Antalet ansökningar om arbete understeg nu med inemot 10 000 fjolårets septembersiffra, under det att lediga platser ökat med cirka 5 600. Det gynnsamma läget kan också utläsas ur arbetslöshetskommissionens siffror för antalet hjälpsökande arbetslösa, som vid slutet av september i år belöpte sig till cirka 9 900 mot 20 903 ett år tidigare. Den uppgång med omkring 300, som ägt rum sedan månadens början, är i och för sig obetydlig och torde få anses för årstiden normal. Arbetslösheten inom fackföreningarna utgjorde vid månadsskiftet augusti/september 6·2 % mot 6·4 % föregående månad och 8·1 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom jordbruket var som vanligt denna tid förmedlingsverksamheten omfattande. Anmälningar om lediga platser för fast anställda på stat hade i år ingått i ovanligt stor utsträckning. Mest efterfrågade voro kvalificerade ladugårdsskötare och yngre mjölkningskunniga drängar med tillträde 1 november. Från en del håll har uppgivits, att bristen å dylik personal i och med den nya arbetstidslagens ikraftträdande torde bli än mera framträdande än förut, enär genom densamma viss utökning av arbetarantalet nödvändiggöres. God tillgång rådde på sökande till kör- och stalldrängsplatser, och behovet av lämplig arbetskraft för skörde-, trösknings- och annat tillfällighetsarbete kunde lätt fyllas. Beträffande betupptagningen konstaterades, att efterfrågan på arbete av detta slag flerstädes översteg tillgången. — Flottningsarbetets upphörande för säsongen medförde någon stegring av antalet ansökningar inom gruppen skogshushållning, men flertalet sökande kunde placeras, trots det att de i många fall ej voro fullt förtrogna med skogsarbete i egentlig mening. Bristen på kunnigt folk synes ytterligare ha skärpts under september och framträdde särskilt i fråga om höstens kolningar, vilka enligt uppgift fått anmärkningsvärd stor omfattning i samband med den ökade efterfrågan på tackjärn på världsmarknaden.

På den industriella arbetsmarknaden var det alltjämt svårt att tillgodose behovet av fullt kunniga yrkesmän, särskilt vid *mekaniska verkstäderna*.

och inom *gruvindustrien* förmärktes en tydlig tendens till vidgad drift. *Byggnadsverksamheten* erbjöd liksom tidigare god arbetstillgång, särskilt för målare och andra inredningsarbetare, medan grovarbetarna efter hand sågo arbetstillfällena minskas. *Stenindustriens* ställning har försvagats sedan föregående månad, men var avsevärt bättre än i fjol, varjämte utvecklingen inom *textil-*, *beklädnads-* och *skoindustrierna* har fortgått i gynnsam riktning.

Sjöfarten visade visserligen den för årstiden karakteristiska avmattningen, men omsättningen var betydligt större än i fjol med livlig efterfrågan på befarna jungmän och lättmatroser samt yngre maskinister. Sjömanshusen hade sammanlagt 3 466 påmönstringar och 3 458 avmönstringar. Motsvarande siffror för september 1936 voro 2 874 och 3 130.

Inom handel och samfärdsel samt husligt arbete var läget i det stora hela oförändrat sedan augusti, dock med det undantaget att omflyttningen på bostadsmarknaden särskilt mot slutet av månaden gav ökad sysselsättning åt chaufförer, expressarbetare m. fl. *Restaurangerna* entledigade som vanligt vid sommarsäsongens slut en del arbetskraft, framför allt kvinnlig serveringspersonal, varigenom antalet ansökningar kom att stiga något.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under september 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	74	65	55	45	59	64	74	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	200	199	167	160	164	151	151	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·3*	*7·7*	*6·4*	*6·2*	—	—	—	—	—

Kollektivavtalen under andra och tredje kvartalen 1937.

Den betydelsefullaste avtalsuppgörelsen under sommaren 1937 avser *husbyggnadsindustrien*. Förutvarande avtal utlöpte den 1 april. I början av denna månad utbröt konflikt i form av partiella strejker, som efter hand utvidgades och följdes av allmän lockout från den 10 maj. Konflikten bilades den 12 juni, då nya avtal kommo till stånd, gällande till den 1 april 1940. Timlönerna ökades i Stockholm med 15 öre, i Göteborg med 10 öre, i ett flertal större och medelstora städer med 10—11 öre, å mindre orter med varierande belopp. Ackordsprisen höjdes i Stockholm med 10 procent, å övriga orter med olika procenttal, i genomsnitt omkring 8 procent. De nya lönerna äro i öre per timme:

	Murare o. träarb.	Grovarb.		Murare o. träarb.	Grovarb.
Bjuv	125	112	Kinna	125	112
Boden	160	145	Kiruna	160	—
Boliden	150	136	Klippan	125	112
Borensberg	125	—	Kristianstad	131	118
Borlänge	140	127	Kristinehamn	140	127
Borås	140	127	Kungsbacka	131	118
Degerfors	125	112	Kungsör	131	118
Eksjö	125	112	Köping	136	123
Enköping	136	123	Laholm	125	112
Eskilstuna	140	127	Landskrona	140	127
Eslöv	125	112	Leksand	131	—
Falkenberg	131	118	Lidköping	131	118
Falköping	131	118	Lindome	131	118
Falun	147	133	Linköping	140	127
Filipstad	131	118	Ljungbyhed	125	112
Gislaved	120	108	Ljungsbro	120	108
Grums-Gruvön	125	—	Ljungskile	125	112
Gävle	147	133	Ludvika	140	127
Göteborg	150	136	Luleå	160	145
Hagfors	120	108	Lund	140	127
Hallstavik	131	—	Malmö	140	127
Hallsberg	136	123	Mariestad	125	112
Halmstad	136	123	Mjölby	131	118
Heby-Morgongåva	131	118	Motala	136	123
Hedemora	136	123	Munkfors	120	108
Hindås	125	—	Mölnlycke	136	123
Hofors	136	123	Nol	131	118
Hudiksvall	147	133	Norberg	131	118
Husum	147	133	Norrköping	140	127
Hälsingborg	140	127	Norrtälje	131	118
Härnösand	150	136	Nybro	125	112
Hässleholm	125	112	Nyköping	140	127
Höganäs	131	118	Oskarshamn	136	123
Järbo	136	123	Piteå	150	136
Jönköping	136	123	Rättvik	131	118
Kalmar	140	127	Sala	136	123
Karlholm	131	118	Sigtuna	131	118
Karlshamn	131	118	Skara	125	112
Karlskoga	136	123	Skelleftehamn	150	136
Karlskrona	140	127	Skellefteå	150	136
Karlstad	140	127	Skövde	131	118
Katrineholm	140	127	Smålandsstenar	120	108

	Murare o. träarb.	Grov-arb.
Sollefteå	147	133
Stockholm	165	150
Storfors	120	108
Strömsnäsbruk	120	—
Sundsvall	150	136
Särö	131	—
Säter	136	123
Söderhamn	147	133
Södertälje	150	136
Sörstafors	131	118
Tidaholm	125	112
Tierp	131	118
Tranås	131	118
Trollhättan	136	123
Trosa-Vagnhärad	131	118
Trälleborg	136	123
Töreboda	120	108
Uddevalla	136	123
Ulricehamn	125	112
Umeå	150	136
Uppsala	140	127
Vaggeryd	120	108
Valdemarsvik	131	118
Varberg	136	123
Vetlanda	120	108
Vingåker	131	118
Virserum	120	—
Visby	136	123
Vänersborg	136	123
Värnamo	120	108
Västanfors (Fagersta)	131	118
Västervik	136	123
Västerås	140	127
Växjö	131	118
Ådalen	147	133
Åhus	125	112
Åtvidaberg	125	112
Ängelholm	131	118
Örebro	140	127
Örnsköldsvik	150	136
Östersund	160	145

För *bilreparationsverkstäderna* har nytt avtal kommit till stånd gällande för två år framåt, enligt vilket timlönerna höjas med 5 öre på de flesta platser samt med 10 öre för Stockholm och Göteborg.

Vid *buteljglasbruken* träffades i juli nytt riksavtal att gälla till den 1 juli 1939. Uppgörelsen innebar en höjning av timlönerna med i genomsnitt 8 öre för grov- och diversearbetare. Ackordsprislistorna justerades uppåt, och semestern ökades från 5 till 6 dagar; dessutom erhöllo arbetarna en del förbättringar genom ändringar i specialbestämmelserna för de olika bruken.

Efter nära tre månaders öppen konflikt inom *blockstensindustrien* i Skåne och södra Småland slöts i juni ett avtal, som skall gälla till den 28 februari 1939. Därvid erhöllo arbetarna en timlöneförhöjning av 6 öre per timme, ackordspriserna höjdes med i genomsnitt cirka 5 procent och semestern utökades.

Under juni månad träffades ock uppgörelse om nytt riksavtal inom *bageribranschen*. Avtalet innebar vissa justeringar i de allmänna bestämmelserna. Lönerna blevo oförändrade utom vid företagen i Stockholm, Göteborg och Västerås samt vid spisbrödsfabrikerna i Dalarna, där de ökades med belopp, varierande mellan 1 och 4 kr. i veckan.

Inom *bryggerinäringen* träffades vid ungefär samma tidpunkt för de skattepliktiga skånebryggerierna jämte därtill hörande vattenfabriker ett avtal, som innebar en generell löneförhöjning av 4 öre per timme för såväl manliga som kvinnliga arbetare jämte vissa jämkningar i övrigt till arbetarnas förmån.

För *jästfabrikerna* kom i slutet av maj månad för första gången ett riksavtal till stånd. Veckolönerna ha för flertalet arbetare ökats med 1 kr. och för lagerarbetare och utkörare i Stockholm med 2 kr. Avtalet gäller i 2 år eller till den 1 juni 1939.

För *pälsvarubranschen* har nytt riksavtal träffats, gällande till den 15 juli 1939, därvid lönerna höjdes cirka 10 procent och en del smärre ändringar i de allmänna bestämmelserna vidtogos.

För *telegrafverkets linjedistrikt* blev avtalet utan uppsägning förnyat på två år eller till den 1 juli 1937. I samband härmed träffades överenskommelse om ökning av lönerna för fast anställda arbetare med 3 till 5 öre per timme. Även vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn blev avtalet, efter s. k. förhandsförhandlingar, prolongerat på två år med viss löneökning.

Den 27 september uppnåddes enighet om nytt avtal för *statens järnvägars verkstads- och förrådsarbetare*. Avtalet, som gäller till den 1 juli 1939, innebär bland annat en höjning av minimitimlöner och utgående timlöner med 4 öre; för vissa arbetare med uteslutande tidlönsarbete var ökningen 6 öre.

För den *civila personalen vid arméns intendenturverkstäder och tvättinrättningar* har träffats nytt avtal för tiden till den 1 april 1939 med förhöjning av timlönerna med för manliga arbetare 7—10 öre och för kvinnliga arbetare 2—6 öre.

För *marinens arbetsplatser* i Stockholm, Karlskrona, Vaxholm och Nya Varvet slöts nytt avtal gällande till den 30 juni 1939, vilken uppgörelse innebar höjning av minimilöner med i allmänhet 3 öre och av utgående löner på så sätt, att varje arbetare, som fyllt 18 år, erhåller under avtalstiden ett tillfälligt tillägg utöver lön av 5 öre per timme.

Vid *flygvapnets verkstäder* reglerades i augusti arbetsförhållandena genom ett avtal, därvid ett enhetligt normallönesystem med dyrortsgruppering genomfördes för samtliga verkstäder. Avtalet gäller till den 1 juli 1939.

För *frisörfacket* slöts i slutet av maj ett tvåårigt avtal, gällande till den 1 september 1939. Förutom smärre ändringar i arbetstiden innebar avtalet en löneökning inom herrfrisörfacket med 2 kr. upp till 5 kr. per vecka och inom damfrisörfacket med 2 kr. per vecka i samtliga lönegrupper.

Jordbrukets avtal, som uppsades i slutet av juli månad, utlöper den 1 november 1937. Förhandlingar om nya avtal pågå.

För skogsarbetet ha omfattande förhandlingar ägt rum. I vissa trakter ha överenskommelser träffats, innebärande löneökningar om i allmänhet 20 till 30 procent, i andra pågå förhandlingar om nya avtal, såsom i Värmland och västra Bergslagen, där de gamla avtalen utlöpte den 1 oktober.

Vid utgången av tredje kvartalet, då ett flertal avtal äro uppsägningsbara per den 1 januari, verkställdes uppsägning av riksavtalen för mekaniska verkstadsindustrien, byggnadsämnesindustrien, statens järnvägars ban- och byggnadsarbeten, trädgårdsnäringen samt hotell- och restaurangrörelsen. Vidare äro avtalen uppsagda för metallverken, kolgruvorna i Skåne, porslinsfabrikerna, kalkbruken i Västergötland, tändsticksfabrikerna, ett stort antal kommunala verk och arbeten jämte spårvägar, samt handelsarbetare bland annat i Stockholm.

Vidare är att anteckna, att inom några viktigare näringsgrenar sista dagen för uppsägning — på grund av särskilt träffad överenskommelse — framflyttats i och för förhandsunderhandlingar. Bland dessa avtal märkas riksavtalet för järnbruken, avtalen för de dels till järnbruksförbundet och dels till mellansvenska gruvförbundet anslutna gruvorna samt för banarbetarna vid enskilda järnvägarna.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937.

Undersökningens syftemål och omfattning. Socialstyrelsen, som sedan år 1927 från vägstyrelserna inhämtat årliga uppgifter angående vägarbetarnas löneförhållanden, har för innevarande år verkställt en sådan undersökning efter en mera omfattande plan och med användande av ett nytt frågeformulär, avseende att belysa verkningarna av den fr. o. m. 1 januari 1937 ikraftträdda omorganisationen av vägväsendet. Medan vid föregående undersökningstillfällen endast efterfrågats sedvanlig arbetsförtjänst per timme för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare, begärdes å det nya formuläret även vissa uppgifter angående samtliga grupper av anställda hos vägstyrelserna. Förvaltnings- och ledningspersonalen uppdelades härvid på ingenjörer, vägmästare, schaktmästare och förmän samt arbetarpersonalen på yrkes- eller specialarbetare och grovarbetare, vartill komma körare med en häst och körare med två hästar. Beträffande var och en av dessa personalgrupper skulle å formuläret anges antalet anställda i början av januari 1937 och i början av juli 1937, summorna av under tiden 1 januari—30 juni 1937 utgjorda dagsverken och arbetstimmar, utbetald avlöning samt dessutom genomsnittlig avlöning per dagsverke (ev. månad) eller timme under samma tid. Slutligen skulle uppgiftslämnarna meddela, huruvida vägarbetena bedrevos i vägstyrelsens egen regi, av entreprenörer, genom småentreprenader eller på annat sätt ävensom om kollektivavtal ingåtts för vägdistriktet.

I samband med ikraftträdandet med 1937 års ingång av lagen om vägdistrikt den 7 juni 1934 (sv. förf.-saml. 1934, nr 242) reducerades genom Kungl. Maj:ts beslut antalet vägdistrikt från 369 till 170. Enligt lagen skulle vid den nya vägdistriktsindelningen iakttagas, att delar av samma kommun icke förlades till olika distrikt samt att ett distrikt icke finge omfatta kommuner inom skilda län. Tillgängliga uppgifter ge vid handen, att medan några av de nya distrikten omfatta samma områden som de förutvarande, flertalet nya vägdistrikt uppkommit genom sammanslagning av två eller flera äldre distrikt. I några fall ha även gamla distrikt uppdelats mellan två eller flera nya. Samtliga 170 vägstyrelser ha insänt besvarade formulär.[1]

Det torde böra framhållas, att efterföljande statistiska uppgifter över vägstyrelsernas personal återspegla förhållandena vid en tidpunkt, då den nya vägdistriktsindelningen nyss trätt i kraft. I viss mån synes därför personalens nuvarande storlek och sammansättning böra betraktas som provisorisk. Skiljaktiga utvecklingstendenser synas göra sig gällande, exempelvis i fråga om användande av vägvakter. Dessa äro oftast småbrukare, som åtagit sig att utöva tillsyn över en bestämd vägsträcka och i samband därmed utföra

[1] Jfr sid. 683.

smärre arbeten (grusning, dikesrensning o. d.) samt i övrigt inrapportera, när större reparationer synas erforderliga. I södra och mellersta Sverige synes utvecklingen gå mot det lokala vägvaktsystemets ersättande genom centraliserade anordningar, varvid inspektionen av vägarna ombesörjes av vägmästare och reparationerna av yrkesmässiga vägarbetare. I Norrland med dess stora avstånd synes däremot vägvaktsystemet intaga en fastare ställning. I detta sammanhang bör nämnas, att hästkörare nu anlitas mindre än förr, ty gruskörning utföres i allt större utsträckning med lastbilar. Av detta och andra skäl är vägarbetets karaktär av bisyssla för den jordbrukande befolkningen numera betydligt mindre framträdande än förr.

Vägdistriktens personal. Storleken och sammansättningen av vägdistriktens personal i början av juli 1937 framgår av tab. A. Under rubriken förvaltnings- och ledningspersonal ha redovisats tillhopa 312 vägmästare, 117 schaktmästare och 203 förmän. Dessutom ha upptagits 7 ingenjörer (därav 4 i Stockholms län) och 14 kontorister o. d., som ej äro medräknade i tabellen. Om man bortser från de tre vägdistrikt, där vägstyrelserna ej hade några arbeten i egen regi, saknades vägmästare endast i 5 vägdistrikt. I 58 distrikt hade man en vägmästare, i 69 två och i 35 tre eller flera. Schaktmästare funnos i sammanlagt 72 vägdistrikt, därav 42 med en och 30 med flera schaktmästare. För 27 distrikt redovisades en förman, för 18 två, för 14 tre och för 17 fyra eller flera.

Till förvaltnings- och ledningspersonalen hade vägstyrelserna i avlöningar under första halvåret 1937 utbetalat c:a 1·2 milj. kr. Vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning utgjorde enligt tab. A 370 kr., schaktmästarnas 267 kr. och förmännens 221 kr. I vad mån medellönerna inom olika vägdistrikt avvika från anförda medellöner för hela riket framgår av nedanstående tablå:

	Antal vägdistrikt, där genomsnittliga månadsavlöningen för nedanstående grupper av anställda utgjorde (i kr.):							
	under 200	200—249	250—299	300—349	350—399	400—449	450—499	500 och däröver
Vägmästare	—	—	12	32	56	50	3	9
Schaktmästare	2	21	30	14	5	2	—	—
Förmän o. d.	13	41	19	3	—	—	—	—

I 106 vägdistrikt av 162 låg sålunda vägmästarnas genomsnittliga månadsavlöning mellan 350 och 450 kr. Schaktmästarnas månadslön varierade oftast mellan 200 och 300 kr. och förmännens mellan 200 och 250 kr.

Tab. A utvisar vidare, att i början av juli 1937 sysselsattes tillhopa 2 244 yrkes- eller specialarbetare och 14 105 grovarbetare vid vägarbeten (både underhålls- och byggnadsarbeten) i vägstyrelsernas egen regi; motsvarande antal i början av januari 1937 var resp. 1 996 och 5 844. I Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län var de redovisade grovarbetarnas antal avsevärt större än i övriga län. Med arbete för vägstyrelsernas räkning sysselsattes i början av juli 1937 2 226 körare med en häst och 353 körare med två hästar, men bör det framhållas, att uppgifter

Tab. A. Vägstyrelsernas personal i början av juli 1937 och dess arbetsförtjänster januari—juni 1937.

Län	Antal vägdistr., som redovisat egen personal	Förvaltnings- och ledningspersonal						Arbetare					
		Vägmästare		Schaktmästare		Förmän o. d.		Yrkes- el. spec.-arb.		Grovarbetare		Körare med 1 häst	Körare med 2 hästar
		Antal	Genomsn. månadslön, (kr.)	Antal	Genomsn. månadslön, (kr.)	Antal	Genomsn. månadslön, (kr.)	Antal	Genomsn. timförtjänst (kr.)	Antal	Genomsn. timförtjänst (kr.)	Antal	Antal
Stockholms . .	4	15	383	3	400	26	270	98	1·42	601	1·39	10	—
Uppsala	4	14	361	1	350	1	238	108	1·05	391	0·92	70	—
Södermanlands .	4	9	402	—	—	3	242	53	1·02	260	0·89	100	330
Östergötlands .	9	17	357	—	—	13	208	105	0·99	300	0·84	10	3
Jönköpings . .	9	9	295	4	233	8	215	97	0·91	338	0·79	6	—
Kronobergs . .	6	7	433	5	265	12	228	84	0·99	282	0·84	—	—
Kalmar	5	9	373	2	225	7	195	71	0·87	151	0·77	—	—
Gotlands . . .	2	8	346	6	240	—	—	21	1·14	152	0·86	—	—
Blekinge	4	4	417	1	250	2	193	46	0·93	57	0·82	—	—
Kristianstads .	7	11	428	7	291	12	237	189	1·03	556	0·87	3	2
Malmöhus . . .	10	16	386	9	264	23	228	213	0·93	364	0·83	—	—
Hallands . . .	6	7	373	4	208	6	192	67	0·96	212	0·80	4	2
Göteb. o. Bohus	6	16	315	4	277	10	198	94	1·04	385	0·98	124	—
Älvsborgs . . .	8	16	348	1	200	15	187	98	0·94	534	0·85	4	—
Skaraborgs . .	6	14	333	4	213	5	244	88	1·06	256	0·82	4	1
Värmlands . . .	8	17	363	2	241	8	196	100	0·97	626	0·82	100	—
Örebro	6	16	388	2	225	—	—	77	1·09	217	1·01	149	11
Västmanlands .	4	9	382	3	267	8	236	64	1·16	165	0·92	221	—
Kopparbergs . .	9	16	346	6	245	2	250	132	1·01	466	0·89	43	—
Gävleborgs . . .	5	9	388	10	255	8	236	82	1·09	813	1·08	80	4
Västernorrlands	8	20	376	7	302	3	217	138	1·17	1 303	1·01	215	—
Jämtlands . . .	9	15	367	17	283	3	196	77	1·06	1 066	0·82	88	—
Västerbottens .	14	21	384	6	230	11	205	61	1·16	3 147	0·87	849	—
Norrbottens . .	13	17	403	13	295	17	199	81	1·14	1 463	0·96	146	—
Hela riket	**166**	**312**	**370**	**117**	**267**	**203**	**221**	**2 244**	**1·04**	**14 105**	**0·91**	**2 226**	**353**

om körarnas antal saknas för flera distrikt. I 60 distrikt var yrkes- och specialarbetarnas antal mindre än 10, i 73 distrikt 10—19 och i 30 distrikt 20 och däröver. Antalet grovarbetare var i 69 distrikt mindre än 50, i 50 distrikt 50—99 och i 29 distrikt 100—199; endast 14 distrikt hade vartdera 200 eller flera grovarbetare. Det har meddelats, att inga yrkes- eller specialarbetare funnos i 4 och inga grovarbetare i 5 distrikt.

Medelförtjänster per timme i olika län för vägdistriktens samtliga arbetare (sysselsatta med såväl underhålls- som byggnadsarbete) ha uträknats i tab. A. I gruppen yrkes- eller specialarbetare ingå även månadsavlönade chaufförer, väghyvel- och vältförare, reparatörer o. d. För sådan personal har en månads anställningstid ansetts motsvara 200 arbetstimmar. Under första halvåret 1937 hade vägstyrelserna i avlöningar till yrkes- eller specialarbetare utbetalat i runt tal 2·5 milj. kr. och till grovarbetare 8·9 milj. kr. I genomsnitt utgjorde yrkes- eller specialarbetarnas timförtjänst 1·04 kr. och grov-

Tab. B. Vägdistrikten fördelade efter genomsnittlig timförtjänst för samtliga grovarbetare samt yrkes- eller specialarbetare vid arbeten i vägdistriktens regi.

Län	Antal redovisade vägdistr.	Därav vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten under tiden januari—juni 1937 utgjorde (i kr.):							
		under 0·75	0·75— 0·79	0·80— 0·89	0·90— 0·99	1·00— 1·09	1·10— 1·19	1·20— 1·29	1·30 o. däröver
Grovarbetare.									
Stockholms	4	—	—	1	—	—	—	1	2
Uppsala	4	—	—	1	3	—	—	—	—
Södermanlands	4	—	—	1	3	—	—	—	—
Östergötlands	9	—	2	6	1	—	—	—	—
Jönköpings	9	1	3	5	—	—	—	—	—
Kronobergs	6	1	—	5	—	—	—	—	—
Kalmar	5	1	3	1	—	—	—	—	—
Gotlands	2	—	—	2	—	—	—	—	—
Blekinge	4	—	—	3	1	—	—	—	—
Kristianstads	7	—	—	4	3	—	—	—	—
Malmöhus	10	1	—	8	1	—	—	—	—
Hallands	6	—	4	1	1	—	—	—	—
Göteb. o. Bohus	6	—	—	3	1	1	1	—	—
Älvsborgs	8	2	1	2	3	—	—	—	—
Skaraborgs	6	—	1	4	1	—	—	—	—
Värmlands	8	1	2	4	—	1	—	—	—
Örebro	6	—	—	—	5	—	1	—	—
Västmanlands	4	—	—	2	1	1	—	—	—
Kopparbergs	9	—	—	5	4	—	—	—	—
Gävleborgs	5	—	—	1	2	1	1	—	—
Västernorrlands	8	—	—	—	4	3	—	—	1
Jämtlands	9	—	3	4	1	1	—	—	—
Västerbottens	14	3	2	4	3	1	1	—	—
Norrbottens	13	—	—	4	2	6	1	—	—
Hela riket	**166**	**10**	**21**	**71**	**40**	**15**	**5**	**1**	**3**
Yrkes- el. specialarbetare.									
Hela riket	**163**	—	—	**14**	**44**	**62**	**24**	**13**	**6**

arbetarnas 0·91 kr. För såväl yrkes- eller specialarbetare som grovarbetare var genomsnittliga timförtjänsten högst i Stockholms län — 1·42 resp. 1·39 kr. — och lägst i Kalmar län — 0·87 resp. 0·77 kr. I östra och norra Sverige voro timförtjänsterna i allmänhet högre än i övriga landsdelar.

Vägdistriktens fördelning efter olika genomsnittsförtjänster för grov- och yrkesarbetare utvisas av tab. B. Den allmännast förekommande genomsnittsförtjänsten per timme låg för grovarbetare mellan 0·80 och 1·00 kr. och för yrkes- eller specialarbetare mellan 0·90 och 1·10 kr., således tämligen nära de ovan angivna medellönerna.

Uppgift om antalet körare saknas från många distrikt, varför här nedan anförda medelförtjänster för körare meddelas med viss reservation. För körare med en häst utgjorde medelförtjänsten per timme 1·31 kr. och för körare med två hästar 1·55 kr. En bild av variationerna i körarnas timförtjänster erhålles av efterföljande tablå:

	Antal vägdistrikt, där genomsnittliga timförtjänsten för körslor utgjorde (i kr.):										Medelförtjänst per timme kr.
	under 1·00	1·00–1·09	1·10–1·19	1·20–1·29	1·30–1·39	1·40–1·49	1·50–1·59	1·60–1·69	1·70–1·79	1·80 och däröver	
Körare med 1 häst											
Östra Sverige . .	1	4	—	2	7	1	—	—	1	—	1·25
Småland o. öarna	2	4	2	—	—	—	—	—	—	—	1·03
Södra Sverige .	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1·00
Västra Sverige .	1	10	4	4	—	—	2	—	—	—	1·12
Norra Sverige .	1	—	—	6	6	7	13	4	7	1	1·48
Hela riket	**5**	**21**	**6**	**12**	**13**	**8**	**15**	**4**	**8**	**1**	**1·31**
Körare med 2 hästar											
Hela riket . . .	—	**1**	—	**10**	**3**	**2**	**5**	**2**	**4**	**9**	**1·55**

I 49 av de 167 vägdistrikt, där vägstyrelserna ha arbeten i egen regi, anlitades även entreprenörer. Av erhållna upplysningar att döma torde i sådana distrikt vägunderhållsarbetet i regel skötas av vägstyrelserna, under det att vissa nybyggnads- och förbättringsarbeten vanligen utlämnas på entreprenad. I 43 vägdistrikt hade vissa vägarbeten i form av »småentreprenader» utlämnats till jordbrukare o. d. inom distriktet.

Arbetslöner och arbetsförhållanden för vägdistriktens arbetare regleras numera med mycket få undantag av kollektivavtal. Vid tiden för uppgifternas avlämnande gällde kollektivavtal inom 144 av landets 170 vägdistrikt; sedermera lära avtal ha slutits i ytterligare 21 distrikt, varför kollektivavtal nu saknas i endast fem distrikt, nämligen Visingsö, Vens, Öckerö och Styrsö, Holmöns och Tärna; de fyra förstnämnda ödistrikten representera en sammanlagd väglängd av blott 43 km. Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet har träffat avtal med vägstyrelserna i 160 distrikt och Riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.) i ett 70-tal distrikt. I de tre distrikt, där vägstyrelserna ej ha några arbeten i egen regi, har väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet avtal med vederbörande entreprenörer. Avtal med andra organisationer än Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet eller R. L. F. torde vara relativt sällsynta; i något fall har avtal slutits med Centralförbundet för arbetets frihet. Vägstyrelsernas kollektivavtal med Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet och R. L. F. innehålla i stort sett likalydande bestämmelser. Lönebestämmelser för körare med egen häst finnas dock i alla avtal med R. L. F. men endast i en del avtal med väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet. Flera av avtalen med R. L. F. innehålla särskilda ackordsprislistor för gruskörslor samt åtföljas ibland av protokollsanteckningar, varigenom vissa körslor förbehållas i trakten boende jordbrukare, såvida icke vägstyrelserna härigenom åsamkas ökade kostnader.

Förutom grovarbetarnas timlöner reglera kollektivavtalen oftast lönerna till vägmaskinsförare, chaufförer och andra specialarbetare. Avtalens lönesatser avse fullt arbetsföra, dugliga och yrkesvana arbetare. Då ackordsarbete förekommer, träffas överenskommelse om ackordspris och övriga ackordsbestämmelser genom förhandling mellan arbetsledningen och vederbörande ar-

betare. Om sådan överenskommelse ej kan träffas, utföres arbetet efter gällande timlön. I enstaka fall är den avtalade timlönen garanterad för allt ackordsarbete; i Malmöhus län garanteras timlönen vid s. k. tillfälliga ackord, d. v. s. ackordsarbeten, som ej äro upptagna på den överenskomna ackordsprislistan. För övertidsarbete stadga avtalen högre ersättning, vid tidlönsarbete vanligen 35 % tillägg till den ordinarie lönen för de två eller tre första timmarna, varmed arbetstiden per dag överskrider den ordinarie arbetstiden samt 70 % tillägg för annan övertid; för arbete å sön- och helgdagar utgår ofta 100 % tillägg. Lönetillägg för sådana ackordsarbeten, som på arbetsledningens begäran utföras på annan än ordinarie arbetstid, beräknas på gällande timlön. I vissa avtal föreskrives därjämte, att överdragskläder, gummihandskar och gummiskor skola tillhandahållas arbetare, sysselsatta med spridning av dammbindningsmedel och med indränkning av varm asfalt eller tjära. Likaså skall arbetsgivaren ibland hålla maskinpersonalen med pälsar, skinnbyxor och regnkläder. Sådana naturaförmåner ersättas stundom av extra löneförmåner för vissa arbeten; så är t. ex. fallet i Östergötlands län, där ett lönetillägg av 15 öre per timme utgår för dammbindningsarbeten och 5 öre per timme för arbeten med asfaltbeläggningar. Till arbetare, som i arbetet använder egen cykel, betalas i Östergötlands län s. k. cykelslitningsersättning med 15 kr. per halvår. I somliga avtal finnas bestämmelser om traktamentsersättning till arbetare, som för sitt arbete måste övernatta utom sitt hem. Ordinarie arbetstid fastställes till 8 1/2 timmar per dag utom lördagar, då den är 5 1/2 timmar; i arbetstiden får ej ingå tid för omklädning o. d. Ledighet från arbetet erhålles jul-, nyårs-, påsk-, pingst- och midsommaraftnar samt den 1 maj. Arbetare, som under de tolv sistförflutna månaderna arbetat hos vägstyrelsen minst 200 dagar, erhåller enligt flertalet avtal 6 dagars sammanhängande ledighet med bibehållen lön för 48 timmar. Enligt en del avtal är semesterns längd dock 5 dagar. — I övrigt innehålla avtalen huvudsakligen bestämmelser om avlöningens utbetalande, arbetets ledning, avtalens giltighetstid, behandling av tvister samt en del allmänna ordningsregler.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete. Medan ovan anförda medelförtjänster för grovarbetare avse genomsnittliga timförtjänster vid såväl underhålls- som byggnadsarbeten i vägstyrelsernas egen regi, ha för att möjliggöra jämförelse med tidigare år även införskaffats uppgifter rörande genomsnittliga tidlöns- och ackordsförtjänsterna för med *vägunderhålls*arbete sysselsatta grovarbetare. Dylika löneuppgifter ha lämnats av vägstyrelserna i 167 distrikt; för tre distrikt (Norra Tjusts, Himle och Viske samt Marks), där vägstyrelserna meddelat, att alla vägarbeten inom distrikten utlämnats på entreprenad, ha löneuppgifter för vägunderhållsarbetarna erhållits av vederbörande entreprenörer. Här nedan meddelas en översikt av vägunderhållsarbetarnas löneförhållanden 1937,[1] vilken utgör en direkt fortsättning på de

[1] En utförligare redogörelse för vägunderhållsarbetarnas arbetsförtjänster kommer att lämnas i lönestatistisk årsbok för 1936.

i denna tidskrift alltsedan 1929 publicerade årliga översikterna[1] av timförtjänster för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Timförtjänst för med vägarbete sysselsatta grovarbetare[2]	Samtliga vägdistrikt										Därav distrikt med koll.-avtal		utan koll.-avtal	
	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1936	1937	1936	1937
Antal distr. m. uppg.	342	344	348	371	372	371	365	369	365	[3] 169	131	144	234	25
Genomsn. timförtjänst (kr.) vid tidlönsarbete	0·70	0·70	0·72	0·78	0·72	0·72	0·72	0·72	0·73	0·83	0·77	0·84	0·70	0·77
vid ackordsarbete	0·85	·	0·89	0·87	0·85	0·83	0·84	0·87	0·88	1·01	0·94	1·02	0·84	0·93
oavsett löneform[4] . . .	·	·	0·79	0·79	0·78	0·77	0·77	0·77	0·79	0·89	0·84	0·90	0·76	0·82

Lönerna ha alltså företett en i stort sett stigande tendens t. o. m. år 1930, varefter de höllo sig i huvudsak oförändrade under år 1931 för att därefter visa någon tillbakagång. Under år 1935 avstannade nedgången och förbyttes för ackordsförtjänsternas vidkommande i uppgång. Under år 1936 stego förtjänsterna vid såväl tidlöns- som ackordsarbete. Ökningen har fortsatt även under år 1937 och har då varit betydligt mer markerad än föregående år.

Av ovanstående tablå framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten 1937 var 0·83 kr. vid tidlönsarbete, 1·01 kr. vid ackordsarbete och 0·89 kr. i medeltal för allt arbete oavsett löneform, vilka lönebelopp innebära stegring från föregående år med resp. 13·7, 14·8 och 12·7 %. Variationerna mellan de olika vägdistriktens löner äro emellertid betydande, vilket belyses därav, att år 1937 de lägsta och de högsta genomsnittliga timförtjänsterna (vid allt arbete oavsett löneform) utgjorde resp. 0·60 och 1·38 kr. Bortser man från de båda fjärdedelar av vägdistrikten, som uppvisa de högsta och lägsta lönerna, varierade timförtjänsterna för den återstående »mellersta hälften» mellan 0·80 och 0·91 kr.

Skillnaderna i löneavseende mellan de olika länen belysas av tab. C. Av tabellen framgår, att länsmedeltalen förete betydande olikheter. De högsta genomsnittliga timförtjänsterna för grovarbetare uppvisade under år 1937 Stockholms län (1·14 kr.), medan Kalmar, Jönköpings och Hallands län (resp. 0·77, 0·80 och 0·80 kr.) kommo lägst på skalan. Vägunderhållsarbetarnas timförtjänster oavsett löneform inom olika län överensstämma i huvudsak med de i tab. A meddelade genomsnittsförtjänsterna för vägstyrelsernas grovarbetare. Förekommande skiljaktigheter torde bero på olikheter i ackordsarbetets

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1936, sid. 713.

[2] Siffrorna för 1928 avse delvis även vägbyggnadsarbetare, medan uppgifterna för de följande åren endast gälla vägunderhållsarbetare. Medeltalen för 1928—1929 äro enkla medeltal av de från resp. vägdistrikt inkomna uppgifterna om normal timförtjänst, medan medeltalen för 1930—1937 vägts efter väglängden inom resp. distrikt. Dessa avvikelser torde dock endast i ringa mån minska siffrornas jämförbarhet.

[3] I ett distrikt hade inga vägarbeten förekommit.

[4] Dessa siffror ha med användande av vissa uppgifter om, hur stor del av arbetet, som utföres mot tidlön resp. på ackord, approximativt beräknats på grundval av uppgifterna om tid- och ackordslöner.

Tab. C. Genomsnittliga timförtjänster inom olika län för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Län	Genomsnittlig timförtjänst (i kr.) för grovarbetare								
	vid tidlönsarbete			vid ackordsarbete			vid allt arbete oavsett löneform		
	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937
Stockholms	0·85	0·88	1·07	1.19	1·13	1·53	0·92	0·94	1·14
Uppsala	0·72	0·72	0·88	0·79	0·82	0·99	0·74	0·77	0·91
Södermanlands	0·67	0·70	0·83	0·96	0·94	1·02	0·75	0·76	0·88
Östergötlands	0·72	0·74	0·82	0·91	0·91	1 04	0·77	0·79	0·85
Jönköpings	0·75	0 75	0·80	0·87	0·86	0·87	0·77	0·76	0·80
Kronobergs	0·71	0·73	0·77	0·92	0·90	0·90	0·82	0·82	0·83
Kalmar	0·64	0·66	0·76	0·84	0·77	0·89	0·73	0·70	0·77
Gotlands	0·70	0·72	0·72	0·85	0·92	0·97	0·81	0·87	0·88
Blekinge	0.65	0·66	0·80	0·81	0·82	1·00	0·71	0·71	0·84
Kristianstads	0·71	0·71	0·79	0·85	0·85	0·98	0·77	0·78	0·85
Malmöhus	0·72	0·73	0·82	0·88	0·87	0·92	0·74	0·75	0·83
Hallands	0·72	0·72	0·79	0·94	0·82	0·93	0·75	0·74	0·80
Göteb. o. Bohus	0·73	0·72	0·90	0·84	0·89	0·96	0·77	0·77	0·91
Älvsborgs	0·73	0·73	0·82	0·87	0·90	0·96	0·80	0·80	0·87
Skaraborgs	0·65	0·68	0·75	0·81	0·83	1·01	0·70	0·74	0·85
Värmlands	0·73	0·74	0·77	0·90	0 88	0·94	0·76	0·80	0·83
Örebro	0·71	0·71	0·87	0·87	0·89	1·03	0·76	0·76	0·91
Västmanlands	0·73	0·74	0·85	0·78	0·84	0·97	0·74	0·76	0·87
Kopparbergs	0·70	0·70	0·83	0·87	0·89	1·05	0·78	0·80	0·93
Gävleborgs	0·78	0·74	0·88	0·90	0·92	1·02	0·80	0·83	0·93
Västernorrlands	0·73	0·75	0·97	0·91	0·93	1·15	0·82	0·85	1·04
Jämtlands	0·66	0·68	0·76	0·76	0·83	0·93	0·72	0·77	0·81
Västerbottens	0·70	0·72	0·80	0·79	0·88	0·98	0·74	0·80	0·87
Norrbottens	0·78	0·81	0·92	0·89	0·93	1·12	0·84	0·89	1·00
Samtl. vägdistrikt	0·72	0·73	0·83	0·87	0·88	1·01	0·77	0·79	0·89
därav med koll.-avtal [1]	0·77	0·77	0·84	0·93	0·94	1·02	0·83	0·84	0·90
utan » » [1]	0·69	0·70	0·77	0·82	0·84	0·93	0·74	0·76	0·82

relativa betydelse vid vägunderhållsarbete och vid vägbyggnadsarbete. Som förut nämnts ha nämligen grovarbetarnas genomsnittsförtjänster vid arbeten i vägstyrelsernas egen regi beräknats för allt slags vägarbete — både underhålls- och byggnadsarbete.

[1] Vid tiden för uppgifternas avgivande.

Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg).

Genom beslut den 16 oktober 1936 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att efter samråd med rationaliseringsutredningen vidtaga åtgärder för beredande i största möjliga utsträckning av arbetsanställning åt de arbetare och anställda, vilka drabbats av arbetslöshet till följd av driftnedläggelser i Gimo, Karlholm och Hargshamn.

Sedan detta uppdrag slutförts, överlämnade socialstyrelsen den 30 juli 1937 till statsrådet och chefen för socialdepartementet en redogörelse för de i ärendet vidtagna åtgärderna. Då ifrågavarande åtgärder och deras resultat torde få anses, principiellt sett, belysa vikten av en mera effektiv interlokal arbetsförmedling, särskilt då det gäller överflyttning av arbetskraft från orter, där en större arbetslöshet uppstått på grund av driftnedläggelser, rationaliseringsåtgärder eller sådana mindre goda konjunkturförhållanden, skall i det följande meddelas ett sammandrag av nämnda redogörelse.

Uppdraget. Efter en av Svenska handelsbanken hösten 1936 verkställd försäljning till Korsnäs sågverksaktiebolag av aktiemajoriteten i Gimo-Österby bruks aktiebolag skulle driften vid sistnämnda bolags sågverk och hyvleri i Gimo och Karlholm nedläggas. Förutom Gimo och Karlholm skulle även Hargshamn, som är utskeppningsort för Gimo-Österby bruk, bli berört av denna driftnedläggelse. Gimo är beläget i Skäfthammars kommun och Karlholm i Västlands kommun, båda i Uppsala län. Hargshamn tillhör Hargs kommun i Stockholms län.

Det antal man, som befarades bli drabbade av arbetslöshet, utgjorde följande:

	Kontors- och förvaltningspersonal	Sågverks- och brädgårdsarbetare	Hamn- och stuveriarbetare	Summa
Gimo	28	160	—	188
Karlholm	5	170	—	175
Hargshamn	5	30	50	85
Tillsammans	38	360	50	448

För att biträda vid handhavandet av de särskilda arbetsuppgifter, som på grund av ovannämnda uppdrag kommit att åvila socialstyrelsen och arbetsförmedlingsorganen i de berörda orterna, anställde socialstyrelsen en särskild befattningshavare på styrelsens byrå för arbetsförmedlingsärenden. Det särskilda uppdrag, som tillkommit socialstyrelsen i förevarande angelägenhet, ansågs slutfört i och med utgången av maj månad 1937.

Åtgärder. Beträffande den offentliga arbetsförmedlingen på de här ifrågavarande orterna må nämnas, att ombudstjänsten i *Gimo* inför den bebådade driftnedläggelsen vid Gimo-Österby bruk på hösten 1936 ombildades till avdelningskontor, som fått tjänstgöra som det centrala förmedlingsorganet för de av driftnedläggelserna drabbade orterna. I *Karlholm* fungerade vid tidpunkten för driftnedläggel-

sen redan ett fast arbetsförmedlingsombud. Då inom kort förberedelser vidtogos för igångsättande av nya industrier på denna ort (bl. a. en wallboardfabrik och en trikåfabrik) och arbetstillfällena även i övrigt voro goda, gjordes ej här någon förändring av arbetsförmedlingsorganet. Då den befarade arbetslösheten i Karlholm kunde mötas med de åtgärder, som kommit till stånd på orten, ägnas i det följande icke någon uppmärksamhet åt förhållandena i Karlholm.

Inom Stockholms län kom *Hargs* kommun att bli mest utsatt för driftnedläggelsens verkningar. Inom denna kommun, där arbetsförmedlingen är representerad av ett fast ombud, är Hargshamn utskeppningsort och lastageplats för Gimo-Österby bruk. Bolaget hade här särskild brädgård, vid vilken ett 30-tal brädgårdsarbetare voro direkt anställda. Utskeppningen över Hargshamn har varit ganska betydande, och hamnen har förutom av Gimo bruk även anlitats av Hargs bruk. Omkring 80 % av utskeppningen har dock kommit på Gimo-Österby bruk, varför de hamn- och stuveriarbetare, vilka haft sin försörjning med detta arbete, så gått som helt ställdes utan möjlighet till fortsatta mera betydande arbetstillfällen. Hamnarbetarnas antal har uppgått till cirka 50, av vilka ett 20-tal har kunnat betraktas som fasta arbetare. Resterande, omkring ett 30-tal, ha jämsides med sitt hamnarbete haft tillfälligt jordbruks- och skogsarbete, och några äro ägare av mindre jordbruk.

Då man befarade, att driftnedläggelsen vid Gimo-Österby bruk skulle medföra arbetslöshet även för *andra kommuner i Stockholms län,* utlyste länsstyrelsen i Stockholms län ett sammanträde i Östhammar den 25 oktober 1936, till vilket voro kallade representanter för Börstils, Hargs, Valö, Hökhuvuds, Forsmarks, Knutby och Bladåkers kommuner. Vid detta sammanträde framkom framställningar om hjälpåtgärder av olika slag, men det visade sig, att dessa framställningar voro grundade på redan före driftnedläggelsen befintlig arbetslöshet och närmast voro motiverade av de relativt små inkomster, befolkningen på olika orter måste draga sig fram på. I den mån skogsarbeten fortfarande kommo till stånd på Gimo-Österby bruks skogar, räknade man dock icke med någon egentlig försämring av försörjningsmöjligheterna i dessa trakter.

Inom Forsmarks kommun var emellertid situationen bekymmersam till följd av branden vid Johannisfors bruk sommaren 1932. Vid denna tidpunkt blevo 99 man arbetslösa, och av dessa kvarbodde 82 alltjämt inom kommunen. En del av dessa tidigare arbetslösa hade på olika sätt sökt skaffa sig försörjning i bygden, bl. a. genom skogs- och vägarbeten. Till reservarbeten hade några erhållit hänvisning, speciellt sådana som på grund av ålder icke kunnat åtaga sig arbete i skogen. Förhoppningar om ny industriell verksamhet vid Johannisfors och Kallerö hade gjort, att man hållit sig kvar i bygden, ehuru dock en del ungdomar i medvetande om svårigheterna att få arbete i hemorten sökt och delvis också erhållit arbete i Sandviken och andra bruksorter.

Då omfattande skogsarbeten under den gångna vintern bedrevos i norra Uppland och då för sommarhalvåret även skogsvårdande arbeten o. dyl. stodo till buds, har den genom driftnedläggelsen vid Gimobolaget framkallade arbetslösheten så gott som uteslutande berört Gimo och Harg. De vidtagna extraordinära åtgärderna från socialstyrelsens och den offentliga arbetsförmedlingens sida ha såsom följd härav varit koncentrerade till sistnämnda orter.

Såsom en första förberedande åtgärd i arbetsförmedlingsarbetet, vilket man räknade med i huvudsak skulle inriktas på en överflyttning av arbetskraft till andra orter och arbetsområden, upprättades en särskild ansökningsblankett för sådana arbetslösa, som önskade taga arbetsförmedlingens medverkan i anspråk för anskaffande av lämplig arbetsanställning. Denna ansökningsblankett innehöll bl. a. frågor om den sökandes yrke och utbildning, familjens ekonomiska förhållanden, hans bostadsförhållanden samt önskemål i samband med en eventuell förflyttning till annan ort. Denna blankett utdelades genom resp. arbetsförmedlingsorgan i de berörda orterna.

Åtgärder för uppbringande av arbetstillfällen togo omedelbart sin början. Genom Stockholms läns arbetsförmedling ställdes ett 70-tal platser till arbetsförmedlingens förfogande, närmast för Harg, enär man förmodade, att befolkningen här var i det största behovet av att kunna omedelbart beredas något arbete. Platserna voro i huvudsak vid jordbruk och skogsbruk. Det visade sig emellertid, att de arbetssökande i Harg stodo tvekande inför de anvisade platserna och endast i ringa utsträckning voro benägna mottaga sådant arbete. Anledningen härtill torde ha varit den lägre inkomst, som i allmänhet är att påräkna vid lant- och skogsarbete i jämförelse med förtjänsterna vid stuveri- och brädgårdsarbete.

I december 1936 gjorde socialstyrelsen en hänvändelse till landets samtliga arbetsförmedlingsanstalter för att göra dem uppmärksamma på de problem, som uppstått för kommunerna i norra Uppland. I de fall några lediga platser inom trävaruindustrien icke kunde tillsättas med sökande inom deras eget förmedlingsområde, anhöll socialstyrelsen, att arbetsförmedlingarna ville ställa dessa platser till förfogande för arbetslösa i Gimo och Harg. Styrelsen framhöll, att i det fall sågverk, hyvleri eller träförädlingsfabriker funnos å orten, arbetsförmedlingen skulle sätta sig i förbindelse med vederbörande arbetsgivare för att i den mån det vore möjligt få dessa att ställa lämpliga platser till förfogande. Genom denna cirkulärskrivelse kunde socialstyrelsen successivt under vårens lopp tilldela Gimo och Harg platser på annan ort inom arbetsföretag, som syssla med likartad tillverkning som de nedlagda industrierna.

I januari 1937 tillskrev socialstyrelsen ett 70-tal arbetsgivare inom trävarubranschen i olika delar av landet med förfrågan, huruvida de hade möjlighet att bereda sysselsättning åt någon eller några av de arbetare, som entledigats genom driftnedläggelsen. Omkring hälften av de tillfrågade meddelade, att de voro i tillfälle att erbjuda sysselsättning omedelbart eller längre fram under året för arbetare, som ägde viss vana inom trävarubranschen. På grund av uppställda fordringar på viss yrkesskicklighet, ålder, civilstånd o. s. v. ha de erbjudna platserna icke uteslutande kunnat besättas med gimoarbetare, utan socialstyrelsen har fått överlämna en del platser till arbetsförmedlingar på andra orter, där tillgång på den efterfrågade arbetskraften varit för handen. Den största beställningen inkom från Kolsva järnverk, som anmälde behov av 15 stålgjutgodsskrotare, varvid vissa fordringar i fråga om läkarundersökning o. dyl. uppställdes såsom villkor för erhållande av sådan anställning. Av de erbjudna platserna vid Kolsva ha 10 kunnat besättas.

Utöver denna skriftliga förfrågan till olika arbetsgivare har från socialstyrelsens sida gjorts personliga hänvändelser till arbetsgivare inom sådana branscher och företag, som under nuvarande förhållanden kunde väntas ha ökat behov av arbetskraft och för fyllande av detta behov möjligen skulle kunna taga i anspråk gimoarbetare. Sålunda ha överläggningar förts med Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening på grund av att detta företag skulle övertaga Landsbro trävaruaktiebolag för att där bedriva omfattande tillverkning av monteringsfärdiga hus. Vidare har ett stort antal firmor inom trävaruindustrien med kontor i Stockholm efter hänvändelse ställt platser till förfogande.

Det är påfallande, att en av de största svårigheterna, när det gällt att utnyttja erbjudna arbetstillfällen, sammanhängt med bostadsbristen på de olika arbetsorterna. För att emellertid i görligaste mån utnyttja platstillgången har socialstyrelsens representant vid besök på olika arbetsplatser fått inrikta sig på att med de lokala arbetsförmedlingsombudens hjälp söka uppbringa bostadsutrymmen i orten, och på en plats ha även förutsättningarna för erhållande av egnahemslån åt nyanställda arbetare varit föremål för utredning.

Samtidigt som socialstyrelsen med utnyttjande bl. a. av inkommande uppgifter till riksvakanslistan och radiorapporter sökt tillvarataga möjligheterna till utplacering på andra orter av de entledigade arbetarna ha arbetsförmedlingsorganen i Gimo och Harg varit i livlig verksamhet för att på vederbörande ort uppbringa

arbetstillfällen av olika slag. Sålunda kan nämnas, att utöver sågverksdriften förefinnas i Gimo även tegelbruk, masugn och möbelfabrik, vilka företag äro i gång och i viss mån också ökat sitt arbetarantal under sista året. För möbelfabrikens del gäller, att nyrekryteringen icke kunnat ske med arbetskraft från orten, varför socialstyrelsen i riksvakanslistan fått efterlysa yrkeskunniga snickeriarbetare till Gimo. Dessutom finnas omfattande skogsområden, tillhörande Gimo-Österby bruk. Vid driftnedläggelsen befarade man, att skogsavverkningarna i dessa områden skulle starkt beskäras, enär man i den offentliga diskussionen ägnade mycken uppmärksamhet åt de tvångsuttag av virke, som blevo en följd av svåra stormhärjningar i dessa trakter år 1932. Korsnäsbolagets inköp av gimoindustrien sades också vara motiverat av en strävan att reservera gimoskogarna för framtida behov. Den avsevärt förbättrade situationen på trävarumarknaden synes emellertid ha gjort en fortgående skogsavverkning i dessa trakter lönande, och utöver de planerade skogsvårdande arbetena ha omfattande drivningar ägt rum senaste vinter. Detta arbete har stått till förfogande för praktiskt taget alla, som ansett sig kunna mottaga och utföra sådant, och både sågverks- och brädgårdsarbetare ha liksom under tidigare perioder av arbetsbrist vid sågverket varit ute i skogsarbete. Arbete i hemorten har dessutom förekommit i samband med rivningsarbetena vid såg och hyvleri, varjämte utlastning av kvarvarande virke tagit arbetskraft i anspråk. Arbetarna i Gimo ha sålunda i stor utsträckning haft möjlighet att välja mellan mer eller mindre tillfälliga arbeten i hemorten och arbetsmöjligheter på andra orter av större långvarighet.

Arbetarna i Harg ha såsom varande mindre yrkeskunniga haft större svårigheter att kunna mottaga industriarbete på annan ort. Att problemet här trots allt dock icke blivit mera svårartat torde i ännu högre grad än i Gimo få tillskrivas de rådande goda konjunkturerna, som skänkt arbetsmöjligheter av olika slag. Hargs bruk, som är huvudarbetsgivare för ortens befolkning, har haft mycket arbete att bjuda i form av skogsarbete, dikningsarbete, lossning och lastning, sågverksrörelse samt reparationsarbeten å byggnader och uthus. Efterfrågan på arbetskraft har varit så stor, att arbetslösa fått hemkallas från reservarbete. Hargshamn tjänstgör dessutom som utskeppningsplats för malmen från Dannemora gruvor, och åtminstone vid själva järnvägstransporterna till hamnen har mera arbetskraft tagits i anspråk. Hamn- och stuveriarbetarna ha dock haft svårt att få full sysselsättning, men genom medverkan av vederbörande fackorganisation har ett antal stuveriarbetare från Hargshamn kunnat förflyttas till andra hamnplatser i riket.

Bland åtgärder från samhällets sida till motverkande av arbetslösheten i de berörda bygderna kan nämnas, att Östhammars stad beviljats statsbidrag för utförande av vatten- och avloppsarbeten såsom kommunalt beredskapsarbete. Såsom villkor för statsbidragets utgående gäller bl. a., att som arbetare vid företaget — frånsett specialarbetare — huvudsakligen skall anställas arbetslösa, å vilka närliggande kommuners arbetslöshetskommittéer efter hänvändelse lämnat anvisning. Enär de gjorda kostnadsberäkningarna för ovannämnda arbete fått underkastas överarbetning, vilket fördröjt arbetets igångsättande, synes emellertid vattenledningsarbetet ännu icke ha fått någon egentlig betydelse för beredande av sysselsättning åt arbetslösa i dessa trakter.

Bland speciella åtgärder från samhällets sida kan även nämnas den planerade verkstadsskolan i Gimo, vilken är avsedd att bibringa den uppväxande generationen sådan yrkesutbildning, att den i brist på arbete i den gamla industrien skulle kunna erhålla arbetsanställningar på nya arbetsområden. Från ungdomens sida knytas säkerligen vissa förhoppningar till verkstadsskolan och dess möjligheter.

Resultat. Såsom tidigare nämnts, upprättades särskilt formulär för ansökan till arbetsförmedlingen vid verksamhetens början för att ifyllas av de arbetssökande, som påkallade arbetsförmedlingens medverkan, speciellt för vinnande av anställ-

ning på annan ort eller inom annat arbetsområde. Sådana ansökningsblanketter inlämnades i Gimo av 79 personer och i Harg av 51 eller sammanlagt av 130 personer, vilket i jämförelse med den vid driftnedläggelsernas inbrott befarade arbetslösheten för 273 personer måste sägas vara ett ganska ringa antal. Att ett så begränsat antal personer genom särskilda deklarationer ville påkalla arbetsförmedlingens medverkan torde bero på, att man i allmänhet väntade att ersättningsindustrier skulle komma till stånd i hemorten och att sålunda endast ett mindre antal skulle behöva byta vistelseort. Därtill kom, att Korsnäsbolaget i samband med köpet ställde i utsikt vissa gottgörelser åt de entledigade arbetarna i proportion till deras sysselsättningstid och att bolaget dessutom lät arbetarna kvarbo i sina tidigare bostäder under en tid framåt för att bereda dem rådrum. I samma mån det emellertid visade sig, att några ersättningsindustrier av betydelse icke kunde komma till stånd, åtminstone icke i Gimo och Harg, kom befolkningens intresse i större utsträckning att riktas på arbetsförmedlingens möjligheter. Givet är, att arbetsförmedlingen stått alla sökande till tjänst oavsett huruvida de upprättat särskilda ansökningshandlingar.

Arbetsförmedlingen i Gimo har under de fem första månaderna innevarande år besökts av 174 personer och i Harg av 155. Allt eftersom arbetsförmedlingens verksamhet framskridit, ha arbetssökandesiffrorna nedgått, och det aktuella antalet arbetssökande personer utgjorde den sista maj 1937 28 i Gimo och 34 i Harg. De arbetssökandes åldersfördelning framgår av efterföljande tabell:

Åldrar	Antal arbetssökande sedan årets början (1/1—31/5 1937)			Antal aktuella arbetssökande den 31/5 1937			Därav även anmälda såsom hjälpsökande		
	Gimo	Harg	Summa	Gimo	Harg	Summa	Gimo	Harg	Summa
Under 18 år	11	5	16	2	—	2	1	—	1
18—20 »	15	9	24	2	—	2	2	—	2
21—25 »	24	27	51	5	2	7	4	1	5
26—30 »	20	32	52	3	7	10	2	6	8
31—40 »	45	38	83	6	9	15	6	9	15
41—50 »	36	24	60	5	8	13	5	8	13
51—60 »	20	18	38	4	7	11	3	7	10
över 60 »	3	2	5	1	1	2	1	1	2
Summa	**174**	**155**	**329**	**28**	**34**	**62**	**24**	**32**	**56**

Av de anmälda arbetssökande ha i fråga om kontorsanställda endast en behövt förflyttas genom arbetsförmedlingens medverkan, medan övriga erbjudits arbete hos Korsnäsbolaget. Härigenom ha svårigheterna för de kontorsanställda att vinna försörjning i stort sett blivit eliminerade.

Såsom slutresultat av de vidtagna arbetsförmedlingsanordningarna för beredande av arbetstillfällen åt de genom driftnedläggelsen entledigade kan nämnas, att under tiden oktober 1936—maj 1937 sammanlagt 255 platser blivit besatta med arbetssökande från Gimo och Harg. Av dessa 255 platser utgjordes 109 av fasta anställningar på annan ort, och av dessa sistnämnda tillsattes 53 med familjeförsörjare. På de olika orterna fördelade sig förmedlingsresultatet sålunda:

	Antal tillsatta platser	Därav på annan ort	
		Hela antalet	Familjeförsörjare
Gimo	144	53	36
Harg	111	56	17
Summa	**255**	**109**	**53**

Resultatet av anordningarna torde kunna karakteriseras såsom relativt tillfredsställande. Såsom redan tidigare nämnts, lyckades arbetsförmedlingen att med stöd från socialstyrelsens sida hopsamla ett ganska stort antal platser, men då de arbetssökande i en hel del fall icke motsvarade arbetsgivarnas anspråk, blevo dessa platser tillsatta genom medverkan av arbetsförmedlingen på andra orter. Ett icke obetydligt antal platser har dock stått direkt till de arbetssökandes förfogande i Gimo och Harg, och dessa platser utgjordes dels av mer eller mindre fasta anställningar på annan ort, dels av en del tillfälliga sysselsättningar i hemorten. Då de arbetssökande givetvis haft fritt val mellan de erbjudna arbetsmöjligheterna, har man fått överlåta åt den enskilde att själv träffa avgörande, vilket slag av platser han för sin del föredrar. Det har då visat sig, att viss benägenhet gjort sig gällande att i första hand taga i anspråk säsong- och tillfällighetsarbeten i hemorten framför fastare anställningar på annat håll. Härtill har bidragit en viss naturlig benägenhet att kvarstanna i hemortens miljö, ävensom förhoppningar om att samhället vid inträdande arbetslöshet skulle vidtaga hjälpåtgärder av något slag för beredande av försörjning åt de arbetslösa.

Man skulle möjligen kunna förmoda, att de arbetssökande i dessa trakter vore ägare av egna hem eller liknande fastigheter och av denna anledning icke utan stora ekonomiska uppoffringar skulle vilja realisera sin egendom och lämna hemorten. Det visar sig emellertid, att av de personer i Gimo, som upprättat särskild ansökan till arbetsförmedlingen, endast 4 voro egnahemsinnehavare och att motsvarande siffra i Harg var 14. Rörande dessa egnahemsägare har socialstyrelsen inhämtat särskilda uppgifter genom hänvändelse till vederbörande länsstyrelse, som uppmärksammat egnahemsproblemet i de berörda orterna. Det har emellertid visat sig, att några egentliga betalningssvårigheter icke förelegat för egnahemsägarna och att några säråtgärder för dessas del därför icke varit påkallade. Även om en del av den av driftnedläggelserna berörda befolkningen varit bunden av egna hem, har dock detta antal varit påtagligt ringa och kan icke sägas ha varit någon större orsak till obenägenheten att flytta till annan ort. Å andra sidan kan givetvis den bostadsförmån, som de arbetslösa åtnjutit under någon tid, verkat kvarhållande på dem och ökat deras benägenhet att vänta och se.

Det är påtagligt, att då Gimo och Harg äro belägna i en sådan del av landet, där en allmän livaktighet inom näringslivet gör sig gällande och där någon arbetslöshet i övrigt icke kan sägas vara för handen, det naturligen funnits ganska rika möjligheter att i den egna hemtrakten uppbringa utkomstmöjligheter. Visserligen har drygt ett 100-tal personer genom arbetsförmedlingens försorg förflyttat sig till arbeten på annan ort, men den lokala tillgången på arbete har varit och är alltjämt så riklig, att man icke torde behöva befara några svårigheter, så länge de nuvarande konjunkturerna äro bestående.

Under sommaren voro praktiskt taget alla arbetssökande och arbetsvilliga personer i de berörda orterna i arbete av något slag. Dessa arbeten voro säkerligen i en hel del fall mycket säsongbetonade, men då man har att räkna med att omfattande skogsarbeten alltjämt komma att vara för handen i dessa trakter även under vintermånaderna, torde man icke behöva befara någon kvarstående extraordinär arbetslöshet för den närmaste framtiden. De inrättade arbetsförmedlingsorganen äro dock alltjämt bestående och följa kontinuerligt lägets utveckling för att kunna erbjuda förekommande arbeten såväl i hemorten som på andra orter för arbetssökande personer. Då man dessutom kan räkna med att dessa arbetsförmedlingsorgan vunnit rik erfarenhet i fråga om de möjligheter, som den offentliga arbetsförmedlingen kan erbjuda för åstadkommande av utjämning på arbetsmarknaden mellan olika orter och arbetsområden, kan man utgå ifrån att arbetsförmedlingen, såvida inga exceptionella förhållanden inställa sig, skall kunna bemästra det sysselsättningsproblem, som kan vara för handen i de genom driftnedläggelserna drabbade kommunerna i norra Uppland.

Ändringar av sjukkasseförordningen.

Genom tvenne nyligen utfärdade kungl. förordningar[1] ha ändringar vidtagits i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor[2] beträffande bestämmelserna om överflyttning (15, 18 §§), ersättning för intagande å sjukvårdsanstalt (22, 28 §§), karenstid (26 §), väntetid (30 §) samt moderskapshjälp (32 §).

De nya bestämmelserna om överflyttning, ersättning för intagande å sjukvårdsanstalt, väntetid och moderskapshjälp äro av tvingande natur, vilket däremot icke är fallet i fråga om den nya föreskriften om karenstid. Bestämmelserna träda i kraft den 1 januari 1938. I det följande lämnas en kort redogörelse rörande författningsändringarnas innebörd.

Överflyttning. Enligt 15 § sjukkasseförordningen, sådan denna § lyder i sin gamla avfattning, är som villkor för överflyttning föreskrivet, att anmälan om inträde i kassan å den nya bosättningsorten skall göras före utgången av månaden näst efter den, under vilken flyttningen skedde, samt att stadgade avgifter skola vara erlagda för tiden intill överflyttningen. Vid tillämpningen av dessa regler har särskilt den som villkor uppställda anmälningsplikten vållat svårigheter för kassor och medlemmar, beroende därpå, att anmälan mycket ofta underlåtits, varav följden kunnat bli, att delaktigheten i sjukkasserörelsen gått förlorad utan möjlighet för vederbörande att återvinna densamma. De nya bestämmelserna om överflyttning äro tillkomna i syfte att undvika dylika missförhållanden. Sålunda skall i framtiden rätten till överflyttning icke längre vara beroende av att anmälan om flyttning göres. Flyttar medlem från sin gamla kassas verksamhetsområde till annan erkänd kassas verksamhetsområde, skall han i och med detta anses utträda ur den förra och inträda i den senare kassan. Medlemsrätt i den nya kassan uppkommer således utan något medlemmens eget åtgörande, enbart genom det förhållandet, att medlemmen byter bosättningsort. I överensstämmelse med detta stadgande gäller också såsom huvudregel, att tiden för inträdet i den nya kassan, d. v. s. överflyttningen, skall sammanfalla med tidpunkten för ombytet av bosättningsort. Från denna regel stadgas undantag endast för det fall, att medlemmen vid ombytet av bosättningsort var sjukhjälpsberättigad i den gamla kassan. Då skall nämligen — i likhet med vad som gäller för närvarande — överflyttningen anses ske först med utgången av den månad, under vilken han blivit återställd eller understödstiden gått till ända.

Enligt paragrafens äldre lydelse kan överflyttning ske allenast med utgången av viss månad. På grund härav ha några komplikationer i avse-

[1] Svensk författningssamling år 1937, nr 337 och 340 (jfr även ändring av statsbidragskungörelsen genom nr 341).
[2] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 435 ff.

ende på avgiftsbetalningen icke behövt uppstå i samband med överflyttning. Detta skulle däremot kunna bli fallet i framtiden, eftersom överflyttning ju kan äga rum vid vilken tidpunkt som helst under en månad och en medlem därför kan komma att tillhöra olika kassor under olika delar av en och samma månad. För att förhindra dylika olägenheter har i den nya paragrafen upptagits en föreskrift, som möjliggör för kassorna att träffa överenskommelse om att flyttningsmånadens avgift icke skall uppdelas på de berörda kassorna utan att i stället hela avgiften i fråga skall räknas tillfalla den kassa, till vilken överflyttningen skett. Beträffande avgiftsbetalningen för flyttande medlem är vidare att märka, att avgift, som efter överflyttningen erlagts till den kassa, från vars verksamhetsområde flyttningen skett, må, där kassorna överenskommit därom, räknas som avgift till den andra kassan.

Under det att överflyttningsrätten enligt de nya bestämmelserna icke längre skall vara beroende av att anmälan om flyttning göres, innehåller paragrafen dock alltjämt ett stadgande om flyttningsanmälan. Denna skyldighet är tillkommen uteslutande ur ordningssynpunkt för att underlätta och påskynda överflyttningsförfarandet. Det är emellertid icke betydelselöst, om anmälan fullgöres eller icke, ty det stadgas, att om anmälan göres senare än själva flyttningen, må understöd, som belöper på tid före anmälan, icke utgivas av den kassa, till vars verksamhetsområde flyttningen skett.

Ersättning för intagande å sjukvårdsanstalt. Enligt gällande bestämmelser i sjukkasseförordningen skall vid intagning å sjukvårdsanstalt kostnaden härför bestridas av den erkända sjukkassa, som svarar för utgifterna för själva sjukhusvården. Vid den nu företagna ändringen av författningsrummet har denna huvudregel lämnats orörd men kompletterats med en föreskrift av innebörd, att intagningskostnaderna skola — i likhet med läkarvårdskostnaderna — utjämnas på medlemmarna inom hela centralsjukkasseområdet på sådant sätt, att utgifterna för den enskilda lokalsjukkassan i den mån de överstiga 3 kronor för år och medlem — eller 4 kronor för år och medlem för kassa, som infört barnförsäkring — skola helt bäras av centralsjukkassan.

I samband med denna ändring har statsbidrag medgivits för kassornas intagningskostnader med belopp motsvarande hälften av kostnaderna. Villkor för statsbidragets åtnjutande är endast, att rese- och transportkostnaderna beräknats efter det billigaste färdsätt, som under hänsynstagande till den sjukes tillstånd må ha kommit till användning.

Karenstid. Enligt sjukkasseförordningen får sjukpenning icke utgivas för de tre första dagarna vid varje sjukdomsfall, inräknat den dag då sjukdomsfallet inträffade. Denna huvudregel har nu mildrats i så måtto, att sjukkassa, som så önskar, kan helt slopa karenstiden i vissa fall, nämligen då sjukdomsfallet inträffar inom 90 dagar efter den sista dag, för vilken ersättning för sjukhusvård eller sjukpenning sist utgivits av erkänd sjukkassa.

Väntetid. I sjukkasseförordningen stadgas som allmän regel, att medlem av erkänd sjukkassa, för vilken läkarintyg angående hälsotillståndet vid inträdet

i kassan icke fordrats, icke må tillerkännas sjukhjälp för sjukdom, som inträffar under den stadgade väntetiden. Denna bestämmelse har hittills ägt tillämpning jämväl å medlems sjukvårdsförsäkrade barn, som vid uppnådd femton års ålder önskat ingå som medlem av kassan. Härutinnan har nu gjorts den ändringen, att väntetid icke får tillämpas beträffande medlems barn, för vilket kassan tillförsäkrat medlemmen sjukvårdsersättning och som vid uppnådda 15 år vinner eget medlemskap i kassan. Därvid gäller dock det förbehållet, att sjukvårdsförsäkringen skall ha varit gällande de 12 närmaste månaderna innan barnet fyllde 15 år, samt att ansökan om inträde skall ha gjorts inom 30 dagar därefter.

Moderskapshjälp. På grund av den vid årets riksdag beslutade förbättringen av moderskapsskyddet och mödrahjälpen erhålla nuvarande bestämmelser rörande moderskapshjälp i sjukkasseförordningen ett helt nytt innehåll. Under det att den moderskapshjälp, som utgives av centralsjukkassorna, för närvarande omfattar två prestationer, nämligen dels ersättning enligt fastställd taxa för biträde av barnmorska vid förlossningen eller fri vård å förlossningsanstalt, och dels ett understöd i penningar för varje dag, skall moderskapshjälpen enligt de nya bestämmelserna allenast avse utgivande av ett kontant engångsbidrag. Detta understöd skall utgöra 110 kronor, för såvitt ej vederbörande centralsjukkassa, efter medgivande av tillsynsmyndigheten, utgiver sådant bidrag med högre i stadgarna angivet belopp. Eftersom enligt av socialstyrelsen företagen undersökning nuvarande medlemsavgifter i allmänhet möjliggöra utbetalning av ett engångsbelopp av upp till 125 kronor, torde åtskilliga kassor komma att medgiva något högre moderskapshjälp än det nyssnämnda obligatoriska beloppet.

Utlänningslagens tillämpning.

Genom beslut den 30 juni 1937 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att avgiva utlåtande över ett inom justitiedepartementet utarbetat förslag till kungörelse med föreskrifter i anledning av utlänningslagen den 11 juni 1937. Till fullgörande av uppdraget avgav styrelsen utlåtande i ärendet den 14 september 1937, ur vilket här nedan återgivas vissa delar av mera allmänt intresse.

Föreliggande kungörelseförslag ansluter sig i stort sett till kungörelsen den 11 november 1927 med vissa föreskrifter i anledning av lagen om utlännings rätt att här i riket vistas och därtill sedermera gjorda tillägg. Skiljaktigheterna mellan förslaget och nu gällande kungörelse beröra huvudsakligen frågor, som samman hänga med centraliseringen av utlänningsärendena till socialstyrelsen. Med hänsyn härtill och då den nu gällande kungörelsen i det stora hela visat sig ändamålsenlig, har styrelsen väsentligen begränsat sin granskning till att avse de nya eller ändrade stadganden, som upptagas i förslaget.

6 §, andra stycket. Styrelsen finner, icke minst med hänsyn till stadgandena i 4 och 25 §§ utlänningslagen, välbetänkt, att utlänning under vissa omständigheter må kunna erhålla av svensk myndighet utfärdad provisorisk legitimationshandling av typ, som här föreslås (identitetsintyg). Emellertid torde utställandet av sådan legitimationshandling icke, såsom föreslås, böra begränsas till blott de fall, där fråga om utfärdandet av främlingspass eller identitetscertifikat uppstått eller kan förväntas uppkomma. Erinras må därom, att utlänningar ej sällan få vänta avsevärd och ej på förhand bestämbar tid på att erhålla nytt hemlandspass eller förlängning av giltigheten för redan innehaft pass, utan att därför anledning finnes för antagandet, att utlänningen skall nekas pass eller passförlängning. I den mån sådana utlänningar ha godtagbar anledning att vistas härstädes och myndigheterna icke ha något att erinra mot dem, förefaller det rimligt, att de skulle kunna erhålla identitetsintyg, varigenom deras härvaro under väntetiden bleve legitimerad i avseende på stadgandet i 4 § utlänningslagen. Vidare må framhållas, att den föreslagna begränsningen till blott fall, där fråga om utfärdandet av främlingspass eller identitetscertifikat uppstått eller kan förväntas uppkomma, skulle spela utländska myndigheter i händerna i så måtto, att dessa indirekt finge upplysning om, att socialstyrelsen övervägde att legalisera utlännings vistelse härstädes genom utställandet av svenskt främlingspass eller av identitetscertifikat. Det låter därvid tänka sig, att i vissa fall den utländska myndigheten skulle finna det med sina intressen förenligt att med hänsyn till styrelsens inställning vägra pass eller passförlängning, där detta annars kunnat medgivas.

Enligt styrelsens uppfattning bör det föreslagna identitetsintyget åsyfta att, där så befinnes lämpligt och skäligt, överbygga en väntetid, vare sig densamma föranledes av dröjsmål från utländska myndigheters sida med att utfärda eller förlänga giltigheten av hemlandspass eller annan legitimationshandling eller densamma föranledes därav, att utlänningen saknar och näppeligen kan förväntas erhålla av utländsk myndighet utfärdad legitimationshandling och i anledning härav fråga uppstått om utfärdande av svenskt främlingspass eller av identitetscertifikat.

9 §, andra stycket. Socialstyrelsen föreställer sig, att stadgandet — som redan tidigare funnits — närmast åsyftar passlättnad för barn, som resa hit i anledning

av skolbarnsutbyte eller eljest ankomma hit för kortare vistelse. Beträffande bosättningsfall eller dylikt torde vanligen böra fordras, att barnet har eget pass eller är antecknat på sätt i 9 § första stycket sägs. Dels med anledning härav och dels med hänsyn till den omständigheten, att numera icke alltid kan antagas, att vederbörande utländska myndighet är benägen ersätta s. k. Kinderausweis med ett reguljärt pass, föreslås, att — därest detta icke anses stridande mot överenskommelse med utländsk makt — efter »medborgare i Tjeckoslovakien, Tyskland eller Österrike må» inskjutas orden »för uppehåll i riket intill tre månader».

24 §, första stycket. Den omredigering som här föreslås i avseende på gällande bestämmelser om ingivandet av ansökningshandling rörande uppehållstillstånd och vilken understryker, att ansökan lämpligen bör ingivas direkt till socialstyrelsen, synes lämplig, särskilt i anledning av dels polisbyråns överflyttning till styrelsen — varigenom styrelsen får direkt tillgång till handlingar, vilka kunna belysa utlänningens vandel m. m. under vistelse här i riket vid skilda tillfällen och å skilda orter — och dels det i samband med denna överflyttning stående stadgandet i 8 § utlänningslagen, att styrelsen i vissa fall utan remiss till lokala myndigheter må upptaga ärendet till slutlig prövning.

Beträffande i riket redan inresta utlänningar vore det i allmänhet mest ändamålsenligt, att ansökningen obligatoriskt ingåves direkt till styrelsen. Härigenom bereddes alltid möjlighet att först granska, vad om utlänningen vore för centralmyndigheten bekant. Där redan denna granskning gåve vid handen, att ansökan borde avslås, skulle ett avslagsbeslut komma till stånd utan det i många fall väsentliga dröjsmål, som lokala myndigheters handläggning av ansökningsärende förorsakar och vilket ej sällan av utlänningen utnyttjas på så sätt, att svårigheter uppstå att verkställa ett förpassningsbeslut. Om däremot anledning till omedelbart avslag ej förelåge, skulle ansökningen remitteras för yttrande, varvid tillfälle yppade sig för styrelsen att närmare angiva, huruvida och i vilka hänseenden specialutredning vore påkallad från lokalmyndigheternas sida. Härigenom kunde utredning från de lokala myndigheternas sida göras mera planmässig och deras yttrande få ett värdefullare innehåll än vad annars ofta blir fallet. Framhållas må vidare, att i de fall polismyndighet från utlänning mottager ansökan för att med eget yttrande vidarebefordra densamma, den centrala myndigheten saknar kännedom om att ansökan föreligger, ända till dess den — kanske först efter månader — kommit denna myndighet tillhanda. Det har varit mycket vanligt i dylika fall, att utlänningen eller hans arbetsgivare förfrågat sig hos socialstyrelsen om ett ansökningsärendes läge, detta i den tron, att handlingarna redan kommit styrelsen tillhanda. Sådana förfrågningar förorsaka ofta omgång och besvär både för myndigheterna och för de sökande.

29 §. Det lärer näppeligen annat än i undantagsfall förekomma, att hustru och ogifta barn i äktenskap under 21 år till sådan utländsk medborgare, varom här är fråga, vägras uppehållstillstånd under mannens vistelse härstädes. Med hänsyn härtill förefaller det naturligt, att den dispens från skyldigheten att inneha uppehållstillstånd, som stadgandet avser, utsträckes även till »hustru och ogifta barn i äktenskap under 21 år, vilka åtfölja honom». Genom ett sådant tillägg skulle stadgandet emellertid komma att åsyfta allenast manlig utlänning, som av födelsen varit svensk medborgare, jämte dennes närmaste anhöriga. Enligt socialstyrelsens uppfattning skulle en dylik begränsning i detta sammanhang vara naturlig, då merendels endast i det fall att mannen är av svensk härkomst den närmare anknytning till Sverige, som motiverar en undantagsbestämmelse, är för handen.

Emellertid torde de fall, då en utländsk familj söker sig hit till riket på grund av att hustrun i familjen av födseln varit svensk medborgare, vara fåtaliga beträffande svensk-amerikanare och ännu mera i fråga om svensk-argentinare. Vidare

har det endast sällan förekommit, att make och ogifta barn i äktenskap under 21 år till hustru, som av födseln varit svensk medborgare, vägrats uppehållstillstånd, där de åtfölja hustrun. Det synes därför, som om dispensen lämpligen kunde utvidgas till att avse även svensk medborgares make och ogifta barn i äktenskap under 21 år, som åtfölja honom. En sådan utvidgning påkallade ett tillägg till 12 §, mom. 3.

Socialstyrelsen vill ock i sammanhanget erinra om styrelsens i utlåtande den 30 januari 1937 över sakkunnigförslag angående främlingslagen gjorda kommentarer till 55 § i förslaget, vilka styrelsen anser alltjämt förtjäna beaktande.

30 §. Svårigheter möta att noga angiva, när utlänning, som utrest ur riket men efter kort tid återvänder, skall vara skyldig att såsom stöd för vistelse härstädes inneha uppehållstillstånd. Dessa svårigheter sammanhänga delvis — såsom sakkunniga beträffande främlingslagens revision påpekat i sin utredning (St. off. utr. 1936: 53) — med spörsmålet om ändamålet för inresan och delvis med särbestämmelserna om uppehållstillstånd för utlänning, som av födseln varit svensk medborgare, eller hans närmaste anhöriga (7 § utlänningslagen och 29 § föreliggande kungörelseförslag) som ock för utlänning, vilken jämlikt övergångsbestämmelserna i utlänningslagen varit befriad från skyldigheten att inneha uppehållstillstånd.

Beträffande de sistnämnda, nämligen utlänningar, som jämlikt övergångsbestämmelserna varit befriade från skyldigheten att inneha uppehållstillstånd, lärer den regeln kunna uppställas, att de endast, där de ej mera äga hemvist här eller varit ur riket utresta minst sex månader i följd, böra anses ha förverkat den i övergångsbestämmelserna medgivna förmånen. I verkligheten torde därigenom denna kategori falla vid sidan av den kontroll över utlänningar, som 30 § kungörelseförslaget avser att åvägabringa.

Beträffande åter utlänningar, som av födseln varit svenska medborgare, och dessas närmaste anhöriga torde det vara uppenbart, att de »särskilda förhållanden» föreligga, som omtalas i paragrafen. Emellertid vill det synas, som om dessa utlänningar utan fara kunde av praktiska skäl uttryckligt undantagas från stadgandet.

Slutligen vill det av paragrafens lydelse synas, som om orden »där ej särskilda förhållanden annat föranleda» anknöte sig till den utlänningen åvilande skyldigheten och därmed lämnade rum för tolkningen, att utlänningen själv ägde pröva, huruvida »särskilda förhållanden» medgåve undantag från regeln. En sådan tolkning lärer ej vara åsyftad. En omformulering synes önskvärd, vilken klart angåve, att regeln vore generell i avseende på skyldigheten att ingiva ansökan, men att socialstyrelsen, där särskilda förhållanden vore för handen, ägde förklara, att sökt tillstånd ej vore erforderligt. Härigenom kunde tillika enhetlig bedömning vinnas i dessa ofta förekommande tolkningsfrågor.

34 §. Angående a) må framhållas, att, i likhet med förhållandet beträffande uppehållstillstånd, det i praktiken endast i undantagsfall lärer böra förekomma, att arbetstillstånd vägras make eller ogifta barn i äktenskap under 21 år till svenskamerikan, vilka åtfölja honom. På grund härav synes dispensen måhända böra utvidgas att gälla även dessa anhöriga. Under hänvisning till vad tidigare sagts angående 29 § kungörelseförslaget föreslås ytterligare, att eventuellt dispens utsträckes även till att avse motsvarande anhöriga till svensk-argentinare, vilka åt följa honom.

Undantagsbestämmelsen (b, 1) för barn under sexton år har oförändrad införts i förslaget från ett nu gällande cirkulär till socialstyrelsen och länsstyrelserna. Det har inträffat, att utlänning, som hitkommit allenast för ett tidsbegränsat arbetsuppdrag, med stöd av dispensen placerat sina barn ute i arbete inom arbetsområden, där så — på grund av ungdomsarbetslöshet eller andra skäl — ej varit

lämpligt. Vidare kan det ur andra synpunkter vara mindre lämpligt att, på sätt genom stadgandet sker, undandraga ärenden rörande minderåriga utlänningars arbetsutövning här i riket central kontroll under sociala hänsynstaganden; ej sällan rör det sig här om uppträdande vid offentliga föreställningar.

Beträffande punkt 3) — »sjöman, för att i svensk hamn påmönstra svenskt fartyg i utrikes fart» — resa sig, enligt styrelsens uppfattning, vissa betänkligheter. Det kunde befaras, att utländsk arbetskraft eller att utländska sjömän med stöd av den föreslagna dispensen införskrevos eller reste hit såsom arbetssökande i hopp om att med hjälp av undantagsbestämmelsen kunna få anställning å svenskt fartyg i utrikes fart. Dispensen synes därför böra klart begränsas till sådana sjömän, som varit anställda å till riket ankommande fartyg och här avmönstrat.

I anslutning till stycket b) må ytterligare erinras, att Kungl. Maj:t i cirkulärbrev den 30 augusti 1935 till socialstyrelsen och länsstyrelserna angående befrielse i vissa fall för utlänning från skyldigheten att vara försedd med arbetstillstånd medgivit dispens beträffande utlänning, som på grund av födseln varit svensk medborgare, ävensom hans maka och ogifta barn i äktenskap under 21 år, som åtfölja honom. Liknande dispens medgives ej enligt kungörelseförslaget. Häremot har styrelsen i och för sig intet att erinra; den liberalitet i behandlingen av dessa utlänningar, vilken merendels — men icke alltid — torde vara på sin plats, torde med fördel kunna komma till uttryck vid prövningen av ansökningar om arbetstillstånd. Emellertid må ihågkommas, att 2 § utlänningslagen stadgar, att utlänning, som här i riket ämnar utöva verksamhet, varför jämlikt 13 eller 14 § samma lag kan erfordras arbetstillstånd, vid inresa i riket skall ha bevis om sådant tillstånd tecknat å legitimationshandlingen, såframt denna icke är försedd med visering som i 13 § sägs. Vidare må jämlikt 19 §, punkt 5, utlänningslagen utlänning avvisas från riket, där hans legitimationshandling icke är, där så erfordras, försedd med bevis eller visering, som i 2 § utlänningslagen sägs. I och med att nu den tidigare gällande dispensen från arbetstillstånd för av födseln svensk medborgare och denn s närmaste anhöriga, som åtfölja honom, skulle utgå, komma hithörande utlänningar att kunna avvisas, där de icke före inresan förskaffat sig arbetstillstånd och bevis därom. Man lärer beträffande dylika utlänningar visserligen få förutsätta, att man vid gränskontrollen tillämpar rättigheten att avvisa synnerligen varsamt. Bland annat i betraktande av den förmånsställning samma utländska medborgare tillerkänts i 7 § utlänningslagen, synes det emellertid tveksamt, huruvida ej vid dispensens bortfallande borde, med stöd av 56 § utlänningslagen, medgivas undantag från stadgandet i 2 § utlänningslagen för av födseln svensk medborgare ävensom dennes make och ogifta barn i äktenskap under 21 år, som åtfölja honom.

60 §. Det förekommer numera allt emellanåt, att giltigheten av utelöpande pass förkortas. Med hänsyn dels till denna ändrade kutym och dels till 31 §, tredje stycket, förordar styrelsen, att i denna paragraf de föreslagna orden »må ej beviljas» utbytas mot orden »gälla i intet fall».

Jämlikt 28 § utlänningslagen skall förpassningsbeslut innehålla de skäl, på vilka beslutet grundas, och skall däri tillika givas tillkänna, om klagan över beslutet må föras och vad utlänningen har att iakttaga, då han vill föra sådan klagan. Beslutet skall tillställas utlänningen så fort ske kan. Jämlikt 47 § samma lag föres klagan hos Kungl. Maj:t genom besvär, som sist å åttonde dagen efter det beslutet tillställts utlänningen skola ingivas till justitiedepartementet.

Vad sålunda är föreskrivet lärer påkalla, att förpassningsbeslut i flertalet fall delgives vederbörande utlänning genom polismyndighetens å orten försorg. Även om det väl förefaller självklart, att styrelsen äger uppdraga åt polismyndigheten att, utan kostnad för styrelsen, fullgöra uppdrag om delgivning och till styrelsen insända delgivningsbeviset, synes ett positivt stadgande härom böra införas i kungörelsen.

I samband med vad här anförts rörande föreliggande kungörelseförslag vill styrelsen ånyo bringa i erinran och ytterligare understryka, vad styrelsen senast i yttrande den 10 mars 1936 över vissa motioner vid 1936 års riksdag anfört beträffande vikten av, att styrelsen bleve satt i tillfälle, att, efter samråd med andra myndigheter, låta trycka och till lokala polismyndigheter med flera utsända en sammanfattning av i skilda författningar innehållna bestämmelser, vilka avse utlännings uppehåll, verksamhet såsom anställd eller egen företagare, studier vid universitet och högskolor med mera härstädes jämte sådana råd och anvisningar, som kunde tjäna polismyndighet till stöd vid förfrågningar hos myndigheten rörande upprättandet av skilda ansökningar eller vid myndighetens avgivande av yttrande över ansökningar om uppehållstillstånd. Arbetet härmed lärer böra påbörjas, sedan styrelsen och andra myndigheter vunnit viss tids erfarenhet angående de praktiska verkningarna av den nya utlänningslagen.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Den tyska organisationen »Kraft durch Freude». I International Labour Review har en tysk författare, dr Ad. Geck (känd även genom sitt medarbetarskap i »Soziale Praxis» såväl före som efter det nationalsocialistiska genombrottet), i samband med en allmän redogörelse för och värdesättning av den nya tyska socialpolitiken lämnat vissa upplysningar beträffande organisationen »Kraft durch Freude». Denna organisation, vars uppgift är att befrämja hälsa och arbetsglädje hos det arbetande tyska folket, har sin verksamhet fördelad på 800 centrala byråer, under vilka 18 000 byråer med mindre verkningskretsar sortera; dessutom fungera 80 000 ombud för organisationen ute på själva arbetsplatserna. Dess mest uppmärksammade verksamhetsgren är den, som har avseende på beredandet av resemöjligheter åt arbetare och anställda under semester och annan fritid. År 1936 organiserades genom »Kraft durch Freude» semester- och week-endresor för icke mindre än 5 miljoner människor och dessutom vandringar till fots för 1 miljon. Därjämte ägnar sig organisationen åt föranstaltandet av teater- och musikföreställningar, bildandet av folkdansklubbar, ordnandet av föredrag, studiecirklar, bibliotek, uppmuntrandet av amatörteckning ävensom målning, modellering, fotografering o. s. v. samt andra åtgärder för beredandet av sysselsättningsmöjligheter åt den arbetande befolkningen på dess fritider.

Det må i detta sammanhang erinras om att semesterrätt för tyska arbetare icke är garanterad genom lag utan genom av »Treuhänder der Arbeit»[1] utfärdade och därpå av riksarbetsministern sanktionerade bestämmelser (Tarifordnungen) beträffande arbetsvillkoren inom näringslivets olika grenar. Enligt uppgift i Soziale Praxis ha genom sådana bestämmelser omkring 16 miljoner arbetare fått rätt till semester.

— Arbetarskydd —

Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn. Första gången sammanträffade Nordens yrkesinspektörer på ett gemensamt möte under sociala veckan i Helsingfors i augusti 1928. Den 7 och 8 september innevarande år bereddes åter möjlighet för representanter inom kåren att råkas och diskutera aktuella spörsmål. Från danska Fabriktilsynet hade ingått inbjudan till samtliga Nordens länder, och denna hörsammades av ett 60-tal representanter från resp. yrkesinspektioner och deras chefsmyndigheter. Mö-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1934, sid. 210 ff.

tet hölls i hantverksföreningens hus i Köpenhamn och öppnades den 7 september på morgonen av danske socialministern L. Christensen, som välkomnade de närvarande och tillika med en del inbjudna ledande personer på det sociala området under båda dagarna följde förhandlingarna med synbart intresse.

Första ärendet på föredragningslistan inleddes av Fabriktilsynets direktör Erik Dreyer, som utförligt redogjorde för danska yrkesinspektionens insats på yrkessjukdomarnas område. Han berörde därvid särskilt frågan om läkarnas inrangerande bland den inspekterande personalen och slutade med att påyrka ökning av personalen på detta område samt mera energiskt bistånd från de praktiserande läkarnas och sjukhusens sida. Norges chefinspektör dr Olai Lorange gav en resumé över de norska erfarenheterna på detta område, och ett kort meddelande angående förhållandena i Sverige lämnades av socialstyrelsens hygieniska expert med. dr G. Rundberg.

Som andra ämne på föredragningslistan behandlades frågan: »På vilka områden inom arbetarskyddet kan ett nordiskt samarbete med fördel äga rum?» Huvudinledaren byråchefen Erik V. Gabrielson redogjorde för vissa riktlinjer, som uppdragits vid ett möte mellan Nordens chefsinspektörer i Stockholm år 1927, och gick därpå in på att uppräkna vissa frågor av teknisk, hygienisk eller social natur, där ett samarbete syntes lämpligt. I därpå följande anföranden av danska Fabriktilsynets underdirektör C. W. Schwanenflügel och yrkesinspektören L. Larsen, Bergen, ingingo resp. talare på en kritik rörande de föreslagna frågorna, samtidigt som nya uppslag lämnades till gemensam överläggning.

Påföljande dag lämnade yrkesöverinspektör T. J. Pöyry, Finland, en utförlig redogörelse för de hälsorisker, som äro förknippade med dammbildningen inom olika industrier, samt över de huvudsakliga principerna för förebyggande av därmed förbundna yrkesfaror. Många givande synpunkter i denna fråga framfördes även i de inlägg, som gjordes av referenterna från övriga nordiska länder, yrkesinspektörerna N. Skakke, Köpenhamn, P. F. Amundsen, Oslo, och J. Welin-Berger, Stockholm. Sist på föredragningslistan kom en redogörelse för iakttagelser gjorda under genomförandet av den nya norska arbetarskyddslagen. Föredragshållaren, kontorchefen i norska chefinspektoratet F. Rømcke, gav en exposé över de tolkningar, som gjorts under den tid lagen varit i kraft, särskilt rörande arbetstidens längd, semestertiden, raster, kontrollen beträffande löneavtal m. fl. andra frågor på detta område.

Efter förhandlingarnas slut voro mötesdeltagarna inbjudna till ett besök i Den Kongelige Porcelainsfabriks anläggningar, där särskilt de hygieniska anordningarna erbjödo många detaljer av stort intresse. Senare på aftonen hade föreståndaren för Udstillingen for Arbejderbeskyttelse, ingenjör Carl J. Ottesen, mottagning för de utländska gästerna på utställningen Nørrevoldgade 12, där de utställda föremålen demonstrerades av ingenjör Ottesen och tvenne assisterande fabrikinspektörer. Efteråt lämnades i ett anförande en återblick över utställningens utveckling under de gångna 25 åren illustrerat med skioptikonbilder och en filmförevisning.

Ny engelsk lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete. I Storbritannien hittills gällande lagstiftning angående arbetsförhållandena i fabriker återfinnes i »Factory and workshop act» av år 1901 samt i de speciella föreskrifter rörande arbetarskydd, arbetstidens längd etc., vilka utfärdats för ett stort antal industrier. En revision av 1901 års i åtskilliga avseenden föråldrade lag har länge stått på dagordningen, och särskilt från vänsterhåll ha röster höjts för en moderniserad lagstiftning. Ett lagförslag framlades sålunda år 1924 av dåvarande arbetarregeringen, men kom på grund av densammas fall icke att genomföras.

I början av innevarande år framlade emellertid regeringen för parlamentet ett nytt i fjorton kapitel uppdelat lagförslag, »Factories bill», som till stor del var byggt på 1924 års lagförslag och gick ut på att förenhetliga hittills gällande lagbestämmelser samtidigt som det tager sikte på vissa tidsenliga krav i fråga om arbetsförhållanden i fabriker. Under parlamentsbehandlingen framtvingade oppositionspartierna ett antal tillägg och ändringar

av bl. a. bestämmelserna om arbetstidens begränsning för kvinnor och minderåriga. Den nya lagen, som numera erhållit kunglig sanktion, träder i kraft den 1 juli 1938.

Genom den nya »Factories act» avskaffas den traditionella och oväsentliga skillnaden mellan fabriker och verkstäder samt mellan textila och icke-textila företag. Angående begränsningen av arbetstiden för kvinnor och minderåriga gäller för närvarande en maximiarbetstid av 60 timmar per vecka vid icke-textila företag och $55^1/_2$ timmar per vecka vid textila företag. För båda kategorier skall nu den maximala arbetsdagen, raster och måltidspauser inberäknade, reduceras till högst 11 arbetstimmar per dag, vilka skola infalla mellan kl. 7 och kl. 20. Lördagar skall arbetet avslutas kl. 13. I fråga om minderåriga under 16 år föreskrives, att arbetsdagen icke får avslutas senare än kl. 18 — lördagar kl. 13 — och att övertidsarbete icke får förekomma. För denna grupp har även med verkan från och med den 1 juli 1939 en maximal arbetsvecka av 44 arbetstimmar fastställts, vilken emellertid under vissa förutsättningar kan utökas till 48 arbetstimmar. Övertidsarbete, för vilket arbetsgivare enligt lagen icke ålägges lämna extra betalning, må emellertid äga rum upp till 100 timmar per år, dock icke mer än 6 timmar per vecka; minderåriga under 16 år få däremot icke användas för övertidsarbete. Undantag från lagförslagets bestämmelser angående arbetstidens längd för kvinnor och minderåriga ha medgivits i vissa närmare angivna specialfall.

Nu gällande lagbestämmelser för förebyggande av ohälsa ha skärpts eller preciserats, och åtskilliga nya föreskrifter införts, såsom t. ex. beträffande hygieniska anordningar i fabriker, anordningar för erforderlig belysning, lämplig temperatur, ventilation m. m.

Flertalet nu gällande bestämmelser rörande anordningar för förebyggande av olycksfall i arbete och säkerhetsanordningar vid eldsvåda ha omarbetats och åtskilliga nya föreskrifter i dessa avseenden föreligga.

Lagen innehåller vidare ett antal föreskrifter rörande särskilda välfärdsanordningar i fabriker jämte föreskrifter om anmälan och undersökning av olycksfall samt sjukdomar ådragna i arbetet.

Med hänsyn till de ofta allvarliga praktiska olägenheter, som genomförandet av ett stort antal av lagens bestämmelser innebär för vederbörande arbetsgivare, har befogenhet givits inrikesministern att där så befinnes skäligt medgiva uppskov med verkställandet härav intill den 1 januari 1940. I samband härmed må framhållas, att då lagens tillämpning i flertalet fall skall regleras genom av Home Office utfärdade kungörelser, en möjlighet härigenom öppnats att vid genomförandet av lagens principiella bestämmelser i viss mån taga hänsyn till i framtiden uppkommande praktiska krav.

Lagen, som i allmänhet ej äger tillämpning på Norra Irland, är icke, utom där så särskilt angives, avsedd att ersätta eller inskränka hittills gällande föreskrifter för arbetarskydd.

(Meddelande från svenska beskickningen i London.)

— Arbetslön och arbetstid —

Lantarbetarnas löneförhållanden i Finland. Alltsedan år 1924 har Socialministeriets byrå för social forskning årligen med tillhjälp av särskilda ombud från ett antal kommuner i olika delar av landet insamlat uppgifter över lantarbetarnas löneförhållanden, vilka årligen sammanställts i Social tidskrift.[1] Fr. o. m. år 1935 har denna statistik utvidgats, så att numera uppgifter föreligga från 128 kommuner. Urvalet har skett under beaktande av att uppgifter skulle erhållas likformigt från olika landsdelar och att även sådana kommuner komma med, där det finnes jordbruk med ordnad bokföring, vilka med stöd av denna lättare kunde lämna exakta löneuppgifter. Efter anvisningar från lantbrukssällskapen anställdes i kommunerna tillhopa 124 ombud, av vilka vart och ett insände löneuppgifter för 10—15 brukningsdelar; på dessa c:a 1 500 jordbruk voro anställda närmare 10 000 lantarbetare. Individuella uppgifter över årsarbetares löner och daglönares vinterlöner insamlades till en början i senare hälften av februari eller i mars och om dag-

[1] Soc. tidskrift, senast i årg. 1937, häfte 2 och 9.

lönares sommarlöner i juli. Numera införskaffas primäruppgifterna angående tjänstefolkets och statarnas löner samt daglönares vinterlöner redan i november månad.

Till tjänstefolk ha räknats lantarbetare över 18 år med års- eller månadslön (samt i vissa fall även fast anställda daglönare), vilka i regel äro ogifta och därför ha kost och bostad hos arbetsgivaren. De manliga tjänarna äro i lönestatistiken uppdelade på tvenne grupper, nämligen drängar samt arbetsledare m. fl. Till den senare gruppen hänföras förmän, som besökt yrkesskola, fogdar och arbetare med speciell fackkunskap, såsom smeder, snickare, trädgårdsmästare, kreatursskötare m. fl. Kvinnliga tjänare ha fördelats på tre grupper, nämligen dejor, tjänarinnor och hushållerskor m. fl. Till förstnämnda grupp hänföras endast yrkesutbildade dejor, medan till tjänarinnegruppen räknas andra dejor och kreatursköterskor, ladugårds- och hushållsbiträden samt kokerskor. Till den tåtaliga hushållerskegruppen höra även yrkesutbildade kokerskor samt kvinnliga trädgårdsmästare.

Statarna äro i regel gifta arbetare, vilka förutom för familj avsedd bostad erhålla cundgängliga livsförnödenheter på gården. I fråga om uppskattningen i penningar av statarnas naturaförmåner infördes år 1935 en delvis ny metod. Medan värderingen av bostad, värme och lyse, betes- och ängsmark o. d. naturaförmåner liksom tidigare verkställes på grundval av ombudens uppskattningar, beräknas däremot för vanliga livsförnödenheter, foder m. m. enhetspris på grundval av de uppgifter, som byrån för social forskning årligen och i främsta rummet för olycksfallsförsäkringsanstalternas behov insamlar rörande medelpris å de naturaförmåner, som ingå i lantarbetarnas avlöning. Dessa uppgifter, vilka avse på orten gällande detaljhandelspris i april och oktober (varav medeltal beräknas) meddelas i regel av kommunala prissättningsnämnder. — Statarna ha indelats i grupper enligt deras ställning i yrket på samma sätt som årstjänarna. Då såväl uppskattningen av naturaförmånernas värde som klassificeringen av lantarbetarna skett efter delvis nya grunder, äro de statistiska resultaten för år 1935 icke utan omräkning jämförliga med tidigare lönesiffror.

Jämväl i fråga om daglönare tillämpas i viss mån ändrade principer. Arbetare under 18 år medtagas sålunda ej i denna grupp, liksom ej heller yrkesarbetare med daglön, såsom timmermän, målare, skomakare m. fl. Till daglönare hänföras övriga arbetare med dag-, tim- eller veckolön. Daglönarna ha uppdelats i fasta och tillfälliga, varvid till de förra ha hänförts alla, som under avlöningsåret arbetat hos samma arbetsgivare minst 8 veckor.

För några av de viktigare lantarbetarekategorierna ha medellönerna sammanställts i efterföljande båda översikter, av vilka den ena omfattar tjänstefolk och manliga statare och den andra daglönare. För avlöningsåret 1936/37 erhöllos uppgifter angående 3 795 tjänare, därav 1 588 manliga och 2 207 kvinnliga. Största delen fingo kost och logi av gården. Från 1933/34 till 1936/37 stegrades lönerna avsevärt för drängar samt för dejor och tjänarinnor i gårdens kost, för vilka löneökningen uppgick till resp. 19·5, 18·0 och 18·1 procent. Arbetsledare m. fl. och hushållerskor i gårdens kost uppvisade en ökning om c:a 10 procent, medan för övriga kategorier medelårslönen låg ungefär på samma nivå som under det förstnämnda året.

Statarsystemet är mest utbrett i landets sydvästra delar (Nylands, Åbo och Björneborgs samt Tavastehus län). Av 1 232 manliga statare voro 211 arbetsledare eller yrkeslärda arbetare. Av en jämförelse mellan totallönerna för åren 1935/36 och 1936/37 framgår, att löneökningen för arbetsledare och drängar uppgått till resp. 5·3 och 8·6 procent. Beträffande statens sammansättning för drängar må nämnas, att i naturalönen för dessa på två undantag när ingick råg. Därjämte hade $^{9}/_{10}$ av drängarna potatis- eller annat odlingsland, drygt $^{4}/_{5}$ erhöllo korn och havre, nära $^{4}/_{5}$ oskummad mjölk, c:a $^{2}/_{3}$ vete och $^{3}/_{5}$ ärter.

Beträffande daglönare förelågo under senaste redogörelseåret uppgifter från sammanlagt 2 687 daglönare vintertid och 4 053 sommartid, av vilka resp. 18·9 och 38·7 procent voro kvinnor. Av de manliga daglönarna voro om vintern $^{2}/_{5}$ och om sommaren $^{1}/_{4}$ fasta. En ännu mindre del av de kvinnliga daglönarna eller resp. $^{1}/_{5}$ och $^{1}/_{10}$ kunde hänföras

Löneförhållanden för lantarbetare i Finland.[1]

Medelårslön i mark:	Manliga tjänare				Kvinnliga tjänare (i gårdens kost)			Statare (manliga)			
	Arbetsledare m. fl.		Drängar					Totalavlöning (kontant och naturaförmåner)		Därav kontant lön	
Tjänsteår	i gårdens kost	i egen kost	i gårdens kost	i egen kost	Dejor	Tjänarinnor	Hush.-lerskor	Arbetsledare	Drängar	Arbetsledare	Drängar
1933/34[2] . .	5 962	—	2 810	7 530	3 465	2 102	3 250	—	—	—	—
1934/35 . .	6 102	11 796	2 920	7 443	3 590	2 161	3 252	12 303	8 629	6 503	3 605
1935/36 . .	6 243	11 904	3 131	7 411	3 770	2 284	3 341	12 826	8 831	6 794	3 701
1936/37 . .	6 590	11 916	3 357	7 569	4 090	2 483	3 567	13 502	9 594	6 974	3 874

Medeldaglön i mark:		Manliga daglönare						Kvinnliga daglönare					
		I gårdens kost			I egen kost			I gårdens kost			I egen kost		
		Fasta	Tillfälliga	Tillhopa	Fasta	Tillfälliga	Tillhopa	Fasta	Tillfälliga	Tillhopa	Fasta	Tillfälliga	Tillhopa
1933/34[2]	sommar .	—	—	15·25	—	—	23·13	—	—	9·39	—	—	15·63
	vinter .	—	—	9·23	—	—	20·47	—	—	6·68	—	—	13·73
1934/35	sommar .	13·41	17·60	15·99	23·39	25·29	24·57	8·44	10·17	9·94	14·95	16·27	16·11
	vinter .	9·53	10·38	9·90	21·19	21·17	21·18	5·61	7·92	7·68	12·63	13·94	13·71
1935/36	sommar .	14·41	19·22	17·69	25·13	27·94	26·94	8·94	10·98	10·70	16·17	17·50	17·32
	vinter .	9·77	10·47	10·19	21·73	21·98	21·90	6·49	8·25	7·92	13·13	14·02	13·85
1936/37	sommar .	18·67	25·82	24·07	29·21	33·63	32·47	11·29	14·48	14·15	18·84	20·41	20·27
	vinter .	11·51	12·76	12·25	24·53	25·59	25·22	7·59	9·35	8·96	15·39	15·45	15·44

till denna grupp. Största delen eller nära $^3/_4$ av de manliga och $^3/_5$ av de kvinnliga daglönarna åtnjöto kost på gården.

I jämförelse med år 1936 visade sommarlönerna i år den största stegringen eller 36·1 procent för manliga och 32·2 procent för kvinnliga daglönare i gårdens kost. För vinterdaglönen voro motsvarande siffror resp. 20·2 och 13·1 procent. För manliga daglönare i egen kost ökades medeldaglönen under året med 15·2 procent om vintern och 20·5 procent om sommaren, medan stegringen för samma kategori kvinnliga daglönare var något mindre eller resp. 11·5 och 17·0 procent. De tillfälliga daglönarna, såväl manliga som kvinnliga, hade i regel något bättre löner än de fasta. En jämförelse mellan männens och kvinnornas daglöner utvisar, att kvinnornas medeldaglön i de flesta grupper utgjorde c:a $^3/_5$ av männens motsvarande medellön; vinterdaglönen för kvinnor i gårdens kost steg dock till knappt $^3/_4$ av männens vinterdaglön.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Anskaffande av arbetskraft till betfälten. Svårighet att anskaffa erforderlig arbetskraft till sockerbetsfälten har vid olika tillfällen förelegat. I första hand har detta gällt vårarbeten med rensning och gallring. Import av utländsk arbetskraft till betodlingen förekom åren före världskriget, och förslag om tillfällig import av främmande arbetskraft har framkastats även under de båda senaste åren. Behovet har dock i stort sett kunnat fyllas genom inhemsk arbetskraft, och någon införskrivning av utländsk arbetskraft har ej förekommit.

På grund av arbetets regelbundet återkommande natur ha i många fall överenskommelser träffats mellan betodlare och sådana arbetare, som vanligen ta betarbete, att de vid betsäsongens början skola inställa sig hos sin tidigare arbetsgivare. Behovet av arbetskraft fylles i huvudsak genom arbetare och arbeterskor från de betodlande distrikten men också från andra delar av landet, företrädesvis Småland och Blekinge. Å flera orter

[1] 100 finska mark motsvara enligt gällande kurs 8·60 svenska kronor. Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 645.

[2] Dessa uppgifter ha omräknats i enlighet med från 1935 tillämpade beräkningsgrunder.

i Småland, varifrån hela familjer tidigare rest till betfälten, ha dock under senare år skogs- och vägarbeten samt lokala industrier tagit nästan all ledig arbetskraft i anspråk. Det allmänt goda läget på arbetsmarknaden har således kommit att minska tillgången på betfolk. Bristen på arbetskraft har ytterligare accentuerats genom att årets sockerbetsodling kommit att omfatta en icke obetydligt större areal än i fjol.

I den mån arbetsgivare icke direkt kunnat komma i kontakt med för betarbetet lämplig och villig arbetskraft har anskaffandet av betfolk skett genom den offentliga arbetsförmedlingen eller genom sockerbolagens och betodlareföreningarnas försorg. Dessa ha i sin tjänst haft särskilda agenter, vilka mot ersättning anskaffat betskötare. Det allmänna konjunkturuppsvinget de senare åren har såsom nämnts skärpt bristen på arbetskraft till jordbruket. Detta förhållande har haft till följd, att bolagens agenter sinsemellan kommit att konkurrera om arbetskraften, och arbetstagare ha stundom lockats att teckna mer än ett kontrakt, ofta för olika betdistrikt. Då därtill arbetsgivare ofta vänt sig till både arbetsförmedlingen och agenterna, har en viss planlöshet varit rådande å denna del av arbetsmarknaden. I syfte att kunna få en ändring till stånd, har arbetsförmedlingen i Malmö för Sydsveriges del och arbetsförmedlingen i Linköping för Mellansveriges del träffat överenskommelser med sockerbolagen och betodlareföreningarna, att förmedlingarna helt skulle överta anskaffandet av betskötare till respektive förmedlingsområden. I Västergötland och på Gotland, där sockerbetsodlingen är av mindre omfattning, ha erforderliga betskötare detta år i stort sett kunnat anskaffas genom den offentliga arbetsförmedlingens försorg, men i viss utsträckning ha dock sockerbolagen fortfarande anlitat agenter. Anskaffandet av betskötare innevarande år har alltså kommit att åvila den offentliga arbetsförmedlingen i långt större utsträckning än vad tidigare varit fallet.

Rörande de innevarande år av socialstyrelsen och arbetsförmedlingarna vidtagna åtgärderna kan följande meddelas.

I socialstyrelsens arbetsförmedlingsrapport, som varje torsdag utsändes i radio, intogs redan i februari månad ett meddelande, att personer, som söka anställning såsom betskötare vid betfälten i Skåne, Östergötland, Västergötland och på Gotland, snarast borde göra anmälan därom till närmaste arbetsförmedlingskontor eller ombud. I anslutning till nämnda radiomeddelande tillställde socialstyrelsen i början av mars månad samtliga arbetsförmedlingsanstalter en cirkulärskrivelse med uppmaning, att arbetsförmedlingsorganen i riket skulle hålla sig beredda att mottaga ansökningar till betskötareplatser. Arbetsförmedlingskontoren i Malmö, Linköping, Skövde och Visby fingo sig samtidigt ålagt att tjänstgöra som centralorgan för arbetskraftens fördelning inom respektive områden. Nämnda kontor inriktade sig också omedelbart på anskaffandet av betfolk genom annonsering i pressen, resor till de områden i Småland och Blekinge, varifrån betfolk tidigare kunnat erhållas, och genom lokala radiomeddelanden (från Malmö). Inventering företogs också i samma syfte vid arbetslöshetskommissionens olika förläggningar.

I början av maj månad föreföll läget vara förhållandevis gynnsamt, men under loppet av månaden tillspetsades situationen, och brist förelåg vid slutet av månaden på omkring 900 man till betfälten i Skåne. Till Mellansverige hade arbetskraft i stort sett kunnat anskaffas, ehuru även där viss brist fortfarande var för handen.

För att fylla den återstående mycket kännbara bristen bemyndigade socialstyrelsen den 29 maj arbetsförmedlingen i Malmö att rekvirera reservarbetare från arbetslöshetskommissionens förläggningar i södra Sverige. Reservarbetare, som antogo erbjudet betfältsarbete, lämnades möjlighet att bli återhänvisade till statligt reservarbete, i de fall arbetet med betskötseln fullgjordes, och erhöllo av kommissionen fria resor fram och åter mellan förläggningen och betodlaren. Genom beslut den 4 juni 1937 medgav Kungl. Maj:t, att hjälpsökande eller eljest veterligen arbetslösa personer, som antogo genom den offentliga arbetsförmedlingen erbjudet arbete vid betfälten inom riket, skulle erhålla kostnadsfri resa till och från arbetsplatsen. Som ett resultat av dessa extraordinära åtgärder kunde ytterligare omkring 400 man anvisas till betfälten i Skåne. Dessa arbetare ha uppbringats i olika delar av landet, och även från de s. k. arbetslöshetsöarna har en förflyttning av arbetskraft ägt rum.

Förhållandena möjliggjorde, att disponibel arbetskraft genom arbetsförmedlingen kunde successivt anvisas till mer än en arbetsgivare, varigenom en utjämning kom till stånd, och bristen på arbetskraft kom ej att lägga hinder i vägen för betodlarna i arbetet med sommarskötseln.

Den omfattande överflyttning av arbetskraft, som skett genom den offentliga arbetsförmedlingens försorg, har möjliggjorts endast tack vare en noggrann planläggning och förberedelse. Den dubbelanskaffning av arbetskraft, som skett genom agenter t. ex. i Västergötland, har vållat olägenheter, vilka helt skulle bortfalla, om anskaffningen omhänderhades uteslutande av arbetsförmedlingen. Överföring av arbetskraft skulle då komma att ske på ett smidigare och effektivare sätt. Den arbetskraft, som de senare åren i allt större utsträckning kommit att anlitas för betarbete, har ofta varit ovan vid jordbruksarbete, men de arbetssökande ha visat en förhållandevis god anpassningsförmåga och efter relativt kort tid kunnat uppnå en tillfredsställande dagsförtjänst. Vissa svårigheter ha dock uppstått genom att betskötarna själva måst ombesörja kosthållet och genom att bostadsförhållandena på olika håll ofta icke ha varit fullt tillfredsställande.

Beträffande det erbjudande, som staten lämnat betskötare om fria återresor förtjänar nämnas, att detta begagnats i mycket ringa utsträckning av arbetskraft, som rest till betfälten, säkerligen såsom följd av att den allmänna arbetstillgången i dessa trakter varit mycket riklig. Det vill sålunda synas, som om de vidtagna åtgärderna inneburit en faktisk avlastning av arbetslösheten.

Den här lämnade redogörelsen avser arbetet med sommarskötseln. Betupptagningen tager sin början innevarande oktober månad, och behovet av arbetskraft för upptagningen synes kunna fyllas med den arbetskraft, som förmedlingskontoren utan vidtagande av extraordinära åtgärder kunna ställa till förfogande.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av augusti till 9 577. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		December	30 814	April	22 247
Augusti	20 783	1937:		Maj	15 840
September	20 903	Januari	33 509	Juni	11 429
Oktober	24 712	Februari	31 280	Juli	9 800
November	28 742	Mars	27 750	Augusti	9 577

Vid slutet av september månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 9 900. Under september har sålunda antalet hjälpsökande ökats med c:a 3·6 %.

Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) yrkesvis under augusti 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)		Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)
Jordbruk	55	— 12	Kraft- o. värmeproduktion	56	— 4
Skogshushållning	78	+ 59	Sjöfart o. fiske	125	— 8
Malmbrytning	95	— 9	Kontorsarbete	121	+ 1
Metall- o. maskinindustri	596	— 23	Butiks- o. lagerarbete	547	— 6
Jord- och stenindustri	1 085	— 42	Hotell- o. restaurangrörelse	83	+ 8
Trävaruindustri	1 120	— 45	Landtransport	521	— 57
Pappers- o. grafisk industri	273	+ 25	Allmän tjänst o. fria yrken	134	± 0
Livsmedelsindustri	194	+ 1	Husligt arbete	23	— 1
Textil- o. beklädnadsindustri	136	+ 8	Tillfällighets- o. diversearbete	2 858	+ 3
Läder-, hår- o. gummivaruind.	191	— 21	Ungdom utan särskild utbildn.	235	— 12
Kemisk-teknisk industri	192	— 6	Summa	9 577	— 223
Byggnadsverksamhet	859	— 82			

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%
Stockholms stad	1 349	0·3	1 220	90·4	Göteb. o. Boh. län	1 272	0·6	904	71·1
Stockholms län	139	0·1	78	56·1	Älvsborgs »	173	0·1	73	42·2
Uppsala »	80	0·1	48	60·0	Skaraborgs »	64	0·0	28	43·8
Södermanl. »	71	0·0	19	26·8	Värmlands »	215	0·1	45	20·9
Östergötlands »	177	0·1	141	79·7	Örebro »	151	0·1	55	36·4
Jönköpings »	141	0·1	108	76 6	Västmanlands »	24	0·0	9	37·5
Kronobergs »	71	0·0	45	63·4	Kopparbergs »	118	0·0	74	62·7
Kalmar »	241	0·1	92	38·2	Gävleborgs »	429	0·2	314	73·2
Gotlands »	33	0·1	14	42·4	Västernorrl. »	1 394	0·5	997	71·5
Blekinge »	516	0·4	261	50 6	Jämtlands »	6	0·0	4	·
Kristianstads »	3	0·0	2	·	Västerbottens »	138	0·1	105	76·1
Malmöhus »	1 021	0·2	849	83·2	Norrbottens »	691	0·3	473	68·5
Hallands »	298	0·2	121	40·6					
Göteborgs stad	762	0·3	538	70·6	Summa	9 577	0·2	6 617	69·1

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt . . .	[1] 2 680	Ungdomshjälp	reservarbete .	23	Understöd	statligt . . . —
	statskommun. .	1 394		arbetsläger . .	200		kommunalt . . 1 488
	kommunalt . .	832		kurser	—		Summa 6 617

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under augusti till 2·1 miljoner kronor och under årets åtta första månader till 18·8 miljoner kronor.

— Befolkningsfrågan —

De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp. I överensstämmelse med beslut av innevarande års riksdag[2] har i kungl. förordning om *moderskapspenning* (1937 nr 338) utfärdats de närmare bestämmelserna om denna nya form av det allmännas ekonomiska stöd åt barnaföderskor. Rätt till moderskapspenning tillkommer enligt nämnda författning kvinna, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnader är i behov därav. Dock lämnas moderskapspenning endast till den, som författningsenligt är eller skall vara mantalsskriven i riket och som är svensk medborgare. Behov av moderskapspenning anses föreligga, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, om för kvinnan eller där hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst 3 000 kr. Har det beskattningsbara beloppet upptagits högre än nu sagts men äro med hänsyn till ändrade förhållanden eller eljest omständigheterna särskilt ömmande, må ock behov av moderskapspenning anses vara för handen.

Rätt till moderskapspenning tillkommer icke kvinna, som av fattigvården mottagits till stadigvarande försörjning eller vilken är intagen å anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa, fallandesjuka eller kroniskt sjuka. Undantagen är vidare den, som är intagen å straffanstalt eller därmed jämförlig anstalt, å tvångsarbetsanstalt, alkoholistanstalt, allmän uppfostringsanstalt eller skyddshem.

Ej heller äger kvinna rätt till moderskapspenning vid barnsbörd, som berättigar henne till moderskapshjälp från erkänd sjukkassa.[3]

Ansökan om moderskapspenning skall göras hos behörig erkänd sjukkassa för den ort, där kvinnan är bosatt. Ansökan kan göras av kvinnan själv eller av annan för hennes räkning, och bör inlämnas i god tid före barnsbörden. Ansökan, som göres senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, får icke upptagas till prövning.

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 4 592. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1937, sid. 573.

[3] Angående moderskapshjälp se sid. 694 i detta häfte av Soc. Medd.

Moderskapspenningens belopp, 75 kr., utbetalas av vederbörande centralsjukkassa. Har kvinnan genom intyg av läkare eller barnmorska gjort sannolikt, att havandeskapet är längre framskridet än i 7:e månaden, må, därest i övrigt kvinnan befinnes äga rätt till moderskapspenning, såsom förskott å denna ett belopp av 40 kr. omedelbart utbetalas. Eljest får moderskapspenning ej utbetalas, förrän till sjukkassan inkommit intyg, utfärdat av läkare, barnmorska eller annan känd och trovärdig person, att kvinnan fött barn. Erhåller kvinnan vård å förlossningsanstalt, skall sjukkassa av moderskapspenningen innehålla belopp, som motsvarar enligt fastställd taxa utgående ersättning för vården. — Någon anmälnings- eller annan avgift skall icke av kvinnan erläggas.

De nya bestämmelserna träda i kraft den 1 januari 1938 samtidigt med att förordningen den 26 juni 1931 (nr 281) om moderskapsunderstöd upphör att gälla. Sistnämnda förordning tillämpas dock även efter 1937 års utgång beträffande barnbördsfall, som inträffat under året.

Samtidigt med här ovan berörda förordning angående den efter mera allmänna regler utgående moderskapspenningen utfärdades en likaledes på beslut av årets riksdag grundad kungl. förordning om *mödrahjälp* (1937, nr 339). Enligt denna må kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Formen och beloppet av mödrahjälpen bör vara den i varje fall lämpligaste, eventuellt kan beloppet helt eller delvis utgå i form av räntefritt lån. I fråga om medborgarskap och vissa hinder för hjälpens utgående gälla samma regler som beträffande moderskapspenning. Dock kan mödrahjälp utgå till kvinna, ehuru hon är berättigad till moderskapshjälp från erkänd sjukkassa.

Frågor rörande mödrahjälp handläggas av en för varje landstingsområde och varje stad utanför landsting utsedd mödrahjälpsnämnd, bestående av ordförande och två ledamöter med suppleanter, av vilka en ledamot med suppleant utses av resp. landsting (stad) och övriga av Kungl. Maj:t.

Ansökan om mödrahjälp skall ingivas till barnavårdsnämnden senast å sextionde dagen efter barnsbörden. Sådan ansökan kan för ogift kvinnas del göras av barnavårdsmannen. Vid ansökan skall fogas intyg att kvinna är havande eller att hon fött barn och i senare fallet om dagen för nedkomsten.

Från barnavårdsnämnden går ärendet med yttrande till mödrahjälpsnämnden. Om barnavårdsnämnden tillstyrker, skall nämnden även lämna förslag till lämpliga åtgärder. Denna nämnd skall även verkställa beslut, varigenom mödrahjälp beviljats. Mödrahjälpsnämnds beslut kan överklagas hos socialstyrelsen inom trettio dagar efter det klaganden erhållit del av nämndens beslut.

Lag om moderskapsunderstöd i Finland. Ifrågavarande område av social verksamhet har i Finland hittills icke varit föremål för statliga hjälpåtgärder annat än i så måtto, att genom en förordning år 1917 och en lag av år 1934 stadgats förbud för hållande av barnaföderskor i arbete inom vissa yrken och under bestämda tider i anslutning till barnsbörden. Däremot har något allmänt system för ekonomiskt understödjande av barnaföderskor icke kommit till stånd, och vad som på enskilt initiativ åtgjorts i saken har endast skett i liten skala. Så exempelvis ha av landets 330 sjukkassor med omkring 70 000 medlemmar (män och kvinnor), blott 72 kassor med omkring 11 000 kvinnliga medlemmar meddelat moderskapsunderstöd i någon form. De mindre bemedlade kvinnornas ekonomiska understödjande vid barnsbörd har därför huvudsakligen varit lämnat åt fattigvården och den privata välgörenheten. Det mindre tillfredsställande i detta förhållande har emellertid framträtt så mycket tydligare som jämväl i Finland nativiteten år för år sjunkit och för framtiden förutsetts bli ytterligare förminskad. I anledning därav ha skäl ansetts förefinnas att förbättra förlossningsvården, särskilt genom meddelande av ekonomiskt understöd. I syfte att åvägabringa dylik understödsverksamhet framlade regeringen i januari 1937 för riksdagen med stöd av upprättade kommittéförslag en proposition i ämnet.

Enligt regeringsförslaget skulle moderskapsunderstödet helt utgå av allmänna medel och endast tilldelas hjälpbehövande. Däremot ansågs det system, som i många länder begrän-

sar rätten till moderskapsunderstöd till att gälla endast för lönearbeterskor, icke lämpa sig för Finland, enär talrika småföretagare och småbrukare vore ekonomiskt och socialt jämställda med arbetare. Å andra sidan betraktades såsom tillbörligt, att lönearbetare bereddes en i någon mån effektivare hjälp än självständiga företagare, enär de förstnämnda kunde anses i regel komma i ett ännu svårare läge än de senare, då arbetsförtjänsten vid barnsbörd avbrytes. Särskilda tilläggsunderstöd föreslogos därför för industriarbeterskor. Regeringsförslaget upptog en beskattningsbar inkomst av 6 000 mk. såsom allmän inkomstgräns för dem, vilka skulle erhålla understöd enligt lagen. På dyrorter skulle motsvarande maximigräns vara 8 000 mk. Antalet understödstagare uppskattades till omkring 45 000 per år eller ungefär 60 % av årliga antalet barnsbörder. Understödet föreslogs att utgå såsom egentligt moderskapsunderstöd med 250 mk. till största delen in natura, vartill för lönearbeterskor skulle komma ett tilläggsunderstöd av 200 mk. Utdelningen av moderskapshjälpen skulle handhas av kommunala vårdnämnder, och det egentliga moderskapsunderstödet skulle sökas före nedkomsten, medan tilläggsunderstödet borde sökas senast inom 2 månader efter barnsbörden, varvid sökanden skulle styrka, att hon avhållit sig från arbete under den i lag bestämda tiden. Totalkostnaderna beräknades till högst 13 milj. mk. per år.

Det sålunda framlagda förslaget antogs av riksdagen den 17 sistlidna september, dock med ändring så tillvida, att moderskapsunderstödet skall utgå till varje mindre bemedlad barnaföderska med 450 mk. in natura eller i penningar. Åtskillnad göres sålunda icke på industriarbeterskor och arbeterskor i andra yrkesgrupper. Därjämte höjdes allmänna inkomstgränsen till 8 000 mk. och på dyrorter till 10 000 mk. Statens utgifter för reformen beräknas komma att uppgå till omkring 25 milj. mk. om året.

— Föreningsväsen —

Landsorganisationen i Sverige under år 1936. Vid slutet av år 1936 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 757 376 mot 701 186 vid årets början. Ökningen utgör alltså 56 190 motsvarande 8·0 % av hela antalet. På de 41 förbunden fördelade sig medlemsantalet på sätt nedanstående tablå utvisar (siffrorna inom parentes angiver ökning eller minskning under året).

Metallindustriarbetareförb. . .	129 336	(+ 9 441)	Murareförbundet	10 057	(+ 845)
Grov- och fabriksarbetareförb.	73 742	(+ 5 697)	De förenade förbunden	9 355	(+ 565)
Järnvägsmannaförbundet . . .	36 311	(+ 906)	Stenindustriarbetareförbundet .	8 972	(+ 400)
Pappersindustriarbetareförb. . .	35 293	(+ 512)	Gjutareförbundet	7 864	(+ 347)
Kommunalarbetareförbundet . .	31 255	(+ 2 896)	Telegraf- o. telefonmannaförb. .	7 633	(+ 962)
Textilarbetareförbundet	33 988	(+ 1 569)	Elektriska arbetareförbundet .	7 606	(+ 681)
Skogs- o. flottningsarb.-förb. .	31 131	(+ 4 482)	Postmannaförbundet	7 494	(+ 226)
Transportarbetareförbundet . .	29 910	(+ 1 581)	Gruvindustriarbetareförbundet .	6 880	(+ 550)
Byggnadsträarbetareförbundet .	28 913	(+ 3 487)	Bryggeriindustriarbetareförb. .	6 493	(+ 47)
Handelsarbetareförbundet . . .	28 461	(+ 2 160)	Bokbindareförbundet	6 114	(+ 304)
Sågverksindustriarbetareförb. .	27 302	(— 110)	Försvarsverkens civ. pers.-förb.	5 013	(+ 302)
Lantarbetareförbundet	25 797	(+ 6 700)	Sinnessjukvårdspersonalens förb.	3 176	(+ 223)
Livsmedelsarbetareförbundet .	23 572	(+ 498)	Bleck- och plåtslagareförb. . .	2 522	(+ 99)
Beklädnadsarbetareförbundet .	20 795	(+ 2 168)	Tobaksindustriarbetareförb. . .	2 435	(— 3)
Träindustriarbetareförbundet .	19 484	(+ 2 270)	Litografförbundet	2 369	(+ 102)
Väg- o. vattenbyggnadsarb.-förb.	18 596	(+ 3 563)	Sadelmakare- o. tapetserareförb.	2 337	(+ 299)
Sjöfolksförbundet	12 895	(— 1 106)	Frisörarbetareförbundet	2 203	(+ 44)
Målareförbundet	12 786	(+ 1 379)	Försäkringsfunktionärernas f. .	1 901	(+ 393)
Hotell- o. restaurangpers.-förb.	12 178	(+ 1 490)	Skorstensfejeriarbetareförb. . .	523	(+ 25)
Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	10 880	(+ 123)	Kakel- och plattarbetareförb. .	470	(— 12)
Typografförbundet	10 334	(+ 252)	**Summa**	**757 376**[1]	**(+ 56 190)**

Medlemsantalet har, som av tablån framgår, ökats i 37 och minskats i 4 förbund.

[1] Tunnbinderiarbetareförbundet, som den 31 december 1935 omfattade 167 medlemmar, har upphört och medlemmarna övergått till andra förbund.

Offentliga utredningar.

Sakkunniga för frågor rörande riksskogstaxering och avverkningsstatistik. Kungl. Maj:t har den 11 september 1937 bemyndigat chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga att inom jordbruksdepartementet biträda med handläggningen av frågor rörande riksskogstaxering och avverkningsstatistik. Med stöd av detta bemyndigande har jordbruksministern som sakkunniga tillkallat chefen för statens skogsförsöksanstalt professorn O. A. H. V. Hesselman, tillika ordförande, professorn vid skogshögskolan T. W. Jonsson, tillika vice ordförande, jägmästaren hos Stora Kopparbergs bergslag M. Nordquist, länsjägmästaren A. E. Nyblom, Västerås, och byråchefen i domänstyrelsen E. T. L. Lindeberg.

Vid handläggning i konseljen av detta ärende, som genom sitt nära samband med framtida avverkningspolitik och arbetstillgång i skogsbygderna förtjänar uppmärksamhet på denna plats, anförde t. f. chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Nilsson, i huvudsak följande. Inledningsvis erinrade statsrådet om beslutet vid årets riksdag att i enlighet med proposition i ämnet anslå 100 000 kr. till påbörjandet av en riksskogstaxering och till en provundersökning i samband med 1938 års virkestaxering till skogsaccis rörande möjligheterna att åstadkomma en fortlöpande avverkningsstatistik. I nämnda proposition hade departementschefen betonat vikten av ett undanröjande snarast möjligt av den ovisshet, som ostridigt rådde i fråga om skogstillgångarnas omfattning och beskaffenhet framför allt i Norrland. Taxeringsarbetet syntes böra genomföras enligt de riktlinjer, som angivits i 1936 års skogsutrednings utlåtande den 2 december 1936.

I enlighet med förenämnda riksdagsbeslut, borde nu rikets skogar snarast möjligt bliva föremål för fortlöpande taxeringar för vinnande och vidmakthållande av tillfredsställande kännedom om skogstillståndet. Härvid syntes i första hand böra inventeras vissa delar av Norrland, där råvarutillgången uppgivits vara sådan, att en avverkning av tillräcklig storlek för den beräknade konsumtionen ej kan ske. Takten i taxeringsarbetet borde så anpassas, att den motsvarade ett omdrev för hela landet av sju à åtta år. Mot slutet av denna period, då inventeringen torde komma att omfatta trakter, där större jämvikt råder i skogshushållningen eller denna äger förhållandevis mindre betydelse, syntes tempot kunna nedbringas till vad som kunde befinnas lämpligt för det efter den första taxeringsomgången fortlöpande taxeringsarbetet. En årlig redogörelse för resultatet av varje arbetssäsong borde avgivas, omfattande exempelvis vissa flodområden.

Syftet med provundersökningen i anslutning till virkestaxeringen till skogsaccis skulle i första hand vara att klarlägga frågan, huruvida särskilda åtgärder behövde vidtagas för införskaffande av primärmaterial för en avverkningsstatistik eller om härför kunde användas de till skogsaccis avgivna virkesdeklarationerna, eventuellt utvidgade att omfatta jämväl det accisfria salu- och nybyggnadsvirket och måhända även husbehovsvirke utöver sådant för nybyggnader.

I avvaktan på resultaten av 1936 års skogsutrednings undersökningar rörande den statliga administrationen på skogsbrukets område borde riksskogstaxeringen anförtros åt en särskild delegation, sorterande direkt under jordbruksdepartementet och representerande olika intressegrupper inom statlig och enskild skogshantering. Åt nämnda delegation borde jämväl uppdragas att verkställa de grundläggande undersökningarna, uppgöra plan för arbetets bedrivande och att sedermera årligen inför Kungl. Maj:t framlägga plan rörande taxeringsarbetets omfattning, förläggning m. m. för nästkommande år samt slutligen att snarast möjligt efter varje års utgång lämna en redogörelse för utförda taxerings- och andra arbeten. Uppdraget skulle dessutom innefatta utförande av specialundersökningar rörande skogstillstånd m. m. i olika trakter. De sakkunniga borde tillika medverka vid den avverkningsstatistiska provundersökningen och, om så befinnes möjligt, uppgöra en fullständig plan för anordnandet av en fortlöpande avverkningsstatistik. Om en sådan statistik kommer till stånd, borde de sakkunniga omhänderha denna.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 augusti 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	81	21 738	17 773	**1 352**	**6·2**	1 103	21 251	1 377	6·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	52	2 542	—	**73**	**2·9**	—	2 522	96	3·8
Bokbindareförbundet . . .	41	6 288	4 160	**272**	**4·3**	173	6 275	239	3·8
Bryggeriindustriarb.-förb. .	106	6 331	1 516	**188**	**3·0**	74	6 177	169	2·7
Byggnadsträarbetareförb. .	225	27 005	—	**2 948**	**10·9**	—	26 913	3 039	11·3
De förenade förbunden . .	51	7 800	2 415	**420**	**5·4**	169	8 822	509	5·8
Elektriska arbetareförb. . .	65	5 640	—	**134**	**2·4**	—	5 509	207	3·8
Gjutareförbundet	106	7 960	—	**176**	**2·2**	—	7 952	171	2·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	432	52 156	6 135	**6 357**	**12·2**	848	53 287	6 749	12·7
Byggnadsind.-arb. . . .	123	17 321	434	**3 241**	**18·7**	55	17 418	3 217	18·5
Byggnadsämnesind.-arb.	158	12 093	291	**935**	**7·7**	31	12 172	1 064	8·7
Glasbruksarb.	39	3 505	84	**292**	**8·3**	12	3 997	362	9·1
Sockerfabriksarb. . . .	14	2 852	460	**210**	**7·4**	26	3 371	471	14·0
Tändsticksarb.	6	1 616	586	**135**	**8·4**	13	1 639	153	9·3
Övriga arb.	92	14 769	4 280	**1 544**	**10·5**	711	14 690	1 482	10·1
Gruvindustriarbetareförb. .	52	7 631	44	**331**	**4·3**	1	7 574	409	5·4
Handelsarbetareförb. . . .	245	30 629	10 776	**2 226**	**7·3**	571	30 458	2 444	8·0
Kommunalarbetareförb. . .	248	36 493	7 867	**801**	**2·2**	414	36 488	691	1·9
Litografförbundet	17	2 355	133	**36**	**1·5**	5	2 364	25	1·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	138	23 658	6 966	**1 496**	**6·3**	464	23 523	1 381	5·9
Metallindustriarb.-förb. . .	247	140 550	7 422	**4 815**	**3·4**	251	138 552	4 576	3·3
Järnbruksarbetare . . .	57	31 596	140	**502**	**1·6**	6	31 262	575	1·8
Verkstadsarbetare . . .	190	108 954	7 282	**4 313**	**4·0**	245	107 290	4 001	3·7
Murareförbundet	81	8 354	—	**424**	**5·1**	—	8 401	250	3·0
Målareförbundet	177	12 464	2	**197**	**1·6**	—	12 109	406	3·4
Pappersindustriarb.-förb. .	137	31 107	1 380	**1 718**	**5·5**	210	31 958	1 641	5·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	42	2 631	512	**129**	**4·9**	35	2 593	257	9·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	9 797	3 902	**540**	**5·5**	138	9 743	1 513	15·5
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	289	13 962	1	**6 051**	**43·3**	—	14 868	6 846	46·0
Stenindustriarbetareförb. .	124	7 706	—	**973**	**12·6**	—	7 618	1 067	14·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	225	22 372	32	**3 624**	**16·2**	1	22 380	3 267	14·6
Textilarbetareförbundet . .	110	34 968	20 710	**943**	**2·7**	527	35 085	950	2·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 468	1 914	**67**	**2·7**	62	2 470	75	3·0
Transportarbetareförb. . .	131	18 178	232	**1 903**	**10·5**	4	18 406	1 891	10·3
Träindustriarbetareförb. . .	174	15 660	329	**810**	**5·2**	26	15 737	936	5·9
Typografförbundet	104	10 559	560	**369**	**3·5**	65	10 469	227	2·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	132	11 047	—	**1 580**	**14·3**	—	11 398	1 937	17·0
Summa	**3 888**	**580 049**	**94 781**	**40 953**	**7·1**	**5 141**	**580 902**	**43 345**	**7·5**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 599**	**566 087**	**94 780**	**34 902**	**6·2**	**5 141**	**566 034**	**36 499**	**6·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti månad uppgivits till inalles 208 163, vilket i genomsnitt motsvarar 5·1 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	13 967	10 154	7 441	138	Hallands län . .	871	635	217	137
Stockholms län .	2 400	2 996	1 556	80	Göteborgs stad .	8 257	5 134	4 027	161
Uppsala län . . .	1 346	1 466	805	92	Göteborgs o. Boh. l.	2 382	832	600	286
Södermanlands län	1 358	1 429	884	95	Älvsborgs län . .	923	619	265	149
Östergötlands län	2 341	2 529	1 665	93	Skaraborgs län .	1 392	1 440	844	97
Norrköping . . .	1 284	739	474	174	Värmlands län . .	1 339	1 377	675	97
Jönköpings län .	1 073	881	454	122	Örebro län	1 714	1 979	680	87
Kronobergs län .	867	450	224	193	Västmanlands län	1 110	1 443	718	77
Norra Kalmar län	312	209	128	149	Kopparbergs län .	960	848	503	113
Södra Kalmar län	1 038	621	464	167	Gävleborgs län . .	1 378	884	476	156
Gotlands län . . .	372	333	183	112	Västernorrlands l.	3 269	1 356	817	241
Blekinge län . . .	1 559	1 247	691	125	Jämtlands län . .	559	561	437	100
Kristianstads län .	1 555	1 919	1 067	81	Västerbottens län	1 024	977	522	105
Malmöh. l.: Malmö	4 198	2 433	1 756	173	Norrbottens län .	1 549	453	401	342
Hälsingborg . .	1 680	742	581	226					
Länet i övrigt .	2 830	3 207	1 733	88	Tillsammans	**64 907**	**49 893**	**31 288**	**130**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	9 089	11 511	6 528	799	1 889	487	9 589	9 888	13 400	7 015	74
därav jordbruk .	8 157	9 958	5 780	799	1 889	487	8 681	8 956	11 847	6 267	76
skogshush.	932	1 553	748	—	—	—	908	932	1 553	748	60
Industri o. hantverk	14 104	3 153	2 611	1 886	1 342	875	15 075	15 990	4 495	3 486	356
Sjöfart och fiske .	4 601	2 002	1 904	270	107	89	4 765	4 871	2 109	1 993	231
Handel o. samfärdsel	6 768	3 808	2 718	5 926	5 751	3 690	11 403	12 694	9 559	6 408	133
Husligt arbete . .	96	30	15	12 819	18 448	10 554	85.2	12 915	18 478	10 569	70
Diversearbete . . .	6 172	1 851	1 816	2	1	1	5 518	6 174	1 852	1 817	333
Ungd. ut. särsk. utb.	1 222	—	—	1 153	—	—	2 299	2 375	—	—	—
Summa	**42 052**	**22 355**	**15 592**	**22 855**	**27 538**	**15 696**	**57 161**	**64 907**	**49 893**	**31 288**	**130**
Därav under 18 år	2 584	2 572	1 466	2 956	3 127	1 783	5 405	5 540	5 699	3 249	97
Summa aug. 1937	40 268	20 976	14 317	18 573	24 573	12 680	52 044	58 841	45 549	26 997	129
» sept. 1936	52 478	19 655	14 546	22 217	24 626	14 339	67 298	74 695	44 281	28 885	169
» » 1935	67 480	16 052	12 695	19 920	19 775	11 893	82 121	87 400	35 827	24 588	244
» » 1934	81 394	13 341	11 681	19 178	17 070	11 349	95 880	100 572	30 411	23 030	331

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 676 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger*.

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 478 platser, varav 1 115 manliga och 363 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 1 019 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**42 052**	**22 355**	**15 592**	**8 157**	**9958**	**5780**	**932**	**1553**	**748**	**111**	**70**	**67**	**2 749**	**915**	**679**
1	Stockholms stad .	7 044	2 756	2 242	69	—	—	1	—	—	3	—	—	780	323	253
2	Stockholms län .	1 678	1 455	966	865	1073	684	30	43	19	—	—	—	84	38	27
3	Uppsala län . . .	880	800	476	474	566	340	4	1	1	1	—	—	23	66	17
4	Södermanlands län	860	794	531	489	613	362	2	1	1	—	—	—	56	24	22
5	Östergötlands län	1 673	1 582	1 184	1 101	1365	998	13	5	5	—	—	—	70	23	21
6	Norrköping . . .	955	409	280	246	200	136	2	3	2	—	—	—	41	14	5
7	Jönköpings län .	682	395	228	174	257	105	1	1	1	—	—	—	37	14	12
8	Kronobergs län .	691	168	114	462	131	78	2	2	2	—	—	—	4	3	3
9	Kalmar län . . .	941	423	327	187	162	88	8	11	4	—	—	—	88	24	23
10	Gotlands län . .	209	145	86	97	121	63	—	—	—	—	—	—	7	1	1
11	Blekinge län . .	1 077	544	391	207	245	135	1	—	—	1	—	—	52	4	2
12	Kristianstads län	1 065	997	683	669	800	526	7	6	6	—	—	—	18	11	3
13	Malmöh. l.: Malmö	2 354	650	499	137	180	162	—	—	—	—	—	—	214	41	31
14	Hälsingborg . .	1 308	402	356	68	65	41	—	—	—	—	—	—	64	2	2
15	Länet i övrigt .	2 303	2 253	1 363	855	1612	795	—	—	—	—	—	—	102	25	18
16	Hallands län . .	580	195	96	120	149	56	5	—	—	—	—	—	40	4	3
17	Göteborgs stad . .	5 209	2 330	1 966	151	126	75	—	—	—	—	—	—	547	127	117
18	Göteb. o. Boh. län	2 114	480	400	141	140	93	4	16	16	—	13	13	52	20	18
19	Älvsborgs län . .	750	254	166	104	122	62	6	3	3	—	—	—	88	18	12
20	Skaraborgs län .	977	875	556	590	702	418	7	2	2	—	—	—	46	20	14
21	Värmlands län .	841	645	361	146	216	101	68	208	50	—	—	—	46	17	10
22	Örebro län . . .	940	901	286	188	424	116	32	289	32	11	2	2	47	19	12
23	Västmanlands län	551	662	341	294	472	209	6	30	6	1	2	1	53	30	17
24	Kopparbergs län .	604	372	277	55	68	36	115	156	110	29	30	28	55	8	8
25	Gävleborgs län .	962	391	220	46	24	18	74	233	75	—	—	—	36	8	7
26	Västernorrlands l.	2 606	554	472	84	40	23	235	140	111	1	—	—	50	15	9
27	Jämtlands län . .	281	259	182	55	40	27	82	172	118	—	—	—	6	—	—
28	Västerbottens län	594	362	250	34	27	15	117	178	131	—	—	—	25	12	8
29	Norrbottens län .	1 323	302	293	49	18	18	110	53	53	64	23	23	18	4	4
	Kvinnl. avdeln. .	**22 855**	**27 538**	**15 696**	**799**	**1889**	**487**	—	—	—	—	—	—	**83**	**55**	**46**
1	Stockholms stad .	6 923	7 398	5 199	100	—	—	—	—	—	—	—	—	57	42	33
2	Stockholms län .	722	1 541	590	16	52	10	—	—	—	—	—	—	3	2	2
3	Uppsala län . . .	466	666	329	42	116	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	498	635	353	58	110	40	—	—	—	—	—	—	3	5	5
5	Östergötlands län	668	947	481	58	143	92	—	—	—	—	—	—	1	—	—
6	Norrköping . . .	329	330	194	40	42	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	391	486	226	19	42	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	176	282	110	50	39	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	409	407	265	22	42	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	163	188	97	6	43	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	482	703	300	25	47	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	490	922	384	91	227	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 844	1 783	1 257	8	30	4	—	—	—	—	—	—	4	1	1
14	Hälsingborg . .	372	340	225	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	527	954	370	59	137	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	291	440	121	9	34	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	3 048	2 804	2 061	6	4	—	—	—	—	—	—	—	11	5	5
18	Göteb. o. Boh. län	268	352	200	7	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	173	365	99	2	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	415	565	288	25	90	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	498	732	314	19	92	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	774	1 078	394	23	102	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	559	781	377	27	105	9	—	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län .	356	476	226	6	25	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	416	493	256	16	43	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	663	802	345	20	180	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	278	302	255	16	24	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	430	615	272	21	88	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	226	151	108	3	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaruindustri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- och beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 585	**140**	**102**	**2189**	**262**	**195**	**414**	**40**	**33**	**1470**	**325**	**307**	**548**	**81**	**58**	**769**	**109**	**62**	**331**	**28**	**24**	
17	3	3	115	52	37	79	23	20	461	171	171	89	14	12	118	41	26	21	8	5	1
26	1	—	39	4	3	13	1	—	22	13	12	4	2	1	4	1	1	3	3	3	2
14	1	1	56	4	3	—	—	—	35	2	—	4	—	—	29	1	—	—	—	—	3
3	—	—	14	3	3	1	1	1	23	4	4	7	1	1	5	3	3	—	—	—	4
5	2	2	36	26	20	1	1	1	15	6	6	10	5	3	16	2	1	1	—	—	5
6	—	—	27	9	6	17	—	—	24	1	—	42	7	5	23	—	—	3	2	1	6
6	—	—	136	12	9	2	—	—	26	—	—	25	4	4	25	7	3	33	—	—	7
52	1	1	24	1	1	—	—	—	5	1	1	1	—	—	2	1	1	—	—	—	8
35	3	3	86	7	4	—	—	—	17	2	1	6	1	1	2	—	—	12	—	—	9
5	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
143	6	4	12	—	—	—	—	—	28	1	1	9	3	3	5	1	—	—	—	—	11
13	19	15	30	4	2	1	—	—	22	22	21	5	4	1	8	2	1	1	—	—	12
27	—	—	50	9	5	3	1	1	109	1	—	65	4	3	53	4	2	86	3	3	13
5	—	—	6	—	—	5	—	—	36	—	—	3	—	—	42	2	2	2	—	—	14
100	35	34	27	10	7	6	—	—	181	51	51	29	2	1	68	—	—	14	—	—	15
34	1	—	17	—	—	1	—	—	34	2	2	10	—	—	30	—	—	2	—	—	16
33	10	10	148	15	14	55	8	6	131	6	2	63	12	9	39	11	6	22	—	—	17
928	20	20	45	1	1	9	2	2	34	5	3	60	3	3	19	9	8	68	9	9	18
10	17	4	28	3	3	—	—	—	29	1	1	55	7	5	14	1	—	57	1	1	19
33	7	—	4	8	2	1	—	—	36	16	14	9	1	—	6	—	—	2	1	1	20
45	4	4	124	5	5	9	—	—	24	3	3	4	—	—	17	—	—	—	—	—	21
13	7	—	21	5	5	4	1	1	34	2	2	12	2	2	213	6	4	2	1	1	22
5	1	1	6	4	2	—	—	—	8	1	1	7	—	—	3	—	—	1	—	—	23
5	—	—	25	3	2	1	—	—	19	—	—	4	—	—	1	1	—	—	—	—	24
3	—	—	148	—	—	3	—	—	48	2	2	15	—	—	10	—	—	—	—	—	25
16	2	—	640	55	50	193	—	—	32	6	6	2	—	—	8	7	1	1	—	—	26
—	—	—	4	1	—	1	2	1	9	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	27
—	—	—	94	13	3	1	—	—	8	4	2	4	8	3	2	9	3	—	—	—	28
3	—	—	227	8	8	8	—	—	14	1	1	2	1	1	5	—	—	—	—	—	29
3	**12**	**2**	**8**	**6**	**6**	**96**	**140**	**102**	**592**	**368**	**236**	**938**	**644**	**401**	**126**	**74**	**49**	**39**	**42**	**32**	
—	2	1	1	—	—	52	90	57	185	115	87	177	219	120	20	25	16	11	19	14	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	27	8	6	11	8	4	2	—	—	1	5	5	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	4	—	21	2	2	2	—	—	1	1	1	3
—	—	—	1	1	1	—	—	—	3	2	2	39	32	25	—	—	—	9	12	7	4
—	—	—	—	—	—	3	1	1	7	11	6	33	4	4	—	1	1	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	7	5	24	2	1	1	1	—	2	—	—	6
—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	7	1	22	5	5	7	—	—	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	2	2	7	1	1	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	4	2	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	10	6	10	4	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	1	1	1	28	17	8	1	37	2	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	3	—	—	10	15	14	44	30	17	243	91	77	17	14	13	5	3	3	13
1	—	—	—	—	—	1	3	1	7	7	5	6	3	2	17	—	—	—	—	—	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	9	7	1	22	8	1	6	8	5	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	22	—	2	2	—	—	—	—	16
2	—	—	1	5	5	20	29	27	135	71	53	185	149	118	5	15	10	7	1	1	17
—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	4	4	21	15	11	1	1	1	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	9	1	1	—	—	—	—	—	—	19
—	10	1	—	—	—	—	—	—	3	11	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—	4	3	3	2	3	3	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	7	—	—	15	11	5	36	8	4	44	4	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	4	20	4	2	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	10	10	13	11	11	—	—	—	—	1	1	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	14	10	12	2	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	1	9	8	5	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**3 756**	**1170**	**1071**	**182**	**13**	**13**	**4 601**	**2002**	**1904**	**658**	**192**	**137**	**2 156**	**514**	**401**
1	Stockholms stad .	1 242	355	324	61	2	2	438	228	212	267	75	53	973	327	236
2	Stockholms län .	104	55	44	2	—	—	39	10	9	16	2	2	45	11	9
3	Uppsala län . . .	64	14	13	5	—	—	2	2	1	8	9	4	25	5	3
4	Södermanlands län	9	7	7	2	—	—	61	30	30	5	1	1	6	—	—
5	Östergötlands län	102	34	29	1	—	—	13	12	12	21	4	3	25	4	3
6	Norrköping . . .	112	7	6	7	—	—	95	67	58	5	—	—	46	7	6
7	Jönköpings län .	29	32	32	2	—	—	3	—	—	6	1	1	22	2	2
8	Kronobergs län .	11	8	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	29	12	12	—	—	—	231	119	114	1	—	—	15	—	—
10	Gotlands län . .	9	—	—	1	—	—	26	16	16	1	—	—	11	—	—
11	Blekinge län . .	41	13	10	3	—	—	159	80	68	13	—	—	20	21	20
12	Kristianstads län	64	37	29	—	—	—	46	12	12	—	—	—	20	1	1
13	Malmöh. l.: Malmö	359	18	16	29	—	—	188	74	68	59	18	11	167	17	15
14	Hälsingborg . .	152	8	8	3	—	—	506	265	253	6	1	1	44	—	—
15	Länet i övrigt .	88	38	33	9	—	—	215	142	140	7	—	—	53	42	42
16	Hallands län . .	65	2	2	2	—	—	52	17	14	3	2	1	21	—	—
17	Göteborgs stad .	225	103	94	13	5	5	1 741	495	486	176	68	51	399	49	40
18	Göteb. o. Boh. län	115	84	84	1	—	—	102	46	39	4	3	2	28	4	3
19	Älvsborgs län . .	96	33	31	3	—	—	7	—	—	5	—	—	19	—	—
20	Skaraborgs län .	23	15	12	1	—	—	10	10	10	2	1	1	13	2	1
21	Värmlands län .	142	69	69	2	4	4	48	42	41	6	—	—	20	7	7
22	Örebro län . . .	29	17	11	6	—	—	7	1	1	11	2	2	48	2	2
23	Västmanlands län	31	10	10	3	—	—	22	21	21	2	1	1	8	1	1
24	Kopparbergs län .	17	18	17	—	—	—	1	—	—	6	1	1	7	1	1
25	Gävleborgs län .	52	6	6	11	2	2	152	85	81	8	—	—	34	2	2
26	Västernorrlands l.	389	54	50	11	—	—	278	128	128	10	—	—	50	4	4
27	Jämtlands län . .	20	21	18	—	—	—	3	1	1	3	—	—	11	—	—
28	Västerbottens län	64	20	16	3	—	—	64	32	28	2	1	—	7	5	3
29	Norrbottens län .	73	80	80	1	—	—	91	67	61	5	2	2	19	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	**1**	**1**	**1**	—	—	—	**270**	**107**	**89**	**547**	**175**	**135**	**939**	**554**	**377**
1	Stockholms stad .	—	1	1	—	—	—	164	55	48	150	77	56	292	214	136
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	4	—	—	3	3	2	10	10	4
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	1	1
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	3	3	4	1	1	17	11	10
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	4	4	4	1	1	1	4	2	1
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	6	3	2	4	5	3
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	5	1	1	2	—	—	16	3	2
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	11	3	3
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	6	5	3	18	7	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	6	6	4
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	2	—	—	75	37	34	153	82	67
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	1	1	12	8	5
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	1	—	17	13	10
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	1	—	8	4	2
17	Göteborgs stad .	1	—	—	—	—	—	66	25	16	209	27	20	241	134	96
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	5	4	5	4
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	6	2
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	11	4	4
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	1	9	—	—
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	2	2	1	2	—	—	21	6	2
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	27	19	13
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	9	3	3
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	5	4	4	3	—	—	6	2	—
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	9	4	3	3	1	1	10	—	—
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	2	2	8	1	1	13	2	1
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	11	2	2

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
2 654	**2 723**	**1 883**	**530**	**142**	**116**	**770**	**237**	**181**	**96**	**30**	**15**	**6 172**	**1 851**	**1 816**	**1 222**	**676**	
921	917	694	224	22	13	302	79	65	47	2	2	599	114	114	217	51	1
109	94	55	7	4	2	12	—	—	12	9	6	212	91	89	30	1	2
36	52	25	4	4	3	5	4	2	—	2	1	72	67	62	19	8	3
23	77	68	1	1	—	12	—	—	—	—	—	135	28	28	6	7	4
68	40	30	6	1	—	23	2	2	3	2	1	120	48	47	23	1	5
87	60	27	3	1	—	23	2	—	—	1	—	136	28	28	10	—	6
41	24	19	6	6	6	6	25	24	2	—	—	88	10	10	12	28	7
9	3	2	—	—	—	5	1	1	—	—	—	113	16	16	—	9	8
29	30	25	4	2	2	5	—	—	1	—	—	179	50	50	6	24	9
11	6	5	6	1	1	3	—	—	—	—	—	23	—	—	2	6	10
37	42	28	8	2	—	9	1	—	2	2	—	302	123	120	25	5	11
23	19	12	3	—	—	9	—	—	—	—	—	113	60	54	13	—	12
150	174	81	47	15	11	30	8	7	7	1	1	481	82	82	93	74	13
126	47	37	8	—	—	21	—	—	2	—	—	179	12	12	30	18	14
70	91	65	5	—	—	101	54	28	—	—	—	346	151	149	27	150	15
33	10	10	7	2	2	9	—	—	—	—	—	88	6	6	7	6	16
396	708	477	134	54	51	95	24	23	9	6	1	657	503	499	175	1	17
73	53	35	4	2	2	9	—	—	1	1	1	345	49	48	72	61	18
36	10	7	9	1	1	5	1	—	—	—	—	172	36	36	7	49	19
34	24	17	6	3	2	12	1	1	3	2	1	114	60	60	25	—	20
27	42	40	1	1	1	4	9	9	—	1	1	86	17	16	22	8	21
53	48	24	5	3	3	7	11	8	—	—	—	180	59	58	17	4	22
19	36	20	3	1	1	3	—	—	1	—	—	59	52	50	16	—	23
21	20	11	7	4	3	1	1	—	—	—	—	162	61	60	73	4	24
44	10	8	4	—	—	18	1	1	1	—	—	243	18	18	12	45	25
105	36	30	6	6	6	23	10	9	3	—	—	375	51	45	94	95	26
21	10	8	6	4	4	4	1	—	1	1	—	29	5	5	23	—	27
31	32	18	4	2	2	6	2	1	1	—	—	90	17	17	37	—	28
21	8	5	2	—	—	8	—	—	—	—	—	474	37	37	129	21	29
224	**736**	**321**	**3 122**	**3 318**	**2 308**	**1094**	**968**	**549**	**12819**	**18448**	**10554**	**2**	**1**	**1**	**1 153**	—	
94	323	125	1 171	989	877	422	255	167	3 708	4 972	3 461	—	—	—	319	—	1
5	24	13	62	140	65	33	69	27	520	1 220	452	—	—	—	24	—	2
1	7	5	36	88	49	25	28	11	269	419	240	1	—	—	48	—	3
—	2	2	46	38	31	12	13	7	303	418	231	—	—	—	20	—	4
3	14	13	64	70	47	17	24	16	411	664	287	—	—	—	49	—	5
1	5	1	46	32	19	7	14	2	187	220	122	—	—	—	8	—	6
5	14	6	48	66	41	27	29	17	233	314	141	—	—	—	11	—	7
1	2	1	14	25	12	4	11	3	106	204	90	—	—	—	—	—	8
3	2	1	46	52	29	15	13	8	245	291	204	—	—	—	22	—	9
6	4	3	15	11	6	11	9	8	104	113	69	—	—	—	—	—	10
2	14	1	56	77	30	16	26	13	298	512	233	—	—	—	41	—	11
3	5	1	66	110	52	17	21	14	260	497	227	—	—	—	15	—	12
—	27	7	191	191	123	34	33	17	977	1 229	880	—	—	—	78	—	13
4	13	5	63	89	59	8	12	9	221	201	137	—	—	—	21	—	14
7	38	14	49	105	52	9	33	12	304	602	235	—	—	—	41	—	15
6	14	1	61	42	16	15	10	6	175	307	93	—	—	—	8	—	16
52	141	80	379	332	268	192	117	77	1 268	1 749	1 285	—	—	—	268	—	17
1	5	3	52	58	40	10	20	11	137	223	115	—	—	—	28	—	18
—	—	—	34	52	26	20	28	11	97	264	58	—	—	—	1	—	19
1	1	—	25	49	33	15	25	10	304	373	216	—	—	—	23	—	20
1	8	3	55	73	40	23	24	11	338	527	241	—	—	—	23	—	21
6	29	8	109	139	69	35	24	7	457	753	291	—	—	—	15	—	22
10	26	15	52	82	45	16	26	12	358	511	275	—	—	—	39	—	23
3	5	4	56	77	37	19	23	11	257	339	165	—	—	—	—	—	24
2	1	1	50	64	41	11	11	5	272	346	176	—	—	—	30	—	25
4	6	5	110	126	90	40	30	21	428	438	198	1	1	1	14	—	26
1	1	1	74	72	60	9	15	15	168	188	163	—	—	—	—	—	27
2	5	2	70	53	38	24	19	15	270	434	186	—	—	—	3	—	28
—	—	—	22	16	13	8	6	6	144	120	83	—	—	—	4	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936					1937							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	8·3	7·7	6·4	6·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	175	169	204	289	327	265	208	171	161	137	133	142	129
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·	4·10	·	·
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·	119·3	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	17·6	15·9	15·5	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	105	·	·	104	·	·	101	·	·	107	·	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8	13·9	15·2	15·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	61	65	81	96	142	156	146	131	86	73	69	76	76
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	134	135	136	134	129	124	127	130	133	139	138	135	137
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	161	167	211	224	226	283	271	201	140	121	121	127	121
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6	·	·	116·4	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8	10·9	10·3	10·4	10·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519	1 423	1 445	1 424
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	119·6	119·5	120·9	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	67	68	72	111	105	100	92	93	92	88	64	63	66
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	34·5	34·4	34·0	33·7	35·0	36·9	34·5	31·9	28·5	26·5	[1]25·3	25·7	25·4
Arbetslöshetsdagar, i %	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	26·5	24·5	23·4	23·9	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	21·1	18·1	19·0	18·1	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776	648	563	509
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424	343	295	260
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8	18·9	19·1	19·2
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	218	217	229	257	290	316	309	277	239	215	196	187	178
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	11·9	9·1	8·3	8·5	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	80	·	·	108	·	·	116	·	·	—	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	79	·	·	82	·	·	85	·	·	—	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	417	408	409	408	408	428	416	394	378	352	328	314	310
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	458	449	453	454	448	465	441	418	400	374	347	337	331
Estland. Oplac. arbetssökande	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638	486	[1] 403	470
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	6 358	6 178	6 110	3 290	2 127	1 446	1 146	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	11·3	11·0	11·4	13·8	19·0	21·9	22·0	20·7	[1]16·3	[1]12·8	[1]11·3	10·7	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	10·3	8·0	6·6	6·4	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	484	479	442	510	619	667	677	627	504	385	304	248	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	14	14	14	15	16	17	17	17	16	15	14	14	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	302	288	278	342	357	318	294	268	277	256	250	265	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	7	9	10	12	16	19	17	[1] 13	11	—	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	12	12	14	14	22	35	40	35	25	17	11	12	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	9·5	10·4	8·9	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3	119·1	120·0	123·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	100·9	101·6	102·2	[1]101·4	103·3	—
Arbetslöshet, i %	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	10·9	9·8	9·7	9·6	[1] 9·3	9·3
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	12·0	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·	9·7	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	51	49	46	42	39	38	36	35	34	34	36	39	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under tredje kvartalet 1937.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundvalen av prisuppgifter från 49 ombudsorter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet juni—juli 1937 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lysevaror. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 724—725) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 723) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *oskummad mjölk* har sedan förra kvartalsskiftet undergått höjning med ytterligare 1 öre per liter, från 23 till 24 öre, och priset å *separerad* vara har stigit från 7 till 8 öre. På icke mindre än 29 ombudsorter har prisförhöjning skett å oskummad mjölk. På 11 av dessa orter utgör höjningen 1 öre per liter, på 16 orter 2 öre och på 2 orter 3 öre. De högsta noterade priserna uppvisa för närvarande Luleå med 28 öre samt Stockholm, Arvika, Malmberget och Gällivare med vardera 26 öre, de lägsta priserna Motala med 19 öre samt Växjö, Lidköping och Tidaholm med vardera 20 öre per liter. *Smörpriserna,* som i stort sett legat fasta sedan februari månad i år, ha under det nu gångna kvartalet stigit med i genomsnitt 15 öre per kg både i parti och detalj. Den svenska partinoteringen stod under september i 2·65 kr. per kg mot 2·30 kr. vid motsvarande tidpunkt i fjol, och detaljpriset utgjorde i genomsnitt 3·06 kr. per kg för mejerismör och 2·88 kr. för landssmör mot resp. 2·60 och 2·47 kr. för ett år sedan.

Ostpriserna ha i stort sett icke undergått några nämnvärda förändringar, varemot *margarinpriset* stigit med 10 öre per kg till följd av en med smörprisregleringen sammanhängande förhöjning av accisen från 30 till 40 öre per kg.

Den för årstiden vanliga prisstegringen å *färska ägg* har kännetecknat äggmarknaden men har likväl i förhållande till vad vanligen brukar vara fallet gått jämförelsevis långsamt. Medelpriserna utgjorde under resp. kvartalsmånader 1·87, 1·95 och 2·12 kr. per tjog (1 tjog = 1·2 kg) mot 1·74 kr. i juni och 2·03 kr. i september förra året.

Medelpriset å *potatis* av den nya skörden utgjorde i juli 94 öre per 5 liter och har sedan som vanligt sjunkit mycket kraftigt; sålunda var priset i au-

gusti 57 öre och i september 48 öre per 5 liter. Detta pris är 4 öre högre än vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Detaljnoteringarna å *mjöl* ha i stort sett varit oförändrade under kvartalet, varemot partinoteringarna visa stigande tendens. En jämförelse med prisnivån ett år tidigare ger vid handen, att detaljpriset å samtliga noterade mjölsorter stigit med 2 öre per kg. Partipriserna å mjöl från kvarnarna ha under samma tid höjts med vardera 1·50 kr. per 100 kg för vetemjöl och sammalet rågmjöl och med 2·75 kr. per 100 kg för rågsikt. *Brödpriserna* förete endast några smärre stegringar under kvartalet och ligga i genomsnitt c:a 6 % över prisnivån för ett år sedan.

De under den gångna kvartalsperioden ävensom sedan september månad förra året inträffade prisfluktuationerna å *slaktdjur* samt å *kött och fläsk* framgå av följande sammanställning, varvid emellertid direkta jämförelser mellan partipriserna och detaljhandelspriserna böra göras endast med beaktande av att dessa senare gälla vissa särskilda köttkvaliteter.

Genomsnittlig prisförändring i %	Juni 1937—sept. 1937				Sept. 1936—sept. 1937			
	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	+2·9	−10·2	−14·5	+27·8	− 7·1	+ 1·0	0·0	+12·2
Kött: partihandelspris	+4·2	−13·0	−12·4	+31·0	− 6·6	+ 3·4	+ 4·7	+ 7·5
detaljhandelspris	+4·1	+ 0·5	− 0·4	+19·6	− 0·6	+ 2·8	+ 3·1	+ 8·1

Av de under kvartalet inträffade förändringarna är i främsta rummet att märka den kraftiga stegringen av svin- och fläskpriserna. Som synes har denna stegring kraftigast berört partipriserna å fläsk, med drygt 30 %, medan uppgången inom detaljhandeln utgör c:a 20 %. Nötkreatur visa endast en mindre uppgång, vilket även varit förhållandet med nötkött såväl i parti som detalj. Kalvar och får jämte kalv- och fårkött i parti utvisa däremot prisfall, under det att detaljpriserna härå icke undergått några nämnvärda förskjutningar under kvartalet. En jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol ger vid handen, att svin- och fläskpriserna stigit med i genomsnitt resp. 12 och 8 %, varemot nötkreatur jämte nötkött i parti sjunkit med vardera c:a 7 %. I övrigt inträffade prisförändringar sedan i fjol ha i stort sett varit av mindre betydelse.

Beträffande *färsk fisk* har prishöjning ägt rum för alla noterade sorter; septemberpriserna äro i allmänhet något högre än för ett år sedan.

Kaffepriserna ha i detaljhandeln i stort sett icke undergått någon förändring sedan förra kvartalsskiftet, och medelpriset å rostad santosblandning kvarstår oförändrat vid 3 kr. per kg mot 2·84 kr. ett år tidigare. Partinoteringarna under kvartalet visa emellertid sjunkande tendens.

Priserna å *frukt* och *grönsaker* utvisa de vid denna årstid sedvanliga förskjutningarna. Äpplen ha sålunda sjunkit i pris med i medeltal 58 öre per kg och vitkål med 16 öre, varemot apelsiner stigit med 6 öre per dussin sedan juni månad. Septembernoteringarna å äpplen ligga inemot 15 % under fjolårets prisnivå, under det att apelsiner och vitkål äro c:a 5 % dyrare än för ett år sedan.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—september 1937.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	**97**
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	**93**
1934	98	90	95	85	85	87	109	105	95	89	**94**
1935	100	96	95	102	90	96	107	104	100	90	**99**
1936	103	99	96	112	94	98	106	104	103	91	**102**
1936 3:e kv.	104	98	95	112	92	98	106	104	103	91	**102**
4:e kv.	103	102	98	112	86	91	108	104	103	92	**102**
1937 1:a kv.	105	104	100	112	86	97	110	105	105	93	**103**
2:a kv.	108	105	100	108	84	106	112	105	106	95	**105**
3:e kv.	111	105	101	113	89	102	113	105	108	99	**107**
1937 juni	110	105	101	108	85	108	112	105	107	97	**106**
juli	111	105	101	109	88	107	112	105	108	98	**107**
augusti	111	105	101	112	89	105	114	105	108	99	**107**
september	112	105	101	118	90	93	114	105	109	100	**108**

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar ha även under den nu gångna kvartalsperioden såväl ved- som kol- och kokspriserna undergått så stora stegringar, att indextalet för denna post höjts från 148 till 153 mot 140 för ett år sedan. En jämförelse med prisnivån i september förra året visar, att uppgången i främsta rummet berört kokspriserna, som stigit med drygt 35 %, medan stegringen för kol uppgått till i genomsnitt c:a 17 % och för ved till c:a 13 %.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med september 1937, meddelas i ovanstående tabell en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72. Efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse har beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal								1936				1937			
	1914	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	sept.
Indextal	100	150	140	131	127	123	124	130	134	134	135	134	134	136	139	141	142

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna under tredje kvartalet 1937 med 1931 års prisnivå, befinnes det, att kött och specerier stigit med vardera 13 enheter, mejeriprodukter med 11, mjöl samt maltdrycker och tobak

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

med vardera 5 enheter, rotsaker och frukt med 2 enheter samt bröd med 1 enhet. Fisk har däremot sjunkit med 11 enheter samt bränsle och lyse med 1 enhet.

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle vid 195, enär uppgifter om de förskjutningar i den allmänna hyresnivån, som möjligen inträffat vid övergången till nu påbörjade nya hyresår, ännu icke äro tillgängliga.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549, och årg. 1922, sid. 155, samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å det stora flertalet hithörande varuslag sedan föregående kvartal undergått ytterligare höjningar, vilka varit rätt kraftiga å åtskilliga orter. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 179 till 182; motsvarande tal för ett år sedan var 169.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av nu företagen omräkning har blivit en höjning av skatteindexen från 166 till 177. Höjningen har i främsta rummet sin grund i det med hänsyn till den stigande inkomstnivån vid dessa beräkningar tillämpade högre beskattningsbara inkomstunderlaget. Till uppgången har även bidragit en mindre, genomsnittlig stegring av landstingsskatterna.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan förra kvartalet, och indextalet för hela utgiftsposten kvarstår därför vid 177 mot 173 för ett år sedan.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 719 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 oktober 1937 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å sid. 721.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1937.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle o. lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**

1931 = 100

1932	1 april	97	100	97	97	99	100	**98**
	1 juli	96	100	95	97	99	101	**98**
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	**98**
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	**97**
	1 april	92	98	91	94	108	99	**96**
	1 juli	93	98	90	93	108	99	**96**
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	**97**
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	**96**
	1 april	93	98	89	95	110	99	**96**
	1 juli	95	98	88	95	110	99	**97**
	1 okt.	96	98	89	96	109	99	**98**
1935	1 jan.	96	98	89	97	109	99	**97**
	1 april	97	96	90	96	103	98	**97**
	1 juli	100	96	90	96	103	98	**98**
	1 okt.	101	96	90	96	103	98	**99**
1936	1 jan.	102	96	90	97	103	98	**99**
	1 april	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 juli	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 okt.	102	95	92	97	98	98	**99**
1937	*1 jan.*	*103*	*95*	*92*	*98*	*98*	*99*	**99**
	1 april	106	95	94	100	96	100	**101**
	1 juli	107	95	97	103	96	101	**102**
	1 okt.	109	95	100	105	102	101	**103**

Juli 1914 = 100

1932	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet stigit sedan förra kvartalsskiftet från 102 till 103. Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914 befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med 3 enheter, nämligen från 162 till 165. Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha, som delvis tidigare nämnts, livsmedelsposten stigit med 2 enheter, posterna bränsle och lyse samt beklädnad med resp. 5 och 3 enheter samt skatteposten med 11 enheter.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tabell.

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914=100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
» 1933	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
» 1934	155	125	114	111	113	115	111	116	106	109	98	133	94	107
» 1935	156	130	116	113	119	115	114	117	106	122	99	130	99	112
» 1936	158	135	118	113	123	118	116	120	104	123	108	138	106	114
sept./okt. »	157	133	122	118	127	121	120	123	108	127	109	141	108	118
dec./jan. 1937	158	134	126	124	133	124	128	125	110	129	118	144	112	125
mars/apr. »	161	138	136	131	147	132	144	129	115	127	130	151	124	140
apr./maj »	.	138	138	132	148	136	147	130	115	125	137	159	127	141
maj/juni »	.	138	139	134	148	137	149	131	115	127	142	160	126	142
juni/juli »	162	140	139	135	148	137	149	131	115	126	147	159	125	142
juli/aug. »	.	141	140	135	148	138	149	132	115	129	147	159	126	143
aug./sept. »	.	141	140	136	149	138	149	132	114	134	148	158	126	143
sept./okt. »	165	142	140	137	150	136	149	131	115	136	148	152	125	141

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. Juli—september visa följande indextal:

	juli 1937			augusti 1937				september 1937			
	17	24	31	7	14	21	28	4	11	18	25
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·11	99·92	99·98	99·92	100·00	99·81	100·06	100·20	100·04	100·48	100·01
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	104·7	104·6	104·6	104·5	104·5	104·3	104·4	104·6	104·6	105·1	105·1

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1933—september 1937.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1933	1934	1935	1936	Sept. 1936	April 1937	Maj 1937	Juni 1937	Juli 1937	Aug. 1937	Sept. 1937
Kor:												
Extra prima	61	40	51	63	66	69	59	62	63	65	65	64
Kl. 1	55	35	46	57	59	62	53	55	56	59	60	59
» 2	50	29	39	48	50	54	45	47	49	52	53	52
» 3	41	21	30	38	39	44	35	38	41	44	45	44
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	47	57	69	73	76	67	70	70	71	71	71
Kl. 1	60	42	52	63	68	71	62	64	65	67	67	66
» 2	50	34	43	52	55	58	51	53	54	56	57	55
Tjurar:												
Extra prima	65	38	52	64	66	70	62	64	65	68	68	68
Kl. 1	62	35	48	61	62	67	59	61	62	66	66	65
» 2	58	32	45	57	59	63	55	57	59	62	62	62
» 3	50	28	40	50	53	56	50	52	53	57	57	57
Oxar:												
Extra prima	63	40	50	62	67	69	59	61	63	64	65	64
Kl. 1	57	36	46	58	62	64	53	55	57	58	59	59
» 2	48	26	36	44	47	50	41	43	45	46	47	47
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	58	67	75	86	84	98	103	97	84	87	87
Skummjölks-	57	39	47	55	63	62	69	73	68	57	59	60
Får:												
Yngre	58	54	53	58	66	65	77	75	76	72	69	65
Äldre, feta	53	33	35	39	46	45	55	53	53	50	49	46
Svin:												
Slakterisvin	82	59	56	88	89	91	79	80	80	87	91	102
Rena, större	81	56	54	82	88	91	76	77	77	83	87	98
Suggor	68	34	31	57	65	67	55	51	50	53	57	71
Köttpriser[2] (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	74	91	109	115	118	103	105	106	109	110	107
» 2	·	59	77	94	100	106	86	89	93	96	97	96
» 3	·	41	60	77	80	90	68	71	77	84	85	83
Tjurkött:												
Kl. 1	·	64	83	103	108	114	99	102	105	109	109	108
» 2	·	53	72	92	98	102	89	92	95	99	101	99
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	102	115	123	133	128	154	167	158	134	142	140
» 2	·	85	100	113	124	120	139	149	140	116	123	121
Skummjölkskalv. » 1	·	68	84	94	105	101	114	122	116	93	98	99
Lamm	·	133	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Får: fullt feta	·	107	110	118	130	128	157	152	153	145	140	134
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	84	80	114	121	124	105	107	107	117	122	136
» 2 (75—100 »)	·	80	76	111	121	125	102	104	105	114	118	132
Suggor, feta	·	50	46	80	90	92	77	74	72	79	82	99
» mindre feta	·	40	36	68	79	82	67	64	62	69	72	87

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna. — [2] Fr. o. m. april 1935 saknas noteringar för Stockholm samt fr. o. m. januari 1937 för Malmö.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	22	22	21	21	20	20	21	21	22
2	separerad	»	6	6	19	8	8	8	8	7	7	7	7	7
3	Smör: borde- (mejeri-)	kg	236	239	657	351	339	284	255	235	244	276	268	263
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	322	305	265	240	220	224	253	253	250
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	237	231	195	190	175	147	170	177	189
6	halvfet, » »	»	121	119	374	172	167	144	141	131	109	125	129	145
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	144	376	140	133	138	129	125	127	141	135	133
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	241	241	211	193	170	161	168	184	204
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	64	47	42	44	44	36	36	43	45
10	»	hl	·	·	963	1061	734	640	679	677	519	519	640	697
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	143	104	82	124	78	77	62	92	86
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	62	54	36	32	31	33	42	48	42
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	84	87	52	43	47	48	53	62	62
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	45	43	41	39	36	36	35	38	39
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	32	29	25	24	24	24	23	24	25
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	43	39	35	35	33	32	31	33	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	51	46	38	36	39	32	34	35	37
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	54	52	46	43	42	41	40	41
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	71	66	64	62	61	59	59	60
20	hårt, knäckebröd	»	·	·	139	97	95	89	88	87	85	84	82	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	65	64	62	61	60	58	58	58	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	48	48	46	46	47	46	45	45	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	153	150	145	141	138	136	134	132	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	77	76	75	75	74	72	71	72	73
25	billigaste sort	»	60	61	145	94	93	90	89	88	86	84	85	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	·	·	·	·	101	100	98	97	98
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	190	189	189	181	163	148	156	179	193
28	soppkött	»	100	95	333	158	156	155	150	131	114	121	143	156
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	238	239	238	225	206	188	198	217	232
30	spädkalv	»	72	70	274	140	144	145	138	126	114	117	129	142
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	225	230	231	218	201	187	192	205	217
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	·	·	·	·	159	142	147	172	189
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	205	226	210	147	141	142	136	177	196
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	210	232	217	153	147	148	141	182	200
35	» amerikanskt (ryggfläsk)[1]	»	·	·	364	213	228	227	195	177	174	158	170	190
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	122	127	127	121	115	109	107	110	111
37	gädda	»	108	110	312	179	191	190	182	171	157	152	153	159
38	sill	»	34	35	102	66	68	70	68	63	61	62	62	61
39	strömming	»	38	39	106	66	67	67	68	62	59	57	57	57
40	torsk	»	55	57	139	92	100	100	97	92	89	87	89	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	152	157	155	154	150	148	143	145	149
42	kolja	»	·	·	152	117	126	124	124	122	116	113	116	118
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	120	57	61	68	56	38	40	49	62	71
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	95	96	96	85	73	68	63	66	72
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	·	·	·	·	·	322	313	301	291	284
46	Socker, bit-	»	67	65	168	64	54	45	42	47	47	46	46	47
47	Salt, matsalt	»	·	10	31	18	17	17	16	16	16	16	15	15
48	Äpplen, ät-	»	·	·	·	·	·	·	·	127	105	97	101	94
49	Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	·	·	·	·	·	138	115	111	115	115
50	Bananer, prima	kg	·	·	·	·	·	·	·	164	166	161	160	146
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	·	·	·	·	108	107	106	101	85
52	Vitkål, svensk	»	·	·	·	·	·	·	·	30	23	24	24	33
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	·	·	·	·	22	24	24	24	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	16	16	16	16	16	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	·	·	·	·	36	35	35	35	34
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	29	29	29	24	23	24	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	·	·	·	·	17	17	17	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1300	1260	1220	1165	1070	945	920	945	995
59	barr-, » »	»	575	595	2310	980	945	920	890	820	725	715	730	765
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	713	703	688	651	633	620	613	614	607
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	242	1664	331	340	323	300	292	288	287	291	294
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	·	·	·	·	445	434	437	452	459
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	·	·	·	·	·	427	419	421	436	446

[1] Uppgifterna avse sidfläsk t. o. m. januari 1935.

Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Jan. 1937	Febr. 1937	Mars 1937	April 1937	Maj 1937	Juni 1937	Juli 1937	Aug. 1937	Sept. 1937	Höjn. eller sänkn. i % sept. 1913—sept. 1937	Höjn. eller sänkn. i % sept. 1936—sept. 1937	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	23	23	23	24	+ 71·4	+ 9·1	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	+ 33·3	+ 14·3	2
260	271	279	280	281	289	290	290	291	291	293	306	306	+ 29·1	+ 17·7	3
247	253	261	264	266	272	274	275	275	276	276	287	288	+ 33·3	+ 16·6	4
187	188	187	186	185	183	184	184	184	184	182	181	183	+ 10·9	— 2·1	5
146	147	146	145	144	142	143	142	142	142	140	140	141	+ 14·6	— 3·4	6
130	140	140	140	140	140	140	145	145	145	145	155	155	+ 12·3	+ 19·2	7
203	250	265	249	213	211	226	185	166	174	187	195	212	+ 37·7	+ 4·4	8
44	43	43	44	44	46	46	48	48	48	47	[1] 52	48	+ 77·8	+ 9·1	9
667	659	660	664	677	714	739	771	787	776	741	—	738	·	+ 10·6	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	57	—	—	—	11
42	42	42	42	42	42	43	42	42	42	42	42	42	+ 35·5	0·0	12
60	61	60	59	59	57	56	54	53	54	53	53	53	+ 12·8	— 11·7	13
39	40	40	40	40	41	41	41	41	41	41	41	41	+ 32·3	+ 5·1	14
25	26	26	26	26	27	27	27	27	27	27	27	27	+ 22·7	+ 8·0	15
34	35	35	35	35	35	36	36	36	36	36	36	36	+ 33·3	+ 5·9	16
37	38	38	39	40	41	41	41	41	41	41	41	41	+ 13·9	+ 10·8	17
42	42	42	42	42	42	42	42	42	43	43	43	43	+ 4·9	+ 2·4	18
60	63	63	63	64	64	65	65	65	65	65	65	65	+ 58·5	+ 8·3	19
82	84	84	84	85	85	85	85	85	85	85	85	85	·	+ 3·7	20
59	60	61	61	61	61	61	61	61	62	62	62	62	+ 63·2	+ 5·1	21
45	46	47	47	47	47	47	48	48	48	48	48	48	+ 60·0	+ 6·7	22
131	132	136	136	136	135	136	137	137	137	137	138	138	+ 84·0	+ 5·3	23
72	73	75	75	75	75	75	75	75	76	76	76	76	+ 76·7	+ 5·6	24
86	86	89	89	89	89	89	90	90	91	90	90	91	+ 51·7	+ 5·8	25
98	99	103	103	103	103	103	103	104	104	105	104	105	·	+ 7·1	26
198	195	191	191	192	189	187	186	187	188	192	195	197	+ 56·3	— 0·5	27
158	157	155	155	155	154	152	152	152	152	154	156	157	+ 51·0	— 0·6	28
235	231	226	231	242	243	242	243	244	248	243	241	243	+ 82·7	+ 3·4	29
143	143	143	144	145	144	144	144	143	143	143	144	146	+ 97·3	+ 2·1	30
224	213	206	210	215	217	225	233	232	232	233	234	231	+ 72·4	+ 3·1	31
193	190	186	185	184	182	180	179	179	180	187	190	192	·	— 0·5	32
198	202	197	199	202	198	193	187	180	179	182	190	214	+ 55·1	+ 8·1	33
201	205	198	203	207	201	198	191	186	185	189	193	218	+ 51·4	+ 8·5	34
184	185	191	191	195	194	197	196	195	194	192	193	195	·	+ 6·0	35
109	110	111	113	116	121	117	113	95	98	106	110	111	+ 48·0	+ 1·8	36
156	158	159	160	169	164	167	158	133	148	164	162	162	+ 47·3	+ 3·8	37
62	60	59	62	58	57	56	59	59	63	68	64	68	+ 74·4	+ 9·7	38
57	58	54	53	57	56	56	55	53	56	59	60	63	+ 61·5	+ 10·5	39
90	89	87	87	89	89	88	85	84	87	88	92	91	+ 65·5	+ 1·1	40
149	148	147	147	152	158	152	149	144	147	148	148	151	+ 88·8	+ 1·3	41
116	115	116	118	123	122	118	115	112	114	116	114	118	·	+ 1·7	42
48	49	49	48	48	48	48	49	48	49	49	49	49	+ 8·9	+ 2·1	43
69	69	70	70	70	70	71	71	72	72	72	71	72	+ 33·3	+ 4·3	44
284	285	284	287	290	298	300	301	299	300	300	300	300	·	+ 5·6	45
46	47	46	46	46	48	48	48	48	48	48	48	48	— 28·4	+ 4·3	46
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	·	0·0	47
67	75	80	86	95	100	101	106	115	116	118	95	58	·	— 13·4	48
134	147	143	134	113	104	104	108	123	134	140	140	140	·	+ 4·5	49
140	139	139	139	139	139	139	139	139	139	139	139	139	·	— 0·7	50
84	84	84	86	87	89	90	90	91	91	91	91	91	·	+ 8·3	51
22	20	21	22	24	30	33	36	38	39	37	27	23	·	+ 4·5	52
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	0·0	53
15	15	15	16	15	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7	54
34	34	34	34	34	34	34	34	33	33	33	33	33	·	— 2·9	55
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	21	21	0·0	+ 5·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
1010	1015	1015	1025	1030	1040	1045	1050	1065	1075	1085	1105	1130	+ 56·9	+ 11·9	58
775	780	780	785	790	800	810	810	830	840	845	865	885	+ 53·9	+ 14·2	59
607	609	607	604	605	611	613	622	633	648	658	665	670	+ 67·5	+ 10·4	60
297	299	299	299	301	309	310	320	334	351	359	365	367	+ 57·5	+ 23·6	61
469	468	469	469	471	478	484	511	543	593	630	641	642	·	+ 36·9	62
454	455	456	456	457	465	470	498	528	581	617	630	629	·	+ 38·5	63

[1] Medeltal av juliprisерna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	26	25	24	22	23	21	24	19	23
2	separerad	»	10	7	9	8	8	8	8	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	304	305	305	305	305	305	305	305	303
4	mat- (lands-)	»	279	292	291	299	300	289	290	285	283
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	186	188	184	193	190	197	200	176	181
6	halvfet, » »	»	144	150	144	145	126	148	161	145	140
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	155	155	155	155	155	155	155	158	155
8	Ägg, svenska, färska	tjog	237	212	209	199	212	203	213	197	206
9	Potatis: gammal	5 l	52	52	53	50	50	50	49	45	43
10	»	hl	—	857	814	798	—	750	746	700	610
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	37	38	40	34	35	39	35	34	37
13	Bruna bönor, holländska	»	53	46	51	55	50	51	54	45	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	40	40	42	40	41	41	40	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	27	27	30	25	29	28	29	28
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	37	36	36	37	34	37	34	36	36
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	44	40	40	43	40	40	39	44	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	48	47	38	45	46	50	39	44	40
19	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	67	67	61	64	60	70	60	67	67
20	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	93	90	75	81	81	88	80	89	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	71	83	64	65	66	67	56	62
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	55	46	52	46	44	52	47	53	51
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	151	107	144	138	147	133	131	132	131
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	75	80	84	75	70	77	73	67	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	120	98	99	85	94	93	100	86	85
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	119	129	95	105	102	87	103	96	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	220	190	199	195	188	182	200	173	194
28	soppkött	»	153	158	143	148	157	162	148	148	168
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	242	243	251	237	250	249	257	248	237
30	spädkalv	»	—	151	128	—	—	—	—	150	160
31	Fårkött, färskt, stek	»	249	233	269	275	248	278	279	248	225
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	207	198	195	176	186	179	180	174	193
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	249	231	205	205	219	217	248	192	237
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	251	250	221	207	214	218	249	188	237
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	128	121	123	98	132	133	115	103	125
37	gädda	»	184	168	165	156	174	167	154	159	191
38	sill	»	74	76	61	65	89	67	68	65	71
39	strömming	»	80	68	55	60	73	69	58	63	70
40	torsk	»	137	132	119	145	114	112	125	80	77
41	rödspotta (spätta)	»	161	162	150	160	170	153	175	143	148
42	kolja	»	135	128	120	132	135	130	139	101	105
43	Salt sill, prima islands-	»	49	42	45	48	45	40	40	43	45
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	63	76	75	—	66	80	72	66	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	325	300	290	314	291	320	324	296	299
46	Socker, bit-	»	45	46	48	46	46	46	47	46	48
47	Salt, matsalt	»	15	15	15	15	14	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	47	45	50	40	40	54	58	40	50
49	Apelsiner, medelstora	dussin	142	160	153	155	100	162	175	83	132
50	Bananer, prima	kg	130	130	135	140	140	135	130	135	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	102	87	98	98	88	98	98	85	80
52	Vitkål, svensk	»	23	24	14	21	28	25	27	17	21
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	23	22
54	Svagdricka	l	25	18	18	15	15	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	30	23	38	30	32	32	33	35
56	Fotogen, Water White	l	20	21	19	19	18	20	20	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	13	14	—	19
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1310	1300	1000	975	1200	1165	1215	1125	1150
59	barr-, » »	»	925	865	815	740	965	950	990	820	775
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	625	640	660	700	625	750	650	603	669
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	320	338	360	375	330	400	375	373	375
62	Koks: c:a 20—40 *mm*, hemkörd	100 kg	590	573	660	570	540	728	678	670	673
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm,	»	527	560	621	570	542	648	655	698	680

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
21	20	24	22	24	24	22	23	23	22	22	21	23	21	25	23	1
5	8	8	5	6	7	6	7	8	6	6	5	8	7	10	5	2
300	295	300	295	300	298	300	300	300	300	300	300	305	305	309	310	3
264	280	284	282	279	284	—	—	—	—	—	—	295	287	292	283	4
204	190	191	173	210	210	160	193	177	177	168	183	193	178	190	162	5
133	—	—	145	160	160	—	—	133	—	—	—	150	133	120	—	6
155	155	153	153	155	155	155	155	155	155	155	153	155	160	154	155	7
182	188	190	191	198	187	204	210	203	202	205	199	208	204	231	186	8
40	60	50	39	46	53	50	41	45	50	41	45	42	50	48	49	9
630	700	792	679	571	—	517	600	600	670	640	—	667	800	700	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
47	50	41	38	45	44	43	45	43	46	46	44	47	46	45	40	12
63	60	50	56	45	48	47	50	56	59	60	50	58	50	45	50	13
40	42	38	40	43	42	40	40	41	41	41	40	41	40	42	41	14
25	28	24	26	26	27	26	27	28	28	27	28	28	26	29	27	15
35	37	33	36	37	36	35	36	36	36	37	36	36	35	37	35	16
40	43	38	40	42	40	40	42	37	43	43	42	40	40	42	38	17
47	50	43	40	40	38	48	50	50	48	46	48	40	40	40	39	18
65	68	64	64	68	66	68	69	67	68	65	69	71	70	73	67	19
82	83	87	87	90	100	96	100	100	93	82	83	89	81	89	87	20
51	50	52	50	59	57	42	42	47	47	58	46	53	58	69	60	21
38	45	37	42	48	44	32	32	36	36	46	35	44	44	52	55	22
134	140	96	135	100	121	141	140	147	125	112	149	130	102	134	135	23
64	50	64	94	85	80	—	83	—	—	—	59	—	66	94	87	24
71	70	75	92	93	108	93	88	87	83	75	82	89	82	109	88	25
99	90	77	100	123	114	97	90	102	98	110	88	95	84	113	121	26
197	190	179	187	166	190	178	220	220	213	208	206	181	190	212	200	27
171	150	150	157	145	169	127	164	175	165	184	159	159	153	160	171	28
227	240	232	240	203	238	218	280	230	243	230	202	208	195	247	259	29
140	140	149	130	—	148	122	150	150	150	150	140	140	—	144	165	30
220	205	204	235	197	232	214	250	220	220	250	240	216	208	260	222	31
200	180	182	193	176	197	180	200	200	200	211	162	176	178	196	200	32
218	220	200	218	212	215	194	210	210	204	207	190	196	199	229	230	33
218	220	209	215	216	214	220	230	230	220	218	214	221	217	230	230	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
113	119	110	65	134	88	148	119	110	—	122	105	123	121	137	—	36
150	160	152	148	170	148	165	175	182	179	186	155	180	146	182	—	37
63	60	55	—	—	—	70	96	75	80	68	—	71	57	53	56	38
60	63	58	53	52	55	60	63	—	—	70	55	71	68	89	—	39
85	94	39	64	109	41	59	56	60	58	56	45	58	49	56	49	40
134	141	150	—	150	142	148	163	135	142	138	90	139	128	151	125	41
106	130	104	—	133	—	150	150	150	—	—	125	93	98	70	86	42
43	60	40	50	45	49	51	40	56	50	52	50	47	49	63	48	43
—	—	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	71	67	63	44
300	290	284	310	299	320	277	279	286	295	300	301	306	280	296	295	45
46	47	47	46	50	48	46	45	45	47	47	46	46	46	46	47	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	47
60	48	49	45	60	80	51	74	62	53	56	63	52	50	80	68	48
150	130	167	150	175	144	105	144	140	—	147	—	125	100	135	105	49
140	140	140	140	140	135	135	130	130	135	135	135	135	135	130	140	50
88	100	89	100	100	88	86	90	84	90	91	91	75	84	96	88	51
23	25	23	35	15	23	27	20	15	13	11	14	15	24	20	25	52
22	22	25	22	27	24	25	23	24	25	24	24	26	22	24	22	53
15	16	17	15	14	15	14	15	12	12	12	10	12	12	15	15	54
31	39	37	42	39	37	22	36	30	38	30	32	35	37	25	36	55
20	23	20	19	19	20	20	20	20	20	20	20	20	22	21	20	56
—	—	20	16	19	17	15	15	15	17	13	16	—	—	12	—	57
790	1100	1040	1075	1350	1100	1100	1640	1300	1500	1500	1300	1165	1100	1600	1400	58
550	800	720	850	1050	600	900	1510	1100	1500	1400	1100	945	900	1290	1100	59
750	700	675	600	775	750	600	635	700	690	700	653	650	550	605	590	60
375	500	350	290	375	350	300	305	335	328	360	321	350	300	320	315	61
687	750	502	678	607	654	540	619	653	577	640	570	650	620	592	630	62
687	650	515	626	625	691	540	567	642	577	629	561	630	590	609	523	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	22	25	20	20	25	24	26	24	23
2	separerad	»	10	11	7	5	8	8	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	310	310	300	310	305	305	305	300	305
4	mat- (lands-)	»	275	277	285	285	284	288	270	281	299
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	179	191	184	184	203	182	188	165	159
6	halvfet, » »	»	—	134	120	140	160	140	—	123	—
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	152	155	159	155	155	155	155	155	160
8	Ägg, svenska, färska	tjog	177	211	196	183	208	213	195	208	227
9	Potatis: gammal	5 l	53	49	44	43	53	49	38	43	50
10	»	hl	1050	775	850	727	954	826	—	720	809
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	49	44	43	45	46	45	45	35	43
13	Bruna bönor, holländska	»	54	50	50	56	56	57	60	45	45
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	41	39	40	40	42	42	41	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	26	25	26	27	26	26	27	30
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	36	35	34	36	37	36	35	35	36
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	40	40	40	42	44	42	42	40	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	48	40	40	48	38	46	45	33	43
19	Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	68	69	66	65	65	66	68	62	61
20	hårt { knäckebröd	»	87	91	83	87	90	80	95	79	87
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	74	71	65	70	60	69	58	60
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	51	54	50	44	58	55	59	53	50
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	151	156	121	140	160	160	150	123	147
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	83	78	59	71	79	67	64	75	64
25	billigaste sort { » » mjölk	»	92	96	71	79	111	75	84	97	74
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	106	118	80	81	102	80	106	105	106
27	Nötkött, färskt: stek	»	193	208	193	200	229	201	204	217	200
28	soppkött	»	170	179	173	160	169	168	157	138	140
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	240	209	221	220	253	248	249	240	243
30	spädkalv	»	150	—	132	150	125	—	151	—	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	240	243	214	250	250	245	205	244	244
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	193	179	200	200	190	180	200	200	200
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	242	227	210	200	225	210	211	220	230
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	220	220	208	200	225	210	210	220	230
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	100	123	98	103	116	126	100	91	118
37	gädda	»	125	180	129	160	155	180	155	154	167
38	sill	»	73	68	60	69	60	70	60	65	64
39	strömming	»	70	68	63	77	71	69	75	62	64
40	torsk	»	90	69	71	100	103	115	100	—	115
41	rödspotta (spätta)	»	150	141	140	144	160	157	—	144	154
42	kolja	»	100	122	120	105	117	115	139	110	131
43	Salt sill, prima islands-	»	51	51	50	49	50	50	50	45	41
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	79	73	70	68	79	78	88	—	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	300	299	296	300	304	291	308	297	296
46	Socker, bit-	»	47	48	47	48	50	49	49	46	47
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	60	52	68	40	58	50	56	45	40
49	Apelsiner, medelstora	dussin	154	126	125	145	124	119	140	150	150
50	Bananer, prima	kg	135	135	140	140	140	148	140	140	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	83	89	90	85	93	96	100	83	88
52	Vitkål, svensk	»	38	20	18	25	28	20	15	17	25
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	27	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	18	15	14	14	15	13	18	13	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	35	34	37	27	30	34
56	Fotogen, Water White	l	20	19	19	19	21	21	20	20	19
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	19	—	19	—	20	—	—	15	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1300	1220	1215	1065	1100	1000	1050	1250	1190
59	barr-, » »	»	900	925	815	635	900	700	850	1090	940
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	650	560	600	650	600	600	675	625	650
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	350	331	360	370	350	400	400	375	350
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	666	607	691	642	661	625	700	647	608
63	c:a 40–60 cl. 60–80 mm,	»	681	623	674	667	666	625	700	637	614

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget	Kiruna	Samtliga orter	
25	25	25	25	25	25	25	24	25	25	25	25	28	26	25	**24**	1
—	8	6	6	10	5	10	10	—	8	11	10	7	—	—	**8**	2
310	310	310	310	310	310	316	317	303	309	305	315	315	315	320	**306**	3
284	285	299	290	300	307	303	299	297	286	289	259	305	301	295	**288**	4
184	173	193	200	156	168	194	186	178	183	170	178	171	165	170	**183**	5
145	130	133	155	—	—	148	135	133	143	130	137	136	150	—	**141**	6
155	155	155	150	155	155	153	155	155	155	155	155	155	148	153	**155**	7
229	216	226	226	226	229	239	234	234	240	242	224	243	248	246	**212**	8
42	42	47	42	42	41	47	49	49	51	48	—	63	60	60	**48**	9
750	714	805	714	578	714	757	671	—	857	857	533	1000	—	—	**738**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
43	39	39	43	38	43	44	46	40	40	40	43	51	40	50	**42**	12
50	53	48	57	46	50	57	57	59	52	62	64	59	62	65	**53**	13
43	40	40	41	42	41	42	42	43	41	43	41	41	42	45	**41**	14
28	24	27	28	26	27	29	27	27	28	29	27	28	29	29	**27**	15
37	35	36	37	36	36	35	36	37	37	38	37	36	38	39	**36**	16
39	38	39	40	40	43	45	44	43	41	42	42	43	43	45	**41**	17
44	35	40	40	49	40	42	41	43	45	31	35	45	43	50	**43**	18
60	57	59	61	58	64	67	63	65	63	64	61	66	55	65	**65**	19
75	76	71	74	75	82	80	75	82	82	85	77	85	78	85	**85**	20
70	62	64	63	62	58	69	67	60	68	70	80	61	76	73	**62**	21
50	47	—	—	49	—	54	50	—	56	54	—	50	52	—	**48**	22
117	133	145	152	156	149	156	142	123	149	165	120	169	162	158	**138**	23
86	72	74	77	89	64	88	89	72	77	82	75	80	88	80	**76**	24
100	85	—	—	93	99	108	108	83	102	—	—	—	—	—	**91**	25
115	120	112	111	105	145	127	123	97	95	118	123	119	105	100	**105**	26
188	235	196	200	215	228	189	183	180	187	169	160	200	200	219	**197**	27
168	165	163	166	142	147	146	145	150	145	148	138	159	141	185	**157**	28
243	265	236	255	232	248	258	239	250	283	270	—	300	270	276	**243**	29
157	—	146	140	137	159	162	152	150	145	149	150	140	149	135	**146**	30
239	253	244	230	228	239	223	205	200	214	200	175	215	212	219	**231**	31
198	200	190	200	200	198	195	191	171	220	200	170	200	195	213	**192**	32
216	230	200	218	225	229	216	201	207	196	208	175	210	207	214	**214**	33
220	240	200	190	230	230	215	201	195	203	210	180	210	209	230	**218**	34
—	—	—	200	—	190	222	203	200	182	200	181	199	175	190	**195**	35
125	140	131	138	90	87	125	100	119	129	75	100	50	75	70	**111**	36
175	181	180	175	181	163	188	163	160	170	175	100	125	128	107	**162**	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**68**	38
60	59	60	56	63	46	45	38	41	70	75	—	60	62	60	**63**	39
125	125	132	103	119	125	100	—	100	120	—	—	75	—	—	**91**	40
175	200	153	150	175	163	178	—	—	150	—	—	150	—	—	**151**	41
125	138	128	105	144	125	100	—	100	111	—	—	75	—	—	**118**	42
44	45	49	55	41	48	54	49	47	54	55	60	58	50	70	**49**	43
—	65	69	—	—	80	—	—	—	—	—	—	75	—	—	**72**	44
308	298	303	293	307	305	300	302	300	295	300	300	304	295	318	**300**	45
46	47	48	50	47	49	49	49	51	50	52	50	50	50	54	**48**	46
12	14	15	15	15	15	18	16	15	15	15	18	15	15	15	**15**	47
55	48	45	60	48	48	100	100	88	64	50	73	58	76	61	**58**	48
156	143	137	135	104	153	155	139	170	142	140	155	149	140	136	**140**	49
140	140	140	145	130	140	140	140	145	150	145	150	145	155	155	**139**	50
90	79	86	97	89	90	98	99	103	90	90	96	91	90	82	**91**	51
22	18	30	28	21	20	31	33	30	29	25	45	32	20	25	**23**	52
23	23	22	23	22	23	22	23	26	22	24	28	24	28	27	**24**	53
12	17	15	15	15	13	18	18	20	18	16	19	20	20	20	**16**	54
27	34	33	34	39	35	36	36	33	25	33	55	35	28	28	**33**	55
20	19	22	21	19	21	22	20	20	28	22	24	25	22	25	**21**	56
18	—	—	—	18	—	20	—	—	18	—	—	—	—	—	**17**	57
1200	1000	1000	1050	1050	925	950	765	925	1020	850	750	900	1000	1100	**1130**	58
1000	750	750	700	840	800	800	580	800	730	700	600	750	800	800	**885**	59
725	650	650	650	650	700	750	—	750	875	—	—	675	—	900	**670**	60
400	—	385	350	350	400	450	—	450	475	450	—	350	—	450	**367**	61
655	585	630	625	658	729	700	—	680	803	670	—	636	—	—	**642**	62
655	560	590	589	717	750	700	—	622	787	686	—	585	—	—	**629**	63

Litteraturöversikt.

(September 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Internationale oder Internationales Arbeitsamt? Rückblick auf die Internationale Arbeitskonferenz in Genf. Arbeitertum 15 sept. 1937.

Sverige.

ERIKSSON, PER. En översikt över Sveriges handelsorter. Affärsekonomi 1937, nr 12.

LARSSON, YNGVE. Städernas förhållande till omgivande kommuner med särskild hänsyn till Stockholmstrakten. (Föredrag.) Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 7.

MONTGOMERY, A. Det »patriarkala» arbetssystemet. Affärsekonomi 1937, nr 13.

RYDH, HANNA MUNCK AF ROSENSCHÖLD. Socialt rödakorsarbete i Jämtlands län. Svenska röda korset 1937, nr 8.

STOLPE, H. Bruksarbetarnas varuanskaffning under 1800-talet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 36.

Gemensamma måltidstimmar. Affärsekonomi 1937, nr 13.

Industriens skogsbesittande. Sv. pappersmassetidning 1937, nr 17.

Om kakan delades lika. [Polemik mot artikel i Tiden.] Sunt förnuft 1937, nr 7.

Social work in Stockholm. [Anmälan.] Folklig kultur 1937, nr 6.

Den svenska handelns lokalisering. Affärsekonomi 1937, nr 12.

Den svenska småstaden som handelsort — och dess omland. Affärsekonomi 1937, nr 12.

Amerikas förenta stater.

STERN, B. Mechanical changes in the cotton-textile industry, 1910 to 1936. Monthly labor review aug. 1937.

Forholdene i Amerika. Arbejdsgiveren (Danmark) 1937, nr 18.

Frankrike.

EDBERG, R. Experimentet Blum. Tiden 1937, nr 8.

Norge.

KARLSEN, T. Rörleggerfagets stilling i Norge. Rörinstallatören 1937, nr 8.

Soc. rådsrepublikernas union.

B[RUNIU]S, A. Bruttoproduktionens relativitet. Industria 1937, nr 19.

Planhushållningen i Sovjetunionen. Industria 1937, nr 19.

Storbritannien.

ERDLAND, K. Planhushållningsidéer i England. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 38.

Turkiet.

WEIGERT, O. Ny turkisk arbetslagstiftning. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 35—36.

Tyskland.

BIRKENHOLZ, C. Die »Sozialpolitischen Bedingungen» für die Baustellen der Reichsautobahnen und Reichsstrassen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 25.

GUSKO, K. Arbeit und Eigentum. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 25.

SITZLER. Arbeit wird das Schicksal meistern! [Den tyska socialpolitiken.] Zum Parteitag 1937. Soziale Praxis 1937, nr 38.

Tysklands nya tjänstemannalag. Ett uttryck för rikets enhet. Sv. trafiktidning 1937, nr 39.

Unternehmerpflicht und Arbeitseinsatz. V. D. I. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1937, nr 38.

Arbetarskydd.

GYLLENCREUTZ, S. Analys av olycksfallsrisker. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1937, nr 7/8.

UDLUFT, H., & HELLMERS, J. H. Welche Gesteine und mineralischen Werkstoffe sind silikosegefährlich? Reichsarbeitsblatt 1937, nr 26.

Sverige.

STENHANE, K. H. Den moderna psykotekniken och dess betydelse för arbetarskyddet. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1937, nr 7/8.

WALLNER, O. Nya föreskrifter angående minderårigas användande i skogsarbete. Skogen 1937, nr 17.

Olycksfallen inom metallindustrien och ersättningarna enligt lagen. Sjukpenning och livränta blir ofta minimala på grund av det nuvarande beräkningssättet. Metallarbetaren 1937, nr 34.

Yrkesinspektionen måste leta sig fram till nystartade textilföretag. Arbetarskyddslagen måste omarbetas. Textilarbetaren 1937, nr 3.

Norge.

GRØNNINGSÆTER, J. Litt om sanitær-, varme- og ventilasjonsteknikkens utvikling og nuværende stand i Norge. Rörinstallatören 1937, nr 8.

Tyskland.

GRIDL. Bau und Prüfung von Druchluftbehältern. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 26.

Arbetslön och arbetstid.

PIGOU, A. C. Real and money wage rates in relation to unemployment. The economic journal sept. 1937.

REHN, G. Lönen stiger — i utlandet. Metallarbetaren 1937, nr 37.

TAMMELIN, P. Ackordsättning vid vävning av yllevaror. Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1937, nr 7/8.

Sverige.

HELLDÉN, B. Kompensationen för familjepensionsavgifterna. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1937, nr 8.

SÆMUND, G. Samtal om arbetstiden. En dialog mellan en lantbrukare och en »lagkarl». Landtmannen 1937, nr 37.

SPÅNGBERG, E., & REHN, G. Kring 40-timmarsfrågan. Ett diskussionsinlägg med svar. Metallarbetaren 1937, nr 38.

SÖDERLUND, G. Familjelönen i enskild tjänst. Tiden 1937, nr 7.

Arbetstid och bemanning. Maskinbefälsförbundets tidskrift 1937, nr 9.

Hamnarna och högkonjunkturen. [Frågan om lastnings- och lossningsarbetets organisation bl. a.] Sunt förnuft 1937, nr 7.

Industriens kostnader vid genomförande av lagstadgad semester för anställda. Utredning av Kommerskollegium. Kommersiella meddelanden 1937, nr 17.

De kontorsanställdas arbetstid. Från svenska bruk 1937, nr 8.

Sveriges bageriidkareförenings och Stockholms bageriindustriförenings yttrande till Kungl. socialstyrelsen angående bagerilagens verkningar. Sv. bageritidskrift 1937, nr 8.

40-timmarsveckan. Textilarbetaren 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Minimum-wage legislation in the United States, as of July 1, 1937. Monthly labor review aug. 1937.

Finland.

Lönestatistikens mottagande. Industritidningen 1937, nr 8.

Frankrike.

40-Timers Ugen og den franske Industri. Tidsskrift for Industri 1937, nr 17.

Norge.

BECH, D. Ferieretten. (Föredrag.) [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 8.

Soc. rådsrepublikernas union.

Efficiency and wages in the Soviet Union in 1936 and 1937. Monthly labor review aug. 1937.

Storbritannien.

Elektriciteten och de engelska husmödrarna. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 5.

Tyskland.

DÄNZER-VANOTTI, & HERSCHEL. Zum Problem der Tariflohnverwirkung. Soziale Praxis 1937, nr 39.

SCHWARZBAUER, F. Zur Lebenshaltung der Angestellten. Soziale Praxis 1937, nr 38.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

MENDERSHAUSEN, H. The elimination of seasonal fluctuations in the building industry. International labour review aug. 1937.

Konjunkturåterhämtningen inom cellulosaindustrien. Skogen 1937, nr 17.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Arbetslöshetsräkningen. Industria 1937, nr 19.

— Statsministerns vädjan till de arbetslösa. Industria 1937, nr 19.

BRÜCKNER, H. Strukturwandlungen auf dem schwedischen Textilmarkt (1925—1936). Weltwirtschaftliches Archiv B. 46, s. 496.

EKLUNDH, B. Ladugårdsarbetets rationalisering. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 9.

G[ILLE], G. Statsmakterna och arbetslösheten inom musikeryrket. Musikern 1937, nr 17.

HEIJKEL, M. Dolda arbetstillfällen kontra dold arbetslöshet. Sunt förnuft 1937, nr 7.

HOFSTEN, E. v. Vad menas med arbetslöshet? Vår stad 1937, nr 3.

JERNEMAN, T. Ändringarna i den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Metallarbetaren 1937, nr 37.

LUNDBERG, G. Offentliga arbeten som krisberedskap. S. A. P. information 1937, nr 17.

Analysis of public aid by national employment commission. The labour gazette 1937, nr 8.

Beredskap inför nästa kris. Sunt förnuft 1937, nr 7.

Flykten från jordbruket. Bristen på arbetskraft omöjliggör på många håll jordens effektiva brukning. Sunt förnuft 1937, nr 7.

De offentliga arbetena och högkonjunkturen. Sunt förnuft 1937, nr 7.

Skall den nya arbetslöshetsräkningen bringa klarhet i ett svårt tjänstemannaproblem? Från svenska bruk 1937, nr 8.
Skogens betydelse för Sveriges folkförsörjning. Trävaruindustrien 1937, nr 17.

Danmark.

KALLESTRUP, L. R. Arbejdslösheden i Aarene 1930—36. Social Tidsskrift 1937, nr 7/8.
VEDEL-PETERSEN, K. Hvorledes bör Ungdommen helst beskæftiges? (Föredrag.) Samfundets Krav 1937, nr 3.

Frankrike.

HÅKANSSON, LEONORE. Kvinnans ställning i det moderna Frankrike. Morgonbris 1937, nr 9.

Schweiz.

Erhebung über die berufliche Herkunft der arbeitslosen, ungelernten Bauarbeiter, Ende Juni 1937. Die Volkswirtschaft 1937, nr 9.

Storbritannien.

ALLEN, R. G. D., & THOMAS, B. The London building industry and its labour recruitment through employment exchanges. The economic journal sept. 1937.
CHAPMAN, E. J. Victims of the economic system. Analysis of the report of the unemployment assistance board. Labour sept. 1937.
Courses of instruction for unemployed boys and girls. The Ministry of labour gazette 1937, nr 9.
Unemployed boys and girls. Special analysis for June, 1937. The Ministry of labour gazette 1937, nr 9.

Tyskland.

BARGHEER. Gegen die Kurzarbeit! Soziale Praxis 1937, nr 37.
Welche Arbeitsreserve besitzen wir noch? Soziale Praxis 1937, nr 39.

Österrike.

HECKE, W. Die Landflucht in Österreich. Soziale Praxis 1937, nr 37.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

HERMELIN, CARIN. Mödra- och barnavårdscentralerna. Husmodersförbundets medlemsblad 1937, nr 9.
HJÄRNE, U. Undersökningar av spädbarnsdödligheten i Västernorrlands och Jämtlands län 1928—1933. Hygiea 1937, nr 17.
H[ÖJER], K. J. Barnbidrag och bidragsförskott. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 5.
KÄLLMAN, G. V. Den sociala omvårdnaden i vårt land. Viktiga uppgifter att levandegöra av riksdagen beslutade reformer. Lantarbetaren 1937, nr 35.
Barnbidrag och bidragsförskott. Redogörelse för den nya lagstiftningen. Landskommunernas tidskrift 1937, nr 9.

Amerikas förenta stater.

THOMPSON, W. S. Die Bevölkerungsbewegung in den Vereinigten Staaten. Weltwirtschaftliches Archiv B. 46, s. 367.

Norge.

LIONÆS, AASE. Norska befolkningsproblemet i social belysning. (Föredrag.) Arbetets kvinnor 1937, nr 4.

Tyskland.

MEISSNER, ELSE. Zur Statistik des Frauenüberschusses nach dem Kriege. Deutsches statistisches Zentralblatt 1937, nr 4.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ALKMAN, ANNASTINA. Barnen och bostadsfrågan. Vår bostad 1937, nr 19.
CASTENFORS, J. Centraluppvärmning i landsbygdens bostäder. Ett medel mot den konstlade trångboddheten. Mindre kostnad och mindre besvär än kakelugnseldning. S. A. P. information 1937, nr 17.
[MÖLLER, G.] Framtidens bostäder. (Föredrag.) S. A. P. information 1937, nr 17.
SVERIGES LÄKARFÖRBUNDS CENTRALSTYRELSE. Yttrande över medicinalstyrelsens utredning för bostadsinspektionens nyordning i städer med mera än 5 000 invånare. Sv. läkartidningen 1937, nr 37.
Bostadens kvalitet. Metallarbetaren 1937, nr 36.
Bostadsförsörjning genom staten. Sunt förnuft 1937, nr 7.
Försörjningsstaten som socialpolitiskt ideal. Sunt förnuft 1937, nr 7.
Lantarbetarna fly dåliga bostäder, ej jordbruksarbete. Sörmländsk godsägare ger kolleger gott föredöme. Lantarbetaren 1937, nr 36.
Läkarna om lantarbetarnas bostadsfråga. Hälsovårdsnämnderna fullgöra ofta inte sin skyldighet. Lantarbetaren 1937, nr 37.
Medicinalstyrelsens utredning för bostadsinspektionens nyordning i städer med mera än 5 000 invånare. Sv. läkartidningen 1937, nr 37.

Finland.

HARVIA, Y. Former för bostadsproduktionen och dess finansiering. Finsk kommunaltidskrift 1937, nr 5.

Tyskland.

Kleinsiedlung und Landarbeiterwohnungen. Soziale Praxis 1937, nr 39.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

BUTLER, P. Den nya polikliniken vid Norrköpings fattigvårdsbyrå. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 8.

LINDSJÖ, D. Skolläkarvården, ett led i den förebyggande barnavården. (Föredrag.) Svenska röda korset 1937, nr 8.

Danmark.

KEMP, T. De asociale og Forsorgen for dem. (Föredrag.) Socialt Tidsskrift 1937, nr 7/8.

Tyskland.

SCHICKENBERG, W. Pflegekinderfürsorge. Soziale Praxis 1937, nr 37.

Föreningsväsen.

Sverige.

AHLÉN, A. Byggnadsindustrins organisationer i Sverige. Byggnadsindustrin 1937, nr 14.

REHNQVIST, N. Effektiviseringsreflexioner. [Hantverkets organisationsproblem.] Sv. hantverkstidning 1937, nr 16.

Den fackliga nyorganiseringen. Förbundet 1937, nr 3.

Rätt till övergång från ett förbund till ett annat. Väg- och vattenbyggaren 1937, nr 3/4.

Samarbetet mellan L. O. och Daco. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 6.

Frankrike.

Brydninger i den franske Fagbevægelse. Arbejderen 1 sept. 1937.

Storbritannien.

B[RUNIUS], TH. 69:de engelska fackföreningskongressen. Industria 1937, nr 20.

TRACEY, H. Brittisk fackföreningskongress. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 38.

Hälso- och sjukvård.

BACKLIN, E. Om bedömning och behandling av sinnessjuka och psykiskt abnorma brottslingar. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 8.

Sverige.

SASSE, A. En massundersökning [beträffande vissa sjukdomars förekomst] på södra Gotland. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1937, nr 3.

Reumatism, särskilt bland barn. Svenska röda korset 1937, nr 8.

Finland.

De sinnessjuka och intellektuellt defekta. Förhandsuppgifter om resultaten av en verkställd undersökning. Social tidskrift 1937, nr 8.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

ÖJARSON, W. Norrlands trädgårdsfråga. Hem i Sverige 1937, nr 4.

Arrendelagstiftningen. Trävaruindustrien 1937, nr 17.

Tyskland.

VORWERCK. Erleichterte Kleinsiedlung. Der deutsche Volkswirt 17 sept. 1937.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

JOHANSSON, JOHAN-OLOV. Några glimtar kring en interskandinavisk kongress i Köpenhamn. [Frågan om kommunaltjänstemännens förhandlingsrätt.] Kommunaltjänstemännens tidskrift 1937, nr 8.

Sverige.

CHRISTENSSON, J. Motormännen contra § 23. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 38.

HELLDÉN, B. Förenings- och förhandlingsrätt. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1937, nr 8.

Arbetsavtalen. Finanstidningen 1937, nr 37.

Frågan om L.O:s omläggning till anfallsorganisation. Väg- och vattenbyggaren 1937, nr 3/4.

Irritation i avtalsförhållandena. Sjömannen 1937, nr 9.

Kollektivavtal. [Frågan om kollektivavtal för tjänstemän.] Arbetsledaren 1937, nr 16.

Medlemskapets innebörd. [Rationell avtalspolitik.] Väg- och vattenbyggaren 1937, nr 3/4.

Otryggheten på arbetsplatsen. Sv. hotell-revy 1937, nr 9.

Situationen. [Möjligheterna för löneanspråk vid avtalsförhandlingar.] Metallarbetaren 1937, nr 38.

Staten. [Frågan om statens ingripande beträffande arbetsförhållandena.] Metallarbetaren 1937, nr 34.

Trygghet på arbetsplatsen. [Kritik av § 23 och av arbetsdomstolen.] Lantarbetaren 1937, nr 35.

Veckans perspektiv. [Fackföreningsrörelsens lönepolitik.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 38.

Frankrike.

BARDOUX, J. Les origines de la crise ouvrière de 1936. Le musée social 1937, nr 8.

SCHULZ, M. Un épisode du mouvement ouvrier de 1936. La grève du batiment à Lyon (19 Juin—29 Juillet 1936). Le musée social 1937, nr 8.

Storbritannien.

BROWNE, H. F. Company agreements with organized labor. Conference board service letter 1937, nr 8.

Grundzüge des englischen Arbeitsrechts. Soziale Praxis 1937, nr 38.

Tjeckoslovakien.

Konjunktur och lönerörelser inom den tjeckiska textilindustrin. Textilarbetaren 1937, nr 3.

Kooperation.

Der internationalen Genossenschaftskongress in Paris. Schweiz. Konsum-Verein 1937, nr 38.

Palestina.

OLBERG, P. Konsumentkooperationen i Palestina. Kooperatören 1937, nr 15.

Levnadskostnader.

FRANSSON, E. Hälsa — föda — inkomster. Tiden 1937, nr 8.
NEURATH, O. Inventory of the standard of living. Zeitschrift für Sozialforschung 1937, nr 1.

Sverige.

LANDGREN, J. Människovärdet vi fordra. [Frågan om levnadsstandarden.] Frihet 1937, nr 17/18.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

NYMAN, A. Yrkesval och yrkesprov enligt psykologien. Folklig kultur 1937, nr 6.
T[UNELLI], C. Verkstadsskolornas organisation. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 5.
Industrien och lärlingsutbildningen. Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 9.

Schweiz.

PAUL, E. Die öffentliche Berufsberatung in der Schweiz im Jahre 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 25.

Nykterhetsfrågan.

DALSJÖ, M. [Anm. av] Larsen-Ledet: Haandbog i Alkoholspörgsmaalet. Tirfing 1937, nr 4.

Sverige.

ÅMAN, A. Den nya rusdrycksla gstiftningen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 7.
Nykterhetsnämnderna och systembolagen. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 8.

Socialförsäkring.

Sverige.

ARESCHOUG, H. 15 § sjukkasseförordningen. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 9.
JEANSSON, ALICE. Hembiträdenas försörjningsfråga på äldre dar. Sunt förnuft 1937, nr 7.
KRÖNCKE, F. Forslag till Ændring i Folkepensioneringen i Sverige. Socialt Tidsskrift 1937, nr 7/8.
Några punkter i olycksfallslagen som kräva förtydligande. Sv. trävaru-tidning 1937, nr 17.
Några spörsmål på olycksfallsförsäkringens område, särskilt med tanke på linjearbetarnas speciella arbetsförhållanden. Telegraf och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 9.
Också ett T.T.-meddelande. [De fria kassornas prestationer.] Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 9.

Italien.

BONFATTI, N. L'assistance maladie aux travailleurs de l'industrie en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 3.
SPAINI, A. L'exposition des colonies de vacances et de l'assistance à l'enfance. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 3.

Jugoslavien.

GLASER, M. Einige Worte über den Stand der Sozialversicherung in Jugoslawien. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 3.

Norge.

Statstjenestemennene og alderstrygden. Statstjenestemannen 1937, nr 17.

Storbritannien.

CHRISTENSEN, J. Engelsk Lov om Aldersrente. Socialt Tidsskrift 1937, nr 7/8.
— Den engelske Lovgivning om Understöttelse til Enker, forældrelöse Börn og Personer mellem 65 og 70 Aar. Socialt Tidsskrift 1937, nr 7/8.

Tjeckoslovakien.

SCHOENBAUM, E. Die Sanierung der Sozialversicherung der Bergleute in der tschechoslowakischen Republik. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 3.

Tyskland.

STAHL. Die Organisation des Unfallheilverfahrens bei den landwirtschaftlichen Berufsgenossenschaften. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 16.
WOGAN. Einfluss der Kassengrösse auf die Wirtschaftlichkeit der Krankenkassen. Die Reichsversicherung 1937, nr 7.

Ut- och invandring.

FERENCZI, I. La statistique des étrangers notemment au point de vue français. (Med diskussion.) Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 7/9.

Danmark.

BORCH, C. F. C. Ungdommen og Udvandringen. Socialt Tidsskrift 1937, nr 7/8.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Federal emergency administration of public works. Housing division.
Homes for workers. Wash. 1937. (Bulletin no 3.)
The relation between housing and delinquency. Wash. 1936.
Urban housing. The story of the P. W. A. housing division 1933—36. Wash. 1936. (Bulletin no. 2.)

— National resources committee.
Public works planning, Dec. 1936. Wash. 1936.

BELGIEN. Ministère de l'intérieur. Office central de statistique.
Annuaire statistique de la Belgique et du Congo Belge. 59 (1937). Brux. 1937.

CANADA. Department of trade and commerce. Dominion bureau of statistics.
The Canada year book 1937. Ottawa 1937.

DANSK INDUSTRIBERETNING. Udg. af Industriforeningen i Köbenhavn. Aarg. 31 (1936). Khvn 1937.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Annuaire des statistiques du travail. Année 2 (1937). — Year-book of labour statistics... Genève 1937.
The I. L. O. year-book. Year 7 (1936/37). Geneva 1937.

KALMAR LÄNS SÖDRA HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP. 1911 5 12 1936. Minnesskrift. Under red. av *E. Wirell.* Kalmar 1936.

KÖPENHAMN. Statistisk Kontor.
Statistisk Aarbog for Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune. Aarg. 18 (1936). Khvn 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de L'Etat.
Annuaire statistique. Année 17 (1936). Riga 1937.
Statistique des finances et des crédits. Éd. 5 (1937). Riga 1937.

MALMÖ STADS ÅRSBOK. Utg. av Malmö stads årsboksnämnd. Årg. 24 (1936). Malmö 1937.

MANNERFELT, M., & LENGQUIST, P. W. Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps minnesskrift 1912—1937. Borås 1937.

NATIONERNAS FÖRBUND. Advisory and technical committee for communications and transit.
Passport system. Replies from governments to the enquiry on the application of the recommendations of the passport conference of 1926. Geneva 1937. (Publ. 1937: 8. 4.)

— Child welfare information centre
Summary of annual reports from governments with regard to child welfare, Jan. 1st, 1936—April 15th, 1937. Geneva 1937. (Publ. 1937: 4. 6.)

— Committee for the study of the problem of raw materials.
Report. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. B. 7.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic committee.
Remarks on the present phase of international economic relations (Sept. 1937). Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. B. 9.)

— Economic intelligence service.
World economic survey. Year 6 (1936/37). Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. A. 13.)
World production and prices. 1936/37. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. A. 14.)

— Mixed committee of the League of nations on the relation of nutrition to health, agriculture and economic policy.
Final report. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. A. 10.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
119. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 juli 1937.
120. Norges private aktiebanker og sparebanker 1936.

PALMÆR, MARGIT. Nutidskvinnan i närbild. Sthlm 1937.

RUNEMARK, P. S. Den föreslagna omläggningen av riksstatens uppställning Sthlm 1937. (Föredrag hållna inför Svenska ekonomföreningen. 2.)

SCHWEIZ. Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Berichte der eidgenössischen Fabrikinspektoren über ihre Amtstätigkeit im Jahre 1936. Aarau 1937.

SJÖGREN. I. Det svenska privata försäkringsväsendet och dess ställning i samhället. Sthlm 1937. (Föredrag hållna inför Svenska ekonomföreningen. 3.)

SMÅBARNSFOSTRAN. Föredrag av *Elsa Köhler, A. Lichtenstein. Ellen Moberg, Alva Myrdal.* Sthlm 1937.

SOCIALLAGSTIFTNING och socialt arbete i Sverige. [Utg. av] K. socialstyrelsen. 3 rev. uppl. Sthlm 1937.

STATENS JÄRNVÄGARS PUBLIKATIONER. Sthlm 1937.
Teknisk-ekonomisk redogörelse för banavdelningens verksamhet år 1936.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
24. Förslag till ändrad lagstiftning om sammanträffande av brott jämte motiv. [Avg. d. 14 aug. 1937.] (Ju.)
25. Utredning rörande flottans fartygstyper m. m. Utförd av chefen för marinen. [Avg. d. 3 sept. 1937.] (Fö.)
26. Betänkande med utredning och förslag rörande beredskapsarbeten. Avg. [d. 27 juli 1937] av 1936 års utredning angående beredskapsarbeten. (S.)
27. Betänkande med förslag till löneregleringför lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor och högre

folkskolor. Avg. [i aug. 1937] av 1936 års lärarlönesakkunniga. (Fi.)
28. Betänkande med förslag till lag om skyddskoppympning m. m. Avg. [d. 28 aug. 1937] av Vaccinationsutredningen. (S.)
29. Betänkande med förslag till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna m. m. Avg. d. 31 aug. 1937. (Jo.)

STATSLIGGARE för budgetåret 1937/38... Upprättad i K. statskontorets kassabyrå... Sthlm 1937.

STORBRITANNIEN. R. economic society. Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1937.
67. Report on current economic conditions, Sept. 1937.

— Industrial health research board. Annual report. 17 (1936/37). Lond. 1937.

SVENSK FÖRENINGSLAGSTIFTNING. Lagar och förordningar berörande föreningsväsendet. Utg.: *S. Belin*. Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1933. Av Statistiska centralbyrån.
Folkmängden och dess förändringar.
Dödsorsaker år 1934. Av Statistiska centralbyrån.
Folkräkningen d. 31 dec. 1930. Av Statistiska centralbyrån. 5. Trosbekännelse. Främmande stam. Främmande språk m. m.
Ut- och invandring år 1936. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Olycksfall i arbete år 1934. Av Riksförsäkringsanstalten.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1935. Av Statistiska centralbyrån.

TINGSTEN, H. Political behavior. Studies in election statistics. Lond. (tr. i Sthlm) 1937. (Stockholm economic studies. Publ. by writers connected with the Institute for social sciences of Stockholm university. 7.)

VEDEL-PETERSEN, K. Mangler Landbruget Arbejdskraft? Udg. af Studentersamfundets Oplysningsforening. Khvn 1936. (Kultur og Videnskab. 53.)

WIEN. Kammer für Arbeiter und Angestellte.
Wirtschaftsstatistisches Jahrbuch. Jahrg. 11 (1936). Wien 1936.
— Magistratsabteilung für Statistik. Statistisches Jahrbuch der Stadt Wien. N. F. Bd 3 (1930–35). Wien [1937].

ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 20 (1937). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1937.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 september—12 oktober 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
787.	K. kung. ang. ändrad placering i dyrortsgrupp av Ljungbyheds municipalsamhälle i Riseberga socken	24 sept.
789.	K. kung. om ändrad lydelse av 84 § stadgan den 19 september 1929 (nr 328) ang. sinnessjukvården i riket	30 »
798.	K. reglemente för barnmorskestyrelserna i riket	24 »
799.	K. kung. om ändring i vissa delar av reglementet den 21 november 1919 (nr 798) för barnmorskor	24 »
802.	K. kung. om ändrad lydelse av § 18 mom. 3 allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442)	24 »
803.	K. kung. med vissa bestämmelser om tillsättning av distriktsbarnmorsketjänst m. m.	24 »
809.	K. kung. om statliga bosättningslån	30 »
810.	K. kung. ang. ersättning åt ortsombud för yttrandeu över ansökningar om statliga bosättningslån	30 »
811.	K. kung. ang. uppgifter till lantarbetarstatistiken	8 okt.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1937.

Den säsongmässiga försämring, som närmast plägar kännetecknа arbetsmarknaden under oktober månad, har inträtt även i år, och som en följd härav har antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen stigit från 130 i september till 162 i oktober. De rådande konjunkturförhållandena kunna emellertid alltjämt betecknas som mycket goda, något som jämväl bestyrkes av den å sid. 739 i detta häfte publicerade översikten över arbetstillgången vid kvartalsskiftet enligt uppgifter från industriidkare. Efterfrågan på fast personal till jordbruket och fullgoda yrkesmän till industrien var under månaden liksom tidigare livlig, och arbetstillgångens minskning kom under sådana förhållanden att huvudsakligen beröra den icke yrkeskunniga arbetskraften, vilken i stor utsträckning icke kunde beredas sysselsättning, sedan olika arbeten av säsongkaraktär fullbordats. Läget i jämförelse med de närmast föregående åren tedde sig synnerligen förmånligt, i det att relationssiffrorna för oktober 1936 och 1935 voro 204 och 284. Antalet ansökningar om arbete understeg nu med inemot 12 300 fjolårets oktobersiffra, under det att antalet lediga platser ökats med c:a 2 850. Förbättringen har också kommit till synes i arbetslöshetskommissionens siffror för antalet hjälpsökande arbetslösa, som vid slutet av oktober i år belöpte sig till cirka 12 000 mot 24 712 ett år tidigare. Den uppgång med omkring 2 200, som ägt rum sedan månadens början, torde få anses för årstiden normal. Arbetslösheten inom fackföreningarna utgjorde vid månadsskiftet september/oktober 6·6 % mot 6·2 % föregående månad och 8·7 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Förhållandena inom jordbruket fingo som vanligt vid denna tid till väsentlig del sin prägel av den mot månadens slut försiggående omflyttningen av årsanställda, och omsättningen var även i år mycket livlig. Enligt vad från vissa län upplyses, ha förbättrade löneförhållanden och mera ordnad arbetstid skapat ökad tillgång på arbetskraft. Brist rådde emellertid flerstädes på ladugårdspersonal och yngre mjölkningskunniga drängar, medan ett visst överskott å kördrängar i husbondes kost var för handen. Vad den kvinnliga arbetsmarknaden beträffar, kunde icke ens en tredjedel av de lediga platserna besättas. Inom skogsbruket var arbetstillgången för årstiden mycket god, även om de pågående förhandlingarna om nytt arbetsavtal framkallat ett visst osäkerhetstillstånd.

Inom industrigruppen har i jämförelse med föregående månad en minskning av antalet lediga platser ägt rum, samtidigt som sökandefrekvensen stegrats. Säsongvariationerna ha på så gott som samtliga områden satt märkbara spår, bl. a. inom *byggnadsverksamheten*. Här rådde i början av oktober fortfarande stor livaktighet, särskilt i fråga om målare, men under månadens senare hälft kom den vanliga avmattningen med entlediganden för en del både yrkesmän och grovarbetare. *Metallindustrien* led alltjämt brist på yrkeskunnigt folk, även om behovet ej var så framträdande som förut. Det ökade antalet permitteringar inom *skoindustrien* torde i de flesta fall vara av kortvarigare natur.

Arbetstillgången *inom sjöfarten var något sämre än i september* men dock god för årstiden. Ändrade kollektivavtalsbestämmelser ha enligt uppgift medfört ökad efterfrågan å mera kvalificerat däcksmanskap. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 995 påmönstringar och 3 167 avmönstringar. Motsvarande oktobersiffror 1936 voro 2 709 och 2 733.

På handelns område var det huvudsakligen den yngre och mindre kunniga arbetskraften, som rönte efterfrågan; överskott rådde däremot å äldre affärs- och lagerpersonal. Hamn- och stuveriarbetare hade jämn och god sysselsättning. Inom hotell- och restaurangbranschen hade man som förut behov av kokerskor och annan kökspersonal, medan arbetstillfällena för servitriser ytterligare reducerades. I viss utsträckning ha turisthotellen börjat se sig om efter personal för den stundande vintersäsongen.

Inom gruppen husligt arbete var siffran för lediga platser lägre än förra månaden, närmast till följd av minskat behov av extrahjälp för rengöringsarbete o. d. Bristen å kunniga ensamjungfrur var ungefär lika kännbar som förut.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under oktober 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	74	65	55	45	59	64	74	84	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	200	199	167	160	164	151	151	194	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·3*	*7·7*	*6·4*	*6·2*	*6·6*	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 792.

Arbetstillgången under tredje kvartalet 1937

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under tredje kvartalet år 1937 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. För tredje kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 466 arbetsgivare med 386 260 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar.

Av de inkomna svaren framgår, att arbetstillgången under tredje kvartalet 1937 angivits såsom mycket god eller god av 76 % av arbetsgivarna, medan 19 % haft medelgod och 5 % mindre god eller dålig arbetstillgång.

Av de redovisade arbetarna ha 83 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången under kvartalet såsom mer än medelgod, medan 12 % haft medelgod och 5 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro för arbetarna 85, 11 och 4 samt för tredje kvartalet 1936 resp. 77, 18 och 5.

I jämförelse med samma kvartal föregående år ansågs arbetstillgången under tredje kvartalet:

såsom bättre av 729 arbetsgivare med 165 726 arbetare (43 %),
såsom oförändrad av 1 567 arbetsgivare med 198 938 arbetare (52 %),
såsom sämre av 170 arbetsgivare med 21 596 arbetare (5 %).

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av de i efterföljande tablå sammanställda konjunktursiffrorna, som grunda sig på arbetsgivarnas ovannämnda uppskattningar av arbetstillgången under kvartalet. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med arbetarantalet vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Kvartal	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
I	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·30	3·24	3·51	3·71	4·01
II	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·39	2·69	3·55	3·71	3·82	4·10
III	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94	3·63	3·73	3·91	4·06
IV	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·38	3·08	3·59	3·76	3·97	—
Medeltal	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	2·75	3·50	3·68	3·85	—

Ända sedan början av år 1933, då botten nåddes vid tillbakagången efter den föregående högkonjunkturen, har det ekonomiska livet i vårt land präglats av en successiv förbättring, vilken genomgående kommit till synes inom alla näringsgrenar. Socialstyrelsens poängsiffra, som vid nyss nämnda tidpunkt var 2·30, har kvartal för kvartal nästan undantagslöst stigit och nådde

vid slutet av andra kvartalet i år så högt som till 4·10. Den obetydliga tillbakagång till 4·06, som ägt rum under redogörelsekvartalet, torde knappast böra tagas som uttryck för att vikande konjunkturer nu skulle vara för handen, utan återspeglar snarare en viss försiktighet hos arbetsgivarna vid bedömning av den kommande utvecklingen, vilken med hänsyn till det rådande världspolitiska läget i vissa fall kan te sig osäker. Sysselsättningen har i det stora hela varit mycket livlig, och de senaste produktionsindextalen ådagalägga, att produktionen haft rekordartad omfattning och överträffar med c:a 40 % 1929 års siffra. Som en följd av de gynnsamma produktionsförhållandena har läget på arbetsmarknaden ytterligare förbättrats och arbetslösheten avtagit. Antalet hos arbetslöshetskommissionen anmälda hjälpsökande uppgår för närvarande icke ens till hälften av vad det var för ett år sedan.

På 100 lediga platser kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	3:e kvartalet 1937			2:a kvartalet 1937			3:e kvartalet 1936		
	sept.	aug.	juli	juni	maj	april	sept.	aug.	juli
Jordbruk och skogshushållning . . .	74	64	59	45	55	65	85	76	72
Övriga näringsgrenar	151	151	164	160	167	199	198	210	229
Samtliga »	**130**	**129**	**142**	**133**	**137**	**161**	**169**	**175**	**194**

Ovanstående månadssiffror under det nu gångna kvartalet giva också ett tydligt vittnesbörd om hur situationen förbättrats sedan fjolåret, både när det gäller jordbruk och övriga näringsgrenar. Tjänliga väderleksförhållanden underlättade skördearbetet, varför den här och var förekommande bristen på tillfälliga arbetare inom jordbruket blev mindre kännbar. Tillgången på betfolk var i år mycket större än efterfrågan, varför behovet lätt kunde fyllas. Bristen på ladugårdspersonal, manlig som kvinnlig, var konstant, och ett flertal platser för årsanställning kunde icke besättas. Beträffande de industriella yrkena var det framför allt den livliga byggnadsverksamheten, som skapade ökade arbetstillfällen icke blott för de egentliga byggnadsarbetarna utan även för skilda kategorier arbetare inom andra, byggnadsverksamheten närstående industrigrenar. Oavsett vilket fack det än är fråga om, kan man så gott som genomgående inom industrien konstatera brist på kunniga yrkesarbetare.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna ha i tabellen å sid. 742—743 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för tredje kvartalet år 1936. För vissa större industrigrupper framgå motsvarande konjunktursiffror under senaste året av tablån å sid. 741.

Inom malmbrytning och metallindustri företedde alla grenar någon tillbakagång. Det oaktat behöll gruppen med sin höga konjunktursiffra 4·30 alltjämt den ledande platsen bland de större industrigrupperna. *Malmgruvorna* arbetade som förut under goda förhållanden, och utvidgning av verksamheten förekom på sina håll. Järnmalmsexporten har haft betydande omfattning och belöpte sig för tiden till den 1 september till c:a 25 % mer än för samma tid i fjol. För *järnverken* har marknaden varit

	Konjunktursiffror				
	3:e kvart. 1937	2:a kvart. 1937	1:a kvart. 1937	4:e kvart. 1936	3:e kvart. 1936
Malmbrytning och metallindustri	4·30	4·40	4·40	4·26	4·18
Jord- och stenindustri	3·72	3·76	3·51	3·57	3·68
Trävaruindustri	3·83	3·90	3·46	3·56	3·56
Pappers- och grafisk industri	4·12	4·09	3·96	4·01	3·87
Livsmedelsindustri	3·91	3·81	3·69	3·74	3·77
Textil- och beklädnadsindustri	3·98	4·05	4·06	4·02	3·90
Läder-, hår- och gummivaruindustri	4·00	3·87	3·65	3·68	3·81
Kemisk-teknisk industri	3·53	3·43	3·39	3·43	3·45

mycket god. Tackjärnsproduktionen visade i jämförelse med föregående år en ökning med inemot 10 %, och produktionstalen för valsat järn och stål nådde nytt maximum med en ännu högre stegring. Importsiffrorna lågo 35 à 40 % högre än i fjol och exportsiffrorna c:a 25 %; den inhemska järnkonsumtionen var likaledes rekordartad. Att poängsiffran för *järn- och stålmanufaktur* visat så pass kraftig nedgång, beror i huvudsak på att två större företag, som förut redovisat mycket god arbetstillgång, nu angivit denna vara mindre god. I stort sett torde dock sysselsättningen inom denna gren ha varit god, icke minst tack vare den livliga byggnadsverksamheten. Övertidsarbete måste i vissa fall tillämpas, här liksom vid de *mekaniska verkstäderna* och *elektromekaniska industrierna*, där svårigheten att erhålla yrkeskunnig personal och även lärlingar fortfarande var synnerligen framträdande. Verkstadsindustriernas avsättningsförhållanden på utländska marknader voro alltjämt gynnsamma.

Jord- och stenindustrien, som till stor del omfattar säsongföretag, har sitt huvudsakliga arbete förlagt till sommarhalvåret och brukar därför mot hösten få motse en avmattning. Det oaktat hölls positionen i allmänhet ovanligt väl, och brist på specialarbetare rapporterades från skilda företagare. *Stenbrott och stenhuggerier* hade efter poängsiffran att döma, ehuru denna på långt när ej är uppe i »medelgod», förbättrad arbetstillgång, under det att *porslinsfabrikernas* ställning syntes något försvagad, enligt uppgift på grund av ökad import till låga priser.

Inom trävaruindustrien företedde *sågverken* något minskad arbetstillgång i jämförelse med föregående kvartal men betydligt bättre än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Den egentliga sågningssäsongens upphörande vid kvartalets utgång medförde som vanligt driftsinskränkning på vissa håll, varjämte vattenbrist i något fall lagt hinder i vägen för timrets framforslande. Försäljningarna av trävaror ha under senaste tremånadersperiod haft relativt obetydlig omfattning, då huvudparten av den överenskomna årsproduktionen redan tidigare sålts. *Snickeri- och möbelfabriker*, för vilka årets tredje kvartal är det bästa, hade god sysselsättning, och övertidsarbete förekom i stor utsträckning, delvis till följd av den rådande bristen på yrkesmän.

Inom pappers- och grafisk industri tendera konjunktursiffrorna uppåt, ehuru de inträffade förskjutningarna äro av mindre betydelse. Årets beräknade produktion av *trämassa* är så gott som slutsåld, och huvud-

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	33	9 492	7	1 501	18	6 143	6	667	1	1 179	1	2
2	Malmförädlingsverk	48	34 961	18	20 126	27	13 770	1	117	2	948	—	—
3	Järn- och stålmanufaktur	90	14 738	30	4 901	36	5 832	19	1 547	4	2 405	1	53
4	Mekaniska verkstäder	298	57 645	100	24 491	154	28 914	40	4 000	3	180	1	60
5	Skeppsvarv	19	11 418	5	2 937	8	7 595	5	839	1	47	—	—
6	Elektromekanisk industri	30	13 766	9	7 563	16	5 656	5	547	—	—	—	—
7	Annan metallindustri	67	7 581	21	2 795	33	3 862	10	735	1	115	2	74
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 029	1	20	5	1 009	—	—	—	—	—	—
9	Torvindustri	22	447	6	137	14	290	1	6	1	14	—	—
10	Stenbrott o. -huggerier	44	4 752	11	754	15	1 249	7	212	5	1 543	6	994
11	Kakel- o. porslinsind.	11	2 908	1	134	5	1 734	3	344	1	471	1	225
12	Tegelbruk	76	4 677	11	1 748	39	1 800	20	1 005	5	121	1	3
13	Glasbruk	28	3 150	6	1 338	16	1 198	3	310	2	192	1	112
14	Cementfabriker, kalkbruk	40	6 595	2	299	30	6 000	5	97	3	199	—	—
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	150	18 118	17	1 641	84	11 305	37	4 304	8	768	4	100
16	Snickeri- o. möbelfabr.	157	8 612	40	2 576	81	4 186	25	1 181	6	476	5	193
17	Annan trävarufabrikation	22	1 670	3	113	13	1 157	5	371	1	29	—	—
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	67	16 470	12	3 722	42	9 823	11	2 806	1	96	1	23
19	Pappersbruk	45	13 097	10	3 334	25	7 442	9	2 197	1	124	—	—
20	Bokbinderier m. m.	53	3 774	12	1 788	31	1 610	8	290	2	86	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	108	8 199	25	2 973	69	4 561	13	633	1	32	—	—
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	22	1 293	2	289	10	520	10	484	—	—	—	—
23	Bagerier	44	3 307	2	491	24	1 764	14	832	3	175	1	45
24	Sockerindustri	21	4 294	3	1 062	13	2 796	4	307	1	129	—	—
25	Choklad- o. konfektfabr.	26	4 304	4	1 068	15	2 900	6	323	1	13	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	70	3 857	3	98	47	2 936	18	790	2	33	—	—
27	Tobaksfabriker	9	2 334	—	—	5	1 909	3	230	1	195	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	76	4 445	4	133	53	3 399	14	839	4	70	1	4
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	43	17 851	7	4 443	22	9 910	12	3 195	1	170	1	133
30	Jute- och linneindustri	9	2 873	1	238	4	1 675	4	960	—	—	—	—
31	Ylleindustri	55	11 530	7	2 095	29	6 318	10	1 558	7	1 236	2	323
32	Trikåfabriker	47	8 218	12	1 643	20	5 654	10	615	5	306	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	107	17 175	26	4 422	65	10 489	14	1 884	2	380	—	—
34	Annan hithör. industri	72	5 576	10	827	45	3 679	15	915	2	155	—	—
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	17	1 856	2	154	8	758	6	940	—	—	1	4
36	Skofabriker	58	6 724	14	1 661	30	3 739	12	1 271	2	53	—	—
37	Gummivarufabriker	7	6 248	1	296	6	5 952	—	—	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	34	1 875	7	551	18	1 026	9	298	—	—	—	—
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	33	2 423	1	179	17	1 417	13	806	2	21	—	—
40	Konstgödningsfabriker	5	575	—	—	4	565	—	—	1	10	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	2 357	—	—	—	—	—	—	8	2 357	—	—
42	Annan hithör. industri	42	5 522	4	968	29	3 839	9	715	—	—	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	108	6 661	18	1 057	61	4 071	27	1 468	2	65	—	—
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	45	8 192	6	419	20	3 262	16	3 388	3	1 123	—	—
45	**Handel och varulager**	59	5 303	4	523	43	4 203	11	547	1	30	—	—
46	**Land- och sjötransport**	35	8 368	9	2 585	17	2 458	9	3 325	—	—	—	—
47	*Summa* 3:e kv. 1937	**2 466**	**386 260**	**494**	**110 093**	**1366**	**210 375**	**479**	**47 898**	**97**	**15 546**	**30**	**2 348**
48	» 2:a » »	2 453	380 797	487	111 369	1396	212 559	451	43 368	93	11 180	26	2 321
49	» 1:a » »	2 502	354 996	441	103 515	1251	178 470	563	50 295	189	19 199	58	3 517
50	» 4:e » 1936	2 393	350 002	406	85 640	1232	191 609	525	53 005	173	15 792	57	3 956
51	» 3:e » »	2 411	348 375	389	71 583	1297	196 552	566	61 996	130	15 089	29	3 155

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Lika		Sämre		Brist		Tillräcklig tillgång		Överflöd		3 kv. 1937	2 kv. 1937	3 kv. 1936	3 kv. 1937	2 kv. 1937	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
16	6 940	16	2 245	1	307	6	2 803	24	3 285	3	3 404	3·84	3·88	3·68	102·5	99·5	1
17	14 309	27	18 547	4	2 105	8	6 168	36	23 533	4	5 260	4·52	4·53	4·31	147·4	145·4	2
36	7 044	41	4 355	13	3 339	16	3 203	71	10 489	3	1 046	3·89	4·38	4·05	151·0	143·1	3
99	29 892	181	24 474	18	3 279	67	17637	219	36 599	12	3 409	4·35	4·41	4·24	138·7	136·0	4
10	9 466	9	1 952	—	—	4	3 357	15	8 061	—	—	4·18	4·25	3·92	146·1	148·0	5
13	11 665	15	1 805	2	296	2	339	28	13 427	—	—	4·51	4·52	4·35	149·1	143·8	6
21	2 854	37	3 615	9	1 112	13	1 596	50	5 554	4	431	4·21	4·44	4·05	139·8	141·6	7
4	535	2	494	—	—	—	—	4	555	2	474	4·02	3·92	3·85	68·3	67·2	8
10	219	12	228	—	—	9	167	11	218	2	62	4·23	4·22	4·26	97·1	166·3	9
14	2 168	24	2 433	6	151	1	20	28	1 968	15	2 764	2·84	2·60	2·62	62·9	65·2	10
2	1 154	6	755	3	999	2	790	8	1 682	1	436	3·37	3·73	3·75	162·1	141·9	11
5	556	65	3 827	6	294	3	83	62	3 231	11	1 363	4·11	4·21	4·12	132·1	139·1	12
13	1 796	11	858	4	496	2	57	24	2 817	2	276	4·10	4·25	3·88	100·4	102·5	13
14	1 336	23	5 073	3	186	2	95	34	6 108	4	392	3·97	4·03	3·95	162·7	151·7	14
48	5 255	93	12 078	9	785	8	445	128	14 108	14	3 565	3·75	3·86	3·27	82·1	90·7	15
30	1 641	103	5 792	24	1 179	15	1 017	137	7 279	5	316	3·98	4·02	4·08	113·6	105·7	16
6	558	15	847	1	265	—	—	22	1 670	—	—	3·81	3·73	3·77	121·4	129·0	17
30	8 456	36	7 918	1	96	2	576	55	13 754	10	2 140	4·04	3·97	3·79	104·9	110·4	18
20	6 251	25	6 846	—	—	1	259	37	9 177	7	3 661	4·07	4·11	3·81	109·1	112·0	19
13	1 084	37	2 596	3	94	5	346	46	3 270	2	158	4·35	4·34	3·97	98·5	92·9	20
26	2 257	79	5 818	3	124	17	1 727	90	6 407	1	65	4·28	4·20	4·06	115·5	111·3	21
2	130	19	1 113	1	50	—	—	17	884	5	409	3·85	3·84	3·65	104·9	96·7	22
17	1 747	25	1 500	2	60	2	88	37	3 049	5	170	3·75	3·82	3·34	129·6	132·1	23
7	2 157	14	2 137	—	—	—	—	17	3 862	4	432	4·12	3·87	3·88	150·0	119·6	24
11	2 925	15	1 379	—	—	2	68	23	4 164	1	72	4·17	3·90	4·08	137·8	115·1	25
12	1 086	53	2 643	5	128	—	—	60	3 098	10	759	3·80	3·83	3·69	94·9	98·8	26
1	184	8	2 150	—	—	—	—	8	2 139	1	195	3·73	3·89	3·82	88·3	85·7	27
9	456	66	3 737	1	252	4	362	61	3 353	11	730	3·81	3·75	3·75	107·6	97·1	28
8	5 187	32	11 639	3	1 025	11	5 298	31	12 513	1	40	4·03	4·14	3·90	116·8	117·5	29
2	443	7	2 430	—	—	—	—	9	2 873	—	—	3·75	3·87	3·65	98·2	98·6	30
11	2 609	34	6 480	10	2 441	9	3 963	43	6 673	3	894	3·75	4·09	3·81	127·3	126·8	31
9	3 070	33	4 801	5	347	13	2 186	33	5 938	1	94	4·05	4·01	3·93	124·9	125·3	32
34	4 623	70	12 076	3	476	29	5 404	77	11 718	1	53	4·10	4·05	3·99	119·3	115·9	33
18	1 501	52	3 938	2	137	12	1 131	57	4 142	3	303	3·93	3·86	3·93	113·8	110·9	34
7	801	8	930	2	125	—	—	14	1 806	3	50	3·57	3·80	3·04	104·2	97·9	35
20	3 045	35	3 381	3	298	5	517	52	5 585	1	622	4·04	3·77	3·74	105·5	107·3	36
3	4 706	4	1 542	—	—	—	—	7	6 248	—	—	4·05	3·96	4·05	115·7	114·0	37
9	615	22	1 101	3	159	6	376	28	1 499	—	—	4·13	3·94	4·06	127·4	115·4	38
5	327	24	1 996	4	100	1	93	28	1 902	4	428	3·72	3·75	3·88	118·7	128·5	39
1	175	4	400	—	—	—	—	5	575	—	—	3·97	3·97	3·56	124·7	94·3	40
—	—	8	2 357	—	—	—	—	—	—	8	2 357	2·00	2·00	2·00	43·3	43·8	41
14	3 719	28	1 803	—	—	3	721	32	4 411	7	390	4·05	3·90	3·99	167·4	163·5	42
35	2 145	64	4 025	9	491	18	1 002	88	5 519	2	140	3·92	3·74	4·02	113·8	91·2	43
9	2 576	35	5 565	1	51	—	—	31	3 816	14	4 376	3·36	3·39	3·09	123·8	125·2	44
20	2 030	36	3 140	3	133	5	701	52	4 518	2	84	3·98	3·86	3·86	137·9	132·4	45
18	4 033	14	4 119	3	216	1	311	29	7 241	5	816	3·91	4·16	3·65	108·7	108·2	46
729	**165726**	**1567**	**198 938**	**170**	**21 596**	**304**	**62906**	**1968**	**280 718**	**194**	**42 636**	**4·06**	—	—	**120·8**	—	47
820	175095	1487	195 046	146	10 656	316	77196	1913	255 392	224	48 209	4·10	—	—	119·3	—	48
839	154729	1490	183 963	173	16 304	214	56200	1916	237 377	372	61 419	4·01	—	—	111·8	—	49
788	144965	1429	187 078	176	17 959	167	46269	1860	239 402	366	64 331	3·97	—	—	109·8	—	50
682	117318	1554	207 797	175	23 260	252	52048	1827	232 434	332	63 893	3·91	—	—	111·1	—	51

parten av nästa års tillverkning är också placerad. Producenterna ställa sig i viss mån avvaktande gentemot försäljningar på längre sikt med hänsyn till de ovissa råvarupriserna. *Pappersmarknaden* är fast och ordertillgången god. En del företag bland såväl massafabriker som pappersbruk ha haft inskränkt drift på grund av vattenbrist.

Livsmedelsindustriens olika branscher kunde som vanligt rapportera god och jämn arbetstillgång. En ganska markerad uppgång från nästföregående kvartal noterades för *kvarnarna* samt för *socker-* och *konfektfabriker*, under det att ställningen för övriga grupper var i det närmaste oförändrad.

Inom textil- och beklädnadsindustrien har utvecklingen i allmänhet gått i gynnsam riktning, även om poängsiffrorna för vissa grenar tyda på någon avmattning. Gemensamt för alla de större grupperna synes vara brist på kvalificerad arbetskraft, framför allt kvinnlig sådan, och övertid har tillämpats i rätt stor omfattning. Vissa företag påtala svårigheten att uppbringa minderårig arbetskraft och elever.

Samtliga grenar inom läder-, hår- och gummivaruindustrien med undantag för garverierna redovisade mer än god arbetstillgång. *Skofabrikerna*, som ytterligare stärkt sin ställning sedan föregående kvartal, ha här och var konstaterat brist på vana nåtlerskor.

Beträffande den kemisk-tekniska industrien må endast antecknas, att tändsticksfabrikerna, där arbetstillgången alltjämt betecknas som mindre god, utökat arbetsveckan från 39½ till 41 timmar.

Sedan 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 256 företag, vilka sysselsatt tillsammans 271 628 arbetare, motsvarande 70 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindex för 1937 års tredje kvartal har blivit 120·8 mot 119·3 ett kvartal tidigare och 111·1 för tredje kvartalet 1936. Vid de av denna statistik berörda företagen, vilka samtliga varit i verksamhet och avgivit rapporter sedan 1926 (eller dessförinnan), var antalet sysselsatta arbetare cirka 20 % högre än i genomsnitt för åren 1926—1930.

För ytterligare belysning av sysselsättningsförhållandena ha fr. o. m. 1935 införskaffats uppgifter å *utbetald lönesumma* under första avlöningsperioden i varje kvartals sista månad, och med användande av dessa uppgifter ha *löneindextal* uträknats. Härvid ha summerats de lönebelopp, som utbetalats av identiskt samma företag under de två kvartal, som jämföras med varandra, och angivits lönesummans storlek under en viss period i förhållande till den föregående. Indextalen utgöra alltså en s. k. kedjeindex och avse i första hand att visa förändringarna i utbetald lönesumma från det ena kvartalet till det

[1] Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930. Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 364 o. f. och 764 o. f.

andra.[1] I efterföljande tablå återgivas de på detta sätt framräknade indextalen dels för samtliga redovisade företag och dels för vissa huvudgrupper.

Löneindextal åren 1935—1937.

Löneindex (föregående kvartal = 100)	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- och stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädn.-ind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftv. o. kommunala verk	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport	Samtliga
1935: 2:a kv.	102·4	121·9	138·8	106·1	98·5	99·0	91·4	97·5	123·4	109·7	101·4	92·6	**104·7**
3:e kv.	107·5	101·9	100·3	101·8	110·4	105·5	115·7	110·0	143·1	109·0	98·5	96·7	**106·4**
4:e kv.	102·2	92·7	89·8	101·9	114·1	101·8	99·2	99·4	67·6	91·1	95·6	104·0	**100·3**
1936: 1:a kv.	98·9	95·6	86·6	95·6	78·3	102·7	98·0	100·5	91·0	101·1	92·5	94·8	**96·3**
2:a kv.	102·5	127·7	141·6	114·2	101·0	91·6	89·5	98·6	118·2	116·8	101·8	114·1	**106·3**
3:e kv.	105·8	104·1	95·5	95·0	112·6	112·0	123·4	105·5	142·0	102·4	101·3	95·6	**105·2**
4:e kv.	104·4	89·6	89·8	100·5	108·8	102·7	95·7	102·8	72·0	94·4	114·0	109·1	**101·1**
1937: 1:a kv.	101·4	91·9	88·5	98·4	87·9	102·1	99·4	99·5	81·1	95·1	90·8	102·4	**98·2**
2:a kv.	108·2	121·5	151·6	113·8	105·7	104·4	108·7	106·3	113·3	128·2	103·8	104·6	**111·6**
3:e kv.	101·5	100·8	91·5	96·9	105·3	101·7	102·3	106·4	144·2	97·6	102·5	98·3	**101·1**

I undersökningen ingå för de båda senaste kvartalen 2 263 företag med omkring 360 000 arbetare. Av tablån framgår, att den lönesumma, som utbetalats av dessa företag, ökats med 1·1 % från andra kvartalet 1937 till tredje kvartalet 1937.

Med utgångspunkt från första kvartalet 1935, som är den tidigaste period, för vilken här ifrågavarande uppgifter föreligga, har på grundval av ovanstående kedjeindextal framräknats följande indexserie med fast basperiod rörande den av samtliga företag utbetalade lönesumman.

	1935				1936				1937		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Löneindex (1 kvart. 1935 = 100)	100·0	104·7	111·4	111·7	107·6	114·3	120·3	121·6	119·4	133·3	134·7

Av denna serie framgår, att den utbetalade lönesumman sedan första kvartalet 1935 undergått en avsevärd ökning. För undvikande av påverkningar av säsongförhållandena bör man genomgående jämföra indextalen för samma tid olika år och finner då, enligt nyssnämnda indexserie, mellan tredje kvartalet 1936 och motsvarande tid 1937 en ökning av lönesumman med 12·0 %.

Ökning, resp. minskning (—) från 3 kv. 1936, %	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- o. stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmed.-ind.	Textil- o. bekl.-ind.	Läder-, hår- o. gummiind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftverk o. komm. verk	Handel o. varulager	Lando. sjötransport
	16·3	0·8	10·2	9·0	6·4	11·2	5·8	15·7	— 4·6	12·3	10·1	14·8

För de olika huvudgrupperna av företag återfinnes motsvarande jämförelse med föregående år i ovanstående tablå.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 742 o. f.

Kollektivavtal i Sverige år 1936.

Kollektivavtalens utbredning. Efterföljande tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrupper av de i socialstyrelsens statistik redovisade kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som voro upprättade vid 1935 års utgång, de som träffades under 1936 års lopp samt de, som voro gällande vid samma års slut.

Avtalsbeståndet har under redogörelseåret ökats med 324 till något över 7 000; antalet berörda arbetsgivare och arbetare har stigit med respektive omkring 1 000 och 50 000 till inemot 28 200 respektive 770 000. Ökning av arbetarantalet har ägt rum inom samtliga näringsgrupper, mest inom grupperna malmbrytning och metallindustri, trävaruindustri och skogshantering samt byggnadsverksamhet.

Kollektivavtalens utbredning inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper	Antal den 31 dec. 1935			Antal under år 1936			Antal den 31 dec. 1936		
	gällande kollektivavtal	därav berörda		ingångna kollektivavtal	därav berörda		gällande kollektivavtal	därav berörda	
		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	333	1 151	114 804	80	634	112 971	353	1 276	126 266
Jord- och stenindustri	303	664	31 626	117	382	18 970	339	723	33 117
Trävaruindustri och skogshantering	813	1 302	92 427	178	187	23 990	892	1 361	100 780
Pappers- och grafisk industri	168	633	47 724	15	24	2 327	168	639	48 987
Livsmedelsindustri	818	2 905	39 679	190	554	17 310	805	2 922	40 660
Textil- och beklädnadsindustri	176	1 081	64 310	21	638	3 023	171	1 097	66 659
Läder-, hår- och gummivaruindustri	225	2 180	22 113	48	957	3 025	225	2 268	23 584
Kemisk-teknisk industri	118	125	9 141	42	43	6 027	129	137	10 104
Byggnadsverksamhet	1 069	5 695	83 129	142	1 188	11 746	1 115	6 198	91 399
Allmänna verk och arbeten m. m.	362	215	47 960	139	97	29 732	392	238	53 857
Handel och varulager	1 154	1 866	19 626	232	574	6 947	1 241	1 988	21 587
Land- och sjötransport	748	4 003	58 533	343	1 563	40 601	788	4 064	58 772
Jordbruk och fiske	118	1 637	59 896	43	1 514	57 780	100	1 694	60 602
Annan yrkesrörelse	315	3 731	28 465	44	132	7 423	326	3 584	32 798
Summa	**6 720**	**27 188**	**719 433**	**1 634**	**8 487**	**341 872**	**7 044**	**28 189**	**769 172**

De under år 1936 träffade avtalen uppgå till 1 634, berörande 8 487 arbetsgivare och 341 872 arbetare. Bland mera omfattande ingångna avtal märkas avtalen för malmgruvor, järnbruk, mekaniska verkstäder, byggnadsämnesindustrien, Höganäsindustrien, småglasbruk, sockerbruk, chokladfabriker, tändsticksfabriker, statens järnvägars verkstads- samt ban- och byggnadsarbeten, ett flertal större städers verk och arbeten, spårvägar, enskilda järnvägar, sjöfarten, jordbruket, handelsträdgårdarna.

Om man ser till antalet avtal och därav berörda arbetsgivare, finner man att de under året ingångna avtalen representera endast ett mindretal av alla vid årets slut gällande avtal. Den största delen av det redovisade avtalsbeståndet utgöres sålunda av äldre avtal. Vad beträffar arbetarantalet, representera återigen de nya avtalen mer än hälften av hela antalet i slutet av året berörda arbetare, varav framgår, att avtalsrörelserna haft en mycket betydande omfattning.

Att märka är vidare, att en del viktigare avtal undergått revision utan att nya avtal formellt kommit till stånd. Genom s. k. förhandsförhandlingar har man överenskommit om ändringar i avtalen, särskilt i fråga om lönesatserna, varvid de gamla avtalen utan uppsägning samtidigt prolongerats för ett år framåt. Dylika förhandsuppgörelser ha träffats bland annat för sågverksindustrien, pappersmassefabriker och pappersbruk, porslinsindustrien, elektriska installationsfacket och rörledningsbranschen.

Till belysande av kollektivavtalens relativa utbredning inom olika näringsgrupper meddelas nedanstående sammanställning av antalet av kollektivavtal berörda arbetare vid slutet av åren 1935 och 1936 samt antalet inom respektive näringsgrupper sysselsatta arbetare under det senaste år, för vilket dylik statistik föreligger (1935).

Näringsgrupper	Hela antalet sysselsatta arbetare (1935)	Därav berörda av kollektivavtal 31 december 1935		31 december 1936	
		Antal	%	Antal	%
Malmbrytning och metallindustri	166 086	114 804	69·1	126 266	76·0
Jord- och stenindustri	36 875	31 626	85·8	33 117	89·8
Trävaruindustri (utom skogshantering)	65 239	36 121	55·4	39 425	60·4
Pappers- och grafisk industri	55 914	47 724	85·4	48 987	87·6
Livsmedelsindustri	55 475	39 679	71·5	40 660	73·3
Textil- och beklädnadsindustri	80 030	64 310	80·4	66 659	83·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri	26 649	22 113	83·0	23 584	88·5
Kemisk-teknisk industri	13 314	9 141	68·7	10 104	75·9

För övriga i tabellen å sid. 746 anförda grupper saknar den officiella industristatistiken uppgifter.

Avtalens parter. Kollektivavtalet förutsätter ovillkorligen, att de avtalsslutande arbetarna äro organiserade i en fackförening eller liknande, tillfällig eller permanent, sammanslutning. Vad beträffar arbetsgivarnas organisation,

belyses denna av nedanstående sammanställning, som avser de vid slutet av år 1936 gällande avtalen:

	Antal	
	avtal	berörda arbetare
Organiserade arbetsgivare	1 994	560 446
Icke organiserade arbetsgivare	5 050	208 726
Summa	**7 044**	**769 172**

Avtalens omfattning. Giltighetsområde och giltighetstid. Avtalens ålder. De vid slutet av år 1936 gällande 7 044 avtalens fördelning efter antalet berörda företag och efter antalet berörda arbetare utvisas av efterföljande tablå:

Avtal omfattande vartdera	Antal
ett företag	5 067
2—20 företag	1 786
21—100 »	145
över 100 »	46

Avtal omfattande vartdera	Antal
högst 100 arbetare	6 118
101— 1 000 arbetare	833
1 001—10 000 »	86
10 001—50 000 »	6
över 50 000 »	1

Med hänsyn till *giltighetsområde* fördela sig avtalen sålunda:

	Under år 1936 ingångna avtal		Vid 1936 års utgång gällande avtal	
	Antal avtal	Antal arbetare	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	23	140 879	55	272 407
Distriktsavtal	39	68 691	70	76 602
Ortsavtal	227	17 481	1 518	110 972
Avtal för enskilda arbetsplatser	1 345	114 821	5 401	309 191
Summa	**1 634**	**341 872**	**7 044**	**769 172**

Riksavtal ha ingåtts inom järnindustrien, mekaniska verkstadsindustrien, byggnadsämnesindustrien, vidare för småglasbruk, tapetfabriker, chokladfabriker, statens järnvägar och kraftverk, försvarsverken, enskilda järnvägar, sjöfartsnäringen och handelsträdgårdarna.

Av under året träffade distriktsavtal — sådana avtal, som vartdera omfattar ett större antal arbetsställen inom en näringsgren och ett större område — må särskilt nämnas jordbrukets länsavtal.

Ortsavtal, varmed förstås sådana avtal, som omfatta hela eller större delen av en näringsgren på en ort, återfinnas mest inom livsmedelsindustrien, byggnadsverksamheten och åkerirörelsen.

Det stora flertalet avtal avse enskilda arbetsplatser; dessa avtal omfatta dock tillsammans mindre än hälften av det av hela avtalsbeståndet berörda antalet arbetare.

I efterföljande tablå göres en jämförelse beträffande avtalens giltighetsområde vid olika tidpunkter, då hela avtalsbeståndet undersökts i sådant hänseende:

Årsskifte	Antal av kollektivavtal berörda arbetare	Därav, i %, berörda av riksavtal	distriktsavtal	ortsavtal	avtal för enskilda arbetsplatser
1907/08	255 950	16·1	7·5	32·8	43·6
1920/21	437 587	43·6	7·8	12·1	36·5
1926/27	464 503	38·6	9·4	15·8	36·2
1927/28	494 625	37·0	9·5	15·4	38·1
1928/29	512 542	38·5	9·3	14·8	37·4
1929/30	541 403	36·2	6·4	14·7	42·7
1930/31	580 931	38·5	6·6	14·2	40·7
1931/32	618 034	37·4	6·2	16·1	40·3
1932/33	636 138	35·1	10·0	16·0	38·9
1933/34	596 563	36·1	12·1	10·1	41·7
1934/35	674 700	33·5	10·9	16·1	39·5
1935/36	719 433	34·5	10·7	15·0	39·8
1936/37	769 172	35·4	10·0	14·4	40·2

Det må anmärkas, att skillnaden mellan avtalsformerna stundom blir mindre väsentlig. I vissa fall ha sålunda för hela industrier träffats nästan likalydande lokal-, orts- eller distriktsavtal, varigenom i stort sett samma arbetsvillkor genomförts i det hela, ehuru detta förhållande icke kommit till uttryck i något riksavtal.

De under året 1936 träffade avtalens *giltighetstid* framgår av nedanstående sammanställning, som även ger upplysning om de under tidigare år träffade avtalen i detta hänseende.

År	Kollektivavtal med giltighetstid: t. o. m. 1 år	över 1 t. o. m. 2 år	över 2 t. o. m. 3 år	över 3 år	obestämd
	i % av ingångna kollektivavtal				
1936	54·8	34·4	10·2	0·1	0·5
1935	62·8	30·8	6·0	0·2	0·2
1934	48·0	21·4	14·3	15·5	0·8
1933	80·2	14·8	2·7	0·1	2·2
1932	82·6	14·1	1·1	—	2·2
1931	63·8	31·6	3·0	0·1	1·5
1930	51·2	39·2	8·4	0·3	0·9
1929	52·2	41·0	4·1	0·1	2·6
1928	62·5	33·1	2·4	—	2·0
1918—1927	82·2	14·5	2·2	0·0	1·1
1908—1917	23·5	25·6	26·4	21·9	2·6

De avtal (54·8 %), vilkas giltighetstid fastställdes till högst ett år, berörde i runt tal 117 000 arbetare. Avtalen med 1—2 års giltighetstid (34·4 %) omfattade i det närmaste 200 000 eller betydligt över hälften av samtliga arbetare. Bland dessa märkas avtalen för malmgruvor, järnverk, mekaniska verkstäder, byggnadsämnesindustrien, sockerbruk, chokladfabriker, tändsticksfabriker,

vissa statliga verk och arbeten samt sjöfarten. Mer än två års avtalstid bestämdes i 168 avtal, berörande sammanlagt omkring 26 000 arbetare.

De gällande avtalen äro till avsevärd del äldre än vad de korta avtalsperioderna kunde ge anledning till att förmoda, på den grund att så många avtal år efter år prolongerats. Följande översikt ger en bild av de vid slutet av år 1936 gällande avtalens *ålder*.

Avtalen ingångna år	Antal avtal	Antal berörda arbetare	Avtalen ingångna år	Antal avtal	Antal berörda arbetare
1920	1	5	1929	195	14 477
1921	1	8	1930	503	19 605
1922	26	629	1931	468	50 573
1923	12	242	1932	682	71 209
1924	42	1 335	1933	814	61 046
1925	93	3 077	1934	1 274	98 665
1926	57	14 225	1935	1 048	85 507
1927	80	2 709	1936	1 634	341 872
1928	114	3 988	Summa	**7 044**	**769 172**

En särskild undersökning har gjorts beträffande kollektivavtalens bestämmelser om *semester*, omfattande hela kollektivavtalsbeståndet vid utgången av år 1936. Det framgår av denna undersökning, att sådana bestämmelser förekomma i 5 549 avtal, berörande 574 626 arbetare eller 74·7 % av hela antalet avtalsberörda arbetare.

Rörande förekomsten av semesterbestämmelser inom olika näringsområden visar det sig, att inom grupperna malmbrytning och metallindustri, pappers- och grafisk industri, livsmedelsindustri, textil- och beklädnadsindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri, kemisk-teknisk industri samt handel och varulager praktiskt taget samtliga kollektivavtal innehålla stadganden om semester. I grupperna allmänna verk och arbeten samt land- och sjötransport är semesterförmånen likaså mycket allmän. De arbetare, som sakna avtalsfästad semester och vilkas antal uppgår till något över 194 000, återfinnas huvudsakligen bland mera säsongbetonade grupper inom jord- och stenindustri, trävaruindustri, skogshantering, byggnadsindustrien samt jordbruket. Beträffande jord- och stenindustri är det väsentligen arbetare vid stenbrott och stenhuggerier samt inom torvindustrien, som sakna semesterledighet. Inom gruppen trävaruindustri och skogshantering har semester genomförts för de flesta näringsgrenar med undantag av skogsavverkning och flottning, som helt sakna semesterbestämmelser. Inom byggnadsverksamheten äro grupper sådana som murare, träarbetare, grovarbetare, parkettläggare och kakelugnsmakare fullständigt i avsaknad av semester; bland bleck- och plåtslagare samt målare förekommer i enstaka fall att arbetare äro semesterberättigade; väg- och vattenbyggnadsarbetare äro till mer än hälften tillförsäkrade semester, under det att samtliga rörarbetare och elektriska montörer ha denna förmån. För en mindre del i statlig och kommunal tjänst anställda arbetare saknas semester-

bestämmelser, liksom även för smärre kategorier inom gruppen land- och sjötransport. Inom gruppen jordbruk stadgas semesterledighet i de egentliga jordbruksavtalen samt i avtalen vid handelsträdgårdarna, däremot icke i avtal för bet- och rotfruktsskötseln.

I nedanstående tablå har en sammanfattning gjorts av uppgifter om semesterns minsta och största längd, den sistnämnda avseende den längre semester, som i vissa avtal kan vara stipulerad för särskilda arbetargrupper, exempelvis för skiftarbetare, eller för arbetare med lång anställningstid, hög ålder m. m. Till jämförelse meddelas motsvarande siffror ur undersökningar, som verkställts rörande semestern vid årsskiftena 1932/33 och 1928/29, vad beträffar den sistnämnda dock endast i fråga om semesterns minsta längd, då vid denna undersökning semesterns största längd icke redovisades.

	Procenttal semesterberättigade arbetare med rätt till en kortaste a) resp. längsta b) semester av				
	mindre än 6 arbetsdagar	6 arbetsdagar	7—11 arbetsdagar	12 arbetsdagar	mer än 12 arbetsdagar
1936/37 a)	60·2	26·3	9·6	1·4	2·5
b)	48·2	22·3	7·7	7·4	14·4
1932/33 a)	61·3	20·6	10·1	3·3	4·7
b)	57·3	16·4	3·9	11·5	10·9
1928/29 a)	64·2	19·9	7·2	2·8	5·9

Man finner, att några större förändringar icke ägt rum med avseende å semesterns längd under den tid, som omfattas av de tre undersökningstillfällena. En tendens till ökning av 6-dagarssemestern är dock märkbar. Vidare må framhållas, att en utökning med en semesterdag — från 4 till 5 — under de allra sista åren skett för flertalet arbetare, som redovisats under kolumnen »mindre än 6 arbetsdagar».

Som villkor för utfående av semester stadgas i flertalet kollektivavtal, att arbetaren skall ha haft anställning viss tid vid företaget. Efterföljande sammanställning utvisar kollektivavtalens fördelning med hänsyn till dylika bestämmelser.

	Antalet semesterberättigade arbetare	Därav, i %, antal arbetare med semesterrätt efter en anställningstid av 1—6 mån.	7—12 mån.	över 1 år	Oberoende av anställningstid
1936/37	574 626	57·5	26·1	3·8	12·6
1932/33	487 496	54·8	34·0	7·2	4·0
1928/29	398 866	40·9	48·0	6·5	4·6

Av jämförelsen med tidigare gjorda undersökningar framgår, att kravet i fråga om anställningstidens längd successivt minskat.

Rörande avtalens innehåll, särskilt vad angår löneutvecklingen, må hänvisas till de i denna tidskrift tidigare publicerade kvartalsöversikterna (Soc. Medd. årg. 1936, sid. 251 och 705, årg. 1937, sid. 267).

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1937.

Undersökningens omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 inv.[1] I det följande återges de uppgifter, som inkommit för tredje kvartalet år 1937, varjämte uppgifter för år 1936 och för de två första kvartalen 1937 anföras för möjliggörande av jämförelser. Dessa uppgifter avse byggnadsverksamhet för åstadkommande av nya hus, lägenheter och eldstäder, men icke sådana ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten, vilka icke taga sig uttryck i direkt ökning av bostadsbeståndet. Med avseende på de sex största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål.

Fullbordade och beviljade bostadslägenheter och eldstäder. I tab. A återges antalet lägenheter och eldstäder i under år 1936 och de tre första kvartalen 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Denna sammanställning ger vid handen, att antalet lägenheter och eldstäder i under redogörelseperioden fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[2] — byggnadsföretag i förhållande till tredje kvartalet 1936 företedde en minskning med 2·4 % och antalet eldstäder en ökning med 2·2 %. Antalet fullbordade lägenheter och eldstäder hade minskats i Stockholm, Norrköping, Hälsingborg, Borås, Örebro och Linköping, men ökats i Göteborg, Malmö, Gävle, Jönköping och Västerås. — I fråga om beviljade byggnadslov framträder gentemot tredje kvartalet 1936 en minskning med 31·9 %, räknat efter antalet lägenheter, och 31·7 % efter antalet eldstäder. Antalet lägenheter och eldstäder i beviljade byggnadsföretag utvisade minskning i samtliga redovisade städer utom Göteborg och Linköping.

Gentemot andra kvartalet 1937 företer antalet fullbordade lägenheter och eldstäder en betydande ökning, vilken emellertid närmast betingas av att bostadsproduktionen i huvudsak inriktas på färdigställande av lägenheter till 1 oktober.

Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det dock beaktas, att det vanligen tar en viss tid, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, och att dessa förhållanden kunna växla betydligt från fall till fall och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och eld-

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1937, sid. 588. — Av städer med över 30 000 inv. ha kvartalsuppgifter ej kunnat erhållas för Eskilstuna.

[2] Uppgifterna för Stockholm och Hälsingborg avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag. Beträffande Uppsala se not å följande sida.

Tab. A. Antal bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum och kök) i under år 1936 och de tre första kvartalen 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i vissa större städer.

	Antal bostadslägenheter							Antal eldstäder (boningsrum och kök)						
	1936				1937			1936				1937		
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Stockholm	1 301	1 026	1 035	3 509	1 158	1 718	846	3 484	2 853	2 872	9 153	2 992	4 791	2 428
Göteborg	990	45	2 426	367	1 314	226	2 589	2 897	142	6 459	1 523	3 518	577	8 106
Malmö	833	51	1 348	78	872	47	1 724	1 991	152	3 611	292	2 440	187	4 318
Norrköping	217	28	533	25	193	10	341	484	82	1 333	77	479	32	885
Hälsingborg	77	155	711	150	43	113	482	199	399	2 007	429	149	353	1 367
Borås	58	53	337	238	102	141	124	198	133	907	620	292	359	316
Gävle	18	8	24	178	39	47	61	46	16	99	511	133	137	196
Örebro	—	8	290	190	—	50	189	—	16	775	503	—	128	399
Jönköping	49	—	137	258	96	108	245	199	—	394	762	313	322	708
Uppsala[1]	—	—	—	857	—	—	—	—	—	—	2 566	—	—	—
Linköping	16	70	127	170	70	35	122	36	194	411	409	196	90	379
Västerås	227	8	46	442	71	69	121	622	29	137	1 361	174	200	318
Tillhopa	**3 786**	**1 452**	**7 014**	**6 462**	**3 958**	**2 564**	**6 844**	**10 156**	**4 016**	**19005**	**18206**	**10686**	**7 176**	**19 420**
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	1 683	2 268	1 464	2 268	1 902	2 157	650	4 078	5 939	4 073	5 775	4 819	6 317	2 225
Göteborg	1 175	1 206	545	1 231	1 146	1 177	909	3 056	3 856	1 539	3 294	3 568	3 770	2 146
Malmö	815	311	859	1 008	872	441	752	2 141	958	2 422	2 451	2 555	1 221	1 926
Norrköping	352	191	242	119	289	121	83	827	509	639	365	733	323	211
Hälsingborg	399	156	263	202	246	36	20	1 055	454	739	572	766	150	77
Borås	181	179	190	225	321	188	111	439	438	519	616	919	565	331
Gävle	56	74	67	24	68	39	36	129	251	212	91	228	138	120
Örebro	141	109	95	374	100	109	67	361	300	259	870	253	332	208
Jönköping	151	99	122	191	110	84	71	444	363	338	542	307	337	246
Uppsala	437	142	273	398	280	136	115	1 288	377	658	1 010	797	512	275
Linköping	184	114	79	126	110	125	113	539	302	187	398	283	356	313
Västerås	268	166	163	298	161	114	43	768	557	452	868	432	402	140
Tillhopa	**5 842**	**5 015**	**4 362**	**6 464**	**5 606**	**4 727**	**2 970**	**15 125**	**14304**	**12037**	**16852**	**15660**	**14 423**	**8 218**

städer, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för *byggnadsverksamhetens säsongvariationer.*

I nedanstående tablå återges huvudsiffrorna för de första nio månaderna av 1937 i jämförelse med motsvarande siffror för samma period 1936:

Januari—september	Lägenheter		Eldstäder (boningsrum och kök)	
	fullbordade	beviljade	fullbordade	beviljade
1936	12 252	15 219	33 177	41 466
1937	13 366	13 303	37 282	38 301

I fråga om fullbordade lägenheter och eldstäder företedde sålunda bostadsproduktionen i de större städerna en ökning i jämförelse med fjolåret. Antalet beviljade lägenheter och eldstäder var däremot mindre än år 1936.

[1] Samtliga slutavsyningar i Uppsala verkställas omkring årsskiftet. De i tab. A för fjärde kvartalet 1936 redovisade bostäderna voro färdigställda för inflyttning, men ej slutavsynade före 1 jan. 1937. Uppgifterna för de fullbordade byggnadsföretagen ge ingen som helst föreställning om hur byggnadsverksamheten fördelar sig över året.

Under byggnad varande lägenheter och eldstäder. Belysande för bostadsproduktionens omfattning äro även de uppgifter angående antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 juli 1936 t. o. m. 1 oktober 1937 under byggnad varande lägenheter och eldstäder, som lämnas i tab. B. Antalet 1 oktober 1937 under byggnad varande lägenheter och eldstäder företer en säsongmässig tillbakagång gentemot 1 juli. I jämförelse med läget den 1 oktober 1936 konstateras en viss ökning av byggena, nämligen med 3·3 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 5·6 % efter antalet eldstäder. Ser man på de särskilda städerna, framträder stegring särskilt i Göteborg, Malmö, Örebro och Linköping, medan Norrköping, Hälsingborg, Borås, Gävle, Jönköping och Västerås förete sjunkande tal. I Stockholm och Uppsala hade antalet under byggnad varande lägenheter något minskats; medan antalet eldstäder i Stockholm var ungefär detsamma som förra året, hade i Uppsala i detta avseende en ökning ägt rum.

Tab. B. Antal vid kvartalsskiftena 1 juli 1936—1 oktober 1937 under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder i vissa större städer.

Orter	Bostadslägenheter						Eldstäder (boningsrum och kök)					
	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937	1/7 1937	1/10 1937	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937	1/7 1937	1/10 1937
Stockholm	4 715	2 317	4 057	4 760	5 384	2 179	12 212	6 550	10 568	12 487	14 511	6 567
Göteborg	2 666	715	1 971	1 883	2 947	1 339	7 979	2 159	5 580	5 998	9 203	3 667
Malmö	1 510	976	1 796	2 052	2 160	1 322	4 227	2 866	4 907	5 444	5 827	3 672
Norrköping	611	239	404	431	450	170	1 538	651	1 011	1 199	1 250	501
Hälsingborg	863	431	450	691	608	108	2 361	1 248	1 270	1 973	1 758	374
Borås	165	214	181	104	172	123	446	634	499	342	516	339
Gävle	473	483	355	358	352	336	1 340	1 436	1 005	1 100	1 100	1 068
Örebro	521	315	512	596	622	493	1 382	786	1 221	1 407	1 512	1 254
Jönköping	334	296	281	295	274	120	981	861	782	883	834	475
Uppsala	828	167	498	560	602	164	2 390	298	1 134	1 517	1 727	465
Linköping	482	81	172	229	295	166	1 270	112	498	646	870	494
Västerås	568	670	532	622	671	611	1 586	1 880	1 375	1 733	1 884	1 704
Tillhopa	**13 736**	**6 904**	**11 209**	**12 581**	**14 537**	**7 131**	**37 712**	**19 481**	**29 850**	**34 729**	**40 992**	**20 580**

Följande sammanfattningstal för samtliga 12 städer återge utvecklingen sedan början av år 1935:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				eldstäder (boningsrum och kök)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1935	8 652	13 096	14 531	5 195	23 235	34 270	38 828	14 512
1936	8 420	11 131	13 736	6 904	22 787	29 800	37 712	19 481
1937	11 209	12 581	14 537	7 131	29 850	34 729	40 992	20 580

Uppgifterna ge vid handen, att den pågående bostadsproduktionen i år företett större livaktighet än i fjol.

Byggnadsverksamhet för andra än bostadsändamål. På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade under år 1936 och de tre första kvartalen år 1937. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. C[1]. Då exakta

Tab. C. Beräknad nettogolvyta (i kvm) i för kommersiella, industriella, administrativa o. d. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade under år 1936 och de tre första kvartalen 1937.

	1936					1937		
	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Samtliga lokaler:								
Stockholm	182 375	23 544	10 215	18 922	129 694	15 243	28 640	5 517
Göteborg	46 229	14 865	720	22 845	7 799	19 995	2 585	29 560
Malmö	20 361	3 910	570	6 077	9 804	10 241	1 598	5 408
Norrköping	7 720	865	235	1 540	5 080	360	1 200	1 115
Hälsingborg	19 532	690	5 021	8 412	5 409	1 168	6 083	4 094
Borås	26 624	23 540	—	2 341	743	735	4 446	1 142
Samtliga 6 städer	**302 841**	**67 414**	**16 761**	**60 137**	**158 529**	**47 742**	**44 552**	**46 836**
därav:								
kontors- och butikslokaler	118 018	27 172	4 647	32 272	53 927	28 134	17 115	27 339
fabriks- och verkstadslokaler	119 037	23 855	9 749	9 201	76 232	13 271	7 393	9 530
övriga lokaler	65 786	16 387	2 365	18 664	28 370	6 337	20 044	9 967

arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas för samtliga redovisade lokaler, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de meddelade talen med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal. Under de tre första kvartalen 1937 tillkommo i de större städerna kontors- och butikslokaler med en areal av c:a 73 000 kvm, fabriks- och verkstadslokaler om c:a 30 000 kvm och övriga lokaler om c:a 36 000 kvm, medan för de tre första kvartalen 1936 motsvarande siffror voro resp. 64 000, 43 000 och 37 000 kvm. Medan andra grenar av byggnadsverksamheten i allmänhet hållit sig väl uppe i de större städerna, visar den industriella byggnadsverksamheten här markerad nedgång.

[1] De i tabellen meddelade talen avse samma slags lokaler, som redovisats i tab. I i redogörelsen för byggnadsverksamheten år 1936 (Soc. Medd. årg. 1937, sid. 506). I redovisningen ingå ej garderober, källare, vindar och dylika utrymmen, som vanligen tillhöra bostadslägenheter.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1937.

Sedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] Så har skett även under innevarande år. Uppgifter ha erhållits från samtliga städer utom Djursholm. Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 40 större städer vid 1937 års oktoberflyttning:[2]

	I nedanstående antal större städer har tillgången uppgivits vara:											
	för småLägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	10	11	14	5	29	10	1	—	24	15	—	—
Nybyggda läg.	4	16	15	5	14	21	4	—	8	23	5	1

Medan tillgången på större och medelstora lägenheter nästan överallt anses motsvara eller överstiga behovet, synas förhållandena vara mera växlande i fråga om tillgången på smålägenheter. I några av de större städerna (Nyköping, Eskilstuna, Karlskrona, Mölndal och Västerås) uppgives brist på äldre smålägenheter vara rådande, och i tre av dessa (Nyköping, Karlskrona och Mölndal) uppgives även tillgången på nybyggda smålägenheter vara otillräcklig. Brist på nybyggda smålägenheter säges föreligga även i Lidköping och Härnösand. I 14 städer betecknas tillgången på äldre smålägenheter såsom knapp, och i 15 städer anses knapp tillgång på nybyggda smålägenheter vara rådande. Det bör vidare anmärkas, att i vissa städer enligt ortsmyndigheternas uppgifter god eller tillräcklig tillgång förefinnes på lägenheter om 2 rum och kök, medan tillgången på enrumslägenheter samt enkelrum uppgives vara knapp.

Bostadsmarknadens utveckling fr. o. m. den 1 oktober 1926 belyses i efterföljande tablå, vari uppgifterna om tillgången på bostadslägenheter inom 36 vid samtliga undersökningar representerade större städer sammanfattats till »konjunktursiffror» på så sätt, att omdömena otillräcklig, knapp, tillräcklig och god uttryckts medelst siffrorna 1, 2, 3 och 4. Konjunkturtalen

[1] Kortfattade redogörelser härför ha regelbundet publicerats i denna tidskrift, senast i årgång 1936, sid. 765.

[2] Vissa av de här redovisade lägenhetstyperna uppges i några städer ej vara representerade, varför summan av uppgifterna i ett par fall understiger 40.

för samtliga lägenheter ävensom för äldre och nybyggda lägenheter ha erhållits genom »sammanvägning» av siffrorna för de olika storlekstyperna efter dessas ungefärliga numeriska betydelse. Fr. o. m. år 1927 ha vidare jämförelsetalen för de olika storleksgrupperna erhållits på sådant sätt, att man inom dessa sammanräknat omdömena för äldre och nybyggda lägenheter under hänsynstagande till att de sistnämnda endast utgöra en mindre del av samtliga.

Konjunktursiffror för tillgången på bostäder i större städer vid oktoberflyttningen:

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Smålägenheter	1·86	2·39	2·47	2·17	2·31	2·35	2·58	2·65	2·69	2·60	2·57	2·60
Medelstora läg.	3·22	3·28	3·19	3·22	3·36	3·52	3·58	3·60	3·52	3·67	3·57	3·58
Större »	3·47	3·42	3·39	3·36	3·39	3·52	3·60	3·72	3·57	3·71	3·57	3·49
Samtliga läg.	2·13	2·54	2·58	2·37	2·51	2·58	2·78	2·84	2·85	2·81	2·77	2·79
Äldre lägenheter		2·55	2·59	2·36	2·47	2·56	2·75	2·79	2·83	2·75	2·74	2·84
Nybyggda »		2·50	2·56	2·41	2·64	2·65	2·87	2·96	2·93	2·98	2·84	2·64

Av dessa siffror synes framgå, att tillgången på smålägenheter, som under åren 1929—1934 successivt förbättrades, men under åren 1935 och 1936 företedde en viss försämring, innevarande år åter något ökats. Tillgången på medelstora lägenheter synes i år vara ungefär densamma som 1936, medan den försämrats i fråga om större lägenheter. För hyreslägenheterna tillsammantagna företer konjunktursiffran för äldre lägenheter uppgång men för nybyggda lägenheter nedgång i jämförelse med föregående år. Då byggnadsverksamheten 1935—1937 synes ha varit avsevärt livligare än under de närmast föregående åren, torde den minskade tillgången på nybyggda bostadslägenheter i huvudsak vara att tillskriva en viss stegring i efterfrågan. Det bör dock betonas, att de relativt små förskjutningar i konjunktursiffrorna, varom här är fråga, icke kunna läggas till grund för ett mera bestämt omdöme angående bostadsmarknadens utveckling, helst som de anförda talen äro grundade på subjektiva uppskattningar av vederbörande uppgiftslämnare.

Med anledning av den bostadsbrist, som på sina håll rådde år 1923, införskaffades uppgifter angående förekomsten av husvillhet före och efter oktoberflyttningen. Dylika uppgifter ha införskaffats även för efterföljande år, och i nedanstående tablå redovisas antalet i kommunala nödbostäder provisoriskt inkvarterade husvilla familjer och personer i början av oktober 1926—1937.[1]

Antal efter oktoberflyttningen i nödbostäder kvarboende	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
familjer	708	336	250	219	204	138	128	126	68	35	21	46
personer	3 695	1 935	1 465	1 225	1 142	760	630	633	331	169	81	202

En betydande minskning av antalet inkvarterade har sålunda ägt rum t. o. m. år 1936 och även i år är antalet dylika familjer lågt, ehuru en viss ök-

[1] Siffrorna avse för år 1926 den 11 oktober, för åren 1927—1936 den 10 oktober samt för år 1937 den 9 oktober.

ning ägt rum sedan förra året. Inkvartering i provisoriska nödbostäder uppgavs förekomma i 7 större städer, nämligen Uppsala, Nyköping, Västervik, Visby, Trälleborg, Kristinehamn och Luleå.

Det bör emellertid påpekas, att ovan anförda siffror skäligen ofullständigt återspegla bostadsbristens verkliga omfattning och karaktär vid olika tidpunkter. Numera synes husvillheten i flertalet fall betingas av de omhändertagna familjernas sociala läge och bristande hyresbetalningsförmåga, varför den kommunala hjälpverksamheten på detta område merendels ingår i det ordinarie fattigvårdsarbetet. I Eskilstuna ha sålunda familjer i dylik belägenhet sedan flera år varit inhysta i kommunala nödbostäder. Vidare uppgives i något fall, att ett mindre antal familjer, som sakna bostäder, tills vidare innebo hos släktingar och vänner.

Hyresnivåns utveckling i de större städerna under åren 1930—1937 enligt ortsmyndigheternas uppfattning framgår av efterföljande tablå:

Antal större städer, varest hyresnivån omkring 1 oktober uppgivits vara:

År	för småhyreslägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg.									
1930	1	29	9	9	29	1	14	25	—
1931	2	35	2	11	28	—	18	21	—
1932	7	31	1	23	16	—	28	11	—
1933	10	28	1	27	12	—	32	7	—
1934	14	24	1	25	14	—	31	8	—
1935	15	21	3	27	11	1	28	10	—
1936	14	24	2	23	17	—	25	14	—
1937	7	28	5	8	30	2	13	26	—
Nybyggda läg.									
1930	1	30	8	5	29	5	4	31	2
1931	3	31	5	4	32	3	6	27	1
1932	8	30	1	15	24	—	18	20	—
1933	9	30	—	18	21	—	19	17	—
1934	6	30	2	14	23	1	17	18	—
1935	9	23	6	16	20	2	17	17	—
1936	11	25	4	14	24	1	12	23	—
1937	1	26	13	—	30	9	1	31	6

Den hyressänkning, som under de närmast föregående åren rapporterats från ett flertal större städer beträffande medelstora och större lägenheter av äldre typ, synes i år till stor del ha avstannat. Även beträffande äldre småhyreslägenheter och nybyggda lägenheter av alla storleksklasser anses i flertalet städer hyresnivån vara stillastående. För dessa lägenhetskategorier har dock stegring av hyresnivån rapporterats från åtskilliga städer. Hyresstegring för både äldre och nybyggda småhyreslägenheter uppgives sålunda ha förekommit i Västervik, Visby, Trollhättan och Gävle. I Västervik och Trollhättan skulle

hyresnivån varit stigande även för medelstora lägenheter av båda slagen; från den förstnämnda staden omtalas hyresstegringen dessutom för större nybyggda lägenheter. Stigande hyresnivå för nybyggda lägenheter av alla storleksklasser rapporteras vidare från Nyköping, Norrköping, Malmö, Göteborg och Örebro. För äldre lägenheter av alla slag uppgives, att hyrorna äro fallande i Norrköping, Jönköping, Lund, Hälsingborg och Falun.

Mindre städer. Uppgifter angående läget på bostadsmarknaden ha ingått från 75 städer med mindre än 10 000 invånare. Följande sifferrader utgöra en sammanställning av ortsmyndigheternas omdömen angående bostadstillgången på dessa orter.

I nedanstående antal mindre städer har tillgången uppgivits vara:

	för småLägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	19	27	15	14	28	38	5	4	21	42	3	4
Nybyggda läg. .	13	19	24	18	12	36	16	9	9	38	6	7

Tillgången på äldre lägenheter, liksom på nybyggda medelstora och större lägenheter, synes alltjämt vara relativt god i flertalet mindre städer. Beträffande nybyggda småLägenheter synes tillgången i flertalet städer vara otillfredsställande. Brist på småLägenheter av såväl äldre som nyare typ uppgives vara rådande i 13 städer. Hur bostadstillgången förändrats i de mindre städerna under åren 1926—1937, framgår av här nedan anförda jämförelsetal, vilka erhållits på samma sätt som motsvarande siffror för de större städerna:

Konjunktursiffror för tillgången på bostäder i mindre städer vid oktoberflyttningen:

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Småläg enheter . .	2·87	2·86	2·83	2·78	2·61	2·82	2·91	3·06	2·88	2·84	2·61	2·51
Medelstora läg. . .	3·35	3·23	3·10	3·17	3·06	3·17	3·25	3·38	3·35	3·24	3·11	3·01
Större » . .	3·48	3·31	3·16	3·17	3·16	3·26	3·32	3·40	3·26	3·31	3·01	3·03
Samtliga läg.	2·97	2·94	2·88	2·86	2·75	2·89	2·98	3·12	2·93	2·92	2·71	2·61
Äldre läg.	2·96	2·90	2·90	2·78	2·94	3·04	3·16	3·01	2·99	2·78	2·69	
Nybyggda läg. . .	2·86	2·80	2·74	2·67	2·72	2·78	3·02	2·70	2·71	2·46	2·36	

Under år 1936 framträdde på de mindre städernas bostadsmarknad i allmänhet en viss minskning av tillgången på lägenheter. Denna minskning synes beträffande småLägenheter och medelstora lägenheter ha fortsatt även under innevarande år. Däremot äro konjunktursiffrorna för större lägenheter något högre i år än förra året.

Den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten, vilken aldrig varit stor, omfattade omkring den 10 oktober i år 11 familjer med 53 personer (därav enbart i Vänersborg 4 familjer om 21 personer).

Hyresnivåns utveckling i de mindre städerna åren 1930—1937 enligt myndigheternas omdömen framgår av nedanstående tablå:

År	Antal mindre städer, varest hyresnivån omkring 1 oktober uppgivits vara: för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg.									
1930	3	58	12	7	58	8	7	59	5
1931	7	58	8	10	60	3	12	55	3
1932	10	60	4	15	58	1	23	47	2
1933	17	52	5	21	52	1	28	40	1
1934	12	54	7	16	52	5	24	43	4
1935	7	57	10	22	46	6	24	41	6
1936	11	51	13	14	51	10	17	53	4
1937	8	43	23	6	54	14	6	53	10
Nybyggda läg.									
1930	2	51	16	1	56	11	1	54	7
1931	4	47	17	6	54	7	7	49	4
1932	8	56	7	10	54	4	15	42	4
1933	11	53	7	15	48	5	17	36	3
1934	6	48	18	8	50	13	11	48	4
1935	4	50	19	10	49	14	9	51	7
1936	2	43	29	3	48	23	6	52	5
1937	3	30	40	3	37	32	2	44	17

Hyresnivån för samtliga lägenhetskategorier utom nybyggda smålägenheter uppgives alltså vara stillastående i flertalet av de mindre städerna. Från ett stort antal städer rapporteras dock en viss hyresstegring för äldre smålägenheter och för nybyggda medelstora lägenheter. I fråga om nybyggda smålägenheter meddelas hyresnivån vara stigande i 40 av 73 städer.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1937.

Fylleriförseelser. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återgives i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under tredje kvartalet 1937, tillhopa 8 386, av vilka 8 262 begåtts av män och 124 av kvinnor.

Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, dels för tiden fr. o. m. 1930 framgår av efterföljande tablå:

	Medeltal per kvartal under år								3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1913	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936	1937	1937
Antal förseelser .	14 727	7 759	7 526	7 369	7 394	7 781	7 822	7 599	8 873	7 477[1]	8 386[2]
Per 100 000 inv. .	262	127	122	120	119	125	125	122	142	119	134

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas för förseelsen, merendels av det skäl att de icke kunnat anträffas och instämmas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, i själva verket begåtts under en tidigare period, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. — Vad beträffar den preliminära siffran för tredje kvartalet 1937 tyder densamma på en högre fyllerifrekvens än under andra kvartalet 1937. Då uppgifterna för redogörelsekvartalet ännu ej äro alldeles fullständiga, torde denna stegring vara något större än vad de här anförda siffrorna synas ge vid handen. Av enahanda skäl torde nedgången i jämförelse med tredje kvartalet 1936 vara mindre, än vad siffrorna utvisa.

Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1937 års tredje kvartal, begingos 124 eller 1·5 % av kvinnor, därav, såsom tab. A utvisar, 86 i Stockholm, 19 i Göteborg, 2 i Malmö, 14 i övriga städer och 3 å landsbygden. — Tabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning förseelserna begåtts av yngre och äldre personer, varvid åldersgränsen satts mellan personer födda före 1912 och sådana födda 1912 eller senare. Av hela antalet under tredje kvartalet 1937 avdömda fylleriförseelser hade 1 872 eller 22·3 % begåtts av personer tillhörande den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1932—1936 utgjorde resp. 23·7, 23·6, 23·5, 23·0 och 23·0 %.

På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 6 108 personer eller 73·9 % utan motbok sålunda ungefär samma proportion som närmast föregående kvartal (76·1 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas 4 ha innehaft motbok. Dessa siffror giva i sin mån en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshanteringens inverkan på nykterhetstillståndet.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1935—1937 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor.

---

[1] Siffran *korrigerad* med hänsyn till 268 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	därav födda		Summa	därav födda	
	juli	aug.	sept.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			före 1912	1912 eller senare		före 1912	1912 eller senare
Stockholms stad	394	327	426	1 147	67	367	627	1 061	948	113	86	85	1
Östra Sverige													
Södertälje	8	11	11	30	—	7	23	30	24	6	—	—	—
Lidingö	—	—	10	10	1	3	6	10	7	3	—	—	—
Uppsala	46	61	39	146	3	48	94	145	133	12	1	—	1
Västerås	32	38	45	115	—	29	86	115	97	18	—	—	—
Nyköping	5	7	5	17	—	3	14	17	14	3	—	—	—
Eskilstuna	30	49	30	109	2	20	87	109	90	19	—	—	—
Linköping	23	21	24	68	—	8	59	67	49	18	1	1	—
Norrköping	21	30	22	73	—	12	61	73	60	13	—	—	—
Övriga städer	63	105	102	270	5	65	200	270	216	54	—	—	—
Landsbygden	7	159	137	303	2	90	210	302	186	116	1	—	1
Små l. m.													
Jönköping	16	19	10	45	1	13	31	45	37	8	—	—	—
Kalmar	20	18	23	61	—	10	51	61	47	14	—	—	—
Västervik	9	24	—	33	—	6	27	33	25	8	—	—	—
Visby	12	16	8	36	—	4	32	36	29	7	—	—	—
Övriga städer	38	85	92	215	1	44	170	215	185	30	—	—	—
Landsbygden	7	87	133	227	2	45	180	227	140	87	—	—	—
Södra Sverige													
Karlskrona	23	10	18	51	1	7	43	51	35	16	—	—	—
Kristianstad	17	10	40	67	1	12	54	67	54	13	—	—	—
Malmö	57	36	86	179	7	36	134	177	150	26	2	2	—
Lund	19	13	19	51	2	9	40	51	41	10	—	—	—
Landskrona	19	11	12	42	1	6	35	42	33	9	—	—	—
Hälsingborg	65	47	34	146	5	31	109	145	123	22	1	—	1
Ystad	4	10	5	19	1	5	13	19	15	4	—	—	—
Trelleborg	11	21	12	44	1	12	31	44	34	10	—	—	—
Övriga städer	27	67	28	122	2	29	91	122	98	24	—	—	—
Landsbygden	5	146	126	277	4	76	196	276	171	105	1	1	—
Västra Sverige													
Halmstad	7	4	21	32	2	10	19	31	26	5	1	—	1
Göteborg	325	241	250	816	21	182	594	797	620	177	19	18	1
Mölndal	—	10	17	27	—	8	19	27	18	9	—	—	—
Uddevalla	9	19	14	42	1	14	27	42	37	5	—	—	—
Trollhättan	16	—	11	27	1	9	17	27	22	5	—	—	—
Borås	34	34	37	105	2	35	66	103	86	17	2	1	1
Lidköping	13	9	15	37	—	13	24	37	32	5	—	—	—
Skövde	11	26	13	50	—	12	38	50	43	7	—	—	—
Karlstad	35	48	27	110	—	17	93	110	85	25	—	—	—
Kristinehamn	11	21	15	47	—	8	39	47	39	8	—	—	—
Örebro	21	19	28	68	—	11	57	68	62	6	—	—	—
Övriga städer	130	161	113	404	2	117	284	403	325	78	1	1	—
Landsbygden	56	346	353	755	9	184	561	754	458	296	1	1	—
Norra Sverige													
Falun	14	15	21	50	1	6	43	50	43	7	—	—	—
Gävle	46	40	46	132	1	28	99	128	114	14	4	4	—
Söderhamn	8	13	17	38	—	8	30	38	36	2	—	—	—
Härnösand	18	27	17	62	—	17	44	61	56	5	1	1	—
Sundsvall	70	44	46	160	—	27	131	158	138	20	2	2	—
Östersund	18	15	18	51	—	5	46	51	44	7	—	—	—
Umeå	15	1	—	16	—	1	15	16	13	3	—	—	—
Luleå	5	6	8	19	—	2	17	19	16	3	—	—	—
Övriga städer	85	195	146	426	2	75	349	426	356	70	—	—	—
Landsbygden	34	493	482	1 009	1	216	792	1 009	686	323	—	—	—
Hela riket: städerna	1 850	1 984	1 981	5 815	134	1 391	4 169	[1] 5 694	4 755	938	121	115	6
Hela riket: landsb.	109	1 231	1 231	2 571	18	611	1 939	2 568	1 641	927	3	2	1
Summa	1 959	3 215	3 212	8 386	152	2 002	6 108	[1] 8 262	6 396	1 865	124	117	7

[1] Därav 1 med okänd ålder.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1935—1937.

Månad	Stockholms tulldistrikt						Samtliga tulldistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937
januari	38	34	26	2 569	2 124	2 392	75	80	62	[1]56 958	5 812	2 451
februari	22	21	16	2 916	894	3 027	58	52	36	2 987	1 044	3 065
mars	25	36	12	53	290	2 820	64	67	38	160	328	3 051
april	41	43	25	218	65	62	68	83	42	256	140	99
maj	37	19	28	505	36	33	74	55	65	626	163	87
juni	79	30	46	282	193	89	114	70	86	396	295	140
juli	71	64	51	95	138	69	112	113	96	162	487	121
augusti	72	75	72	592	123	786	142	123	127	788	232	2 067
september . . .	32	38	36	111	1 027	684	64	96	87	144	1 168	796
oktober	47	44		821	251		92	85		891	6 187	
november . . .	45	38		1 838	82		86	73		1 941	680	
december . . .	62	34		2 459	713		119	89		2 543	809	
Hela året	**571**	**476**		**12 459**	**5 936**		**1 068**	**986**		**67 852**	**17 345**	

Antalet beslagsmål under tredje kvartalet 1937 (310) var sålunda något mindre än under motsvarande period 1936 (332); den beslagtagna kvantiteten företedde däremot en betydande ökning.

Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare.

Genom beslut den 13 juli 1937 anmodade chefen för jordbruksdepartementet socialstyrelsen att avgiva yttrande över ett den 22 juni 1937 dagtecknat betänkande med förslag till lag om minimilöner för lantarbetare, avgivet av t. f. generaldirektören Konrad Persson såsom särskilt tillkallad utredningsman. Med anledning härav anförde styrelsen i den 20 oktober 1937 avgivet utlåtande följande.

Lagförslagets syfte. Föreliggande lagförslag har i enlighet med de direktiv, som meddelats för utredningsarbetet, begränsats till att avse det allmännas åtgärder i syfte att hjälpa upp löneläget för de lägst avlönade lantarbetargrupperna. I betänkandet har såsom ett av huvudskälen för den föreslagna lagstiftningen hänvisats till det av statsmakterna lämnade stödet åt jordbruksnäringen, och det har uttalats (sid. 107), att om jordbruket i en framtid skulle bli oberoende av sådant statligt stöd, frågan om en statlig lönereglering särskilt för denna näring syntes komma i ett annat läge. Den föreslagna lagstiftningen har också givits karaktären av ett försök och föreslagits skola erhålla giltighet för en tid av allenast tre år.

I betraktande av det nu anförda framstår lagförslaget närmast såsom ett komplement till de statliga stödåtgärderna för jordbruket och torde liksom dessa få betraktas såsom av den internationella krisen på jordbrukets område betingade

[1] Härav komma över 50 000 liter på ett enda beslag, vilket dock sedermera upphävts av vederbörande domstol.

exceptionella dispositioner. Vid sådant förhållande lära åtskilliga av de principiella och praktiska betänkligheter, som kunna anföras mot införandet av en statlig minimilönereglering på det svenska jordbrukets område, böra få i viss mån vika.

Av uttalande i den allmänna motiveringen för förslaget framgår emellertid, att ehuru lagförslaget till sin konstruktion noga ansluter sig till det i direktiven angivna begränsade syftet att åstadkomma ett förbättrat löneläge för de sämst avlönade arbetarna, tanken dock icke varit helt främmande, att den föreslagna lagstiftningen skulle kunna givas ett mera vidsträckt lönepolitiskt innehåll. I betänkandet (sid. 105) gives sålunda uttryck för den meningen, att vid framtida avvägning av jordbruksstödet torde böra upptagas till omprövning, i vad mån klyftan mellan industriarbetarnas och lantarbetarnas löner bör ytterligare minskas utöver den minskning av denna löneklyfta, som kan vara att förvänta såsom en följd av att den genomsnittliga lönen för lantarbetare förbättras genom de sämst avlönade arbetarnas upplyftande i löneläge.

Principiella synpunkter. Med hänsyn härtill torde i det följande några synpunkter böra framhållas i fråga om spörsmålet om principiellt statlig reglering av lönenivån inom jordbruket.

I betänkandet meddelas resultaten av en av socialstyrelsen efter samråd med utredningsmannen verkställd omfattande undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket.[1] En sådan undersökning har ansetts vara av stor vikt för bedömandet av verkningarna av ett införande av lagstadgade minimilöner för jordbruksarbetare samt för ett ståndpunktstagande till de olika möjligheterna för en sådan lagstiftnings utformning. Av denna undersökning och i övrigt tillgängliga statistiska uppgifter framgår, att löneutvecklingen sedan tiden omkring 1800-talets mitt tämligen väl överensstämmer för lantarbetare och för industriarbetare fram till år 1920, även om lantarbetarlönen stigit något saktare från början av 1880-talet och först under tiden för världskriget nått samma stegring som industriarbetarlönen. Från toppåret 1920 sjönk emellertid lantarbetarlönen betydligt kraftigare än industriarbetarlönen. Under åren 1924—1930 skedde en viss stabilisering, varvid lönenivån inom jordbruket i huvudsak förblev oförändrad, men under 1931—1933 års ekonomiska depression inträdde ånyo en ganska allmän lönesänkning. Härefter har lönenivån visat en stigande tendens, vilken särskilt markerades år 1936.

Av det statistiska materialet framgår vidare, att lantarbetarlönen är i högre grad än industriarbetarlönen känslig för de växlande konjunkturerna.

Än ytterligare framgår, att lantarbetarlönen redan på 1860-talet låg lägre än industriarbetarlönen. Denna löneklyfta, som i stort sett hållit sig oförändrad fram till år 1920, har därefter under de för jordbruksnäringen särskilt ogynnsamma följande åren vidgats. Först sedan statsmakterna vidtagit stödåtgärder för jordbruksnäringen, har emellertid denna för lantarbetarkåren oförmånliga utveckling stagnerat och en tendens till sammankrympning av löneklyftan börjat göra sig gällande.

Den fria lönebildning, som hittills gjort sig gällande på jordbrukets område, har varit betingad ej endast av prisutvecklingen på jordbrukets produkter och dess räntabilitet utan även av en hel del andra faktorer, såsom tillgången på arbetskraft och konkurrensen om densamma med andra näringar, organisationsförhållanden och förefintliga tröghetsmoment i löneanpassningen på arbetsmarknaden. En statlig reglering av lönenivån skulle, om vid densamma — i den mån möjligheter härtill förelåge — hänsyn toges till alla dessa olika faktorer, otvivelaktigt verka utjämnande på jordbrukets arbetsmarknad och bidraga till stabilitet och enhetlighet. I den mån åter en sådan reglerings syfte vore att höja lönenivån

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 171 ff.

för näringen i dess helhet, synas konsekvenserna av en sådan politik synnerligen betydelsefulla. På grund av det naturliga samband, som råder mellan jordbrukets och landets arbetsmarknad i övrigt, lär en sådan åtgärd icke kunna vidtagas utan att därav skulle följa en anpassningsprocess på längre sikt med ty åtföljande återverkningar på landets näringsliv överhuvud. Fråga är, om bestående resultat av en sådan lönepolitik överhuvud taget äro möjliga att ernå utan allvarliga ingripanden i näringslivets och de enskilda individernas frihet. Med hänsyn härtill och i betraktande av den betydelsefulla roll, som jordbruket alltjämt spelar i det svenska näringslivet, skulle en statlig reglering av lantarbetarnas löner otvivelaktigt ställa statsmakterna inför en synnerligen vansklig och ansvarsfull uppgift, som i praktiken komme att ställa stora krav på deras förmåga att leda utvecklingen i rätt riktning.

Socialstyrelsen får i detta sammanhang även erinra om att styrelsen visserligen på sin tid ej velat motsätta sig en statlig lönereglering inom hemindustriens då helt oorganiserade arbetsområde, men att styrelsen sedermera, bland annat i yttrande över ett konventionsförslag angående metoder för fastställande av minimilöner, tagit principiellt avstånd från tanken på en minimilönelagstiftning överhuvud taget, en uppfattning som jämväl delats av socialpolitiska delegationen.

Erfarenheter från utlandet. I betänkandet meddelas upplysningar rörande de system, som i vissa främmande länder prövats för fastställande av minimilöner på jordbrukets område. Därvid har särskilt hänvisats till erfarenheterna av den i England gällande lagstiftningen i ämnet.

Några längre gående slutsatser torde emellertid icke kunna för vårt lands vidkommande dragas ur de i England gjorda erfarenheterna. Det engelska jordbruket, inom vilket storbruket förekommer mera allmänt än hos oss, intager en mindre betydande plats i sitt lands näringsliv än det svenska. Enligt tillgänglig statistik för år 1936 uppgick antalet fasta och tillfälliga arbetare, däri inberäknade medlemmar av brukarens familj men ej brukaren själv eller dennes hustru, å jordbruk om mer än en acre till sammanlagt 749 700 personer i England med Wales och Skottland. I Sverige bestod enligt 1930 års folkräkning jordbrukets lejda arbetarstock, däri inräknade medlemmar av brukarnas familjer, av i runt tal 550 000 personer. Av dessa sistnämnda utgjordes cirka 350 000 av familjemedlemmar och cirka 200 000 av egentliga lönearbetare, medan sistnämnda kategori dominerar bland de inom jordbruket i England arbetande. Vid bedömandet av dessa siffror bör tagas i betraktande, att den sammanlagda folkmängden för England med Wales och Skottland utgjorde cirka 46 milj., medan folkmängden i Sverige något översteg 6 milj.

I England har vidare sedan ganska länge tanken på auktoritativt bestämda löner ej varit främmande för parterna inom vissa arbetsområden. Under världskriget tillämpades ett dylikt system för jordbrukets vidkommande. Sedan detta försatts ur kraft år 1921 och man prövat ett system, baserat på frivilliga löneöverenskommelser, tillkom år 1924 nu gällande minimilönelagstiftning. Det anses, att arbetarnas bristande intresse för organisation och kollektiv reglering av lönerna beredde vägen för sistnämnda statliga ingripande på detta område.

Anmärkas må, att det i betänkandet omnämnda förslaget till lag om minimilöner inom jordbruket i Skottland numera med vissa förändringar upphöjts till lag.

Lönebildning genom organisationerna inom jordbruket. Såväl å arbetsgivar- som arbetarhåll har man i Sverige sedan länge principiellt ställt sig avvisande till tanken på genom lagstiftning fastställda löner på arbetsmarknaden. I stället har man velat lita till det hos oss högt utvecklade förhandlings- och kollektivavtalsväsen, som åstadkommits av parterna gemensamt och enligt vilket parterna och

deras organisationer själva bära ansvaret för lönebildningen. Till denna av de stora fackliga organisationerna hittills hävdade uppfattning ha statsmakterna, såsom i betänkandet närmare belyses, i stort sett anslutit sig. Ett undantag föreligger emellertid härutinnan i de lönereglerande åtgärder, som vidtagits med avseende å sockerbetsodlingen.

En förutsättning för att parterna själva skola kunna i jämbördighet genomföra uppgiften att reglera lönebildningen är förekomsten av mera omfattande fackliga organisationer å ömse sidor. I detta avseende har, särskilt vad angår arbetarsidan, tillräckliga förutsättningar länge i hög grad saknats. Den första mera omfattande kollektiva avtalsuppgörelsen kom icke till stånd förr än 1919. Sedan Upplands lantarbetareförbund med ingången av år 1930 hade uppgått i svenska lantarbetareförbundet, räknade detta senare förbund cirka 12 000 medlemmar. Ännu vid årsskiftet 1935/1936 uppgick medlemsantalet till ej mer än 19 168. Vid senaste årsskifte ägde förbundet 26 049 medlemmar och den 31 mars innevarande år räknade det 28 380 medlemmar, fördelade på 556 avdelningar. Medlemsökningen har därefter fortsatt; enligt uppgift i pressen skulle i slutet av sommaren ha räknats cirka 32 000 medlemmar. Av det svenska jordbrukets cirka 200 000 löntagare i arbetarställning — brukare och dessas hemmavarande familjemedlemmar inräknas icke i detta antal — beräknas omkring hälften vara organiserbara. I betraktande härav synes svenska lantarbetareförbundet numera få anses ha erövrat en relativt sett betydande position. Intrycket härav förstärkes i belysning av den i betänkandet lämnade uppgiften, att de kollektivavtal, i vilka detta förbund utgör part, anses verka reglerande för arbetsvillkoren ej bara för förbundets egna medlemmar utan för ytterligare cirka 30 000 lantarbetare.

Även å arbetsgivarsidan synes av tillgängliga uppgifter att döma organisationen ha erhållit en förhållandevis betydande utbredning, om ock företrädesvis inom det större jordbruket. Vid 1930 års folkräkning redovisades 2 150 godsägare, 922 arrendatorer av större gods och närmare 250 000 hemmansägare. Enligt uppgift i svenska lantarbetareförbundets tidskrift skulle svenska lantarbetsgivareföreningen för närvarande omfatta cirka 2 200 arbetsgivare, representerande en sammanlagd areal av cirka 270 000 hektar åker samt sysselsättande ett beräknat arbetarantal av omkring 32 400. Föreningen själv publicerar uppgifter över allenast den anslutna åkerarealen — vid senaste årsskifte uppgående till 239 751 hektar. Om förstnämnda arealuppgift är riktig, skulle sålunda även arbetsgivarsidans organisation nu befinna sig i en betydande utveckling. Enligt en i föreningens tidskrift för innevarande år meddelad uppgift skulle inom de områden, som omfattas av de till föreningen anslutna länsföreningarna — alltså praktiskt taget hela södra, mellersta och östra Sverige utom Blekinge — 47·7 % av åkerarealen inom brukningsdelar med över 100 hektar representeras av föreningen; för brukningsdelar om 50—100 hektar utgjorde motsvarande procentsats 13·8.

Särskilda synpunkter beträffande lagförslaget. I det föregående ha anförts vissa allmänna synpunkter på frågan om införandet av en statlig reglering av lantarbetarnas löner. Därvid har anledning befunnits föreligga att framhålla betänkligheter av principiell natur. Behövligheten för vårt lands vidkommande av en lagstiftning i ämnet har ävenledes ifrågasatts med hänsyn till organisationsväsendets utbredning och utvecklingstendens. Den konstruktion, som lagförslaget erhållit, är emellertid ägnad att i viss mån ställa dylika betänkligheter å sido. Särskilt förtjänar framhållas, att enligt förslaget den lönebildande uppgiften inom området skulle tillkomma de fackliga sammanslutningarna och att det statliga ingripandet i fråga om lönerna normalt skulle i stort sett begränsa sig till att bringa de sålunda i kollektivavtal mellan organisationerna fritt överenskomna lönerna i generell tillämpning. Lagstiftningen skulle med andra ord förhjälpa lantarbetare, som icke förmå att tillvarataga sina löneintressen med hjälp av organisation och kollektiv-

avtal, till en levnadsstandard, vilken efter förhandlingar mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna befunnits vara skälig och därför blivit avtalsmässigt fastställd. Det må för övrigt understrykas den föreslagna lagstiftningens karaktär av en provisorisk åtgärd, vars genomförande främst motiveras av de av statsmakterna för jordbruksnäringen vidtagna stödåtgärderna. Såsom i det föregående påpekats ha statsmakterna redan på ett annat, närliggande område, nämligen sockerbetsodlingen ingripit reglerande i fråga om arbetslönerna i samband med beslut om stöd åt denna odling.

Stödåtgärderna på jordbrukets område ha redan utövat ett gynnsamt inflytande å jordbruksföretagarnas ställning. Dessa stödåtgärder ha ju ingalunda begränsats till företag, för vilka lönerna reglerats medelst kollektivavtal. Även av sådana avtal icke berörda företag ha kommit i åtnjutande av dem. Det torde därför icke kunna anses obilligt, att ägare av företag av sistnämnda slag tillhållas att tillämpa samma löner som gälla för de övriga företagen av jämförlig typ. Då det föreliggande lagförslaget närmast åsyftar att giva i kollektivavtal reglerade löner en sådan vidsträckt tillämpning till fromma för arbetare, vilka på grund av ovan antydda omständigheter blivit missgynnade, framstår detta syfte såsom sakligt sett starkt motiverat och berättigat. Att avvakta den på längre sikt ställda utvecklingen av det fackliga organisationsväsendet bland lantarbetarna för ernående av en, i förhållande till de statliga stödåtgärderna stående förbättrad standard för de i lönehänseende efterblivna lantarbetarna, synes knappast skäligt.

Om styrelsen sålunda, med hänsyn till det ovan anförda, finner sig kunna i stort sett acceptera tanken på en provisorisk åtgärd av den art, som här föreslagits, såsom ett komplement till det statliga jordbruksstödet, anser sig styrelsen emellertid icke kunna underlåta att framhålla vissa betänkligheter av praktisk natur även mot en sålunda begränsad minimilönelagstiftning.

Den föreslagna lagstiftningens räckvidd. Dessa betänkligheter sammanhänga i första hand med det förhållandet, att lagstiftningen föreslagits skola äga tillämpning å alla egentliga lantarbetare, således även å det mindre och medelstora jordbrukets arbetskraft.

Såsom i det föregående framhållits utmärkes det svenska jordbruket av bondejordbrukets dominerande ställning inom detsamma. Med ledning av 1932 års jordbruksräkning har till belysning av detta förhållande sammanställts följande tabell, angivande den procentuella fördelningen å olika storleksgrupper av de redovisade 669 751 brukningsdelarna efter deras *antal*.

Storleksgrupp	Södra och mellersta Sverige		Norra Sverige	Hela riket
	Slättbygder	Skogs- och dalbygder		
0·26—20 hektar	81·3	95·9	99·3	**91·7**
20 —50 »	14·5	3·4	0·6	**6·5**
50 —100 »	2·8	0·5	0·1	**1·2**
Över 100 »	1·4	0·2	—	**0·6**

Brukningsdelarnas procentuella fördelning efter *åkerarealen* ställer sig på följande sätt:

Storleksgrupp	Södra och mellersta Sverige		Norra Sverige	Hela riket
	Slättbygder	Skogs- och dalbygder		
0 —0·25 hektar	0·1	0·2	0·2	**0·1**
0·26—20 »	39·6	74·6	94·5	**57·3**
20 —50 »	31·0	14·7	3·9	**22·6**
50 —100 »	13·3	5·6	0·9	**9·4**
Över 100 »	16·0	4·9	0·5	**10·6**

Vid det mindre jordbruket utgöres arbetskraften till allra största delen av familjens egna medlemmar, ehuru även här lejd arbetskraft i viss utsträckning utnyttjas — enligt gjord beräkning i 1932 års jordbruksräkning till närmare 10 % av hela arbetskraften. Den lejda arbetskraftens andel av den fasta arbetsstyrkan tilltager därefter starkt med stigande åkerareal. Ännu vid medelstora gårdar med 30—50 hektar åker är dock den egna arbetskraften övervägande, men vid gårdar med över 100 hektar åker når den främmande arbetskraften upp till 90 % av hela arbetsstyrkan.

Det torde få anses ligga i sakens natur, att lagstiftningen, om den gjordes tillämplig å alla jordbruk, i betraktande av den mängd arbetsställen, som skulle ifrågakomma, bleve synnerligen svår att genomföra i praktiken. Man finge räkna med det passiva motstånd, som grundade sig på tradition och hävd i fråga om de individuella anställningsavtalen samt på bristande kännedom om lagstiftningen. Med arbetsställenas stora antal skulle vidare stora svårigheter möta mot kontroll över lagstiftningens efterlevnad, i allt fall med den begränsade organisation, som i betänkandet härför föreslagits. Erinras må, att i bilaga till betänkandet (sid. 189) vissa i detta sammanhang intressanta upplysningar lämnats rörande erfarenheterna i England. Åtskilliga år efter lagstiftningens tillkomst påträffades sålunda vid inspektioner icke blott arbetsgivare utan även arbetare, som icke hade en aning om att deras löner voro underkastade laglig reglering, och detta trots att stora ansträngningar gjorts för att göra lagen känd, bland annat genom anslående vid alla poststationer av minimilöneförordningarna. Året 1929—1930 befanns vid företagna närmare undersökningar å särskilda arbetsställen inom olika distrikt, att antalet underbetalade arbetare varierade för olika distrikt mellan 14 och 32 % av de av undersökningarna berörda gårdarnas arbetare.

Det torde vara att befara, att motsvarande svårigheter för lagens tillämpning skulle yppa sig även i vårt land, särskilt i betraktande av småföretagens hos oss dominerande ställning. Redan i nu berörda omständighet torde få anses ligga ett skäl, som talar för begränsning av lagstiftningens räckvidd i sådan riktning, att trygghet vinnes för lagstiftningens genomförande i praktiken.

Härtill kommer, att de sociala begreppen arbetsgivare och arbetare äro föga utpräglade vid det svenska mindre jordbruket. Småbonden är tidvis tillika lönarbetare hos andra, och på bondehemmanet biträder hemmasonen vid gårdsbruket på samma sätt som drängen, vilken ofta är hemmason från en annan gård. I den mån arbetet icke kan utföras av brukaren själv och medlemmarna av hans familj, anställas i regel ogifta yngre drängar. För bondejordbruket överväger bland den lejda arbetskraften tjänstefolket i husbondens kost, och karakteristiskt är, att densamma i väsentligt större utsträckning än vid de större jordbruken utgöres av ungdomlig manlig samt av kvinnlig arbetskraft.

Vad nu sagts torde vara ägnat att i sin mån minska betänkligheterna mot att undantaga det mindre jordbrukets arbetare från lagens tillämpning.

Härtill kommer, att de kollektivavtal, som träffats inom jordbrukets område, i väsentlig mån taga sikte på förhållandena, sådana de gestalta sig vid det större jordbruket. En lagstiftning, som gjorde de för det större jordbruket avpassade kollektivavtalens bestämmelser i fråga om löner direkt tillämpliga på det mindre jordbruket, skulle i realiteten komma att ålägga den existerande arbetsgivarsammanslutningen ett ansvar att vid avtalsuppgörelserna bevaka och iakttaga det mindre jordbrukets speciella förhållanden och intressen.

Ytterligare må framhållas, att lagförslaget förutsätter, att gällande representativa kollektivavtals lönebestämmelser skola göras bindande för lantarbetare överhuvud taget, men däremot icke dessa avtals övriga bestämmelser. Särskilt är härvid att märka, att arbetstiden vid de mindre jordbruken kommer att undandragas reglering. Det synes mindre ändamålsenligt att i lag föreskriva den betalning,

som skall utgivas till viss arbetare, men lämna oreglerad den arbetsprestation, som han skall vara skyldig utföra.

Med hänsyn till det ovan anförda vill det synas, som om starka skäl talade för en sådan begränsning av lagstiftningens räckvidd, att densamma gjordes tillämplig allenast å den arbetskraft, som funnes anställd vid jordbruk, vilka fölle under lagstiftningen om arbetstidens reglering. Dessa skäl äro företrädesvis av praktisk och organisatorisk art. Uppenbarligen ligger det ett starkt berättigande i den synpunkten, att jämväl arbetskraften vid det mindre jordbruket kan göra anspråk på statsmakternas omsorg om deras löneställning. Det torde emellertid vara att förvänta, att en standardisering av lönenivån vid det större och medelstora jordbruket skall i sin mån återverka på löneläget jämväl vid det mindre jordbruket, något som så mycket sannolikare synes bliva fallet som utvecklingen på jordbrukets arbetsmarknad under senare år tenderat mot en allt kraftigare konkurrens om den tillgängliga arbetskraften. Då den ifrågavarande lagstiftningen skulle erhålla karaktären av allenast en provisorisk åtgärd, torde också häri ligga en omständighet, ägnad att förringa betänkligheterna mot att från lagstiftningens tillämpning undantaga det mindre jordbrukets arbetskraft.

Lönenämnden. Vad angår lagförslagets särskilda detaljer i övrigt har detsamma icke givit styrelsen anledning till särskilda uttalanden annat än i ett par avseenden. Lika med utredningsmannen finner styrelsen ändamålsenligt, att befattningen med regleringen av minimilönerna uppdrages åt en central nämnd för hela riket. Mot vad förslaget innefattar i fråga om nämndens sammansättning och befogenheter har anledning till erinran icke funnits. Påpekas må allenast, att, därest som i det föregående ifrågasatts, lagstiftningens räckvidd skulle begränsas i enlighet med vad som gäller enligt lantarbetstidslagen, nämnden torde kunna erhålla en förenklad sammansättning, i det att representanter för det mindre jordbruket och vid detsamma sysselsatta lönarbetare knappast skulle behöva deltaga i nämnden.

Ej fullgod arbetskraft. En synnerligen svårlöst fråga vid anordnandet av en minimilönelagstiftning av föreslagen art utgör problemet om den ej fullgoda arbetskraften. Detta gäller i särskilt hög grad i fråga om en dylik lagstiftning å jordbrukets arbetsmarknad. Såsom i betänkandet påpekats har man nämligen att inom jordbruket räkna med en större procent ej fullgod arbetskraft än inom andra yrken. Jordbrukets arbetsmarknad har också utgjort den förnämsta tillgången, när det gällt att utnyttja viss partiell arbetskraft eller att från våra anstalter av olika art ånyo föra människor ut i arbetslivet.

Det sätt, på vilket denna fråga lösts i förslaget, torde få anses i stort sett innebära en så långt möjligt tillfredsställande lösning. Några påpekanden i anknytning härtill torde emellertid få anses påkallade.

I betänkandet har icke någon närmare uppmärksamhet ägnats åt den betydelsefulla roll, som den offentliga arbetsförmedlingen spelar på jordbrukets arbetsmarknad och för spridande av kännedomen om lönebildningen å densamma. Styrelsen föreställer sig, att vid en statlig minimilönslagstiftning av föreslagen art den offentliga arbetsförmedlingens organ utan särskild föreskrift härutinnan måste anses skyldiga att vid förmedling av arbetskraft inom jordbruket i sin mån verka för lagstiftningens upprätthållande. Lika uppenbart är emellertid, att dessa organ alltjämt måste anses skyldiga att vid förmedlingsarbetet lämna sådana upplysningar, som kunna tjäna parterna till vägledning vid träffande av anställningsavtalet. Då den offentliga arbetsförmedlingen står öppen jämväl för den ej fullgoda arbetskraften, kan härvid uppstå risk för att förmedlarens bedömande av viss arbetare befinnes icke överensstämma med det resultat, till vilket lönenämnden genom någon av tillsyningsmännen därefter kommer. Vissa olägenheter för den offentliga

arbetsförmedlingen skulle i samband härmed kunna yppas. Samtidigt må påpekas, att arbetsförmedlingen kan lämna ett värdefullt biträde i form av råd och anvisningar, när det gäller för enskild arbetare att åt sig utverka individuell dispens jämlikt lagförslagets 10 §.

Det i nämnda lagrum avsedda dispensförfarandet är såsom framgår av motiveringen avsett att komma till användning ej endast i individuella fall utan jämväl beträffande, bland annat, inrättningar, där arbetare anställas i välgörenhets- eller liknande syfte. Det torde i detta sammanhang böra erinras, att en betydelsefull verksamhet bedrives i syfte att hos enskilda arbetsgivare skaffa arbetsanställningar åt och på så sätt åter föra ut i arbetslivet frigivna fångar och andra i konkurrensen på arbetsmarknaden mindre gynnsamt ställda personer. Även i sådana fall lära undantag få anses påkallade, ehuru den form, varunder detta lämpligen bör ske, torde få anses påkalla närmare överväganden under beaktande av angelägenheten, att dels denna verksamhet icke i otillbörlig grad försvåras och dels den ifrågavarande arbetskraften icke särskilt utpekas såsom mindervärdig.

Det torde vara svårt att erhålla någon närmare uppfattning rörande den omfattning, i vilken individuella dispenser kunna förväntas förekomma. Även vid ett ganska begränsat antal sådana torde emellertid därav komma att föranledas ett ej obetydligt arbete för lönenämnden. Ett spörsmål, som icke klarlagts i betänkandet, är, huruvida dispensen skall vara till tiden begränsad eller äga obegränsad giltighet. I det förra fallet skulle det med dispenssystemet förenade arbetet ökas; i det senare skulle de ifrågavarande arbetarna säkerligen i praktiken komma att helt ställas utanför de eventuella förbättringar i den allmänna lönenivån, som kunde inträffa.

Detaljspörsmål. Vid behandlingen av lagförslaget inom styrelsen har anledning givits till vissa iakttagelser och observationer rörande olika detaljspörsmål, för vilka redogörelse lämnas i det följande paragraf för paragraf.

1 §. Erinras må, att styrelsen i det föregående ifrågasatt en sådan ändring, att lagens tillämpningsområde komme att motsvara den för lantarbetstidslagen.

Under punkten b) undantagas vissa kategorier av brukarens släktingar »under förutsättning av samboende eller gemensamt hushåll». Det i lagtexten använda uttryckssättet torde kunna giva anledning till tveksamhet. Meningen är väl, att den ifrågavarande förutsättningen är fylld, så snart arbetaren bebor någon av de å gården förefintliga byggnaderna. Huruvida något behov föreligger, att vid sidan av denna grundläggande förutsättning uppställa den alternativa förutsättningen om gemensamt hushåll kan dragas i tvivelsmål.

Ehuru ej behövligt för lagens förståelse förefaller det emellertid vara ändamålsenligt, om i förevarande paragraf bland de arbeten, å vilka lagen icke äger tillämpning, angåves även sådana, vilka utföras av arbetare, för vilka dispens meddelats jämlikt 10 §, första stycket. En sådan hänvisning synes i upplysningssyfte påkallad därav, att enligt motiven dispens må kunna medgivas ej endast för viss arbetare utan även för viss grupp av arbetare.

2 §. Om lagstiftningens tillämpningsområde, på sätt i det föregående ifrågasatts, begränsas till att gälla de under lantarbetstidslagen fallande jordbruken, lärer det kunna ifrågasättas, om paragrafen behöver bibehållas.

3 §. Här omnämnes för första gången lönenämnden. I det följande betecknas denna nämnd genomgående såsom »lönenämnden». Till undvikande av förväxling med andra, redan inrättade sådana nämnder torde det få anses praktiskt, om efter ordet lönenämnd inom parentes infördes, förslagsvis, beteckningen »jordbrukslönenämnden», vilken beteckning sedan genomgående kunde begagnas.

4 §. Minimitidlönen skall avse arbetare, som är ej endast fullt arbetsför och duglig utan därjämte yrkesvan. Av 1 §, punkten d), framgår, att lantbrukselever och dylika äro undantagna från lagens tillämpning. I 11 § förutses möjlighet att

betala lägre lön än minimilön för arbetare, som på grund av kroppsligt eller andligt lyte, ålderdomssvaghet eller annan *dylik* orsak icke kan anses fullgod. Rörande de normer, efter vilka betalning må ske till arbetare, som visserligen är duglig och fullt arbetsför men saknar yrkesvana, saknas varje anvisning i lagförslaget. Ehuru ifrågavarande bristande förutsättning är av natur att med tiden elimineras och ordalagen äro direkt hämtade ur gällande kollektivavtal och stöd således kan hämtas från därvid tillämpad praxis, är det dock mindre tillfredsställande och ägnat att kunna föranleda tvister, att lagtillämpningen i detta avseende lämnats utan närmare vägledning.

5 §. Då med »löneform» i allmänt språkbruk torde förstås den tekniska formen för avlöningens beräkning — förutom ackordslön exempelvis årslön, timlön, enbart kontantlön eller kontant lön jämte naturaförmåner — och såsom särskild löneform icke torde kunna räknas löner för kvinnlig arbetskraft, torde i lagtexten böra angivas, att särskild minimitidlön skall fastställas för manlig och för kvinnlig arbetskraft. Av uttalande i betänkandet (sid. 158 nederst) framgår nämligen, att man förutsatt, att särskild minimitidlön jämlikt denna paragraf skall fastställas för kvinnliga arbetare.

Tredje stycket avser, såsom i motiveringen (sid. 156) angives, bland annat, att avgränsa tillämpningsområdet för sådana minimitidlöner, som fastställts jämlikt bestämmelsen i andra stycket, alltså i praktiken främst kreatursskötare. Ur sådan synpunkt är stadgandet i tredje stycket ofrånkomligt men torde böra anslutas till bestämmelsen i andra stycket. Med förslagets formulering synes nämligen tredje stycket innefatta den nära nog olösliga uppgiften för lönenämnden att så fullständigt uppräkna de olika slagen av lantarbetare, att inga sådana lämnas utanför regleringen. Detta har såsom framgår av motiveringen icke åsyftats.

6 §. Stadgandet i denna paragraf torde få anses vara för en större allmänhet ganska svårtillgängligt. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke vissa här meddelade bestämmelser äro av natur att utgöra övergångsbestämmelser vid tidpunkten för lagstiftningens ikraftträdande och om icke den grundläggande bestämmelsen skulle kunna i avsevärd mån förenklas genom att till lagstiftningen anslötes vissa övergångsbestämmelser. Vad nu sagts torde gälla oavsett vad som stadgas i 13 §.

7 §. Såsom framgår av 4 § indelas minimilöner i dels minimitidlön och dels minimiackordslön. Det kan ifrågasättas, om ej avsikten varit att låta bestämmelsen i denna paragraf begränsa sig till att avse minimitidlöner. Vid en jämförelse med lydelsen av 9 § synes en sådan uppfattning sannolik.

8 §. Vad nyss vid 7 § anmärkts gäller i särskild grad förevarande paragraf. Här bör uppenbarligen i stället för »minimilönernas» stå »minimitidlönernas».

Påpekas må, att tillämpningen av förevarande bestämmelse — vid förefintligheten av en synnerligen rik variation av naturaförmånernas beskaffenhet — ställer stora anspråk på omsikt och förtänksamhet från lönenämndens sida. I betraktande härav lärer det kunna förutsättas, att lönenämnden i den ordning, som förutses i 10 §, kommer att få taga befattning med åtskilliga spörsmål angående förändrad sammansättning av naturaförmånerna.

11 §. Av formella skäl ifrågasättes en omformulering i paragrafens första stycke i enlighet med följande: »— — — — må, därest arbetsgivaren före arbetets början till lönenämnden gjort anmälan härom, betalas med lägre tidlön — — — —».

Bestämmelsen i denna paragraf kan befaras vara i särskild grad ägnad föranleda uppkomsten av tvister mellan enskilda arbetsgivare och arbetare. Det är tydligen i insikt härom, som utredningsmannen föreslagit, att rätten för arbetsgivaren att utgiva lägre lön än minimilön skall bindas vid förbehållet, att anmälan därom göres till lönenämnden *före* arbetets början. Ett sådant förbehåll, som ur nyss angiven synpunkt säkerligen torde få anses välbetänkt, för emellertid med sig den

olägenheten för arbetsgivaren, att han utan varje prövotid får söka bilda sig en uppfattning om den särskilde arbetarens arbetsförmåga. Den säkraste vägen för arbetsgivaren blir härvid att förutsätta, att fullgod arbetsprestation icke kan förväntas, och för arbetaren torde — särskilt i tider av dålig arbetstillgång — angelägenheten att erhålla en anställning bidraga till villighet att träffa avtal om anställning med reducerad lön; möjligheten att genom tillsynsmannens avgörande få lönen sedermera tillrättalagd står honom ju alltid öppen.

I motiveringen (sid. 163) anföres, att vederbörlig förklaring, att full minimilön i stället för avtalad lägre lön skall utgå, i regel torde rubba förutsättningarna för det slutna tjänsteavtalet i så väsentlig grad, att arbetsgivaren får anses berättigad att uppsäga avtalet till upphörande efter skälig uppsägningstid, även om det är slutet för viss längre tid (t. ex. ett år). Huruvida en sådan rätt för arbetsgivaren skulle visa sig föreligga, synes vara tvivelaktigt. Emellertid skulle risken för sådant avsked — särskilt vid tider av dålig arbetstillgång och på annan tid än vanlig fardag — i vissa fall kunna leda till att tillsynsmannens avgörande finge för arbetaren olyckliga följder.

Påpekas må, att förevarande paragraf öppnar möjligheter att helt kringgå minimilöneregleringen vad beträffar tillfälligt anställda daglönare.

Övergångsbestämmelser till denna paragraf torde få anses vara av behovet påkallade.

Då det kan befaras, att ärenden, varom fråga är i denna paragraf, ej torde bli fåtaliga, kan det ifrågasättas, om ej viss förenkling skulle åvägabringas genom en sådan anordning, att anmälan finge insändas direkt till tillsynsmannen i stället för till lönenämnden.

13 §. Genom bestämmelserna i förevarande paragraf har lagförsl gets författare velat principiellt upprätthålla grundsatsen om en fri lönebildning å området så till vida som det förutsatts, att de fastställda minimilönerna skola upphöra att äga laglig giltighet vid tidpunkten, då det grundläggande kollektivavtalet utlöper och förhandlingar om nytt sådant avtal pågå. Huruvida genom denna anordning skall i praktiken kunna beredas tillräckligt utrymme för de normalt lönebildande faktorernas fria spel torde få anses tveksamt, särskilt i betraktande av de tröghetsmoment, som göra sig gällande i fråga om lönebildningen å jordbrukets arbetsmarknad. De betänkligheter, som otvivelaktigt kunna göras gällande mot en statlig minimilönereglering och den här föreslagna anordningen för den för denna reglering grundläggande lönebestämningen, torde emellertid i viss mån försvagas, därest såsom i det föregående ifrågasatts, lagstiftningen begränsas till att äga avseende allenast å sådana jordbruk, som äro hänförliga under lantarbetstidslagen.

Erfarenheten har visat, att ernåendet av uppgörelser om nya kollektivavtal i vissa fall kan draga långt ut på tiden, och exempel finnas på avtalslösa perioder. I betraktande härav blir det onekligen en synnerligen ömtålig uppgift för lönenämnden att avgöra, i vad mån anledning föreligger till antagande, att kollektivavtal icke skall komma till stånd. Förefintligheten av nämnden och de densamma i lag tillagda befogenheterna skulle i själva verket kunna bli av betydelse för parternas taktiska uppträdande vid förhandlingarna. Lönebestämningen skulle sålunda genom den ena partens fortsatta negativa inställning kunna bringas inför nämnden, som då hade att träffa avgörande i frågan i enlighet med de i 6 § stadgade grunderna, nämligen på basis av lönerna i senast gällande kollektivavtal, jämkade med hänsyn till de förändrade förhållanden, som må ha inträtt efter avtalets upprättande. Visserligen torde med hänsyn till det svenska organisationsväsendets stabila karaktär och de av organisationerna företrädda parternas stora förhandlingsvana en utveckling, sådan som den ovan antydda, icke på allvar behöva befaras; förhållandet har emellertid ansetts här böra påpekas i betraktande av de vittutseende principiella spörsmål, som av detsamma upprullas.

16 §. Av vad i betänkandet (sid. 142) anförts rörande lönenämndens sammansättning framgår, att de i 16 § avsedda ledamöterna skola samtliga vara partrepresentanter, nämligen förslagsvis tre eller möjligen två arbetsgivare och lika många arbetare från vartdera det mindre, det medelstora och det större jordbruket. Med den ordalydelse, som paragrafen erhållit, synes emellertid hinder icke möta mot att till nämndsledamöter — utöver de i 15 § angivna — utses personer, som icke företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen, allenast de direkta partsrepresentanterna uppgå till lika antal.

Sammanfattning. Under åberopande av det ovan anförda anser sig styrelsen icke böra avstyrka, att det remitterade lagförslaget lägges till grund för en lagstiftning i ämnet, vilken lärer kunna anses äga visst berättigande såsom ett komplement till de av statsmakterna vidtagna åtgärderna till stödjande av jordbruksnäringen. Styrelsen förutsätter härvid, att lagförslaget göres till föremål för viss överarbetning under beaktande av de synpunkter, som ovan framhållits.

Slutligen må framhållas, att en lagstiftning av här ifrågasatt slag är ägnad att ytterligare understryka behovet av en översiktlig och tillförlitlig lönestatistik på jordbrukets område. Enligt nyligen fastställda ändrade grunder för den hittillsvarande lönestatistiken för lantarbetare torde statistiken också komma att fylla skäliga anspråk härutinnan från deras sida, som skulle få sig anförtrodd den praktiska lagtillämpningen.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1937.

Internationella arbetsbyråns styrelse höll under dagarna 6—9 oktober sitt ordinarie höstsammanträde. Detta hade förlagts till Prag på inbjudan av den tjeckoslovakiska regeringen, vars socialminister Necas i sin egenskap av styrelsens avgående president öppnade sammanträdet.

Till president för det nya verksamhetsåret valdes den engelske regeringsrepresentanten Leggett samt till vicepresident danske arbetsgivarrepresentanten, chefen för de nordiska arbetsgivareföreningarnas internationella sekretariat i Bryssel H. C. Örsted och den belgiska landsorganisationens ordförande Mertens. Presidenten riktade en särskild välkomsthälsning till de medlemmar av styrelsen som vid årets internationella arbetskonferens invalts för treårsperioden 1937—40 och bland vilka särskilt märktes den norska regeringens representant höiesterettsjustitiarius f. statsrådet Paal Berg. Den norska regeringen har vid sidan av denne med begagnande av sin rätt enligt gällande styrelsereglemente till s. k. adjungerad (d. v. s. icke-röstberättigad) ledamot utnämnt statssekreteraren i det svenska socialdepartementet W. Björck. Inom styrelsens arbetargrupp innehar som bekant landsorganisationens i Sverige andre ordförande G. Andersson en av de åtta ordinarie platserna.

Styrelsen började sina förhandlingar vid detta sammanträde med en diskussion av de talrika resolutioner, som av senaste arbetskonferens remitterats till styrelsen och vilka rörde bl. a. följande frågor: säkerhetsföreskrifter inom byggnadsindustrien, Sovjetunionens arbetsgivarrepresentation inom internationella arbetsorganisationen, upprättandet av en internationell kommission för allmänna arbeten (ett förslag som nu enhälligt godtogs av styrelsen), insamlandet och publicerandet av årlig statistik angående barn i skolåldern, som användas till arbete inom industri och handel, skyddandet av migrerande arbetares rättigheter enligt socialförsäkringslagar m. m. Styrelsen granskade och godkände även rapporten från den andra internationella yrkesinspektionskonferensen, som hölls i Wien i maj detta år, samt överlämnade till behandling inom grupperna, i första rummet styrelsens regeringsgrupp, en skrivelse från presidenten för regeringsgruppen vid årets internationella arbetskonferens schweizaren Schulthess, som framhöll önskvärdheten av att så

ordna fördelningen av de åtta icke-permanenta regeringsplatserna i styrelsen, att ett större antal stater bliva i tillfälle att i tur och ordning deltaga i styrelsens arbete.

Styrelsen övergick därefter till behandlingen av de tioårsrapporter angående den praktiska tillämpningen av internationella arbetskonventioner, som utarbetats av byrån, och beslöt efter en längre diskussion att uppdraga åt arbetsbyrån att till ett senare styrelsesammanträde utarbeta en fullständig rapport rörande detta viktiga spörsmål med detaljerade uppgifter över läget såväl i de länder som icke ratificerat konventionerna som i de länder vilka, ehuru de ratificerat, likväl icke tillämpa eller endast ofullständigt tillämpa ifrågavarande konventioner.

Som bekant antog 1937 års arbetskonferens en resolution, i vilken arbetsbyråns styrelse anmodades att taga under övervägande uppförandet på dagordningen för nästa arbetskonferens av frågan om en generalisering av arbetstidsförkortningen inom alla de näringsgrenar som icke omfattas av de redan antagna specialkonventionerna angående buteljglasindustrien, allmänna arbeten och textilindustrien. Rörande denna fråga utspann sig nu en längre diskussion, som resulterade i framläggandet av ett förslag till resolution, som med 20 röster (däribland den franske och den amerikanske arbetsgivarrepresentantens) mot 6 (de övriga arbetsgivarrepresentanternas) antogs av styrelsen. Enligt denna resolution beslutar styrelsen att uppföra frågan om en generalisering av arbetstidsförkortningen på dagordningen för 1938 års arbetskonferens för »första diskussion». Frågan skall därefter — sedan regeringarna i enlighet med den vanliga proceduren beretts tillfälle att skriftligen precisera sin uppfattning rörande vissa punkter — underställas arbetskonferensen år 1939 för slutlig behandling och eventuellt antagande av en konvention. Det fastslogs i resolutionen ytterligare, att den »grå rapport», som av arbetsbyrån skall utarbetas för att läggas till grund för diskussionen vid 1938 års konferens, skall vara så lagd att den tillåter konferensen att taga ställning beträffande alla kategorier av arbetare, men att det dock är underförstått att frågan om arbetstidsförkortning för lantarbetare skall behandlas av arbetsbyråns styrelse först sedan den permanenta jordbrukskommissionens rapport i ämnet föreligger och att frågan om arbetstidsförkortning inom handelsflottan fortfarande är ett spörsmål som sjöfartskommissionen har att taga ställning till. Ehuru den nu antagna resolutionen tydligen omfattar också landsvägs-transportarbetare, fann sig styrelsen ur stånd att på 1938 års konferens dagordning stryka denna fråga, som redan understälts regeringarna. Denna punkt på dagordningen erhöll emellertid nu följande mera preciserande avfattning: reglering av arbetstid och viloperioder för yrkeschaufförer (och deras biträden) på fordon i landsvägstransport.

Styrelsen beslöt vidare att till den 28 februari 1938 till Genève inkalla en konferens för behandling av frågan om ett internationellt tekniskt och finansiellt samarbete för grupputvandring och kolonisering ävensom att, i anledning av en inbjudan från regeringen i Sydafrikanska unionen, till detta land utsända en kommission för att på ort och ställe undersöka de infödda arbetarnas arbetsförhållanden. Till medlemmar av denna studiekommission utsåg styrelsen sin president Leggett och vicepresident Mertens samt den holländske arbetsgivarrepresentanten Molenaar. Styrelsen behandlade slutligen en rapport från den internationella socialstatistiska konferens, som hölls i Genève för några veckor sedan (och vid vilken Sverige representerades av byråchefen Nyström och amanuensen Helger i socialstyrelsen), och godtog förslag till konvention, som denna konferens enhälligt antagit. Enligt dessa skulle medlemsstaterna förmås att regelbundet till arbetsbyrån insända statistiska uppgifter angående löner och arbetstid enligt en enhetlig plan, avsedd att göra dessa uppgifter mera internationellt jämförbara. Styrelsen beslöt i anslutning härtill att uppföra också denna fråga på dagordningen för 1938 års arbetskonferens, som öppnas i Genève den 2 juni, för eventuellt antagande av en internationell konvention i ämnet.

Inom den närmaste tiden kommer arbetsbyråns direktör Harold Butler att på inbjudan av den indiska regeringen och generalguvernören i Holländska Indien företaga en officiell resa till dessa länder.

Styrelsens nästa sammanträde hålles i Genève den 3 februari 1938.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare i Förenta staterna. Enligt tillkännagivande av jordbruksministern har en nygruppering ägt rum i fråga om de under jordbruksdepartementet lydande myndigheterna.

Resettlement Administration, som markerat en försöksperiod i den federala nödhjälpsverksamheten bland jordbrukarna, har från och med den 1 september upphört. Denna myndighet konstituerades den 30 april 1935 med självständiga befogenheter för att bistå jordbrukare vid överflyttning från områden, som ej längre voro ägnade för rationell odling, lämna understöd åt arrendatorer och främja utvecklingen av småindustrier i jordbruksdistrikt. Uppslaget till denna myndighet kom år 1934, då man fann att närmare $2^1/_2$ miljoner av jordbruksbefolkningen stodo på nödhjälpslistorna. Det ansågs vara av nationellt intresse att avveckla allmänna nödhjälpsåtgärder bland jordbrukarna och i stället lämna dem hjälp att existera som självägande bönder eller andra arbetsmöjligheter, eventuellt med stöd av lokala industrier på landsbygden.

Resettlement Administration ställdes under ledning av tidigare generalsekreteraren i jordbruksdepartementet Rexford Tugwell, vars regim kännetecknades av en del i och för sig mycket intressanta uppslag, som dock i praktiken visade sig synnerligen kostsamma. Under förra årets valstrid var kritiken mot denna gren av regeringens stödåtgärder särskilt stark. Då Tugwell efter höstvalen övergick till enskild verksamhet inom ett av de amerikanska storföretagen, infogades Resettlement Administration under jordbruksdepartementet med en av jordbruksministern utsedd chef. Under de något över två åren av dess verksamhet ha sammanlagt omkring 425 miljoner dollars ställts till dess förfogande.

Genom Resettlement Administration ha lån beviljats till omkring 370 000 jordbrukarfamiljer och understöd lämnats till 460 000 familjer. Det sammanlagda beloppet av dessa lån var 155 miljoner dollars. Understöden uppgingo till 50 miljoner. En stor del av dessa lämnades till jordbrukare, som drabbats av missväxt eller översvämningar. En viss del användes för att underlätta kooperativa köp av nödvändighetsartiklar. I någon omfattning beviljades också lån till nödställda jordbrukare, som behövde hjälp för att kunna bliva självförsörjande. Samtliga lån löpte med 5 procents ränta, och hittills ha 25 miljoner återbetalats.

Resettlement Administration har vidare inköpt 9·1 miljoner acres land, som visat sig ej vara lämpat för rationell odling, till en kostnad av 40 miljoner dollars. Över 4 000 familjer ha erhållit bistånd för att etablera sig på mer tjänliga jordområden, varvid hus uppförts med federal medverkan.

På Tugwells initiativ tillkommo bland annat ett antal stort anlagda och mycket omstridda mönsteranläggningar för mindre samhällen, avsedda för familjer i låga inkomstgrupper. Det mest kända av dessa företag är samhället Greenbelt, Maryland, som för närvarande är i det närmaste färdigt att hysa 900 familjer. Dess anläggningskostnad, som bestritts av nödhjälpsmedel, beräknas till över 12 miljoner dollars. Motsvarande projekt äro Greendale utanför Milwaukee och Greenhill utanför Cincinnati.

I stället för Resettlement Administration har jordbruksministern nu tillsatt en ny myndighet, benämnd Farm Security Administration, som närmast skall handlägga lagstiftningen om federal hjälp åt arrendatorer. De av Rural Resettlement Administration planerade mönstersamhällena på landsbygden, som skola fullbordas i den mån arbeten redan

påbörjats, ställas likaledes under den nya myndigheten, men inga sådana nya projekt komma att upptagas. För att reducera anspråken på det allmänna vid förvaltningen av Greenbelt har jordbruksministern träffat överenskommelse med ett enskilt företag, Consumers Distribution Corporation, om dess drift på kooperativ basis, varvid den federala regeringen endast behåller äganderätten till själva anläggningen och lämnar bidrag i form av nedsättning av hyresbeloppen för de redan färdigställda byggnaderna.

Farm Security Administration blir det centrala organet för tillämpningen av den nya arrendelagstiftningen och skall i anslutning härtill övervaka de av Resettlement Administration upptagna byggnadsprojekten. Den skall även fungera som ledande myndighet för hjälpåtgärder bland jordbrukarna. Till dess disposition står ett anslag på 10 miljoner dollars, som av kongressen anvisats för innevarande budgetår enligt arrendelagen. För följande budgetår är anslaget avsett att successivt höjas, så att det uppgår till 50 miljoner dollars från och med budgetåret 1939/1940. Dessutom skola ytterligare medel anvisas av anslagen för nödhjälpsarbeten till bestridande av lån för inköp av inventarier och omsättning av gäld.

Jordbruksministern har vidare uppdragit åt departementets Bureau of Agricultural Economics att övervaka tillämpningen av gällande lagstiftning angående federala nyförvärv av jord, som ej längre lämpar sig för rationell odling. Sådan jord skall undandragas odlingen och i stället utnyttjas för andra ändamål, exempelvis till betesmark eller skogsplantering. För dylika jordförvärv står likaledes ett anslag på 10 miljoner dollars till förfogande för innevarande budgetår, varjämte bemyndigande lämnats för anslag på 20 miljoner under vartdera av de två följande budgetåren.

Den nu genomförda omläggningen är att betrakta som ett led i regeringens strävanden att anpassa de federala organisationerna efter jordbrukspolitikens nuvarande syften och har ur denna synpunkt ett mera allmänt intresse.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

De erkända arbetslöshetskassorna. En av gjuteriarbetarna bildad arbetslöshetskassa har den 10 november 1937 av socialstyrelsen antagits till erkänd arbetslöshetskassa från och med den 1 januari 1938. Kassan, som har sitt säte i Stockholm, beräknas komma att omfatta omkring 7 500 medlemmar.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av september till 9 782. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		1937:			
September	20 903	Januari	33 509	Maj	15 840
Oktober	24 712	Februari	31 280	Juni	11 429
November	28 742	Mars	27 750	Juli	9 800
December	30 814	April	22 247	Augusti	9 577
				September	9 782

Vid slutet av oktober månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 12 000. Under oktober har sålunda antalet hjälpsökande ökats med c:a 23 %.

Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) yrkesvis under september 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)
Jordbruk	71	+ 16
Skogshushållning	79	+ 1
Malmbrytning	86	— 9
Metall- o. maskinindustri	613	+ 17
Jord- och stenindustri	1 105	+ 20
Trävaruindustri	1 136	+ 16
Pappers- o. grafisk industri	297	+ 24
Livsmedelsindustri	193	— 1
Textil- o. beklädnadsindustri	138	+ 2
Läder-, hår- o. gummivaruind.	173	— 18
Kemisk-teknisk industri	187	— 5
Byggnadsverksamhet	930	+ 71
Kraft- o. värmeproduktion	68	+ 12
Sjöfart o. fiske	183	+ 58
Kontorsarbete	135	+ 14
Butiks- o. lagerarbete	519	— 28
Hotell- o. restaurangrörelse	119	+ 36
Landtransport	479	— 42
Allmän tjänst o. fria yrken	156	+ 22
Husligt arbete	22	— 1
Tillfällighets- o. diversearbete	2 867	+ 9
Ungdom utan särskild utbildn.	226	— 9
Summa	**9 782**	**+ 205**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	1 361	0·3	1 247	91·6
Stockholms län	140	0·1	82	58·6
Uppsala »	97	0·1	47	48·5
Södermanl. »	74	0·0	21	28·4
Östergötlands »	235	0·1	174	74·0
Jönköpings »	130	0·1	97	74·6
Kronobergs »	86	0·1	31	36·0
Kalmar »	167	0·1	91	54·5
Gotlands »	50	0·1	14	28·0
Blekinge »	424	0·3	231	54·5
Kristianstads »	2	0·0	2	·
Malmöhus »	1 079	0·2	881	81·6
Hallands »	309	0·2	161	52·1
Göteborgs stad	786	0·3	526	66·9
Göteb. o. Boh. län	1 370	0·7	872	63·6
Älvsborgs »	184	0·1	67	36·4
Skaraborgs »	61	0·0	25	41·0
Värmlands »	221	0·1	60	27·1
Örebro »	152	0·1	44	28·9
Västmanlands »	17	0·0	9	52·9
Kopparbergs »	135	0·1	76	56·3
Gävleborgs »	367	0·1	270	73·6
Västernorrl. »	1 387	0·5	928	66·9
Jämtlands »	5	0·0	4	·
Västerbottens »	150	0·1	106	70·7
Norrbottens »	793	0·4	444	56·0
Summa	**9 782**	**0·2**	**6 510**	**66·6**

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 2 302	Ungdomshjälp	reservarbete	29	Understöd	statligt —
	statskommun.	1 387		arbetsläger	198		kommunalt 1 719
	kommunalt	875		kurser	—		Summa **6 510**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under september till 2·2 milj. kr. och under årets nio första månader till 20·9 milj. kr.

— Befolkningsfrågan —

Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder i Italien. Genom lag den 21 augusti 1937 rörande åtgärder för »nationens demografiska tillväxt» har etablerats ett system av statliga understöd, baserade på s. k. familjelån. För erhållande av dylika lån erfordras att mannen är italiensk undersåte, att ingendera av kontrahenterna vid äktenskapets ingående överskridit 26 års ålder samt att deras sammanlagda årsinkomst icke överstiger 12 000 lire. Lånebeloppen beviljas av de provinsiella myndigheterna och växla mellan 1 000 och 3 000 lire.

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 3 823. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

Lånen äro räntefria och skola principiellt amorteras månatligen med 1 % av lånesumman från och med sjätte månaden efter äktenskapets ingående eller från och med adertonde månaden därefter, om det i femte månaden konstateras, att makan väntar barn. Amorteringen sker genom innehållande hos arbetsgivaren av motsvarande summa av vederbörandes löneförmåner.

Vid första barnets födelse efterskänkes emellertid 10 % av lånesumman, vid andra 20 % och vid tredje barnets 30 %. Vid varje barns födelse framflyttas även amorteringsskyldigheten för den resterande lånesumman ett år. Vid det fjärde barnets födelse efterskänkes resterande 40 % av lånesumman. Som villkor för nu nämnda amorteringsförfarande har uppställts, att barnen skola vara vid liv och livskraftiga vid framfödandet.

Dekretet innehåller vidare bestämmelser angående förmåner i beskattningshänseende för barnrika familjer, varmed förstås familjer med fem eller flera barn. Samtidigt med att dylika lättnader beredas familjeförsörjare skärpes i vissa fall den redan tidigare införda ungkarlsskatten.

Dessutom ingå i dekretet speciella föreskrifter rörande statstjänstemän och tjänstemän i halvstatliga företag samt bestämmelser angående moderskapshjälp åt kvinnlig personal i statstjänst.

(Meddelanden från svenska beskickningen i Rom.)

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under september månad, efter därom gjord anmälan, beslutat införa Bensindistributörers Riksförbund i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar. Riksförbundet utgör en sammanslutning av föreståndare för bensinstationer med så stor omsättning, att stationen som ersättning för arbetet med utminuteringen kan beräknas ge skälig utkomst för minst en person. Riksförbundets ordförande är direktör Georg Benér, Jönköping, och dess expedition är belägen vid Östra Storgatan 30, Jönköping.

Genom den sålunda skedda registreringen äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å Riksförbundet från och med ingången av januari månad 1938, varjämte samma bestämmelser, om förbundsmedlemmarnas arbetsgivare erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarparten i förhållande till förbundet och dess medlemmar.

— Levnadskostnader —

Prisutvecklingen i Schweiz efter valutanedskrivningen. I samband med nedskrivningen av den schweiziska francen med c:a 30 % i september 1936 vidtogs i Schweiz ett flertal åtgärder i syfte att förhindra en oskälig stegring av levnadsomkostnaderna och att underlätta näringslivets anpassning efter den genom devalveringen uppkomna situationen. Sålunda utfärdade folkhushållningsdepartementet, med stöd av därtill lämnat bemyndigande, den 27 september 1936 en förordning, vari bl. a. föreskrevs ett generellt förbud mot prisförhöjningar i fråga om varor, hotell-, gas- och elektricitetstariffer, hyror och arrenden m. m.

Man torde kunna fastställa, att prisnivån i Schweiz under det gångna året utmärkt sig för en — mot förmodan — ovanlig stabilitet och att de prisstegringar, som förekommit för vissa varuslag, hållit sig inom relativt måttliga gränser, i synnerhet därest hänsyn tages till devalveringens sammanfallande med en utpräglad prisstegringstendens på de internationella varumarknaderna. Index för grosshandelspriserna, i vilken importvarorna intaga en framträdande plats, har sålunda blott stigit från 93·4 i augusti 1936 till 112·4 i juli 1937, eller med 20 procent. Enligt i dagarna offentliggjorda uppgifter föreligger för

augusti 1937 t. o. m. en nedgång till 110·8. Samtidigt har levnadskostnadsindex blott stigit från 130 till 137 under motsvarande tidrymd, d. v. s. med 5·4 procent.

I den schweiziska pressen har framhållits, att orsaken till den gynnsamma prisutvecklingen sannolikt vore att söka i de resultat, som myndigheternas tidigare bedrivna prisstödjande politik kommit att erhålla efter devalveringen. Medan i själva verket de prisstödjande åtgärderna förut omöjliggjort den för devalveringens undvikande nödvändiga anpassningen av schweiziska prisnivån efter det internationella prisläget, hade efter valutanedskrivningen dessa åtgärder — såsom syftande till fixering av vissa inhemska varupriser med hänsyn till den internationella prisutvecklingen — verkat i prisstabiliserande riktning och härigenom på ett effektivt sätt bidragit till förhindrandet av en mera avsevärd prisstegring.

Med hänsyn till ovanberörda utveckling har förbundsrådet efter hand sett sig i stånd att skrida till en uppmjukning av det generella prisstegringsförbudet. Dessa avsteg från sagda förbud ha avsett vissa varugrupper och särskilt lämnats i de fall, där prisstegringen på den internationella världsmarknaden nödvändiggjort en justering uppåt av de inhemska priserna. Såsom allmän regel har förbundsrådet härvid emellertid föreskrivit, att skillnaden mellan världsmarknadspriset och försäljningspriset i Schweiz, d. v. s. den s. k. mellanhandsvinsten, icke finge undergå någon höjning i förhållande till tiden före devalveringen, en föreskrift, mot vilken importhandeln av naturliga skäl framfört skarp kritik.

I en den 20 september 1937 utfärdad förordning har folkhushållningsdepartementet numera upphävt det förutberörda förbudet mot prisstegringar utan särskilt i det enskilda fallet lämnat medgivande. Enligt förordningen skall emellertid sagda förbud fortbestå i fråga om ett flertal särskilt angivna varugrupper — livsmedel, bränsle, byggnadsmaterial, vissa mera betydelsefulla råvaror och halvfabrikat m. fl. — vidare i fråga om hotell-, gas- och elektricitetstariffer samt arrenden och hyror. Enligt förordningen skola varupriserna även fortsättningsvis vara underkastade myndigheternas kontroll; i detta syfte har departementet förbehållit sig rätten att ånyo införa det hitintills gällande prisstegringsförbudet i fråga om varor, vilkas pris synas oskäliga, samt att i förekommande fall reducera dessa priser.

I en samtidigt utfärdad officiell kommuniké betonas, att den nu utfärdade förordningen ingalunda är att uppfatta såsom ett uppgivande från förbundsrådets sida av dess strävanden att förhindra en oskälig stegring av levnadsomkostnaderna. Förbundsrådet skall även fortsättningsvis ha sin särskilda uppmärksamhet riktad på prisutvecklingen inom landet och kommer genom det i förordningen gjorda förbehållet även i framtiden att vara i stånd att inskrida mot alla försök syftande till en oskälig prisstegring.

(Meddelande från svenska beskickningen i Bern.)

Rapport från folknäringsrådet i England. År 1935 tillsattes i England ett folknäringsråd (Advisory Committee on Nutrition) med uppgift att utreda engelska folkets dietiska förhållanden och framlägga förslag till sådana förbättringar härutinnan, som kunna te sig som önskvärda med beaktande av senare tiders framsteg på näringsfysiologiens område. Från detta folknäringsråd föreligger nu en första, preliminär rapport.[1]

Det betonas i denna rapport till att börja med, att det får antagas vara första gången i historien, som en vittomfattande såväl statistisk som fysiologisk undersökning av detta slag beträffande ett helt folks näringsförhållanden har igångsatts. Därefter erinras om huru under det senaste kvartsseklet helt nya uppfattningar ha kommit att göra sig gällande i näringsvetenskapen och i synnerhet i fråga om födans betydelse för vårt hälsotillstånd. Särskilt vissa »skyddande» näringsämnen ha i detta sammanhang uppmärksammats; de viktigaste bland dessa äro mjölk (och mjölkprodukter), grönsaker, frukt och ägg. Det blir en socialt betydelsefull uppgift att tillse, att sådana födoämnen tillföras hela befolk-

[1] Ministry of Health. Advisory Committee on Nutrition. First report. London 1937. (Finnes på socialstyrelsens bibliotek.)

ningen i tillräcklig mängd, och i allra främsta rummet måste mödrarnas och barnens behov av dylika för hälsan viktiga ämnen tillgodoses. Dödlighetens nedgång under de senaste 25 åren såväl som den minskade förekomsten av vissa typiska bristsjukdomar, t. ex. engelska sjukan, äro till en del att anse som de gynnsamma följderna av en ökad omsorg från det allmännas sida om särskilt mödrarnas och barnens diet i samverkan med en efter hand skeende höjning av den allmänna levnadsstandarden och en lättare tillgång till sådana födoämnen som smör, ost och frukt. Det framhålles emellertid i rapporten, att mycket återstår att göra för en förbättring av dietförhållandena och därmed även av hälsotillståndet hos den engelska nationen, och det påpekas i detta sammanhang, att dödligheten för barn i åldern ett till fyra år alltjämt är märkbart större i Storbritannien än i vissa andra länder, såsom Norge, Sverige och Nederländerna.

I rapporten åberopas vissa av Nationernas förbund i dess undersökningar uppställda standardnormer för en tillräcklig näring, och en jämförelse göres mellan dessa normer och de av den engelska befolkningen faktiskt förbrukade näringsmängderna av olika slag. Det framgår därvid, att med hänsyn till födans kalorimängd några väsentliga brister i det stora hela icke torde förefinnas. Fett- och äggviteämnen kunna anses vara tillgängliga i tillräckliga mängder, med undantag dock för de fattigaste skikten av befolkningen, i vilkas diet såväl fett som animaliska äggviteämnen i någon mån torde fattas. Konsumtionen av frukt och grönsaker får antagas understiga det önskvärda »optimum», och detta gäller givetvis i synnerhet beträffande de fattigare befolkningslagren. Frågan om mjölknäringens tillräcklighet framträder emellertid som i allra främsta rummet betydelsefull. I rapporten konstateras, att Storbritanniens befolkning i genomsnitt per individ dagligen förbrukar endast halva den mängd av mjölk i flytande form, som skulle ha svarat mot den av Nationernas förbund angivna normen. Räknar man med mjölknäring i alla dess former, blir resultatet, att förbrukningen dock endast motsvarar 60 % av den önskvärda mängden. Ingen annan allmän åtgärd kunde i högre grad bidraga till att främja det nya släktets hälsa och dess motståndskraft mot sjukdomar än vad tillförsäkrandet av en avsevärt ökad mängd av bakteriefri mjölk åt mödrar, barn och uppväxande ungdom i sådant hänseende skulle förmå. Rapporten fäster uppmärksamheten på det egendomliga faktum, att ehuru den salubjudna mjölkens kvantitet ger ett överskott, som marknaden icke förmår absorbera, likväl en betydande mjölkbrist i dieten har konstaterats hos stora befolkningslager; betydelsen av reformer på detta område framhäves med styrka. Det påpekas också i fråga om mjölken, att skummjölken, kärnmjölken och vasslan äro sådana biprodukter, som alltför mycket ha ringaktats, ehuru de äro betydelsefulla födoämnen. Skummjölken står närmast den oskummade mjölken i fråga om näringsvärde; den skiljer sig blott från denna genom sitt obetydliga innehåll av fettämnen och därtill hörande s. k. A- och D-vitaminer men innehåller alla övriga slag av för kroppens underhåll nödvändiga ämnen. Den behöver endast kompletteras med smör eller annat fett för att utgöra en värdefull föda. Det beklagas, att skummjölk i så ringa mängd utbjudes till salu i Storbritannien.

I övrigt må från den här refererade engelska rapporten nämnas, att en ökad konsumtion av potatis och en däremot svarande minskad konsumtion av socker och finare brödsorter anbefalles.

Folknäringsrådet betonar även i sin rapport, att den av det engelska arbetsministeriet vid tiden för rapportens utgivande bebådade nya familjebudgetundersökningen[1] bör kunna få en avsevärd betydelse för det nationella näringsproblemets ytterligare belysning.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1937. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under tredje kvartalet 1937 till

[1] Redogörelse för denna lämnas i ett följande häfte av denna tidskrift.

199 personer, varav 82 män och 117 kvinnor. Samtliga emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg). Över Danmark och Norge har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Summa
Juli	5	—	—	28	**33**
Augusti	9	1	—	39	**49**
September	19	1	1	96	**117**
3 kv. 1937	**33**	**2**	**1**	**163**	**199**
3 » 1936	23	11	3	66	**103**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. utlänningar, som från annat land passerat Sverige och från svensk hamn (Göteborg) befordrats till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 230, varav 122 män och 108 kvinnor. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Island	Estland	Litauen	Tyskland	Schweiz	Ungern	Summa
Juli	10	8	—	7	—	2	—	—	—	**27**
Augusti	20	11	11	—	—	3	—	—	—	**45**
September	30	46	56	—	5	17	1	2	1	**158**
Summa	**60**	**65**	**67**	**7**	**5**	**22**	**1**	**2**	**1**	**230**

I ovanstående siffror ingå icke sådana utlänningar, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Offentliga utredningar.

Utredning om statsbidrag till landsbygdens ungdom för vistelse vid högre skolor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 september 1937 anbefallt skolöverstyrelsen att verkställa undersökning, huruvida och under vilka förutsättningar statsbidrag må kunna utgå till bestridande av kostnaderna för lärjungars från landsbygden vistelse vid allmänna läroverk och vissa andra offentliga läroanstalter och att därefter till Kungl. Maj:t ingiva utredning i detta hänseende med förslag till erforderliga åtgärder.

I ett offentliggjort uttalande till statsrådsprotokollet framhöll statsrådet Engberg, att beslutet närmast har föranletts av en skrivelse (nr 444) till Kungl. Maj:t från årets riksdag i anledning av två inom riksdagen väckta motioner. Skrivelsen fäste uppmärksamheten på ett förslag av skolöverstyrelsen om upprättandet av ett internat vid högre allmänna läroverket i Strängnäs och hemställde om utredning rörande underlättande i övrigt av möjligheterna för barn, boende å ort, där allmänt läroverk saknas, att besöka sådan anstalt. Statsrådet betonade, att den av riksdagen sålunda väckta frågan vore av stor betydelse. Det största hindret för landsbygdens befolkning att hålla sina barn i läroverk utgjorde kostnaden för inackordering. Det borde därför undersökas, på vad sätt bidrag därtill kunde lämnas av statsmedel. Vidare borde övervägas, om icke hemortskommunerna i sådant fall även hade anledning att lämna understöd, samt vid vilka slag av läroanstalter berörda bidrag skulle kunna ifrågakomma. Närmast torde bidragen böra avses för lärjungar vid allmänna läroverk, tekniska läroverk, kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor och jämförliga läroanstalter. Såväl i riksdagens skrivelse som i statsrådets uttalande understrykes, att dylikt understöd icke endast borde utgå till s. k. studiebegåvade barn.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 13 oktober—14 november 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
813.	K. förordn. om ändrad lydelse av 2, 8 och 27 §§ förordn. den 20 maj 1927 (nr 184) ang fartygs byggnad och utrustning	8 okt.
814.	K. förordn. om ändrad lydelse av 18 och 19 §§ förordn. den 9 december 1932 (nr 570) ang. vissa säkerhetsåtgärder vid nyttjande av fartyg (nyttjandeförordn.)	8 »
815.	K. kung. om skyddsåtgärder, som vid lastning och lossning av fartyg ankomma på befälhavaren m. fl.	8 »
816.	K. kung. om skyddsåtgärder, som vid lastning och lossning av fartyg ankomma på arbetsgivaren m. fl.	8 »
818.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	15 »
826.	K. kung. ang. räntefoten för statliga bosättningslån	22 »
828.	K. kung. ang. tillämpningen i vissa fall av Sveriges, Danmarks, Finlands, Islands och Norges olycksfallsförsäkringslagstiftning	22 »
847.	K. instruktion för mödrahjälpsnämnderna	22 »
848.	K. kung. med tillämpningsföreskrifter till förordn. den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp	22 »

Yrkesinspektionens verksamhet under 3:e kvartalet 1937.

	Förrättnings- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktn. av ångpannor	Ink. protokoll över besiktn. av kokare o. d.	Intyg över besiktn. av hissar och kranar	Lämnade eftergifter	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Åtal: Anmälda	Åtal: Verkställda	Åtal: Fällande domar	Anmälningar om olycksfall i arbete.	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: med summa arbetare
Yrkesinspektionen																
I distriktet . .	163	59	115	47	187	24	—	1	—	—	4 607	9	18	381	335	8 473
II » . .	131	71	212	6	151	14	—	1	—	—	5 828	12	4	600	594	7 796
III » . .	83	336	211	6	165	18	—	2	—	—	2 871	7	1	536	524	4 966
IV » . .	91	94	220	7	102	22	—	2	—	—	2 406	3	2	563	559	3 887
V » . .	159	111	115	9	270	29	—	4	7	7	4 814	18	5	902	848	7 954
VI » . .	158	97	159	36	407	22	—	4	3	1	6 684	11	7	887	843	14 041
VII » . .	114	181	80	21	176	12	—	3	5	5	3 555	9	7	832	818	5 556
VIII » . .	122	212	136	—	118	16	—	1	1	—	4 711	20	3	679	679	8 937
IX » . .	94	141	46	—	96	17	—	5	—	—	3 682	12	6	313	284	8 964
Summa	1 115	1302	[1] 1294	[2] 132	1 672	174	—	23	16	13	[3] 39 158	[3] 101	53	5 693	5 484	70 574
Yrkesinspektrisen o. assistenter	130	51	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	220	200	7 200
Bergmästarna **																
Norra distriktet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	2	1	—	—	—
Gävle-Dala distrikt	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	147	—	—	5	5	357
Östra distriktet . .	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	361	—	—	26	26	1 148
Västra » . .	43	4	—	—	56	—	—	—	—	—	469	2	—	32	32	1 929
Södra » . .	17	7	—	—	124	—	—	—	—	—	253	—	—	62	62	1 805
Summa	84	13	—	—	180	—	—	—	—	—	1 440	4	1	125	125	5 239
Sprängämnesinspektören . . .	22	56	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 34	—	—	19	19	563
Elektriska inspektörerna																
Norra distriktet . .	26	42	—	—	—	—	—	—	—	—	14	3	—	44	44	—
Östra » . .	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	18	3	—	—	—	—
Västra » . .	26	19	—	—	—	—	—	—	—	—	21	3	—	—	—	—
Södra » . .	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	21	21	—
Summa	66	68	—	—	—	—	—	—	—	—	[5] 58	[5] 10	—	65	65	—
Järnvägsinspektörerna																
Statens järnvägar säkerhetstjänsten	16	9	—	—	—	—	—	—	—	—	} 753	4	—	48	48	800
maskintjänsten .	5	20	—	—	—	—	—	—	—	—				17	17	—
Ensk. järnvägar	53	1	—	—	—	—	—	—	—	—	364	—	—	440	440	2 605
Summa	74	30	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 1 117	[4] 4	—	505	505	3 405
Skogs- och flottledsinspektören	52	—	—	—	—	—		—	—	—	[4] 2 285	[4] 4	—	27	27	185
														*77	*77	*852

[1] Härav större besiktning i 348 fall. — [2] Härav större besiktning i 37 fall. — [3] Av dessa olycksfall ha 31 322, därav 53 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [4] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [5] Av dessa olycksfall, som inräknats i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna, ha 3, samtliga med dödlig utgång, inträffat inom inspektörens för statens elektrifierade järnvägar tillsynsområde. — * Avser inspekterade härbärgen resp. antal arbetare, som kunna inkvarteras i dessa. — ** Fr. o. m. 1 september 1937 äro bergmästardistriktens antal fyra (se S. F. 325/1937). Jfr omslagets tredje sida.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1937: V.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

63. Arbetarna V. och K. voro sysselsatta med *tjärning av ett brutet tak* till ett transformatorhus. Härför begagnade de sig av fyra speciellt för taket tillverkade och med rep *hopbundna stegar,* vilka lagts på taket på sådant sätt, att lederna lågo över takets brytpunkter, se fig. 20. Denna anordning hade sedan flera år tillbaka använts vid tjärning av taket.

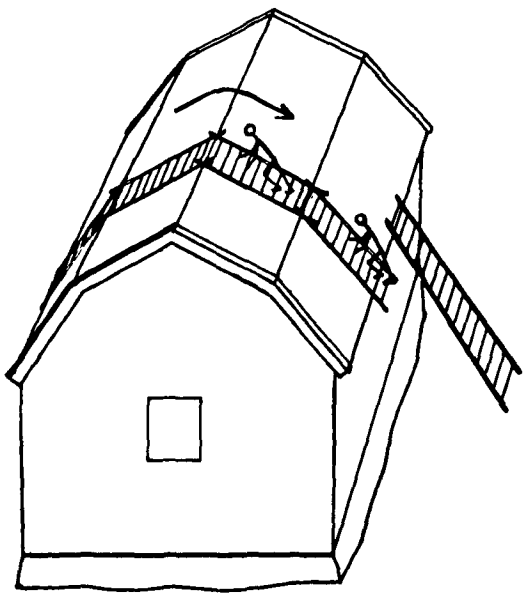

Fig. 20.

Vid ett tillfälle, då sista delen av taket skulle tjäras, hade V. flyttat de hopbundna stegarna in på taket. Han satt därvid på taknocken, medan K. stod på en annan mot taket från marken upprest stege. V. klev därefter ned från taknocken och ställde sig på en å övre takhalvan liggande del av de hopbundna stegarna, samtidigt som K. ställde sig på den å nedre takhalvan placerade delen av stegarna på samma sida om taknocken. På grund av den därvid uppkomna snedbelastningen gled den på andra sidan varande delen av stegarna över taknocken (se pilen å fig. 20), och de fyra hopbundna *stegarna föllo till marken.* V. och K. följde därvid med och skadade sig vid det c:a 6·5 m höga fallet, K. så svårt, att han dagen därpå avled.

För att förhindra ett upprepande av olyckshändelsen har anvisning lämnats om att de hopbundna stegarna böra säkras i sina båda ändar medelst rep eller på annat lämpligt sätt. (I: 65)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

64. Vid ett *husbygge* användes en *lyftanordning,* bestående av spel, ställina, brytskivor, mast och korg. Korgen, som var frihängande i en vanlig lastkrok, låg under lyftning och sänkning an mot en vertikal brädfodring, anbragt å en utanför byggnadsfasaden belägen ställning. Ställningen, som påbyggdes allt eftersom murningsarbetet fortskred, hade vid varje våning ett stannplan, där lossning av materialet verkställdes. Under ställningen och även under korgen fanns fri passage vid marken.

Vid ett tillfälle hade den med tegel lastade korgen hissats upp till femte våningen, där murningsarbetet pågick. Arbetaren P., som av arbetsledningen beordrats att sköta spelet,

skulle därefter tillsammans med en arbetskamrat flytta undan en läm från planket, som omgav byggnadsplatsen.

Under det P. biträdde sin arbetskamrat med detta, gick en annan arbetare K. fram till spelet för att köra ned korgen, utan att han fått order därom av arbetsledningen.

Samtidigt som korgen firades, återvände P. till spelet, varvid han *tog vägen under ställningen.* Enligt uppgift hade K. genom rop försökt göra P. uppmärksam på att korgen var på nedgående, men P. hade ej uppfattat detta. K. slog därför till bromsen. På grund av den hastiga uppbromsningen *hoppade korgen av lastkroken,* som ej var säkrad, varvid korgen störtade ned och *P. träffades* av densamma. P. erhöll därvid allvarliga skador

Till förebyggande av dylika olycksfall bör om möjligt platsen nedanför ställning vara avgränsad på betryggande sätt. Dessutom bör lina (med kaus och dubbla linlås) vara direkt anbragt vid lastplan eller korg, eller också bör kroken säkras på sådant sätt, att urkrokning förhindras. (II: 81)

65. H. var tillsammans med en annan arbetare sysselsatt *inuti pipan på en masugn* med att plocka ned tegelsten i yttermurens överdel. Innermuren var redan bortriven, och några meter av överdelen på yttermuren skulle även rivas och muras om. De två *arbetarna stodo* därvid *på en brygga,* som nästan uppfyllde masugnspipans tvärsektion. Bryggan var upphängd medelst en »grimma», bestående av fyra 1·5 m långa kättingar, vilka med en gemensam krok voro fästade i en annan kätting, som från en uppbyggd ställning hängde ned i mitten av pipan (se fig. 21 a). En sådan brygga med samma »grimma» hade använts för detta ändamål åtskilliga gånger under årens lopp.

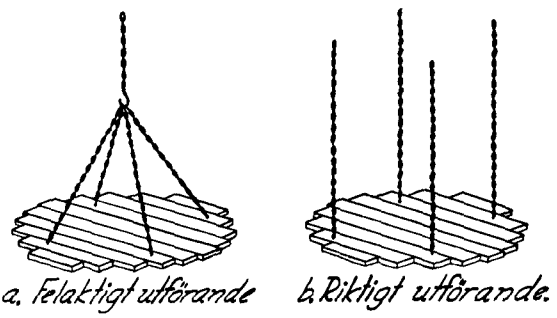

Fig. 21.

De oskadade tegelstenarna buntades ihop och hissades upp för att användas i den nya muren. Vid ett tillfälle, då H. böjde sig ned för att fästa linans krok i en sådan tegelbunt, *kröngde bryggan* plötsligt över, och *H. störtade* på huvudet mellan muren och kanten på bryggan *ned i schaktet,* ett fall på c:a 13 m. Han skadades så svårt, att han avled några timmar senare.

Vid olyckstillfället kom H. för långt ut på kanten; hans egen vikt plus vikten av tegelbunten åstadkom krängningen. Arbetskamraten lyckades hålla sig kvar på bryggan genom att gripa tag i en av grimmans kättingar.

En brygga, som på sådant sätt hänger i en kätting, är mycket ostadig, då man icke kan förankra den i väggen. Visserligen brukade man spika bräder såsom styrning på bryggan, allteftersom denna sänktes ned i ugnen, vilken vidgas nedåt, men sådan styrning torde icke kunna ge tillräcklig stadga åt bryggan, så länge denna hänger i en kätting med så kort grimma.

Arbetsgivaren har efter olycksfallet inköpt fyra långa kättingar, i vilka bryggan skall hänga (se fig. 21 b). De fyra kättingarna komma att fästas i ställningen över ugnen så långt ut från centrum som möjligt. Dessutom ha arbetarna instruerats att nedlägga särskild omsorg vid bryggans styrning. (II: 82)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

66. Ett tågsätt med tomvagnar hade inkommit på huvudspåret till en station och stannat. Lokomotivet hade frånkopplats och över växlarna B och A (se fig. 22) via sido-

spåret gått ned till en grusgrop. Lastade vagnar avhämtades där, och dessa drogos av lokomotivet över växlarna C, A och B ut på huvudspåret och backades sedan över växel B mot det på huvudspåret stående tomvagnssättet. Med det lastade tågsättet skulle nu tomvagnarna skjutsas över växel A, vilket utfördes, varefter lokomotivet kopplades från de lastade vagnarna och över växel B och sidospåret framfördes mot växel A. Det visade sig emellertid, att skjutsen varit för svag, så att tomvagnssättet ej fullständigt gått förbi växel A, utan mitt över denna växel stodo sättets två sista vagnar. I stället för att gå tillbaka till de lastade vagnarna med lokomotivet och med dessa vagnars hjälp slutföra den gjorda skjutsen förbi växel A, vilket hade varit det enda riktiga, tog växlaren en *vagnsstolpe av järn*, och denna *sattes i spjärn* dels *mot lokomotivet och* dels mot den å närliggande spår stående *tomvagnen*. Avsikten var att på sådant sätt med lokomotivet *skjuta de sista tomvagnarna över växeln*, så att denna skulle kunna läggas om och lokomotivet kopplas till, varefter de tomma vagnarna skulle av lokomotivet skjutas

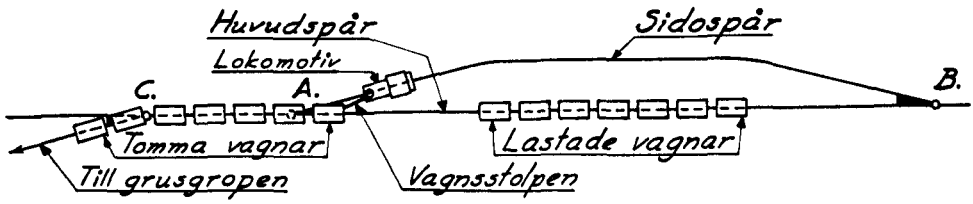

Fig. 22.

ned till grusgropen. Härvid *slant vagnsstolpen*, som hölls med båda händerna av växlaren, varvid han föll mot lokomotivets signalhållare och erhöll ett så kraftigt slag i ryggen, att han senare avled av de därvid ådragna skadorna.

Det använda förfaringssättet att med användande av stakar, slanor o. d. med lokomotiv skjuta på annat spår stående vagnar har, när det kommit till användning, ofta medfört olycksfall för växlingspersonalen. Förfarandet saknar därjämte stöd i gällande växlingsinstruktion, vartill kommer, att i nu föreliggande fall det utförts av växlaren i strid mot den här ansvarige växlingsledarens lämnade order för ifrågavarande växling.

(III: 78)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Sten-, tegel-, porslins- och glasmaskiner.

67. O. var sysselsatt med matning av en *stenkross* och försökte därvid att med slägga slå sönder en sten, då den befann sig i krossgapet. Stenen gick emellertid sönder så lätt, att O. *tappade släggan ned i krossen*. Genom krosskäftarnas tryck *slungades släggan uppåt* och träffade O. med våldsam kraft vid högra tinningen samt fortsatte därefter upp igenom spåntaket. O. hade tydligen böjt sig framåt, då han tappade släggan, och därigenom kommit att stå lutad över krossen i samma ögonblick som släggan slungades ut.

För att förhindra ett upprepande av olycksfallet har arbetsledningen förbjudit arbetarna att använda slägga vid matning av stenkrossar. (VIII e: 8)

Träbearbetningsmaskiner.

68. Snickaren H. höll på att sträcka bandet på en i gång varande *bandsåg*. Under det han sysslade härmed, *sprang bandet av* och en av dess ändar *träffade H:s ena öga*, varvid ögonlocket och hornhinnan skadades.

Skydd för bandet fanns endast på den del, där detta går fritt mellan bägge hjulen.

Något skydd runt hjulen för att fånga bandet vid eventuell bristning var ej anordnat.

Olycksfallet visar nödvändigheten av att skydd runt hjulen finnas. (VIII j: 5)

Pressar.

69. För *pressning* av runda mässingsfat av 140 mm diameter användes en *hejare* med en hammarvikt av 300 kg. Vid ifrågavarande tillfälle var hammaren inställd för en slaghöjd av c:a 450 mm. Saxsprinten, som säkrar bulten, vilken förenar främre klämarmen med en i förbindelse med avtryckaren stående stång, hade glidit ur, varför även bulten föll ur. Då därigenom klämarmen ej kunde trycka fast hammarplankan, föll hammaren ned i stället för att bli stående i sitt övre läge. Den man, som arbetade vid hejaren, skulle just med höger hand taga bort det nyss pressade fatet, då *hammaren* av förut beskriven anledning *föll ned.* Han *fick handen mellan stans och dyna,* och handens andra till femte fingrar krossades delvis.

Hejarens manöveranordning hade ombyggts, så att utlösning av hammarviktens fall sköttes med en handspak, som manövrerades med höger hand i stället för som tidigare med en fottrampa. Härigenom ville man uppnå den säkerheten att, emedan det färdigpressade godset borttogs med höger hand, ingen möjlighet till utlösning skulle finnas i det ögonblick, som handen befann sig mellan stans och dyna. En sådan anordning ger emellertid icke något skydd, om hammaren av någon anledning skulle slå dubbelslag. Denna risk har även vid två tidigare tillfällen under inspektioner framhållits för arbetsgivaren. Vid dessa tillfällen har även lämnats förslag till skydd av enkel och tillförlitlig konstruktion. Detta skydd består av en kloss, som med en fjäderanordning hålles i läge mellan stans och dyna och som måste med en manöveranordning med vänster hand dragas undan i det ögonblick som utlösning åstadkommes med manöverspaken för höger hand. Härigenom vinnes, att klossen utgör skydd i händelse av dubbelslag samt att i det ögonblick, då vanlig utlösning skall ske, båda händerna äro upptagna av manöverorganen.

Efter olycksfallet ha hejarna försetts med skydd av ovan beskrivna konstruktion.

(VIII k: 7)

Tröskverk.

70. På en mindre *lantgård* utfördes *tröskning* med ett tröskverk av låg typ. Verket tillhörde ej gårdsägaren, utan detta och den förbränningsmotor, som lämnade drivkraft, voro tillfälligt förhyrda.

Då en arbetare A., som särskilt anställts för det pågående arbetet och bl. a. hade till uppgift att forsla undan den tröskade spannmålen, sträckte upp armarna för att få en spannmålssäck att ligga stadigt, råkade hans blusärm komma intill den ena *oskyddade axeländan* till verkets cylinderaxel. Denna, som roterade med en hastighet av c:a 1 000 varv/min., *fångade ärmen* och lindade upp den, varvid A. fick armens muskler sönderslitna och måste söka läkarvård.

Orsaken till olycksfallet får tillskrivas bristande skyddsanordning, ty om axeländan varit inskyddad, vilket lätt låtit sig göra, hade olycksfallet icke kunnat inträffa.

(VIII t: 50)

Andra särskilt angivna arbetsmaskiner och redskap.

71. Vid ett *vägbygge* voro arbetarna C. och J. sysselsatta med bergsprängning, och de hade därvid även att utföra erforderligt *borrningsarbete.*

En dag skulle ett nytt borrhål påbörjas, varvid C. skötte borret, medan J. slog på detsamma med släggan. Under borrningen råkade en *flis lossna från borret* och träffa J. i vänstra ögat, där den fastnade. Skyddsglasögon användes ej vid arbetet i fråga. J. fördes till lasarett, där järnflisen borttogs. Efter c:a $1^1/_2$ månads sjukhusvård måste ögat emellertid uttagas.

Fig. 23. Skyddsbild nr 13, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Med hänsyn till denna risk är det synnerligen önskvärt, att ögonskydd av lämplig typ och fullgott utförande användas vid dylikt arbete. Det är likaledes av stor vikt, att verktygen omsorgsfullt skötas, så att uppkomsten av stukgrader o. d. undvikes. (VIII x: 10)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

72. I en fabrik finnas två inkommande högspänningsledningar, en för 10 kV och en för 30 kV med nedtransformering i bägge fallen till 220 V och anslutning till samlingsskenor i fabrikens maskinrum. Transformatorn för 10 kV är uppställd i ett rum på fabriksbyggnadens vind och är på högspänningssidan utrustad med bl. a. en trepolig frånskiljare och därefter tre rörsäkringar. I lågspänningsledningen mellan transformatorn och samlingsskenorna finns på instrumenttavlan i maskinrummet en knivströmbrytare. Transformatorn för 30 kV är uppställd i maskinrummet. De bägge systemen hade från början drivits var för sig men ett par dagar före olycksfallet försetts med fasningsanordning och därefter drivits hopfasade.

Vid tjänstgöring i maskinrummet tyckte sig A. höra på ljudet från transformatorn på vinden, att avbrott uppstått på en fas, varför han gick upp till transformatorrummet för att *undersöka säkringarna*. I avsikt att göra dem spänningslösa frånslog han den trepoliga frånskiljaren men förbisåg att även koppla ur transformatorn på lågspänningssidan med knivströmbrytaren på instrumenttavlan i maskinrummet, varför säkringarna fortfarande stodo under spänning bakifrån. Då han med vänstra handen *berörde en spänningsförande del* av ena säkringen, fick han ström genom kroppen till det plåtbelagda golvet och blev *bränd*. Han blev emellertid ej medvetslös men erhöll rätt svåra brännsår på vänstra handen samt på högra foten.

A., som själv varit med om hopfasning av systemen och montering av anordningarna härför, uppges ha ägt full kännedom om hur anordningen verkade. Det inträffade kan i så fall betecknas som en tillfällig glömska i förening med ovana vid de nya förhållandena.

Till förebyggande av ett upprepande har i transformatorrummet uppsatts en skylt med följande text: »Varning för bakspänning.» (IX: 72)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

73. I en *cellulosafabriks massamagasin* pågick *utlastning av massabalar*. Dessa, som voro staplade till en höjd av 7 balar, tippades ned på magasinsgolvet, där två arbetare J. och K. voro sysselsatta med att resa och transportera ut dem. Detta arbete försiggick

i närheten av magasinshissen, som var i gång och transporterade massa från fabrikens pappsal till magasinet. Hissen kunde ej föras ned i bottenläge, utan även dessa balar tippades från c:a 7 balars höjd ned på magasinsgolvet.

Plötsligt inträffade ett ras från en stapel av massabalar. J. och K. sågo ej själva raset men hörde ett varningsrop från en av kamraterna och försökte skyndsamt sätta sig i säkerhet. De hunno emellertid ej undan utan *träffades av de nedrasande balarna.* J. slogs till marken och fick en bal över båda underbenen, vilket förorsakade komplicerade benbrott ovanför fotlederna. K. fick en bal över huvudet och axelpartiet och en annan över nedre delen av kroppen. Han avled nästan omedelbart.

Det framkom vid den utredning, som företogs med anledning av olycksfallet, att hissen eller tippningen av balarna möjligen kunde ha åstadkommit så starka vibrationer, att dessa bidragit till raset.

För att minska riskerna vid utlastning av massabalarna har vederbörande arbetsledning givit order om att hissen i den avdelning, där utlastning pågår, ej utan nödvändighet får hållas i gång och att massabalar under inga förhållanden få stjälpas från hissen, när denna ej kan föras ned i bottenläge. Vidare har den vid lastningsarbetet tjänstgörande förmannen beordrats att i största möjliga utsträckning uppehålla sig i magasinet och övervaka samt vara ansvarig för att de med lastningsarbetet sysselsatta arbetarna ej utsätta sig för onödiga risker för olycksfall. Dessutom anbefalldes, att våt massa skulle uppläggas i för dylik massa lämpligt magasin, där stöttanordningar för staplarna kunde erhållas, exempelvis genom takkonstruktionens stödpelare och strävor. (X: 95)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

74. Vid en *svetsningsverkstad* finnes i särskilt gasverksrum ett *högtrycksacetylengasverk,* bestående av en med två gasutvecklingskammare försedd generator och en med denna sammanbyggd tryckutjämnare samt reningsapparat och vattenlås. Gasverket skulle *renoveras och målas* utvändigt, och svetsaren E. hade fått i uppdrag att utföra detta arbete. Han monterade ned generatorn, tvättade och spolade den invändigt med vatten, utan att taga ut den i fria luften. Han lät därefter generatorn ligga i gasverksrummet över natten.

Följande förmiddag började E. ånyo arbetet. För att få bort en del orenheter på gasgeneratorn samt även för torkning av densamma ämnade han använda sig av en blåslampa. Han var emellertid något tveksam angående förfaringssättets riktighet och frågade därför sina arbetskamrater, vilka emellertid lugnade honom med att det ej var farligt. E. gick därför in i gasverkskammaren med en brinnande *blåslampa* och började med denna bränna utsidan av generatorn. Då han hållit på därmed i några minuter, märkte han ett väsande ljud och anade, att något ej var riktigt, varför han avbröt arbetet och skulle avlägsna sig från gasverket. Han hann emellertid ej undan, innan en explosion inträffade. *Botten på generatorn sprängdes därvid bort* och träffade E. på högra lårbenet, dock utan att förorsaka någon svårare skada.

Explosionsorsaken har sannolikt varit följande. Den tunna beläggning, som uppkommer på ett gasverks väggar, absorberar alltid en viss kvantitet gas, som vid uppvärmning frigöres och blandar sig med luften i behållaren. För att från beläggningen få bort denna gas är det icke tillräckligt att företaga genomspolning med vatten och utluftning, utan gasverket bör stå fyllt med vatten minst en dag, för att man skall kunna vara säker på att behållaren är fri från gas. E. kände ej till detta förhållande utan nöjde sig med spolning av generatorn samt lät den stå över natten. När han därefter började uppvärmningen, frigjordes gas från beläggningen på väggens innersida och bildade tillsammans med luft en explosiv blandning, vilken till en del strömmade ut och antändes av blåslampan, varefter lågan slog in i behållaren.

Med anledning av olycksfallet lämnades följande anvisningar.

Innan ett gasverk demonteras, skall det först fyllas helt med vatten, så att all gas

drives ut. Efter demonteringen böra gasverkets delar flyttas ut i fria luften och spolas väl rena. Innan reparation utföres, i synnerhet där svetsning, lödning eller annan uppvärmning förekommer eller där risk finnes, att använda verktyg slå gnistor, skall gasverket stå fyllt med vatten minst en dag. Vid svetsning eller lödning av gasverksbehållare skall denna placeras med den för arbetet avsedda delen uppåt samt vara fylld med vatten till sådan höjd, att endast så stort tomrum finnes, som erfordras för arbetets utförande. Sådan reparation bör endast utföras av fullt kunnig och erfaren person.

(XI: 63)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

75. Arbetaren J., som varit anställd vid en *elektrolytisk fabrik* under sju år och således var väl förtrogen med där förekommande arbete och dess risker, fick order att tillreda ett s. k. *kopparbad*. Han erhöll nyckeln till det skåp, vari cyankalium förvarades av verkstadschefen, och tog ut en plåtburk innehållande detta ämne samt återlämnade därefter nyckeln. J. gick därefter in i det rum, där kopparbadet skulle tillredas. Han arbetade där alldeles ensam och gjorde antagligen först i ordning en *cyankaliumlösning* på en glasflaska rymmande c:a 10 l. Vid förflyttning av denna råkade han troligen tappa den, varvid *flaskan slogs sönder* och cyankaliumlösningen rann ut över golvet. I samma rum fanns även ett förkromningsbad, och det är därför troligt att utspilld kromsyra fanns på golvet. Då cyankaliumlösningen kom i beröring med den på golvet befintliga kromsyran, frigjordes *cyanväte* (blåsyra). När en kort stund därefter en annan person kom in i rummet, fann denne J. ligga död på golvet. På detta fanns även glasbitar efter en krossad glasflaska. Vid verkställd obduktion visade det sig, att döden förorsakats av cyanväteförgiftning.

Det inträffade utgör en kraftig varning mot allt handskande med cyankalium på platser, där syror i någon form kunna finnas. Det manar även till iakttagande av den största renlighet, så att utspillda kemikalier ej få ligga kvar på golv o. d. utan fortast möjligt undanskaffas.

(XII: 27)

Olycksfall vid stuveriarbete.

76. Ett *fartyg med styckegods* från utländsk hamn skulle *lossa* i fyra svenska hamnar. Med hänsyn till godsets åtkomlighet på resp. lossningsplatser var det placerat i sektioner (tirar) (se fig. 24), och 1:ste styrman hade övervakat lastens stuvning enligt uppgjord lastningsplan.

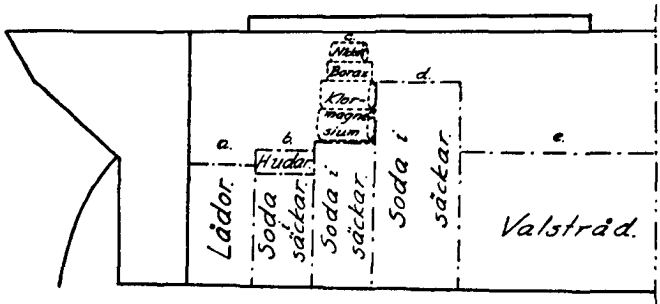

Fig. 24.

Sedan godset i den första hamnen lossats, avgick fartyget till den andra hamnen för lossning av 2 100 säckar tung soda (se fig. 24 d). Lossningen verkställdes med en elektrisk brokran, och i lastrummet arbetade två man på styrbords- och två man på babordssidan om axeltunneln. Då det var färdiglossat på styrbordssidan, gingo de där sysselsatta männen över till babordssidan för att hjälpa sina kamrater, som ännu hade en del säckar kvar. De hade ej hunnit med mer än ett sling, förrän säckräknaren, som uppehöll sig på däck intill luckan, märkte en rörelse i den närmast akter över liggande tiren (se fig. 24 c), vilken skulle lossas i nästa hamn. Genom rop varnade han omedelbart arbetarna i lastrummet, men dessa hunno ej sätta sig i säkerhet, förrän *tiren rasade ned* över dem. Det var omöjligt för

arbetarna att komma undan, ty det utrymme, som uppkommit genom den lossade tiren, var endast 2·5 m.

Tillkallat manskap igångsatte omedelbart räddningsarbetet, varefter läkare undersökte de skadade, vilka sedan fördes till lasarett.

Den rasade tiren (se fig. 24 c), som skulle lossas i nästa hamn, bestod av följande gods. Underst låg i en enkel stuv 100 säckar lätt soda, ovanpå dessa med underlag 36 fat klormagnesium (c:a 290 kg vardera) i två skift, över dessa 50 säckar borax (c:a 50 kg vardera) samt överst 20 fat nickel (c:a 260 kg vardera). Vid raset störtade de i tiren liggande faten, boraxsäckarna samt en del av sodasäckarna ned.

Den olämpliga stuvningen av godset var närmaste orsaken till att tiren rasade. Olycksfallet hade sannolikt kunnat undvikas, om tiren (fig. 24 c) hade varit på betryggande sätt uppstöttad (stämplad). (XVI: 13)

Olycksfall vid skogsavverkning.

77. Skogsarbetaren E. hade tillsammans med en arbetskamrat fällt en torrfura, mot vilken en annan torrfura stått lutad och stödd. Vid fällningen hade de haft sin uppmärksamhet riktad på sistnämnda *torrfura*, för den händelse även denna skulle falla, då dess stöd fälldes. Emellertid kvarstod den lutande torrfuran även utan stöd, och då densamma ej var stämplad, lämnade de den kvar. Under det fortsatta arbetet hade de i början fortfarande haft sin uppmärksamhet riktad på det lutande trädet men så småningom glömt detsamma. Under arbete med lumpning av en fälld tall, som låg i torrfurans lutningsriktning, föll denna utan minsta ljud och *träffade E. över ryggen*. E. avled under transporten till sjukhuset.

Ovannämnda olycksfall hade sannolikt ej behövt inträffa, om de båda arbetarna något närmare undersökt den lutande torrfuran eller om de undvikit att arbeta i dess lutningsriktning inom räckhåll för densamma. Det inträffade påvisar vikten av att träd, som tidigare stått lutat mot annat träd som fällts, även nedtages. Genom olycksfallet framhålles även betydelsen av att dylika träd ej förbigås vid stämplingen. Om den lutande torrfuran varit stämplad, hade den med stor sannolikhet nedtagits omedelbart efter den förstnämnda *stämplade torrfuran*. (XVII: 48)

Olycksfall vid flottning.

78. Flottningsarbetaren F. var jämte två kamrater sysselsatt med *bröt lossning* i en fors. När bröten började lossna, stego arbetarna i en *båt* för att sätta sig i säkerhet. Vid färden utför forsen stötte båten mot en sten under vattnet, varvid den i båtens för stående arbetaren F. *föll över bord* och omkom.

Vid forsfärder, som alltid äro förenade med en betydande olycksfallsrisk, böra flottarna iakttaga särskild försiktighet, och skall manövreringen av båtarna skötas av vana båtförare, som äro väl förtrogna med »farlederna» i forsarna. Vidare böra arbetarna uppmanas att under dylik färd sitta och ej såsom i förevarande fall stå i båten. (XVIII: 12)

Övriga olycksfall.

79. H. råkade få en *sticka i foten* under lastningsarbete i en brädgård.

Dagen efter olycksfallet inställde sig hög feber, varför läkare tillkallades. Denne kunde dock ej konstatera, vari H:s sjukdom bestod. Därefter intogs H. å sjukhus, där det befanns, att han fått *allmän blodförgiftning*. H. avled sju dagar efter olycksfallet.

(L: 32)

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 september 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	79	20 316	16 345	860	4·2	757	21 738	1 352	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	51	2 560	—	93	3·6	—	2 566	75	2·9
Bokbindareförbundet . . .	41	6 336	4 198	220	3·5	128	6 288	272	4·3
Bryggeriindustriarb.-förb. .	107	6 341	1 506	255	4·0	106	6 331	188	3·0
Byggnadsträarbetareförb. .	228	26 991	—	4 416	16·4	—	27 123	2 961	10·9
De förenade förbunden . .	53	8 527	2 645	418	4·9	181	8 885	460	5·2
Elektriska arbetareförb. . .	59	5 073	—	96	1·9	—	5 732	134	2·3
Gjutareförbundet	106	8 016	—	180	2·2	—	8 131	182	2·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	422	52 034	6 555	6 577	12·6	528	53 357	6 266	11·7
Byggnadsind.-arb. . . .	115	16 294	442	3 315	20·3	46	17 355	3 230	18·6
Byggnadsämnesind.-arb.	154	11 889	306	1 433	12·1	40	12 226	865	7·1
Glasbruksarb.	41	3 642	77	263	7·2	11	3 762	327	8·7
Sockerfabriksarb. . . .	15	3 484	586	280	8·0	76	3 425	247	7·2
Tändsticksarb.	6	1 612	585	125	7·8	12	1 616	135	8·4
Övriga arb.	91	15 118	4 559	1 161	7·7	343	14 973	1 462	9·8
Gruvindustriarbetareförb. .	53	7 813	44	321	4·1	1	7 708	350	4·5
Handelsarbetareförb. . . .	245	30 826	10 856	1 772	5·7	459	30 629	2 226	7·3
Kommunalarbetareförb. . .	247	36 676	8 142	1 006	2·7	379	36 728	807	2·2
Litografförbundet	17	2 380	129	35	1·5	4	2 355	36	1·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	137	23 386	6 932	1 697	7·3	498	23 658	1 496	6·3
Metallindustriarb.-förb. . .	255	142 714	7 570	4 433	3·1	202	140 550	4 815	3·4
Järnbruksarbetare . . .	58	32 044	143	436	1·4	5	31 596	502	1·6
Verkstadsarbetare . . .	197	110 670	7 427	3 997	3·6	197	108 954	4 313	4·0
Murareförbundet	83	8 274	—	1 010	12·2	—	8 414	456	5·4
Målareförbundet	179	12 759	2	229	1·8	—	12 651	198	1·6
Pappersindustriarb.-förb. .	136	31 033	1 406	1 812	5·8	155	31 794	1 908	6·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	40	2 635	537	57	2·2	20	2 631	129	4·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	9 797	3 903	456	4·7	131	9 803	546	5·6
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	291	13 967	5	5 924	42·4	—	14 517	6 356	43·8
Stenindustriarbetareförb. .	120	7 153	—	849	11·9	—	7 741	995	12·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	231	22 645	11	5 154	22·8	1	23 288	3 832	16·5
Textilarbetareförbundet . .	94	34 705	20 455	851	2·5	478	34 968	943	2·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	9	2 292	1 754	66	2·9	60	2 468	67	2·7
Transportarbetareförb. . .	133	18 260	234	1 683	9·2	5	18 623	1 985	10·7
Träindustriarbetareförb. . .	181	16 115	333	801	5·0	21	15 711	818	5·2
Typografförbundet	103	10 559	560	407	3·9	64	10 559	369	3·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	129	10 716	—	1 796	16·8	—	11 313	1 661	14·7
Summa	3 876	580 890	94 122	43 474	7·5	4 178	586 260	41 883	7·1
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 585	566 932	94 117	37 550	6·6	4 178	571 743	35 527	6·2

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september månad uppgivits till inalles 192 182, vilket i genomsnitt motsvarar 4·4 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	14 201	8 219	6 606	173	Hallands län . .	1 040	538	272	193
Stockholms län .	2 669	2 526	1 501	106	Göteborgs stad .	8 278	4 648	3 670	178
Uppsala län . . .	1 781	1 437	949	124	Göteborgs o. Boh. l.	2 763	773	586	357
Södermanlands län	1 476	1 280	953	115	Älvsborgs län . .	1 080	634	364	170
Östergötlands län	2 302	1 890	1 263	122	Skaraborgs län .	1 564	1 367	936	114
Norrköping . . .	1 409	516	363	273	Värmlands län . .	1 462	1 132	607	129
Jönköpings län .	1 301	815	500	160	Örebro län	2 287	1 895	853	121
Kronobergs län .	521	388	213	134	Västmanlands län	1 229	1 457	843	84
Norra Kalmar län	408	188	126	217	Kopparbergs län .	1 014	822	536	123
Södra Kalmar län	1 099	610	500	180	Gävleborgs län . .	1 596	743	545	215
Gotlands län . . .	441	331	236	133	Västernorrlands l.	4 061	1 197	832	339
Blekinge län . . .	1 560	1 082	585	144	Jämtlands län . .	568	446	357	127
Kristianstads län .	1 833	1 802	1 101	102	*Västerbottens län*	1 259	833	519	151
Malmöh. l.: Malmö	4 748	2 096	1 498	227	Norrbottens län .	2 124	666	597	319
Hälsingborg . .	1 767	527	440	335					
Länet i övrigt .	3 240	2 894	1 752	112	Tillsammans	**71 081**	**43 752**	**30 103**	**162**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	9 574	10 708	7 006	984	1 872	563	10 196	10 558	12 580	7 569	84
därav jordbruk .	8 194	8 812	5 760	984	1 872	563	8 844	9 178	10 684	6 323	86
skogshush.	1 380	1 896	1 246	—	—	—	1 352	1 380	1 896	1 246	73
Industri o. hantverk	17 375	2 831	2 445	2 364	1 077	672	18 765	19 739	3 908	3 117	505
Sjöfart och fiske .	4 453	1 689	1 624	278	70	62	4 588	4 731	1 759	1 686	269
Handel o. samfärdsel	7 807	3 576	2 925	5 601	4 956	3 466	12 091	13 408	8 532	6 391	157
Husligt arbete . .	112	17	11	12 781	15 411	9 807	9 264	12 893	15 428	9 818	84
Diversearbete . . .	7 146	1 544	1 522	—	1	—	6 589	7 146	1 545	1 522	463
Ungd. ut. särsk. utb.	1 559	—	—	1 047	—	—	2 560	2 606	—	—	—
Summa	**48 026**	**20 365**	**15 533**	**23 055**	**23 387**	**14 570**	**64 053**	**71 081**	**43 752**	**30 103**	**162**
Därav under 18 år	3 452	2 263	1 410	3 135	2 847	1 802	6 467	6 587	5 110	3 212	129
Summa sept. 1937	42 052	22 355	15 592	22 855	27 538	15 696	57 161	64 907	49 893	31 288	130
» okt. 1936	60 055	18 978	14 955	23 315	21 929	14 052	76 094	83 370	40 907	29 007	204
» » 1935	77 859	16 484	14 062	21 853	18 670	12 203	93 958	99 712	35 154	26 265	284
» » 1934	97 494	15 040	13 601	20 130	16 036	11 283	113 145	117 624	31 076	24 884	379

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 901 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger*.

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 109 platser, varav 750 manliga och 359 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 600 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	48 026	20 365	15 533	8 194	8812	5760	1380	1896	1246	102	33	33	3 224	725	538
1	Stockholms stad .	7 816	2 351	2 127	70	—	—	—	—	—	3	—	—	892	202	151
2	Stockholms län .	1 859	1 234	878	803	811	544	43	154	88	1	—	—	121	38	38
3	Uppsala län . . .	1 160	874	629	512	673	496	14	76	53	1	—	—	43	7	3
4	Södermanlands län	971	745	597	486	549	406	26	16	16	—	—	—	83	23	23
5	Östergötlands län	1 570	1 080	811	949	878	619	47	33	32	—	—	—	94	24	23
6	Norrköping . . .	1 078	290	231	241	162	143	5	10	10	—	—	—	38	8	5
7	Jönköpings län .	846	396	272	192	238	118	3	6	6	—	—	—	41	11	10
8	Kronobergs län .	372	132	100	118	109	78	8	2	2	—	—	—	32	—	—
9	Kalmar län . . .	1 076	415	348	154	159	105	14	12	4	—	—	—	109	—	—
10	Gotlands län . .	274	156	130	126	134	108	—	—	—	—	—	—	5	—	—
11	Blekinge län . .	1 078	429	289	99	144	59	2	—	—	1	—	—	54	5	1
12	Kristianstads län	1 163	928	647	764	777	524	5	11	5	—	—	—	35	7	5
13	Malmöh. l.: Malmö	2 706	467	333	131	114	78	—	—	—	—	—	—	244	44	37
14	Hälsingborg . .	1 448	286	262	101	58	46	—	—	—	—	—	—	89	4	4
15	Länet i övrigt .	2 693	2 020	1 395	1 051	1460	889	—	—	—	—	—	—	120	19	13
16	Hallands län . .	738	238	149	169	173	97	1	—	—	—	—	—	50	2	1
17	Göteborgs stad . .	5 600	2 274	1 982	184	147	81	3	—	—	—	—	—	576	148	141
18	Göteb. o. Boh. län	2 525	508	447	113	123	81	14	27	27	—	6	6	44	9	5
19	Älvsborgs län . .	842	288	220	102	92	52	3	25	25	—	—	—	96	32	21
20	Skaraborgs län .	1 093	844	623	644	679	487	11	21	19	—	—	—	50	17	10
21	Värmlands län .	983	480	302	134	179	122	122	192	74	1	—	—	52	3	3
22	Örebro län . . .	1 255	896	394	268	437	190	72	319	105	10	1	1	56	11	6
23	Västmanlands län	615	730	417	339	489	271	11	54	35	2	—	—	47	84	14
24	Kopparbergs län .	609	402	294	68	66	40	85	216	144	21	16	16	57	3	2
25	Gävleborgs län .	1 174	363	309	53	16	12	164	184	142	—	—	—	63	14	14
26	Västernorrlands l.	3 387	495	425	103	46	26	303	151	122	—	—	—	68	2	1
27	Jämtlands län . .	357	224	169	71	37	31	92	118	87	—	—	—	9	—	—
28	Västerbottens län	880	318	260	49	12	8	132	81	65	1	—	—	34	3	2
29	Norrbottens län .	1 858	502	493	100	50	49	200	188	185	61	10	10	22	5	5
	Kvinnl. avdeln. .	23 055	23 387	14 570	984	1872	563	—	—	—	—	—	—	71	53	46
1	Stockholms stad .	6 385	5 868	4 479	176	1	1	—	—	—	—	—	—	46	33	26
2	Stockholms län .	810	1 292	623	15	63	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala län . . .	621	563	320	82	132	43	—	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	505	535	356	48	70	30	—	—	—	—	—	—	2	3	3
5	Östergötlands län	732	810	452	41	89	37	—	—	—	—	—	—	1	3	3
6	Norrköping . . .	331	226	132	7	10	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	455	419	228	32	46	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	149	256	113	9	42	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	431	383	278	15	34	17	—	—	—	—	—	—	2	—	—
10	Gotlands län . .	167	175	106	14	52	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	482	653	296	13	54	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	670	874	454	109	207	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	2 042	1 629	1 165	24	36	9	—	—	—	—	—	—	3	10	10
14	Hälsingborg . .	319	241	178	8	5	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—
15	Länet i övrigt .	547	874	357	72	189	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	302	300	123	18	45	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 678	2 374	1 688	5	3	1	—	—	—	—	—	—	9	3	3
18	Göteb. o. Boh. län	238	265	139	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	238	346	144	3	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	471	523	313	44	93	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	479	652	305	28	115	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	1 032	999	459	59	125	15	—	—	—	—	—	—	3	—	—
23	Västmanlands län	614	727	428	48	129	33	—	—	—	—	—	—	2	1	1
24	Kopparbergs län .	405	420	242	10	29	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	422	380	236	22	27	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	674	702	407	32	129	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	211	222	188	26	42	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	379	515	259	14	61	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	266	164	104	6	33	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 964	**105**	**92**	**2982**	**268**	**240**	**504**	**46**	**89**	**1673**	**296**	**285**	**568**	**82**	**43**	**987**	**92**	**62**	**360**	**8**	**7**	
30	2	1	149	36	25	102	18	15	477	176	175	65	21	11	122	21	16	40	—	—	1
45	3	2	73	19	17	24	3	3	32	3	3	4	2	1	3	1	1	3	—	—	2
38	—	—	77	4	4	—	—	—	42	—	—	6	—	—	32	2	1	1	—	—	3
2	—	—	24	9	9	—	—	—	27	9	9	11	2	2	4	—	—	—	—	—	4
6	—	—	36	16	12	2	2	2	23	1	1	18	3	3	10	5	4	—	—	—	5
13	—	—	36	1	1	21	1	1	29	1	—	74	3	1	26	—	—	1	1	—	6
5	—	—	181	14	14	3	—	—	28	1	1	18	3	2	64	3	3	33	1	1	7
41	—	—	23	—	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
34	—	—	186	28	28	—	—	—	33	3	3	3	—	—	5	5	1	14	—	—	9
5	—	—	1	—	—	1	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
202	13	13	25	11	11	—	—	—	30	—	—	10	2	1	8	1	1	1	—	—	11
10	1	1	21	1	1	—	—	—	26	1	1	3	2	1	5	1	1	—	—	—	12
32	—	—	58	3	3	4	—	—	113	—	—	43	7	2	67	3	2	97	2	2	13
10	—	—	12	1	1	11	—	—	40	—	—	11	—	—	63	—	—	1	—	—	14
118	34	34	21	4	3	6	—	—	187	54	54	27	2	1	89	3	3	11	—	—	15
60	3	3	33	1	1	2	—	—	37	1	1	11	—	—	34	—	—	—	—	—	16
38	6	6	156	17	17	57	20	17	159	7	6	63	10	8	43	14	6	22	4	4	17
1 113	21	21	68	29	28	8	—	—	39	—	—	57	2	2	18	6	6	72	—	—	18
11	1	—	30	8	7	—	—	—	40	1	1	91	14	6	34	2	2	59	—	—	19
26	4	4	23	8	5	—	—	—	32	16	9	6	—	—	12	1	1	1	—	—	20
52	—	—	140	—	—	13	—	—	37	5	4	3	—	—	14	—	—	—	—	—	21
20	7	1	33	1	1	6	1	—	38	3	3	26	—	—	293	6	5	3	—	—	22
11	1	1	16	5	5	—	—	—	19	1	1	2	—	—	6	—	—	—	—	—	23
7	—	—	26	2	2	4	—	—	25	2	2	4	—	—	5	5	4	—	—	—	24
10	—	—	169	19	19	5	1	1	61	4	4	2	—	—	6	—	—	—	—	—	25
17	7	3	821	12	12	213	—	—	43	1	1	2	—	—	7	—	—	1	—	—	26
3	1	1	2	1	—	1	—	—	13	3	3	3	1	1	—	1	1	—	—	—	27
2	—	—	211	15	11	3	—	—	16	1	1	1	8	1	3	7	2	—	—	—	28
3	1	1	331	3	3	18	—	—	14	1	1	3	—	—	13	5	2	—	—	—	29
8	**12**	**2**	**8**	**2**	**—**	**84**	**120**	**91**	**511**	**294**	**201**	**1334**	**533**	**275**	**318**	**38**	**32**	**34**	**25**	**25**	
1	1	1	4	2	—	47	55	38	160	105	78	214	164	89	17	17	14	10	18	18	1
—	—	—	—	—	—	1	6	6	17	8	6	9	5	1	1	2	2	1	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	10	10	127	16	4	7	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	30	16	16	—	—	—	14	2	2	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	8	4	40	31	6	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	95	2	1	1	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	11	3	3	40	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	25	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	7	6	3	1	1	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	1	14	8	2	2	—	—	1	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	7	6	30	36	12	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	2	—	—	12	10	8	36	15	8	397	75	58	29	4	3	3	1	1	13
—	—	—	—	—	—	—	1	1	7	1	1	15	6	5	14	—	—	—	—	—	14
1	1	1	—	—	—	—	—	—	14	10	9	49	3	1	2	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	2	23	1	3	—	—	—	—	—	16
1	1	—	2	—	—	18	43	35	118	46	43	175	89	58	7	12	10	4	2	2	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	14	—	14	3	2	1	1	1	—	1	1	18
—	—	—	—	—	—	2	2	2	4	3	3	7	1	—	—	—	—	—	—	—	19
—	9	—	—	—	—	2	—	—	4	4	2	13	2	1	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	2	2	7	6	2	—	2	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	1	—	17	6	3	33	8	5	193	—	—	—	1	1	22
—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	8	5	18	1	1	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	11	1	1	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	4	3	3	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	3	7	2	1	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	4	—	5	2	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3	1	1	1	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**4 780**	**1144**	**1074**	**231**	**32**	**32**	**4 458**	**1689**	**1624**	**782**	**177**	**133**	**2 511**	**364**	**342**
1	Stockholms stad .	1 404	261	247	69	5	5	421	189	181	346	73	50	1 206	211	206
2	Stockholms län .	160	35	35	5	—	—	49	12	11	7	—	—	40	4	4
3	Uppsala län . . .	103	11	11	4	—	—	7	—	—	7	—	—	27	2	1
4	Södermanlands län	8	1	1	1	—	—	78	36	36	1	—	—	13	3	3
5	Östergötlands län	109	21	21	2	—	—	10	12	12	16	1	1	29	1	1
6	Norrköping . . .	176	4	3	10	—	—	81	38	33	6	1	1	54	2	—
7	Jönköpings län .	52	26	26	5	—	—	3	—	—	3	—	—	22	2	2
8	Kronobergs län .	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län . . .	34	52	52	2	1	1	184	62	61	3	—	—	16	2	2
10	Gotlands län . .	11	—	—	—	—	—	33	15	15	5	1	1	12	1	1
11	Blekinge län . .	49	8	8	5	—	—	161	84	74	5	—	—	15	5	4
12	Kristianstads län	59	35	29	—	—	—	60	13	13	1	—	—	19	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	586	27	22	29	—	—	200	69	60	67	17	11	168	8	6
14	Hälsingborg . .	219	5	5	4	—	—	480	178	175	7	1	1	44	1	1
15	Länet i övrigt .	165	26	19	23	—	—	174	92	90	16	11	10	81	52	51
16	Hallands län . .	87	10	10	3	—	—	44	27	22	3	—	—	24	—	—
17	Göteborgs stad .	295	101	96	13	24	24	1 725	488	484	221	56	44	484	44	37
18	Göteb. o. Boh. län	173	86	85	3	1	1	111	46	44	5	2	2	18	5	5
19	Älvsborgs län . .	101	55	51	3	—	—	7	—	—	6	—	—	26	—	—
20	Skaraborgs län .	30	7	5	3	—	—	10	4	4	3	—	—	14	4	4
21	Värmlands län .	157	27	25	5	—	—	46	26	26	7	2	2	21	2	2
22	Örebro län . . .	50	31	24	8	1	1	12	—	—	9	1	1	40	2	1
23	Västmanlands län	39	15	15	4	—	—	18	15	15	—	—	—	3	1	1
24	Kopparbergs län .	17	18	18	2	—	—	—	—	—	7	2	2	11	—	—
25	Gävleborgs län .	65	15	15	10	—	—	127	73	66	11	2	2	35	2	1
26	Västernorrlands l.	413	68	62	14	—	—	273	123	123	10	3	2	54	7	7
27	Jämtlands län . .	30	29	19	—	—	—	1	—	—	2	1	1	7	1	1
28	Västerbottens län	91	22	22	3	—	—	66	45	39	5	3	2	7	2	1
29	Norrbottens län .	88	148	148	—	—	—	72	42	40	3	—	—	20	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	**1**	—	—	—	—	—	**278**	**70**	**62**	**541**	**147**	**114**	**918**	**491**	**342**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	154	30	26	174	71	48	271	179	111
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	5	4	15	14	9
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	6	2	2
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	1	1	6	1	1
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	1	1	14	6	4
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	3	2	2	3	—	—	4	1	—
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	14	6	3
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	10	—	—
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	7	4	4
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	2	2	19	10	8
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	27	10	7
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	1	—	—	85	22	21	136	56	48
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	1	1	15	11	9
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	10	8	3
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	—	—
17	Göteborgs stad .	1	—	—	—	—	—	85	23	20	178	25	21	224	134	101
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	2	8	5	2
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	3	1
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	8	4	3
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	8	2	2
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	1	1	25	6	4
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	6	—	—	14	11	8
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	2
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	4	1	9	1	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	6	5	5	5	1	1	15	5	2
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	2	2	15	7	5
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	1	1	10	—	—

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ungdom ut. utb.	Hänvisade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
3 008	**2 335**	**1 807**	**619**	**127**	**114**	**887**	**573**	**529**	**112**	**17**	**11**	**7 146**	**1 544**	**1 522**	**1 559**	**900**	
931	642	555	295	16	15	357	416	412	59	2	2	611	60	60	167	120	1
136	70	54	10	1	—	19	4	3	8	2	2	229	72	72	44	1	2
57	32	15	4	1	—	51	23	8	3	1	—	97	42	37	34	60	3
28	60	55	2	—	—	8	4	4	—	1	1	159	32	32	10	7	4
64	31	29	4	1	1	14	4	4	1	1	—	121	46	46	15	—	5
95	42	17	6	—	—	9	—	—	—	—	—	145	16	16	12	—	6
37	45	43	5	4	4	4	3	3	1	—	—	128	39	39	18	19	7
6	3	2	1	1	1	3	1	1	—	—	—	119	16	16	—	9	8
32	30	30	9	—	—	4	—	—	2	—	—	222	61	61	16	14	9
18	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	40	1	1	10	16	10
39	64	28	6	1	—	9	1	—	1	2	1	338	88	88	18	21	11
37	8	5	2	1	1	4	—	—	—	—	—	105	70	60	7	—	12
185	126	64	43	3	3	31	2	2	12	1	—	527	41	41	69	32	13
123	31	22	6	1	1	30	—	—	4	—	—	171	6	6	22	—	14
87	69	53	11	—	—	154	52	34	—	1	1	344	141	140	8	145	15
50	12	5	3	—	—	4	—	—	1	—	—	115	9	9	7	8	16
434	670	504	155	79	75	99	19	16	10	3	2	761	417	414	102	15	17
88	109	99	2	2	1	15	1	1	—	—	—	406	33	33	158	79	18
31	5	4	6	2	1	8	12	12	—	—	—	182	39	38	6	42	19
42	24	17	4	—	—	9	11	11	3	1	1	148	47	46	22	—	20
34	26	26	2	—	—	3	2	2	—	—	—	113	16	16	27	22	21
61	36	18	5	—	—	7	3	3	3	1	—	216	35	34	19	15	22
17	39	34	—	1	1	5	3	2	1	1	1	66	21	21	9	—	23
32	15	7	6	4	4	3	1	1	1	—	—	157	52	52	71	11	24
72	7	7	6	—	—	8	3	3	—	—	—	258	23	23	49	63	25
166	37	30	10	3	1	15	4	4	2	—	—	454	31	31	398	158	26
37	20	14	9	4	3	3	3	3	—	—	—	36	4	4	38	—	27
31	69	57	2	—	—	1	1	—	—	—	—	171	49	49	51	5	28
38	10	10	3	2	2	10	—	—	—	—	—	707	37	37	152	38	29
212	**572**	**253**	**2 822**	**2 864**	**2 208**	**1108**	**882**	**549**	**12781**	**15411**	**9 807**	**—**	**1**	**—**	**1 047**	**1**	
82	273	112	1 028	908	829	459	241	156	3 262	3 770	2 932	—	—	—	280	1	1
4	15	11	65	93	66	44	45	19	583	1 036	489	—	—	—	44	—	2
—	2	2	50	69	58	22	17	8	250	313	191	—	—	—	56	—	3
1	2	2	40	43	34	11	22	15	332	373	250	—	—	—	13	—	4
1	5	1	59	66	53	24	19	16	481	582	327	—	—	—	56	—	5
—	2	2	33	31	20	7	3	1	166	172	99	—	—	—	10	—	6
1	3	1	41	53	40	20	22	14	292	279	149	—	—	—	—	—	7
1	1	1	14	13	10	7	7	6	113	162	86	—	—	—	—	—	8
4	6	5	42	45	32	16	5	5	286	284	211	—	—	—	22	—	9
14	6	6	10	10	8	10	8	6	106	92	68	—	—	—	—	—	10
2	23	9	39	71	37	18	34	17	318	446	210	—	—	—	48	—	11
—	4	1	95	123	77	15	13	7	343	474	259	—	—	—	36	—	12
3	28	7	199	170	120	42	18	10	1 015	1 184	862	—	—	—	55	—	13
2	6	2	44	45	36	9	7	4	179	157	115	—	—	—	20	—	14
7	28	9	47	86	50	18	23	9	300	524	217	—	—	—	26	—	15
6	5	1	45	31	20	8	14	10	192	179	80	—	1	—	14	—	16
44	79	41	307	291	226	142	133	94	1 184	1 490	1 033	—	—	—	174	—	17
2	4	2	36	49	30	7	17	5	133	165	94	—	—	—	20	—	18
—	—	—	37	50	26	28	30	16	144	250	94	—	—	—	2	—	19
1	4	3	30	51	37	24	31	20	309	324	203	—	—	—	34	—	20
1	4	3	44	56	34	18	29	16	327	433	221	—	—	—	29	—	21
10	36	8	120	112	68	31	24	19	516	679	335	—	—	—	17	—	22
17	22	14	53	78	54	14	33	20	390	441	287	—	—	—	44	—	23
2	3	3	79	77	56	17	20	11	276	286	159	—	—	—	—	—	24
4	3	2	63	47	36	12	14	7	286	279	173	—	—	—	12	—	25
1	4	2	81	79	60	49	27	19	447	441	286	—	—	—	21	—	26
—	—	—	49	47	43	10	10	9	124	120	102	—	—	—	—	—	27
2	4	3	41	36	26	15	14	8	273	384	202	—	—	—	—	—	28
—	—	—	31	34	22	11	2	2	154	92	73	—	—	—	14	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936				1937								
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	8·3	7·7	6·4	6·2	6·6
Ansökn. per 100 lediga platser .	169	204	289	327	265	208	171	161	137	133	142	129	130
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·	4·10	·	·	4·06
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·	119·3	·	·	120·8
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	17·6	15·9	15·5	—	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	105	·	·	104	·	·	101	·	·	107	·	·	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8	13·9	15·2	15·1	16·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	65	81	96	142	156	146	131	86	73	69	76	76	84
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	135	136	134	129	124	127	130	133	139	138	135	137	137
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	167	211	224	226	283	271	201	140	121	121	127	121	121
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6	·	·	116·4	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8	10·9	10·3	10·4	10·2	[2]10·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 690	1 677	1 694	1 705	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519	1 423	1 445	1 424	[2]1404
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	119·6	119·5	120·9	—	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	68	72	111	105	100	92	93	92	88	64	63	66	69
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	34·4	34·0	33·7	35·0	36·9	34·5	31·9	28·5	26·5	25·3	[1]26·0	25·4	—
Arbetslöshetsdagar, i %	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	26·5	24·5	23·4	23·9	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	21·1	18·1	19·0	18·1	18·0	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776	648	563	509	469
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424	343	295	260	236
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8	18·9	19·1	19·2	19·1
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	217	229	257	290	316	309	277	239	215	196	187	178	176
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	11·9	9·1	8·3	8·5	9·7	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	80	·	·	108	·	·	116	·	·	117	·	·	—
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	79	·	·	82	·	·	85	·	·	89	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	408	409	408	408	428	416	394	378	352	328	314	310	306
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	449	453	454	448	465	441	418	400	374	347	337	331	329
Estland. Oplac. arbetssökande	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638	486	403	470	473
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 283	2 015	4 025	5 613	6 358	6 178	6 110	3 290	2 127	1 446	1 146	1 093	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	11·0	11·4	13·8	[1]19·4	21·9	22·0	20·7	16·3	12·8	11·3	10·7	10·0	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	10·3	8·0	6·6	6·4	6·2	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	479	442	510	619	667	677	627	504	385	304	248	233	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	14	14	15	16	17	17	17	16	15	14	14	13	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	288	278	342	357	318	294	268	277	256	250	265	237	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	9	10	12	16	19	[1]20	[1]17	[1]13	11	6	6	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	12	14	14	22	35	40	35	25	17	11	12	11	12
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	9·5	10·4	8·9	7·6	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3	119·1	120·0	123·2	125·7
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	100·9	101·6	102·2	101·4	[1]103·0	102·3	—
Arbetslöshet, i %	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	10·9	9·8	9·7	9·6	9·3	9·3	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	12·0	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·	9·7	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	49	46	42	39	38	36	35	34	34	36	39	—	—

[1] Reviderade siffror.

[2] Sättet för beräkning av arbetslöshet, resp. av registrerade arbetslösa, i Storbritannien har i någon mån ändrats. Efter den gamla metoden skulle septembersiffrorna här ha blivit 10·3 resp. 1 454.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel — inkl. dryckesvaror och tobak — bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	137	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	138	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
» 1933	120	202	138	162	187	175	136	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
» 1934	123	201	136	166	191	174	137	168	135	144	—	188	134	210	178	191	199	183
» 1935	129	198	137	167	178	174	143	166	134	143	—	188	147	216	174	192	214	183
» 1936	134	196	139	169	170	173	150	167	137	146	—	190	146	225	179	196	227	182
dec./jan. 1937	133	196	141	170	170	174	150	170	142	148	—	193	145	229	185	203	227	183
mars/apr. »	137	195	143	174	166	176	156	171	144	153	—	195	148	229	195	211	227	183
juni/juli »	138	195	148	179	166	177	162	171	150	159	—	198	—	—	—	—	—	—
sept./okt. »	140	195	153	182	177	177	167	174	157	162	—	201	153	229	209	213	243	186

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100		Sverige	Norge	Danmark	Finland	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli	1929	169	164	173	1215	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
»	1930	164	161	165	1108	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
»	1931	158	151	154	1020	147	138	589	789	153	150	488	150	137	123	145
»	1932	156	149	154	1003	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	·
»	1933	153	147	160	985	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
»	1934	155	148	166	966	141	122	522	653	140	129	419	136	122	116	129
»	1935	156	150	173	983	143	123	490	649	136	127	430	140	123	116	133
»	1936	158	155	174	984	146	125	497	677	131	130	·	143	125	116	136
sept./okt.	»	157	155	174	1004	148	124	504	690	132	130	·	144	127	115	140
okt./nov.	»	·	155	·	1008	151	124	·	698	134	132	·	·	128	115	140
nov./dec.	»	·	155	·	1013	151	124	·	703	134	132	·	·	129	116	140
dec./jan.	1937	158	157	175	1018	151	124	540	704	133	132	·	—	129	116	141
jan./febr.	»	·	158	·	1020	151	125	·	708	134	134	·	·	129	116	141
febr./mars	»	·	159	·	1020	151	125	·	716	134	136	·	·	129	116	143
mars/april	»	161	161	178	1041	151	125	581	719	134	136	·	146	130	117	144
april/maj	»	·	163	·	1041	152	125	·	719	136	137	·	·	130	118	146
maj/juni	»	·	163	·	—	152	125	·	719	136	136	·	·	131	118	146
juni/juli	»	162	166	180	—	155	125	606	728	138	137	·	—	130	119	146
juli/aug.	»	·	168	·	1052	155	126	·	—	139	137	·	·	130	118	147
aug./sept.	»	·	168	·	—	155	126	·	746	139	137	·	·	132	119	148
sept./okt.	»	165	170	183	—	158	125	—	753	—	—	·	—	131	—	149

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under oktober månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under oktober ha åtskilliga varuslag varit underkastade prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra. Bland de under månaden inträffade förändringarna må särskilt framhållas å ena sidan något högre mjöl- och bränslepriser, å andra sidan prissänkningar å kött och fläsk ävensom å fisk.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—oktober 1937 och 1931—oktober 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med oktober 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	sept.	okt.
juli 1914 . .	100	150	140	131	127	123	124	130	134	136	139	141	142	142
år 1931 . .	·	·	·	100	97	93	94	99	102	104	105	107	108	108

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under oktober varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1937, 165 med juli 1914 som utgångspunkt och 103 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 721).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. Augusti—oktober visa följande indextal:

	augusti 1937		september 1937					oktober 1937			
	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	99·81	100·06	100·20	100·04	100·48	100·01	100·06	99·93	100·09	99·99	100·04
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	104·3	104·4	104·6	104·6	105·1	105·1	105·2	105·1	105·2	105·2	105·2

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Okt. 1936	Aug. 1937	Sept. 1937	Okt.[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % okt. 1913—okt. 1937	Höjn. el. sänkn. i % okt. 1936—okt. 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	23	24	24	+ 71·4	+ 9·1
separerad	»	6	23	7	7	8	8	8	+ 33·3	+ 14·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	271	306	306	306	+ 27·0	+ 12·9
mat- (lands-)	»	213	727	250	253	287	288	290	+ 32·4	+ 14·6
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	188	181	183	183	+ 10·9	— 2·7
halvfet, » »	»	121	500	145	147	140	141	141	+ 17·5	— 4·1
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	140	155	155	155	+ 12·3	+ 10·7
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	250	195	212	259	+ 43·9	+ 3·6
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	43	[2] 52	48	46	+ 76·9	+ 7·0
»	hl	·	1271	697	659	—	738	720	·	+ 9·8
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	57	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	42	42	+ 35·5	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	61	53	53	54	+ 14·9	— 11·5
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	40	41	41	42	+ 35·5	+ 5·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	26	27	27	28	+ 33·3	+ 7·7
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	35	36	36	37	+ 37·0	+ 5·7
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	38	41	41	41	+ 13·9	+ 7·9
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	42	43	43	44	+ 7·3	+ 4·8
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	60	63	65	65	65	+ 58·5	+ 3·2
hårt, knäckebröd	»	·	·	83	84	85	85	85	·	+ 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	60	62	62	62	+ 63·2	+ 3·3
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	46	48	48	48	+ 60·0	+ 4·3
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	132	138	138	138	+ 84·0	+ 4·5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	73	76	76	77	+ 79·1	+ 5·5
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	90	91	91	+ 51·7	+ 5·8
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	99	104	105	105	·	+ 6·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	195	195	197	193	+ 54·4	— 1·0
soppkött	»	100	490	156	157	156	157	155	+ 50·5	— 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	231	241	243	238	+ 80·3	+ 3·0
spädkalv	»	72	312	142	143	144	146	147	+ 98·6	+ 2·8
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	213	234	231	222	+ 72·1	+ 4·2
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	190	190	192	188	·	— 1·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	202	190	214	213	+ 55·5	+ 5·4
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	205	193	218	215	+ 49·3	+ 4·9
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	185	193	195	196	·	+ 5·9
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	110	110	111	109	+ 43·4	— 0·9
gädda	»	108	333	159	158	162	162	155	+ 40·9	— 1·9
sill	»	34	110	61	60	64	68	60	+ 62·2	0·0
strömming	»	38	114	57	58	60	63	59	+ 40·5	+ 1·7
torsk	»	55	160	89	89	92	91	88	+ 60·0	— 1·1
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	148	148	151	142	+ 77·5	— 4·1
kolja	»	·	·	118	115	114	118	116	·	+ 0·9
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	49	49	49	49	+ 8·9	0·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	69	71	72	72	+ 30·9	+ 4·3
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	285	300	300	300	·	+ 5·3
Socker, bit-	»	67	133	47	47	48	48	48	— 28·4	+ 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	75	95	58	64	·	— 14·7
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	147	140	140	137	·	— 6·8
Bananer, prima	kg	·	·	146	139	139	139	139	·	0·0
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	84	91	91	91	·	+ 8·3
Vitkål, svensk	»	·	·	33	20	27	23	22	·	+ 10·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	34	33	33	33	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	21	21	21	0·0	+ 5·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	1015	1105	1130	1135	+ 56·6	+ 11·8
barr-, »	»	575	1895	765	780	865	885	890	+ 53·4	+ 14·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	609	665	670	671	+ 68·2	+ 10·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	299	365	367	368	+ 57·9	+ 23·1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	468	641	642	643	·	+ 37·4
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	446	455	630	629	635	·	+ 39·6

[1] Preliminära siffror. — [2] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara.

Litteraturöversikt.

(Oktober 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

AGER, H. Några exempel på psykotekniska prov inom tysk och holländsk industri. (Föredrag.) Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1937, nr 9/10.

B[RUNIUS], A. Konjunktur och spekulation. Industria 1937, nr 22.

DAVIDSON, DAVID. Spridda studier rörande de nationalekonomiska sammanhangen. [De ekonomiska krisernas praktiska och teoretiska problem bl a.] Ekonomisk tidskrift 1937, nr 3.

MOSSÉ, R. The theory of planned economy: A study of some recent works. International labour review sept. 1937.

VÄSTBERG, M. Socialiseringsproblemet. Tiden 1937, nr 9.

Sverige.

MYRDAL, ALVA. Minst en kvinna. [Kvinnorna i socialvården.] Morgonbris 1937, nr 11.

OLJELUND, S. Ny patriarkalism inom industrien. (Föredrag.) Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1937, nr 9/10.

SKOGLUND, M. Landsbygdens nya ansikte. Sv. tidskrift 1937, nr 8.

Gratisprincipen i socialpolitiken. Sunt förnuft 1937, nr 8.

Restaurangrörelsen kan ej socialiseras. Sarabolaget ett avskräckande exempel på vart det kan bära hän. Sv. specerihandelstidning 1937, nr 19.

Spridda betraktelser om innehållet i en bok. [»Typografisk gestaltning».] Grafisk faktorstidning 1937, nr 10.

Staten — storstaden — småstaden — landsbygden. Sunt förnuft 1937, nr 8.

Äro våra byråchefer oduglingar? [Om politiska utnämningar.] Sv. tidskrift 1937, nr 8.

Amerikas förenta stater.

STEWART, ESTELLE M. The expanding activities of state labor departments. Monthly labor review sept. 1937.

Frankrike.

MOUTET, M. Les réformes sociales dans les colonies françaises. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1937.

Japan.

LIND, A. Japan — fattigdomens och maktdrömmarnas land. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 41.

Soc. rådsrepublikernas union.

Reforms in the Soviet Union. Industrial and labour information 18 okt. 1937.

Storbritannien.

La productivité de la main-d'œuvre britannique. Revue du travail 1937, nr 10.

Tyskland.

SEHLBERG, N. Den senaste ekonomiska utvecklingen i Tyskland. Kommersiella meddelanden 1937, nr 18.

Gewinn [företagsvinst] und Sozialleistung. Soziale Praxis 1937, nr 41.

Tyskt näringsliv speglar sig självt. Industria 1937, nr 22.

Wem gehört der Betrieb? Soziale Praxis 1937, nr 41.

Arbetarskydd.

Olycksfall i arbete. Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 10.

Sverige.

ANDRÉ, L. Rensning av metallgjutgods. Arbetarskyddet 1937, nr 9.

NEVRIN, O. E. Skydd vid torvströrivare. Arbetarskyddet 1937, nr 9.

POST, E. v. Impregnering av virke mot blånad. Arbetarskyddet 1937, nr 9.

— Några svåra olycksfall i cellulosaindustrien. Olycksfallsskyddet 1937, nr 3.

Blytörgiftning och sårinfektioner bland linjearbetarna. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 10.

Nutida baggböleri. [Otillräcklig arbetsplatshygien.] Metallarbetaren 1937, nr 40.

Telefonarbetet i närheten av kraftledningar. Den allmänna övergången från likström till växelström kräver särskild försiktighet. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 10.

Finland.

COLLIN, J. Balbindningar sedda ur hamnarbetarens synpunkt. Olycksfallsskyddet 1937, nr 3.

SAARNIO, R. Dödsfall genom elektrisk ström i Finland 1930—36. Olycksfallsskyddet 1937, nr 3.

Norge.

Skogsarbeidernes leveforhold. Skog- og landarbeideren 1937, nr 7/8.

Soc. rådsrepublikernas union.

Sovjetpressen blottar ett uselt arbetarskydd. Industria 1937, nr 21.

Tyskland.

KLEBE. Die Gefahren der Nitrofilter und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 29.

LATTEN. Tagung der Sicherheitsingenieure im Deutschen Arbeitsschutzmuseum. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 29.

MAWICK. Tödliche Vergiftung beim Schweissen mit Azetylen (Dissousgas). Reichsarbeitsblatt 1937, nr 29.

Luftfuktighet och hälsotillstånd ombord. Nautisk tidskrift 1937, nr 10

Sozialer Fortschritt im Strassenbau. Soziale Praxis 1937, nr 41.

Arbetslön och arbetstid.

40-timmarsveckan i Genève. Sv. tidskrift 1937, nr 8.

Sverige.

ENGSTRÖM, C. G. Arbetspriser och löner. En aktuell fråga. Frisören 1937, nr 9.

REHN, G. Räkna kallt. [Lönepolitikens problem.] Metallarbetaren 1937, nr 42.

ÅKESSON, WILMA. Textilarbeterskorna — industriens styvbarn. Arbetets kvinnor 1937, nr 5.

Angående semesterersättning. Sjömannen 1937, nr 10.

Arbetstiden i svenska hamnar. Sv. sjöfartstidning 1937, nr 43.

Hur tillämpas avtalens lönebestämmelser? Träarbetaren 1937, nr 5.

Indexstegringen och tjänstemännens löner. Lokomotivmännens tidning 1937, nr 20.

Kommerskollegium är sig likt. [Kommerskollegii och socialstyrelsens utlåtande om förslaget till sjöarbetstidslag.] Sjömannen 1937, nr 10.

Lagstiftning angående minimilöner för lantarbetare. Yttrande av SAL [Sveriges allmänna lantbrukssällskap]. Landtmannen 1937, nr 43.

Löner och konjunkturer. Arbetsledaren 1937, nr 18.

Minimilöner förordas av socialstyrelsen. Lantarbetaren 1937, nr 43.

Om arbetstiden. Frågor och svar. Lantarbetaren 1937, nr 42.

Semesterfrågan och industriens produktionskostnader. Finanstidningen 1937, nr 42.

Danmark.

BORGLAND, CHR. Arbejdstiden til Sös. Arbejderen 1 okt. 1937.

Det danska förbudet mot övertidsarbete. Industria 1937, nr 22.

Lov om Forbud mod Overarbejde. Arbejderen 15 okt. 1937.

Overarbejdsloven. Arbejdsgiveren 1937, nr 21.

Frankrike.

SEVON-ROSENBRÖIJER, G. Där butikspersonalen arbetar 40 timmar i veckan. Affärsekonomi 1937, nr 14.

Följderna av 40-timmarsveckans tillämpning i Frankrike. Industritidningen 1937, nr 9.

Kanada.

Emp'oyees disability wage plan of Canadian industries limited. The labour gazette 1937, nr 9.

Norge.

LAGERSTRÖM, NEIMI. Lönnsspörgsmål og yrkesoplæring. (Föredrag.) [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 9.

Storbritannien

GALLACHER, W. Holidays with pay for all. The producer 1937, nr 10.

REYNOLDS, E. E The farm worker, the farmer and the consumer. Labour okt. 1937.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Planning of public works in relation to employment. Monthly labor review sept. 1937.

Sverige.

RAHM, H. Städernas krisberedskap i avseende å kommunala arbeten. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 8.

Regeringsingripande mot arbetslösheten inom musikeryrket. Musikaliska akademien har framlagt ett konkret förslag till frågans lösning. Musikern 1937, nr 20.

Frankrike.

LE ROY, F. Les problèmes du chômage dans les professions intellectuelles. Le musée social 1937, nr 9.

ROSIER, A. Des remèdes à apporter au problème du chômage intellectuel. Le musée social 1937, nr 10.

Nederländerna.

Les camps de travail pour les jeunes chômeurs. Revue du travail 1937, nr 10.

Comment remédier à la pénurie de main-d'œuvre qualifiée, aux Pays-Bas. Revue du travail 1937, nr 10.

Storbritannien.

BRAATÖY, B. Kapitalismens kirkegårder. De engelske »arbeidslöshetsöyer». [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 9.

Revised procedure for counting the unemployed. The Ministry of labour gazette 1937, nr 10.

Tyskland.

KLABUNDE, H. Facharbeitermangel — Nachwuchsmangel? Soziale Praxis 1937, nr 42.

WIEDEMANN. Zum Gesetz über Arbeitslosenunterstützung nach Wehr- und Arbeitsdienst. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 28.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

ESSEN-MÖLLER, E. Ny steriliseringslag? Sv. läkartidningen 1937, nr 39.

Statens bosättningslån. Sunt förnuft 1937, nr 8.

Frankrike.

DEPOID, P. Influence de la nuptialité sur les taux de reproduction et d'accroissement de la population française. Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 10.

Soc. rådsrepublikernas union.

PAULI, GULLI. Rysk befolkningspolitik. Bostadsnöd och klädbrist får icke anföras som argument mot den nya abortlagen, med vilken Sovjetunionen slagit in på en ny familjepolitik. Morgonbris 1937, nr 10.

Tyskland.

ZAHN, F. Fortbildung der deutschen Bevölkerungsstatistik durch erbbiologische Bestandsaufnahmen. Allg. statistisches Archiv B. 27, s. 180.

Entwicklung des Mutter- und Säuglingsschutzes in Deutschland. Soziale Praxis 1937, nr 41.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

BERGQUIST, TH. Hyreslagstiftningen. Sv. juristtidning 1937, nr 6.

CLASON, S. Bostadsproblemen vid våra sjukhus. Sunt förnuft 1937, nr 8.

HILDEBRAND, K. Äganderätten och tidsutvecklingen. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 21.

Bostaden ur hälsovårdssynpunkt. Medicinalstyrelsen ger direktiv i anslutning till den nya hälsovårdsstadgan. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 20.

Amerikas förenta stater.

KRÜGER, H. Die Entwicklung der Wohnungspolitik in U. S. A. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 28.

Danmark.

Specialundersögelse vedrörende de Köbenhavnske Beboelseslejligheder og Forretningslokaler, der har modtaget Bygningsattest i 1936. Statistisk Maanedsskrift 1937, nr 6.

Norge.

VREIM, H. Boligforholdene i Finnmark. Socialt arbeid 1937, nr 7.

Tyskland.

Leerraumzählung und Wohnungstauschaktion. Der deutsche Volkswirt 22 okt. 1937.

Die Reservestellung des Wohnhaus. Der deutsche Volkswirt 1 okt. 1937.

Wohnungs- und Siedlungswesen im Sozialbericht. Soziale Praxis 1937, nr 40.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

GÖRANSSON, H. Är ungdomsbrottsligheten i stigande? Sv. juristtidning 1937, nr 6.

SCHLYTER, K. Det beslutande organet i lösdrivarmål. Sv. juristtidning 1937, nr 7.

Pensionärshem i stället för fattigvård. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1937, nr 10.

Danmark.

GARDE, O. Barnavårdsnämndens ställning inom den kommunala administrationen i Danmark. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 5.

Tyskland.

Erweiterte Kinderbeihilfen. Soziale Praxis 1937, nr 40.

Steigender Wirkungsgrad des Winterhilfswerks. Der deutsche Volkswirt 8 okt. 1937.

Föreningsväsen.

De skandinaviska murareförbunden lämna I. B. T. U. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 10.

Sverige.

[AHLBERG, E.] Medlemsövergång från fackförbund. Arbetsledaren 1937, nr 19.

GIDLUND, A. Hemindustrins arbetare i kamp för bättre villkor. Malungsskinnarnas ansträngningar för ordnade förhållanden. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 42.

NYSTRÖM, E. »Från mörkret stiga vi mot ljuset.» [Sågverksindustriarbetareförbundets historia.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 41.

P[ETERSSON]. G[UNNAR]. Brukstjänstemannaföreningen och vi. Industritjänstemannen 1937, nr 10.

S. A. C. och den fackliga enheten. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Enighetstecken i U. S. A. [inom arbetarnas organisationsväsen]. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 39.

Finland.

SJÖBERG, S. Glimtar från finsk fackföreningsrörelse. Förbundskamraten 1937, nr 3.

Norge.

EVENSEN, L. Fackföreningsrörelsen i Norge. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 40.

Storbritannien.

B[RUNIUS], TH. Labour riskerar fackföreningsstödet. Industria 1937, nr 22.

Byggnadsindustrins yrkesorganisation i England. Byggnadsindustrin 1937, nr 16.

Hälso- och sjukvård.

JACOBSEN, O. Kriminal-Psykopatologiske Betragtninger, bl. a. med Henblick paa psykopatiske Reaktioner. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 7—9.

Sverige.

BJÖRNBERG, J. Till frågan om psychopatvårdens ordnande. Sv. läkartidningen 1937, nr 40.

ERIKSSON, TORSTEN. De prostituerade och deras kunder. Morgonbris 1937, nr 11.

FORSGREN, E. Yttrande angående förslaget till ny tuberkuloslag. Sv. läkartidningen 1937, nr 40.

GULLBRING, A. Förefinnes numera i vårt land behov av anmälningsplikt vid tuberkulos? Sv. läkartidningen 1937, nr 42.

INGVAR, S. Om behovet av den interna sjukhusvårdens utbyggnad. Sv. läkartidningen 1937, nr 41.

LINDERS, INGEBORG. Dagligt liv på Råbyholmshemmet. (Föredrag.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 5.

Försiktighet vid beslut om skyddsuppfostran. [Diskussion vid en fattigvårds- och barnavårdskonferens i Östersund.] Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1937, nr 10.

Svenska sanatorieläkarföreningens yttrande över medicinalstyrelsens förslag till tuberkuloslag. Sv. läkartidningen 1937, nr 43.

Ändring av hälsovårdsstadgan. Förbundsstyrelsen tillstyrker förslag av medicinalstyrelsen. Landskommunernas tidskrift 1937, nr 10.

Danmark.

ÅHSLUND, G. Hos efterblivna barn i Danmark. Erfarenheter från en studieresa. Sv. lärartidning 1937, nr 43.

Tyskland.

OHLBRECHT, G. Das Arbeits-Sanatorium. Tuberkulosebekämpfung durch Arbeitstherapie. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 27.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BJÖRKLUND, C. J. En dag i arbetsdomstolen. Ett högdramatiskt sammanträde med anledning av sjöfolksförbundets aktion i fallet Gondul. Sjömannen 1937, nr 10.

HÄGERSTRÖM, R. Medinflytande. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 40.

H[ÖRNGREN], C. Kollektivavtalet under debatt. Grafisk faktors-tidning 1937, nr 10.

Arbetsdomstolens ordförande [har reformplaner]. Industria 1937, nr 22.

Avtalsdiskussionen. Mål och medel 1937, nr 10.

Avtalsförslaget för verkstäderna. Metallarbetaren 1937, nr 41.

Förhandlingsrätts-sökande. En förhandstitt. Sv. trafiktidning 1937, nr 44.

Kollektivavtal för tjänstemän. Sv. tidskrift 1937, nr 8.

Normalkontrakt eller kollektivavtal. Journalisten 1937, nr 10.

Paragrafskydd och föreningsmakt. Starka organisationer äro bättre än mångtydbara sociala skyddslagar. Mål och medel 1937, nr 10.

Så'na söta små änglar. Man vill köpa vita kläder hos socialstyrelsen. [Skrivelser till socialstyrelsen beträffande en arbetskonflikt.] Grafia 1937, nr 10.

Veckans perspektiv. [Om försöket med förhandsförhandlingar beträffande avtal.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 39.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. Seniority rights in union agreements. Conference board service letter 1937, nr 9.

B[RUNIUS], TH. Avtalsförvirring i U. S. A. Industria 1937, nr 21.

Danmark.

GJESSING, E. Industrial relations in Denmark. Monthly labor review sept. 1937.

Estland.

Settlement of industrial disputes in Estonia. Monthly labor review sept. 1937.

Frankrike.

Compulsory conciliation and arbitration in labour disputes in France. The Ministry of labour gazette 1937, nr 10.

Schweiz.

En överenskommelse om arbetsfred. De schweiziska metallarbetarna och metallindustrien i Schweiz. Verkstäderna 1937, nr 10.

Storbritannien.

Er fagorganisasjonens virksomhet obstruktiv? [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 9.

Tyskland.

SJÖBERG, FR. Ordnung der nationalen Arbeit. Vierteljahrsh. zur Wirtschaftsforschung 1937/38, nr 2.

Kooperation.

FAY, C. R. The evolution of the co-operative idea. Review of international co-operation 1937, nr 9.

TANNER, V. Kooperationens plats inom skilda folkhushållstyper. (Föredrag.) Kooperatören 1937, nr 18.

Litauen.

SALCIUS, P. Co-operative progress in Lithuania. Review of international co-operation 1937, nr 9.

Storbritannien.

CASSAU, T. O. Partihandelsföretaget och konsumtionsföreningarna i Storbritannien. Kooperatören 1937, nr 18.

Levnadskostnader.

DECKEN, H. v. DER. Die Ernährung in England und Deutschland. Vierteljahrsh. zur Wirtschaftsforschung 1937 38, nr 2.

OSTHOLD, P. Ernährung. Der deutsche Volkswirt 15 okt. 1937.

Sverige.

Dyrortsgrupperingen inför 1936 års löneregleringskommitté. Sv. trafiktidning 1937, nr 43.

Danmark.

JOHANNSEN, E. W., & HAGENS, E. Undersögelser over Ernæringen i det danske Söværn. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 10.

Japan.

Family-budget survey in Japan, 1935—36. Monthly labor review sept. 1937.

Storbritannien.

TRÄGÅRDH, I. Föda, hälsa och inkomster. Kooperatören 1937, nr 18.

Enquiry into working-class family budgets. The Ministry of labour gazette 1937, nr 10.

Tyskland.

Kontrolle der Mieten durch den Preiskommissar. Der deutsche Volkswirt 22 okt. 1937.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

BERGLUND, V. Lärlingsutbildningen inom industrien. (Föredrag.) Arbetsledaren 1937, nr 18.

BJÖRCK, W. Yrkesutbildningen ur social synpunkt. Erfarenheter av verkstadsskolorna i Sverige såsom medel i kampen mot ungdomsarbetslösheten. Social tidskrift 1937, nr 10.

KARLSSON, H. Några synpunkter på yrkesutbildningen för mekaniker. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 6.

Kontoristutbildning och rekrytering. Lanternan 1937, nr 19.

Vocational training of domestic servants in Sweden. International labour review sept. 1937.

Ytterligare kritik av hembiträdesutredningen. Sunt förnuft 1937, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

ENGLUND, E. Beskattningens inflytande på alkoholkonsumtionen. Tirfing 1937, nr 5.

Sverige.

DAHLBERG, G. Fylleriförseelserna i Stockholm. Tirfing 1937, nr 5.

SÖDERLUND, E. Den nya rusdrycksförsäljningsförordningen. S. A. P. information 1937, nr 18.

— Den nya rusdrycksklagstiftningen. Tirfing 1937, nr 5.

Socialförsäkring.

AUGUSTIN, G. Zur Entwicklung der Unfallversicherung im Auslande. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 19.

Sverige.

ELLIOT, H. Vår nya folkpensionering. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 8.

HAYNEZ, I. Olycksfall, som drabbar arbetare vid färd till eller från arbetsstället. Arbetarskyddet 1937, nr 9.

LIEDSTRAND, E. Kan de anställdas pensionsfråga lämpligen lösas förmed lst pensionsstiftelser? Arbetsledaren 1937, nr 18.

Kommunerna och dyrortspensionernas genomförande. S. A. P. information 1937, nr 18.

Nytt i olycksfallsförsakringslagen. Lantarbetaren 1937, nr 40.

Om skador och sjukdomar bland metallarbetarna. Omständigheter som talar för en revidering av yrkessjukdomsförsäkrings- och olycksfallsförsäkringslagarna. Metallarbetaren 1937, nr 40.

Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet. Förbundsstyrelsen tillstyrker sakkunnigas förslag. Landskommunernas tidskrift 1937, nr 10.

Sjömanspensioneringen. Maskinbefälsförbundets tidskrift 1937, nr 10.

Socialstyrelsens cirkulärskrivelse till samtliga erkända sjukkassor angående ändring av 15, 18, 22, 26, 28, 30 samt 32 paragraferna i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor och därav påkallade ändringar i kassornas stadgar. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 10.

Statsarbetarna och den frivilliga försäkringen för olycksfall utom arbete. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1937, nr 10.

En utmärkt och klargörande cirkulärskrivelse från socialstyrelsen till de erkända sjukkassorna. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 10.

Danmark.

BIRKMOSE, A. De paa Sygehuse og andre Helbredelsesanstalter tjenestegörende Personers Stilling efter Ulykkesforsikringsloven. Maaneds-

skrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 9.

EISERHARDT, HILDE. Die dänische Sozialreform. Soziale Praxis 1937, nr 41.

Finland.

LINDBERG, R. Folkpensioneringen i Finland. Folkpensioneringen 1937, nr 7.

Compulsory old-age insurance in Finland. Monthly labor review sept. 1937.

Norge.

Alderstrygdavgiften og statsfunksjonærene. Statstjenestemannen 1937, nr 19.

En sjömanns klagesang. [Önskemål i fråga om sjukförsäkringen.] Social trygd 1937, nr 2.

Storbritannien.

GIBBON, G. The public social services. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1937, nr 4.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1937.
631. *Peterson, Florence, & Rauth, C. F.* Union scales of wages and hours in the printing trades, May 15, 1936.

ARBEITERSCHUTZ, Der, in Österreich und in anderen Industriestaaten. Eine rechtsvergleichende Darstellung auf Grund amtlicher Quellen. Hrsg. vom Gewerkschaftsbund der österreichischen Arbeiter und Angestellten in Wien. Wien 1936.

AUSTRALIEN. The parliament.
Report on unemployment insurance in Australia. Canberra 1937.

BERLIN. Statistisches Amt der Reichshauptstadt.
75 Jahre Berliner Statistik. Berl. 1937.

CANADA. Department of labour.
Labour legislation in Canada 1936. Ottawa 1937.

CATHCART, E. P., & MURRAY, A. M. T. A dietary survey in terms of the actual foodstuffs consumed. Lond. 1937. (Medical research council. Special report. 218.)

COLE, G. D. H. & M. I. The condition of Britain. Lond. 1937.

DALKVIST, J. L. Svenska metallindustriarbetareförbundets avdelning 50, Uppsala, 1896—1936. En 40-årshistorik. Upps. 1936

DANMARK. Dansk Arbejdsgiverforening.
Haandbog. 1937/38. Khvn 1937.
— Industrifagene.
Beretning. 1936/37. Khvn 1937.
— Det statistiske Departement.
Statistisk Aarbog 1937. Khvn 1937.
Statistisk Tabelværk. Række 5. Khvn 1937.
Litra D: Nr 57. Danmarks Vareindförsel og -Udförsel i Aaret 1936.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 102: H. 3. Landbrugets Arbejdskraft 1934 og 1935.
» » » 5. Befolkningens Bevægelser 1936 og Dödelighedstavlen 1931—35.
» 104: » 3. Produktionsstatistik 1936.

DRAKE, BARBARA. Nutrition. A policy of national health. Lond. 1936. (New Fabian research bureau.)

ERIKSSON, BERNH., [utg.]. De nya lagarna om folkpensionering och barnbidrag beslutade vid 1935 och 1937 års riksdagar. Med översikt och kommentar. 4, rev. uppl. Sthlm 1937. (Tidens medborgarhandböcker. 9.)

ESKILSTUNA STADS GASVERK.
Berättelse över ombyggnaden åren 1934—35 samt en kort historik. Eskilstuna 1937.

HEM OCH HUSHÅLL 1937. Husmodern och andra yrkeskvinnor i hemarbetet. Utg. av Föreningen för rationell hushållning. Sthlm 1937.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Meddelande. Sthlm 1937.
110. Modern ångpanne- och matarvattenteknik. Föredrag och diskussionsinlägg...

INTERNATIONELLA FACKFÖRENINGSFÖRBUNDET.
Tätigkeit und Bestrebungen. 1933—35. Paris 1937. (Kongress, London 1936.)

JENSEN, HANS [m. fl.]. Det danske Landbrug. Under Red. af *K. J. Kristensen.* 2, gennemsete Udg. Khvn 1937. (Nyt socialt Bibliotek.)

JOHANSSON, JOHN. Svenska målareförbundet. Minnesskrift 1887 2/10 1937. På uppdrag av förbundets styrelse utarb. Sthlm 1937.

KJELSBERG, BETZY [m. fl.] Kvinnens sosiale stilling. Oslo 1935. (Norsk rikskringkasting. Serieforedrag.)

KVINDEN i Samfundet. Under Red. af *Kirsten Gloerfelt-Tarp.* Khvn 1937. (Nyt socialt Bibliotek.)

KÖPENHAMN. Statistisk Kontor.
Københavns Kommunalkalender. Aarg. 7 (1937). Khvn 1937.

LARSEN-LEDET. Haandbog i Alkoholspörgsmaalet. 10. rev. Opl. Khvn 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de L'État.
Recensement général des emblavures et du bétail de ferme en Lettonie en 1935. 1—4. Riga 1936—37.

LINDAHL, E., DAHLGREN, E., & KOCK, KARIN. National income of Sweden 1861—1930. P. 1—2. Lond. (tr. i Sthlm) 1937. (Stockholm economic studies publ. by writers connected with the Institute for social sciences of Stockholm University. 5 a—b.)

MAGNUSSON, G. Sockerbagaren genom tiderna. Stockholms konditorförenings minnesskrift 1852—1937. På föreningens uppdrag utarb. Sthlm 1937.

MONTGOMERY, J. K. The mathematical problem of the price index. Lond. 1937.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
121. Norges bergverksdrift 1936.

— Det statistiske centralbyrå.
Statistisk årbok for Norge. Årg. 56 (1937). Oslo 1937.

REYNAUD, P. La lutte contre le chômage en Allemagne. Paris 1936. (Études d'économie politique appliquée. 4.)

RICHARDSON, J. H. Industrial employment and unemployment in West Yorkshire. A statistical review of recent trends. Lond. 1936.

[RIKSRÄKENSKAPSVERKET.]
Budgetredovisning för budgetåret 1936/37. Sthlm 1937.

RUONG, I. Fjällapparna i Jukkasjärvi socken. Upps. 1937. (Geographica Skrifter från Uppsala universitets geografiska institution. 3.)

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistisches Jahrbuch der Schweiz. Jahrg. 45 (1936). Bern 1937.

SKÖLD, P. E., & VANNER, A. Sveriges grundlagar jämte vallagen, ansvarighetslagen, departementalstadgan etc. med däri till och med 1937 vidtagna ändringar. 2, rev. uppl. Sthlm 1937.

STAERK, MELANIE. Die Personalpolitik der Warenhäuser in den Vereinigten Staaten. Lachen 1936. (Akad. avh.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
30. Redogörelse för inventering av odlingsjord å kronoparkerna nedanför odlingsgränsen i de två nordligaste Norrlandslänen ävensom för vissa andra uppdrag. Avg. av K. domänstyrelsens odlingskommission vid dennas upphörande i maj 1936. (Jo.)
31. Betänkande med förslag angående inrättande av ett statens institut för folkhälsan. Avg. [d. 24 sept. 1937.] (S.)
32. 1936 års lönekommitté. Betänkande med utredning och förslag angående dyrortsgrupperingen. [Avg. d. 16 sept. 1937.] (Fi.)
33. Betänkande med förslag angående den fasta lantbruksundervisningens ordnande. Avg. [d. 6 okt. 1937] av 1936 års lantbruksundervisningskommitté.
34. Betänkande med förslag till åtgärder för förbättrande av de blindas och de dövstummas arbetsförhållanden och förvärvsmöjligheter. Avg. [d. 9 okt. 1937]. (S.)

STATISTISK ÅRSBOK för Göteborg. Årg. 37 (1937). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1937.

STATISTISKA MEDDELANDEN. Sthlm 1937.
Ser. A. [Tillfälliga statistiska undersökningar.]
Bd 5: 3. Jordbrukets skuldsättning år 1933. Av Statistiska centralbyrån.

STEIGER, W. Der internationale Reallohnvergleich. (Geschichte, methodische Möglichkeiten und Grenzen.) Frankf. a. M. 1936. (Akad. avh.)

STEINWARZ, H. Der Umkleideraum, Wasch- und Baderaum in gewerblichen Betrieben. Hrsg vom Reichsamt »Schönheit der Arbeit». Berl. 1936.

STOCKHOLMS LÄNS SPARBANK 1912—1937. Skrift utg. i anledning av sparbankens 75-årsjubileum d. 23 okt. 1937. Sthlm 1937.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1937.
1. Årsbok.
Statistisk årsbok för Stockholms stad. 68 (1937). Utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.
5. Byggnader och bostäder.
Allmänna bostadsräkningen i Stockholm. 13 ($^{31}/_{12}$ 1935). Redogörelse utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.

STORBRITANNIEN. Advisory committee on nutrition.
Report. 1. Lond. 1937. (Refererad i detta häfte.)

— Departmental committee on night baking.
Report. Lond. 1937.

— Ministry of labour.
Abstract of labour statistics of the United Kingdom. 22 (1922—36). Lond. 1937.

— National advisory council for juvenile employment. (England and Wales.)
Report. 6. Operation of the scheme of authorised courses of instruction for unemployed boys and girls. Lond. 1937.

— Permanent consultative committee on official statistics.
Guide to current official statistics of the United Kingdom. Vol. 15 (1936). Lond. 1937.

— Unemployment assistance board.
Report. 1936. Lond. 1937.

SUÈDE, La, — ancienne et moderne. Éd. par l'Office national du tourisme suédois. Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkräkningen d. 31 dec. 1930. Av Statistiska centralbyrån. 6. Hushåll. Skolbildning. Yrkesväxling. Biyrke m. m.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet år 1936. Av K. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse [och] K. flygförvaltningen.
Industri och bergshantering.
Bergshantering. Berättelse för år 1936 av Kommerskollegium.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1936. Av K. järnvägsstyrelsen.

TYSKLAND. Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung.
10 Jahre Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung 1927—37. Berl. 1937.

UNGERN. Office central de statistique.
Le cheptel, l'outillage agricole et l'enectif des arbres fruitiers de la Hongrie en 1935. Budap. 1937. (Publ. statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 100.)

WESSEL, N. Svenska typografförbundet 1887—1936. Ett svenskt fackförbunds historia. Oskarshamn 1937.

WILLIAMS, GERTRUDE. The state and the standard of living. Lond. 1936.

Arbetsmarknaden under november månad 1937.

Utmärkande för arbetsmarknaden under höstmånaderna är minskade arbetstillfällen inom de flesta yrkesområden. Den åtstramning, som gjort sig gällande de närmast föregående månaderna, har även avspeglats i den offentliga arbetsförmedlingens rapporter för november månad. Anledningen till det försämrade läget är i första hand den minskade arbetstillgången inom sådana näringsgrenar, som ha sin huvudsakliga arbetssäsong förlagd till den ljusare och mildare årstiden. Såsom alltid på höstsidan ha permitteringar inom olika industrier vidtagits, och den hastigt inträffade kylan med åtföljande snöfall har medfört en viss stagnation inom sådana verksamhetsområden, som äro känsliga för den kalla årstiden. Ansökningssiffran per 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna steg från 162 i oktober till 208 i november. Siffran är emellertid, som framgår av efterföljande tabell, den lägsta som noterats för november månad under senaste tioårsperiod. Som en jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffra under föregående år var 289, varför det allmänna läget på arbetsmarknaden kan betecknas såsom mycket gott. — Med den minskade arbetstillgången på fria marknaden följde en ökning av antalet hjälpsökande personer hos arbetslöshetskommissionen. Antalet, som i oktober var cirka 12 000, steg i november till omkring 16 000 men understiger betydligt fjolårets novembersiffra, som var 29 000. Den av fackföreningarna rapporterade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet oktober/november 8·1 mot 6·8 föregående månad och 10·3 vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom jordbruket har efterfrågan på arbetskraft minskat, sedan omplacering av årsanställd personal avslutats, och har under månadens senare del i huvudsak gällt ladugårdspersonal och mjölkningskunniga yngre drängar. Inom de flesta landsdelar förefinnes ett överskott på kör- och arbetsdrängar. Brist föreligger å kvinnlig ladugårdspersonal liksom å landsjungfrur inom flertalet län. Inom skogsbruket ha hösthuggningar och kolningsarbeten avslutats. Från de norrländska länen rapporteras blivande stora skogsavverkningar. Dessa ha emellertid delvis fördröjts, beroende på att uppgörelse om huggningspriserna på flera håll ej kunnat träffas. Därjämte har otjänlig väderlek bidragit till att avverkningarna påbörjats i mindre omfattning än vad som väntats. Antalet lediga och tillsatta platser inom gruppen skogshushållning är dock för hela riket något större än föregående år.

Inom industri och hantverk har den sedvanliga säsongförsämringen kommit att öka antalet arbetssökande inom de flesta yrkesgrupper. Särskilt markant framträder denna avmattning inom *byggnadsverksamheten*, sedan ett stort antal arbetsföretag avslutats under oktober månad. Inom *skoindustrien* liksom inom *beklädnadsindustrien* ha även innevarande år förekommit tillfälliga permitteringar under november månad. Arbetstillgången inom *metall- och maskinindustrien* synes fortfarande vara god. En obetydlig ökning

av antalet arbetssökande föreligger visserligen inom denna grupp, men alltjämt efterfrågas kvalificerade yrkesarbetare.

Arbetstillgången inom sjöfarten har av arbetsförmedlingsanstalterna rapporterats såsom mycket god för årstiden och väsentligt bättre än föregående månad. På flera orter har brist förelegat på befaret däcksmanskap liksom å yngre maskinister. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 902 påmönstringar och 3 430 avmönstringar. Motsvarande novembersiffror för 1936 voro 2 354 och 2 412.

Inom handel och samfärdsel var arbetstillgången något sämre än föregående månad med undantag för *kontors- och affärsanställda*, där efterfrågan i huvudsak gällt kvinnlig arbetskraft för tillfälliga anställningar till den stundande julsäsongen.

På det husliga området inträder under november en tillfällig avmattning i efterfrågan på arbetskraft. Alltjämt föreligger dock god arbetstillgång för kunniga hembiträden.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under november 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	74	65	55	45	59	64	74	84	101	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	200	199	167	160	164	151	151	194	238	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	*8·3*	*7·7*	*6·4*	*6·2*	*6·8*	*8·1*	—	—	—

Arbetslösheten inom olika fack framgår av tabellen å sid. 852.

Erkända arbetslöshetskassor år 1936.

Vissa ändringar i förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor ha genomförts vid 1936 års riksdag. Till grund för riksdagens beslut låg en av Kungl. Maj:t efter förslag av socialstyrelsen framlagd proposition (84/1936). De ändrade bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 1936. Beträffande innebörden av desamma hänvisas till redogörelsen i Sociala Meddelanden årg. 1936, sid. 586—587.

Under år 1936 ha fyra nya erkända arbetslöshetskassor tillkommit. Samtliga under året nytillkomna kassor äro organiserade som rikskassor och ha med undantag av lantarbetarnas kassa ombildats från förut befintliga arbetslöshetskassor. Uppgift om datum för erkännande och tillstånd till utbetalning av understöd angives i följande sammanställning. Kassans verksamhetsområde framgår av firmanamnet.

Kassa	Erkänd fr. o. m. den	Tillstånd till utbetalning av understöd fr. o. m. den
Träindustriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	1/1 1936	1/1 1936
Musikernas erkända arbetslöshetskassa	21/1 1936	1/4 1936
Lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	31/7 1936	1/9 1936
Frisörernas erkända arbetslöshetskassa	1/10 1936	1/4 1937

Vid utgången av år 1936 voro sålunda nio erkända arbetslöshetskassor i verksamhet. Medlemsbeståndet och medlemsrörelsen inom de olika kassorna framgår av tab. 1. Som synes har nyrekryteringen under året varit omfattande, vilket förhållande torde kunna sättas i samband med de under året rådande goda konjunkturförhållandena. Inom beklädnadsarbetarnas och handelsanställdas m. fl. kassor har emellertid även antalet avgångna medlemmar uppgått till avsevärd storlek. Omsättningen av medlemmarna synes inom dessa båda kassor vara mera omfattande än inom de övriga.

Inkomster och utgifter inom kassorna under år 1936 redovisas i tab. 2. Endast verkliga inkomster och utgifter ha härvid medtagits. Det bör observeras, att inträdes- och övergångsavgifter redovisats under »övriga inkomster». Det ekonomiska förloppet har i stort sett varit tillfredsställande för samtliga kassor. Underskott förekommer endast i tre kassor, nämligen sko- och läderarbetarnas, musikernas och lantarbetarnas. Beträffande de båda sistnämnda torde de dryga förvaltningskostnader, som äro förenade med kassans trädande i verksamhet, huvudsakligen ha förorsakat underskottet. Bland sko- och läderarbetarna har däremot arbetslösheten haft en större omfattning, än som motsvarar det genomsnittsantagande, som lagts till grund för avgifternas beräkning.

Tab. 1. Antal medlemmar i erkända arbetslöshetskassor år 1936.

Kassa		Antal medlemmar den 1 januari 1936	Antal under året tillkomna medlemmar			Antal under året avgångna medlemmar				Antal medlemmar den 31 december 1936
			Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa tillkomna	Uteslutna på grund av bristande avgiftsbetalning	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	
Beklädnadsarbetarnas	m.	3 113	.	.	.	.	.	.	.	3 567
	kv.	13 794	.	.	.	.	.	.	.	15 852
	s:a	16 907	4 601	285	4 886	3	314	2 057	2 374	19 419
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	m.	1 804	.	.	.	.	.	.	.	2 016
	kv.	336	.	.	.	.	.	.	.	429
	s:a	2 140	565	30	595	143	52	95	290	2 445
Stenindustriarbetarnas	m.	814	.	.	.	.	.	.	.	1 197
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	s:a	814	482	—	482	—	—	99	99	1 197
Handelsanställdas m. fl.	m.	15 809	.	.	.	.	.	.	.	17 092
	kv.	8 189	.	.	.	.	.	.	.	9 026
	s:a	23 998	5 144	280	5 424	1 500	334	1 470	3 304	26 118
Sko- och läderarbetarnas	m.	6 501	.	.	.	.	.	.	.	6 625
	kv.	3 967	.	.	.	.	.	.	.	4 041
	s:a	10 468	1 098	147	1 245	379	191	477	1 047	10 666
Träindustriarbetarnas	m.	15 926	.	.	.	.	.	.	.	18 742
	kv.	332	.	.	.	.	.	.	.	421
	s:a	16 258	3 475	1 327	4 802	423	1 090	384	1 897	19 163
Musikernas	m.	[1] 528	.	.	.	.	.	.	.	834
	kv.	30	.	.	.	.	.	.	.	38
	s:a	558	333	—	333	6	—	13	19	872
Lantarbetarnas	m.	[1] 500	.	.	.	.	.	.	.	556
	kv.	2	.	.	.	.	.	.	.	2
	s:a	502	92	6	98	10	16	16	42	558
Frisörernas	m.	[1] 1 239	.	.	.	.	.	.	.	1 203
	kv.	884	.	.	.	.	.	.	.	906
	s:a	2 123	186	—	186	83	—	117	200	2 109
Samtliga arbetslöshetskassor	m.	**46 234**	.	.	.	.	.	.	.	**51 882**
	kv.	**27 534**	.	.	.	.	.	.	.	**30 715**
	s:a	**73 768**	**15 976**	**2 075**	**18 051**	**2 547**	**1 997**	**4 728**	**9 272**	**82 547**

Antalet understödsdagar angives i tab. 3 med fördelning på olika daghjälpsbelopp. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet, som år 1935 utgjorde 2·35 kr., har för år 1936 uppgått till 2·40 kr. I tabellen redovisas understödda dagar avseende daghjälpsbelopp, som icke finnas angivna i den särskilda kassans stadgar. Detta beror på att förordningens bestämmelser om understödsrätt vid övergång från klass med lägre daghjälp till klass med högre daghjälp analogivis tillämpas vid övergång från annan arbetslöshetskassa. I detta hänseende har förfaringssättet varit detsamma, vare sig den kassa, från vilken övergång skett, varit en erkänd kassa eller annan arbetslöshetskassa. I lik-

[1] Uppgifterna avse tidpunkten för antagandet som erkänd arbetslöshetskassa.

Tab. 2. Inkomster och utgifter (i kronor).

	Arbetslöshetskassa									Samtliga kassor
	Beklädnadsarbetarnas	Sadelmak., tapets. o. reseffekt.	Stenind.-arb.	Handelsanställdas m. fl.	Sko- och läderarbetarnas	Träindustriarbetarnas	Musikernas	Lantarbetarnas	Frisörernas	
Inkomster.										
Erlagda veckoavg. .	246 561	93 207	21 853	317 854	214 334	422 967	20 346	7 605	5 742	**1 350 469**
Statsbidrag	110 965	17 762	9 162	101 637	226 151	78 879	9 596	1 075	1 151	**556 378**
Därav daghjälpsbidrag . .	74 213	12 828	6 777	50 500	204 277	42 920	8 378	594	—	**400 487**
förvaltningsbidrag: medlemsbidrag .	36 212	4 484	2 005	50 322	21 129	35 534	998	441	1 069	**152 194**
arvodesbidrag . .	540	450	380	815	745	425	220	40	82	**3 697**
Räntor och övriga inkomster	4 902	2 678	3 560	10 549	3 098	10 954	4 990	449	41	**41 221**
Summa inkomster	**362 428**	**113 647**	**34 575**	**430 040**	**443 583**	**512 800**	**34 932**	**9 129**	**6 934**	**1 948 068**
Utgifter.										
Utgiven daghjälp . .	184 228	39 833	13 766	237 406	416 061	169 188	19 031	1 165	—	**1 080 678**
Förvaltningskostnader och övriga utgifter	66 652	24 865	7 792	98 325	57 645	99 462	20 934	9 977	5 994	**391 646**
Summa utgifter	**250 880**	**64 698**	**21 558**	**335 731**	**473 706**	**268 650**	**39 965**	**11 142**	**5 994**	**1 472 324**
Överskott (+) eller underskott (—) . .	+111 548	+48 949	+13 017	+94 309	−80 123	+244 150	−5 033	−2 013	+940	**+475 744**

het med uppställningen i motsvarande tabell för år 1935, ha understödsdagar, för vilka utgått daghjälpsbelopp, som icke finnas angivna i den erkända kassans stadgar, angivits med kursiv stil.

Det sammanlagda statsbidraget för år 1936 uppgick till 556 378 kr. Enligt bestämmelserna för daghjälpsbidragets beräkning utgick detta under år 1936 med sitt högsta belopp, då antalet understödda dagar per medlem utgjorde 21. Daghjälpsbidraget ökades ej vidare, även om antalet understödda dagar översteg 21. Kostnader för understöd för det överskjutande antalet understödsdagar ha följaktligen i sin helhet måst bestridas med kassans övriga tillgångar. Då vidare daghjälpsbidraget skall beräknas för varje understödsklass för sig inom en kassa, är det möjligt, att berörda förhållande kan göra sig gällande inom en viss understödsklass inom kassan utan att antalet understödda dagar per medlem inom kassan i dess helhet överstiger 21. Maximalt daghjälpsbidrag har för år 1936 utgått inom vissa klasser inom stenindustriarbetarnas, sko- och läderarbetarnas och musikernas kassor. Antalet understödsdagar, överskjutande 21 dagar per medlem, har sammanlagt uppgått till 7 920, motsvarande ett understödsbelopp av 25 817 kr. Det genomsnittliga daghjälpsbeloppet inom dessa klasser tillsammantagna utgjorde sålunda 3·26 kr.

ab. 3. Antal understödda dagar med fördelning efter daghjälpsbelopp.

Daghjälpsbelopp i kronor	Arbetslöshetskassa									Samtliga kassor
	Beklädnadsarb.	Sadelmakare, tapets. o. reseff.	Stenind.-arb.	Handelsanställdas m. fl.	Sko- och läderarbetarnas	Träindustriarbetarnas	Musikernas	Lantarbetarnas	Frisörernas	
0: 50	—	—	—	*50*	*78*	*1 983*	—	—	—	**2 111**
0: 75	—	—	—	—	*419*	*1 259*	—	—	—	**1 678**
1: —	2 155	—	—	2 496	—	*6 068*	—	35	—	**10 754**
1: 10	—	—	—	—	*1 117*	—	—	—	—	**1 117**
1: 25	*21*	—	—	—	*79*	*687*	—	—	—	**787**
1: 50	—	—	—	*1 670*	*1 461*	6 442	*3 188*	—	—	**12 761**
1: 65	511	—	—	—	—	—	—	—	—	**511**
1: 75	—	—	—	—	4 405	*108*	—	—	—	**4 513**
1: 80	—	—	—	—	*501*	—	—	—	—	**501**
2: —	39 596	3 143	3 069	19 419	—	*10 840*	5 578	7	—	**81 652**
2: 25	—	—	—	*837*	—	—	—	—	—	**837**
2: 40	—	—	—	—	—	*50*	—	—	—	**50**
2: 50	4 417	—	—	*736*	41 340	25 911	—	90	—	**72 494**
3: —	19 969	11 047	2 204	24 466	73 989	21 233	115	297	—	**153 320**
3: 50	—	—	—	*383*	—	—	—	—	—	**383**
4: —	7 845	—	254	28 770	19 483	—	33	—	—	**56 385**
5: —	—	—	—	—	—	—	156	—	—	**156**
Summa understödda dagar	**74 514**	**14 190**	**5 527**	**78 827**	**142 872**	**74 581**	**9 070**	**429**	—	**400 010**

Anm. De daghjälpsbelopp, som gälla kolumner, vari siffror med kursivstil förekomma, äro icke angivna i kassans stadgar. Deras förekomst beror på vissa övergångsförhållanden, vilka närmare omnämnts i texten.

Tab. 4. Försäkringsfonder (i kronor).

Kassa	Fond den 1/1 1936		Fond den 31/12 1936		Ökning (+) eller minskning (−) av fonden	
	total	per medlem	total	per medlem	total	per medlem
Beklädnadsarbetarnas	302 607	17·90	414 155	21·33	+111 548	+ 3·43
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	119 787	55·98	168 736	69·01	+ 48 949	+13·03
Stenindustriarbetarnas	145 051	178·20	158 068	132·05	+ 13 017	−46·15
Handelsanställdas m. fl.	306 777	12·78	401 086	15·36	+ 94 309	+ 2·58
Sko- och läderarbetarnas	313 189	29·92	283 066	26·54	− 30 123	− 3·38
Träindustriarbetarnas	500 000	30·75	744 150	38·83	+244 150	+ 8·08
Musikernas	[1] 30 201	54·12	25 168	28·86	− 5 033	−25·26
Lantarbetarnas	[1] 12 000	23·90	9 987	17·90	− 2 013	− 6·00
Frisörernas	[1] 10 000	4·71	10 940	5·19	+ 940	+ 0·48
Summa	**1 739 612**	**23·58**	**2 215 356**	**26·84**	**+475 744**	**+ 3·26**

[1] Uppgifterna avse tidpunkten för antagandet som erkänd arbetslöshetskassa.

Storleken av den i 27 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor föreskrivna försäkringsfonden dels vid årets början eller den senare tidpunkt, vid vilken kassan antogs som erkänd arbetslöshetskassa, och dels vid årets slut redovisas i tab. 4. Det framgår, att kassornas sammanlagda behållna tillgångar ökats med i det närmaste ½ miljon kr. under verksamhetsåret, vilket motsvarar 3·26 kr. per medlem räknat. Betraktas fondens förändring per medlem räknat observeras, att ifrågavarande fondbelopp minskats i samtliga de kassor, inom vilka verksamheten under året givit underskott. Även inom stenindustriarbetarnas kassa har emellertid fonden minskats per medlem räknat. Detta förhållande är en följd av den omfattande nyrekryteringen inom denna kassa. Den starkaste fondökningen konstateras i sadelmakarnas och träindustriarbetarnas kassor, under det att inom musikernas kassa fonden per medlem räknat minskats med ej mindre än 25·26 kr.

De erkända arbetslöshetskassornas behållna tillgångar uppgingo vid 1936 års utgång till ungefär 2 200 000 kr. emot 1 200 000 kr. föregående år eller per medlem räknat i runt tal 27 och 22 kr. respektive.

Den nya utlänningslagen.

Främlingslagstiftningen har hittills haft allenast temporär giltighet och tiden för 1932 års lag utlöper med utgången av år 1937. Med anledning härav tillkallades i maj 1936 inom justitiedepartementet sakkunniga för att verkställa utredning angående förlängning och revidering av lagen.

Sakkunniga avgåvo i december 1936 sitt betänkande (Stat. off. utr. 1936: 53)[1], vilket lades till grund för propositionen nr 269 till 1937 års riksdag med förslag i ämnet. Propositionsförslaget godkändes med smärre justeringar och den 14 juni 1937 utfärdades *lag om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag)* att gälla från och med den 1 januari 1938 och till och med den 31 december 1942 (Sv. förf. saml. nr 344/1937).

Med stöd av lagen utfärdades den 26 november 1937 *kungörelse med föreskrifter i anledning av utlänningslagen* (Sv. förf. saml. nr 912/1937).

I sina huvuddrag grundar sig 1937 års utlänningslag på de båda föregående lagarna i ämnet av åren 1927 och 1932. Den upptager sålunda de bestämmelser om uppehålls- och arbetstillstånd, som i ganska väsentlig mån tryckte sin — socialt betonade — prägel redan på 1927 års lag. Dessa bestämmelser avsågo att erbjuda en ersättning för den effektiva och stränga men obekväma kontroll, som man tidigare ägt i viseringstvånget men som man under åren närmast efter världskriget successivt, efter ömsesidiga överenskommelser, avskaffade mot flertalet stater.

Viseringstvånget — som i sin tur alltid förutsätter passtvång — innebär, som bekant, att en utlänning ej får överskrida landets gränser, med mindre han

[1] Häröver avgav socialstyrelsen utlåtande den 30 januari 1937, refererat i Soc. Medd. årg. 1937, sid. 206.

av landets myndigheter erhållit sådant tillstånd därtill, som passvisering innebär. Påpekas må, att visering sedermera enligt praxis kommit att avse antingen enbart rätten att vistas i landet under viss tid eller ock, därjämte, rätt att antaga arbetsanställning.

Efter hand som viseringstvånget avskaffades — passtvånget bibehålles alltfort — kunde en utlänning obehindrat inresa över våra gränser. Genom 1927 års lag begränsades emellertid för främlingen tiden att fritt vistas här i landet till i regel tre månader. För längre tids vistelse påkallades särskilt s. k. uppehållstillstånd. Om utlänningen ämnade antaga arbetsanställning, erfordrades därjämte städse särskilt s. k. arbetstillstånd, gällande för viss tid och visst yrke samt, om så prövades påkallat, bundet till viss ort (län, stad, landskap e. d.), däremot ej till viss arbetsgivare. Dessa tillstånd, särskilt det senare, markerade tydligt lagstiftningens arbetsmarknadspolitiska inställning, och lagtillämpningen i denna del anförtroddes åt socialstyrelsen, närmast åt den byrå, som vid tiden för lagstiftningens tillkomst handhade arbetsförmedlings- och andra arbetsmarknadsfrågor (första byrån).

Erinras må, att viseringstvånget upprätthölls och fortfarande upprätthålles mot vissa stater, närmast de östeuropeiska, samt beträffande s. k. statslösa. Visering meddelades av utrikesdepartementet eller utlandsrepresentationen efter hörande av socialstyrelsen i fall, där viseringen avsåg jämväl rätt att antaga arbetsanställning.

I sina grunddrag ha dessa bestämmelser bibehållits i 1937 års lag, som alltså har bevarat sin invandrings- och arbetsmarknadspolitiska syftning. Den revision, som företagits i samband med 1937 års prolongation av lagstiftningen, har emellertid inneburit ändring i en hel del punkter. Skiljaktigheterna åsyfta förnämligast, dels att åstadkomma mera effektiv kontroll och mera enhetlig praxis i avseende å ärendenas beredning och avgörande och dels att bereda politiska flyktingar ökad trygghet mot ett brådstörtat avlägsnande från riket.

En vittgående centralisering av utlänningsärendenas handläggning är utmärkande för den nya lagen. Centraliseringen har att börja med kommit till uttryck i administrationen. Sålunda upprättas inom socialstyrelsen från årsskiftet 1937/1938 en särskild byrå för utlänningsärenden. Denna byrå skall bereda

ärenden om *uppehålls- och arbetstillstånd*, vilka ärenden hittills handlagts inom byrån för sociala frågor i allmänhet i socialstyrelsen;

ärenden om visering åt viseringspliktiga utlänningar, som redan befinna sig i riket *(uppehållsvisering)*, vilka ärenden hittills avgjorts av utrikesdepartementet;

ärenden rörande utfärdandet av *främlingspass* och *identitetscertifikat* (s. k. *Nansenpass)*, vilka legitimationshandlingar hittills utfärdats av utrikesdepartementet;

ärenden rörande *avvisning av vissa politiska flyktingar*, vilka ärenden hittills ankommit på den lokala polismyndigheten, samt

ärenden om *förpassning*, vilka ärenden hittills avgjorts av länsstyrelserna.

Till utlänningsbyrån överflyttas vidare statens polisbyrå i Stockholm, vilken har att utöva speciella kontrolluppgifter och som med överflyttningen upphör att existera i sin hittillsvarande särskilda organisation.

Vid sidan av den förändrade handläggning av ärendena, som själva centraliseringen innebär, inträda även andra förändringar.

Uppehållstillstånd och *uppehållsvisering* må sålunda enligt nya lagen förbindas med de förbehåll, som med hänsyn till vistelsens syfte och därmed sammanhängande omständigheter finnas påkallade. Utlänning, som ej respekterar gjorda förbehåll, kan förpassas ur landet. Även *arbetstillstånd,* resp. visering, innefattande rätt för utlänningen till arbetsanställning *(»arbetsvisering»)*, må förbindas med de villkor och föreskrifter, som finnas erforderliga.

De nya författningarna understryka, att ansökningar lämpligen böra ingivas direkt till socialstyrelsen och alltså endast i de fall, då särskilda skäl tala härför, genom polismyndighet, beskickning eller konsulat. Då yttranden från myndigheterna enligt den nya lagstiftningen ej längre behöva avgivas, där ärende är av synnerligen brådskande natur eller andra särskilda omständigheter föreligga, erhålles härigenom ökad möjlighet för snabba avgöranden i brådskande fall, varjämte större möjligheter beredas socialstyrelsen att omedelbart anhålla om myndigheters medverkan till specialutredning i avseende å visst eller vissa spörsmål beträffande ingiven ansökan. Likaså kan styrelsen på detta sätt, innan myndigheterna avgiva yttrande, lämna dem upplysningar om sådana förhållanden beträffande vederbörande utlänning, vilka kunna antagas icke vara kända å den ort, där utlänningen för tillfället vistas.

Vad angår *avvisning,* skyddar den nya lagstiftningen i högre grad än den äldre utlänning, vars avvisning beslutats, mot att bliva befordrad till land. där han kan befara politisk förföljelse. Detsamma gäller även i fråga om förpassning och utvisning. I övrigt äro bestämmelserna om avvisning i stort sett oförändrade. En ändring har dock vidtagits, innebärande att beslut om avvisning icke som hittills skall fattas av den lokala polismyndigheten utan av socialstyrelsen, nämligen där inresande utlänning påstår, att han av politiska orsaker tagit sin tillflykt hit och det ej med skäl kan antagas, att påståendet är oriktigt. Emellertid förutsättes härvid, att utlänningen antingen ankommit direkt från det land, varifrån han flytt, eller från land, varest han kan antagas icke åtnjuta trygghet mot att bliva återsänd till förstnämnda land. Föreligger icke sådant förhållande, ha vederbörande polismyndigheter att fatta beslut i avvisningsärendet, ändock att utlänningen är politisk flykting.

I fråga om *förpassning* har tidigare föreskrift, att förpassningsbeslut skall föregås av föreläggande för utlänningen att lämna riket, icke upptagits i 1937 års lag. Förpassningsbeslut innebär ett socialstyrelsens förordnande, att utlänningen ofördröjligen eller inom viss tid skall avresa från riket vid äventyr att han, därest han ej avreser, skall förpassas. Själva verkställighetsåtgärden sker genom länsstyrelses försorg.

Socialstyrelsens beslut, varigenom utlännings ansökan om rätt att vistas här i riket avslagits, skall obligatoriskt innehålla även förpassningsbeslut, för såvitt nämligen utlänningen befinner sig här i riket. Förpassningsbeslut skall,

när särskild anledning därtill föreligger, innehålla förbud för utlänningen att återvända till riket, med mindre han, där visering ej erfordras, före ankomsten till riket erhållit uppehållstillstånd.

Jämlikt 1927 års lag äro *besvär* över beslut i ovan behandlade utlänningsärenden tillåtna endast i avseende å avvisnings- och förpassningsbeslut. Över beslut om avvisning må sålunda klagan föras hos vederbörande länsstyrelse. Beslutet skall dock gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär. Över beslut om förpassning kunna besvär anföras hos Kungl. Maj:t (i justitiedepartementet).

Enligt den nya utlänningslagen av år 1937 åter har besvärsrätten utvidgats till att gälla alla ärendesgrupperna, men samtidigt har besvärsrätten i regel gjorts villkorlig. Detta sammanhänger med inrättandet av en ny institution inom utlänningskontrollen, vilken träder i funktion den 1 januari 1938, nämligen *utlänningsnämnden*. Denna nämnd skall stå vid socialstyrelsens sida vid handläggningen av vissa utlänningsärenden. Nämnden består av tre ledamöter, med högst två suppleanter för var och en. Medlemmarna utses av Kungl. Maj:t för viss tid, högst fem år. Av ledamöterna — motsvarande gäller beträffande suppleanterna — skall en vara eller ha varit innehavare av domarämbete och en äga erfarenhet rörande internationella rättsfrågor. Nämnden har att yttra sig i ärende, som avser arbetstillstånd för en större grupp utlänningar eller som kan antagas vara av synnerlig betydelse utöver det föreliggande fallet. Det är emellertid socialstyrelsen obetaget att jämväl i andra ärenden inhämta nämndens yttrande.

Nämndens verksamhet är emellertid icke inskränkt till rådgivning. På dess hemställan skall socialstyrelsen överlämna ärende till Kungl. Maj:ts avgörande. Vidare skall styrelsen, innan den meddelar avvisnings- eller förpassningsbeslut, inhämta nämndens yttrande. Yppar då nämnden eller någon dess ledamot avvikande mening, må klagan föras hos Kungl. Maj:t. Är ärende som nyss sagts av synnerligen brådskande natur, må styrelsen dock utan nämndens hörande meddela beslut, varvid emellertid utlänningen alltid äger rätt att anföra besvär.

På så sätt uppstår en begränsad besvärsrätt. Har emellertid ett förpassningsbeslut till bakgrund vägrat uppehållstillstånd eller vägrad eller indragen uppehållsvisering, kan beslutet ej hävas, med mindre utlänningens härvaro legaliseras genom uppehållstillstånd eller uppehållsvisering. I dylika fall få och måste alltså besvär över förpassningsbeslut jämväl utsträckas till beslutet rörande rätten för utlänningen att vistas i riket. Även avslagsbeslut rörande arbetstillstånd får i förevarande sammanhang överklagas.

Beträffande bestämmelserna om utlännings inresa och de i visst samband härmed meddelade bestämmelserna om legitimationshandlingar ha inga ändringar eller tillägg av större räckvidd gjorts i 1937 års författningar. Vissa tidigare i cirkulär till socialstyrelsen och länsstyrelserna lämnade föreskrifter om passlättnad för bland annat svenskamerikanare ha emellertid nu inryckts i själva kungörelsen. Den allmänna regeln, att utlänning, som ämnar söka eller tillträda arbetsanställning i riket, har att före inresan utverka arbets-

tillstånd eller arbetsvisering, bibehålles oförändrad. För några kategorier av utlänningar meddelas i de nya författningarna vissa lättnader, som tidigare delvis meddelats i cirkulär till socialstyrelsen och länsstyrelserna. Dessa lättnader avse personer, vilka på grund av födseln varit svenska medborgare, och vissa deras närmaste anhöriga, vidare montörer och tekniska instruktörer, som kunna styrka, att de ha att utföra brådskande arbete i samband med uppsättning eller reparation av maskiner eller dylikt, m. fl.

Utlänning, som utan att inneha vederbörligt tillstånd tager arbetsanställning, samt jämväl dennes arbetsgivare kunna dömas till dagsböter. Om arbetsgivare medverkat till att utlänning hitrest och denne avvisas eller förpassas på den grund, att han icke innehar arbetstillstånd, kan arbetsgivaren förpliktas att ersätta kostnaderna för utlänningens hemresa.

Frågan om verkställandet av beslut rörande utlännings avlägsnande ur riket i tvivelaktiga fall eller där svårighet möter för beslutets verkställande skall hänskjutas till högre myndighet. Under vissa förhållanden kan, i avvaktan på fattande eller verkställande av beslut om utlännings avlägsnande, denne tagas i förvar eller ställas under uppsikt. Kan beslut om utlännings avvisning, förpassning eller utvisning icke verkställas, eller yppas efter det Kungl. Maj:t meddelat eller fastställt förpassningsbeslut nya skäl, må Kungl. Maj:t förordna, att beslutet icke skall lända till efterrättelse, ävensom meddela de föreskrifter med avseende å utlänningens uppehåll i riket, som kunna prövas erforderliga, eller ock uppdraga åt socialstyrelsen att meddela sådana föreskrifter. Har socialstyrelsen meddelat förpassningsbeslut, över vilket klagan ej förts, och ha nya skäl i ärendet yppats, må styrelsen efter utlänningsnämndens hörande förordna, att beslutet icke skall lända till efterrättelse.

Polismyndighet, som meddelat avvisningsbeslut, skall omedelbart till socialstyrelsen och länsstyrelsen insända avskrift av beslutet. Har länsstyrelse meddelat avvisningbeslut eller utvisningsutslag, skall länsstyrelsen omedelbart översända avskrift därav till socialstyrelsen. Sedan avvisning, förpassning eller utvisning verkställts, skall omedelbart av polismyndigheten underrättelse härom insändas till socialstyrelsen och länsstyrelsen.

Klagotiden i hithörande ärenden är åtta dagar, räknat från dag, då beslutet tillställdes utlänningen.

Den, som härbärgerar utlänning eller har utlänning i sin tjänst, äger, att inom viss frist till polismyndigheten å orten ingiva särskild anmälan om utlänningens ankomst och avresa respektive tillträdande och frånträdande av anställningen. Fristen har utsträckts till 24 timmar mot 12 timmar enligt 1932 års lagstiftning.

Jämlikt den nya lagens övergångsbestämmelser äro fortfarande vissa utlänningar, som lång tid vistats i riket, befriade från skyldigheten att inneha uppehållstillstånd samt skola anses ha erhållit arbetstillstånd gällande tills vidare.

Utlänningsärende, som är inkommet till myndighet före den 1 januari 1938, skall behandlas enligt äldre lag.

Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937.

För att fullfölja det arbete, som utförts vid fyra föregående socialstatistiska konferenser,[1] avhölls hos internationella arbetsbyrån i Genève den 27 september—2 oktober 1937 en internationell konferens av socialstatistiker, företrädande 28 olika länder. Representanter för Sverige voro byråchefen Bertil Nyström och amanuensen Bengt Helger.

Ändamålet med denna konferens, som var av helt och hållet teknisk natur, var att diskutera möjligheterna för viss standardisering av de särskilda ländernas löne- och arbetstidsstatistik, samt, därest så ansågs lämpligt, i sådant syfte uppgöra förslag till internationell konvention. På den ekonomiska statistikens område finnes sedan år 1928 dylik överenskommelse, men icke på socialstatistikens.

Till konferensens president utsågs direktören Gunnar Jahn, chef för Norges statistiska centralbyrå. Vicepresidenter blevo E. C. Ramsbottom (Storbritannien), Isador Lubin (U. S. A.) och chefen för Polens statistiska centralämbetsverk Szturm de Sztrem.

På grundval av ett utkast, som uppgjorts inom internationella arbetsbyrån i samråd med dess expertkommitté, utarbetade konferensen förslag till internationell konvention angående standardisering av de olika ländernas statistik över löner och arbetstid. Enligt konventionsförslaget skulle de stater, som antaga konventionen, åtaga sig att sammanställa statistik över löner och arbetstid efter vissa överenskomna riktlinjer samt att publicera denna statistik och med minsta möjliga tidsutdräkt meddela resultaten därav till internationella arbetsbyrån. Statistiken skulle innefatta bergverks- och fabriksindustri (inkl. byggnads- och anläggningsarbeten). Efter något avvikande grunder skulle motsvarande uppgifter lämnas för jordbruket. Konventionsförslaget, vars ordalydelse meddelas här nedan, inledes med ett uttalande, vari det heter, att konferensen hållit det för önskvärt, att internationella arbetsorganisationens samtliga medlemmar skulle sammanställa statistik över faktiska arbetsförtjänster och utgjorda arbetstimmar, men likväl ansett det lämpligt, att konventionen skulle kunna ratificeras även av sådana medlemsstater, vilka icke vore i stånd att utarbeta dylik löneinkomststatistik, varför man såsom ett alternativ i konventionsförslaget intagit bestämmelser rörande statistik över tidlönesatser och normalarbetstid.

Konventionsförslaget kompletterades av ett förslag till rekommendation innehållande mera vittgående önskemål. Sålunda uppmanas medlemsstaterna att låta utarbeta löne- och arbetstidsstatistik, såvitt möjligt efter samma grunder, som angivas i konventionsförslaget, dels för arbetare inom trans-

[1] Redogörelser för dessa konferenser, vilka avhöllos åren 1923, 1925, 1926 och 1931, ha lämnats i Soc. Medd., senast årg. 1931, sid. 614 o. f.

portverksamhet, handel och samfärdsel samt allmän tjänst, dels för anställda (i funktionärsställning) med undantag för företagsledare. Medan konventionsförslagets bestämmelser endast avse genomsnittlig arbetsförtjänst och arbetstid för män och kvinnor samt vuxna och minderåriga inom respektive industrier, uttalas i rekommendationen det önskemålet, att åtminstone vart tionde år dessa uppgifter böra specificeras med avseende på faktiska arbetsförtjänster och utgjorda arbetstimmar för viktigare yrkesspecialiteter och för arbetare i olika ålder, varvid man även bör klassificera arbetarna efter arbetsförtjänstens storlek. Årligen böra uppgifter införskaffas och publiceras rörande den totala utbetalda lönesumman inom bergverks- och fabriksindustri (inkl. byggnads- och anläggningsverksamhet) och såvitt möjligt även andra näringsgrenar med fördelning på löner uppburna av arbetare och av anställda. Medan konventionen endast berör arbetsförtjänsten per timme, dag eller vecka, innehåller rekommendationen ett uttalande rörande önskvärdheten att dessutom åtminstone vart tredje år erhålla statistik, utvisande de genomsnittliga årliga arbetsförtjänsterna. Statistiken över lönesatser bör såvitt möjligt innehålla upplysningar rörande antalet berörda arbetare samt angående relationen mellan lönesatser och faktiska arbetsförtjänster.

Konferensen framhöll även önskvärdheten av att den lönestatistiska konventionen borde i likhet med konventionen om ekonomisk statistik innehålla bestämmelser om tillsättande av en statistisk expertkommitté med uppdrag att uppgöra förslag till förbättring och utvidgning av den statistik, som skulle utarbetas med anledning av konventionen. Vad angår de problem, som särskilt anknöto sig till statistiken över lantarbetarnas arbetslön och arbetstid m. m., borde dessa upptagas till diskussion vid en specialkonferens av socialstatistiker, som borde sammankallas under den närmaste tiden. Vid ett senare tillfälle borde man diskutera frågan om sambandet mellan statistiken över nominallöner och andra grenar av socialstatistiken, bl. a. arbetsmarknads- och levnadskostnadsstatistiken.

Vad den socialstatistiska konferensen sålunda föreslagit godkändes vid internationella arbetsbyråns styrelsemöte i Prag den 6—9 oktober 1937, varvid även beslöts, att frågan om standardisering av statistiken över löner och arbetstid skulle upptagas på programmet för internationella arbetskonferensens session 1938.

Förslag till konvention rörande arbetslöne- och arbetstidsstatistik.

Del I. Allmänna bestämmelser.

Artikel 1.

Varje medlem av den internationella arbetsorganisationen, som ratificerar föreliggande konvention, förbinder sig

a) att vid de tidpunkter och i enlighet med de föreskrifter, som fastställas i del II, III och IV av föreliggande konvention, sammanställa statistik beträffande arbetslöner och arbetstid, innehållande sådana uppgifter som specificeras i ovannämnda delar av konventionen;

b) att så snabbt som möjligt offentliggöra de i enlighet med konventionen sammanställda uppgifterna och bemöda sig att publicera de kvartalsvis eller oftare insamlade uppgifterna under loppet av följande kvartal, de halvårsvis eller årsvis insamlade uppgifterna under följande halvår resp. år;

c) att inom kortast möjliga tid delgiva internationella arbetsbyrån de enligt föreliggande konvention sammanställda uppgifterna.

Artikel 2.

1. Varje medlem, som ratificerar föreliggande konvention, kan genom en förklaring, fogad till ratifikationen, från sina genom ratifikationen åtagna förpliktelser utesluta:

a) antingen endera av delarna II, III eller IV;

b) eller delarna II och IV;

c) eller delarna III och IV.

2. Varje medlem, som avgivit en sådan förklaring, kan när som helst annullera densamma genom en senare förklaring.

3. Varje medlem, för vilken en deklaration, gjord i enlighet med punkt 1 av denna artikel, är i kraft, bör varje år i sin rapport rörande tillämpningen av föreliggande konvention ange, i vilken mån framsteg gjorts i syfte att tillämpa även den del eller de delar av konventionen, som blivit uteslutna från hans åtaganden.

Artikel 3.

Ingen bestämmelse i föreliggande konvention innebär skyldighet att publicera eller på annat sätt yppa siffror, som skulle medföra offentliggörande av uppgifter rörande ett enskilt företag.

Artikel 4.

1. Varje medlem, som ratificerar den föreliggande konventionen, förbinder sig att låta vederbörande statistiska verk företa undersökningar, omfattande antingen samtliga eller ett representativt urval av de arbetare, som konventionen avser, i syfte att erhålla erforderliga upplysningar för den statistik, som han förbundit sig att i enlighet med föreliggande konvention sammanställa, såvida icke verket redan har erhållit dessa uppgifter på annat sätt.

2. Ingenting i föreliggande konvention får tolkas som en förpliktelse för medlem att sammanställa statistik, då medlem i brist på lagens stöd icke varit i stånd att genom sådana undersökningar, som föreskrivas i punkt 1 av föreliggande artikel, förskaffa sig de nödvändiga primäruppgifterna.

Del II. Statistik rörande genomsnittliga arbetsförtjänster och utgjorda arbetstimmar.

Artikel 5.

1. Statistik rörande genomsnittlig arbetsförtjänst och utgjorda arbetstimmar bör sammanställas för arbetare sysselsatta inom var och en av de viktigare råvaru- och förädlingsindustrierna, inklusive byggnads- och anläggningsarbeten.

2. Statistiken rörande genomsnittlig arbetsförtjänst och utgjorda arbetstimmar bör sammanställas på grundval av uppgifter omfattande antingen samtliga företag eller ett representativt urval av dessa.

3. Statistiken rörande genomsnittlig arbetsförtjänst och utgjorda arbetstimmar bör:

a) lämna specificerade uppgifter för var och en av ovannämnda industrier;

b) i korthet ange beteckningarna för de industrier eller industrigrenar, till vilka siffrorna hänföra sig.

Artikel 6.

Statistiken rörande den genomsnittliga arbetsförtjänsten bör innefatta:

a) alla slags kontanta betalningar och premier, som de sysselsatta personerna erhålla av arbetsgivaren;

b) alla avgifter, såsom bidrag till socialförsäkring, vilka erläggas av de sysselsatta personerna och vid lönens utbetalande avdragas av arbetsgivaren;

c) skatter, vilka erläggas av de anställda till offentlig myndighet och vid lönens utbetalande avdragas av arbetsgivaren.

Artikel 7.

I de länder eller för sådana industrigrenar, där naturaförmåner, såsom fritt eller till nedsatt hyra upplåten bostad, födoämnen eller bränsle, utgöra en betydande del av de sysselsatta arbetarnas totala avlöning, bör statistiken över den genomsnittliga arbetsförtjänsten kompletteras med uppgifter rörande dessa naturaförmåner och, där så är möjligt, deras värde uppskattas i kontanter.

Artikel 8.

Statistiken över den genomsnittliga arbetsförtjänsten bör såvitt möjligt kompletteras med uppgifter rörande det genomsnittliga beloppet per sysselsatt person av samtliga familjebidrag, som utbetalats under den period, som statistiken avser.

Artikel 9.

1. Statistiken över den genomsnittliga arbetsförtjänsten bör innefatta uppgifter rörande arbetsförtjänsten per timme, dag, vecka eller annan sedvanlig betalningsperiod.

2. Då statistiken över den genomsnittliga arbetsförtjänsten avser medelförtjänsten per dag, vecka eller annan sedvanlig betalningsperiod, bör statistiken över utgjorda arbetstimmar avse motsvarande period.

Artikel 10.

1. Statistiken rörande genomsnittlig arbetsförtjänst och utgjorda arbetstimmar bör sammanställas en gång per år och, om möjligt, med kortare tidsintervaller.

2. En gång vart tredje år och, om möjligt, med kortare tidsintervaller bör statistiken över den genomsnittliga arbetsförtjänsten och, såvitt möjligt även statistiken rörande de utgjorda arbetstimmarna, kompletteras med specificerade uppgifter för män och kvinnor samt vuxna och minderåriga. Emellertid är det icke nödvändigt att offentliggöra dylika specificerade uppgifter beträffande industrier, där arbetarna med undantag för ett obetydligt antal tillhöra samma kön eller samma ålderskategori.

Artikel 11.

För det fall att statistiken över genomsnittliga arbetsförtjänster och utgjorda arbetstimmar icke hänför sig till hela landet utan endast till vissa landsdelar, städer eller industricentra, böra dessa landsdelar, städer eller industricentra i görligaste mån anges.

Artikel 12.

1. Indextal utvisande den allmänna utvecklingen av arbetsförtjänsten per timme och om möjligt per dag, vecka eller annan bruklig period böra beräknas så regelbundet och med så korta tidsintervaller som möjligt och på grundval av den statistik, som sammanställts i enlighet med denna del av förevarande konvention.

2. Vid beräkningen av indextalen bör hänsyn tagas till bl. a. de skilda industriernas relativa betydelse.

3. Vid offentliggörandet av indextalen bör uppgift lämnas om den metod, som kommit till användning vid deras beräkning.

Del III. Statistik rörande tidlönesatser och normalarbetstid.

Artikel 13.

1. Statistik rörande tidlönesatser och normalarbetstid bör sammanställas för ett representativt urval av de viktigaste råvaru- och förädlingsindustrierna, inklusive byggnads- och anläggningsarbeten.

2. Vid tillämpningen av denna del av föreliggande konvention betyder uttrycket »normalarbetstid» antalet timmar per dag, vecka eller annan period, utöver vilket övertidsersättning utgår.

Artikel 14.

1. Statistiken rörande tidlönesatser och normalarbetstid bör ange de tidlöner och den arbetstid,

a) som är fastställd genom lagstiftning, kollektivavtal eller skiljedomsutslag eller genom tillämpning härav eller på grundval av individuella överenskommelser mellan arbetare och arbetsgivare,

b) om vilken uppgift erhållits genom arbetsgivar- resp. arbetarorganisationer, genom organisationer eller myndigheter med representanter för båda dessa parter eller genom annan informationskälla, då tidlönesatserna resp. arbetstiden icke fastställts genom lagstiftning, kollektivavtal eller skiljedomsutslag eller genom tillämpning härav.

2. Statistiken rörande tidlönesatser och normalarbetstid bör ange uppgifternas art och ursprung och specificera, huruvida uppgifterna avse tidlönesatser resp. arbetstid, som fastställts genom lagstiftning, kollektivavtal eller skiljedomsutslag eller genom tillämpning härav, eller också tidlönesatser resp. arbetstimmar, fastställda genom överenskommelse mellan arbetsgivare och enskilda arbetare.

3. Då tidlönesatserna betecknas såsom minimilöner, normallöner eller sedvanliga löner eller karakteriseras med annan likartad term, skola dessa termer närmare förklaras.

Artikel 15.

1. Statistiken rörande tidlönesatser och normalarbetstid bör meddela:

a) med mellantider icke överstigande tre år specificerade uppgifter rörande de viktigare yrkena inom ett representativt urval av de olika näringsgrenarna samt

b) åtminstone en gång om året och så vitt möjligt oftare särskilda uppgifter för de viktigaste av dessa näringsgrenar.

2. Uppgifterna rörande tidlöner och normalarbetstid böra i möjligaste mån meddelas på grundval av samma yrkesgruppering.

3. Specificerade uppgifter böra lämnas för varje särskilt fall, då de informationskällor, enligt vilka statistiken sammanställts, ej ange skilda yrken, för vilka tidlönesatserna eller normalarbetstiden tillämpas, utan i stället redovisa tidlönesatserna resp. normalarbetstiden med avseende på andra arbetarkategorier (såsom kvalificerade, halvkvalificerade och icke kvalificerade arbetare) eller fastställa normalarbetstiden för skilda kategorier av företag.

4. Då de kategorier, för vilka uppgifter lämnas, icke utgöras av skilda yrken, skall beteckningen för varje kategori anges i den mån härför erforderliga uppgifter erhållits ur den informationskälla, enligt vilken statistiken sammanställts.

Artikel 16.

Då tidlönestatistiken icke anger lönesatsen per timme utan i stället lönesatsen per dag, per vecka eller annan bruklig period:

a) skall statistiken rörande normalarbetstiden hänföra sig till motsvarande period;

b) bör medlem lämna internationella arbetsbyrån varje erforderlig upplysning, som möjliggör beräkningen av lönen per timme.

Artikel 17.

Då de informationskällor, enligt vilka statistiken sammanställts, lämna specificerade uppgifter med avseende på olika kön och ålderskategorier, skall statistiken innehålla specificerade uppgifter med avseende på män resp. kvinnor samt vuxna resp. minderåriga.

Artikel 18.

Då statistiken rörande tidlönesatser och normalarbetstid icke hänför sig till hela landet utan endast till vissa landsdelar, städer eller industricentra, skola dessa landsdelar, städer eller industricentra såvitt möjligt specificeras.

Artikel 19.

1. Då de informationskällor, enligt vilka tidlönestatistiken sammanställes, innehålla erforderliga upplysningar, skall statistiken ange:

a) lönesatserna vid övertidsarbete eller den procentuella ökning av de normala lönesatserna, som tillämpas vid övertidsarbete;

b) tariffer för eventuell semesterersättning;

c) tariffer för eventuella familjebidrag.

2. I de länder eller för sådana industrigrenar, där naturaförmåner, exempelvis i form av fritt eller till nedsatt hyra upplåten bostad, födoämnen eller bränsle, utgöra en betydande del av de sysselsatta arbetarnas totala avlöning, bör statistiken över tidlönesatserna kompletteras med uppgifter rörande dessa naturaförmåner och, där så är möjligt, deras värde uppskattas i kontanter.

3. När de informationskällor, enligt vilka normalarbetstidsstatistiken sammanställes, innehålla uppgift härom, bör denna statistik med icke längre mellantid än tre år ange antalet medgivna övertidstimmar.

Artikel 20.

1. Indextal utvisande den allmänna utvecklingen av tidlönesatserna per timme eller per vecka böra beräknas åtminstone en gång per år på grundval av sådan statistik, som sammanställts i enlighet med denna del av föreliggande konvention, vid behov kompletterad med andra tillgängliga uppgifter, som äro av intresse för bedömandet av nämnda utveckling, t. ex. med uppgifter rörande variationerna i ackordslönerna.

2. Då ett tidlöneindextal beräknats vare sig per timme eller per vecka, bör ett indextal rörande variationerna i den normala arbetstiden beräknas på samma sätt.

3. Vid beräkningen av dessa indextal bör hänsyn tagas till bl. a. de skilda industriernas relativa betydelse.

4. Vid offentliggörandet av dessa indextal bör uppgift lämnas om den metod, som kommit till användning vid deras beräkning.

Del IV. Statistik rörande jordbruksarbetarlöner.

Artikel 21.

1. Statistik bör utarbetas beträffande jordbruksarbetarlöner.

2. Statistiken rörande jordbruksarbetarlönerna bör:

a) sammanställas med tidsintervaller icke överstigande två år;

b) lämna specificerade uppgifter för var och en av de viktigare landsdelarna;

c) vid förefallande behov ange arten av de naturaförmåner, inklusive bostad, som

kompletteras kontantlönen, och såvitt möjligt det uppskattade värdet i kontanter av dessa naturaförmåner.

3. Statistiken rörande jordbruksarbetarlönerna bör kompletteras med uppgifter om:

a) de kategorier av jordbruksarbetare, till vilka statistiken hänför sig;
b) arten och ursprunget av de informationer, på vilka statistiken grundar sig;
c) de metoder, som kommit till användning vid statistikens utarbetande.

Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen.

Den av innevarande års riksdag beslutade omorganisationen av socialstyrelsen träder i kraft vid instundande årsskifte, då bl. a. den förändringen inträder, att byrån för arbetarskyddsärenden och byrån för sjukkasseväsendet m. m. få sin verksamhet förlagda till resp. riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen.

Då socialstyrelsen år 1913 började sin verksamhet såsom självständigt ämbetsverk förlades *arbetarskyddsärendena* till den andra av de fyra byråer, på vilka styrelsens uppgifter enligt den ursprungliga organisationen voro fördelade. Byrån uppfördes till en början på extra stat med endast fem befattningshavare, av vilka ett par även skulle tjänstgöra å första byrån. Fr. o. m. år 1915 överfördes den på ordinarie stat, varvid antalet befattningshavare något utökades och den nämnda personalgemenskapen med första byrån upphörde. Då anställdes bl. a. en byråassistent för sjöfartsärenden med uppgift att ägna uppmärksamhet åt de sociala uppgifterna inom fartygskontrollen.

Socialstyrelsens funktion som yrkesinspektionens chefsmyndighet har närmast utövats av andra byrån. Den gångna 25-årsperioden har i detta hänseende på grund av den industriella utvecklingen inneburit en nästan oavbruten ökning av byråns arbetsuppgifter. Samtidigt har teknikens snabba framsteg nödvändiggjort en ständig anpassning av arbetarskyddets inriktning och sättet för yrkesinspektionens bedrivande.

Vid yrkesinspektionen inrättades år 1919 en ny befattning, skogshärbärgesinspektörens. Denna har sedermera kompletterats med vissa andra tjänster, vilka befunnits nödvändiga för tillsynen å efterlevnaden av skogs- och flottledshärbärgeslagarna samt arbetarskyddslagen i vad angår dess tillämpning inom skogshanteringen.

Personalen på andra byrån, som år 1913 utgjordes av byråchefen och 2 befattningshavare med hel och 2 med delad tjänstgöring, uppgår vid överflyttningen till, förutom byråchefen, 1 byråassistent, 1 sekreterare, 1 förste byråingenjör, 1 byråingenjör, 3 amanuenser och 4 kvinnliga biträden.

Den tredje av de ursprungligen fyra byråerna inom socialstyrelsen var *sjukkassebyrån*. Byrån var redan under första verksamhetsåret — år 1913 — uppförd på ordinarie stat tillika med två av de andra byråerna. I byråns arbetsuppgifter ingick bl. a. att handha registreringen av sjukkassor enligt lagen den 4 juli 1910 och av understödsföreningar enligt lagen den 29 juli 1912, att

övervaka sjukkassornas och understödsföreningarnas verksamhet samt att handlägga frågor rörande statsbidrag åt sjukkassor.

Under den tid av omkring 20 år, som förflöt innan sjukkasseväsendet genom beslut vid 1931 års riksdag fick sin nuvarande utformning, förblevo sjukkassebyråns arbetsuppgifter och organisation i stort sett oförändrade. Under tiden utvecklades sjukkasse- och understödsföreningsväsendet i olika avseenden. Sjukkasserörelsen, som vid 1912 års slut omslöt cirka 660 000 medlemmar, hade vid årsskiftet 1932/1933, d. v. s. vid den tidpunkt, då de första erkända sjukkassorna började sin verksamhet, ökat sitt medlemsantal till i runt tal 1 080 000. Kassornas inkomster stego från 9·9 milj. kr. år 1913 till 31·9 milj. kr. 1932, varav 7·4 resp. 24·6 milj. kr. utgjordes av medlemsavgifter och 1·2 resp. 4·4 milj. kr. av statsbidrag. Bland utgifterna ökades sjukhjälpen från 7·4 till 25·5 milj. kr. och moderskapshjälpen från 0·04 till 0·5 milj. kr. Även understödsföreningarna uppvisade i stort sett fortlöpande stegring i omslutningen såväl i fråga om medlemsantalet som de ekonomiska förhållandena.

I och med att 1931 års sjukkassereform genomförts har de statsunderstödda sjukkassornas ställning i det sociala arbetet ytterligare stärkts. Sjukkasserörelsen befinner sig för närvarande i en period med starkt stigande medlemsanslutning, varigenom kassorna inhämtat den betydande nedgång i medlemsantalet, som under omorganisationen uppkom genom att ett antal sjukkassor upphörde att vara statsunderstödda. Under sistlidna november månad uppskattades sålunda medlemsantalet i kassorna till omkring 1 100 000, oberäknat minderåriga barn, vilka äro försäkrade för läkarvård genom sina föräldrar och vilkas antal på sjukkassehåll uppskattas till omkring 200 000. Utvecklingen åskådliggöres även av att under år 1936, då medlemsantalet vid början av året uppgick till 927 000 och vid slutet av året till 1 008 000, kassornas inkomster utgjorde 45 milj. kr., därav medlemsavgifter 28 milj. kr. och statsbidrag 12 milj. kr. Sjukhjälpsutgifterna uppgingo till 35 milj. kr. och moderskapshjälpen steg till 1·3 milj. kr., varjämte kassorna förskotterade moderskapsunderstöd för statens räkning med 1·6 milj. kr.

Personalen på sjukkassebyrån, som år 1913 uppgick till 11 personer, utgöres för närvarande av 32 personer, nämligen, förutom byråchefen, 1 byrådirektör, 2 sekreterare, 2 aktuarier, 8 amanuenser och 18 kvinnliga biträden.

Genom de två ovan nämnda byråernas förflyttning till andra ämbetsverk komma betydelsefulla ämnesgrupper att avskiljas från socialstyrelsens arbetsuppgifter. Detta medför vissa ändringar i fråga om redigeringen av Sociala Meddelanden. Tidskriften kommer sålunda hädanefter icke att innehålla regelbundna berättelser rörande yrkesinspektionens verksamhet och rapporter angående inträffade olycksfall o. d. inom andra byråns intressesfär. Likaledes upphör tidskriften att publicera sjukkasse- och understödsföreningsstatistiken m. m., som tillhört tredje byråns arbetsområde.

För socialstyrelsen kommer det likväl att vara angeläget att i Sociala Meddelanden uppehålla kontakten med de många viktiga frågor av mera allmänt socialt intresse, som falla inom arbetarskyddets mångskiftande ämnesområde, och söka följa utvecklingen av det för vårt folk allt betydelsefullare sjukkasseväsendet.

Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan.

Genom remiss den 2 oktober. 1937 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att, efter yrkesinspektörernas hörande, avgiva utlåtande över betänkande angående ett statens institut för folkhälsan, avgivet av tillkallade sakkunniga. Till fullgörande av detta uppdrag införskaffade styrelsen uttalanden från yrkesinspektörerna ävensom från vissa andra befattningshavare, och anförde i den 22 november 1937 avgivet yttrande i huvudsak följande.

Den föreslagna institutionen synes, även enligt styrelsens mening, kunna få en stor betydelse, speciellt ur forsknings- och undervisningssynpunkt men även såsom rådgivande organ i det praktiska förvaltningsarbetet beträffande spörsmål rörande folkhälsans förbättring. Med rätta erinras i de sakkunnigas betänkande om de gynnsammare förutsättningar i kampen mot sjukdomarna och arbetet för en höjning av det allmänna hälsotillståndet, som kunnat åstadkommas genom ökad kännedom om och bättre tillgodoseende av hygieniska fordringar. En fortsatt utveckling i samma riktning lärer i avsevärd grad kunna främjas genom inrättandet av ett statligt socialhygieniskt undersöknings- och forskningsinstitut med en vetenskapligt kvalificerad arbetspersonal och med uppgift att på skilda områden belysa frågor, som för folkhälsan ha avgörande betydelse.

De sakkunniga ha i sitt betänkande omnämnt vissa i andra länder existerande statliga inrättningar av liknande slag. Utöver de åberopade exemplen må nämnas det i England år 1935 tillsatta folknäringsrådet (Advisory Committee on Nutrition), vars verksamhet, som dess namn anger, dock närmast har begränsats till att avse det viktiga födoämneshygieniska området. Denna engelska institution får sålunda betraktas som en motsvarighet till det i Sverige nu fungerande näringsrådet, vars arbetsuppgift torde komma att framdeles överlåtas åt det socialhygieniska institutet, om ett sådant kommer till stånd.

Att institutionen enligt förslaget får en statlig karaktär, är ett moment av väsentlig betydelse. Dess organisation och verksamhet böra härigenom kunna anordnas på ett sådant sätt, att en ändamålsenlig samverkan åvägabringas med de av dess arbete närmast intresserade och berörda statsmyndigheterna, nämligen yrkesinspektionens chefsmyndighet — som från och med år 1938 blir riksförsäkringsanstalten — samt medicinalstyrelsen och socialstyrelsen.

Socialstyrelsen har, med hänsyn till vikten av att ett sådant rationellt samarbete kommer till stånd, velat anföra vissa erinringar till de sakkunnigas betänkande, såväl i vad detta avser det föreslagna statsinstitutets arbetsprogram som i vad det avser dess organisation.

Institutets arbetsuppgifter. Det föreslagna institutets arbetsuppgifter ha av de sakkunniga hänförts till följande tre områden av den sociala hygienen: 1) allmän hygien, 2) yrkeshygien samt 3) födoämneshygien och livsmedelskontroll.

På *den allmänna hygienens* område torde, såsom i betänkandet framhålles, en väsentlig del av institutets arbete komma att avse bostadshygienen i vidsträckt mening. Det erinras härvid om vissa på senare år företagna undersökningar av bostadsförhållandena i städerna och på landsbygden, vilka kunna anses ha ådagalagt den stora omfattningen av här föreliggande arbetsuppgifter och det kännbara behovet av en fortlöpande kontroll av det mindervärdiga bostadsbeståndet. De sak-

kunniga synas emellertid icke ha närmare beaktat, i vilken mån exempelvis socialstyrelsens medverkan kan komma att krävas vid de fortsatta socialstatistiska undersökningar, som i nu berörda avseende kunna befinnas erforderliga. I detta sammanhang må även erinras om, att det bostadshygieniska problemet — liksom även i stor mån det födoämneshygieniska, som i det följande beröres — jämväl har en socialekonomisk sida. Det vill förefalla, som om just den ekonomiska aspekten av den sociala hygienens problem i det hela har blivit något undanskymd i de sakkunnigas betänkande. Icke minst i detta hänseende torde emellertid sådana socialstatistiska utredningar, som socialstyrelsen tidigare har utfört och framdeles kan komma att utföra, kunna giva erforderlig upplysning och vägledning.

Även med vissa andra sidor av allmän socialhygien träder socialstyrelsen i viss kontakt, bland annat genom sin befattning med fattigvårds- och barnavårds- (från och med år 1938) samt alkoholistvårdsärenden. Överhuvud taget lärer den allmänna socialhygienen få anses vara ett område, som i väsentlig mån tillhör och kommer att tillhöra även socialstyrelsens intressesfär och där samarbete från styrelsens sida med det planerade institutet kan förutses bliva i större eller mindre omfattning nödigt och önskvärt.

Vad beträffar institutets arbetsprogram på det *yrkeshygieniska* fältet, har styrelsen, med tillbörligt beaktande jämväl av yrkesinspektörernas med fleras yttranden i ämnet, ansett sig böra framställa vissa erinringar och påpekanden av mera principiell natur till de sakkunnigas betänkande.

Det må emellertid till en början betonas, att ett statligt socialhygieniskt institut av här ifrågavarande slag även enligt styrelsens mening skulle komma att fylla ett kännbart behov och mycket verksamt befrämja arbetet på yrkesinspektionens effektivisering, utan att detta institut därför skulle behöva inkräkta på inspektionens nuvarande administrativa och tekniska uppgifter.

Styrelsen torde i sådant avseende få erinra om sin den 19 december 1931 till Kungl. Maj:t överlämnade utredning rörande effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet, där behövligheten av att en på det yrkeshygieniska området utbildad läkare mera fast anställdes hos inspektionens chefsmyndighet samt av att erforderliga medel ställdes till förfogande för utförandet av specialundersökningar inom arbetarskyddets område blev kraftigt understruken. Liknande önskemål uttalades i styrelsens den 17 oktober 1936 avgivna utlåtande över betänkande om styrelsens organisation, vilket även åberopas i de sakkunnigas betänkande. Det föreslagna institutets avdelning för yrkeshygien bör kunna bliva väl ägnat att tillgodose det i styrelsens berörda utlåtanden påvisade behovet av läkarvetenskapliga undersökningar till fromma för yrkesinspektionen.

Även om styrelsen alltså finner den av de sakkunniga vitsordade stora ekonomiska och sociala betydelsen av en ändamålsenligt utbyggd yrkeshygienisk verksamhet från statens sida vara uppenbar, anser sig styrelsen emellertid böra starkt betona vikten av, att en fullt klar och bestämd gränsdragning sker mellan de särskilda uppgifter, som skulle tillkomma det planerade socialhygieniska institutet, och de åligganden, vilka äro anförtrodda åt yrkesinspektionens chefsmyndighet. Utan en sådan boskillnad mellan de bägge statsinstitutionernas olikartade och varandra kompletterande arbetsåligganden skulle enhetligheten och därmed även auktoriteten i statens övervakande verksamhet på yrkeshygienens och arbetarskyddets områden äventyras.

Det vill synas som om respektive arbetsuppgifter skulle kunna bestämmas såsom å ena sidan en huvudsakligen medicinsk, å andra sidan en huvudsakligen teknisk och administrativ uppgift. Det torde sålunda böra klart fastställas, att det socialhygieniska institutets arbete på avdelningen för yrkeshygien blir i huvudsak begränsat till utförandet av vetenskapliga medicinska och hygieniska undersökningar rörande skadeverkningar på den mänskliga organismen och till framställandet av förslag angående avhjälpandet av sådana skadeverkningar ävensom till viss under-

visning i yrkeshygien, men att institutet däremot icke får till uppgift att direkt befatta sig med anvisningar på arbetsplatserna beträffande skyddsanordningar till förebyggandet av olycksfall eller ohälsa. En sådan uppgift bör framdeles liksom hittills utan någon inskränkning åligga yrkesinspektionens chefsmyndighet. Det förutsättes härvid, att institutet skall vid planläggandet av sina undersökningar intimt samverka med nämnda myndighet samt att alla erfarenheter från dess forskningsverksamhet skola ställas till yrkesinspektionens förfogande för att omsättas i praktiska åtgärder. Efter styrelsens mening böra vidare sådana arbeten och studiebesök på industriella arbetsplatser, som skola utföras av befattningshavare vid institutet, så vitt möjligt planeras och genomföras i samverkan med yrkesinspektionen efter vissa i en blivande instruktion fastställda regler.

På det arbetsområde, som har avseende på *födoämneshygien och livsmedelskontroll,* kommer det föreslagna nya institutet förvisso att få sig förelagt mycket omfattande och viktiga uppgifter, vilka till en betydande del torde kräva en vetenskaplig näringsfysiologisk och medicinsk sakkunskap. Till denna del faller institutets program väsentligen utanför de arbetsuppgifter, som ha ålagts socialstyrelsen, och i avseende på vilka styrelsens intresse och medverkan i någon avsevärd mån kunna påkallas.

Det lärer emellertid vara uppenbart, att man i fråga om födoämneshygienens problem icke heller kan förbise den väsentliga betydelsen av sådana budgetundersökningar, där familjehushållens utgifter för bland annat livsmedel av olika slag bli framställda, och vilka ju närmast påfordra en socialstatistisk och socialekonomisk snarare än en medicinsk och näringsfysiologisk sakkunskap och erfarenhet. Det torde få antagas, att en på praktisk populär upplysning inriktad näringsvetenskap i själva verket icke kan undvara ett studium av befolkningens kostvanor, sådana dessa ha utgestaltats under påverkan av dels ekonomiska betingelser och dels näringsbehovet och smaken samt traditionella inflytelser. Det kan i detta sammanhang erinras om, att socialstyrelsens hushållsbudgetundersökningar, som haft avseende närmast på ett ekonomiskt mellanskikt av befolkningen, ha visat sig kunna vara till avsevärd hjälp vid vissa näringsvetenskapliga framställningar och utredningar. De ha sålunda kunnat åberopas exempelvis i en av medicine doktor Ernst Abramson, vilken jämväl innehar befattningen som sekreterare i näringsrådet, utgiven upplysningsskrift: »Födan, hälsan och kassan.» Samme vetenskapsman har även utfört andra väsentligen på socialstyrelsens budgetundersökningar grundade utredningar; en preliminär redogörelse för vissa utredningsresultat har av honom tillställts en av Nationernas förbund för näringshygieniska frågor tillsatt kommission.

Om, såsom det torde kunna förmodas, en mera omfattande hushållsbudgetundersökning efter en tidigare uppgjord men då på grund av statsfinansiella skäl icke till utförande kommen plan senare kommer att företagas, torde därmed ett ännu mera betydelsefullt material för studiet av den svenska befolkningens kostvanor efter hand bliva framlagt.

Styrelsen har härmed velat särskilt fästa uppmärksamheten på de hjälpmedel till en fördjupad och vidgad kunskap om näringsproblemets förutsättningar, som kunna erbjudas genom hushållsbudgetundersökningarna. Det kan förtjäna att nämnas, att det ovan omförmälda engelska folknäringsrådet nyligen har uttalat, att det för sina viktiga näringshygieniska undersökningar väntar sig ett rikligt givande material från resultaten av en nyligen av det engelska arbetsministeriet igångsatt, omfattande hushållsbudgetundersökning. —

Det vill överhuvud taget synas styrelsen, som om de sakkunnigas framställning skulle lida av en viss ofullständighet i fråga om i vilken mån medverkan från ämbetsverk med socialstatistiska utredningsuppgifter skulle böra och kunna anlitas av det socialhygieniska institutet.

Institutets organisation. I frågan om det planerade institutets organisation finner styrelsen i anslutning till de erinringar, som ovan ha anförts, att vissa krav framställa sig som befogade.

Socialstyrelsen bör sålunda, enligt styrelsens mening, vara representerad i ett socialhygieniskt instituts styrelse. Betydelsen för detta instituts verksamhet av sådana socialstatistiska undersökningar i fråga om befolkningens bostadsförhållanden och kostvanor, som även framdeles lära komma att anbefallas åt socialstyrelsen, torde vara ofrånkomlig. Det förefaller rimligt att förutsätta, att ett hänsynstagande till det socialhygieniska institutets särskilda behov och önskemål skall ske vid själva planerandet av detta slags undersökningar. Det lär jämväl kunna bli önskvärt, att primärmaterialet till undersökningarna i mån av behov står till institutets förfogande. Det intima samarbete mellan de två institutionerna, som här sålunda skulle påfordras, torde nödvändiggöra, att socialstyrelsen får en representant bland de självskrivna ledamöterna i det nya institutets styrelse.

Beträffande organisationen av det föreslagna institutets avdelning för yrkeshygien anförde styrelsen ytterligare vissa erinringar till de sakkunnigas betänkande.

Folknäringsfrågor i internationell belysning.

En av nationernas förbunds råd tillsatt kommitté för studiet av näringsproblemet avlämnade till 1936 års förbundsförsamling en redogörelse i fyra volymer (*tillsammans drygt 500 sidor*) för olika folknäringsfrågor i skilda länder. Samma kommitté har nyligen publicerat en slutlig »Rapport rörande näringsfrågornas samband med hälsovården, jordbruket och den ekonomiska politiken».[1] Arbetet, som tilldragit sig ett betydande intresse, innehåller en stor mängd värdefulla uppgifter och sammanfattningar inom de många olika områden, på vilka kommitténs undersökningar rört sig.

Av de tre huvudavdelningarna i boken utgöres den första av översikter av utvecklingen på folknäringens och folkhälsans områden samt av sammanfattningar av kommitténs slutledningar jämte förslag till åtgärder från nationernas förbunds sida. I andra delen avhandlas den moderna näringsfysiologiens senaste rön, och bl. a. lämnas en redogörelse för den på initiativ av 1935 års förbundsförsamling tillkomna »londonrapporten» angående folknäringens fysiologiska grundvalar.[2] Den tredje huvudavdelningen slutligen berör konsumtionsvanornas förändringar, jordbrukets anpassningsförmåga samt förbrukningens beroende av priser, inkomstförhållanden och folkupplysning. Här nedan skall en redogörelse lämnas för innehållet i vissa delar av publikationen i fråga.

Utvecklingslinjer i fråga om livsmedelsförbrukningen. Inledningsvis framhålles, huru de märkliga framstegen under det senaste århundradet inom transportväsen-

[1] Nutrition. Final report of the Mixed Committee of the League of Nations on the relation of nutrition to health, agriculture and economic policy. Geneva 1937. 327 sidor.

[2] Rapporten avgavs av »the Technical Commission of the Health Committee» och ingår efter revision såsom Vol. II i den serie, i vilken det här refererade arbetet ingår såsom slutvolym.

det, kyltekniken och på det finansiella området i hög grad påverkat de västerländska folkens kostvanor. Före denna epok i utvecklingen var kostens sammansättning med nödvändighet i huvudsak bestämd av de lokala tillgångarna, således väsentligen animalisk i trakter, där boskapsskötseln dominerade, men alltmer vegetabilisk i mån av jordbrukets utveckling, vartill kom att livsmedelsförbrukningen visade markerade växlingar med årstiderna. Den tekniska omvälvningen inom transportväsendet och den internationella handelns utveckling hade till följd att alla nationers föda blev mera omväxlande, lämpligare och jämnare.

Genom framstegen på det vetenskapliga området ha de särskilda förhållandena inom de olika länderna kommit att spela en allt mindre roll. Sålunda ha inom jordbruket skördar kunnat utvinnas ur nya marker och produktionen stegras per arealenhet och per kreatursenhet, samtidigt som de producerade varuslagen förbättrats och deras antal ökats. Vid sidan därav ha metoderna för livsmedlens behandling och tillredning förbättrats.

Näringsproblemet har som en följd av dessa förändringar i många delar av världen upphört att vara ett hungerproblem och har snarare blivit en näringsfysiologisk fråga. Man kan i detta sammanhang jämföra de förödande perioder av hungersnöd, som förekommo ännu långt in på 1800-talet även i de västerländska staterna, med de nu aktuella spörsmålen om folknäringens sammansättning med hänsyn till animal äggvita, vitaminer och mineralämnen.

De tekniska framstegen ha följts av kanske lika revolutionerande förändringar i den vetenskapliga näringsläran. Betydelsen av rationell näringstillförsel för uppbyggandet av benstommen, tänderna och kroppen i allmänhet liksom för bibehållandet av ett gott hälsotillstånd har skjutits i förgrunden inom den vetenskapliga diskussionen. En ny värdeskala har satts upp för livsmedlen, kännedom om denna har börjat spridas bland allmänheten, och valet av födoämnen med beaktande av den nya värderingen har blivit en offentlig angelägenhet.

Under det att näringsproblemet förut huvudsakligen rörde sig om kroppens kvantitativa energibehov och dess fyllande ur födoämnenas halt av fett, kolhydrat och äggvita, lägger den nya näringsläran särskild vikt vid att kosten, som alltjämt baseras på de energigivande näringsstoffen, innehåller tillräckliga mängder »skyddande» födoämnen, varmed menas varuslag särskilt rika på vitaminer och mineralsalter. Bland dessa skyddsfödoämnen lägges särskild vikt vid mjölk och mjölkprodukter, inklusive smör, vidare grönsaker, frukt, ägg, vissa inälvor (t. ex. lever), fet fisk och för vissa delar av befolkningen vanligt kött (muskler). Spannmålsprodukter, socker och vissa andra fettämnen än smör äro huvudsakligen av betydelse för energialstringen.

För främjandet av en rationell folknäringspolitik måste det vara av betydelse för statsmakterna att känna de förändringar, som de olika folkens näringsförhållanden hittills undergått, och jordbrukets anpassningsförmåga vid fortsatt uppmuntran av intresset för bättre sammansättning av folkkosten. För detta ändamål har i den här refererade publikationen införts en historisk översikt över utvecklingen och förhållandena på nyssnämnda områden.

Utvecklingslinjer i fråga om konsumtionen av vissa varuslag. I brist på fullständigt statistiskt material säges den framlagda analysen mera utgöra en illustration än en uttömmande skildring av förhållandena och avser därjämte huvudsakligen de västerländska folken. Såsom allmän anmärkning förutskickas, att den minskning i förbrukningen av spannmålsprodukter *per individ,* som i vissa länder inträtt jämsides med kostens förbättring och som föranlett bekymmer bland jordbrukarna, icke torde hindra, att en allmän förbättring av näringsstandarden i världen kommer att medföra en avsevärd stegring av det totala världsbehovet av högvärdig spannmål. Bland ett betydande antal folk råder nämligen ännu ett tillstånd av undernäring med avseende på de grundläggande huvudbeståndsdelarna i

kosten, främst brödsäd, och vidare torde en förbättring av kosten bland de österländska folken i första hand taga sig uttryck i ett utbyte av de mindre näringsrika sädesslagen majs och ris mot det värdefullare och hälsosammare vetet. I den mån förbättringen av kosten i de västerländska staterna innebär en större förbrukning av animala livsmedel, medför den också en ökning av efterfrågan å spannmål för utfodringsändamål. Farhågorna på jordbrukarhåll för följderna av folknäringens rationalisering kunna sålunda anses ogrundade.

I publikationen lämnas i detta sammanhang en utförlig redogörelse för ett stort antal viktigare födoämnen. Här kan endast ett fåtal varuslag med några ord beröras.

Beträffande *brödsäden* erinras, att överallt utom i Asien, där ris och hirs utgöra grunden för kosten, vetet steg för steg uppnått en ledande ställning. Vetebrödet, som förut endast förekom på rikemans bord, har med stigande levnadsstandard i ökad omfattning efterfrågats även av de breda lagren. Vetet har undanträngt de grövre sädesslagen, såsom råg, havre och korn. Råg är dock alltjämt ett betydande näringsmedel i de centrala, östra och nordöstra delarna av Europa (bl. a. i de skandinaviska och baltiska staterna), medan majs användes i stor utsträckning i vissa länder i sydöstra Europa och delar av Förenta staterna. Ett amerikanskt universitetsinstitut har uppskattat utvecklingen av den totala förbrukningen per individ i hela världen, med undantag för Ryssland, av de tre viktigaste sädesslagen sedan tiden närmast före världskriget på följande sätt:

	Förbrukning per person, kg		Minskning per person	
	1909/10—1913/14	1923/24—1932/33	kg	%
Vete	97·16	93·62	— 3·54	— 3·6
Råg	30·21	23·95	— 6·26	— 20·7
Ris	49·26	42·73	— 6·53	— 13·3
Tillhopa	176·63	160·30	— 16·33	— 9·2

Siffrorna avse den totala användningen, sålunda även till utsäde och utfodring av djur. Sammanställaren av dessa uppgifter har uttalat, att förbrukningen av ovannämnda sädesslag till djurföda »nästan med säkerhet» kan antagas ha stigit, medan utsädesmängden förmodas ha hållit sig oförändrad. Minskningen av den sammanlagda förbrukningen till människoföda av vete, råg och ris uppskattas därför till minst 10 %.

I de länder, där veteförbrukningen sjunkit, förmodas nedgången bero på antingen en sänkning av den totala kaloriförsörjningen per person under den senaste depressionen eller på att vetet undanträngts av vissa skyddsfödoämnen.

Nedgången av brödsädsförbrukningen i de flesta västerländska stater under innevarande århundrade har varit förbunden med en mycket anmärkningsvärd ökning i konsumtionen av *socker*. Detta ingår i födan såsom ett rent bränslestoff. I den mån sockret undanträngt spannmålsprodukterna ur födan, har således tillförseln av vissa värdefulla näringssubstanser minskat, men å andra sidan är ökningen av sockerförbrukningen delvis beroende på en ökad användning av frukt, och denna är rikare på dylika substanser än brödsäden. Sverige visar sig ha en jämförelsevis hög sockerförbrukning (närmast efter Danmark, Förenta staterna och Schweiz). I många länder föreligger otvivelaktigt behov av större sockerkonsumtion, medan däremot på andra håll förbrukningen är så stor, att fråga uppkommit om att söka uppdraga den gräns, utöver vilken förtäringen av socker av fysiologiska skäl icke bör gå.

Kött är värdefullt på grund av sitt innehåll av vävnadsbildande äggviteämnen och av järn samt såsom ett smakligt och stimulerande födoämne. Körtelvävnader — lever, kalvbräss, njurar — äro högvärdiga näringsmedel, särskilt med hänsyn till

äggviteämnenas art samt halten av mineralsalter och vitaminer. Näst vete är kött den viktigaste handelsvaran bland födoämnena. De tillgängliga statistiska uppgifterna angående köttförbrukningen per person ge icke belägg för någon klar utvecklingslinje. Skillnaderna mellan de nuvarande konsumtionssiffrorna i olika länder äro högst betydande. I Nya Zeeland var förbrukningen ungefär sju gånger högre än i Italien och nära dubbelt så hög i Storbritannien som i Frankrike och Sverige. Prisändringar å kött synas i hög grad påverka allmänhetens val av billigare eller dyrare slag av varan, under det att köttförbrukningen i dess helhet förblir tämligen oberörd.

Beträffande *mejeriprodukterna* framhålles, att mjölk är det födoämne, som ger den fullständigaste näringstillförseln. Mjölk innehåller de ämnen, som äro väsentliga för organismens tillväxt och uppehållandet av livet, och därtill i en sådan form, att kroppen mycket lätt kan tillgodogöra sig dem. Mjölkförbrukningen, som växlar mycket avsevärt i olika länder, har under senare år på många håll ökat betydligt. Konsumtionen i Sverige (1932/33) uppgives till 136 liter per person, medan den i Danmark uppskattas till 186 liter, i Finland till 282 liter, i England och Förenta staterna till omkring 100, resp. 150 liter. I Frankrike, där mjölkförbrukningen är mycket låg, har man sökt öka konsumtionen bl. a. genom att tillhandahålla mjölk tillsatt med kolsyra och fruktsafter.

I fråga om smörförbrukningen må följande jämförelsetal (kg per person och år) återgivas:

	Före världskriget	Efter världskriget		Före världskirget	Efter världskriget
Kanada	12·6	13·6	Danmark	8·0	5·7
Australien	11·6	13·4	Schweiz	5·5	5·4
England	7·7	8·2	Nederländerna	7·6	5·1
Förenta staterna	7·7	8·0	Frankrike	3·9	4·0
Tyskland	6·7	7·6	Ryssland	2·3	2·6
Sverige	7·5	7·2	Italien	1·1	1·0

Minskningen av smörförbrukningen i Danmark och Nederländerna sättes i samband med en stark ökning av margarinförbrukningen i dessa länder. Under det senaste årtiondet har smörkonsumtionen nedgått utom i Nederländerna även i Belgien, vilket förmodas bero på att jordbrukarna, sedan smörtillverkningen industrialiserats i mejerier, sända nästan all mjölk till dessa och vid inköp av matfett i stor utsträckning ersätta smöret med det billigare margarinet. — Förbrukningen av ost har under senaste årtiondet visat en svag tendens till ökning.

Rörande förbrukningen av *grönsaker* är statistiken överallt ganska bristfällig. Den moderna näringsläran lägger stor vikt vid att försöka utvidga användningen av vegetabilier, särskilt gröna bladväxter, såsom spenat, kål, sallad o. d., och otvivelaktigt har förbrukningen därav liksom även av tomater ökat under senare år. Potatisen har därvid rätt allmänt i någon mån undanträngts. En anmärkningsvärd och uppmuntrande förändring i förbrukningsvanorna utgör den stora ökningen i förtäringen av frukt. Särskilt slående är den stigande konsumtionen av citronfrukter och andra subtropiska frukter. Förenta staterna har härvid gått i spetsen, men utvecklingen synes tämligen likartad i de flesta länder.

Sammanfattning av utvecklingstendenserna. I alla västerländska stater har folknäringen under de senaste årtiondena erhållit en ökad omväxling. Det har förelegat en tendens till ökning i förbrukningen av mejeriprodukter, ägg, frukt och grönsaker, medan däremot spannmål och potatis ha kommit att utgöra en mindre andel av livsmedlen. Detta visar, att människorna efter ekonomisk förmåga söka tillämpa sin kunskap om de högvärdiga livsmedlens betydelse. Det enda mera be-

tydande undantaget härifrån är den kraftiga ökningen av sockerförbrukningen i vissa länder med hög livsmedelsstandard. Det befinnes, att det är en mycket stor skillnad i levnadssättet inom familjer på olika inkomstnivå. Förbättring har dock inträtt inom alla befolkningsgrupper. Otvivelaktigt har nedgången i alkoholförbrukningen härvid spelat en betydande roll. Dess inverkan på näringsförhållandena har varit tvåfaldig, dels indirekt genom frigörande av köpkraft för nyttigare ändamål och höjandet av arbetskraftens effektivitet, dels direkt på så sätt, att förtäringen av frukt, glass o. dyl. såsom förfriskningar i stället för alkoholhaltiga drycker tillfört kosten värdefulla tillskott av näringsämnen. Även i de länder, där förbättringarna varit mest markerade, förete dock näringsförhållandena för en betydlig del av befolkningen brister i väsentliga avseenden.

Framtidens näringspolitik. Sammanfattningsvis framhålles, att de förbättringar, som hittills ägt rum i fråga om folknäringen, i stort sett varit ett resultat av människornas omedvetna och instinktiva famlande efter en bättre och rikare livsföring. Vad som nu behövs är ett medvetet dirigerande av dessa naturliga strävanden efter bättre näringsförhållanden. Ett dylikt dirigerande danar en aktiv näringspolitik, som bör vara inriktad dels på att bringa inom räckhåll för hela befolkningen de födoämnen, som den moderna forskningen har visat vara väsentliga för hälsa och fysisk utveckling, dels på att underlätta jordbrukets och handelns anpassning efter förändringar i efterfrågan. Dessa båda sidor av näringspolitiken behandlas utförligt av kommittén, givetvis ej minst ur synpunkten av de åtgärder, som av de internationella organisationerna anses böra vidtagas på dessa betydelsefulla områden.

Kortare meddelanden.

— Arbetslön och arbetstid —

Lantarbetarnas löneförhållanden i Danmark. Årliga uppgifter rörande arbetslönerna inom jordbruket i Danmark föreligga sedan år 1923, då »Det landøkonomiske Driftsbureau» i samband med sina undersökningar av jordbrukets driftsförhållanden under medverkan av lokala jordbrukskonsulenter och genom direkt hänvändelse till vederbörande jordbrukare även började införskaffa uppgifter angående löneförhållandena för vissa viktigare lantarbetarkategorier. Den på grundval av det inkomna materialet utarbetade lönestatistiken publiceras årligen av byrån i dess »Meddelelser».

Under senaste redogörelseåret, som omfattar tiden maj 1936 t. o. m. april 1937, erhöll byrån uppgifter om löneförhållandena från sammanlagt 1 402 jordbruksegendomar, av vilka 846 voro belägna på Jylland och 556 på öarna.[1] Två tredjedelar (926) av gårdarna voro vanliga bondejordbruk om 10—50 ha åker. Av de övriga voro endast 7 mindre än 10 ha, medan 244 omfattade 50—75 ha och 225 gårdar 75 ha och däröver. Från dessa jordbruk erhöllos löneuppgifter för tillsammans c:a 6 000 lantarbetare, av vilka c:a 3 500 manliga och 1 500 kvinnliga tjänare samt c:a 1 000 manliga daglönare.

Då materialet härrör från jordbruk av olika storlek, tämligen jämnt fördelade på olika delar av landet, och det vidare i stort sett varit samma jordbruk, som år efter år insänt löneuppgifter, synes man vara berättigad antaga, att de beräknade genomsnittssiffrorna på det hela taget ge en någorlunda riktig föreställning om förskjutningarna i lönenivån för de danska lantarbetarna. Beträffande manliga och kvinnliga tjänare samt tillfälliga manliga daglönare anses löneuppgifterna såsom representativa, men angivas för övriga daglönarkategorier såsom mera osäkra på grund av materialets jämförelsevis ringa omfattning.

Drängar ha i statistiken uppdelats på tre åldersgrupper, nämligen under 17 år, om 17—21 år samt över 21 år, och kvinnliga tjänare i två, varvid 18 år tagits såsom gränsår. De sistnämnda äro dessutom fördelade på sådana, som endast äro sysselsatta med inomhusarbete, och sådana, som även deltaga i jordbruksarbetet.

Hur löneförhållandena för några av de mera betydande lantarbetargrupperna gestaltat sig enligt denna statistik under de senaste nio åren framgår av nedanstående sammanställning.

Löneförhållanden för lantarbetare (i gårdens kost) i Danmark (kr.).

Maj—april	Drängar (17—21 år)			Kreatursskötare (Fodermestre)			Kvinnliga tjänare (över 18 år)			Manliga daglönare (tillfälliga) per dag		
	sommar	vinter	årslön	sommar	vinter	årslön	sommar	vinter	årslön	sommar	höst	vinter
1928—29 .	341	198	539	470	376	846	255	218	473	3·96	4·49	3·01
1929—30 .	353	206	559	479	399	878	254	216	470	4·03	4·60	3·17
1930—31 .	360	209	569	488	405	893	255	218	473	4·19	4·76	3·18
1931—32 .	350	184	534	471	351	822	251	206	457	3·89	4·36	2·80
1932—33 .	319	170	489	430	315	745	229	184	413	3·46	3·86	2·52
1933—34 .	310	173	483	412	317	729	220	189	409	3·58	4·05	2·78
1934—35 .	328	188	516	428	330	758	231	196	427	3·93	4·36	3·09
1935—36 .	360	211	571	459	361	820	251	212	463	4·27	4·81	3·47
1936—37 .	401	246	647	518	411	929	273	231	504	4·62	5·15	3·74

[1] Meddelelser fra Det landøkonomiske Driftsbureau, Nr 46, 1937.

För manliga och kvinnliga tjänare, som alla erhöllo kost och logi hos arbetsgivaren, anger tablån endast medelsiffrorna för den utbetalda kontantlönen. I fråga om daglönare inbegripes i lönen även värdet av vissa naturaförmåner, såsom mjölk, potatis o. s. v. i de fall, sådana erhållits förutom fri kost.

Till belysning av lönenivåns förändringar under det senaste decenniet meddelas nedanstående översikt, som upptager den genomsnittliga kontanta årslönen för manliga och kvinnliga tjänare och där även indextal uträknats, varvid jordbruksåret 1929/30 tagits såsom basår.

	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
Drängar: årslön, kr.	612	577	592	611	574	513	516	549	607	689
indextal (1929—30=100)	103	97	100	103	97	87	87	93	103	116
Kvinnliga tjänare: årslön, kr. . .	416	424	428	426	407	378	376	394	430	460
indextal (1929—30=100)	104	99	100	100	95	88	88	92	100	107

Under jordbruksåret maj 1936—april 1937 var lönenivån högre än den varit under de närmast föregående nio åren. Särskilt kraftig har lönestegringen varit under de båda senaste åren, då även tillgången på yngre arbetskraft inom jordbruket varit synnerligen knapp.[1]

De våren 1937 träffade kollektivavtalen inneburo för åtskilliga lantarbetarkategorier ytterligare ökning av arbetslönerna. Enligt det mellan Dansk Arbejdsmandsforbund och vederbörande arbetsgivarorganisation i Maribo amt (öarna Lolland och Falster) ingångna avtalet, vilket anses i viss grad normerande för avtalsförhållandena i övriga delar av landet och gäller till den 1 maj 1938, ökades sålunda minimiårslönen för ogifta drängar i åldern 18—20 år från 560 till 645 kr. och för drängar över 20 år från 660 till 760 kr. eller med 15·2 procent. För övriga lantarbetargrupper var löneökningen ej så stor. Fasta manliga lantarbetare, d. v. s. sådana som genom personligt avtal med arbetsgivaren tillförsäkrats stadigt arbete med en ömsesidig uppsägningstid av tre månader, erhålla sålunda enligt det nya avtalet en daglön av 5·40 kr. under tiden 1 mars—14 november och 4·90 kr. under resten av året (ökning 0·40 kr.), medan den för kvinnliga daglönare är resp. 3·80 och 3·25 kr. (ökning resp. 0·30 och 0·25 kr.). För tillfälliga manliga arbetare utgår daglönen med ett tillägg av 1 kr. till de fasta arbetarnas arbetslön.

Den avtalsenliga dagliga nettoarbetstiden utgör 10 timmar under tiden 1 april—31 oktober, 9 timmar 1—14 november, $8^1/_2$ timmar 15—30 november, 8 timmar 1 december—28 februari, 9 timmar 1—15 mars och $9^1/_2$ timmar 15—31 mars.

Lantarbetarnas löneförhållanden i Norge. Från år 1915 inhämtades av »Selskapet for Norges Vel» i samband med dess driftskostnadsundersökningar inom jordbruket även uppgifter angående löneförhållanden för lant- och skogsarbetare. Primärmaterialet utgjordes av frågeformulär med uppgifter om den kontanta arbetslönen, vilka utsänts till ett antal av de kommunala myndigheterna m. fl. föreslagna jordbrukare i varje härad. Bearbetningen övertogs fr. o. m. jordbruksåret 1923/24 av statistiska centralbyrån, som till en början publicerade undersökningsresultaten i särskilda årsredogörelser men numera meddelar en kortare sammanfattning därav i sina »Statistiske Meddelelser». Under det senaste redogörelseåret 1936/37 utsändes frågeformuläret till 4 jordbrukare i varje härad och statistiken för året grundar sig på sammanlagt 1 726 uppgifter.[2] Förutom de i efterföljande tabell redovisade lantarbetarkategorierna upptages i statistiken daglönen fylkesvis för gråstensmurning, timmermansarbete, dikesgrävning och skogsarbete (huggning och körning) samt ackordspris för huggning per m^3 samt per famn (brännved).

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1937, sid. 357 ff.
[2] Statist. Meddelelser 1937, h. 6.

Löneförhållanden för lantarbetare i Norge.

Jordbruksår	Kontant årslön (kr.)				Daglön (kr.) för manliga lantarbetare									
	Tjänstefolk		Kreatursskötare		i arbetsgivarens kost					i egen kost				
	män	kv.	män	kv.	vårarb.	slåttern	skörden	sommar	vinter	vårarb.	slåttern	skörden	sommar	vinter
1915/16 .	391	202	504	249	2·51	2·95	2·49	2·37	1·81	3·64	4·00	3·64	3·32	3·08
1920/21 .	1 355	703	1 926	984	8·71	9·88	8·83	8·11	6·84	12·50	13·64	12·71	11·05	10·25
1930/31 .	491	338	650	459	3·22	3·70	3·20	2·94	2·47	4·72	5·12	4·71	4·43	3·90
1931/32 .	455	319	608	435	2·97	3·38	2·94	2·70	2·30	4·34	4·72	4·35	4·07	3·57
1932/33 .	428	304	565	410	2·79	3·18	2·77	2·55	2·18	4·03	4·40	4·04	3·78	3·32
1933/34 .	412	291	542	394	2·68	3·05	2·68	2·48	2·04	3·93	4·26	3·90	3·66	3·21
1934/35 .	412	291	542	392	2·70	3·07	2·69	2·48	2·10	3·92	4·27	3·95	3·70	3·28
1935/36 .	429	298	564	402	2·81	3·17	2·83	2·61	2·23	4·06	4·38	4·08	3·84	3·40
1936/37 .	460	317	611	429	3·00	3·38	3·03	2·78	2·41	4·29	4·63	4·31	4·07	3·64

I jämförelse med år 1915/16 har löneökningen varit betydligt större för de kvinnliga lantarbetarna än för de manliga. Vid toppåret 1920/21 hade, såsom synes av nedanstående sammanställning, penninglönerna stegrats i ungefär lika hög grad för män och kvinnor, men därefter har nedgången varit större för manliga lantarbetare.

I fråga om årslönen för drängar må märkas, att denna egentligen skall avse endast fullgod arbetskraft. På många orter, särskilt västra kustlandet och Trøndelagen, gälla dock uppgifterna huvudsakligen yngre och mera ovana tjänare, varigenom genomsnittssiffran blir lägre.

Indextal för lönenivån (1915/16 = 100).

	1915/16	1920/21	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
Tjänstefolk, män	100	347	126	116	109	105	105	110	118
» kv.	100	348	167	158	150	144	144	148	157
Kreatursskötare, män	100	382	129	121	112	108	108	112	121
» kv.	100	395	184	175	165	158	157	161	172
Daglönare, manl., sommarlön:									
i gårdens kost	100	345	127	116	109	105	106	111	118
i egen kost	100	348	130	120	111	108	108	112	118

Under våren 1937 företagna löneregleringar genom kollektivavtal ha medfört en avsevärd förhöjning av arbetslönerna inom jordbruket på åtskilliga orter. Enligt det mellan Norsk Skog- og Landarbeiderforbund och jordbrukare i Østlandet träffade kollektivavtalet, som gäller ett år från den 14 april i år, utgör minimilönen per månad under sommarhalvåret för drängar om 16—18 år 70 kr., om 18—21 år 77·50 kr. och om 21 år och däröver 90 kr. Under vinterhalvåret är månadslönen 5 kr. lägre. Detta avser fall, där endast kontant lön utgår; erhålles kost och bostad av arbetsgivaren, avdrages för kost 1·20 kr. och för bostad 0·30 kr. per dag. För fasta daglönare utgör kontantlönen inom motsvarande åldersgrupper resp. 2·50, 3·10 och 3·60 kr. under sommaren samt under vintern resp. 2·50, 2·90 och 3·40 kr. — Kvinnliga tjänare åtnjuta enligt avtalet utom kost och logi en kontant minimilön av resp. 20, 24 och 33 kr. per månad inom de nämnda tre åldersgrupperna. I fråga om den ordinarie arbetstiden bestämmer avtalet, att denna för vanliga jordbruksarbetare icke får överstiga 48 timmar per vecka under vinterhalvåret ($^{14}/_{10}$—$^{14}/_{4}$) och 57 timmar under sommarhalvåret ($^{14}/_{4}$—$^{14}/_{10}$). För kreatursskötare skall den fastställda arbetstiden i genomsnitt under året icke överstiga $9^{1}/_{2}$ timmar per dag och 57 timmar per vecka, då de deltaga i vanligt jordbruksarbete.

Löneförhållanden inom industrien i Danmark. Medan i Danmark tidigare lönestatistiska undersökningar inom industri och hantverk utfördes i samband med de med vissa mellantider återkommande industriräkningarna, övergick man från år 1918 till en fortlöpande lönestatistik, grundad på det primärmaterial, som danska arbetsgivarföreningen ställer till Det Statistiske Departements förfogande. Materialet utgöres av lönelistor, som varje ansluten arbetsgivare kvartalsvis har att avgiva till föreningen. På dessa lönelistor äro för varje vuxen arbetare (över 18 år) uppförda uppburen arbetsförtjänst samt utgjorda arbetstimmar med fördelning på tidlön och ackord. Semesterersättning, övertids- och nattarbetsförhöjning och diverse förmåner inräknas icke i den genomsnittliga timförtjänsten, utan denna anger lönen för normalt arbete.

För de flesta fackens vidkommande har genomsnittsförtjänsten per timme beräknats på grundval av det totala utbetalade lönebeloppet under kvartalet, fördelat på antalet arbetstimmar, bortsett från om det varit timlöns- eller ackordsarbete. I fråga om vissa fack med mera regelbundet arbete har arbetsförtjänsten dock endast beräknats på detta sätt för ackordsarbete, medan genomsnittsförtjänsten i övrigt uträknats på grundval av den under kvartalet gällande veckolönen. Detta är fallet med bageriarbetare i Köpenhamn, frisörer, typografer, bryggeriarbetare, skrädderiarbetare och sömmerskor samt vissa yrken med veckolön, såsom förmän, chaufförer, kuskar, eldare, nattvakter och bud. För textilarbetare har slutligen den genomsnittliga timförtjänsten beräknats på grundval av det utbetalade lönebeloppet under endast en av kvartalets månader.

Resultaten av materialets bearbetning offentliggöras kvartalsvis i Statistiske Efterretninger. För åren 1914—25 samt 1926—31 föreligga mer i detalj gående översikter över industrilönestatistiken i särskilda publikationer, av vilka den senare refererats i denna tidskrift (årg. 1933, h. 7).

På grund av organisationsväsendets starka utbredning anses denna lönestatistik fullt representativ för den danska industrien. Under sista kvartalet år 1936 berörde lönestatistiken tillsammans över 140 000 arbetare inom industri och hantverk, av vilka 32 000 voro kvinnor. Över 71 000 arbetare, därav 20 000 kvinnor, voro sysselsatta i Köpenhamn och återstoden i landsorten, huvudsakligen provinsstäderna. Av de manliga arbetarna hade c:a 50 000 hänförts till yrkeslärda.

I efterföljande tablå meddelas en översikt över löneutvecklingen för danska industriarbetare under åren 1932—1936. Uppgifterna äro hämtade ur Statistisk Aarbog, årg. 1936 och 1937.

Genomsnittlig timförtjänst för danska industriarbetare i öre.

	Köpenhamn			Övriga orter			Hela landet				
	Manl. arb.	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.	Manl. arb.	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.	Manl. yrkes-arb.	Manl. icke yrkes-arb.	Till-sam-mans	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.
1932, 4 kv. . .	157	89	142	130	79	124	154	129	141	85	132
1933 » » . .	157	88	142	130	80	125	155	129	141	85	133
1934 » » . .	158	89	143	131	81	126	156	130	142	86	133
1935 » » . .	159	90	144	132	82	126	156	131	143	87	134
1936, 1 kv. . .	159	91	144	130	84	126	158	129	142	88	134
» 2 » . .	156	92	142	130	83	125	153	130	141	88	133
» 3 » . .	158	91	144	133	83	127	156	131	143	88	135
» 4 » . .	161	91	146	135	83	130	160	134	146	88	137

Den genomsnittliga timförtjänsten uppvisar, såsom synes, inga större förändringar under denna tidsperiod.

I nedanstående översikt har den genomsnittliga timförtjänsten uppdelats på tidlöns- och ackordsarbete för åren 1935 och 1936.

De under våren 1936 vidtagna ändringarna i arbetsavtalen medförde löneförhöjningar särskilt i fråga om ackordsarbete i provinsstäderna, medan förändringarna i fråga om tidlönsarbetet voro av mindre betydelse.

Genomsnittlig timförtjänst vid ackords- och tidlönsarbete i öre.

	Köpenhamn			Övriga orter			Hela landet				
	Manl. arb.	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.	Manl. arb.	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.	Manl. yrkes-arb.	Manl. icke yrkes-arb.	Till-sam-mans	Kvinnl. arb.	Samtl. arb.
År 1935:											
ackord . .	189	102	160	150	99	139	174	160	168	101	149
tidlön . . .	141	76	127	119	68	112	145	119	129	73	119
tillsammans	159	90	140	131	85	123	158	132	144	88	132
År 1936:											
ackord . .	189	103	160	154	100	142	175	163	170	102	151
tidlön . . .	143	77	128	121	69	113	146	121	131	74	121
tillsammans	160	91	141	133	86	125	160	134	146	89	133

För år 1936 har verkställts en beräkning av genomsnittliga beloppet av vissa tillägg, som icke inkluderats i ovan anförda siffror rörande timförtjänsten. Per timme belöpte sig övertidsersättning till 1·5 öre för manliga och 0·5 öre för kvinnliga arbetare, semesterersättning till resp. 1·7 och 1·8 öre och skifttillägg till 0·5 öre för både manliga och kvinnliga arbetare. Det påpekas dock, att icke alla de i statistiken inbegripna arbetarna erhålla dylika tillägg, varför genomsnittliga tillägget per timme för de arbetare, som få sådant, blir större än vad anförda siffror utvisa.

Enär den danska industrilönestatistiken är grundad på individualuppgifter, kunna lönerna redovisas efter arbetarnas yrke, kön och utbildning, varvid arbetsgivarnas verksamhet lagts till grund för huvudgrupperingen av de olika näringsgrenarna. Av de yrkesutbildade manliga arbetarna hade cigarrarbetare en genomsnittlig timlön år 1936 om 152 öre i Köpenhamn och 148 öre i landsorten, skofabriksarbetare resp. 159 och 118, byggnadssnickare resp. 193 och 136, jord- och betongarbetare resp. 174 och 125, målare resp. 196 och 141, murare resp. 248 och 158, timmermän resp. 215 och 144, elektriker resp. 167 och 144, maskinarbetare resp. 167 och 139 samt typografer resp. 172 och 159 öre. Bland icke yrkeslärda arbetare hade murarehantlangare resp. 195 och 135 öre, bryggeriarbetare resp. 146 och 135, tegelbruksarbetare resp. 135 och 118 samt verkstadsarbetare resp. 132 och 122 öre per timme. Timförtjänsten för kvinnliga arbetare vid bryggerier uppgick till resp. 107 och 87 öre, vid chokladfabriker till resp. 75 och 65 öre, vid cigarrfabriker till resp. 115 och 119 öre för icke yrkeslärda, vid textilfabriker till resp. 93 och 82 öre, vid skofabriker till resp. 93 och 72 öre, vid metallvarufabriker till resp. 88 och 76 öre och för sömmerskor till resp. 79 och 73 öre.

Vid en dylik beräkning av genomsnittsförtjänsten för hela året utjämnas sådana förskjutningar i de olika fackens arbetsförtjänster, som ha en mera tillfällig eller säsongkaraktär, vilket särskilt har betydelse för vissa byggnadsarbetarfack, där långvariga ackord kunna medföra, att ackordsöverskott jämförelsevis ofta utbetalas under årets två sista kvartal.

Till kontroll och komplettering av det material, som erhållits från danska arbetsgivarföreningen, har Det Statistiske Departement även tid efter annan offentliggjort resultaten av vissa lönestatistiska undersökningar, vartill primärmaterialet insamlats genom vissa fackförbund. Bland dylika undersökningar avser den senaste skofabriksarbetarnas löneförhållanden under oktoberkvartalet 1935.[1] Den omfattar 2 592 arbetare eller bortåt hälften av vederbörande fackförbunds hela medlemsantal. Arbetare, som varit sysselsatta mindre än 200 timmar under kvartalet ha ej medtagits i statistiken. Liksom vid den på grundval av arbetsgivarföreningens material utarbetade allmänna lönestatistiken har man även här icke medräknat övertidsersättning. Genomsnittssiffrorna för timförtjänsten ligga några öre lägre än enligt arbetsgivarnas siffror, vilket förklaras till övervägande del bero på att en del lärlingar, som icke uppgivit sig som sådana och därför icke kunnat konsekvent avskiljas, kommit att medtagas i undersökningen. Vidare omfattar fackförbundets material c:a 500 flera arbetare än den allmänna lönestatistiken. I skoarbetar-

[1] Statistiske Efterretninger 1937, nr 9.

undersökningen meddelas tabellöversikter över arbetarnas procentuella fördelning efter timförtjänstens storlek och den genomsnittliga timförtjänsten inom olika åldersgrupper samt i fråga om köpenhamnsarbetare fördelning efter ålder och timförtjänstens storlek.

Arbetslöner inom industri och hantverk i Norge. Från och med år 1918 ha inom Det Statistiske Centralbyrå utarbetats årliga redogörelser till belysande av löneutvecklingen för vissa arbetargrupper inom industri och hantverk. De lönestatistiska uppgifterna äro dock av ganska olikartad beskaffenhet. Från de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna på ett fyrtiotal orter införskaffas årligen (på sommaren eller hösten) uppgifter angående den sedvanliga arbetslönen eller avtalsenliga normallönen inom vissa viktigare hantverksfack och andra yrken. Från arbetsgivarorganisationerna inom några större industrigrenar erhållas uppgifter om där gällande faktiska genomsnittliga arbetsförtjänster per dag eller per timme för vuxna arbetare. Tillsammans 22 städer och 4 landskommuner lämna uppgifter om timlönerna för kommunalarbetare och de offentliga mönstringskontoren angående genomsnittshyrorna för sjöfolk på ångfartyg i utrikes fart. Slutligen ha kretssjukkassorna i 18 städer redovisat den genomsnittliga månadslönen för kvinnliga tjänare inom tre olika åldersgrupper.

Detta material framlades tidigare i särskilda publikationer, men numera offentliggöras ej tabellbilagorna utan endast en kort sammanfattning av resultaten årligen i »Statistiske Meddelelser». Däri meddelas även förändringar av lönesatserna, som vidtagits i under året träffade kollektivavtal. Slutligen må nämnas, att samma tidskrift årligen lämnar en kortare redogörelse för arbetslöner och arbetsstyrka vid vissa statliga företag (statsbanorna, telegrafverket, allmänna vägar och hamnväsen).

En översikt över de genomsnittliga veckolönerna för byggnadsarbetare och vissa andra hantverksarbetare enligt arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter meddelas i nedanstående tablå.

Genomsnittlig veckolön för byggnadsarbetare m. fl. (i kr.)

	Timmermän o. byggn.-snick.	Murare	Murare-hantl.	Måleri-arb.	Bageri-arb.	Skomak.-arb.	Skrädd.-arb.	Jord- o. sten-arb.	Körkarlar
1920	103	106	99	103	114	103	112	101	92
1922	77	81	75	78	86	78	83	74	69
1926	79	85	78	82	83	68	75	74	64
1931	68	73	66	71	69	55	62	65	55
1932	68	73	66	70	69	55	62	65	53
1933	68	73	66	71	69	55	62	65	54
1934	68	73	66	70	69	55	62	65	54
1935	69	74	66	71	68	55	62	65	55
1936	69	74	66	71	69	55	62	65	58

De i översikten meddelade medeltalen utvisa för flertalet grupper oförändrade eller obetydligt höjda lönesiffror från år 1935 till år 1936. Detta har sin förklaring däri, att genomsnittssiffrorna huvudsakligen hänföra sig till gällande kollektivavtals normallönesatser (exkl. ackord) och att avtalen utlöpte först under 1937. Vad byggnadsfacken beträffar, har dock dessas genomsnittliga veckoförtjänst ökats trots oförändrade avtalslöner, enär i ett stort antal fall ej så obetydliga förhöjningar av timlöner och ackord skett under avtalsperioden.

Den senaste årsredogörelsen (för år 1936) meddelar även för de fem största städerna medeltal, angående arbetsförtjänsten (exkl. ackord) för en del andra yrken.[1] År 1936 erhöllo sålunda yrkesarbetare vid mekaniska verkstäder 1·15 och hjälparbetare 0·99 kr. per timme. Till jämförelse kan nämnas, att enligt norska järn- och metallarbetareförbundets lönestatistik för februari 1936 utgjorde timlönen resp. 1·18 och 0·95 kr. För skofabriksarbetare var timlönen under året 1·19 och för trädgårdsarbetare 1·06 kr. Veckolönen för bokbindare uppgick till 73, för bryggeriarbetare till 68 och för frisörer till 61 kr.

[1] Statist. Meddelelser 1937, h. 6.

I efterföljande tabell lämnas en översikt över den genomsnittliga tim- eller dagsförtjänsten enligt arbetsgivarorganisationernas lönestatistik.

Genomsnittliga dags- resp. timförtjänster för vuxna manl. arb. i Norge (i kr.).

	Genomsnittlig dagsförtj. inkl. ackord o. övertidsers.			Genomsnittlig dagsförtj. å ordinarie arb.-tid.			Genomsnittlig timförtj. inkl. ackord o. övertidsers.		
							Mek. verkstäder		
	Hela industrien	Export-industri	Övrig industri	Cellul.-fabr.	Pappers- o. pappf.	Trämasse-fabr.	Yrkes-arb.	Hjälp-arb.	Gruv-ind. (ovan o. under jord)
1920	18·69	19·06	18·10	19·95	18·19	18·87	2·65	2·18	2·12
1922	14·15	14·42	13·71	14·97	14·69	15·01	1·78	1·52	1·66
1926	14·18	13·74	14·34	12·40	11·92	12·24	1·87	1·57	1·54
1931	11·26	11·10	10·89	9·66	9·22	9·02	1·37	1·15	1·18
1932	11·48	11·10	11·17	9·66	9·22	9·02	1·37	1·15	1·22
1933	11·31	11·05	11·07	9·86	9·22	8·88	1·36	1·11	1·16
1934	11·34	10·83	11·20	9·86	9·22	8·88	1·37	1·14	1·11
1935	11·34	10·78	11·22	9·83	9·20	8·52	1·41	1·14	1·14
1936	11·71	11·08	11·53	10·14	9·38	8·83	1·46	1·17	1·22

Genomsnittssiffrorna, som äro vägda medeltal för manliga arbetare i åldern 19—60 år, avse arbetsförtjänster inkl. ackord och övertidsersättning (med undantag för pappersmasse- och pappersindustrien, där de endast gälla ordinarie arbetstid) och hänföra sig i regel till tredje kvartalet under resp. år. I jämförelse med år 1935 uppvisade år 1936 lönestegringar inom samtliga näringsgrenar. Inom pappersindustrien, där genomsnittssiffrorna avse första halvåret under de båda senaste åren, har löneökningen under hösten 1936, då lönesatserna höjdes med omkring 5 %, icke kommit till synes. Den genomsnittliga timförtjänsten inkl. övertid för hela pappersindustrien, som under första kvartalet 1935 uppgick till 1·22 kr., steg samma kvartal 1936 till 1·24 kr. och år 1937 till 1·36 kr.

Fransk förordning om tjänstefolks rätt till betald semester. I anslutning till 1936 års lag om arbetarsemester, som förutsätter reglering på administrativ väg av lagens tillämpning på i husligt arbete anställda personer, har nyligen i Frankrike utfärdats en förordning angående betald semester med full lön för nämnda grupp av anställda. Förordningen tillförsäkrar alla slag av tjänstefolk och portvakter rätt till minst 15 semesterdagar, av vilka 12 arbetsdagar, efter varje period om 12 månaders oavbruten tjänst hos samma arbetsgivare. Den för semesterrättens förvärvande löpande tjänstetiden anses icke avbruten av sjukdagar, kvinnas vilotid i samband med barnafödelse, frånvaro till följd av obligatorisk militärtjänstgöring eller på grund av offentligt uppdrag. Semestern skall åtnjutas under de närmaste sex månaderna efter det att semesterrätten förvärvats och vid tidpunkt inom denna period, som bestämmes av arbetsgivaren. Undantagsvis kan en veckas semester erhållas efter ett halvt års tjänstetid och efter överenskommelse kan den intjänta semestern uppdelas på flera omgångar.

Under semestern skall den anställde erhålla en ersättning motsvarande den lön, han skulle ha uppburit under samma tidsperiod, däri inberäknat alla de naturaförmåner o. d., vilka han under semestern icke utnyttjar. Vissa lokalt gällande bestämmelser rörande lägsta värdering av dylika förmåner förutsättas bli utfärdade. Under den tid den anställde åtnjuter semester, får han icke utföra betalt arbete av något slag. — Till portvakternas trevnad har stadgats, att dessa i sin lägenhet icke såsom ersättare behöva hysa annan person, än den de själva utvalt i samförstånd med fastighetsägaren.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av oktober till 12 411. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		Februari	31 280	Juli	9 800
Oktober	24 712	Mars	27 750	Augusti	9 577
November	28 742	April	22 247	September	9 782
December	30 814	Maj	15 840	Oktober	12 411
1937:		Juni	11 429		
Januari	33 509				

Vid slutet av november månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 16 000. Under november har sålunda antalet hjälpsökande ökats med c:a 29 %.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) yrkesvis under oktober 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälp-sökande	Ökning (minskn.)		Antal hjälp-sökande	Ökning (minskn.)
Jordbruk	131	+ 60	Kraft- o. värmeproduktion	76	+ 8
Skogshushållning	168	+ 89	Sjöfart o. fiske	239	+ 56
Malmbrytning	82	— 4	Kontorsarbete	139	+ 4
Metall- o. maskinindustri	733	+120	Butiks- o. lagerarbete	581	+ 62
Jord- och stenindustri	1 406	+301	Hotell- o. restaurangrörelse	146	+ 27
Trävaruindustri	1 467	+331	Landtransport	605	+ 126
Pappers- o. grafisk industri	314	+ 17	Allmän tjänst o. fria yrken	176	+ 20
Livsmedelsindustri	239	+ 46	Husligt arbete	28	+ 6
Textil- o. beklädnadsindustri	168	+ 30	Tillfällighets- o. diversearbete	3 648	+ 781
Läder-, hår- o. gummivaruind.	183	+ 10	Ungdom utan särskild utbildn.	297	+ 71
Kemisk-teknisk industri	205	+ 18			
Byggnadsverksamhet	1 380	+450	Summa	**12 411**	**+2 629**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälp-sökande	Hjälp-sök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %		Antal hjälp-sökande	Hjälp-sök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	1 463	0·8	1 135	77·6	Göteb. o. Boh. län	1 674	0·8	883	52·7
Stockholms län	195	0·1	101	51·8	Älvsborgs »	254	0·1	101	39·8
Uppsala »	155	0·1	76	49·0	Skaraborgs »	77	0·0	29	37·7
Södermanl. »	156	0·1	50	32·1	Värmlands »	305	0·1	62	20·3
Östergötlands »	303	0·1	228	75·2	Örebro »	194	0·1	58	29·9
Jönköpings »	177	0·1	97	54·8	Västmanlands »	24	0·0	8	33·3
Kronobergs »	125	0·1	30	24·0	Kopparbergs »	139	0·1	78	56·1
Kalmar »	269	0·1	82	30·5	Gävleborgs »	418	0·1	228	54·5
Gotlands »	64	0·1	40	62·5	Västernorrl. »	1 724	0·6	1 196	69·4
Blekinge »	596	0·4	247	41·4	Jämtlands »	5	0·0	4	·
Kristianstads »	14	0·0	5	35·7	Västerbottens »	191	0·1	114	59·7
Malmöhus »	1 549	0·3	1 120	72·3	Norrbottens »	1 104	0·5	474	42·9
Hallands »	297	0·2	135	45·5					
Göteborgs stad	939	0·4	641	68·3	Summa	**12 411**	**0·2**	**7 222**	**58·2**

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 2 139	Ungdomshjälp	reservarbete	47	Understöd	statligt 167
	statskommun.	1 449		arbetsläger	192		kommunalt 2 239
	kommunalt	989		kurser	—		Summa **7 222**

Statens *bruttoutgifter* för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under oktober till 1·7 milj kr. och under årets tio första månader till 22·6 milj. kr.

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 3 107. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

Arbetslöshetsklientelets sammansättning i Tyskland. Fr. o. m. augusti 1937 har i Tyskland publicerats fortlöpande statistik över de arbetslösas fördelning på olika kategorier efter arbetsförhet m. m. Varje månad lämnas uppgift angående hela arbetarstammens storlek samt rörande antalet arbetslösa fördelade på tre grupper med hänsyn till arbetsförhet och »överförbarhet» i fråga om yrke och arbetsplats (d. v. s. vad som i svensk arbetslöshetsstatistik plägar betecknas som yrkes- och ortsrörlighet). Av understödda arbetslösa angivas numera endast de, som mottagit understöd av riksanstalten för arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring. Denna anstalts verksamhet, som tidigare på grund av arbetslöshetens omfattning i hög grad varit inriktad på understödsverksamheten, säges numera i första hand ägna sitt arbete åt säkerställandet av erforderlig arbetskraft för viktiga offentliga och näringspolitiska uppgifter. Med hänsyn därtill kommer anstaltens rapporter hädanefter på nyssnämnt sätt att giva en bild av de reserver av arbetskraft, som stå näringslivet till buds bland de arbetslösa, och samtidigt lämna upplysning om hela antalet sysselsatta arbetare och anställda. De nya sifferserierna ha förts tillbaka några månader och finnas tillgängliga fr. o. m. januari 1937. Utvecklingen under detta år framgår av följande sammanställning:

		Hela antalet arbetare o. anställda (i milj.)	Därav arbetslösa		Av de arbetslösa voro		
			antal	%	fullt arbetsföra och överförbara	fullt arbetsföra men icke överförbara	icke fullt arbetsföra
År 1937:	januari	19·1	1 853 460	9·7	708 394	884 714	260 352
	april	19·9	960 764	4·8	253 678	495 156	211 930
	juli	20·1	562 892	2·8	98 223	289 169	175 500
	augusti	20·2	509 257	2·5	80 563	262 178	166 516
	september	20·1	469 053	2·3	70 622	241 485	156 946
	oktober m.	13·9	[1] 379 091	2·7	78 812	175 460	124 819
	oktober kv.	6·2	[1] 122 661	2·0	7 700	79 676	35 285
	oktober s:a	20·1	[1] 501 752	2·5	86 512	255 136	160 104

Av de i runt tal en halv miljon arbetslösa hänfördes sålunda i slutet av oktober omkring 17 % till gruppen fullt arbetsföra och överförbara i fråga om yrke och arbetsplats samt 51 % till gruppen fullt arbetsföra, som dock på grund av personliga förhållanden voro bundna till sin bostadsort. I båda dessa grupper ingå även rent tillfälligt arbetslösa (»fluktuationsarbetslösa») till ett antal motsvarande (i augusti) omkring en femtedel av samtliga. Vidare är att märka, att den ur arbetsmarknadens synpunkt viktigaste första gruppen till omkring hälften bestod av personer över 40 år. — De återstående 32 % av de arbetslösa tillhörde den tredje gruppen, som omfattade icke fullt arbetsföra personer.

Sammanfattningsvis framhålles, att de ännu arbetslösa i Tyskland övervägande bestå av äldre, icke överförbara personer tillhörande yrken och industridistrikt med begränsad förmåga att uppsuga ytterligare arbetskraft.

(Wirtschaft und Statistik.)

— Levnadskostnader —

Hushållskostnadsundersökning i Storbritannien. Engelska arbetsministeriet har under hösten 1937 igångsatt en familjebudgetundersökning, avseende hushåll inom arbetarklassen. Undersökningens ändamål är främst att giva material till en omprövning av grunderna för det engelska levnadskostnadsindex, vilket redovisar förändringarna i arbetarklassens levnadskostnader, och som flitigt har anlitats såsom direktiv för lönebestämningar inom industrien. *Någon officiell undersökning av sådant slag har icke i England utförts sedan* år 1918,[2] då pris- och konsumtionsförhållanden dock voro i hög grad influerade av de exceptionella omständigheterna efter kriget. Man väntar, att den nya undersökningen

[1] Preliminära, uppskattade tal.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1918, sid. 1280.

också skall giva värdefulla upplysningar om arbetarklassens nuvarande kostvanor och därigenom även kunna få ett särskilt intresse i samband med de forskningar angående näringens betydelse för folkhälsan, vilka för närvarande bedrivas av folknäringsrådet i England.[1]

Undersökningens metod fastställdes av arbetsministern efter samråd med representanter för arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, den kooperativa rörelsen och detaljhandlarna samt med statistiker och tjänstemän hos av utredningsarbetet berörda myndigheter.

Det beslöts, att man inom hela landet skulle utvälja ett antal av 30 000 vuxna löntagare inom de kategorier, vilka kunde räknas till arbetarklassen. Det stora flertalet sålunda utvalda utgjordes av mot arbetslöshet försäkrade personer, kroppsarbetare såväl som icke-kroppsarbetare, ifall de senares årsinkomst icke översteg 250 engelska pund. Både jordbruks-, industri- och handelsarbetare voro representerade i urvalet. Även de kategorier av arbetare och anställda i de lägre inkomstklasserna, som icke äro försäkrade mot arbetslöshet, medtogos i viss utsträckning. Undersökningen organiserades av arbetsförmedlingsanstalterna, biträdda av rådgivande lokala kommittéer jämte grupper av frivilliga hjälpare samt vissa organisationer, vilkas verksamhet hade fört dem i nära kontakt med hushåll inom arbetarklassen. Efter föregående besök, vid vilka undersökningens plan i detalj demonstrerades, anmodades de utvalda personerna (med vissa undantag) att för veckan 17—23 oktober på tryckta formulär redovisa resp. hushålls utgifter på olika poster, eller sina personliga utgifter i de fall, där de äro utan familj. Nya besök skedde under den angivna veckan, för att all möjlig hjälp skulle lämnas vid formulärens ifyllande; kort tid därefter skulle besökarna komma åter för att hämta redovisningarna och tillse, att dessa nu vore fullständiga. De hushåll och personer, som redovisat sin budget, skola anmodas att lämna nya uppgifter av enahanda slag under en veckoperiod i vardera månaderna januari, april och juli 1938. För varje avlämnad veckobudget betalas en ersättning, och den som lämnar fullständiga uppgifter för alla fyra veckorna erhåller en tilläggspremie, varigenom ersättningen i sin helhet uppgår till ett belopp motsvarande omkring 11 kr.

På de formulär, som utlämnades, begärdes upplysningar i följande hänseenden: a) om hushållsmedlemmarnas kön och ålder (i fråga om personer under 18 år) samt, beträffande löntagare, om deras sysselsättning och yrke samt antalet utgjorda arbetsdagar under den närmast föregående veckan; b) om bostadshyrans storlek, resp. kostnaderna för eget hus (»purchase payments»), samt om antalet av hushållet disponerade rum och, i förekommande fall, antalet uthyrda rum med uppgift jämväl om hyresbeloppet; c) om utgifterna för föda, med uppgift om den inköpta mängden och kostnaden för varje särskilt varuslag under var och en av veckans dagar; d) om utgifterna för gas och elektricitet; e) om utgifterna för bränsle, kläder, möbler och husgeråd, resor, nöjen samt diverse andra ändamål; på en tryckt förteckning angivas de särskilda posterna samt en post avseende »övriga utgifter»; f) om utgifter för trädgårdsskötsel, hönsskötsel, fruktodling etc., med uppgift om de mängder av ägg, grönsaker, frukt o. s. v., som produceras och konsumeras i hushållet under veckans lopp.

Med hänsyn till att utgifterna för kläder i hög grad variera under olika veckor, har man velat försöka att från så många hushåll som möjligt erhålla uppgifter i fråga om denna post för en period av tolv veckor, utöver den för undersökningen i övrigt anvisade veckan.

Vidare må nämnas, att särskilda anordningar ha träffats för att giva medlemmar av hushållen tillfälle att även lämna en personlig redovisning för utgifter, vilka de icke önska skola komma inför dens ögon, som sammanställer hushållets budget i övrigt.

Dyrtidstilläggen till de franska statstjänstemännen höjas. Frågan angående beviljande av högre dyrtidstillägg åt statstjänstemännen har under de sista månaderna utgjort den kanske mest brännande inrikespolitiska frågan i Frankrike. Medan personal och arbetare vid privata franska företag — och särskilt därvid industriarbetarna — successivt lyckats tillförsäkra sig löneförhöjningar, vilka åtminstone kompenserat dem för den syn-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1937, sid. 779.

nerligen skarpa stegring, levnadskostnaderna under föregående och innevarande år undergått, har den stora kategorien statliga löntagare, vilkas totala antal angivits till omkring 900 000, under samma tid praktiskt taget icke kommit i åtnjutande av någon löneökning.

Den franska statstjänstemannaorganisationen, »La fédération générale des fonctionnaires», har heller icke underlåtit att sedan en längre tid föra en livlig kampanj för ökade dyrtidstillägg åt de statsanställda. Det av regeringen i oktober framlagda budgetförslaget för 1938 förutsåg också, att av den ordinarie budgetens beräknade överskott, 1·6 miljarder francs, cirka 1 miljard skulle anslås för lönetillägg åt statsfunktionärerna. Gentemot de krav på betydligt större anslag, som likväl framförts från tjänstemannaorganisationens sida, har regeringen energiskt förfäktat intresset att icke rubba den mödosamt etablerade balansen i den ordinarie inkomst- och utgiftsstaten. Efter ytterligare förhandlingar mellan regeringen och vederbörande organisationer framlade densamma i slutet av november för parlamentet ett kompromissförslag i frågan, enligt vilket under innevarande år 425 miljoner francs och under nästkommande finansår cirka 1·7 miljarder francs skulle anslås för ökade dyrtidstillägg för statsfunktionärerna. Förslaget, som av regeringen förklarades innebära den yttersta eftergift, till vilken densamma ansåge sig kunna gå, föranledde långvarig debatt i deputeradekammaren och antogs härefter av kammaren med en majoritet av 521 mot 4 och 80 nedlagda röster. Sedermera har förslaget antagits även av senaten och en lag utfärdats om de beviljade löneförhöjningarna.

(Meddelande från svenska beskickningen i Paris.)

Offentliga utredningar.

Sakkunniga för utredning rörande behovet av och bidrag till allmänna samlingslokaler. Kungl. Maj:t har den 19 november 1937 bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse högst fem sakkunniga att inom nämnda departement biträda med utredning rörande behovet av allmänna samlingslokaler samt dess tillgodoseende genom medverkan av stat och kommun jämte andra därmed sammanhängande frågor.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och ecklesiastikdepartementen anförde chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, vid ärendets handläggning i konseljen i huvudsak följande. I skrivelse den 12 maj 1937, nr 271, hade riksdagen anhållit om utredning dels angående förbättring under medverkan av stat och kommun av nu befintliga samlingslokaler, som äro i behov därav, och dels beträffande lån till och subvention av nya sådana lokaler. Därjämte önskade riksdagen utredning om ej de sålunda tillkomna samlingslokalerna kunde erhålla en mera mångskiftande användning än vad nu plägar vara fallet med liknande lokaler. Enligt statsrådets mening vore svårigheterna på detta område numera mindre än tidigare, men likväl kunde förhållandena med hänsyn till föreningslivets starka utveckling mångenstädes sägas vara mycket otillfredsställande. Det vore därför förtjänt av övervägande huruvida och på vad sätt samhället kunde lämna sitt stöd åt strävandena att tillhandahålla samlingslokaler för föreningslivet och folkbildningsverksamheten och därmed praktiskt främja vårt lands hävdvunna församlingsfrihet. Vid sidan av det grundläggande principspörsmålet om avgränsningen av de uppgifter, som i förevarande avseende kunde ifrågakomma, borde till prövning upptagas problemet, vilken form — bidrag eller lån — eventuella stödåtgärder lämpligen borde erhålla. Därjämte borde klargöras frågorna om förvaltningen av sådana lokaler, som kunde tillkomma under det allmännas medverkan, ävensom de regler, som borde gälla för upplåtelse av desamma.

I samband härmed borde av de sakkunniga upptagas till övervägande vissa expropriationsspörsmål rörande samlingslokaler, varom riksdagen i skrivelse den 27 maj 1925, nr 228, anhållit om utredning och vilka ärenden efter inhämtande av vissa yttranden varit beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	16 648	8 776	7 451	190	Hallands län . .	1 054	380	197	277
Stockholms län .	2 570	1 815	1 093	142	Göteborgs stad .	8 290	4 092	3 505	203
Uppsala län . . .	1 662	950	625	175	Göteborgs o. Boh.l.	3 194	661	533	483
Södermanlands län	1 316	874	640	151	Älvsborgs län . .	1 229	518	273	237
Östergötlands län	1 842	1 155	842	159	Skaraborgs län .	1 157	804	615	144
Norrköping . . .	1 898	350	254	542	Värmlands län . .	1 495	1 040	594	144
Jönköpings län .	1 308	671	419	195	Örebro län	2 887	1 360	690	212
Kronobergs län .	459	266	154	173	Västmanlands län	1 057	1 027	644	103
Norra Kalmar län	438	194	161	226	Kopparbergs län .	981	711	447	138
Södra Kalmar län	1 160	538	447	216	Gävleborgs län . .	1 635	749	551	218
Gotlands län . . .	393	177	133	222	Västernorrlands l.	4 159	1 124	792	370
Blekinge län . . .	1 798	905	519	199	Jämtlands län . .	595	444	384	134
Kristianstads län .	1 542	1 158	728	133	Västerbottens län	1 486	853	557	174
Malmöh. l.: Malmö	5 797	1 778	1 311	326	Norrbottens län .	2 502	830	710	301
Hälsingborg . .	1 989	527	460	377	Tillsammans	**75 870**	**36 474**	**26 920**	**208**
Länet i övrigt .	3 329	1 747	1 191	191					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	7 278	6 552	4 687	846	1 464	530	7 843	8 124	8 016	5 217	101
därav jordbruk .	5 479	4 139	2 860	846	1 463	530	6 071	6 325	5 602	3 390	113
skogshush.	1 799	2 413	1 827	—	1	—	1 772	1 799	2 414	1 827	75
Industri o. hantverk	23 102	2 327	2 119	3 790	948	693	25 917	26 892	3 275	2 812	821
Sjöfart och fiske .	4 761	1 866	1 802	211	75	66	4 891	4 972	1 941	1 868	256
Handel o. samfärdsel	9 209	2 892	2 335	4 943	4 578	3 150	13 105	14 152	7 470	5 485	189
Husligt arbete . .	147	28	22	10 605	11 446	7 238	8 184	10 752	11 474	7 260	94
Diversearbete . . .	8 897	4 290	4 270	—	8	8	8 429	8 897	4 298	4 278	207
Ungd. ut. särsk. utb.	1 170	—	—	911	—	—	2 029	2 081	—	—	—
Summa	**54 564**	**17 955**	**15 235**	**21 306**	**18 519**	**11 685**	**70 398**	**75 870**	**36 474**	**26 920**	**208**
Därav under 18 år	2 820	1 846	1 333	2 699	2 610	1 645	5 373	5 519	4 456	2 978	124
Summa okt. 1937	48 026	20 365	15 533	23 055	23 387	14 570	64 053	71 081	43 752	30 103	162
» nov. 1936	63 534	12 953	10 743	19 170	15 665	10 201	78 419	82 704	28 618	20 944	289
» » 1935	83 835	10 291	9 383	18 606	13 294	9 011	99 095	102 441	23 585	18 394	434
» » 1934	102 881	10 199	9 634	16 184	11 487	8 188	115 785	119 065	21 686	17 822	549

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 1 809 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 065 platser, varav 745 manliga och 320 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 553 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	54 564	17 955	15 235	5 479	4139	2860	1799	2413	1827	102	13	12	3 449	634	545
1	Stockholms stad .	10 991	4 228	4 058	64	1	1	—	—	—	5	—	—	1 109	177	142
2	Stockholms län .	1 893	845	618	677	370	250	56	190	130	1	1	—	120	29	16
3	Uppsala län . . .	1 068	525	375	271	323	215	13	77	64	1	—	—	29	13	11
4	Södermanlands län	873	383	330	217	202	152	39	25	25	—	—	—	77	20	20
5	Östergötlands län	1 253	594	489	515	334	253	58	84	76	—	—	—	80	25	22
6	Norrköping . . .	1 591	192	154	147	30	28	8	8	8	—	—	—	75	4	4
7	Jönköpings län .	902	298	210	112	150	69	12	20	19	—	—	—	40	7	7
8	Kronobergs län .	349	77	63	39	44	30	18	6	6	—	—	—	7	—	—
9	Kalmar län . . .	1 201	384	349	128	105	85	39	33	25	—	—	—	94	8	8
10	Gotlands län . .	242	66	57	62	50	42	3	—	—	—	—	—	4	—	—
11	Blekinge län . .	1 311	319	249	114	112	68	6	19	15	—	—	—	69	7	7
12	Kristianstads län	963	468	351	487	347	249	14	30	25	—	—	—	33	2	1
13	Malmöh. l.: Malmö	3 381	388	321	125	86	73	—	—	—	—	—	—	255	36	34
14	Hälsingborg . .	1 679	307	296	104	24	22	—	2	2	—	—	—	100	8	8
15	Länet i övrigt .	2 683	1 122	879	755	731	557	4	6	6	—	—	—	117	6	5
16	Hallands län . .	728	142	92	82	69	35	4	—	—	—	—	—	42	11	7
17	Göteborgs stad . .	6 006	2 339	2 198	173	57	44	1	1	1	—	—	—	595	142	138
18	Göteb. o. Boh. län	2 976	453	410	154	64	47	14	35	32	—	—	—	50	4	4
19	Älvsborgs län . .	972	234	155	76	57	30	8	11	11	—	—	—	98	25	18
20	Skaraborgs län .	801	427	368	314	253	206	29	60	58	—	—	—	36	7	4
21	Värmlands län .	1 086	508	339	81	61	41	128	244	101	1	1	1	62	8	6
22	Örebro län . . .	1 773	631	357	194	233	96	96	269	161	12	—	—	56	14	8
23	Västmanlands län	557	491	352	234	289	176	11	45	31	1	—	—	44	59	54
24	Kopparbergs län .	635	347	235	43	63	34	112	165	98	16	4	4	49	1	1
25	Gävleborgs län .	1 295	438	375	63	22	14	186	252	205	—	—	—	58	9	9
26	Västernorrlands l.	3 606	530	482	117	36	24	344	175	146	—	—	—	76	1	1
27	Jämtlands län . .	310	131	122	33	15	11	87	74	70	—	—	—	11	3	3
28	Västerbottens län	1 188	444	361	29	7	5	235	168	137	2	—	—	40	4	3
29	Norrbottens län .	2 251	644	590	69	4	3	274	414	375	63	7	7	23	4	4
	Kvinnl. avdeln. .	21 306	18 519	11 685	846	1463	530	—	1	—	—	—	—	88	48	29
1	Stockholms stad .	5 657	4 548	3 393	239	160	156	—	—	—	—	—	—	61	13	8
2	Stockholms län .	677	970	475	10	43	8	—	—	—	—	—	—	1	6	1
3	Uppsala län . . .	594	425	250	58	71	33	—	—	—	—	—	—	—	2	2
4	Södermanlands län	443	491	310	34	67	20	—	—	—	—	—	—	2	12	3
5	Östergötlands län	589	561	353	24	44	25	—	—	—	—	—	—	2	2	2
6	Norrköping . . .	307	158	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	406	373	209	18	33	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	110	189	91	9	28	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	397	348	259	11	20	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	151	111	76	9	21	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	487	586	270	17	52	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	579	690	377	76	130	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	2 416	1 390	990	25	31	1	—	—	—	—	—	—	6	12	12
14	Hälsingborg . .	310	220	164	15	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	646	625	312	56	104	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	326	238	105	17	31	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 284	1 753	1 307	24	1	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1
18	Göteb. o. Boh. län	219	208	123	5	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	257	284	118	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	356	377	247	29	43	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	409	532	255	24	103	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	1 114	729	333	35	89	16	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	500	536	292	34	100	21	—	—	—	—	—	—	5	—	—
24	Kopparbergs län .	346	364	212	8	19	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	340	311	176	14	30	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	553	594	310	15	119	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	285	313	262	12	34	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	298	409	196	21	50	19	—	1	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	251	186	120	7	30	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
2 466	**84**	**79**	**3779**	**258**	**236**	**590**	**51**	**47**	**1808**	**242**	**230**	**811**	**74**	**38**	**1698**	**78**	**64**	**427**	**4**	**4**	
73	—	—	286	34	28	136	36	36	501	112	112	106	8	8	183	24	19	56	2	2	1
54	3	3	92	24	23	14	2	2	39	—	—	5	1	1	5	4	1	7	—	—	2
48	—	—	57	1	1	2	—	—	58	—	—	9	—	—	42	—	—	—	—	—	3
5	—	—	54	13	13	5	—	—	33	4	4	17	2	2	2	1	1	—	—	—	4
15	—	—	55	14	11	1	—	—	59	24	23	14	4	3	25	5	5	1	—	—	5
22	—	—	65	2	2	23	—	—	42	1	—	121	3	3	26	3	3	7	—	—	6
2	1	1	183	22	22	3	—	—	35	3	3	18	1	1	94	5	5	32	—	—	7
37	—	—	18	—	—	—	—	—	10	1	1	—	—	—	9	—	—	—	—	—	8
46	—	—	252	53	53	1	—	—	32	1	1	4	—	—	4	—	—	17	—	—	9
5	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
230	10	10	43	4	4	—	—	—	34	—	—	8	1	—	14	—	—	1	—	—	11
8	2	2	28	6	4	—	—	—	33	2	2	12	—	—	6	—	—	1	—	—	12
47	—	—	77	5	5	6	—	—	118	—	—	93	1	1	103	2	2	102	—	—	13
9	—	—	13	—	—	12	—	—	38	1	1	10	—	—	88	—	—	3	—	—	14
179	7	7	19	—	—	6	—	—	164	47	46	31	1	—	119	2	1	12	—	—	15
95	9	9	36	—	—	4	—	—	48	—	—	10	—	—	58	—	—	—	—	—	16
45	2	2	191	23	23	54	10	7	164	7	7	78	3	2	67	3	3	24	1	1	17
1 360	42	42	61	1	1	10	1	1	40	4	2	73	—	—	20	9	9	90	1	1	18
25	4	—	31	4	4	3	—	—	26	—	—	128	40	11	25	1	1	64	—	—	19
22	1	1	19	5	4	1	—	—	22	11	8	10	3	3	13	1	1	4	—	—	20
60	1	1	209	10	8	9	—	—	41	3	3	11	—	—	21	1	1	—	—	—	21
25	1	—	38	7	7	21	1	—	45	1	1	26	—	—	728	4	4	5	—	—	22
13	—	—	15	2	2	1	—	—	14	2	2	4	—	—	7	—	—	—	—	—	23
3	—	—	22	1	1	—	—	—	42	5	4	4	—	—	2	3	2	—	—	—	24
5	—	—	172	1	1	4	1	1	63	4	2	10	—	—	8	—	—	—	—	—	25
27	1	1	980	3	3	239	—	—	45	3	2	2	1	1	10	1	—	—	—	—	26
3	—	—	1	1	1	1	—	—	15	3	3	3	—	—	2	1	1	—	—	—	27
—	—	—	311	18	11	8	—	—	26	2	2	2	4	2	3	7	4	1	—	—	28
3	—	—	451	4	4	26	—	—	15	1	1	2	1	—	14	1	1	—	—	—	29
7	**10**	**—**	**8**	**3**	**3**	**81**	**165**	**139**	**494**	**252**	**184**	**2244**	**386**	**268**	**830**	**52**	**41**	**37**	**32**	**29**	
2	1	—	6	—	—	49	79	62	153	79	62	397	108	82	29	18	15	14	15	13	1
—	—	—	—	—	—	—	7	7	10	1	—	8	5	3	—	—	—	1	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3	1	160	8	5	53	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	4	4	1	1	1	64	27	24	1	1	1	13	8	8	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	7	33	29	20	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	9	5	115	6	5	1	—	—	—	—	—	6
1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	6	1	22	5	5	54	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	1	1	1	30	17	17	12	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5	5	65	12	4	—	—	—	—	1	—	12
1	—	—	2	3	3	10	27	24	45	6	3	721	40	32	120	12	11	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	4	1	7	—	—	28	4	4	14	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	4	106	7	5	35	8	4	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	17	20	2	36	—	—	—	—	—	16
3	—	—	—	—	—	17	38	37	104	60	53	284	56	38	15	12	9	5	5	5	17
—	—	—	—	—	—	—	1	1	9	5	1	18	16	13	1	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	3	57	11	4	1	—	—	—	—	—	19
—	9	—	—	—	—	—	—	—	4	9	4	11	4	3	5	—	—	—	2	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	3	2	15	—	—	1	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	1	1	—	19	2	2	37	5	5	463	1	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—	9	3	2	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	3	14	4	3	1	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	1	—	—	15	7	4	8	6	6	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**7 684**	**860**	**837**	**288**	**29**	**27**	**4 761**	**1866**	**1802**	**713**	**146**	**113**	**2 942**	**326**	**290**
1	Stockholms stad .	2 773	88	83	98	3	3	548	205	191	298	51	43	1 499	179	168
2	Stockholms län .	201	32	31	4	—	—	44	7	7	15	2	1	45	4	2
3	Uppsala län . . .	184	3	3	8	—	—	4	—	—	22	10	9	32	4	3
4	Södermanlands län	23	2	2	3	—	—	66	38	38	2	1	—	26	10	9
5	Östergötlands län	112	22	22	—	—	—	9	11	11	22	7	7	30	2	2
6	Norrköping . . .	440	9	8	14	1	1	120	71	66	5	2	2	69	5	1
7	Jönköpings län .	86	13	13	7	2	2	5	—	—	2	—	—	24	6	3
8	Kronobergs län .	27	8	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
9	Kalmar län . . .	53	33	33	5	1	1	207	68	65	10	1	1	15	3	2
10	Gotlands län . .	15	2	2	—	—	—	41	4	4	2	—	—	15	3	2
11	Blekinge län . .	52	14	14	7	—	—	168	60	57	6	1	—	16	5	3
12	Kristianstads län	75	15	15	4	—	—	54	11	11	3	—	—	22	1	1
13	Malmöh. l.: Malmö	905	15	14	37	1	1	201	86	74	64	16	9	207	9	9
14	Hälsingborg . .	299	2	2	3	—	—	519	240	239	6	3	—	53	2	2
15	Länet i övrigt .	290	30	29	22	—	—	161	49	49	5	—	—	98	26	25
16	Hallands län . .	86	1	1	2	1	—	52	22	21	1	—	—	21	—	—
17	Göteborgs stad .	433	64	64	11	15	15	1 757	576	572	176	36	29	481	46	39
18	Göteb. o. Boh. län	245	153	153	3	1	1	107	26	22	4	1	1	28	5	5
19	Älvsborgs län . .	107	45	42	4	1	1	12	—	—	8	3	—	22	—	—
20	Skaraborgs län .	37	30	30	1	—	—	7	6	6	4	2	2	19	3	3
21	Värmlands län .	204	79	77	5	—	—	44	39	39	4	—	—	26	3	3
22	Örebro län . . .	93	28	23	8	1	1	11	—	—	9	1	1	40	—	—
23	Västmanlands län	50	6	6	3	—	—	23	19	19	2	—	—	6	1	1
24	Kopparbergs län .	22	27	26	3	1	—	2	—	—	4	—	—	7	1	1
25	Gävleborgs län .	84	8	8	9	—	—	161	84	81	12	4	3	37	1	1
26	Västernorrlands l.	536	27	27	19	1	1	301	136	136	11	1	1	59	1	1
27	Jämtlands län . .	25	7	7	—	—	—	—	1	1	2	—	—	13	2	2
28	Västerbottens län	107	11	10	4	—	—	66	45	38	9	4	4	15	3	1
29	Norrbottens län .	120	86	84	2	—	—	71	62	55	5	—	—	15	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	**1**	—	—	—	—	—	**211**	**75**	**66**	**464**	**162**	**132**	**889**	**634**	**455**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	118	34	32	150	95	73	273	253	163
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	5	—	—	8	1	1	13	19	11
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	4	5	3	3
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	11	10
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	2	2	1	—	—	15	10	7
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	1	1	—	4	4	—	5	3	2
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	9	8	7
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	3	3	14	11	10
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	4	2	2	1	—	—	19	7	7
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	19	11	5
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	3	2
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	2	—	—	66	20	19	162	83	70
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	7	—	—	1	1	—	15	14	13
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	15	22	15
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	—	—
17	Göteborgs stad .	1	—	—	—	—	—	56	24	19	143	20	20	163	108	79
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	6	2	1	3	9	5
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	10	7	1
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	5	4	4
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	2	2	8	11	10
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	1	2	2	6	1	1	13	3	2
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	—	—	30	15	14
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	9	1	1
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	9	2	2
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	8	3	3	7	2	2	12	6	4
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	2	2	4	—	—	13	7	5
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	27	1	1	6	2	2

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
3 742	**1 909**	**1 497**	**680**	**194**	**183**	**1132**	**317**	**252**	**147**	**28**	**22**	**8 897**	**4 290**	**4 270**	**1 170**	**1 809**	
1 462	338	263	300	5	4	464	122	112	93	4	4	781	2839	2 839	156	226	1
132	61	41	8	1	1	19	2	2	10	5	4	307	107	108	38	20	2
56	25	14	3	1	1	90	38	25	1	2	1	111	28	28	27	35	3
40	34	33	1	—	—	5	2	2	—	1	1	245	28	28	13	27	4
76	30	22	7	1	1	15	5	5	2	1	1	142	25	25	15	4	5
162	43	20	7	2	1	14	5	5	—	1	—	210	2	2	14	—	6
51	30	27	10	3	3	9	3	3	2	—	—	162	32	32	13	59	7
8	2	2	2	1	1	1	1	1	—	—	—	168	13	13	1	36	8
42	41	38	8	—	—	6	1	1	3	—	—	228	36	36	7	81	9
20	4	4	1	—	—	4	1	1	—	—	—	58	2	2	6	37	10
43	40	27	4	1	1	8	2	—	2	1	1	465	42	42	21	89	11
34	6	4	5	1	1	5	—	—	1	—	—	132	45	36	6	1	12
244	77	47	48	4	3	35	6	5	7	—	—	638	44	44	69	54	13
153	21	16	7	—	—	33	—	—	4	—	—	206	4	4	19	29	14
99	76	40	8	—	—	165	61	34	—	—	—	410	80	80	19	200	15
31	12	3	1	1	—	6	—	—	—	—	—	145	16	16	4	29	16
432	689	596	199	159	154	126	31	30	10	6	3	886	468	468	103	—	17
101	62	46	7	2	2	10	1	—	1	1	1	502	40	40	96	149	18
43	7	3	4	1	1	14	1	—	—	—	—	271	34	33	3	62	19
43	12	9	10	3	3	13	2	2	2	1	1	177	27	27	18	—	20
44	30	30	5	—	—	7	—	—	—	—	—	97	28	28	27	71	21
65	38	23	3	—	—	9	—	—	1	—	—	268	33	32	20	90	22
15	38	33	1	—	—	10	2	2	1	3	3	93	25	23	9	—	23
17	14	3	5	2	2	4	6	6	2	1	1	214	53	52	62	10	24
55	17	15	6	—	—	16	3	3	1	1	1	322	31	31	23	58	25
152	31	28	8	2	1	22	4	4	4	—	—	509	106	105	145	296	26
37	14	14	7	3	2	6	4	4	—	—	—	43	3	3	21	—	27
36	110	92	1	—	—	3	14	5	—	—	—	242	47	47	48	14	28
49	7	4	4	1	1	13	—	—	—	—	—	865	52	51	167	132	29
170	**521**	**242**	**2 534**	**2 392**	**1 773**	**886**	**869**	**548**	**10605**	**11446**	**7 238**	**—**	**8**	**8**	**911**	**—**	
61	182	86	960	660	593	337	228	138	2 549	2 623	1 910	—	—	—	259	—	1
3	16	12	51	85	39	31	38	14	509	748	378	—	—	—	27	—	2
3	3	1	41	53	41	14	25	16	208	253	144	—	—	—	40	—	3
1	—	—	29	36	29	16	34	17	255	290	193	—	—	—	15	—	4
2	20	19	49	66	46	22	15	13	387	364	211	—	1	1	42	—	5
—	5	3	24	18	10	3	4	2	131	108	73	—	—	—	21	—	6
2	5	2	46	57	36	15	24	17	223	234	133	—	—	—	10	—	7
—	—	—	10	21	9	4	2	2	86	135	72	—	—	—	—	—	8
6	7	5	37	30	29	6	10	6	258	244	175	—	5	5	17	—	9
9	2	2	6	6	6	1	2	1	96	68	48	—	—	—	—	—	10
2	18	2	61	69	44	19	20	9	298	407	195	—	—	—	55	—	11
2	12	8	75	110	56	12	18	9	297	399	237	—	—	—	15	—	12
—	49	17	165	138	108	38	33	19	969	936	671	—	—	—	81	—	13
6	11	3	25	32	24	7	9	8	167	144	110	—	—	—	18	—	14
6	18	6	56	52	36	12	21	8	339	386	201	—	—	—	12	—	15
6	5	2	41	27	14	12	8	4	164	143	72	—	2	2	20	—	16
28	103	32	273	206	160	125	132	111	901	987	743	—	—	—	132	—	17
4	5	3	22	28	21	10	11	7	120	124	69	—	—	—	19	—	18
—	—	—	23	47	20	23	26	11	135	182	79	—	—	—		—	19
1	1	—	28	50	33	13	17	10	230	237	168	—	—	—	28	—	20
2	6	4	29	37	23	17	26	10	268	342	182	—	—	—	26	—	21
5	23	11	82	87	47	25	22	13	413	493	233	—	—	—	13	—	22
10	20	14	35	64	41	9	24	20	315	312	181	—	—	—	30	—	23
5	4	4	65	77	44	18	24	15	227	238	142	—	—	—	—	—	24
1	1	1	47	45	24	16	14	10	219	214	125	—	—	—	21	—	25
1	3	3	80	82	66	45	32	23	359	338	191	—	—	—	3	—	26
1	1	1	109	137	122	12	19	18	141	113	99	—	—	—	—	—	27
2	1	1	29	31	20	12	26	12	188	278	127	—	—	—	3	—	28
1	—	—	36	41	32	12	5	5	153	106	76	—	—	—	3	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 oktober 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	84	22 730	18 564	976	4·3	866	20 316	860	4·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	49	2 555	—	190	7·4	—	2 575	97	3·8
Bokbindareförbundet . . .	41	6 379	4 228	151	2·4	75	6 336	220	3·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	106	6 322	1 494	325	5·1	136	6 341	255	4·0
Byggnadsträarbetareförb. .	224	26 908	—	6 146	22·8	—	27 402	4 469	16·3
De förenade förbunden . .	54	8 906	2 636	492	5·5	177	8 949	439	4·9
Elektriska arbetareförb. . .	66	5 955	—	170	2·9	—	5 333	97	1·8
Gjutareförbundet	100	7 691	—	194	2·5	—	8 024	180	2·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	428	52 965	6 441	8 220	15·5	511	53 048	6 935	13·1
Byggnadsind.-arb. . . .	118	16 725	472	4 325	25·9	47	17 197	3 657	21·3
Byggnadsämnesind.-arb.	158	12 062	323	2 065	17·1	40	12 006	1 444	12·0
Glasbruksarb.	41	3 680	83	245	6·7	11	3 642	263	7·2
Sockerfabriksarb. . . .	16	4 108	658	247	6·0	102	3 484	280	8·0
Tändsticksarb.	6	1 614	584	129	8·0	13	1 612	125	7·8
Övriga arb.	89	14 776	4 321	1 209	8·2	298	15 113	1 166	7·7
Gruvindustriarbetareförb. .	52	7 900	46	334	4·2	—	7 813	321	4·1
Handelsarbetareförb. . . .	245	31 173	11 009	1 772	5·7	438	30 826	1 772	5·7
Kommunalarbetareförb. . .	253	36 895	8 260	1 430	3·9	561	37 022	1 017	2·7
Litografförbundet	18	2 416	133	28	1·2	5	2 380	35	1·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	131	23 549	7 105	1 947	8·3	532	23 730	1 719	7·2
Metallindustriarb.-förb. . .	259	144 554	7 751	5 939	4·1	228	142 755	4 451	3·1
Järnbruksarbetare . . .	58	32 306	138	528	1·6	8	32 044	436	1·4
Verkstadsarbetare . . .	201	112 248	7 613	5 411	4·8	225	110 711	4 015	3·6
Murareförbundet	84	8 215	—	1 670	20·3	—	8 314	1 014	12·2
Målareförbundet	174	13 006	2	1 394	10·7	—	13 024	237	1·8
Pappersindustriarb.-förb. .	138	31 768	1 445	2 114	6·7	180	32 385	2 004	6·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	40	2 729	551	58	2·1	9	2 635	57	2·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	45	9 799	3 927	509	5·2	171	9 797	456	4·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	283	14 012	1	6 138	43·8	—	14 627	6 227	42·6
Stenindustriarbetareförb. .	127	7 755	—	978	12·6	—	7 281	868	11·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	230	22 797	13	5 732	25·1	12	23 328	5 450	23·4
Textilarbetareförbundet . .	89	34 808	20 455	877	2·5	482	34 705	851	2·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 469	1 907	79	3·2	74	2 292	66	2·9
Transportarbetareförb. . .	126	17 609	216	1 818	10·3	5	18 761	1 762	9·4
Träindustriarbetareförb. . .	182	15 817	319	955	6·0	24	16 401	849	5·2
Typografförbundet	103	10 607	562	416	3·9	68	10 559	407	3·9
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	119	10 477	—	1 818	17·4	—	11 091	1 953	17·6
Summa	3 860	588 766	97 065	52 870	9·0	4 554	588 050	45 068	7·7
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 577	574 754	97 064	46 732	8·1	4 554	573 423	38 841	6·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober månad uppgivits till inalles 218 450, vilket i genomsnitt motsvarar 4·1 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936			1937									
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	14·3	11·1	8·3	7·7	6·4	6·2	[1] 6·8	8·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	204	289	327	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·97	·	·	4·01	·	·	4·10	·	·	4·06	·
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	·	·	109·8	·	·	111·8	·	·	119·3	·	·	120·8	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	18·7	17·6	15·9	15·5	15·5	17·0	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	·	104	·	·	101	·	·	107	·	·	—	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5	14·8	13·9	15·2	15·1	16·5	19·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	81	96	142	156	146	131	86	73	69	76	76	84	96
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	136	134	129	124	127	130	133	139	138	135	137	137	138
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	211	224	226	283	271	201	140	121	121	127	121	121	146
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6	·	·	116·4	·	·	113·6
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	[1] 12·0	[1] 12·0	[1] 12·0	[1] 12·4	[1] 12·0	[1] 11·6	[1] 10·5	[1] 10·7	[1] 10·0	[1] 10·1	[1] 9·9	[1] 9·7	10·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526	1 519	1 423	1 445	1 424	1 404	1 460
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	119·6	119·5	120·9	—	—	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	72	111	105	100	92	93	92	88	64	63	66	69	69
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	34·0	33·7	35·0	36·9	34·5	31·9	28·5	26·5	25·3	26·0	[1] 26·3	25·5	—
Arbetslöshetsdagar, i %	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	29·5	26·5	24·5	23·4	23·9	24·0	23·2	23·9
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	21·1	18·1	19·0	18·1	18·0	19·7	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961	776	648	563	509	469	502
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	589	657	881	1 144	1 053	769	537	424	343	295	260	236	251
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4	18·8	18·9	19·1	19·2	19·1	19·1
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	229	257	290	316	309	277	239	215	196	187	178	176	188
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	15·5	11·9	9·1	8·3	8·5	[1] 8·7	8·9	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	108	·	·	116	·	·	117	·	·	111	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	82	·	·	85	·	·	89	·	·	91	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	409	408	408	428	416	394	378	352	328	314	310	306	317
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	453	454	448	465	441	418	400	374	347	337	331	329	345
Estland. Oplac. arbetssökande	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191	638	486	403	470	473	788
Lettland. Oplac. arbetssökande	2 015	4 025	5 613	6 358	6 178	6 110	3 290	2 127	1 446	1 146	1 093	1 075	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	11·4	13·8	19·4	21·9	22·0	20·7	16·3	12·8	[1] 11·2	[1] 10·5	[1] 9·9	9·6	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	10·3	8·0	6·6	6·4	6·2	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	442	510	619	667	677	627	504	385	304	248	233	231	237
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	14	15	16	17	17	17	16	15	14	14	13	14	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	278	342	357	318	294	268	277	256	250	265	237	233	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	10	12	16	19	20	17	13	11	6	6	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	14	14	22	35	40	35	25	17	11	12	11	12	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	11·1	9·5	10·4	8·9	7·6	7·7	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3	114·3	119·1	120·0	123·2	125·7	125·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	94·4	96·2	98·6	98·8	99·7	100·9	101·6	102·2	101·4	103·0	[1] 102·4	100·7	—
Arbetslöshet, i %	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	10·9	9·8	9·7	9·6	9·3	9·3	9·3	9·3
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	10·7	·	·	9·9	·	·	9·7	·	·	9·3	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	46	42	39	38	36	35	34	34	36	39	38	—	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under november månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under november ha åtskilliga varuslag varit underkastade prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra. Bland de under månaden inträffade förändringarna må särskilt framhållas å ena sidan något högre fläskpriser, å andra sidan prissänkning å kaffe.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—november 1937 och 1931—november 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med november 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	okt.	nov.
juli 1914 . .	100	150	140	131	127	123	124	130	134	136	139	141	142	142
år 1931 . .	·	·	·	100	97	93	94	99	102	104	105	107	108	107

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har enligt ovan angivna indextal under november varit i det närmaste oförändrad. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1937, 165 med juli 1914 som utgångspunkt och 103 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 721).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. September—november visa följande indextal:

	september 1937		oktober 1937					november 1937			
	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·48	100·01	100·06	99·93	100·09	99·99	100·04	100·04	99·96	100·08	100·05
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	105·1	105·1	105·2	105·1	105·2	105·2	105·2	105·3	105·2	105·3	105·4

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Nov. 1936	Sept. 1937	Okt.[1] 1937	Nov.[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % nov. 1913—nov. 1937	Höjn. el. sänkn. i % nov. 1936—nov. 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	24	24	24	+ 71·4	+ 9·1
separerad	»	6	23	7	7	8	8	8	+ 33·3	+ 14·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	279	306	306	307	+ 27·4	+ 10·0
mat- (lands-)	»	213	727	250	261	288	290	291	+ 32·9	+ 11·5
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	187	183	183	183	+ 11·6	— 2·1
halvfet, » »	»	121	500	145	146	141	141	142	+ 17·4	— 2·7
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	140	155	155	155	+ 12·3	+ 10·7
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	265	212	259	279	+ 36·1	+ 5·3
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	43	48	46	46	+ 76·9	+ 7·0
»	hl	·	1271	697	660	738	720	716	·	+ 8·5
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	42	42	+ 35·5	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	60	53	54	53	+ 15·2	— 11·7
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	40	41	42	43	+ 38·7	+ 7·5
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	26	27	28	28	+ 33·3	+ 7·7
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	35	36	37	37	+ 42·3	+ 5·7
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	38	41	41	42	+ 16·7	+ 10·5
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	42	43	44	44	+ 7·3	+ 4·8
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	60	63	65	65	65	+ 58·5	+ 3·2
Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	·	·	83	84	85	85	85	·	+ 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	61	62	62	63	+ 65·8	+ 3·3
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	47	48	48	48	+ 60·0	+ 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	136	138	138	139	+ 85·3	+ 2·2
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	75	76	77	77	+ 79·1	+ 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	89	91	91	91	+ 51·7	+ 2·2
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	103	105	105	106	·	+ 2·9
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	191	197	193	192	+ 57·4	+ 0·5
soppkött	»	100	490	156	155	157	155	155	+ 55·5	0·0
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	226	243	238	238	+ 80·3	+ 5·3
spädkalv	»	72	312	142	143	146	147	147	+ 101·4	+ 2·8
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	206	231	222	220	+ 73·2	+ 6·8
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	186	192	188	186	·	0·0
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	197	214	213	214	+ 58·5	+ 8·6
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	198	218	215	217	+ 52·8	+ 9·6
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	191	195	196	196	·	+ 2·6
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	111	111	109	112	+ 49·3	+ 0·9
gädda	»	108	333	159	159	162	155	154	+ 41·3	— 3·1
sill	»	34	110	61	59	68	60	60	+ 71·4	+ 1·7
strömming	»	38	114	57	54	63	59	57	+ 32·6	+ 5·6
torsk	»	55	160	89	87	91	88	88	+ 57·1	+ 1·1
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	147	151	142	140	+ 75·0	— 4·8
kolja	»	·	·	118	116	118	116	120	·	+ 3·4
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	49	49	49	49	+ 8·9	0·0
Kabeljo av långa med *fenor o.* stjärt	»	56	223	72	70	72	72	71	+ 26·8	+ 1·4
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	284	300	300	294	·	+ 3·5
Socker, bit-	»	67	133	47	46	48	48	48	— 28·4	+ 4·3
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	80	58	64	74	·	— 7·5
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	143	140	137	131	·	— 8·4
Bananer, prima	kg	·	·	146	139	139	139	139	·	0·0
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	84	91	91	90	·	+ 7·1
Vitkål, svensk	»	·	·	33	21	23	22	22	·	+ 4·8
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	34	33	33	33	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	21	21	21	0·0	+ 5·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	1015	1130	1135	1140	+ 56·2	+ 12·3
barr-, » »	»	575	1895	765	780	885	890	895	+ 54·8	+ 14·7
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	607	670	671	670	+ 69·2	+ 10·4
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	299	367	368	370	+ 60·9	+ 23·7
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	469	642	643	643	·	+ 37·1
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	446	456	629	635[1]	637	·	+ 39·7

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(November 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

CASSEL, G. Keynes' »general theory». International labour review okt. 1937.

FÖHL, C. Zur Theorie des Beschäftigungsgrades. Weltwirtschaftliches Archiv B. 46, s. 635.

OHLIN, B. International capital movements. Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 5.

SCHWALBE, I. Stordrift och smådrift inom mekaniska och liknande industrier. Affärsekonomi 1937, nr 15.

SILVERSTOLPE, G. WESTIN. Från trusternas ungdomstid. Vi 1937, nr 48.

Korta konjunkturavbrott. Affärsvärlden 1937, nr 44.

Le progrès technique et les fluctuations industrielles. Revue du travail 1937, nr 11.

The use of office machinery and its influence on conditions of work for staff. International labour review okt. 1937.

Sverige.

APELQVIST, S. En folkgrupp vaknar. [Lantarbetarna.] Vi 1937, nr 47.

CEDERBLAD, C. Vad några pojkar sett av livet enligt deras egna vittnesbörd. [Undersökningar av svensk manlig ungdoms utvecklingsstandard i 20-årsåldern.] Vi 1937, nr 47.

EDSTRÖM, O. Förändringar inom vår import och industriproduktion. Finanstidningen 1937, nr 43.

[EKELÖF, G.] Något om arbetsvilligheten och dess förutsättningar i svenskt arbetsliv. (Föredrag.) Sv. hantverkstidning 1937, nr 22.

— Vad har man att lära av den moderna rationella arbetsledningen? (Föredrag.) Arbetsledaren 1937, nr 20.

ENEBORG, H. Om orsakerna till industriens lokalisering i Sverige. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 9.

HEDENBERG, S. Om människomaterialets undersökning vid industrierna. Sv. läkartidningen 1937, nr 46.

HELLGREN-SJÖGREN, MARIA. Förslag till frågeformulär för blindstatistik. Hygica 1937, nr 20.

JOHANSSON, C. H. Landsbygdens »uppbrott». [Lantarbetarnas förhållanden.] Lantarbetaren 1937, nr 46.

SJÖGREN, B. A. Statliga åtgärder i samverkan med sparbankerna för främjande av ungdomens fostran till sparsamhet. Sv. sparbankstidskrift 1937, nr 8.

THÉEL, ELISIF. Socialvården under diskussion. Medborgaren 1937, nr 11.

Intensitet. Arbetsledaren 1937, nr 21.

Sveriges nationalinkomst. Kommersiella meddelanden 1937, nr 20.

Veckans perspektiv. [Ny patriarkalism utanför arbetsplatsen.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 45.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIUS], TH. U. S. A. inför nya äventyr. Industria 1937, nr 24.

KRÜGER, H. Konstruktive ländliche Sozialpolitik in USA. Soziale Praxis 1937, nr 46.

National programs for youth. Monthly labor review okt. 1937.

Danmark.

GRUNDSTRÖM, H. Hur Danmarks småindustri främjas. Affärsekonomi 1937, nr 17.

Frankrike.

Les services sociaux des sociétés françaises d'assurances. Le musée social 1937, nr 11.

Italien.

AUGUSTIN, GISELA. Die Sozialpolitik des Faschismus. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 31.

BJÖRK, K. Fascistisk socialpolitik. Frihet 1937, nr 22.

Norge.

BONDE, A. N. Velferdsforanstaltninger i norske bedrifter. Socialt arbeid 1937, nr 8.

Soc. rådsrepublikernas union.

SCHWARZ, S. Stachanovrörelsens resultat. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 45.

Sovjetregimens ekonomiska resultat. S. A. P. information 1937, nr 21.

»Tjugo år efteråt.» »[Förhållandena i Sovjetryssland.] Industria 1937, nr 23.

Två decenniers sovjethushållning. Finanstidningen 1937, nr 44.

Storbritannien.

MÜLLER, A. Wohin steuert England? Kampf zwischen Planung und Improvisation. — Besuch

in einem Londoner Arbeitsamt. Soziale Praxis 1937, nr 45.

Tyskland.

HOFF, GRETE. Eine Volkspflegerin hat das Wort. Soziale Praxis 1937, nr 46.

PRELLER, L. Die drei Kreise der Sozialpolitik. Soziale Praxis 1937, nr 46.

VOLLWEILER, HELMUT. Arbeits-, sozial- und berufsrechtliche Auswirkungen des Wehr- und Arbeitsdienstrechts. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 31.

Arbetarskydd.

EWERT, B. Fall av etylenoxidförgiftning. Sv. läkartidningen 1937, nr 46.

KÄRNEKULL, O. Rationalisering — uppslag och resultat. Trötthet genom industriellt arbete. — Arbetstidsförluster genom sjukdom. Affärsekonomi 1937, nr 15.

TOLKSDORF, A. Betriebliche Unfallschutzausstellungen als Werbe- und Erziehungsmittel. (Föredrag.) Reichsarbeitsblatt 1937, nr 32.

Nyare utvecklingslinjer för hygienisk inredning i fabriker. Affärsekonomi 1937, nr 15.

Sverige.

HAYNEZ, I. Olycksfall, som drabbar arbetare vid färd till eller från arbetsstället. Arbetarskyddet 1937, nr 9—10.

NORDQVIST, L. Socialhygieniska önskemål för lantarbetarna. Vi 1937, nr 47.

THRYSIN, E. Behållare och påfyllningskanna för sprit och bensin. Arbetarskyddet 1937, nr 10.

Om sittplatser och arbetsställning inom bokbinderiyrket. En fråga av stor betydelse ur hälsosynpunkt. Bokbinderi-arbetaren 1937, nr 11.

Slungrygg och senknarr — yrkessjukdomar bland lantarbetare. Vi 1937, nr 47.

Är ryggskott olycksfall. Svårbedömt ur försäkringssynpunkt. Lantarbetaren 1937, nr 45.

Danmark.

GABRIELSON, E. V. Danska arbetarskyddsutställningen 25 år. Arbetarskyddet 1937, nr 10.

Norge.

BRUUSGAARD, A. En hygienisk undersökelse av 83 grafittarbeidere. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 11.

Storbritannien.

Ny brittisk arbetarskyddslag. Metallarbetaren 1937, nr 44.

Tyskland.

BERGER, H. Der Arbeitsschutz in Kühlhäusern. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 32.

GROEZINGER, W. Das günstigste Schutzsystem in Bergwerken unter Tage. (Föredrag.) Die Wärme 1937, nr 48.

KALCKBRENNER, O. Schlechtwetterregelung für die auf Baustellen der Reichsautobahnen und der Wehrmacht im Winter 1937/1938 beschäftigten Bauarbeiter. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 31.

KREMER, D. Die Polizeiverordnung über die Einrichtung und den Betrieb von Bäckereien und Konditoreien (Bäckereiverordnung). Reichsarbeitsblatt 1937, nr 32.

LÄMMERT. Unfallverhütung und Gesundheitsschutz in der Industrie der Steine und Erden zur Arbeitsschutzwoche der RBG. 16 Stein und Erde vom 15. bis 20. 11. 1937. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 32.

WEIGELT. Die Bestrafung von Zuwiderhandlungen gegen Unfallverhütungsvorschriften. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 20.

God luft på arbetsplatsen. Rörinstallatören 1937, nr 11.

Arbetslön och arbetstid.

Ny fas i 40-timmarspropagandan. Industria 1937, nr 23.

Women's work in the fascist countries. The international trade union movement 1937, nr 8/10.

Sverige.

BERGENDAL, E. Betygssättning av arbetsprestationen under arbetsstudiet. Affärsekonomi 1937, nr 15.

BONOW, M. Självhjälpens väg. [Till förbättring av jordbruksarbetarnas levnadsförhållanden.] Vi 1937, nr 47.

CRONER, F. De privatanställdas löneförhållanden. Statsvetenskaplig tidskrift 1937, nr 4.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE. Lagstiftning om minimilön för jordbruket. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1937, nr 44.

N[ET]z[É]N, G. Minimilöner vid jordbruket. Lantarbetaren 1937, nr 46.

NORDIN, J. Hur arbetsrådet ser lagbestämmelserna. Värdefulla uppgifter om arbetstidslagen av arbetsrådets chef. Lantarbetaren 1937, nr 46.

Abderitiska arbetsförhållanden på sjukhusen. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 11.

Arbetstid och ledighet. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 11.

Djurskötarnas arbetstid. Lantarbetaren 1937, nr 45.

Hantverkares i statstjänst löneställning. Humanitet 1937, nr 11.

Lagstiftning om minimilöner. Signalen 1937, nr 46.

»Lundautredningen» lyfter på slöjan. [De privatanställdas löneförhållanden.] Industria 1937, nr 24.

De privatanställdas löneförhållanden. Lundautredningen framlägger preliminära uppgifter. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 8.

Veckans perspektiv. [Kommentarer till L.O:s yttrande om förslaget till lag om minimilöner för lantarbetare.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 47.

Vägarbetets organisation och vägarbetarnas förtjänster. Intressant undersökning framlagd av socialstyrelsen. Vägen 1937, nr 23.

Amerikas förenta stater.

KUMMER, F. Reallöner i U. S. A. Metallarbetaren 1937, nr 43.

Danmark.

Förbudet mot övertidsarbete i Danmark. Industria 1937, nr 23.

Lag om övertidsarbete i Danmark. Medlemsblad for skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer-Forbund 1937, nr 11.

Italien.

The forty-hour week in Italy. Industrial and labour information 22 nov. 1937.

Kanada

Minimum wages established for male workers in Alberta. The labour gazette 1937, nr 10.

Regulation of men's wages and hours in Canada. Monthly labor review okt. 1937.

Storbritannien.

Sessions of British committee on holidays with pay. The labour gazette 1937, nr 10.

Wage regulation in Scottish agriculture. Monthly labor review okt. 1937.

Tyskland.

REICHNOW, H. Aufstiegsmöglichkeiten für den Handarbeiter. Arbeitertum 15 nov. 1937.

Arbeit und Lohneinkommen in der deutschen Industrie 1933 bis 1937. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1937, nr 3.

Urlaub und Freizeitgestaltung im Sozialbericht. Soziale Praxis 1937, nr 47.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

STERNBERG, F. Prolonged unemployment, technical progress and the conquest of new markets. International labour review okt. 1937.

Les variations du mouvement saisonnier dans l'industrie de la construction. Revue du travail 1937, nr 11.

Sverige.

H[ÖRNGREN], C. Den »överåriga» arbetskraften. Grafisk faktors-tidning 1937, nr 11.

KALLESTRUP, L. R. Arbejdslöshedsundersögelsen i Sverige den 31. Juli 1936. Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.

KUMM, E. Statliga nödhjälpsarbeten under 1800-talet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 47.

Beredskap inför nästa kris. Sunt förnuft 1937, nr 9.

Fristämpling vid arbetslöshet. Målarnas facktidning 1937, nr 11.

Hurn möta en kommande lågkonjunktur? Industriell och allmän konjunkturberedskap diskuterade vid Arosmässan. Affärsekonomi 1937, nr 17.

Amerikas förenta stater.

Characteristics of job applicants. Monthly labor review okt. 1937.

Stabilité de l'emploi et indemnités syndicales de chômage aux Etats-Unis. Revue du travail 1937, nr 11.

Belgien.

RASMUSSEN, E. S. Forslag om tvungen Arbejdslöshedsforsikring i Belgien. (Anmälan.) Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.

Kanada.

Bekämpfung der Arbeitslosigkeit in Kanada. Soziale Praxis 1937, nr 44.

Tyskland.

LOBENTHAL, O. v. Eine saubere Rechnung. Deutsche Arbeitsbilanz: Arbeitskräfte ausverkauft! Arbeitertum 15 nov. 1937.

OSTHOLD, P. Technik und Strategie des Arbeitseinsatzes. Der deutsche Volkswirt 5 nov. 1937.

Verborgene Arbeitsreserven? Soziale Praxis 1937, nr 48.

Überlange Kündigungsfristen können die Gefolgschaft benachteiligen. Soziale Praxis 1937, nr 45.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET. Utlåtande i sexualfrågan. Hertha 1937, nr 9.

Om förebyggande mödra- och barnavård. Svenska röda korset 1937, nr 10.

Statsbidrag till förlossningshem m. m. Svenska röda korset 1937, nr 10.

Danmark.

HAARLÖV, T. Bidragspaalæg efter Forsorgsloven. [Angående understöd åt utomäktenskapliga barn.] Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ADLING, A. Bostadsproduktion och högkonjunktur. Finanstidningen 1937, nr 44.

GYLLIN, Y. Bostäder i Skåne. Vi 1937, nr 47.

JOHNSSON, OLOF. I Sveriges kornbod. [De skånska lantarbetarnas bostadsförhållanden.] Vi 1937, nr 47.

LINDE, E. Lekstugor åt barnen — hälsobostäder åt alla. Vi 1937, nr 46.

ÅHRÉN, U. Bostad och stadsplan. Vi 1937, nr 46.

Bostadsohyrans efterhållande lika viktigt som gaturenhållning. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 24.

En diskussion om »differentierade bostäder». Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 22.

Hur folk bor i Stockholm. Vår bostad 1937, nr 22.

Stockholms stad planerar ny bostadssubvention. Sunt förnuft 1937, nr 9.

Finland.

TOIVONEN, A. Bostadshygieniska bestämmelser i de nya byggnadsordningarna. Finsk kommunaltidskrift 1937, nr 7.

Tredje allmänna bostadskongressen i Finland. Finsk kommunaltidskrift 1937, nr 7.

Storbritannien.

SCHOENFELD, MARGARET H. British housing and housing policies, 1919 to 1937. Monthly labor review okt. 1937.

WIMAN, H. Om goodwill och optionsrätt i engelsk hyreslagstiftning. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 22.

Om hyresrätt och bostadsförhållanden i England. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 24.

Tyskland.

BLECHSCHMIDT. Die Reichsbürgschaften für den Kleinwohnungsbau. Der deutsche Volkswirt 29 okt. 1937.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Förslag till vissa ändringar i fattigvårds- och barnavårdslagarna. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 11.

SÖDERBAUM, A. Offentlig barnavård i Sverige. Socialt arbeid 1937, nr 9.

Norge.

CARLSEN, I. B. Nyorientering i barnevernet. Socialt arbeid 1937, nr 8.

Föreningsväsen.

Sverige.

LINDBOM, T. Typografförbundet under ett halvt sekel. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 46.

NETZÉN, G. Lantarbetarrörelsen. Vi 1937, nr 47.

Daco — L. O. Grafisk faktors-tidning 1937, nr 11.

Huru är brukstjänstemannakåren representerad i S. B. F.? Från svenska bruk 1937, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Skilda vägar. Metallarbetaren 1937, nr 43.

Kanada.

Fifty-third annual convention of the trades and labour congress of Canada. The labour gazette 1937, nr 10.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

ABRAMSON, ERNST. Undervisning i näringshygien — ett socialt önskemål. Sunt förnuft 1937, nr 9.

CLASON, S. Sjuksköterskor och hemsystrar. Sunt förnuft 1937, nr 9.

FJÄLLBÄCK HOLMGREN, KARIN. Några synpunkter på försöksutskrivningen av straffriförklarade. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 10.

FORSGREN, E. Tuberkulosförekomsten i tuberkulipositiva skolbarns släkt samt TBC-dödligheten i olika socknar av Bohuslän med hänsyn till kampen mot tuberkulosen. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 10.

HELMER, ANNA. Resultatet av tuberkulosundersökning av barnen i klass 1 vid Hälsingborgs folkskolor läsåret 1936—1937. Sv. läkartidningen 1937, nr 46.

HUSS, R. Det nya betänkandet angående skyddskoppympningen. Sv. läkartidningen 1937, nr 44.

KOCH, G. H. v. Sinnessjuka på ålderdomshem — en skamfläck för vårt land. Staten har gjort sitt — nu är det landstingens tur att göra slag i saken. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1937, nr 11.

LILJESTRAND, G. Ett statens institut för folkhälsan. Hertha 1937, nr 9.

[SOCIALSTYRELSEN.] Anstaltsvården för psykiskt abnorma alkoholister. (Yttrande.) Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 8.

[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Åtgärder mot utbredning av tuberkulos. (Yttrande.) *Landskommunernas tidskrift 1937, nr 11.*

[SVERIGES ALLMÄNNA LANTBRUKSSÄLLSKAP.] Institut för folkhälsan. (Yttrande.) Landtmannen 1937, nr 46.

WALLIN, H. Digerdöden i Sverige. Hygiea 1937 nr 21.

Läkarundersökning av skolbarn, anordnad av Röda Korset. Svenska röda korset 1937, nr 10.

Skolbarnens fria hälsolunch. Sunt förnuft 1937, nr 9.

Ett statens institut för folkhälsan. S. A. P. information 1937, nr 19/20.

Danmark.

HAUGEN, E. Dansk åndssvakeforsorg. Socialt arbeid 1937, nr 8.

Tyskland.

ANDERLAHN, H. Zur Neugestaltung des deutschen Jugendstrafrechtes. Soziale Praxis 1937, nr 44.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

LIEDBERG, G., & MELLBYE, J. E. »Statsbonden» — två diskussionsinlägg. Sv. tidskrift 1937, nr 9.

Egnahemmet i verkligheten. De svenska egnahemmens planering är så pass dålig, att fackmännen länge varit medvetna om att någonting måste göras för att skapa bättre förhållanden. Vi 1937, nr 45.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Bundet näringsliv — ofri fackföreningsrörelse. Industria 1937, nr 24.

B[RUNIU]s, A. Idérevolution eller begreppsförvirring. [*Kollektivavtalets begrepp.*] *Industria* 1937, nr 23.
SÖLVÉN, A. De anställda och föreningsrätten. (Föredrag.) Handelsarbetaren 1937, nr 11.
Förhandlingsrätten. Postmannen 1937, nr 22.
Förhandlingsrätten nalkas. Sv. trafiktidning 1937, nr 48.
Förhandsförhandlingar och arbetarnas ekonomiska råd. Grafia 1937, nr 11.
Obligatorisk skiljedom. Från svenska bruk 1937, nr 10.
Sagt . . . [Kommentarer till järnbruksuppgörelsen.] Metallarbetaren 1937, nr 46.
Uppgörelse [vid järnbruken]. Metallarbetaren 1937, nr 45.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. Grievance procedure in labor union contracts. Conference board service letter 1937, nr 10.
State labor relations acts. Monthly labor review okt. 1937.

Danmark.

PEDERSEN, H. WINDING. Arbejdsstandsningernes økonomiske Virkninger. Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 5.

Estland.

CASSE, J. Lov om Bilæggelse af Arbejdsstridigheder i Estland. Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.

Storbritannien.

PÅHLMAN, A. »Fackföreningsrörelsens otillständiga och gemena karaktär.» Fackföreningsrörelsen 1937, nr 44.

Tyskland.

PIETZNER-CLAUSEN, P. Der Rechtsschutz für den deutschen Arbeiter. Aus dem Aufgabengebiet der Rechtsberatungsstellen der DAF. Arbeitertum 15 nov. 1937.
Tarif- och Betriebsordnung. Der deutsche Volkswirt 12 nov. 1937.

Kooperation.

MAIRE, M. Probleme der Rationalisierung der konsumgenossenschaftlichen Warenvermittlung. Schweiz. Konsum-Verein 1937, nr 45—46.

Sverige.

A[PELQVIS]T, S. Mjölken i Göteborg. Lägre priser på smör, ägg och kött i konsums butiker utan att jordbrukarna får mindre betalt. Vi 1937, nr 46.
Kooperativa favörer. Svenskt affärsliv 1937, nr 22.

Belgien.

SERWY, V. Consumers' co-operation in Belgium. Review of international co-operation 1937, nr 10.

Storbritannien.

Consumers' cooperation in Great Britain. Monthly labor review okt. 1937.

Levnadskostnader.

KALLESTRUP, L. R. Ernæringsproblemet. [Anmälan av: Final report of the mixed committee of the League of nations on the relation of nutrition to health, agriculture and economic policy.] Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.
Mjölkproblem. Hygienisk revy 1937, nr 11.

Sverige.

BECK-FRIIS, ULLA, & PAULI, GULLI. Kostfrågan vid våra sjukhus. Hertha 1937, nr 9.
BONOW, M. Prisstegringen och de mindre bemedlade. Vi 1937, nr 46.
FORSGREN, E. Om folkkost och sjukhuskost. Sv. läkartidningen 1937, nr 46.
MARGARINFABRIKERNAS FÖRSÄLJNINGSAKTIEBOLAG. Margarinet som näringsmedel. Sv. bageritidskrift 1937, nr 10.
REHN, G. Indexmystiken. Metallarbetaren 1937, nr 44.
— Levnadskostnaderna. Metallarbetaren 1937, nr 46.
Dyrortsgrupperingen. C. P. F:s medlemsblad 1937, nr 5.
Dyrortsgrupperingens skattepost. Sv. trafiktidning 1937, nr 46.
Dyrortsgrupperingsförslaget ur tjänstemannasynpunkt. Sv. trafiktidning 1937, nr 45.
De goda tiderna och levnadsstandarden. Finanstidningen 1937, nr 44.
Den nya mjölkpropagandan och statlig förhandsgranskning av livsmedelsreklamen. Affärsekonomi 1937, nr 16.

Danmark.

BJERKE, K. Forholdet mellem Engros- og Detailpriserne for nogle Levnedsmidler. Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 5.
HEIBERG, P. Forbruget i Köbenhavnske Familier i 1916, 1922 og 1931. Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 5.

Frankrike.

ROSCHE, F. Franc und Lebensstandard. Der deutsche Volkswirt 5 nov. 1937.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

CARLSSON, LEVI. Stockholmslistan omodern? Äro lärlingslönerna för höga? Medlemsblad for skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer-Forbund 1937, nr 11.
THORELLI, H. Verkstadsskolorna — en ny faktor i yrkesutbildningen. Undervisning och organisation vid Gävleborgs läns verkstadsskolor, Sandarne. Affärsekonomi 1937, nr 17.

T[UNELLI], C. Yrkesskolföreningens yttrande över förslaget till ny yrkesskolstadga. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 7.
Industrins arbetsledarkurser. Industritidningen 1937, nr 10.
Järnvägsstyrelsens beslut i rekryterings- och utbildningsfrågan. Lokomotivmännens tidning 1937, nr 22.
Stockholms stads hembiträdesskola — ett värdefullt initiativ. Sunt förnuft 1937, nr 9.

Danmark.

Lærlingeloven. Arbejdsgiveren 1937, nr 23—24.

Storbritannien.

SVENSSON, SIGURD. Lantungdomsklubbarna i England. Sunt förnuft 1937, nr 9.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

Å[MAN], A. En olämplig instruktionsbestämmelse. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 8.
— Onykterhetsintresse gör sig gällande inom kommunalfullmäktige. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 8.
— Äro nykterhetsnämndens handlingar offentliga? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 8.
Kring den nya förordningen. En diskussion om utformningen av tillämpningsföreskrifterna. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 10.
Ny lagstiftning om verkställighet av bötesstraff. Rationellare åtgärder mot återfallsfylleriester — när alkoholistanstalterna räcka till. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 11.

Danmark.

G[AH]N, H. [Anm. av] Kommissionen af 1934 angående Alkoholspörgsmaalet: Bidrag til Belysning af Alkoholproblemet i Danmark. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 10.

Socialförsäkring.

Sverige.

A[HL]B[ER]G, E. Pensionsåldern 65 eller 60 år? Arbetsledaren 1937, nr 20.
DAHLÉN, G. Barnpensioneringen. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 5.
HAGEN, G. Invaliditetsforebyggende Virksomhed i Sverige. Socialt Tidsskrift 1937, nr 9.
LIEDSTRAND, E. Kring pensionsfrågan. Kan de anställdas pensionsfråga lämpligen lösas förmedelst pensionsstiftelser. Kontorsvärlden 1937, nr 11.
[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Olycksfallsersättning till vissa försörjningspliktiga. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 11.
SV. LANDSTINGSFÖRBUNDET. Yttrande över betänkande ang. pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 5.
Framtida reformer i den sociala olycksfallsförsäkringslagen. Assurans 1937, nr 22.
Livsmedelshandlarna och olycksfallsförsäkringslagen. Det obligatoriska försäkringsskyddet åtnjutes i vissa fall även av handelsidkarna. I affären anställda barn och föräldrar kunna också försäkras enligt olycksfallsförsäkringslagen. Sv. livsmedelstidning 1937, nr 23.
Pensionsavgifter och pensionsbelopp. S. A. P. information 1937, nr 21.
Ytterligare några olycksfallsförsäkringsspörsmål. Medlemsblad for skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer-Forbund 1937, nr 11.

Island.

Ålderdoms- och invaliditetsförsäkring på Island. Folkpensioneringen 1937, nr 8.

Italien.

Extension of family allowances in Italy. The Ministry of labour gazette 1937, nr 11.

Norge.

The working of sickness insurance in Norway. International labour review okt. 1937.

Storbritannien.

Arbetarnas livförsäkring. Tiden 1937, nr 10.

Tyskland.

DENK. Alters- und Hinterbliebenenversorgung der Arbeiter und Angestellten des Reichs, der Länder und Gemeinden. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 30.
GOERTZ. Umstrittene Grundfragen der Reichsversicherung. Die Reichsversicherung 1937, nr 8.
RIEBESELL. Umfang und Bedeutung der privaten Krankenversicherung. Soziale Praxis 1937, nr 48.
Altersfürsorge im Sozialbericht. Soziale Praxis 1937, nr 44.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ANDERBERG, R. Psykologiska undersökningar och rekryteringsmetoder vid Svenska statens järnvägar. 2. Antagning av trafikelever. Sthlm 1937. (Statens järnvägars publikationer.)

ARBETE och arbetsglädje. Sthlm 1937. (Nya Dagligt Allehandas nordiska författartävling. 3.)

AUSTRALIEN. Commonwealth bureau of census and statistics.
Summary of Australian population and vital statistics 1936 and previous years. Canberra 1937. (Australian demography. Bulletin No. 54.)

CANADA. Department of labour.
Report. 1936/37. Ottawa 1937.

— Department of trade and commerce. Dominion bureau of statistics.
7th census of Canada, 1931. Vol. 7. Occupations and industries. Ottawa 1936.

DANMARK. Befolkningskommissionen.
Betænkninger. Khvn 1937.
2. Betænkning... angaaende Laan til Boligbyggeri og Huslejefradrag for mindrebemidlede, börnerige Familier.

— Kommissionen af 1934 angaaende Alkoholspörgsmaalet.
Bidrag til Belysning af Alkoholproblemet i Danmark. Del 1. Khvn 1937.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 103: H. 1. Offentlig Forsorg og Aldersrente i Regnskabsaaret 1934/35.
» » » 6. Tillægshæfte til Produktionsstatistik 1935.
» 104: » 2. Elektricitetsværker i Danmark 1935/36.
» » » 4. Folkehöjskoler og Landbrugsskoler samt Husholdningsskoler i 1931/32—1935/36.
» 105: » 1. Befolkningens Fordeling efter Kön og Alder d. 5 nov. 1935.

ENEQUIST, GERD. Nedre Luledalens byar. En kulturgeografisk studie. Upps. 1937. (Geographica. Skrifter från Upsala universitets geografiska institution. 4.)

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1937.
22. Försäkringsväsendet.
C. Berättelse angående pensionskassor samt sjuk- och begravningshjälpkassor och -ringar år 1935.
26 A. Olycksfallsstatistik.
Olycksfallen i arbetet. Ny serie 8 (1934).

— Osuuskassojen keskusliitto. — Andelskassornas centralförbund.
Andelskassornas i Finland driftstatistik. 28 (1936). Helsinki 1937.

FISHER, E. M., & RATCLIFF, R. U. European housing policy and practice. Wash. 1936. (Federal housing administration.)

FRANKRIKE. Direction de la statistique générale et de la documentation.
Annuaire statistique. 52 (1936). Paris 1937.

GABRIELSSON, A. Volvo. Sthlm 1937. (Föredrag hållna inför Svenska ekonomföreningen. 1937: 4.)

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Meddelande. Sthlm 1937.
111. Luftbehandling. Föredrag.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Études et documents. Genève 1937.
Sér. B. (Conditions économiques.)
26. Problèmes de travail en Indochine.
Sér. F. (Hygiène industrielle.)
16. La réparation de la silicose. Union Sud-Africaine—Grande-Bretagne—Allemagne.

INTERNATIONELLA SKOGS- OCH SÅGVERKSARBETARKONFERENSER.
1:sta internationella skogs- och sågverksarbetarkonferensen [i Warschau d. 12 och 13 okt. 1937]. Amsterd. 1937. (Stencil.)

ISLAND. Hagstofa Íslands. — Bureau de statistique de l'Islande.
Hagskýrslur Íslands. — Statistique de l'Islande. Reykjav. 1937.
93. Statistique du commerce en 1935.

KOCH, H. Fra Fortidens Vartov til Ensomme Gamles Værn. Spredte Erindringer. Khvn 1934.

KONTOR och handel i Stockholm. Minnesskrift utg. av Kontors- och handelsanställdas förening i Stockholm. Sthlm 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
4ème recensement de la population en Lettonie en 1935. 5. Fréquentation de l'école. Riga 1937.
Statistique de l'hygiène publique. Année 9 (1936). Riga 1937.

LINDERS, J. [utg.] Lag om fattigvården d. 14 juni 1918 och andra författningar rörande den offentliga hjälpverksamheten. Med förklaringar, hänvisningar, prejudikat och sakregister. 8 uppl. Sthlm 1937.

LLOYD, E. M. H. Food supplies and consumption at different income levels. Lond. 1936. (Journal of proceedings of the Agricultural economics society. Vol. 4: 2.)

MINNESSKRIFT med anledning av Göteborgs vattenledningsverks 150-års jubileum. Gbg 1937.

NATIONERNAS FÖRBUND.
International sugar conference, held in London from April 5th to May 6th, 1937. Geneva 1937. (Publ. 1937: 2. B. 8.)

— Advisory committee on social questions.
Principles applicable to the functioning of juvenile courts and similar bodies, auxiliary

services and institutions. Geneva 1937. (Publ. 1937: 4. 9.)

NEW YORK (State). *Industrial commissioner.*
Annual report. 1936. Albany 1937.
Labor law and pertinent provisions of the State departments law, penal law, education law, and domestic relations law. With amendments, additions and annotations to Febr. 1, 1936. Albany 1936.
Workmen's compensation law and industrial board rules. With amendments, additions and annotations to March 1, 1936. Albany 1936.

NORDIN, J. [utg.] Lantarbetstidslagen. 2 uppl. Upps. 1937.

NORDISKA BARNAVÅRDSKONGRESSER.
Den 5. nordiske Børneværnskongres i København 25.—28. juni 1936. Beretning. Khvn 1937.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
122. Folkemengdens bevegelse 1935.
123. Kommunenes gjeld m. v. pr. 30. juni 1937.
124. Meieribruket i Norge 1936.

NYA SYD-WALES. *Registrar of friendly societies and trade unions.*
Report. 1935/36. Sydney 1937.

POLEN. *Office central de statistique.*
Petit annuaire statistique de la Pologne. Année 8 (1937). Warsz. 1937.

RELEVÉ des importations et des exportations de la Suède en 1936. Selon la nomenclature statistique des marchandises acceptée par le Conseil de la Société des nations (la liste minimum). Sthlm 1937. (K. kommerskollegium.)

RIKSGÄLDSKONTORET.
Årsbok utarb. inom riksgäldskontorets räkenskapsbyrå. *Årg. 17 (budgetåret 1936/37).* Sthlm 1937.

[RIKSRÄKENSKAPSVERKET.]
Utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1936/37. Sthlm 1937.

SIEFKES, H. Geschichte und Methodik der amtlichen englischen Lohnstatistik dargestellt im internationalen Zusammenhang. Düsseld. 1934. (Diss.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
35. Betänkande med förslag till lagstiftning om grundvatten m. m. Avg. [d. 23 okt. 1937]. (Ju.)
36. Universitetsberedningen. Utredning i fråga om universitetens verksamhet och organisation. [Avg. d. 7 okt. 1937.] (E.)
38. Betänkande med förslag till lag om villkorlig dom m. m. Avg. [d. 2 nov. 1937]. (Ju.)
39. Betänkande med förslag till kungörelse om kommissionärer hos överrätter och stadsdomstolar. Avg. [d. 12 nov. 1937]. (Ju.)

STATSKONTORET, K.
Utdrag ur de under K. statskontorets förvaltning stående fonders och diverse medels räkenskaper för budgetåret 1936/37. Sthlm 1937.

STOCKHOLMS STADS BYGGNADSNÄMND.
Årsberättelse. 21 (1936). Sthlm 1937.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1937.
3. Hälso- och sjukvård. 1. Stockholms stads hälsovård. 59 (1936). Berättelse utarb. av Stockholms stads hälsovårdsnämnd och Stockholms stads statistiska kontor.

STORBRITANNIEN. *Board of trade.*
Statistical abstract for the British empire. 66 (1927—36). Lond. 1937.

— *Industrial health research board.*
Report. Lond. 1937.
80. Toxicity of industrial organic solvents. Summaries of published work. Compiled by *Ethel Browning.*

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1937.
64. Berättelse angående det ekonomiska läget. Av Svenska bankföreningens styrelse avg. till ordinarie bankmötet d. 29 okt. 1937.

SVENSKA SKOGS- OCH FLOTTNINGSARBETAREFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid förbundets 7:e kongress i Gävle d. 27 juni— 1 juli 1937. Gävle 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Allmänna väg- och vattenbyggnader år 1936. Av K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.
Finanser.
Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1936. Av K. kontrollstyrelsen.
Folkmängden och dess förändringar.
Särskilda folkräkningen 1935/36. Av Statistiska centralbyrån. 2. Allmänna folkräkningen d. 31 dec. 1935: Folkmängden i ettårs- och femårsklasser efter kön och civilstånd.
Jordbruk med binäringar.
Mejerihantering år 1935. Av Statistiska centralbyrån.
Lantmäteri år 1936. Av K. lantmäteristyrelsen.

SYD-AFRIKA. *The South African institute for medical research.*
Annual report. 1936. Johannesb. 1937.

UNGERN. *Office central de statistique.*
Commerce extérieur de la Hongrie en 1936. Budap. 1937. (Publications statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 101.)

WIEN. *Statistisches Amt.*
Statistisches Taschenbuch der Stadt Wien für das Jahr 1936. Wien 1937.

ÅQVIST, E. Yrkesutbildningen. En livsfråga för vårt folk. Föredrag. Örebro 1937.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 15 november—14 december 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
860.	K. stadga för skyddshemmen	24 sept.
862.	K. kung. om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.	24 »
868.	K. avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor	30 »
869.	K. brev till pensionsstyrelsen ang. fastställande av regler för uppskattning enligt lagen om folkpensionering av naturaförmåner	30 juni
873.	K. avlöningsreglemente för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende	30 sept.
912.	K. kung. med föreskrifter i anledning av utlänningslagen	26 nov.
913.	K. kung. om ändring i vissa delar av stadgan den 8 juni 1917 (nr 474) ang. hotell- och pensionatrörelse	26 »
914.	K. cirkulär till rikets landsfogdar och förste stadsfiskalen i Stockholm ang. insändande av uppgifter om för brott eller förseelser åtalade utlänningar	26 »
920.	K. kung. om ändrad lydelse av 3 § kung. den 31 december 1913 (nr 380) ang. rätt för utlänning och i utlandet bosatt svensk undersåte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. eller att därvid medverka	3 dec.
921.	K. kung. om ändring i vissa delar av instruktionen den 13 mars 1937 (nr 69) för pensionsnämnderna	5 nov.
922.	K. kung. ang. sättet och tiden för utbetalning av barnbidrag enligt lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag	5 »
924.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. tillämpningen av lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn	5 »
929.	K. kung. ang. undersökning av skogsavverkningen i riket	3 dec.
935.	K. kung. ang. handläggningen av frågor om statsbidrag åt sjukkassor	3 »

Sakregister till årgången 1937.

(Siffrorna inom parentes angiva häftets nummer.)

Arbetarskydd. Arbetarskyddsfrågor vid 1937 års riksdag: s. 566 (8).

Storbritannien. Ny engelsk lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete: s. 700 (10).

Arbetsbyrån, Internationella. Publikation: s. 139 (2); s. 292 (4).

Styrelsesammanträden 1936, november och 1937, februari: s. 234 (3); maj: s. 444 (6); oktober: s. 773 (11).

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1936: s. 111 (2); *månadsstatistik:* 1936, dec.: s. 51 (1); 1937, jan.: s. 143 (2); febr.: s. 251 (3); mars: s. 301 (4); april: s. 385 (5); maj: s. 457 (6); juni: s. 525 (7); juli: s. 603 (8); aug.: s. 659 (9); sept.: s. 711 (10); okt.: s. 793 (11); nov.: s. 847 (12).

Anskaffande av arbetskraft till betfälten: s. 703 (10).

Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet: s. 276 (4).

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1936: s. 484 (7).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1936: s. 452 (6).

Se även *Arbetslösheten.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1936: s. 456 (6).

Arbetskonferensen. Internationella arbetskonferensens tjugutredje sammanträde: s. 634 (9).

Arbetslagstiftning, internationell (vid 1937 års riksdag): s. 569 (8).

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1936: s. 43 (1).

Lagstiftning om arbetskonflikter (vid 1937 års riksdag): s. 568 (8).

Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning: s. 293 (4).

Amerikas förenta stater. Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor i Förenta staterna: s. 514 (7).

Arbetslöner. Lönenivån i Sverige år 1936 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913: s. 429 (6).

Lönestatistisk årsbok för Sverige 1935: s. 48 (1).

Danmark. Löneförhållanden inom industrien i Danmark: s. 839 (12)

Finland. Ny statistik beträffande industriarbetarlöner i Finland: s. 596 (8).

Frankrike. Dyrtidstillläggen till de franska statstjänstemännen höjas: s. 845 (12).

Norge. Arbetslöner inom industri och hantverk i Norge: s. 841 (12).

Se även *Jordbruk, Kollektivavtal, Skogsarbetare, Vägarbetare.*

Arbetslösheten under år 1936: s. 163 (3).

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: 1936, 30 nov.: s. 56 (1); 31 dec.: s. 148 (2); 1937, 31 jan.: s. 250 (3); 28 febr.: s. 306 (4); 31 mars: s. 384 (5); 30 april: s. 462 (6); 31 maj: s. 530 (7); 30 juni: s. 602 (8); 31 juli: s. 664 (9); 31 aug.: s. 710 (10); 30 sept.: s. 792 (11); 31 okt.: s. 852 (12).

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet: 1936, nov.: s. 48 (1); dec.: s. 139 (2); 1937, jan.: s. 239 (3); febr.: s. 296 (4); mars: s. 370 (5); april: s. 449 (6); maj: s. 515 (7); juni: s 598 (8); juli: s. 637 (9); aug.: s. 705 (10); sept.: s. 776 (11); okt. s. 842 (12).

Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg): s. 686 (10).

Arbetslöshetens bekämpande (vid 1937 års riksdag): s. 562 (8).

Arbetslöshetsförsäkringen (vid 1937 års riksdag): s. 570 (8).

Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936: s. 338 (5).

De erkända arbetslöshetskassorna: s. 637 (9); s. 776 (11).

Erkända arbetslöshetskassor år 1935: s. 136 (2); år 1936: s. 811 (12).

Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg: s. 597 (8).

Statens arbetslöshetskommissions berättelse över sin verksamhet 1925—1934: s. 450 (6).

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: s. 57 (1); 149 (2); 256 (3); 307 (4); 390 (5); 463 (6); 531 (7); 608 (8); 665 (9); 716 (10); 798 (11); 853 (12).

Amerikas förenta stater. Officiell arbetslöshetsräkning planeras i Förenta staterna: s. 638 (9).

Finland. Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande i Finland: s. 140 (2).

Storbritannien. Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden i Storbritannien: s. 297 (4).

Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden i Storbritannien: s. 445 (6).

Tyskland. Arbetslöshetsklientelets sammansättning i Tyskland: s. 844 (12).

Arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter: 1936, dec.: s. 1 (1); 1937, jan.: s. 81 (2); febr.: s. 161 (3); mars: s. 265 (4); april: s. 329 (5); maj: s. 401 (6); juni: s. 473 (7); juli: s. 553 (8); aug.: s. 619 (9); sept.: s. 673 (10); okt.: s. 737 (11); nov.: s. 809 (12).

Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl.: 1936, fjärde kvart.: s. 83 (2); 1937, första kvart.: s. 331 (5); andra kvart.: s. 555 (8); tredje kvart.: s. 739 (11).

Utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten. (Offentl. utredn.): s. 648 (9).

Arbetstiden. Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet: s. 3 (1).

Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda näringslivet: s. 403 (6).

Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1936: s. 90 (2).

Arbetstidsfrågor vid 1937 års riksdag: s. 564 (8).

Arbetstillgång, se *Arbetsmarknad, Jordbruk, Sjömansyrket.*

Barnavård. Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten: s. 285 (4).

Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten: s. 290 (4).

Lag om barnbidrag m. m. (vid 1937 års riksdag): s. 571 (8).

Ny lag angående tvångsuppfostran (vid 1937 års riksdag): s. 575 (8).

Se även *Skolfrågor.*

Befolkningsfrågor. Lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. (vid 1937 års riksdag): s. 574 (8).

Italien. Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder i Italien: s. 777 (11).

Se även *Moderskapsskydd.*

Bostadsfrågor vid 1937 års riksdag: s. 579 (8).

Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1937: s. 756 (11).

Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937: s. 642 (9).

Storbritannien. Trångboddhetens utbredning i England: s. 639 (9).

Bostadspolitik, se *Byggnadsverksamheten.*

Bostadsproduktion, se *Byggnadsverksamheten.*

Bosättningslån. Lag om främjande av planmässigt sparande samt inrättande av en statens bosättningslånefond (vid 1937 års riksdag): s. 574 (8).

Byggnadsverksamheten under år 1936: s. 488 (7).

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1936: s. 127 (2); under första kvart. 1937: s. 351 (5); under andra kvart. 1937: s. 588 (8); under tredje kvart. 1937: s. 752 (11).

Tyskland. Bostadsproduktion och bostadspolitik i Tyskland efter kriget: s. 630 (9).

Dyrortsgrupperingen. Dyrortsgraderingen av folkpensionerna (vid 1937 års riksdag): s. 571 (8).

Dyrortsgruppering för folkpensionerna: s. 621 (9).

Dyrtidstillägg, se *Arbetslöner.*

Egnahemsverksamheten. Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen: s. 278 (4).

Folknäringsfrågor i internationell belysning: s. 831 (12).

Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan: s. 828 (12).

Folkpensioneringen, se *Dyrortsgrupperingen.*

Folktandvård. Sakkunniga för utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård. (Offentl. utredn.): s. 649 (9).

Fritiden. Tyskland. Den tyska organisationen »Kraft durch Freude»: s. 699 (10).

Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1936, fjärde kvart.: s. 131 (2); 1937, första kvart.: s. 354 (5); andra kvart.: s. 592 (8); tredje kvart.: s. 760 (11).

Se även *Nykterhetsfrågor.*

Föreningsrätt. Registrerade arbetstagarföreningar: s. 141 (2); s. 240 (3); s. 371 (5); s. 456 (6); s. 516 (7); s. 599 (8); s. 642 (9); s. 778 (11).

Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän: s. 32 (1).

Lag angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän (vid 1937 års riksdag): s. 568 (8).

Författningar rörande sociala frågor: s. 80 (1); 160 (2); 241 (3); 328 (4); 400 (5); 472 (6); 551 (7); 613 (8); 736 (10); 782 (11); 864 (12).

Hemkonsulenter. Utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamhet bland landsbygdens kvinnor. (Offentl. utredn.): s. 649 (9).

Industrien i Sverige år 1935: s. 434 (6).

Jordbruk. Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1936: s. 103 (2).

Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare: s. 763 (11).

Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket: s. 171 (3).

Danmark. Jordbrukets arbetarfråga: s. 357 (5).

Lantarbetarnas löneförhållanden i Danmark: s. 836 (12).

Finland. Lantarbetarnas löneförhållanden i Finland: s. 701 (10).

Norge. Lantarbetarnas löneförhållanden i Norge: s. 837 (12).

Se även *Sociala hjälpåtgärder.*

Kollektivavtal i Sverige år 1936: s. 746 (11).

Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1936 och första kvart. 1937: s. 267 (4); under andra och tredje kvart. 1937: s. 675 (10).

Frankrike. Obligatorisk medling och skiljedom i Frankrike: s. 300 (4).

Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet: s. 595 (8).

Kooperation. Kooperativa förbundets verksamhet år 1936: s. 440 (6).

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1935: s. 585 (8).

Kvinnor. Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1935: s. 436 (6).

Se även *Hemkonsulenter, Moderskapsskydd, Semester.*

Landsorganisationen i Sverige under år 1936: s. 708 (10).

Levnadskostnader 1936, fjärde kvart.: s. 58 (1); 1937, första kvart.: s. 308 (4); andra kvart. s. 532 (7); tredje kvart.: s. 717 (10).

Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England: s. 645 (9).

Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937: s. 371 (5).

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: s. 152 (2); s. 393 (5); s. 609 (8); s. 799 (11).

Danmark. Den danska hushållskostnadsundersökningen av år 1931: s. 360 (5).

Finland. Nya grunder för levnadskostnadsindex i Finland: s. 240 (3).

Frankrike. Förbud mot oskälig prisstegring i Frankrike: s. 599 (8).

Storbritannien. Hushållskostnadsundersökning i Storbritannien: s. 844 (12).

Rapport från folknäringsrådet i England: s. 779 (11).

Se även *Arbetslöner.*

Litteraturöversikt: s. 74 (1); 153 (2); 259 (3); 321 (4); 394 (5); 466 (6); 545 (7); 614 (8); 668 (9); 730 (10); 802 (11); 856 (12).

Livsmedelspriser och levnadskostnader: 1937, jan.: s. 150 (2); febr.: s. 257 (3); april: s. 391 (5); maj: s. 464 (6); juli: s. 610 (8); aug.: s. 666 (9); okt.: s. 800 (11); nov.: s. 854 (12).

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1936: s. 281 (4).

Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England: s. 643 (9).

Schweiz. Prisutvecklingen i Schweiz efter valutanedskrivningen: s. 778 (11).

Lärlingsfrågan. Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken: s. 627 (9).

Minderåriga, se *Kvinnor.*

Moderskapsskydd. De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp: s. 706 (10).

Lag om ökat ekonomiskt stöd åt barnaföderskor m. m. (vid 1937 års riksdag): s. 573 (8).

Finland. Lag om moderskapsunderstöd i Finland: s. 707 (10).

Nykterhetsfrågor (vid 1937 års riksdag): s. 576 (8).

Överenskommelse med Estland rörande förhindrande av spritsmuggling (vid 1937 års riksdag): s. 577 (8).

Olycksfall i arbete år 1934: s. 624 (9).

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud: s. 242 (3); s. 375 (5); s. 517 (7); s. 651 (9); s. 784 (11).

Se även *Arbetarskydd.*

Pensionsförsäkringen år 1935: s. 50 (1).

Prisindex, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*

Riksdagen. Sociala frågor vid 1937 års riksdag: s. 562 (8).

Riksskogstaxering. Sakkunniga för frågor rörande riksskogstaxering och avverkningsstatistik. (Offentl. utredn.): s. 709 (10).

Rusdrycksslagstiftning. Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen: s. 580 (8).

Samlingslokaler. Sakkunniga för utredning rörande behovet av och bidrag till allmänna samlingslokaler. (Offentl. utredn.): s. 846 (12).

Semester. Utredning angående beredande av semestermöjligheter åt husmödrar på landsbygden samt ordnandet av en samhällets semestertjänst (vid 1937 års riksdag): s. 579 (8).

Frankrike. Fransk förordning om tjänstefolks rätt till betald semester: s. 842 (12).

Se även *Arbetslagstiftning.*

Sjukförsäkring. Ändring i vissa delar av sjukkasseförordningen m. m. (vid 1937 års riksdag): s. 572 (8).

Ändringar i sjukkasseförordningen: s. 692 (10).

Se även *Moderskapsskydd.*

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1936: s. 454 (6).

Sjömansyrket. Arbetstillgången under år 1936: s. 124 (2).

Internationella sjöfartskonferensens resultat: s. 46 (1).

Skogsarbetare. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1936/1937: s. 272 (4).

Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden: s. 183 (3).

Finland. Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner i Finland: s. 455 (6).

Skolfrågor. Utredning om statsbidrag till landsbygdens ungdom för vistelse vid högre skolor. (Offentl. utredn.): s. 782 (11).

Sociala hjälpåtgärder. Amerikas förenta stater. Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare i Förenta staterna: s. 775 (11).

Socialförsäkring, se *Moderskapsskydd.*

Sociallagstiftning. Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»: s. 637 (9).

Amerikas förenta stater. De sociala lagarna i Förenta staterna: s. 447 (6).

Socialstatistik. Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937: s. 820 (12).

Socialstyrelsens omorganisation: s. 475 (7).

Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen: s. 826 (12).

Tjänstemannafrågor, se *Föreningsrätt.*

Utlänningar. Den nya utlänningslagen: s. 815 (12).

Förslag till revision av främlingslagen: s. 206 (3).

Ny utlänningslag (vid 1937 års riksdag): s. 569 (8).

Utlänningslagens tillämpning: s. 635 (10).

Ut- och invandring under år 1936: s. 646 (9).

Utvandringen till främmande världsdelar år 1936: s. 134 (2); 1937, första kvart.: s. 374 (5); andra kvart.: s. 600 (8); tredje kvart.: s. 780 (11).

Finland. Utländska medborgare i Finland år 1935: s. 141 (2).

Vägarbetare. Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937: s. 678 (10).

Yrkesinspektionens verksamhet 1936, fjärde kvart.: s. 142 (2); 1937, första kvart.: s. 383 (5); andra kvart.: s. 601 (8); tredje kvart.: s. 783 (11).

Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn: s. 699 (10).

Sammanträde med yrkesinspektörerna: s. 368 (5).

Se även *Olycksfall.*

Yrkessjukdomar. Terpentinskador hos svenska målare: s. 367 (5).

Yrkesutbildning, se *Lärlingsfrågan.*

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 48 Häfte 4

Sakregister till Sociala Meddelanden 1933—1937.

(Siffror med fetstil angiva årgång, efterföljande siffror sida, t. ex. **36**, 137 = årg. 1936, s. 137.)

Affärsanställda. Internationella arbetsbyråns rådgivande kommitté för frågor rörande anställda: **33**, 321.

Alkoholistvård. Förslag till lag om behandling av förbrytare hemfallna åt alkoholmissbruk: **36**, 655.

Norge. Provisorisk lagstiftning om nykterhetsnämnder m. m.: **33**, 622.

Arbetarskydd. Viktmärkning av tyngre gods: **33**, 33. — Utredning angående arbetarskyddslagens bestämmelser om minderårigas arbetstid: **35**, 182.

Internationella arbetsbyråns kommitté för förebyggande av olycksfall: **33**, 117; **35**, 31.

Storbritannien. Ny lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete: **37**, 700.

Se även *Kvinnor.*

Arbetsavtal. Lag om arbetsavtal (för privatanställda): **35**, 830.

Amerikas förenta stater. Ny lag om reglering av arbetstvister: **35**, 635.

Se även *Privatanställda.*

Arbetsbyrån, Internationella. Publikationer: **33**, 28, 256, 322, 451, 781; **34**, 354, 430; **36**, 299; **37**, 139, 292.

Styrelsesammanträden år 1933: **33**, 254, 396; — år 1934: **35**, 28; — år 1935: **35**, 195, 426, 775; — år 1936: **36**, 296, 472; **37**, 234; — år 1937: **37**, 234, 444, 773.

Direktörens rapport om det ekonomiska och sociala läget i världen: **33**, 518. — Frågan om utökning av medlemsantalet i internationella arbetsbyråns styrelse: **33**, 28.

Amerikansk arbetskonferens: **36**, 30.

Arbetsfred, se *Arbetsinställelser, Bojkottlagstiftning.*

Arbetsfronten, Den tyska: **33**, 637.

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, åren 1923—1932: **33**, 419; — år 1932: **33**, 84; — år 1933: **34**, 98; — år 1934: **35**, 82; — år 1935: **36**, 91; — år 1936: **37**, 111.

Månadsstatistik i varje häfte.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1932: **33**, 436; — år 1933: **34**, 455; — år 1934: **35**, 449; — år 1935: **36**, 499; — år 1936: **37**, 484.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1932: **33**, 399; — år 1933: **34**, 432; — år 1934: **35**, 331; — år 1935: **36**, 477; — år 1936: **37**, 452.

Arbetsförmedlingskonferensen den 14—16 november 1934: **34**, 821. — Lagen om offentlig arbetsförmedling: **34**, 451. — Arbetskraft till betfälten i Skåne: **36**, 530; **37**, 703. — Den interlokala arbetsförmedlingen: **36**, 773. — Handbok för den offentliga arbetsförmedlingen: **36**, 531. — Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet: **37**, 276.

Finland. Ny arbetsförmedlingslag: **36**, 723.

Tjeckoslovakien. Lag om arbetsförmedling: **36**, 725.

Se även *Arbetslösheten.*

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1932: **33**, 454; — år 1933: **34**, 476; — år 1934: **35**, 431; — år 1935: **36**, 480; — år 1936: **37**, 456.

Arbetsinställelser i Sverige år 1932: **33**, 744; — år 1933: **34**, 835; — år 1934: **35**, 826; — år 1935: **36**, 993.

Norge. Förbud mot arbetskonflikter vid vinmonopolet: **33**, 583.

Se även *Bojkottlagstiftning.*

Arbetskonferensen. Internationella arbetskonferensens sjuttonde sammanträde: **33**, 513; — adertonde: **34**, 459; — nittonde: **36**, 134; — tjugonde: **36**, 719; — tjugutredje: **37**, 634.

Arbetsordningen för arbetskonferensens adertonde sammanträde: **34**, 353; — tjugonde sammanträde: **36**, 221.

Se även *Arbetslagstiftning.*

Arbetslagstiftning. Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1932: **33**, 25; — under 1933: **34**, 47; — under 1934: **35**, 31; — under 1935: **36**, 35; — under 1936: **37**, 43.

Minderårigas användande till skiftarbete: **35**, 761. — Semester för tjänstemän, anställda och arbetare i Sverige: **35**, 248. — Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning: **37**, 293.

Amerikas förenta stater. Reglering av arbetsförhållanden i upphandlingskontrakt vid leveranser till de federala myndigheterna: **36**, 601. — Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor: **37**, 514.

Belgien. Lag om semester: **36**, 602.

Tyskland. Den nya arbetslagstiftningen: **34**, 210.

Österrike. Näringslivets omorganisation: **34**, 674.

Se även *Jordbruk.*

Arbetslöner. Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1932: **33**, 384; — åren 1913—1933: **34**, 406.

Lönenivån i Sverige år 1934 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913: **35**, 372; — år 1935: **36**, 435; — år 1936: **37**, 429. — Lönestatistisk årsbok 1932: **34**, 50; — 1933: **35**, 34; — 1934: **36**, 38; — 1935: **37**, 48.

Löneutvecklingen för industriarbetare och för kommunalarbetare i Sverige 1860—1930: **34**, 167.

Löneutvecklingen i utlandet under 1932: **33**, 397.

Danmark. Lönestatistik: **33**, 453. — Löneförhållanden inom industrien: **37**, 839.

Finland. Ny statistik beträffande industriarbetarlöner: **37**, 596.

Frankrike. Dyrtidstilläggen till statstjänstemännen höjas: **37**, 845.

Norge. Arbetslöner inom industri och hantverk: **37**, 841.

Se även *Jordbruk, Kollektivavtal, Sjömansyrket, Skogsarbetare, Skogsbygden, Vägarbetare.*

Arbetslösheten under år 1932: **33**, 147; — år 1933: **34**, 163; — år 1934: **35**, 163; — år 1935: **36**, 163; — år 1936: **37**, 163.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: *Månadsstatistik i varje häfte.*

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet: *Månadsstatistik i varje häfte.*

Förordningen om erkända arbetslöshetskassor: **34**, 387. — Handbok för erkända arbetslöshetskassor: **35**, 633. — De erkända arbetslöshetskassorna: **35**, 142, 264, 483; **36**, 38, 140, 603, 660, 722; **37**, 637, 776; — år 1935: **37**, 136; — år 1936: **37**, 811. — Arbetslöshetsförsäkringssakkunnigas promemoria rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: **33**, 107. — Arbetslöshetskommissionens sammansättning: **33**, 643. — Bostadsproduktion som arbetslöshetshjälp: **33**, 157. — Socialstyrelsens utlåtande rörande beredskapsarbeten mot arbetslöshet: **33**, 164. — Socialstyrelsens yttrande rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: **33**, 183. — Utredning om beredskapsarbeten: **33**, 114. — Utredning angående kommunal understödsverksamhet i anledning av arbetslöshet: **34**, 536. — Arbetslöshetsutredningens betänkande II: **35**, 233. — De hjälpsökande arbetslösas fördelning på ålders- och yrkesgrupper den 31 oktober 1934: **35**, 601. — Ungdomsarbetslösheten: **35**, 237. — Arbetslösheten inom stendistriktet i Göteborgs och Bohus län 1931—1936: **36**, 778, 1002. — Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1935: **36**, 365; — 1936: **37**, 338. — Förslag till fortsatt hjälp åt stenarbetare i Blekinge: **36**, 185. — Lag om kommunal kontantunderstödsverksamhet vid arbetslöshet: **36**, 114. — Ny undersökning av arbetslöshetsklientelet: **36**, 604. — Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg): **37**, 686. — Berättelse över arbetslöshetskommissionens verksamhet 1925—1934: **37**, 450. — Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg: **37**, 597.

Nationernas förbunds enquête om allmänna arbeten: **35**, 141.

Amerikas förenta stater. Uppskattningar av antalet arbetslösa: **33**, 324. — Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande: **34**, 38. — Förslag till unionellt system för arbetslöshetsförsäkring: **34**, 276. — Offentlig understödsverksamhet och civilarbeten: **34**, 265. — Arbetslöshetsfrågan: **36**, 300. — Tilläggsanslag till nödhjälpsarbeten: **36**, 604. — Officiell arbetslöshetsräkning planeras: **37**, 638.

Belgien. Förestående omorganisation av arbetslöshetsförsäkringen: **33**, 33.

Danmark. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 370. — Arbetslöshetsräkningen den 30 juni 1934: **35**, 420.

Finland. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 374. — Ungdomsarbetslösheten: **35**, 424. — Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande: **37**, 140.

Frankrike. Regeringsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande: **35**, 629. — Lag om organiserande av offentliga arbeten: **36**, 663.

Norge. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 373.

Storbritannien. Arbetslöshetsförsäkringskommitténs slutbetänkande: **33**, 20. — Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 367. — Förslag till ändringar i arbetslöshetslagstiftningen: **33**, 756. — Förslag till åtgärder mot arbetslösheten inom särskilda områden: **34**, 851. — Arbetslösas levnadsbeskrivningar: **35**, 23. — Ekonomiska hjälpåtgärder för vissa områden: **35**, 855. — Temporärt upphävande av 1934 års understödsregler för arbetslösa: **35**, 198. — Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden: **37**, 297. — Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden: **37**, 445.

Tyskland. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: **33**, 355. — Nationalsocialismens arbetslöshetsprogram: **33**, 565. — Tillståndet bland arbetslösas barn: **33**, 582. — Arbetskraftens fördelning: **34**, 675. — Arbetslöshetsklientelets sammansättning: **37**, 844.

Se även *Arbetstiden, Levnadskostnader, Skogsbygden, Socialförsäkring, Social hjälpverksamhet.*

Arbetsmarknaden (enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter): *Månadsöversikt i varje häfte.*

Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl., fjärde kvart. 1932: **33**, 67; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 291, 483, 675; **34**, 83; — år 1934: **34**, 307, 515, 707; **35**, 67; — år 1935: **35**, 297, 521, 737; **36**, 75; — år 1936: **36**, 331, 571, 755; **37**, 83; — år 1937: **37**, 331, 555, 739.

Arbetarantalets utveckling vid vissa industriella företag 1932—1934: **35**, 410. — Arbetstillgång och arbetsförmedlingsåtgärder våren 1935: **35**, 403. — Institutet för svensk utlandstjänst: **35**, 143. — Radioutsändning av riksvakanslistan: **35**, 779. — Arbetsförhållandena bland legitimerade sjukgymnaster: **36**, 3. — Offentlig utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten: **37**, 648.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: *Månadsstatistik i varje häfte.*

Japan. Arbetsförhållandena inom exportindustrierna: **35**, 139.

Norge. Sysselsättningsstatistik: **35**, 143.

Tyskland. Arbetsböcker: **35**, 634. — Arbetsmarknaden under juni 1936: **36**, 605.

Arbetstiden inom industrien i november 1932: **33**, 3. — Arbetstidens förkortning som medel mot arbetslöshet: **33**, 11. — Olika former för arbetstidsförkortning inom industrien: **33**, 151. — Socialstyrelsens undersökning av arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln: **33**, 581. — Arbetstidens förkortning inom näringslivet i november 1933: **34**, 129. — Arbetstiden vid s. k. familjebagerier: **35**, 241. — Arbetstidsförhållandena vid yrkesbrandkårerna i Sveriges städer: **35**, 665. — Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1934: **35**, 169; 1935: **36**, 172; 1936: **37**, 90. — Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet: **37**, 3. — Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda näringslivet: **37**, 403.

Internationell konferens rörande arbetstidsförkortning såsom medel mot arbetslöshet: **33**, 116. — Förslag till konvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan: **36**, 265.

Belgien. Lag om 40-timmars arbetsvecka: **36**, 603.

Polen. Ny arbetstidslagstiftning: **33**, 449.

Se även *Jordbruk, Kolgruveindustrien, Nattarbete.*

Arbetstillgång, se *Arbetsmarknaden, Intellektuella yrken, Jordbruk, Sjömansyrket.*

Arbetstjänst. Tyskland. Obligatorisk arbetstjänst: **36**, 470.

Barnaskydd. Storbritannien. Barnaskyddslagstiftningen: **33**, 454.

Barnavård. Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag om samhällets barnavård och ungdomsvård m. m.: **34**, 3. — Barnkrubbor och barnträdgårdar, deras nuvarande utbredning, beskaffenhet och föreliggande behov: **36**, 977. — Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten: **37**, 285. — Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten: **37**, 290.

Se även *Skolfrågor.*

Befolkningsfrågor. Italien. Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder: **37**, 777.

Se även *Moderskapsskydd.*

Beredskapsarbeten, se *Arbetslösheten.*

Betkampanj, se *Arbetsförmedling.*

Blindvård. Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om blindhetsersättning: **33**, 750.
Bojkottlagstiftningen i Norge: **33**, 560.
Bostadsförhållanden. Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1933: **33**, 739; 1934: **34**, 827; 1935: **35**, 754; 1936: **36**, 765; 1937: **37**, 756.
Behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken m. m.: **33**, 499. — Utredning om slumbostädernas utrensning: **33**, 643. — Förslag till bostadsbestämmelser och bostadsövervakning å landsbygden: **34**, 212. — Förslag till åtgärder för förbättring av städernas slumbostäder: **34**, 355. — Ny bostadsundersökning: **34**, 615. — Bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer: **35**, 305. — Bostadskooperationens lägenhetsbestånd och bostadsstandard: **35**, 818. — Bostadssociala utredningens förslag rörande ändrad bostadslagstiftning och förbättrad bostadsinspektion: **35**, 744. — Några huvudresultat av bostadssociala utredningens bostadsstatistiska undersökning: **35**, 264.
Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937: **37**, 642.
Amerikas förenta stater. Bostadsproblemet: **34**, 463. — Kreditregleringsplanen för bostadsegnahem: **34**, 202.
Storbritannien. Trångboddhetens utbredning: **37**, 639.
Bostadsförsörjning, se *Byggnadsverksamheten.*
Bostadspolitik, se *Byggnadsverksamheten.*
Bostadsproduktion, se *Arbetslösheten, Byggnadsverksamheten.*
Butiksstängningslag. Storbritannien. Ny lag om butiksstängning å söndagar: **36**, 660.
Byggnadsverksamheten under år 1932: **33**, 681; — år 1933: **34**, 713; — år 1934: **35**, 377; — år 1935: **36**, 503; — år 1936: **37**, 488.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer år 1932: **33**, 245; — år 1933: **34**, 243; — förra halvåret 1934: **34**, 533; — januari—september 1934: **34**, 735; — år 1934: **35**, 97; — år 1935 (kvartalsvis): **35**, 303, 543, 759; — år 1935: **36**, 107; — år 1936 (kvartalsvis): **36**, 380, 598, 762; — år 1936: **37**, 127; — år 1937 (kvartalsvis): **37**, 351, 588, 752.
Bostadsproduktionen under år 1932 inom Stockholm jämte förortsområde: **33**, 297; år 1933: **34**, 419.
Danmark. Byggnadsverksamheten: **33**, 644.
Finland. Bostadsproduktionen i städerna år 1934: **35**, 430.
Tyskland. Bostadsproduktion och bostadspolitik efter kriget: **37**, 630.
Civilarbeten, se *Arbetslösheten.*
Detaljhandel, se *Arbetstiden, Livsmedelspriser.*
Driftsråd. Tyskland. Ny lagstiftning om driftsråd m. m.: **33**, 562.
Dyrortsgruppering. Dyrortsgrupperingsarbetets grunder: **33**, 547. — Insamling av hyres- och prisuppgifter för de nya dyrortsgrupperingarna: **33**, 611. — Ny dyrortsgruppering för de skattefria avdragen: **35**, 200. — Dyrortsgruppering för folkpensionerna: **37**, 621.
Dyrtidstillägg, se *Arbetslöner.*
Egnahemsverksamheten. Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen: **37**, 278.
Ekonomiska hjälpåtgärder. Frankrike. Lag om kredit åt vissa företag: **36**, 661.
Schweiz. Krisunderstöd åt exportindustrien: **35**, 580.
Ekonomiska stridsåtgärder, se *Tredje mans rätt.*
Ekonomiskt råd i Frankrike: **36**, 474.
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1932 års ingång: **33**, 783.
Se även *Landsorganisationen.*
Folknäringsfrågor. Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan: **37**, 828. — Folknäringsfrågor i internationell belysning: **37**, 831.
Folkomflyttningen i Blekinge län åren 1926—1934: **36**, 194. — Den inrikes omflyttningen: **36**, 464.
Folkpensionering i Amerikas förenta stater: **33**, 645.
Se även *Dyrortsgruppering.*
Folkräkning. Norge. Befolkningens yrkesfördelning: **34**, 676. — Barnantalet i norska äktenskap: **35**, 857.
Folktandvård. Sakkunniga för utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård (Offentl. utredn.): **37**, 649.
Fritiden. Tyskland. Organisationen »Kraft durch Freude»: **37**, 699.

Främlingskontroll, se *Utlänningar.*

Fylleri. Fylleriförseelser och spritsmuggling, fjärde kvart. 1932: **33,** 99; — år 1933: **33,** 304, 509, 704; **34,** 113; år 1934: **34,** 349, 553, 737; **35,** 114; — år 1935: **35,** 325, 576, 769; **36,** 111; — år 1936: **36,** 383, 595, 770; **37,** 131; — år 1937: **37,** 354, 592, 760.

Danmark. Fylleriförseelser i Köpenhamn: **33,** 455.

Föreningsrätt. Lag om förenings- och förhandlingsrätt: **36,** 214. — Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän: **37,** 32. — Registrerade arbetstagarföreningar: **37,** 141, 240, 371, 456, 516, 599, 642, 778.

Amerikas förenta stater. Arbetarnas förhandlingsrätt: **34,** 677.

Se även *Organisationsrätt.*

Föreningsväsen. Lagstiftningsförslag angående föreningsväsendet: **35,** 620.

Företagsräkning, 1931 års: **35,** 699.

Författningar rörande sociala frågor: **33,** 64, 144, 224, 288, 352, 416, 480, 544, 608, 666, 736, 800; **34,** 80, 160, 240, 304, 384, 448, 506, 576, 704, 784, 853; **35,** 27, 184, 358, 446, 484, 598, 734, 806, 874; **36,** 72, 160, 248, 301, 432, 496, 567, 624, 752, 790, 1051; **37,** 80, 160, 241, 328, 400, 472, 551, 613, 736, 782, 864.

Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet år 1932: **33,** 747; — år 1933: **34,** 837; — år 1934: **35,** 828; — år 1935: **36,** 995.

Hemkonsulenter. Offentlig utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamhet bland landsbygdens kvinnor: **37,** 649.

Hyreslagstiftning. Norge. Hyresregleringen i Oslo upphävd: **35,** 431.

Hyresräkningen år 1933: **35,** 3, 101.

Hälsovård. En socialhygienisk undersökning i Övre Norrland: **34,** 598.

Hälsovårdsstadgan. Bostadssociala utredningens förslag till vissa ändringar i hälsovårdsstadgan: **36,** 201.

Industrien i Sverige år 1931: **33,** 309; — år 1932: **34,** 323; — år 1933: **35,** 317; — år 1934: **36,** 440; — år 1935: **37,** 434.

Se även *Arbetstiden, Kvinnor.*

Intellektuella yrken. Undersökningar och förslag i anledning av tillströmningen till de intellektuella yrkena: **36,** 450.

Jordbruk. Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1932: **33,** 73; — år 1933: **34,** 89. — Arbetstillgång, arbetstid och arbetslön inom jordbruket år 1934: **35,** 73. — Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1935: **36,** 82; — år 1936: **37,** 103.

Förslag till lantarbetstidslag: **36,** 13. — Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare: **37,** 763. — Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket: **37,** 171.

Amerikas förenta stater. Produktions- och kreditregleringsplanen för jordbruket: **34,** 176.

Danmark. Jordbrukets arbetarfråga: **37,** 357. — Lantarbetarnas löneförhållanden: **37,** 836.

Finland. Lantarbetarnas löneförhållanden: **37,** 701.

Norge. Lantarbetarnas löneförhållanden: **37,** 837.

Se även *Kollektivavtal, Levnadskostnader, Sociala hjälpåtgärder.*

Kolgruveindustrien. Konferens mellan kolproducerande länder rörande samtidig ratifikation av kolkonventionen: **33,** 255.

Kollektivavtal i Sverige år 1932: **33,** 550; — år 1933: **34,** 649; — år 1934: **35,** 692; — år 1935: **36,** 708; — år 1936: **37,** 746.

Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1932: **33,** 16; — 1933, första kvart.: **33,** 232; — andra kvart.: **33,** 445; — tredje kvart.: **33,** 620; — fjärde kvart.: **34,** 3; — 1934, första kvart.: **34,** 256; — andra kvart.: **34,** 458; — tredje kvart.: **34,** 655; — fjärde kvart. 1934 och första kvart. 1935: **35,** 227; — andra och tredje kvart.: **35,** 697; — fjärde kvart. 1935 och första kvart. 1936: **36,** 251; — andra och tredje kvart.: **36,** 705; — fjärde kvart. 1936 och första kvart. 1937: **37,** 267; — andra och tredje kvart.: **37,** 675.

Kollektivavtalsväsendets utveckling i Sverige: **33,** 14.

Kollektivavtalen inom jordbruket i olika länder: **33,** 315, 583. — Lagstiftning angående allmängiltighetsförklaringar av kollektivavtal i utlandet: **36,** 997.

Frankrike. Obligatorisk medling och skiljedom: **37**, 300.
Se även *Arbetsavtal, Privatanställda.*

Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet: **37**, 595.

Kooperation. Kooperativ verksamhet i Sverige år 1931: **33**, 380; — år 1932: **34**, 411; — år 1933: **35**, 822; — år 1934: **36**, 715; — år 1935: **37**, 585.
Kooperativa förbundets verksamhet år 1932: **33**, 375; — år 1933: **34**, 414; — år 1934: **35**, 452; — år 1935: **36**, 446; — år 1936: **37**, 440.

Krislagstiftning. Amerikas förenta stater. Krislagstiftningen: **33**, 554.
Se även *Nödförordning, Återuppbyggnad.*

Kvinnor. Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1931: **33**, 311; — år 1932: **34**, 325; — år 1933: **35**, 319; — år 1934: **36**, 442; — år 1935: **37**, 436.
Arbetsförhållandena på det husliga arbetets område: **35**, 117. — Kvinnors användande nattetid i industriella företag till annat än industriellt arbete: **35**, 323. — Verkningarna av ett utvidgat förbud mot kvinnors nattarbete: **35**, 246.
Se även *Hemkonsulenter, Moderskapsskydd.*

Landsorganisationen i Sverige under år 1932: **33**, 258; — år 1933: **34**, 357; — år 1934: **35**, 333; — år 1935: **36**, 480; — år 1936: **37**, 708.

Lastning, se *Arbetarskydd, Olycksfall.*

Levnadskostnader: fjärde kvart. 1932: **33**, 45; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 269, 463, 654; **34**, 59; — år 1934: **34**, 286, 492, 685; **35**, 43; — år 1935: **35**, 275, 500, 715; **36**, 48; — år 1936: **36**, 309, 547, 733; **37**, 58; — år 1937: **37**, 308, 532, 717.
Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex: **33**, 709. — Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933: **34**, 787. — Den svenska folkkostens näringsvärde i städer och industriorter år 1933: **35**, 185. — Hushållsförbrukningen av smör och margarin: **35**, 256. — Levnadsvillkor och hushållsvanor för arbetare på landsbygden omkring år 1934: **35**, 361. — Levnadsförhållandena bland arbetalösa familjer i städer och industriorter år 1933: **36**, 354. — Levnadssätt och hushållsvanor bland familjer i Stockholm och Göteborg omkring år 1933: **36**, 691. — Levnadsvillkor och hushållsvanor inom småbrukar- och bondefamiljer år 1933/34: **36**, 338. — Undersökning av arbetslöshetens inverkan på skogsarbetarnas levnadsförhållanden: **36**, 627. — Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England: **37**, 645. — Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937: **37**, 371.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: **33**, 138, 343, 538, 727; — **34**, 154, 375, 571, 777; — **35**, 154, 352, 592, 799; — **36**, 152, 424, 618, 809; — **37**, 152, 393, 609, 799.
Danmark. Hushållskostnadsundersökningen av år 1931: **37**, 360.
Finland. Nya grunder för levnadskostnadsindex: **37**, 240.
Frankrike. Förbud mot oskälig prisstegring: **37**, 599.
Schweiz. Prisnivån: **36**, 606.
Storbritannien. De arbetslösas livsmedelsförsörjning: **35**, 200. — Hushållskostnadsundersökning: **37**, 844. — Rapport från folknäringsrådet: **37**, 779.
Se även *Arbetslöner.*

Litteraturöversikt i *varje häfte.*

Livsmedelsförsörjning, se *Levnadskostnader.*

Livsmedelspriser i Sverige: *Månadsstatistik i varje häfte.*
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1932: **33**, 241; — år 1933: **34**, 319; — år 1934: **35**, 252; — år 1935: **36**, 261; — år 1936: **37**, 281.
Detaljpriser och indexberäkningar 1913—1930: **33**, 259. — Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England: **37**, 643.
Schweiz. Prisutvecklingen efter valutanedskrivningen: **37**, 778.
Se även *Levnadskostnader.*

Lärlingsfrågan. Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken: **37**, 627.

Lösdrivare. Finland. Centralregister över lösdrivare: **36**, 722.

Medling i arbetstvister. Amerikas förenta stater. Obligatorisk medling i arbetstvister: **34**, 214.

Minderåriga, se *Arbetarskydd, Arbetslagstiftning, Barnaskydd, Barnavård, Kvinnor.*

Moderskapsförsäkring, se *Moderskapsskydd.*
Moderskapspenning, se *Moderskapsskydd.*
Moderskapsskydd. Moderskapsförsäkring och moderskapsunderstöd år 1934: **35**, 408. — Befolkningskommissionens förslag angående moderskapspenning och mödrahjälp m. m.: **36**, 277. — De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp: **37**, 706.
Finland. Lag om moderskapsunderstöd: **37**, 707.
Nattarbete. Fasta mellanfolkliga domstolens utlåtande rörande tolkningen av nattarbetskonventionen: **33**, 25.
Nykterhetsnämnder, se *Alkoholistvård.*
Nödförordningen i Tyskland av den 4 september 1932 upphävd: **33**, 32, 118.
Nödhjälpsarbeten, se *Arbetslösheten.*
Olycksfall i arbete år 1930: **33**, 630; — år 1931: **34**, 831; — år 1932: **35**, 626; — år 1933: **36**, 649; — år 1934: **37**, 624.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1932: **33**, 446; — år 1933: **34**, 426; — år 1934: **35**, 416; — år 1935: **36**, 460.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1932: **33**, 624; — år 1933: **34**, 671; — år 1934: **35**, 772; — år 1935: **36**, 652.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud: **33**, 121, 327, 521, 587, 711; — **34**, 217, 359, 477, 619, 761; — **35**, 202, 335, 487, 641, 783; — **36**, 231, 407, 533, 667, 793; — **37**, 242, 375, 517, 651, 784.
Olycksfallsriskens förändringar sedan 1918: **33**, 628.
Se även *Arbetarskydd.*
Olycksfallsförsäkringslagen, se *Riksförsäkringsanstalten.*
Organisationsrätt. Amerikas förenta stater. Konflikten rörande arbetarnas organisationsrätt: **34**, 344.
Pensionsförsäkringen år 1931: **33**, 35; — år 1932: **34**, 51; — år 1933: **35**, 35; — år 1934: **36**, 40; — år 1935: **37**, 50.
Se även *Dyrortsgruppering, Folkpensionering.*
Prisindex, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Privatanställda. Utredning angående privatanställda: **35**, 546.
Se även *Arbetsavtal.*
Riksdagen. Sociala frågor vid 1933 års riksdag: **33**, 489; — 1934 års riksdag: **34**, 521; — 1935 års riksdag: **35**, 527; — 1936 års riksdag: **36**, 578; — 1937 års riksdag: **37**, 562.
Riksförsäkringsanstalten. Årsberättelse för 1931: **33**, 36; — för 1932: **34**, 215; — för 1933: **34**, 756.
Riksskogstaxering. Sakkunniga för frågor rörande riksskogstaxering och avverkningsstatistik. (Offentl. utredn.): **37**, 709.
Rusdrycksförsäljningen under år 1932: **33**, 785; — år 1933: **34**, 852.
Rusdrycksiagstiftning. Socialstyrelsens utlåtande över rusdrycksiagstiftningsrevisionens betänkande med förslag till spritdrycksförordning: **35**, 456. — Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen: **37**, 580.
Samlingslokaler. Sakkunniga för utredning rörande behovet av och bidrag till allmänna samlingslokaler. (Offentl. utredn.): **37**, 846.
Semester. Frankrike. Förordning om tjänstefolks rätt till betald semester: **37**, 842.
Se även *Arbetslagstiftning.*
Sjukförsäkring. Erkända sjukkassor enligt den nya sjukkasselagstiftningen: **34**, 579. — De erkända centralsjukkassornas ekonomiska ställning år 1933: **35**, 100. — De erkända centralsjukkassornas medlemsantal år 1934: **35**, 267. — Ändringar i sjukkasseförordningen: **37**, 692.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1931: **33**, 235; — år 1932: **34**, 313.
Storbritannien. Prestationsminskning inom sjukförsäkringen: **33**, 260.
Tyskland. Ny förordning rörande sjukförsäkring: **33**, 325.
Se även *Moderskapsskydd.*
Sjukgymnaster, se *Arbetsmarknaden.*
Sjuksköterskebyråernas verksamhet år 1932: **33**, 400; — år 1933: **34**, 433; — år 1934: **35**, 332; — år 1935: **36**, 479; — år 1936: **37**, 454.

Sjömansyrket. Arbetstillgången under år 1932: **33**, 96; — år 1933: **34**, 110; — år 1934: **35**, 94; — år 1935: **36**, 104; — år 1936: **37**, 124.
Den förberedande sjöfartskonferensen i Genève 1935: **36**, 31.
Internationella sjöfartskonferensens resultat: **37**, 46.
Finland. De fartygsanställdas löneförhållanden 1930 och 1931: **34**, 613.
Se även *Olycksfall*.
Skogsarbetare. Löneförhållanden vintern 1932/33: **33**, 227; — 1933/34: **34**, 252; — 1934/35: **35**, 229; — 1935/36: **36**, 256; — 1936/37: **37**, 272.
Utredning rörande skogsarbetarnas proviantering- och matlagningsförhållanden: **34**, 121. — Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden: **37**, 183.
Finland. Löner och lönekontroll inom skogsbruket: **35**, 328. — Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner: **37**, 455.
Se även *Levnadskostnader*.
Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem (socialstyrelsens utlåtande): **33**, 753. — Utredning om skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem: **34**, 607. — Arbetsperioder och kontantinkomster i skogsbygden: **35**, 809.
Skolfrågor. Offentlig utredning om statsbidrag till landsbygdens ungdom för vistelse vid högre skolor: **37**, 782.
Slumbostäder, se *Bostadsförhållanden*.
Sociala hjälpåtgärder. Amerikas förenta stater. Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare: **37**, 775.
Socialförsäkring. Amerikas förenta stater. Lag om socialförsäkring: **35**, 636.
Tyskland. Prestationsminskningen inom socialförsäkringen: **33**, 18.
Se även *Moderskapsskydd*.
Social hjälpverksamhet. Den samhälleliga hjälpverksamhetens organisation: **35**, 608.
Socialhygien, se *Hälsovård*.
Sociallagstiftning. Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»: **37**, 637.
Amerikas förenta stater. De sociala lagarna: **37**, 447.
Socialreformen i Danmark: **33**, 389.
Socialstatistik. Internationella statistiska institutets 22:a session i London 1934: **34**, 611. — Internationella statistiska institutets kongress i Atén: **36**, 786. — Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937: **37**, 820.
Socialstyrelsen. Förslag till ny organisation av socialstyrelsen: **36**, 601. — Socialstyrelsens utlåtande: **36**, 817. — Socialstyrelsens omorganisation: **37**, 475. — Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen: **37**, 826.
Spritsmuggling, se *Fylleri*.
Statstjänst, se *Ämbetsmän*.
Stenarbetare, se *Arbetslösheten*.
Steriliseringslagen. Socialstyrelsens utlåtande över 1933 års förslag till steriliseringslag: **33**, 748.
Textilindustri. Internationella arbetsbyråns kommitté för undersökning av textilindustrien: **33**, 255.
Tjänstemannafrågor, se *Arbetslagstiftning*, *Föreningsrätt*.
Tredje mans rätt. Socialstyrelsens utlåtande om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter: **34**, 259. — Socialstyrelsens utlåtande över förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder: **34**, 583.
Ungdomsarbetslöshet, se *Arbetslösheten*.
Ungdomsvård, se *Barnavård*.
Utlänningar. Socialstyrelsens utlåtande angående övervakningen av utlänningar i riket: **34**, 656. — Överenskommelse mellan Sverige och Frankrike rörande lättnader i avseende å främlingskontrollen för vissa svenska och franska medborgare: **34**, 558. — Dispens från arbetstillstånd för utländska montörer: **35**, 634. — Främlingslagstiftning och främlingskontroll: **36**, 386. — Den nya utlänningslagen: **37**, 815. — Förslag till revision av främlingslagen: **37**, 206. — Utlänningslagens tillämpning: **37**, 695.
Tjeckoslovakien. Utlänningars rätt till uppehåll: **35**, 706.

Ut- och invandring år 1932: **33**, 584; — år 1933: **34**, 615; — år 1934: **35**, 638; — år 1935: **36**, 665; — år 1936: **37**, 646.

Utvandringen till främmande världsdelar år 1932: **33**, 105; — år 1933: **34**, 119; — år 1934: **35**, 137; — år 1935: **36**, 138; — år 1936: **37**, 134. — Kvartalsstatistik år 1933: **33**, 326, 519, 710; — år 1934: **34**, 358, 560, 758; — år 1935: **35**, 333, 581, 780; — år 1936: **36**, 405, 607, 789; — år 1937: **37**, 374, 600, 780.

Institutet för svensk utlandstjänst: **36**, 141.

Invandringsbestämmelser i olika länder: **33**, 567.

Permanenta konferensen för emigrantskydd: **33**, 37.

Amerikas förenta stater. In- och utvandringen under 1932: **33**, 208.

Finland. Utländska medborgare år 1935: **37**, 141.

Storbritannien. Brittiska emigrationskommitténs betänkande: **34**, 677.

Sydafrika. In- och utvandringen i Sydafrikanska unionen: **33**, 119. — Invandringsrestriktioner: **36**, 789.

Viktmärkning, se *Arbetarskydd.*

Vräkning. Lag angående skydd mot vräkning vid arbetskonflikter: **36**, 27.

Vägarbetare. Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1933: **33**, 615; — sommaren 1934: **34**, 643; — sommaren 1935: **35**, 690; — sommaren 1936: **36**, 713. — Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937: **37**, 678.

Yrkesinspektionens verksamhet år 1932, fjärde kvart.: **33**, 120; — år 1933 (kvartalsstatistik): **33**, 335, 520, 719; **34**, 144; — år 1934: **34**, 367, 561, 760; **35**, 144; — år 1935: **35**, 343, 582, 782; **36**, 142; — år 1936: **36**, 406, 608, 792; **37**, 142; — år 1937: **37**, 383, 601, 783.

Sammanträde med yrkesinspektörerna: **37**, 368. — Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn: **37**, 699.

Se även *Olycksfall.*

Yrkessjukdomar. Terpentinskador hos svenska målare: **37**, 367.

Yrkesutbildning, se *Lärlingsfrågan.*

Återuppbyggnad. Amerikas förenta stater. Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad: **33**, 762. — De första verkningarna av lagen om industriell återuppbyggnad: **34**, 12. — Den industriella återuppbyggnadsverksamhetens läge: **34**, 329. — Diskussionen rörande återhämtningsprogrammet: **34**, 18. — Monopoltendenserna och den mindre företagsamheten under kodlagstiftningen: **34**, 608. Återuppbyggnadsverksamheten: **34**, 742, 839.

Ämbetsmän. Tyskland. Ämbetsmännens rättsliga ställning: **33**, 633.

Stockholm 1938. Kgl. Boktr. P. A. Norstedt & Söner 380090